Inw. 1855.

kat.komp.

Biblioteka Jagiellońska.

H* 13774
Pal. 3328
BM III 778 (IA 37721)

V
B J
C
Jnc. 1855

K. VII. 16 d

Inc. 1855
Bibl. Jag.

Reginaldetus

Speculū finalis retributiōis tam bonoꝝ operū ꝗ̄ maloꝝ: egregij ſacre theologie doctoris: fratris Petri Reginaldeti: de ordine fratrū minoꝝ: Jn quo ſpeculo diffuſe elucidat᷑ cōtemplatio penaꝝ et gaudioꝝ eternalium.

Hain. *13.774

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS

Veterū ꝓbitates quoſdā etiā in ſacris codicib⁹ inſcriptos varie effecerunt virtu-
tes cōmendabiles: q̄ꝫq̄ꝫ ad falſa deuius error abduxerit plurimos; virtutis tm̄ nomē
habentes: bonoꝝ tñ exempla inſequi licet. Quoſdā enī ornat ſincera fides ac hoſpi-
talitatis amor. Abraam quippe p̄mus ſuo tēpore deū coluit: patriā ꝓpter deū dereli-
quit. ad vitandū fratris ſui ſcandalū iuri ſuo ceſſit. angelos hoſpites ſuſcepit: filium
immolare diſpoſuit: ⁊ ſic in temptatiōe inuentus eſt fidelis. Alios vero inſignes fe-
cit preclare vite mūdicia: vt pꝫ in ioſeph: qui zelum colendo dei ſue anguſtie tēpore
cuſtodiuit mandatū: ⁊ intantū ſublimat̄ honorē: vt fieret dn̄s egypti. Q꞉ ſi de regib⁹
habēdus eſt ſermo: Dauid occurret qui in ſua miſericordia cōſecutus eſt ſedē regni
in ſecula. Preter hos alij amore legis multa perpeſſi ſibi nomen eternū vendicarūt:
Alij rempublicā bene regentes: charitatē quidē nō deſerentes: pijs inſiſtētes operi-
bus corde puro deo vero famulātes. Alij arte ⁊ induſtria viuētes bonā ex ſuis ope-
ribus famā per vniuerſum mūdum indeferentes: quoꝝ noīa ⁊ numerū hic inſerere
ꝓpter eoꝝ multitudinē p̄termitto. Memini etiā legiſſe philoſophantiū quoſdā: vt
litterarū ſtudio (ſcire amātes) liberius vacarēt: vrbiū frequentiā reliquiſſe: vbi mul-
te ſunt oculoꝝ auriūq̄ꝫ illecebre ne ꝑ ſeculi luxū ⁊ rerū temporaliū nimiā abūdantiā
animi fortitudo moleſceret: ⁊ ne mundi huius impudicicia ſtupraret̄. Inde pictago-
rici cōſortiū huius ſeculi neq̄ꝫ deſerētes in deſertis habitabāt locis. Etiā platonici ⁊
ſtoici in temploꝝ porticib⁹ verſabant̄: vt honeſtioris habitaculi ſanctitate cōmoniti
nil aliud q̄ꝫ de virtutib⁹ cogitarēt. Quod vt de ceteris tacuerim optime feciſſe videt̄
egregius ſacre theologie doctor magiſter Petrus reginaldeti ordinis fratrū minoꝝ
cuius mentē diuina ſapientia ita fecūdaſſe arbitror: mirabili ac ineffabili modo in-
ebriaſſe vt nihil terrenū nihilq̄ꝫ mūdanū cor eius alliceret. ſed toto mentis ſue cona-
tu intuitu ⁊ affectu futurā operū bonoꝝ maloꝝ ve retributionē cōtemplaret̄. de qua
in ſymbolo Athanaſius ait: Qui bona egerūt ibunt in vitā eternā: Qui vero mala:
in ignem eternū. Unde ⁊ tanq̄ꝫ de hmōi nō ignarus libellū hunc quē ſi ceterꝫ placet:
Speculū finalis retributiōis appello: nō ſine magno labore: magnaq̄ꝫ diligētia cō-
poſuit: ſtilo grato ⁊ fecūdo: celſaq̄ꝫ ſententia: atq̄ꝫ ordine decentiſſimo ad finem vſq̄ꝫ
perducēdo. Cuius vtilitatē frequētiſſime cogitās ego frater Guilhermus totani ſa-
cri ordinis fratrū predicatoꝝ humilis doctor ⁊ lector inſignis eccleſie primatis gal-
liarum ſancti Johānis Lugd. memor prioris charitatis patrū noſtroꝝ dn̄ici. ſ. ſan-
ctiſſimi patriarche noſtri viri vtiq̄ꝫ apl'ici: ac glorioſiſſimi confeſſoris Franciſci ſera-
phici ſacri ordinis minoꝝ fundatoris egregij qui adhuc mortales virgine ſacratiſſi-
ma dei matre ꝓcurāte corā deo ⁊ chriſto ieſu mirabiliter corpore: affectu ⁊ effectu cō-
uenerūt in vnum: charitatis amplexib⁹ poſt viſionē mirabilē ſeinuicē oſculātes ⁊ di-
centes: q꞉ ſimul ꝯgemus: ad idem conabimur: noſtri quoq̄ꝫ veri pariter ſucceſſores.
Tantū ergo ac tam vtile opus ad gloriā prefati ſacri ordinis minoꝝ in lucē omnib⁹
prebere volens quo ſalus pluriū valeat ꝓcurari ex exemplari nō modicū viciato ſtu-
dui quoad potui verū exemplar cōficere. de minus bene correctis veniam petēs cum
orationū ſuffragijs. de hijs vero que ſana: vtilia: ⁊ nō in aliquo viciata aut incorre-
cta legentes reperient. gratias deo: ⁊ laudes actori huius referre laborent.

Bibl. Jag.

Quia deus teſte pſ̄.lxi. Reddet vni/
cuiqꝫ iuxta opera ſua. Expediēs ꝛ vtile
valde videt̃ dicere aliq̄d de gaudijs pa/
radiſi: ꝛ de penis inferni: ſcd̄m ꝙ intelli/
gere valemꝰ de hijs duobꝫ ex ſacra ſcp̄tu
ra: ꝛ dictis ſanctoꝝ ꝛ doctoꝝ. Utile inq̄ꝫ
ꝓpter tria: videlicet: Propter cōcupiſcē/
tiam fugiendā: Propter penitētiā ꝑagē/
dam: Et ꝓpter vitam iuſtā cōſeruandā.
Dies eni̅ mali ſunt: imo videt̃ nunc hij
dies eſſe: de quibꝫ ait chriſtꝰ: Abūdabit
iniquitas: refrigeſcet charitas multoꝝ:
Math.xxiiij. Quapropter ſicut mater
oſtendit filio pomū vt ad eam veniat: et
rex patibulū homi ne furtū faciat: ꝛ re/
ctor ſcolariū virgas diſcipulo vt lectio/
nem addiſcat. Sic dn̄s ieſus tanq̄ꝫ ma/
ter nobis inſinuauit multa de gaudijs
paradiſi: vt illū ſequamur: ꝛ m̄lta de pe/
nis inferni: vt pctm̄ caueamus. Et vir/
gas quibꝫ in ꝑpetuū punient̃ dānati: vt
bene agere diſcamꝰ. Primo igit̃ dicēdū
eſt de penis inferni: Secūdo de gaudijs
paradiſi. Juxta illud pſ̄: Tranſiuimus
per ignem ꝛ aquā ꝛ eduxiſti nos in refri/
gerium. Thema igit̃ ſit iſtud.

Onuertant̃
in infernū om̄s gētes
que obliuiſcunt̃ deuꝫ.
pſ̄. ix. Conſideremꝰ
igit̃ chariſſimi ꝛ attē/
damꝰ diligēter quot
ꝛ quanti dolores ſunt
in inferno: ꝛ ſic a pctis noſtris reſiliemꝰ:
et ſi nō amore dei: ſaltē penaꝝ timore: qꝛ
timor expellit pctm̄. Eccł i. Un̄ in libro
de oculo morali. Hic aſpectus. ſ. penarū
inferni vtilis eſt: ꝛ vt culpa vitet̃: ꝛ vt pe/
na pn̄s facilis reputet̃. Un̄ dicit Jſido. i.
ſoliloquioꝝ: Prepone tibi aduerſus car/
nis ardores futuri ſupplicij ignes. Me/
moria ardoris gehēne: ardorē extinguit
luxurie. Videmꝰ ꝙ qn̄ digitus eſt adu/
ſtus applicat̃ ad ignē vt minor calor poſ
ſit extrahi ꝑ maiorē: ſic ꝛ pctōr inflāma/
tus igne pcti ſi ꝑ cōſiderationē applicet
ſe igni infernali minor calor extrahi po/
terit a maiore. Eccł. vij. Memorare no/
uiſſima tua ꝛ in eternū nō peccabis. Fa/
cit ſcd̄o vt pena pn̄s facilis reputet̃. Un̄
dicebat Bern̄. Uigilias times ꝛ ieiunia
manuūqꝫ labores: ſed hec leuia ſunt flā/
mas ꝑpetuas meditanti. Narrat Beda
in geſtis angloꝝ. Mō tp̄e cōſtantini mi/
noris imꝑatoris: quidā p̄rfamilias cuꝫ
deceſſiſſet in anglia: eius aīa eterni iudi/
cis ante tribunal eſt adducta: vbi tandē
obtinuit dei genitricis interceſſionibꝫ vt
prius inſpectꝫ penis infernalibꝫ: poſt hec
rediret ad corpus. Reuixit igit̃ qui erat
mortuus: ꝛ enarratꝫ de penis inferni mi
rabilibꝫ ꝛ rebꝫ ſuis erogatꝫ pauꝑibꝫ pfe/
ctus eſt ad quandā inſulā vt lingua ſimł
et opere on̄deret quāta tormēta vidiſſet
et in maxima hyeme ſe mergebat in flu/
men: ꝛ cum eum ſuꝑ hoc amici arguerēt
ꝛ noti. reſpōdit: Sinite me: nam maio/
ra vidi ꝛc. Sunt eni̅ ibi tot ꝛ tante miſe
rie ꝙ ſi eas homo cognoſceret ꝑ aliquā
experiētiā nullā poſſet in hoc mūdo co/
gitare miſeriā quā nō potius ſuſtineret
q̄ꝫ illas penas ſufferre vellet. Dicamus
igitur hic de tribus.
Primo de loco infernali ꝛ eiꝰ qualitate.
Secundo de dānatoꝝ pena corporali et
eius multiplicitate.
Tertio de pena ſpūali ꝛ eius varietate.

Primo igit̃ vidēdū eſt
de loco infernali ꝛ eius qualitate: Un̄ di/
cit Rich. ꝛ tenent quaſi om̄es doctores:
ꝙ infernus eſt in medio terre: qꝛ iſte locꝰ
eſt remotiſſimꝰ a celo: qꝛ centū ſūme di/
ſtat a circūferētia. Nam ſicut deus ordi/
nat corpora in ſuis locꝫ ſm̄ exigētiā ſuo/
rū naturaliū pōderū. Sic ordinat crea/
turas rōnales in locis ſm̄ exigētiā ſuoꝝ
amoꝝ. Et ideo ſicut electi ſunt in celo: qꝛ
in ſuo amore celeſtia terrenis ꝑ̄poſuerūt
Jta reprobi ꝑ diuinā iuſticiā ſunt ꝛ erūt
in loco infimo: qꝛ in ſuo amore infima ꝛ
terrena ſuꝑioribꝫ ꝛ celeſtibꝫ ꝑ̄poſuerunt.
Hec ille. Ex q̊ ptꝫ vbi ſit infernꝰ: qꝛ ſm̄
aſtronomos ꝛ ſperas mēſurātes: diſtat a
ſuꝑficie terre ꝑ duo milia. cc. ꝛ. l. miliariū

qꝛ eſt in medio diametri. Eſt igiť infer/
nus velut foſſa ſiue carcer in medio ter/
re: terra ipa circũ quaqꝫ concluſus. Sed
qualis eſt ille carcer? Dico ꝙ ƀm docto/
res ſctōs ibi ſunt q̄ttuoꝛ elemēta. ſ. ignis
in ſuo ſupmo caloꝛe incluſus: vt in cliba
no q̄ vndiqꝫ eſſet firmiter clauſus. Item
eſt ibi aqua i ſuo ſũmo frigoꝛe. Siľr aer
ꝛ terra in fetoꝛe maximo. Vñ ꝛ magnifi
cētia regalis req̄rit ꝙ nō ſolũ habeat pal
lacia ꝓpter bonos: ſꝫ etiã carceres ꝓpter
malos. Rex aũt gloꝛie q̄ magnificatꝰ eſt
ſupͤ oms̄ reges terre: cur nō haberet car/
cerē ſicut hꝫ pallaciũ. Vñ Aug. in libꝛo
de triplici habitaculo. Tria ſunt ſub oi/
potētis manu habitacula: ſũmũ: mediũ:
ꝛ imũ. Quoꝝ ſũmũ regnũ dei vľ regnũ
celoꝝ diciť. imũ vocať infernus: mediũ
pn̄s mũdꝰ: vel oꝛbis terraꝝ appellať: q̊rũ
extrema oīno inuicē ſibi ſunt cōtraria ꝛ
nulla ſocietate diũcta. Que eni ſocietas
pōt eſſe lucꝭ ad tenebꝛas: ꝛ xp̄i ad belial?
ij. Coꝛinth. vi. Mediũ aũt nōnullas hꝫ
ſiľtudines ad extrema. Vñ lucē habꝫ ꝛ
tenebꝛas: frigus ꝛ caloꝛē: doloꝛē ꝛ ſanita
tē: leticiã ꝛ meroꝛē: odiũ ꝛ amoꝛē; bonos
ꝛ malos: iuſtos ꝛ iniuſtos: regnũ ꝛ ſubie
ctionem: famē ꝛ ſatietatē: moꝛtē ꝛ vitã: ꝛ
hmōi īnumera: quoꝝ oīuꝫ pars vna ima
ginē habꝫ regni dei: pars altera inferni.
Cōmixtio eni maloꝝ ſimul ꝛ bonoꝝ in ħ
mũdo eſt. In regno aũt dei nulli mali: ſꝫ
oēs boni: ꝛ in inferno nulli boni: ſed oēs
mali: vterqꝫ locus ex medio ſuppleť: ho/
minũ eni huiꝰ mũdi alij eleuanť ad celũ
alij trahuuť ad infernũ. Siľes q̄ppe ſiľi/
bus cōiunguť. Bona aũt regni celeſtis
dicere aut cogitare vel intelligere vt ſũt
nullus pōt carne veſtitus: multo maioꝛa
ſunt ꝛ melioꝛa q̄ꝫ cogitenť aut intelligã/
tur. Vñ. i. Coꝛinth. ij. ſcriptũ eſt ꝙ ocu/
lus nō vidit nec auriſ audiuit: nec in coꝛ
hois aſcēdit: que p̄parauit deus diligen
tibus ſe. Mala aũt inferni dicere aut co
gitare vt ſunt nemo pōt: peioꝛa ſunt q̄p/
pe valde q̄ꝫ cogitenť. Hec Aug. Vnde
Eſa. iij. c. Pꝛeparata eſt ab heri tophet
a rege: p̄parata ꝓfunda ꝛ dilatata: nutri
menta eius ignis ꝛ ligna multa: flatus
dn̄i ſicut toꝛrens ſulphuris ſuccēdēs eã:
pꝛeparata eſt ab heri. i. ab initio: ſicut iu/
dices ſempͤ habent patibulũ in terra ad
reos puniēdos. tophet. i. vallis gehēna/
lis: a rege oīpotente: q̄ ſolꝰ pōt facere q̄c/
quid vult: ꝓfunda vt nullus poſſit exire
dilatata vt oēs poſſit capere: iuxta ħ lo/
cus iſte pluribꝫ appellať noībꝫ. Pꝛimo di
infernꝰ ab infero dictꝰ: qꝛ aīe i pctō moꝛ/
tali moꝛientiũ añ diem iudicij: ꝛ poſt aīe
cũ coꝛpoꝛibꝫ ibi inferunť ad eternaliter
patiēdũ. Iob. vij. Qui deſcēdet ad infer/
num nō aſcēdet nec reuerteť vltra ad do
mũ ſuã. Diciť ſcdo tartarus. i. ƀm papiã
turbatus: qꝛ ibi erit magna tribulatio et
magna afflictō ſicut infra diceť: Dicitur
tertio auernus quaſi ſine vere. i. tēperie:
qꝛ pene nō ſunt ibi temperate ſed nimiũ
exceſſiue. Quarto diciť acheron: ab a qđ
eſt ſine ꝛ cheron gaudiũ quaſi ſine gau/
dio. Alijſqꝫ noībꝫ appellať de quibꝫ ptrã
ſeo. Sunt eni hec noīa. ſ. ſtix: flegeton: le/
thes: cocchitus: que a q̄buſdã dicunť flu
uij infernales. Patꝫ igiť q̄s locus ſit in/
fernalis habitatio et qualis: ſed adhuc
magis patebit in ſequentibꝫ.

Secũdo vidēdũ eſt de

danatoꝝ pena coꝛpoꝛali ꝛ eius mľtiplici
tate. Lꝫ eni ſint valde plures pene. Decē
tũ intēdo ad pn̄s declarare: Quaꝝ.
Pꝛima eſt ignis ardētiſſimi.
Secũda eſt frigoꝛis acutiſſimi. (ſatōe
Tertia magnꝰ clamoꝛ doloꝛis abſqꝫ ceſ/
Quarta inferni fumꝰ abſqꝫ euacuatōe.
Quinta odoꝛ fetidꝰ ꝛ multũ hoꝛribilis.
Sexta viſio demonũ valde terribilis.
Septima fames crudeliter affligēs.
Octaua ſitis ſimiliter cōfigens.
Nona verecũdia ꝛ cōfuſio.
Decima in tactu maxima afflictio.

Rima igiť pena

p eſt ignis ardētiſſimi. Math.
xxv. Ite maledicti in ignem
eternũ. Ignis aũt iſte differt ab igne hu
ius mũdi in quattuoꝛ. Pꝛimo in acerbi/

tate. Vñ ſm Aug⁊. Ignis iſte ſenſibilis
ita ſe habet ad ignem gehēnalē: ſicut ig/
gnis depictus ad ignem verū. Conſide/
ra igit̄ quāta ſit differentia in ardore in/
ter ignem pictū ⁊ ignem verū. ⁊ cōſequē/
ter ꝯſidera ſi potes ardorē ignis inferna
lis qui tm̄ excedit ardorē ignis hui⁹. O
quantā paſſionē ſuſtineres ſi ꝑ horā ſta
res ſiue teneres digitū tuū in igne. ⁊ ma
iorē ſi totā manū: ⁊ adhuc maiorē ſi totū
brachiū: ⁊ adhuc multo maiorē ſi totuꝫ
corpus. Quātus igit̄ erit ardor ignis ge
hēnalis. Credo ꝙ nec aliquis viuēs co/
gitare aut dicere ſufficiat. Eſaie. xxxiij.
Quis ex vobis poterit habitare cū igne
deuorāte Item in pš. In ignem deijcies
eos. Item pones eos vt clibanū ignis: et
deuorabit eos ignis: ſicut ferrū in forna
ce totū fit ignis. per ignem igit̄ ſcriptura
ſacra acumen doloris īnuit. Sed qꝛ ma
gnitudinē pene eterne exꝓmere nō pōt:
niſi exēplificādo de reb⁹ tꝑalib⁹ et ignis
penetrabili⁹ ⁊ acrius eſt elementū: ma/
giſq̄ [illegible]tū ceteris elemētis. Ideo ſcrip
tura [illegible]pōt acerbitatē pene īferni innuit
ſep[illegible] vocādo illi⁹ pene acerrimū dolo/
rem penā ignis: minus tñ dicēs: et plus
ſignificans Scdo differt ignis inferni
a nr̄o in duratiōe: qꝛ noſter poteſt extin/
gui: ille aūt nō. Eſa. vlti. Ignis eoꝝ non
extinguet̄. Item Deut̄. xxxij. Ignis ſuc/
cēſus eſt in furore meo ⁊ ardebit vſqꝫ ad
inferni nouiſſima. i. q̄diu paradiſus ⁊ in
fernus durabit. ſ. in ꝑpetuū. O ardor in
terminabilis: deuorabitqꝫ terrā cum ger
mine ſuo. i. terrenoꝝ amatores cōburet:
id eſt totaliter vret. Iſte ignis non cōti/
nuat̄ lignis aut alia materia: ſed dei volū
tate. Ille locus inferni tali igne repletus
eſt qui nunqꝫ extinguet̄ ſic ꝙ ſi totū ma
re in eo poneret̄ non ex hoc extingueret̄.
Tertio differt iſte ignis ꝑpetu⁹ a noſtro
igne in luce. nam iſte ignis mūdialis in
ſe luceꝫ includit: ſed ignis inferni q̄uis
ſit abūdans in ardore tñ ſm ordinē diui/
ne iuſticie caret luce. Videbūt tñ dāna/
ti ſe inuicē nō vt inde cōſolent̄: ſed vt ma
gis torqueant̄. Vñ Greg. Quāuis illis
ſcꝫ dānatis ignis ad cōſolationē nō luce
at tñ ad aliqd vt. ſ. magis torqueant̄ lu/
cet. Eos q̄ppe quos reprobi nūc inordi/
nate diligūt ſecū tunc in tormētis vide/
būt vt penam ꝓprie punitiōis exaggeret
carnalis cognatō autori ꝓpoſita pari añ
oculos vltiōe dānata. Vñ ⁊ Iſi. Ignis
gehēne lucebit miſerꝫ ad miſerie augmē
tū vt videāt vnde doleāt: nō ad ꝯſolatio
nē vt videāt vñ gaudeāt. videbūt etiā de
mones: vt dicet̄ infra. Item dñs Bona.
li. iiij. di. l. cōclu. i. ij. arti. ait. Ignis eſt in
triplici differētia. Eſt enī ignis purus vt
eſt in ꝓpria materia. Et ignis incorpora
tus vt eſt in materia aliena vt ī terra vel
aere. ⁊ ignis nō tm̄ incorporat⁹: ſed etiaꝫ
ꝑmixt⁹ vt ſit ſulphure⁹ ⁊ fumoſus. Pri/
mus eſt lux ⁊ pure lucet ⁊ abūdāter. Se
cūdus eſt ignis carbo ⁊ flāma: hic etiā lu
cet ⁊ tenebrā expellit. Terti⁹ eſt ignis fu
moſus ⁊ talis eſt tenebroſus: ⁊ iſte erit in
inferno. pš. Poſuerūt me in lacu inferio
ri in tenebroſis ⁊ vmbra mortis. Quar/
to differt hic ignis ab illo in cōſumptiōe:
qꝛ hic pōt oīa cōſumere. Ille aūt nō ꝯſu/
met ſꝫ cōburet corpa in eo manētia. Vñ
Aug. xxi. de ciui. ſicut declarat Frāc⁊. de
maronis dicit ꝙ ſicut corpora aīab⁹ do/
lorē faciūt ꝑ organa q̄ tñ nō ideo moriūt̄:
ita pōt ignis infernalis corporib⁹ inferre
dolorē non inferēdo mortē: ⁊ h̄ declarat
quarto exēplo. Primo de ſalamādra que
in ignib⁹ viuit. Scdo de mōtib⁹ ſicilie: q̄
ab ignib⁹ cōburunt̄: ⁊ nō ꝯſumunt̄. Ter
tio de carnib⁹ pauonis que plus q̄ ꝑ an/
nū cōſeruant̄ mortue a putredine: vt ipe
dicit ſe fuiſſe expertū. Quarto de paleis
que pira maturāt: ⁊ niuē cōſeruāt. Hec
ille: Tūc enī corpora erūt incōſumptibi/
lia: ideo ſemꝑ manebūt in illo igne ſine
cōſūptiōe. Vñ tūc verficabit̄ illō Apoc.
ix. In dieb⁹ illis querēt homies mortē ⁊
nō inueniēt eaꝫ: ⁊ deſiderabūt mori: ⁊ fu
giet mors ab eis. Et de hac pena dr̄ eo/
dē li. c. xxi. Timidis aūt ⁊ incredulis: et
execratis: ⁊ homicidis: ⁊ fornicatorib⁹: ⁊
veneficis: ⁊ idolatrꝫ: ⁊ oīb⁹ mēdacib⁹ ꝑs
illoꝝ erit in ſtagno ardēti igne. Expoſi/

ctio timidis. ſ. qui timore penarũ fidẽ accipere fingũt vel acceptã relinquũt. Luce viij. Ad tẽpus credũt: ⁊ in tpe tẽptatiõis recedũt. Et incredulis q. ſ. bona futura minime credũt. Hier. v. Pplo huic factũ eſt cor incredulũ. Et Eſa. lxv. Expandi manus meas ad pplm incredulũ Et execratis q manifeſte more eccleſiaſtico excõmunicant. Rich. vel ſm Aymonẽ. Incredulis. i. paganis vel iudeis ⁊ execratis. i. falſis xpianis qui ſunt execrandi a deo. i. abhominabiles. Vñ ps Virũ ſanguinũ ⁊ doloſum abhominabit dñs. Et homicidis qui. ſ. volũtatis prauitate vel ſermõis pſuaſione: vel operis pperatiõe aliquẽ occidũt. i. Joh. iij. Omnis homicida nõ habet vitã eternã. Et fornicatoribꝫ. i. ſeruientibꝫ imũdicie carnis. i. Cor. vi. Neqꝫ fornicarij regnũ dei poſſidebũt. Et veneficis qui malicie veneũ verbo vl exemplo effundũt crudeliter. Ait Rich. Venenũ aſpidũ ſub labijs eorꝫ ait ppheta. Et idolatris quales ſunt qui relicto vero diuinitatis cultu p idolatriã demonibꝫ ſe ſubdũt. i. Cor. x. Neqꝫ idolatre efficiami. Et omnibꝫ mẽdacibꝫ quales ſunt qui relicto veritatis tramite, pximos fraudulenter fallũt. Eccli. vij. Noli velle mentiri omne mendaciũ pars illorꝫ erit inquã in ſtagno ardẽte. i. in pfunda inferni dãnatõe in qua eſt ignis qui eſt mors ſcda. i. corporis ⁊ aie. Prima mors fuit in aia p pctm ait Aymo. de quo ſtagno dr. c. xviij. ⁊. xix. eiuſdem Apoca. Pars. ſ. punitiõis: q multe ſunt alie dãnatorꝫ pene. Cogitemꝰ chariſſimi quãtus tremor ⁊ timor erit hijs quibꝫ dicet p ſnĩam diffinitiuã ⁊ irreuocabilem a ſũmo iudice: Jte maledicti in ignem eternũ. Matth. xxv. Quem tremorẽ haberemꝰ ſi p iudicẽ tẽporalẽ condẽnaremur ad carcerẽ toto tpe vite nostre: ⁊ maiorẽ tremorẽ haberemꝰ ſi cõdẽnaremur ad mortẽ. Quid igit ſi cõdemnaremur ad carcerẽ inferni: ⁊ mortẽ ppetuã cum acerbitate ⁊ ardore ignis ardẽtiſſimi. Sed diceret qs. Que cauſa erit huiꝰ ſnĩe tam mirabilis? Rñdet thema in ſcda parte ſui cum dicit. Oẽs gẽtes qui obliuiſcunt deu. q. d. ppha. Hec eſt cauſa dãnatõis vre. ſ. q obliti eſtis deũ: patet. Nam iudex cõmemorabit opa miſericordie a reprobis nõ ſibi facta: ſed reprobi quaſi ſe excuſantes reſpõdebũt et interrogabũt qñ hec ſibi nõ fecerũt. Verũ vt ait Rabanꝰ. Et ſi ſe excuſare ſatagunt tñ deũ fallere nõ pñt. Vñ rñdebit illis dicẽs: Quãdiu nõ feciſtꝫ vni de minoribꝫ hijs: nec mihi feciſtis. Vbi Aug. Chriſtus eſt caput eccl'ie: corpꝰ eius eccleſia. Jn nro corpore caput ſurſum ẽ: pedes in terra in aliqua cõſtipatiõe hoiꝫ qñ aliqs tibi pedẽ calcat: nõne dicit caput calcas me. Quõ lĩgua quã nemo tãgit: dic: calcas me. Sic xps caput quẽ nemo tangit: dicit: Eſuriui ⁊ nõ dediſtꝫ mihi mãducare ⁊c. Vbi ⁊ Criſo. Vide qualiter leuia iniũgit. Non dicit: Jn carcere eram ⁊ nõ eripuiſtis me. infirmꝰ et nõ curaſtis me: ſed nõ viſitaſtis ⁊ nõ veniſtis ad me. Jn eſuriẽdo etiã nõ precioſam petit mẽſam: ſed neceſſariũ. Unde Criſo. Ex hoc loco ſciẽdum eſt q nõ tm p eo q peccauerũt hoies cõdẽnati ſunt: ſed etiã p eo q nõ bene faciũt. Si aũt p eo q nõ bene faciũt ſic cõdẽnant putas quales penas exſoluẽt pro eo q peccant Et notandũ q potius fit diſceptatio de operibꝫ miſcdie q̃ de operibꝫ iuſticie. cũ tñ magꝫ teneamur ad opera iuſticie. ſed q opera miſcdie faciliora ſunt: q natura ad hoc inclinat ſupple magis: ⁊ ideo magis arguẽda vbi deficiũt: ⁊ minus remunerãda vbi aſſunt. ⁊ ergo ſi iſta remunerant ⁊ alia. Jtem potius arguit de omiſſione q̃ de cõmiſſione: cum tñ maioris criminis ſit cõmiſſio: ⁊ ideo magꝫ arguendo ⁊ puniẽdo qd minus eſt innuit amplꝰ punire de maioribꝫ. Jtem magis arguit de peccatis in pximũ q̃ deũ: q ſi pctã in pximũ condẽnant: multomagis pctã in deũ vt blaſphemia ⁊ idolatria ⁊c de quibꝫ dictũ eſt in auctoritate Apoca. Jtem cum ſit miſcdia corporalis ⁊ ſpũalis potius arguit defectũ corporaliũ q̃ ſpũaliũ: q opera corporalia ſunt euidẽ-

tla:vel per hec etiam ſignant̃ illa. Ecce
igit̃ cauſam quare dicet̃ reprobis qui a
ſiniſtris eius erũt.i. qui ſiniſtra.i. tp̄alia
q̄diu vixerũt:ardẽter amauerũt diſcedi/
te a me.o infelix diſcretio:o dura ſepara/
tio:o miſerabilis cõditio:diſcedite a me
fonte vite indeficiẽtis:lumine glorie btĩ/
ficantis:torrẽte voluptatis inundantis:
plenitudine vbertatis inebriãtis. diſce/
dite a me maledicti. Primo maledictõe
culpe.ps̄. Maledicti q̃ decli.a.m.t. Se/
cundo maledictõe pene.ideo ſubiungit.
In ignem eternũ. Hoc eſt igit̃ qđ dicti
thema ꝓpoſitũ. Conuertant̃ in infernuz
omnes gentes ꝛc̃. Et ſic de prima corpo
ris pena ꝓpter quã euitãdam fugere de/
bemus q̄citius pctm̄ ꝛ auaritie ardorẽ:
facere penitentiã:ꝛ viuere ſm iuſticiã.

ſ

Ecunda pena eſt

frigoris acutiſſimi. Matthei.
xviij. Ibi erit fletus et ſtridor
dentiũ.ſ.ex frigore vehemẽtiſſimo. Glo.
Stridor dentiũ de frigore ſolet excitari:
qꝛ ibi tranſibũt ab aquis niuiũ ad calo/
rem nimiũ. Job.xxiiij. Non inq̄t Albert⁹
magnus in libro de ſacramẽtis:ꝙ ſit trã
ſitus de loco ad locũ:ſed quantũ ad ſen/
ſum.ſicut febricitãs prius torquet̃ frigo/
re:poſtea calore in eodẽ loco ꝛ in eodem
tp̄e. Sic dãnati ſm corpus q̄nq̃ patient̃
ardẽtiſſimũ ignis dolorẽ:ꝛ tranſibũt ad
acutiſſimũ frigorẽ:ꝛ ecõtra. Sed quãto
ſpatio ſtabũt in hac pena vel illa. ꝛ quã
primo patiant̃ q̄n in corpore ꝛ aĩa ꝯclu/
dent̃ in infernũ:ſolus deus nouit(vt eſti
mo) Iſtud aũt frig⁹ differt a frigore hu/
ius mũdi in quattuor. Primo in acerbi/
tate. Vñ Greg. Qꝛ ibi erit frigus intol
lerabile.vñ imaginor ꝙ ſicut calor illius
ignis excedit calorẽ ignis huius mũdi.
Sic frigus inferni excedit iſtud qđ hic
ſentim⁹. Sed quarẽ nõ dicit̃ in euãgelio
ꝙ dñs dicat ĩ die iudicij: Diſcedite a me
maledicti in frigus eternũ : ſicut dicit̃ ꝙ
dicet:in ignẽ eternũ. Dicit̃:qꝛ ignis ma/
gꝫ ẽ actiu⁹ q̄ alia elemẽta:ꝛ qꝛ ꝯgruẽti⁹
poſſum⁹ ſentire eius ardorẽ: qꝛ et eſtate
et hyeme vtimur igne.ideo dñs:penã in/
fernalẽ magis dicit̃ exp̄ſſiſſe ſub noĩe ig/
nis q̄z alteri⁹ elemẽti vt magis timeam⁹
ꝛ illas penas grauiſſimas incurrere ca/
ueamus:cõprehẽdere tñ intẽdẽs oẽs pe/
nas inferni ſub nomĩe ignis Senſiſti ne
aliq̄n frigus in digitis ꝛ dolorẽ illi⁹:ma
xime q̄n appropinquaſti illos igni?. Cre
do ꝙ ſic. Cõſidera illuz dolorẽ nihil eſſe
ad dolorẽ frigoris infernalis q̄ztomagꝫ
ille dolor erit maior nõ ſolũ in digitꝫ:aut
in manibꝫ:aut pedibꝫ: ſed in toto corp̄e:
ꝛ maxime cũ erit trãſit⁹ ĩmediat⁹ de tan
to ardore ad tantũ frig⁹. Vñ ꝛ aque ille
dicunt̃ niuiũ q̃ pre ceterꝫ dicunt̃ frigidio/
res. Sꝫ q̄rit̃ quõ aq̄ frigidiſſima ſtabit
cũ igne ardẽtiſſimo h̄ ſtatim dicet̃ in ter
tia dr̄ia. Scđa dr̄ia aque frigide ſm na/
turã ſuã ad illã aquã infernalẽ ẽ ĩ limpi/
ditate. Nã hec aq̄ nr̄a ẽ clara Illa ãt erit
obſcura ꝛ plena fumo ſic̄ dictũ ẽ de igne:
vñ ibi erunt tenebre exteriores. Tenebre
enĩ interiores dicũt̃ pctã.exteriores erũt
tenebre infernales. Tertia dr̄ia eſt indu
ratõe in ſe ꝛ in ſua frigitate:qꝛ aqua nr̄a
põt calefieri ꝛ ꝑ calorẽ cõſumi:ſed aqua
inferni nunq̄z calefiẽt nec diminuẽt̃. vñ
in ĩferno calor ignis nõ deſtruet:nec mi/
tigabit frig⁹ aque:nec ecõtra. Hmõi exẽ
plũ habem⁹ ĩ penis factꝫ egyptijſ. Sap̄.
xvi.vbi dr̄. Qđ enĩ mirabile erat ĩ aque
que oĩa extinguit pl⁹ ignis valebat:vin/
dex eſt enĩ orbis. Interli.i.elemẽta iuſto
rũ. Glo. Nec mirũ ſi grãdo ꝛ ignis mix/
ta ferunt̃:qꝛ ad creatoris volũtatẽ oia cõ/
ſentiũt. Et ſequit̃ eodẽ c. Nix aũt ꝛ gla/
cies ſuſtinebãt vim ignis ꝛ non tabeſce/
bãt. Sic dicendũ videt̃ ꝙ in inferno ſit̃
erũt ignis calidiſſim⁹ ꝛ aq̄ frigidiſſima
diuia volũtate ſic ĩſtituẽte ad punitionẽ
dãnatoꝝ. Et Sap̄.v. Pugnabit ꝓ illo or
bis terraꝝ ꝯ̄ inſenſatos. Quarta dr̄ia ẽ:
qꝛ aq̄ nr̄a ſuffocat ꝛ ĩterficit hoĩes:ſic̄ vi
dem⁹ ꝙ mlt̃i ſbmergunt̃ in aq̄s: ſꝫ aqua
inferni nõ ĩterficiet:nec ſbiũget dãnatos
ĩmo ſicut viuũt piſces in aq̄s:ſic ꝑpetuo
hoĩes viuẽt ĩ aq̄s inferni:cũ illis acutiſ/
ſimis doloribꝫ: Aq̄ igit̃ illa nec rõne ſui:

eſt frigoris acutiſſimi

nec ratiõe frigoris ĩterficiet hoiem: imo
cū illo frigore intẽſiſſimo dãnati ꝑpetuo
viuēt. O frigus horrendiſſimū: o aq̃ ob/
ſcuriſſima ⁊ fetidiſſima q̃tus ſtridor dē
tiū erit ex te in dãnatis imo in toto cor/
pore horribiliſſimus tremor: vbi erūt ſtu
phe alemanie: vbi camini francie: vbi ca
ſtra palatia ⁊ loca amena huius mundi
iã non erūt in ꝑpetuū nec ab illo frigido
carcere nūq̃ꝫ vllus exibit. Cõſidera cha/
riſſime q̃tū dolorē ⁊ q̃tum frigus ſuffer
res: ſi ſine morte ſtare poſſeſ in glacie hu
ius mūdi per noctē vnã nudus: ⁊ ſi ꝑ ſe
ptimanã adhuc plus: ⁊ ſi ꝑ annū adhuc
multo plus. Si igiꝛ in ꝑpetuū in frigore
acutiſſimo inferni ſtent damnati quãta
erit hec pena cogitet qui pōt. O ſi penas
iſtas attēderemuſ nõ eſt pena in hoc mū
do quã nõ libētius ſuſtineremus vt non
ad locū illū infernalē nõ deſcēderemus.
Conſideremus igiꝛ has penas vt poſſu
mus: qꝛ ſcriptū eſt. i. Reg. ij. Dñs dedu/
cit ad inferos ⁊ reducit ꝑ ꝯſiderationē il
larū penarū ⁊ reducit ad gaudia paradi
ſi. Cū eñ peccãdo vſq̃ꝫ ad portã inferni
venit ꝯſideratõe hmõi penaꝝ q̄ cuilibet
pctõ mortali debenꝛ licet nõ in eq̄li gra/
du penitēs redit ad ſtatū grẽ ⁊ ſic redu/
ciꝛ ab inferno vñ Job. x. Dimitte me dñe
vt plangã paululū do. m. anteq̃ꝫ va. ⁊ nõ
re. ad t. t. et o. m. c. t. mi. et t. vbi. v. m. et n.
o. ſed ſem. hor. inhabitãs. vñ Job de plu
ribus generibꝫ penarū q̄ ſunt in inferno
facit mentionē in hac autoritate de pau/
cis. Conſiderãs igiꝛ hmõi penas ait Di
mitte dñe. i. locū pnie ⁊ tēpus ꝯcede. Da
mihi dñe tp̄s vt poſſim me acq̄tare tecuꝫ
ꝑ pnie planctū anteq̃ꝫ ad iudiciū veniaꝫ
qñ nõ erit tp̄s pnie ꝑ quã poſſint iſta tor
menta euadi. Sed quo p̄cio quo ope ac/
q̄tat ſe hõ cū deo. Certe nõ ridendo: non
corpori ꝯplacēdo: ſꝫ plorãdo Jſa. xxxviij
dic̄ Ezechias. Recogitabo tibi. o. a me.
in ama. aie mee. Et hoc eſt qđ dicit Job
Ut plangã pau. d. meū. Et hoc eſt qđ di
cit Ezechias: cui infirmãti dati ſunt. xv.
anni ad vitã. Nõ q̄ro ſpaciū vite ad ridē
dū ad ſuauiter viuēdū ſicut multi cū in/
firmanꝛ ſpaciū vite deſiderãt nõ vt peni
teãt: nõ vt fugiãt penas hmõi horrēdas:
ſed vt delicioſe adhuc viuãt ⁊ pctã pctis
accumulent: et ſic penas illas in maiori
gradu poſt iudiciū poſſideãt: ⁊ vt in tꝑa
libus filijs ⁊ filiabus ꝓuideãt ⁊ nõ ſibi.
Uñ tp̄s petūt ad peccãdū nõ ad penitē/
dum Job. xviij. Dedit ei dñs tēpus pnie
⁊ ille abutiꝛ eo in ſuꝑbiã. Abutiꝛ ergo q̄
in alios vſus expēdit. Sed poſſet q̄s di/
cere. Oportet me eſſe multū in labore ⁊
dolore ad me acquitandū cū deo. Et di/
cit Job ꝙ nõ. Unde ſequiꝛ. Ut plangã
pau. qꝛ q̄cq̄d in hac vita ſuſtineres nõ ſo
lū parū: ſed etiã paululū eſt reſpectu eiꝰ
qđ minimū eſt in inferno. Sequiꝛ. An/
teq̃ꝫ va. ⁊ nõ reuertar. Quaſi diceret. Si
nõ penituero oportet ꝙ ad locū tormēto
rū vadã et illã infernalē penã ſuſtineam
ignis ⁊ frigoris Job. v. Qui timet prui
nam irruet ſuꝑ euꝫ nix. Pruina modica
eſt ⁊ cito tranſit: ⁊ de terra naſciꝛ: ⁊ ſigni
ficat penitentiã quã hõ voluntarie ſuſti
net in hac vita. Nix aūt frigidior eſt ⁊ du
rabilior: ⁊ deſuꝑ deſcēdit: ⁊ ſignat penaꝫ
frigoris eternã q̄ maxima eſt ⁊ ꝑpetua ⁊
a deo inflicta: q̄ſi diceret. Qui pniaꝫ tꝑa
lē deuitat eternã incurret. Non eñ dice
reꝛ iudex iuſtus ſi latrões ⁊ homicidas
dimitteret ĩpunitos. Qualiter ergo cre/
dis ꝙ iudex iuſtiſſimus cuiuſmodi ē deꝰ
te ſ nõ puniat in futuro: ex quo te non vis
punire in hoc mūdo: nec de pctis dolere
Job. xix. Fugite a facie ſcꝫ ſentētie futu/
re: qm̄ iniq̄tatū vltor eſt gladiꝰ. Jtē Job
xx. Fugiēt arma ferrea ⁊ irruet in arcuꝫ
eneū. Arma ferrea vocat penã tempora
lē ſm glo. qꝛ citius in rubigine cõſumūꝛ
Arcū eneū qꝛ durabilior eſt vocat eternū
ſuppliciū: quaſi diceret. Qui penã fugit
tꝑalem que breuis eſt: incurret eternã q̄
durabilior eſt. Jdeo ꝯſequēter dicit: an/
teq̃ꝫ vadã: q̄ſi diceret. Si nõ plangã: ibo
Cognoſce igiꝛ te offendiſſe deū: ſi prece/
pta eius trãſgreſſus es: ⁊ age penitentiã
ne ad has grauiſſimas penaſ ignis ⁊ fri
goris deſcēdas in corꝑe ⁊ aĩa: ex quibꝫ q̄
ad illas vltima ſentētia iudicabūꝛ nūq̃ꝫ

reuertent᷑. Ideo dicit Iob. Nõ reuertar
O quot hoies ibũt ad illas penaſ a poſ
ſeſſionibꝫ ꝛ diuitijs terrenis: a luxurijs ꝛ
alijs pctis ꝛ vicijs. Uis exemplũ audi/
re. Legit᷑ in miraculis ſancti Bernardi
ꝺ heremita q̇ fuerat decan⁹ eccl'ie lingoñ
q᷑ cũ fuiſſet .xxv annis in nemore arda/
nenſi poſt mortẽ ſuã apparuit cuidã ep̃o
lingoñ. in maxima gl'ia: ꝛ dixit ei: ꝙ i ho
ra mortis eius .xxx. milia deceſſerũt e q̇/
bus ip̃e ꝛ btũs Bernardus ſtatim aſcẽ/
derũt in celũ ꝛ tres iuerũt in purgatoriũ
ꝛ oẽs reliqui in infernũ. Nec eſt obijciẽ/
dũ de paruulis baptizatis ſi forte tũc ali
qui obierũt: qꝛ nõ ſunt de numero adul/
toꝝ. Item poſt hm̃õi recitationẽ recitat
Albertus magnus in libro de ſacramẽ/
tis. Nuper inq̇t quidã maximus cleric⁹
ꝛ in ſciẽtia famoſiſſimus in lecto mortis
viſitatus ab ep̃o pariſienſi ꝛ monitus vt
in fine renũciaret pluribus beneficijs: et
vnã p̃bendã retineret erubeſcẽs vel indi
gnãs facere ꝯtra opinionẽ quã tenuerat
Tẽptabo inq̇t ſi põt aliquis ſaluari cuꝫ
pluribꝫ p̃bendis. Poſt mortẽ ſuã appar/
it ep̃o eodẽ menſe orãti hora tertia in ha
bitu quo ſolebat vti: ꝛ interrogatus quõ
ſe haberet. Ego ſum ait in eternũ dãna/
tus. Et q̃ eſt inq̇t ep̃s cã dãnationis. Ni
mia inq̇t elatio mea dãnat me. Et quid
dicis ait ep̃us de opinione pluriũ p̃ben/
darũ. Nihil inquit me adiuuerũt Et ad
didit. Dic mihi ſi eſt aliq̇s adhuc viuẽs
in ſeculo: ꝛ ait ep̃s. Quõ tu tãtus cleric⁹
iſta q̃ris vt tam cito munduꝫ finitũ eſſe
credas: cũ defuncti bona faltẽ naturalia
nõ amittãt. Certo ait ex quo mortu⁹ fui
tam infinita aĩarum multitudo corruit
in infernũ ꝙ nõ credebã tot eſſe viuẽtes
per totũ mundũ. Uñ ſi ieſus xp̃s in tota
vita ſua nil aliud p̃dicaſſet: niſi exemplũ
de diuite ꝛ lazaro. Lu. xvi. Sufficere de
buiſſet ad cõuerſionẽ oim pctõꝝ. Unde
mirũ eſt ꝙ multi ita ꝑuerſi ſunt: ꝙ ſi cete
ra verba ꝛ facta dñi ꝛ ſctõꝝ aut non cre/
dunt aut negligũt. Cur faltẽ iſtud euan
geliũ nõ attendũt. Hec albertus. Conſi
derata igit᷑ pena aque tam frigide: excla
memus ad dñm cũ ꝓpoſito nos emendã
di dicẽtes illud pſ̃. Saluũ fac me deus
qm̃ intrauerũt aque vſq; ad aiam meã.
Quaſi diceremꝰ. Dñe cõſiderauimꝰ in
aĩa nr̃a penã illius aq̃ frigidiſſime quaꝫ
p̃paraſti dãnatis: nũc te fauẽte te auxili/
ante volum⁹ ad te ꝯuerti: vt ſaluos faci/
as nos. Sciẽtiã viarũ tuarũ volum⁹: qꝛ
credim⁹ ꝙ ꝯuertẽt᷑ i infernũ oẽs gẽtes ꝛc̃
qꝛ ſcriptũ eſt. Ipi ꝟo nõ cognouer̃t vias
meas q̇buſ iuraui in ira mea: ſi itroibũt
in requiẽ meã. Et hoc de ſecunda pena.

t Ertia pena infer

ni ꝺclarãda: ẽ magn⁹ clamor
doloris abſq; ceſſatõe. Credi
mus eñi ꝙ ſicut in gl'ia erit tãtus leticie
ſine ceſſatõe. tã in ãgelis btis q̃ꝫ in electꝫ
dei. Sic in iferno erit clamor triſticie tã
in demonibꝫ q̃ꝫ in reprobis hoibꝫ De an
gelis btis dicit᷑ in p̃fatione de trinitate.
Quã laudãt angeli atq; archãgeli: q̇ nõ
ceſſant clamare quottidie vna voce dicẽ
tes. De q̃ laude amplius in tractatu de
gaudijs paradiſi dicet᷑ dño adiuuante.
De plãctu inferni dr̃ Apoc. i. Plãgẽt ſe
ſuꝑ eũ oẽs tribꝫ terre: etiã amẽ. Et btũs
Berñ. In meditatiõibꝫ inq̇t In inferno
nil aliud audiet᷑ niſi fletus ꝛ plãctus ꝛ v/
lulatus merores atq; ſtridores dẽtiũ. O
plãctus infinit⁹ q̇ nunq̃ꝫ hẽbis finẽ. Ui/
diſti ne aliq̃ñ ꝑſonã deſolatãꝫ plãctũ cla
moroſum faciẽtẽ q̇ te ꝓmoueret ad com
paſſionẽ ꝛ fletũ. Credo ꝙ ſic: ſicut maxie
faciũt hoies ex amiſſione caroꝝ plãctũ:
ita ꝙ etiã multis diebꝫ nõ poſſunt ꝯſola/
ri. Sicut plãctũ maximũ credim⁹ ꝟginẽ
dei matrẽ feciſſe ꝺ morte filij ſui bñdicti
ſed iſte habuit finẽ die tertio qñ ip̃m re/
ſurrexiſſe cognouit. Sed in inferno erit
clamor plorat⁹ ꝛ vlulat⁹ multus: qꝛ oẽs
ſunt tã demones q̃ꝫ dãnati ꝓ pctis ſuis
mortalibus cũ vlulatu quaſi canes cla/
mabunt ꝑpetuo: maxime ꝓpter gl'ie ſiue
dei viſionis priuationẽ: ꝓpter tp̃is ꝑditi
onẽ: ꝓpter vehementẽ penarũ paſſionem
ꝓpter venie deſperationẽ. O quantũ tor
mentũ in auribus dãnatoꝝ imo in toto

coꝛpoꝛe. Hoc erit ꝑ cantilenis ⁊ vocib9
cantantiū in coꝛeis ⁊ ludis diſſolutis: in
q̇bus cōmittunf magna ⁊ multa peccata
Ululabūt igif ṗmo demones q2 ꝑ ſup/
biā ſuā ꝑdiderūt tantā gloꝛiā. Ubi notā
dum ſm Bonauē. li. ij. di. v. ij. cōcluſiōe.
.i. arti. ꝙ diabolus quodāmō appetit ſi/
militudinē imitatiōis dei quodāmō eq̄/
litatis: ⁊ hoc apparet ſi attendaf appeti
bile ⁊ modus appetēdi. Diabolus enim
appetit alijs p̄eſſe ſua tn̄ auctoꝛitate. Oꝛ
appetijt p̄eſſe hoc fuit imitatiōis: ⁊ hoc
aliqn̄ obtinuiſſet ſi ſtetiſſet: ꝙ autē ꝓpꝛia
auctoꝛitate: ita ꝙ ſine meritis ⁊ ſine da/
toꝛe: ⁊ ita ꝙ nulli ſubeſſet: hoc eſt ſolius
dei: ⁊ hoc eſt equiparātie: ⁊ ita dicit Gre
goꝛ. ꝙ appetijt eſſe ſui iuris: ita ꝙ nulli
ſubeſſet Bern̄. dicit ꝙ appetijt equalita
tē potētie Anſel. dicit ꝙ appetijt p̄eſſe ſi
ne meritis: ⁊ oēs verū dicūt ⁊ diuerſe au
ctoꝛitates circūloquunf: hoc eſſe qđ eſt
p̄eſſe oībus ſua ꝓpꝛia auctoꝛitate. Et ſic
appetijt diuinā eq̄litatē in aliquo Iſa.
xiiij. Aſcendā in celo ⁊ ero ſilis altiſſimo
Et ꝯñter ꝯcluſione ſequēti ait. Notādū
ꝙ ſupꝑbia demonū ⁊ alioꝝ cōfoꝛmis fuit
capiti totius malicie ṗncipi ſcʒ tenebꝛa
rū. Ipe diabolus attendēs ſuoꝝ natura
liū ſtrēnuitatē: ⁊ excellentiā ⁊ p̄cellentiā
voluit ꝑeſſe ⁊ req̇eſcere ſua auctoꝛitate:
hoc eſt ſine meritis ſine miniſterio. De/
mones ṽo ſubiecti nō ſunt auſi tm̄ appe
tere: ſed ꝯſiderātes naturaliū ſtrēnuita
tē voluerūt ſub vmbꝛa illius q̇eſcere ita
ꝙ nō miniſtrarēt: ſed quodāmō ſub illa
potirenf volūtaria libertate: quā vide/
bant ſe nō poſſe habere ſub dn̄io diuino
Cognouerūt em̄ angeli ſe eſſe factos ad
ꝑticipandū q̇etis btitudinē: ⁊ acq̇rendū
ꝑ merita ⁊ miniſteria. In hoc ſupꝑbierūt
ꝙ ſine meritis voluerūt eā: ⁊ ſine mini/
ſterio q̇eſcere: ⁊ ſine limite ꝓpꝛiā volūtatē
implere: ⁊ hoc totū eſt ſupꝑbire. Et dicit
ꝯñter ꝙ tā ꝯuerſionē bonoꝝ: q̄ʒ auerſio/
nē demonū pctm̄ luciferi p̄ceſſit. Nā ipſe
ṗmo ſupꝑbiuit: ⁊ ſupꝑbiā ſuā oībus indi/
cauit: ⁊ extūc q̇dā adheſerūt ſibi. Alij ṽo
reſiſterūt ⁊ adheſerūt deo. Quāuis ḡ ſi/
mul fuerit angeloꝝ ꝯuerſio: ⁊ demonū a/
uerſio: nō tn̄ ſimꝉ cū pctō luciferi. Idē di.
vi. ꝯcluſione ṗma. ait. Mira in hoc dei
iuſticia oñdif: q̇ tm̄ ſeruat iuſticiā vt oꝛdi
nē inſtitutū nullo mō infringat: tm̄ odit
pctm̄ vt ꝓpter pctm̄ q̊s chariſſimos repu
tauit abijciat. Un̄ credo ꝙ tā ſpectandū
mōſtrū diuine ſeueritatꝭ in angelo nobi/
liſſimo et ṗmo hoīe: quoꝝ vtrūq ꝓpꝛijs
manib9 plaſmauit: ⁊ decoꝛauit deus nob
infirmis oppoſuit ⁊ oñdit: vt addiſcam9
q̄ʒtū odit deus pctm̄ ⁊ maxie ſupꝑbiā: ꝙ ꝓ
vno motu coꝛdiſ nobiliſſima oīm creatu
rarū eternalif ⁊ ſine ſpe eſt dānata. Et ꝓ
eſu pomi ipe adā et tota poſteritas vſq
ad finē mūdi eſt moꝛtalitati ⁊ multiplici
penalitati ſubiecta. Et niſi dn̄s reliq̇ſſet
nobis ſemē q̄ſi ſodoma fuiſſem9 vt dicif
Iſa. x. Ex his efficaciſſimū relinquif ar
gumentū qđ hoꝛrēdū eſt incidere in ma
nu dei viuētis: vt habef. Heb. x. Si em̄
deus nō pepꝑcit nobiliſſimo āgelo ſupꝑbiē
ti: q̇d erit de viliſſimo cinere ⁊ abiectiſſi
mo: ī altū ſe extollēti cū iacere debeat in
cinere ⁊ cilicio: imo ī ipo ſterq̇linio. Hec
ilꝉ. e. ij. Pe. ij. Si em̄ deus angelis peccā/
tibus nō pepꝑcit ſed ruētib9 inferni detra
ctos: in tartarū tradidit in iudiciū cruci
andos reſuari: ⁊ oꝛiginali mūdo nō pep
cit: ſed octauū noe iuſticie p̄conē cuſtodi
uit diluuiū mūdo impioꝝ inducēs: ⁊ ci/
uitates ſodomoꝝ ⁊ gomoꝛreoꝝ in cinerē
rediēs euerſiōe dānauit exemplū eoꝝ q̇
ipie acturi ſunt ponēs. Dicit ꝯñter Bo/
nou̅. ꝙ de oꝛdinib9 angeloꝝ aliq̇ lapſi ſūt
Locus tn̄ demonū poſt lapſum vſq ad
diē iudicij nō eſt locus ſubterraneus quē
vocamus infernū: ſʒ aer caliginoſus in
quo generaliter demonū mꝉtitudo inha
bitat. Utrū aūt aliq̇ ſint detruſi in infer
nū nec inuenio a ſctis determinatū: hoc
aūt bn̄ credo ꝙ aliq̇ deſcēdāt ad toꝛquē/
dū aīas ſm ꝙ hn̄t inter ſe deputata ma/
ledictōis officia. Nō aūt q̄re in hoc aere
ſunt: eſt ꝓpter humanū exercitiū. Sicut
em̄ di. Aug. Nunq̄ʒ deus q̊s p̄ſciebat fu
turos maloſ eos feciſſet: niſi ꝑiter noſcet
q̇bus bonoꝝ vſib9 accōmodaſſet. Un̄ di

magnus clamor doloris

uina diſpoſitio hoc exigit vt de ꝑuarica-
tionibꝫ angelis obſequiū quodãmõ electo-
rꝝ trahat ⁊ eliciat. Scit eñi bñ vti ma-
loꝝ prauis volũtatibꝫ: ⁊ ideo non eos de
truſit in infernū: ſed locū dedit aptū ipis
demonibꝫ: tū quãtū ad ſtatū pctī: tū quãtum
ad ſtatū exercitij ſiue belli. Aer eñi cali-
ginoſus ꝓpter caliginē ↄuenit tenebroſi
tati culpe: ſed ꝓpter nobilitatē et ſubtili-
tatē cõuenit velocitati angelice. Vñ ſi-
cut aliquibꝫ viris ſctis oñſum eſt frequē
ter circa nos volitant ſicut muſce: et ita
dñs nõ ſtatim retribuit qd̃ meruerũt: ſed
ſimul cū hoibus eos expectat ꝓijcere: et
differt̃ ꝓpter nr̃um exercitiū: nec deus ex
hoc imiſericorditer agit cū hoibus: imo
miſcdia ſuperexaltat iudiciū qꝛ ↄtra fomi
tē dat ſcintillã ↄſcie ↄtra demonē dat bo
nū angelū: ⁊ ſuꝑ hoc dat ſuã grãm: ⁊ ſpi-
ritū ſctm̃ q̃ vincit oēm ꝓtãtem. Hec ille

Dubiū aũt eſt vtrū nũc puniant̃ pena
ignis. Vñ dicit ibidē Boñ. ꝙ poſitio ali
quorū eſt ꝙ differt̃ pena ignis vſq3 poſt
iudiciū: tū vt eoꝝ exercitiū nõ obmittat̃
tū etiã diuina miſcdia oñdat̃ q̃ ſuſtinet va
ſa ire apta in interitū: in multa patiētia
vſq3 in diē quo retribuet oibꝫ ſm fructū
adinuētionū ſuarū. Et cū dr̃ in glo. Ja.
iij. Suꝑ illo verbo inflãmata a gehēna.
Gehēna eſt diabolus ꝓpter quē facta eſt
ſicut eñi gehēna ſꝑ ardet ſic diabolꝰ vbi-
cunq3 ſit: vel in aere vel in terra ſꝑ fert ſe
cū tormēta flãmaꝝ. Rñdet Boñ. ꝙ nõ in
telligit de flãma ignis materialis: ſ3 de
flãmis vitioꝝ ſc3 ire ⁊ inuidie quibꝫ etiã
torquet̃. Pctm̃ igit̃ diaboli iniciatū in ꝑ
ſumptiõe: qꝛ ſtatim vt vidit ſuã pulchri-
tudinē ꝑſumpſit: ↄſummatū in ambitio
ne: qꝛ ꝑſumēs de ſe appetijt qd̃ oino ſuꝑ
ſe fuit ↄfirmatū inuidie: ⁊ odij auerſiõe:
qꝛ ex quo obtinere nõ potuit qd̃ appetijt
inuidere cepit ⁊ affectu odij cõtraire: nã
diabolus ſuꝑbus nõ valēs aſcēdere: ſed
cõpulſus deſcēdere odit deū iuſtū: ⁊ inui
det excellentie eius: hec Boñ. Hoc inq3
pctm̃ poſt diē iudicij puniet̃ penis illis
infernalibꝫ: in q̃bus magnis clamoribꝫ
ipi demones clamabũt ſciētes ſe in celū

creatos: ⁊ tã magna gaudia ꝑdidiſſe ex
tanta ſua ſuꝑbia Iſa. xiij. Clamabit mo
ab ad moab Moab igit̃ vlulabit: qꝛ de-
mones maiores vlulabũt: ⁊ ceteri rñde-
bũt: ⁊ hec pena erit maxima in ipſis ⁊ in
dãnatis hoibus. Sicut in celo dulce eſt
audire cantū ⁊ laudē angelorū: ſic triſte
eſt audire vlulatū ⁊ clamorem demonū.
Quid clamabũt. Certe maledicent deo
qui eos creauit: maledicet lucifer ꝑmus
ille malus angelus alijs inferioribꝫ quibꝫ
voluit ꝑſidere: maledicēt inferiores luci
fero: cui in tã graui culpa ↄſenſerũt: ma
ledicēt hoibus: cū q̃bꝫ tã grauas penas
patient̃ Illis pctã ſua improperãdo dicē
tes. O miſeri q̃ nr̃is ſuggeſtiõibꝫ ⁊ tēpta
tionibꝫ ↄſenſiſtis: ecce ꝑmū qd̃ inde acq̃
ſiuiſtꝭ hic ſtabitꝭ nobiſcū nolitꝭ ſiue veli
tis accipite qd̃ i eternū meruiſtꝭ. Clama
bãt inſuꝑ oēs: pctõ mortali dãnati ſiliter
deo maledicēdo: ⁊ horã in q̃ nati ſunt pa
trē ⁊ matrē qui eos genuerunt. Et ſicut
triſte eſt in pñti audire clamorē hois tri
bulati: ſic multo triſtius erit audire cla-
morē tot dãnatoꝝ dicētiū. ve: ve: ve: Ve
ꝙ vnq3 nati ſumus: ve ꝙ ſm carnē vixi-
mus: ve ꝙ vnq3 in pctīs gauiſi ſumꝰ. Et
filius ↄtra patrē: ⁊ pr̃ ↄtra filiū vlulabit
⁊ ſic de alijs cū q̃bꝫ vel ꝓpter q̃s peccaue-
rũt: ⁊ multos alios terribiles clamores
faciēt ↄtra ſe mutuo ad magnã penã ſu
arū aurū. Scd̃o clamabũt ꝓpter tꝑis
ꝑditionē. Reddituri eñi ſumus rõnē de
tꝑe quo viximꝰ in hoc mũdo. Vñ oē tp̄s
nobis impēſum exiget̃ a nobis q̃liter ex
penſu3 fuerit. Vñ q̃libet redditurꝰ eſt rõ
nē de oibus anniſ mēſibꝫ: ſeptimanis die
bus: horis ⁊ minutis q̃bus vixit. Si for
taſſis. xxx. annis vixiſtꝭ: ⁊ nũq3 deo ꝑ tres
annos fidelit̃ ſeruiſtꝭ q̃d faciēdū ſit. Rñ
des ꝙ debeo de ꝑterito tꝑe ↄfiteri ⁊ dole
re ꝙ tp̄s tuū ſic male expēdiſti Ber. Nil
ꝑcioſius tꝑe ſ3 heu eo nihil hodie vilius
inuenit̃: trãſeũt dies ſalutꝭ ⁊ nemo reco-
gitat. Vñ legit̃ exēplū ꝙ q̃dã hõ deuotꝰ
qñ audiuit horologiū ſignare ſeu ſonare
ſꝑ cogitauit ⁊ dixit ad deū. O deus meꝰ
iã iterū hora tꝑis mei conſumpſi: de qua

redditurꝰ ſum rõnem: quõ eam expẽdi.
Vñ dãnati in inferno de hoc ſignãter cõ
quirunt̃ ꝙ tẽpus grẽ tam inutiliter expẽ/
derũt. Vñ quidã deuotus exiſtẽs in de/
uotionibꝫ ⁊ oꝛõnibꝫ ſuis: audiuit quãdã
vocẽ lugubꝛẽ ⁊ queſiuit q̇d eſſet: ⁊ rñdit.
Ego ſum vna aĩa dãnata. Et ille: cur tã
amare fles? Rñdit illa: Ego ⁊ om̃es aĩe
dãnate de nulla re intantũ dolemꝰ ſicut
de tp̃e grẽ qđ inutiliter expẽdimꝰ ⁊ pec/
cando cõſũpſimꝰ vbi vna hoꝛa potuiſſe/
mus de pc̃tis nr̃is penituiſſe: ⁊ eternã pe
nam quã nũc patimur euaſiſſe. Tertio
clamabũt ſine ceſſatõe ꝓpter maximũ do
loꝛẽ penaꝝ quas patient̃. Sicut aliq̇ ve
hemẽter infirmi aut doloꝛẽ vehemẽtẽ ſu
ſtinẽtes nõ pñt ceſſare a gemitu ⁊ clamo
re. Cõſidera ſi poſſet abſtinere a gemitu
et clamoꝛe habẽdo manũ vel pedẽ ĩ igne
huiꝰ mũdi que tñ pena quaſi nihil eẽt in
cõparatõe ad illã inferni. Hec erit gra/
uiſſima pena pro pc̃tis que nihil ꝓficiet.
De qua dı̃ Sapie. v. Dicẽt intra ſe peni
tentiã agẽtes: ⁊ p̃ anguſtia ſpũs gemẽteſ.
hi ſunt q̊s aliq̃n habuimꝰ in deriſum: et
in ſilitudinẽ impꝛoperij. Nos inſenſati
vitã illoꝝ eſtimabamꝰ ĩſaniã. Hec dicẽt
dãnati de his q̊ nunc mũdus reputat fa
tuos. Et ſequit̃: Errauimus a via veri/
tatis. interli. Euãgelij diuine legis ⁊ iu/
ſticie lumen nõ luxit in nobis. ⁊ ſol intel/
ligentie nõ eſt in nobis oꝛtus. Sed q̇d fe
cimus: laſſati ſumus in via iniq̇tatis et
perditiõis: ⁊ ambulauimus vias diffici/
les: viam aũt dñi ignoꝛauimꝰ. Quid no
bis ꝓfuit ſupbia: aut diuitiaꝝ iactantia
quid cõtulit nobis. Tranſierũt omnia
iſta tanq̃ vmbꝛa ⁊ tanq̃ nuncius p̃cur/
rens: tanq̃ nauis que ptranſit fluctuãtẽ
aquã: cuius cum p̃terierit nõ eſt veſtigiũ
inuenire: neq̃ ſemitã carine illius influ/
ctibꝫ: aut auis que tranſuolat in aere: cu
ius nullũ inuenit̃ argumentũ itineris il/
lius: ſed tantũ ſonitus alarũ verberans
breuem ventũ: ⁊ ſcindẽs ꝑ vim itineris
aerẽ cõmotis alis trãſuolauit. ⁊ poſt hoc
nullũ inuenit̃ ſignũ itinerꝫ illiꝰ: aut tãq̃
ſagitta emiſſa in locũ deſtinatũ diuiſus
aer continuo in ſe recluſus eſt vt ignoꝛet̃
trãſitus illius. Sic etiã nos nati ꝯtinuo
deſinimꝰ eſſe. ⁊ virtutꝫ quidẽ nullũ ſignũ
valemꝰ oñdere. in malignitate autẽ nr̃a
cõſumpti ſumus. Talia dixerũt in infer
no hi q̇ peccauerũt. Interli. Quiq̃ ſil'i/
tudinibꝫ terrenarũ rerũ defectus oñdit̃.
Glo. Per vmbꝛaꝫ obliuionẽ mentis vel
moꝛte carnis q̇bꝫ hũana vita obnoxia eſt
accipimꝰ. ꝑ nũciũ p̃currẽtẽ paſſiões aĩe
vel coꝛpoꝛis que p̃cedũt occaſuꝫ vite coꝛ/
ruptibilis: ꝑ auẽ excellentiã: ꝑ nauẽ vero
lenitatẽ hũane mẽtis que ꝑ amaras ſecu
li vndas demonũ fluctibꝫ agitat̃. ꝑ ſagit
tã delos ⁊ inſidias iniquoꝝ. Hec om̃ia
eñi in mũdo verſant̃: ſed tãdẽ infructuo
ſam pñiam poſſeſſoꝛibꝫ ſuis relinquunt.
Vñ gemẽtes nulla voce cõſolatõis rele/
uabunt̃. Et ſequit̃. c. vi. Audite g̊ reges
⁊ intelligite: diſcite iudices finiuꝫ terret
pꝛebete aures vos q̇ cõtinetis m̃ltitudi/
nes. ⁊ plateis vobis. in turbis nationũ:
q̃m data ẽ a deo ptãs vobis ⁊ virtꝰ. In/
terli. Puniẽdi ab altiſſimo q̇ ĩterrogabit
oꝑa vr̃a ⁊ cogitatões ſcrutabit̃. q̃m cum
eſſetꝫ miſtri regni illiꝰ nõ recte iudicaſtꝫ
neq̃ cuſtodiſtꝫ legẽ iuſticie: neq̃ ſm vo/
lũtatẽ dei ambulaſtꝫ. Hoꝛrẽde ⁊ cito ap
parebit vob̃ q̃m iudiciũ duriſſimũ ĩ his
qui p̃ſunt fiet. Exiguo eñi cõcedit̃ miã.
Potentes aũt potẽter toꝛmenta patient̃.
Interli. Qui. ſ. mãdata dei contẽnendo
grauia pc̃tã cõmiſerunt nec penituerũt.
Sic etiã potẽtioꝛes in impietate foꝛtio
ra ſuſtinebũt: toꝛmẽta gehẽne. Non eñi
ſubtrahet ꝑſonã cuiuſq̃ dñs q̇ eſt dñatoꝛ
oĩuꝫ nec verebit̃ magnitudineꝫ cuiuſq̃
q̃m puſillũ: ⁊ magnũ fecit ipſe: ⁊ equalit̃
cura eſt illi de oĩbꝫ foꝛtioꝛibꝫ: aut foꝛtioꝛ
inſtat cruciatio. Flebũt ⁊ vlulabũt: igit̃
dãnati ex maximo doloꝛe penaꝝ q̃s pa/
tient̃ abſq̃ ceſſattione. O q̃ntus clamoꝛ
quãtꝰ doloꝛ q̇s poſſet hec cogitare. Cre
do ꝙ nullus viuẽs. Faciamꝰ igit̃ pñiaꝫ
de pc̃tis nr̃is q̃ꝫdiu ſumꝰ in hoc mũdo.
Quarto clamabunt hoꝛribiliter ꝓpter
venie deſperationẽ. Sicut eñi damnati
ꝙ perpetuo in illis penis ſtabunt iuxta

ſententiā ſūmi iudicis dicētis: diſcedite
a me maledicti in ignē eternū. O ꝙ̄tuꝫ
erit hoꝛrēdū ⁊ quāta materia clamoꝛis
plāctus ⁊ deſolatōis ꝑpetuitas toꝛmen/
toꝝ. Quō ergo illaꝫ ꝑpetuo ſuſtinebūt q̇
hic modicā pniam ſuſtinere nō poſſunt.
Sed poſſet q̇s dicere: Quare nō habēt
ſpem vt a carcere inferni liberent᷑: ⁊ ma/
xime cum pcīm eoꝝ fuerit tranſitoꝛiū: et
tam cito cōmiſſuꝫ. Hec ꝑpetuitas dero
gare miſcōie diuine videret᷑: ⁊ ex hoc po/
tius diceret᷑ crudelis iudex ꝙ̄ iuſtꝰ aut
miſericoꝛs. Rn̄det᷑ pͥmo ꝑ exemplū: Ui
demꝰ em̄ ꝙ emptio momētanea dat ius
ꝑpetuū poſſedēdi rem emptā. Item vul
neratio momētanea moꝛtē inducit ꝑpe/
tuā. Item caſus in foueā tꝑalis ⁊ ſubita
neus eſt detētio ꝑpetua. Iteꝫ crimen le/
ſe maieſtatis eſt tꝑale: ſed ſeruitus ꝑpe/
tua ſiue punitio. Sic dico ꝙ ꝓ momēta/
nea delectatōe pcīi ⁊ vulnere ſpūali: ⁊ ſic
de aliȷ̈s incurrit᷑ dānatio ꝑpetua: ita ꝙ ſi
vnā tātū guttā tolleret q̇s de mari .i. an/
nis mille: ⁊ aliaꝫ in aliȷ̈s mille annis: ſic
guttatim potius eſſet mare exhauſtū ꝙ̄
a penis dānati poſt diē iudiciȷ̈ liberarēt᷑
Et ſi poſt tantū ſpatiū ſperarēt liberari
hoc eſſet aliquale gaudiū. Sed qꝛ in in/
ferno nulla eſt redēptio omni ſpe libera/
tionis fruſtrabunt᷑. Rōnes etiā huiꝰ ꝑpe
tue dānatōis aſſignant᷑. Pꝛima qꝛ ho/
mo peccauit in ſuo eterno .i. peccauit ꝙ̄/
diu vixit nec volūtas eius peccādi fineꝫ
habuit: ideo iuſte in eterno dei ⁊ eterna/
liter punit᷑. Un̄ Greg. Ad diſtricti iudi
cis iuſticiā ꝑtinet vt nunꝙ̄ careant ſup/
plicio quoꝝ mens in hac vita nunꝙ̄ vo/
luit carere pctō: ⁊ nullus det᷑ iniquo ter/
minus vltionis: qui ꝙ̄diu valuit habere
noluit terminū criminis. Iterū ait: Ini/
qui cum fine peccauerūt q̇ cū fine vixe/
rūt: nam voluiſſent vtiꝙ ſi potuiſſent ſi/
ne fine viuere: vt poſſent ſine fine pecca/
re. Oſtēdūt enī qꝛ in pctō viuere cupiūt
ſemꝑ qui nunꝙ̄ deſinūt peccare duꝫ vi/
uūt. Iuſtū igit᷑ eſt vt nunꝙ̄ careāt ſuppli
cio q̇ nunꝙ̄ voluerunt carere pctō. Hec
Gregꝫ. Un̄ Aug. Factus eſt aūt homo
malo dignus eterno q̇ hoc in ſe peremit
bonū qđ eſſe poſſet eternū. Et Bern̄. Iu
ſtus ꝑfecto ſi peccat patit᷑ qđ nolit q̇ non
peccat niſi velit. Scđa rō: qꝛ lꝫ in infer/
no nō habeant facultatē peccādi: habe/
būt tn̄ affectū: qꝛ adhuc peccare vellēt ſi
poſſent. Uellent enī ſi poſſent in pctō ꝑ/
petuo delectari: ideo ꝑpetuo debēt puni
ri. Tertia rō quā ponit ſctūs Tho. ȷ̈. li.
cōtra gentiles .c. xciȷ̈. eſt. qꝛ aīe poſt moꝛ
tem reddunt᷑ imutabiles ſm̄ voluntatē:
vt. ſ. vlteriꝰ volūtas mutari nō poſſit ne/
ꝙ de bono in malū: neꝙ de malo i bonū
Quādiu enī anīa eſt in ſtatu pugne pōt
de bono in malū mutari: vel ecōtra: ſed
ſtatim cum aīa a coꝛpoꝛe ſeparat᷑ nō re/
ſtat niſi receptio premiȷ̈ vel pene. Quar/
ta rō: qꝛ pcīm eſt cōtra illū q̇ eſt infinitus
vn̄ ⁊ pena debet eſſe infinita: nō quidem
acerbitate vel duratiōe. Iudex ḡ iuſtus
eſt qui punit ꝑpetuo ꝓpter rōnes datas.
Sed eſt ne miſericoꝛs i tali punitōe Di
co ꝙ ſic vt magiſter dicit in ſentētiȷ̈s: qꝛ
citra cōdignū ipos punit. Nūꝙ enī tātū
aliquē punit q̇n plus demeruiſſꝫ: ⁊ ideo
dicit Rich. ⁊ Bonauē. ꝙ deus purū mi/
ſericoꝛdē actū aut mere iuſtum nō poſſet
facere: qꝛ inſeꝑabiliter in deo ſunt anne/
xa iuſticia et miſcōia. Pꝛedicta igit᷑ q̄t/
tuoꝛ erunt cauſa cōtinui clamoꝛis ipſoꝝ
dānatoꝝ ⁊ hoc: qꝛ clamoꝛē tuū noluerūt
audire ꝙ̄diu hic vixerunt o iuſte iudex.
Clamauit enī dn̄s ieſus doctrinā ſuā: et
viam ſalutis edocēdo Luc. vi. Ipſe iter
faciebat ꝑ ciuitates ⁊ caſtella p̄dicās et
euāgeliſans regnū dei. Sequit᷑. Et hec
dicēs clamabat: Qui habet aures audiē
di audiat. Clamauit etiā ꝑ ſuos p̄dica/
toꝛes quibꝫ dixit: Eūtes docete oēs gen/
tes baptiſantes eos. In noīe patris ⁊ c.
docētes eos ſeruare oīa quecūꝙ mādaui/
ui vobis: Et Prouer. i. Sapīa foꝛis p̄di
cat: in plateis dat vocē ſuā: in capite tur/
barū clamitat: in foꝛibꝫ poꝛtarū vrbis ꝓ/
fert ꝟba ſua dicēs Uſꝙ quo paruuli di/
ligitꝭ infantiā ⁊ ſtulti ea que ibi ſunt no/
xia cupiēt: ⁊ imprudētes odibūt ſciētiā?
Conuertimini ad coꝛrectionē meā. En

ꝑferã vobis ſpm̃ meū: ⁊ oſtendaʒ verba mea. Vocaui ⁊ rēnuiſtis: extendi manū meā ⁊ nō fuit q̄ aſpiceret. Deſpexiſtꝭ oē cōſiliū meū: ⁊ increpatões meas neglexiſtis. Ego quoq; in interitu veſtro ridebo: ⁊ ſubſānabo cum vobis qđ timebatꝭ euenerit: cum irruerit repētina calamitas: ⁊ interitus quaſi tempeſtas ingruerit qñ veniet ſuꝑ vos tribulatio ⁊ anguſtia. Tunc inuocabūt me: ⁊ ego non exaudiā: eo ꝙ exoſaʒ habuerint diſciplinā ⁊ timorē dñi nō ſuſceperint: nec acqeuerint cōſilio meo: ⁊ detraxerint vniuerſe correptiōi mee. Comedent igit̃ fructus vie ſue: ſuiſq; ꝯſilijs ſaturabunt̃. Sic pꝫ veritas thematis aſſumpti: Cōuertant̃ in infernū omnes gentes ⁊c̄.

Quarta pena erit

q fumus abſq; euacuatõe. Nō erunt eni in inferno feneſtre: aut fracture terre ꝑ quas iſte fumus exire poſſit imo inibi concludet̃ ille fumus vndiq;: terra abſq; quocūq; meatu. Cōſidera chariſſime quanta pena eſſet hominē eſſe in fumo vnꝰ camini igne magno ſuccenſo. etiā ſi tm̄ ibi ꝑ horā ſtaret: ⁊ maior pena ſi ꝑ diem. et adhuc maior ſi per ſeptimanā. O quāta pena erit eē in fumo carceris inferni ꝑpetuo. Unde conſidero ꝙ ex illo fumo erunt in dānatis pene quattuor: videlicet.

Primo capitis perturbatio.
Senſuum occupatio.
Corporum denigratio.
Inferni obſcuratio.

Erit igit̃ iſte fumus capitis ꝑturbatiuus. Math. viij. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Vñ ſanctus Tho. iiij. li. cōtra gentiles. c. ix. In corporibꝫ dānatoꝝ poſt reſurrectionē nihil ꝓhibet corporaliter fletū ⁊ ſtridorē dentiū intelligi: ita tñ ꝙ per fletum nō intelligat̃ lachrymaꝝ deductio: q2 ab illis corporibꝫ reſolutio nulla fieri poteſt: ſed ſolū dolor cordis: cōturbatio oculoꝝ ⁊ capitis: ꝓut in fletibus eſſe ſolet. Hec ille: Multi eni flent: qui nō emittūt lachrymas: ſed ꝑturbant̃ ⁊ dolēt cōmuniter caput. In inferno igit̃ ex tali fumo horribili erit maxia capitis ꝑturbatio: ⁊ dolor vehemētiſſimus. Secūdo talis fumus nō ſolū caput turbabit: ſed omēs ſenſus occupabit: ſic̄ vides in hoīe exiſtēte in fumo: ⁊ in illis q̄ cōburunt̃: ꝙ fumus intrat os: nares: oculos: ⁊ aures. Sic ibi fumus ille intrabit os et ceteros meatus dānatoꝝ: hec erit pena grauiſſima ipſis oculis ſicut experimur ꝙ fumꝰ multū nocet oculis. iuxta illud a fumo ſtillante domo neq; muliere te remoue. Tria ſunt que poſſent valde nocere: hec pena erit illis q̄ per oculos peccādo viderūt: ⁊ cōcupierūt huius mūdi delectabilia: aurum ⁊ argentū: veſtes: caſtra: ⁊ cetera mūdi ꝯcupiſcibilia: mulieres nō ſuas: cum quibꝫ actū luxurie cōplere deſiderarūt. etiā ⁊ ſi nō fecerint: q2 nō ſolū actus eſt pctm̄ tali punitione dignū: ſed etiā viſio ad cōcupiſcēdū. Sicut dicit xp̄s Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū: iam mechatus eſt in corde ſuo. O q̄ꝫ plures peccant in talibꝫ viſionibꝫ: qui nō credūt ſe peccare. Per oclos enī ⁊ alios ſenſus intrat mors pcti ad aīas nr̄as. Vñ Joh. de pechano li. de oculo morali ait: Oculus corpis eſt ianitor cordis. Si q̄s pudicus fuerit q̄cq̄d indecēs nouerit eē excludit. Natura leonis hec eſſe dicit̃: ꝙ ſi q̄s iuxta leonē trāſit: ⁊ leonē nō reſpicit: illeſus euadet. ſi autē leonē reſpicit ipm leo deuoratur ꝰ inuadit. Sic interdū ex aſpectu mulieris incauto: inuadit hoīeʒ tēptatio carnalis quā ſi nō aſpexiſſet ſecurꝰ euaſiſſet. Jō Job. xxxi. dicit: Pepigi fedus cū oculis meis vt nō cogitarē q̄dē de ꝟgine. Suꝑ q̄ verbo dicit Greg. Illđ nō lꝫ intueri qđ nō lꝫ ꝯcupiſci. Et Iſaac in li. de ſynonimis: Tolle materiā delinquēdi. ſi vis eſſe a fornicatōe tutꝰ: eſto in viſiōe diſcretꝰ. Nullꝰ ſane mētis iret ad ſpectādū baſiliſcū cuiꝰ aſpectꝰ interficit ergo nullꝰ debet ire ad ſpectacl'a mulieꝝ quarū aſpectꝰ interdū inficit et occidit. Quidā iuuenis heremita cū abbate ſuo iuit ad ciuitatē vbi mulieres ī corea re/

Fumus abſq; euacuatione

ſpexit ⁊ cuiuſmodi eſſent ab abbate ſolli
cite req̄ſiuit: abbas eas anſeres eē rn̄dit.
Reuerſus puer ad clauſtrū incōſolabili/
ter flere cepit. Cui abbas: Quid vis fili
mi? At ille: Volo vt de anſeribꝫ quas in
ciuitate vidi des mihi. Tūc abbas fr̄ibꝫ
cōuocatꝭ: Cōſiderate inq̄t fr̄es mēte ſol/
licita q̄ꝫ ꝑiculoſa ſint mulierū ſpectacl'a
Nam hic puer īnocēs q̄ ꝓus mulierē nō
vidit ⁊ in heremo nutritꝰ eſt: ſolo viſu ſic
eſt igne cōcupiſcētie carnalis ſuccēſus.
Inſanꝰ eēt habēs vas plenū balſamo ſi
illud ī media platea poneret: ⁊ oībꝫ ꝓplis
exponeret: vt vnuſq̄ſq; cōtra vas lapidē
iactaret. Sic inſanꝰ q̄ hꝫ in corde balſa/
mū gr̄e tanq̄ꝫ in vaſe debili ꝓpter verti/
bilitatē liberi arbitrij ⁊ theſauꝝ caſtitatꝭ
⁊ integritatꝭ in corꝑe: qđ ꝓpter prauitatē
ad malū eſt multū fragile q̄ ad ſpectacu/
la mulierū eſt auſus accedere: ⁊ vas ſuū
ictibꝫ lapidū exponere. Mulier ei quē ꝓ/
mo reſpicit ad cordis ſui vaſculū ſpeciei
ſue ſil'itudinē q̄ſi lapidē vnū mittit. ſcđo
reſpiciēs ſcđm lapidē mittit: ⁊ q̄n̄q; ictu
ꝓimo vas frāgit'. ita vt gr̄a ꝑdat'. Unde
Greg. in dialogo q̄ corpꝰ ſuū ꝯtinētie de/
dicāt habitare cū femīs nō p̄ſumāt. Nā
ſpēs mulierꝝ oculis oppoſita facit plures
cogitare nephāda. Jō dī Eccl'. ix. Auer/
te faciē tuā a muliere cōpta: ⁊ ne reſpici/
as mulierē alienā. ꝓpt' ſpēm mulierꝝ mlti
perierūt. Scūs eni dauid q̄ oculos iecit
in mulierē ⁊ fixit illicito appetitu deiectꝰ
adulteriū ⁊ homicidiū cōmiſit. Niſi eni
feminā incaute reſpexiſſ3: in tātā carnis
tēptationē minie cecidiſſ3. Si g° ꝑ incu/
riā oculoꝝ tantus vir cecidit nos q̄ lōge
ab eiꝰ ſctitate diſtamꝰ tā mortale p̄cipi/
ciū ſūmoope timere ⁊ cauere debemꝰ: et
orare cū eodē dauid ⁊ a dn̄o petere. Auer
te ocl'os meos ne videāt vanitatē. Tal'
viſio eſt q̄ſi fumꝰ ledēs oculos etiā iterio
res: ⁊ nō tm̄ ꝑ fumū mulierꝝ. i. pulchritu/
dinē q̄ trāſit q̄ſi fumꝰ hoies leduntꝛ ocul'
ſed etiā auribꝫ ꝑ cantū ⁊ ꝟba ſuauia. Si
cut eni ſyrene que ſunt monſtra marina
virgineū vultū habētia nauigātes cantu
ſuo illiciūt, illectiſq; ſoporē imittūt ⁊ ſo/
poratos interficiūt. Sic ⁊ mulier cantu
ſuo hoiem attrahit ⁊ in pctō obdormire
facit. Et ſic ipm ſpūaliter iterficit. In q°
facto vterq; culpabilis. mulier: q2 viruz
perimit vir: q2 ad cantus eius vt ſtultꝰ
accedit. Tertio capit mulier hoiem ꝑ
olfactū. Sicut eni pāthera. vt dicit phi/
ſiologus: Odoris ſui fragātia attrahit
cetera aīalia: q̄ poſtq̄ꝫ ſenſerint ſuauita/
tis ſue odorē ipaz comitantꝛ etiā vſq; ad
mortē. Sic ⁊ plerūq; fatui q̄ꝝ corvarijs
odoribꝫ delectatꝛ: currūt poſt odorē mulie
briū vnguētoꝝ. S3 audiāt mulieres ta/
libꝫ operā dātes q̄ꝫ dn̄s ꝑ Eſa. iij. c. cōmi
natꝛ. Pro eo q̄ꝫ eleuate ſūt filie ſyon: ⁊ am
bulauerūt extento collo et nutibꝫ oculoꝝ
ibāt ⁊ plaudebāt ⁊ ambulabāt: ⁊ pedibꝫ
ſuis cōpoſito gradu incedebāt decalua/
bit dn̄s verticē filiaꝝ ſyon: ⁊ dn̄s crinē ea
rū nudabit. In die illa auferet dn̄s orna
mētū calciamētoꝝ: ⁊ lunulas: ⁊ torques:
⁊ monilia: ⁊ armillas: ⁊ mitras: ⁊ diſcri/
minalia: ⁊ parichelidas: ⁊ murenulas: ⁊
olfactoriola: ⁊ iaures: ⁊ anuloſ: ⁊ gēmas
in frōte pēdētes: ⁊ mutatoria: ⁊ palliola:
⁊ lintheamia: ⁊ acꝰ: ⁊ ſpecula: ⁊ ſyndōes
et vittas: ⁊ teriſtra: ⁊ erit ꝓ ſuaui odore
fetor: ⁊ ꝓ zona funiculꝰ: ⁊ ꝓ criſpāti crine
caluiciū. ⁊ ꝓ faſcia pectorali ciliciū. Iſte
eſt fumꝰ carnalis laſciuie: q̄ nūc hoies ca
piuntꝛ ⁊ deducuntꝛ ad fumū iſernalē. Et
ex tali fumo muliebri q̄n̄q; capitꝛ hō etiā
ꝑ tactū: etiā opus nepharíū ꝑpetrādo: ⁊
tūc iterficitꝛ hō miſer: exēplo vnicornis: q̄
ſicut aſſerūt q̄ naturas ſcripſerꝰt aīaliū h
mō capitꝛ. Virgo nāq; puella decēter or/
nata in ſilua ponitꝛ ⁊ veniēti ſinū apit: in
q° ille oī ferocitate depoſita caput ponit
⁊ dormit: quē ſoporatū venatores capiūt
⁊ occidūt Sic ſamſon obdormiēs ī ſinu
dalide ocl'os ꝑdidit ex q° tādē ⁊ mortē in/
currit. Judic. xvij. Aſpectꝰ ſiq̄dē corꝑis
aufert iterdū oculū rōnis. Noli igitꝛ attē
dere fallacie mulierꝝ. Prouer. v. Et i ocu
lis eiꝰ capiꝰ nō eris: ſic ecōtra ꝯtigit ho/
loferni. Judith. i. Cū eni intraſſet an̄ fa/
ciē eiꝰ iudith: captꝰ eſt in eiꝰ ocul' holofer
nes. Baſiliſcꝰ eni aues volātes iterficit.

Sic ⁊ mulieris aſpectus: qn̄qꝫ viros ce-
leſtes ad ima voluptatꝫ trahit: ⁊ ſic ſpi-
ritualiter interficit. Uideť q̊ꝫ ꝓbabile ꝙ
cum mulier virū libidinoſe reſpicit: tūc a
corde mulieris libidinoſus fumus egre-
diens vſqꝫ ad oculos veniēs. de hinc ra-
dios viſuales mulieris inficit: q̇ ſic infe-
cti veniūt ad oculos viri: ⁊ ſic ifectio vſqꝫ
ad cor viri tranſit: ſicut a corde mulierꝫ
primo ꝓceſſit. Un̄ ſm phm̄: cum mulier
mēſtruata ſpeculū aſpicit: maculat ipm̄
Sic mulier interdū ex libidie virū reſpi
ciens inficit aīam: in qua tanq̄ꝫ in ſpecu
lo dei relucet imago. Caueam⁹ igiť a ta-
li fumo ne fumū iferni patiamur: q̇ ſicut
dictū eſt: oēs ſenſus occupabit cū dolore
⁊ afflictōe ineſtimabili ⁊ ꝑpetuo. Ter-
tio ex tali fumo erit corpoꝝ denigratio.
Corpora eni dānatoꝝ erūt nigerrima ⁊
turpiſſima. Eſa. xiij. Unuſq̄ſqꝫ ad ꝓxi-
mū ſuū ſtupebit: facies cōbuſte vult⁹ eoꝝ.
Un̄ ſicut corpora electoꝝ erūt pulchra ⁊
clara. Jta corpora dānatoꝝ erūt turpia
⁊ deformia. Un̄ inq̇t Aug. in li. de natu-
ra boni. Sicut ignis iſte oīa lucida ſuo
fumo deturpat: ſic ignis inferni corpora
reproboꝝ denigrat ⁊ obſcurat. Patꝫ etiā
exemplū in igne q̇ cōiter diciť ſancti An
thonij q̇ in p̄nti vita deturpat mēbra il-
lius in quo eſt. ⁊ etiā in calore ſolis q̇ de-
nigrat ethiopes. Sic fumus inferni ex
igne ⁊ corporib⁹ dānatoꝝ: tanq̄ꝫ ex cada
ueribꝫ putridis aſcēdens denigrat om̄s
dānatos. Tren̄. iiij. Denigrata eſt ſuper
carbones facies eoꝝ. Un̄ iſti q̇ volūt re-
preſentare demōes facies ſuas denigrāt
Tunc facies mulierū que dānate erunt:
quas ita mūdas tenuerunt: vt nec in eis
minima macula eēt: erūt turpiſſime ⁊ ni
gerrime. Et ſicut ī celo alia erit claritas
martyrū: alia cōfeſſoꝝ: alia virginū: alia
eoꝝ q̇ in matrimōio ſancte vixerūt. Jta
in inferno alia erit turpitudo dānatorū
ſm pctōꝝ ſuoꝝ maioritatē. Et ideo vo-
lunt aliq̇ doctores dicere: ꝙ ſicut in celo
apparebūt aliqua ſigna meritoꝝ: ſic ⁊ in
inferno habebūt in corporib⁹ ſigna ſuoꝝ
demeritoꝝ. Sicut in fure manus ligaňť
retro: ⁊ in homicida ligaňť ante ad deſi-
gnandū ſuū delictuꝫ. Qui ḡ plura pctā
cōmiſerūt plura ſigna: ⁊ magꝫ turpia in
in corporib⁹ habebūt. Etiā illud mēbrū
in quo hō plus peccauit: maiorē penā ha
bebit ⁊ maiorē deformitatē. Si g[o] etiam
nil aliud eſſet in dānatis: niſi tāta ni[g]re-
do ⁊ deformitas corpoꝝ: ꝓpter h̄ abhor-
rere deberem⁹ pctā. Quarto ex iſto fu-
mo erit inferni obſcuratio. Sicut eni vi
demus ꝙ fumus facit dom[um] obſcurā: ita
ille maximus fum⁹ infernū faciet obſcu
rū. Apoc. xiiij. Fumus tormētoꝝ eoꝝ in
ſecula ſeculoꝝ aſcēdet. Quāta aūt pena
ſit eſſe in tenebris ꝑpetuis cū tāta affli-
ctōe ſenſuū nullus poſſet exꝓmere. Quō
ergo tantū fumū ſuſtinebūt qui modicā
penitentiā ſuſtinere nō poſſunt. Job. xvi
Cum ſtillā ſermonis eius vix audiuim⁹
tonitruū magnitudinis eius q̇s poterit
ſuſtinere? Stilla ſmonis eius eſt: pn̄iaꝫ
agite: ſed tonitruū erit: ite maledicti. Jō
erubeſcāt pctōres ⁊ deducaňť in infernū
ꝑ cōſiderationē penarū muta fiant labia
doloſa. i. ampli⁹ nō dicāt ſe nō poſſe face-
re pn̄iam: ſed eam viriliter agant: vt pe-
nam eternā euadāt: q̄ vt ait Augꝫ. Aut
dn̄s punit aut hō. Math. iij Quis vos
docuit fugere a ventura ira. ſ. fumi. de q̊
pſ̄. xvij. Aſcendit fumus in ira eius. Et
rn̄det Jo. bap. Math. iij. Facite dignos
fructus pn̄ie. Alter: Cōfundaňť i infer-
nū oēs gentes q̇ obliuiſcuňť deū.

q Uinta pena ē o-
dor fetid⁹ ⁊ m̄ltū horribil'. Ta
lis odor erit ibi ex q̄tuor cāis.

Primo ex cunctis mundi vilib⁹ que ibi
cōgregabuňť.
Secūdo ex ſulphureis ignib⁹ qui itaqꝫ
miſcebuňť.
Tertio de dānatis corporib⁹ que ibideꝫ
torrebuňť.
Quarto ex horridis demonib⁹ qui ꝑpe-
tim dānabuňť.

Primo igiť in inferno erit fetor horri
bilis ex cūctis mundi ⁊c̄. Ubi notandū
in libro de veritate theologie: ꝙ ignis

maxim⁹ p̄cedet facie͂ iudicis: iuxta illud
ps̄. Ignis an̄ ip̄m p̄cedet: q꞉ virtute diui
na nō ſolū ignis qui eſt in ſpera ſua: ſed
etiā oēs ignes qui in terra et ſuꝑ terram
ſunt cōcurrēt ad mundi cōflagrationē.
Iſte aūt ignis habebit officiū q̄ttuor ig/
niū ſcȝ ignis infernalis reprobos puniē
do: ignis purgatorij bonis a venialibus
expurgādo: ignis terreſtris vegetabilia
et ſenſibilia cōſumēdo ⁊ oīm hoīum cor
pora incinerādo: ⁊ ignis elemētaris: ele
mēta ſubtiliādo ⁊ ad innouationē diſpo
nendo. Per illū igiᷓ ignē ita terre facies
exureᷓ ꝙ figura huius mūdi ꝑibit: ſicut
⁊ olim factū fuit per diluuiū. Et merito
ꝑmū iudiciū dei fuit per aquā ꝯtra ardo
rem luxurie q̄ tūc viguit. Ultimū ꝟo iu
diciū erit per ignē cōtra teporē charitatꝫ
que tūc q̄ſi ſeneſcēte mundo refrigeſcet.
Iſtius ignis actio erit ſucceſſiua: habe/
bit enī iniciū: mediū: ⁊ finē. Primo nāq̧
iudicis aduentū p̄ueniet: ⁊ q̄ſi ſimul per
illū ignē fiet purgatio iuſtorū ⁊ punitio
maloꝝ: ⁊ incineratio corpoꝝ cū cōſump
tione naſcentiū: quo facto ſtatim erit re/
ſurrectio corpoꝝ cū aduentu iudicis ad
iudiciū: et tūc inflāmabiᷓ totus mūdus
per circūitū. Termīato ꝟo iudicio tota
caliditas illius ignis exequeᷓ ſententiā
iudicis. Inuoluet enī pctōres et trahet
in infernū: ⁊ ita patet ꝙ ignis ille aduen
tū iudicis ⁊ p̄cedet ⁊ cōcomitabiᷓ ⁊ ſeq̄/
tur. Poſt p̄dicta fiet mūdi innouatio: ſȝ
inter purgationē et inouationē mltiplex
eſt differētia. Primo q꞉ purgatio erit pe
naliū q̄litatū detractio ſȝ innouatio erit
pulchrioris forme inductio. Scd̄o q꞉
purgatio eſt electorū ab impuritate quā
habēt ex cōmixtione ad puritatē īmuta
tio: ſed innouatio eſt celoꝝ a ſtatu veteri
ad ſtatū nouū cōiunctio: ⁊ hoc ꝑ ceſſatio
nē a motu. In celis enī ꝓpter impmixtio
nē nulla impuritas eſt: ſed tm̄ impfectio
motus. Un̄ nō erit purgatio ꝑ ignē: ſed
tm̄ ceſſatio a motu. Sic aūt purgabunᷓ
elemēta ꝙ p̄ſcindeᷓ ab igne vis cōbuſti
bilis: ab aere obſcuritas: ab aq̄ glacialis
frigiditas: a terra ꝟo grauitas et opaci/
tas. Hec ibi. Et ca. xv. diciᷓ. Termina/
to iudicio ſtatim erit innouatio que non
cōplebiᷓ q̄ꝺdiu pctōr eſt in mūdo. i. quo/
uſq̧ detrudaᷓ in infernū Et in fine ca. ij.
diciᷓ. In innouatione mūdi q̇cq̇d eſt ig/
nobile in mūdo ad locū penarū cōfluet:
⁊ ibi horrorē carcerꝭ multiplicabit. Hec
ibi. Cōſidera ſi ſint multa fetida ⁊ inho
neſta in hoc mūdo: ac ignobilia: ⁊ ſi poſ/
ſes ſuſtinere fetorē vnius canis putridi
ad nares appoſiti per horā Quō ſuſtine
re poterit dānatus fetores totius mūdi
in vnū cōgregatos. Ratio huius pōt eē.
nā ad bonū ſtatū cuiuſlibet cōitatis ꝑti/
net habere locū vbi ſordes ꝓijciāᷓ. Quo
modo ergo eſſet bn̄ ordinata ciuitas vni
uerſi: niſi haberet huiuſmōi locū in quo
ſordes eius ꝓij cerenᷓ. Peccatores facti
vt ſtercus terre ſunt huiuſmodi ſordes
ps̄. Ut lutū plateaꝝ delebo eos. Et cuȝ
his etiā iuſtū eſt alias ſordes ad penā eo
rū ꝓijci qui in hoc mūdo aliquē fetorem
pauperū infirmoꝝ eos ꝓpter deū viſitan
do ⁊ cōfortando ſuſtinere noluerūt: qui/
bus diciᷓ a xp̄o. vt habetur Matth. xxv.
Infirmus fui ⁊ nō viſitaſtis me: ſed abu
ſi ſunt odoribus bonis multa pctā i eis
cōmittēdo. Scd̄o oriᷓ tantus fetor ex
ſulphureis ignib꞉ ⁊c̄. ps̄. Pluet ſuꝑ pctō
res laq̄os ignis ſulphur. ⁊c̄. In hoc ꝙ di
cit pluet abnndantiā ſignat penarū: plu
uia enī ſine numero ⁊ mēſura cadit. In
hoc ꝙ dicit laq̄os ſignat ꝙ de penis exi
re nō poterūt: per ignē aūt dn̄s acumen
doloris innuit. Sed q꞉ ignis ardētius
feruet cū ſulphure: iō ſulphur addit. Et
q꞉ ſulphur ſine igne nō fetet: iō ſulphuri
ignē miſcet. Quātus ſit fetor ſulphuris
cū igne ſatis notū eſt his qui accendūt
candelā cū ſtipulis ſulphureis. Un̄ nec
vnius ſtipule fetorē valēt ſufferre. Quā/
tus igiᷓ erit fetor ſulphuris inferni: quā
do totus ille ignis infernalis erit mixt⁹
ſulphure. Cogitet q̇ poterit. De hoc ſul
phure diciᷓ. Apoca. xix. Apphēſa eſt be/
ſtia ⁊ cū illa pſeudo ꝓpheta q̇ fecit ſigna
corā ip̄o q̇bus ſeduxit eos qui acceperūt
characterē beſtie ⁊ q̇ adorauerūt imagi

nem eius viui miſſi ſunt hi duo in ſtag/
nam ignis ardētis ſulphurꝫ: ⁊ ceteri oc/
ciſi ſunt in gladio ſedētis ſup̲ eq̄ũ qui
ꝓcedit de oꝛe ipius : ⁊ oēs aues ſaturate
ſunt carnib⁹ eoꝝ. Glo. Ap̄phenſa eſt be/
ſtia. i. antichriſtus crudelis ⁊ beſtialiter
viuēs. Vn̄ pſ. Poſita eſt pugna antixp̄i
⁊ exercit⁹ eius cōtra xp̄m: ⁊ hic cōſequē/
ter ponit̃ eius punitio ⁊ eoꝝ qui ſibi ad/
herebāt. Ideo dicit̃ ꝙ appꝛehēſa eſt. i. ap/
pꝛehēdet̃ p̄teritū ꝓ futuro: ⁊ cū illa pſeu/
doꝓpheta. i. p̄dicatoꝛes antixp̄i q̄ fecit ſi
gna: ⁊ ponit̃ ſingulare ꝓ plurali. Et dicū/
tur hi duo viui miſſi in infernū. i. maio/
res q̄ ſcienter operant̃ malū. ⁊ iſti magis
toꝛquebunt̃ quaſi moꝛtui deſcendūt ne/
ſcientes legē. Luc. xij. Seruus ſciēs vo/
lūtatē dn̄i ⁊ nō faciēs vapulabit plagis
multis. Et Ro. ij. Qui ſine lege pecca/
uerūt: ſine lege peribūt. Ipſi g̊ dicunt̃ po
ni in ſtagnū ignis ardētis: nō qꝛ alij de/
beant excipi ab hm̄oi pena: ſed qꝛ nō tm̄
puniant̃. Dicit̃ g̊ ꝙ mittant̃ in ſtagnū ⁊c̄.
Stagnū dicit̃ qđ cōtinet aquas imobi/
les: ⁊ hoc rn̄det ſtabilitati ⁊ ꝑſeuerantie
in culpa. Item pena inferni dicit̃ ſtagnū:
qꝛ mergit eos: qui voluptatē huius mū/
di quaſi aquā bibebāt. Idem ſtagno qđ
eſt ꝓfundū intelligit̃ pena rn̄dens culpe
ſuperbie. In igne pene rn̄dens auaricie.
In ſulphure pena rn̄dēs luxurie. Et ce/
teri. i. ſequētes antixp̄i ſeducti ꝑ p̄dica/
tionē pſeudo ꝓphetaꝝ. Occiſi ſūt in ſcꝫ
gladio diuine ſnīe xp̄i q̄ ſedet ſup̲ equū.
id eſt ſup̲ humanā naturā aſſumptā: qꝛ
in die iudicij dabit ſniam diffinitiuā. Io
hā. v. Pater omne iudiciū dedit filio. Et
om̄es aues. i. oēs ſcti q̄ eleuabant̃ a terra
pēnis virtutū. Phil. iij. Conuerſatio no
ſtra i celis ē. Saturate ſunt. i. delectati
ſunt carnib⁹ eoꝝ. i. videndo penas infli/
ctas ꝓ opere carnali. In ſulphure igit̃ ſi
gnificat̃ fetoꝛ carnis ⁊ vindicta illi⁹ pcti.
Gen̄. xix. Pluit dn̄s ignem ⁊ ſulphur ſup̲
ſodomā ⁊ gomoꝛrā. Tertio erit odoꝛ
fetidus ex dānatis coꝛpoꝛib⁹ ⁊c̄. Nam il/
la coꝛpoꝛa erūt fetida ⁊ imūda: ita ꝙ q̄li/
bet ab alia nauſeā ⁊ paſſionem maximā
recipiet. Vn̄ ſicut caro putrida ſup̲ car/
bones poſita magnū exalat fetoꝛem. ſic
coꝛpoꝛa iſta putrida etiā ex ſe ⁊ ex caloꝛe
ignis maximū fetoꝛē emittēt. Cadauer
eni hoīs emittit fetoꝛem. ita vt a viuente
hoīe nō poſſit ſuſtineri. Pēſa igit̃ quō ſu
ſtinere poterūt dānati fetoꝛē. nō tm̄ vni⁹
ſed q̄ſi infinitoꝝ coꝛpoꝝ dānatoꝝ. Eſa.
xxxiiij. De cadauerib⁹ eoꝝ aſcēdet fetoꝛ.
Legim⁹ eni. ij. Mach. ix. Qꝛ antioch⁹
reuertēs de ꝑſide elat⁹ in ira ꝯtra iudeā
a deo punit⁹ ē: ita vt de coꝛꝑe impij ver/
mes ſcaturirēt. odoꝛe etiā illi⁹ ⁊ fetoꝛe ex
ercit⁹ grauaret̃. ⁊ cū nec ipſe iam fetoꝛē
ſuū ferrere poſſet. ita ait Iuſtū ē ſubditū
eſſe deo moꝛtalē nō paria deo ſentire. Et
Ioh. xi. dicit martha xp̄o. Dn̄e: iam fe/
tet: q̄driduan⁹ eni eſt. Hoc dic̄ martha
ne dn̄s fetoꝛe coꝛꝑis fr̄is ſue g̃uaret̃. ne/
ſciēs adhuc a xp̄o reſuſcitādū. Si g̊ tāt⁹
ſit fetoꝛ hoīs īfirmi aut moꝛtui: quāt⁹ e/
rit ibi fetoꝛ oīuꝫ coꝛpoꝝ dānatoꝝ. Quar
to erit ibi fetoꝛ ex hoꝛridis demonib⁹ ⁊c̄.
Exēplū legim⁹ in bti martini vita: Qua
dā die diabol⁹ in foꝛma regꝭ: purpura ⁊
diademate: ac aureis caligis oꝛnat⁹ oꝛe
ſereno letaqꝫ facie ſibi apparuit. Cūqꝫ
ambo diu tacuiſſēt. Agnoſce inq̄t diabo
lus martine quē colis: ego ſuꝫ xp̄s. Tūc
ille doct⁹ ſpūſctō ait: dn̄s ieſus xp̄s nō ſe
purpuratū ⁊ diademate renitētē vētu
ee p̄dixit. Ego xp̄m niſi in eo ⁊ habitu [et]
foꝛma q̄ paſſus eſt crucꝭ ſtigmata p̄ſentē
veniſſe nō credā. ad hāc vocē ille diſpa/
ruit. ⁊ totā cellā fetoꝛe repleuit. Credēdū
eſt aūt i inferno demones fetebūt: etiā ⁊
maximo fetoꝛe: cū ibi erūt ꝑpetuo iclusi
O fetoꝛ itollerabilis. O fetoꝛ hoꝛribilis
tot fetoꝛib⁹ aggregat⁹ ſi d̾ te cogitarem⁹
nunq̄ꝫ pctā ꝓ q̄b⁹ dānatꝭ hoib⁹ infligeꝛꝭ:
cōmitterem⁹. Attēdam⁹ igit̃ ad hāc ma
ximā penā. Quid faciēt delicati hoīes q̄
nō pn̄t ſuſtinere fetoꝛē luti: aut cuiuſlibꝫ
alteri⁹ rei: ſꝫ appōnūt ſuis narib⁹ roſas ⁊
cetera odoꝛifera. Quō nō timēt tātū feto
rē nō vni⁹ diei: ſed ꝑpetue duratōis. Di/
miſſis igit̃ pctis opemur bonū. Naꝫ cō/
uertent̃ in infer. o. gē. q̄ obliſcū. deū. ⁊c̄.

Sexta pena corꝑalis eſt viſio demonũ terribilis

Exta pena eſt vi/
ſio demonũ terribilis. Et nõ
ſolũ hec pena ipis dãnatis fi
et a demonibꝫ: imo in quattuor eos affli
gent. Nam:
Primo pauorẽ grandẽ preſtabũt.
Secũdo peccata improperabũt.
Tertio ſuper eos ꝑcutient iugiter.
Quarto in vnũ cõprimẽt eos fortiter.
Primo igiť pauorẽ ꝛc̃. Sunt enĩ viſu
horribiles. Vñ etiã naturaliter timemꝰ
videre horrẽda ꝛ pauemꝰ. Exemplũ de
hmõi pauore ꝛ timore ex viſione demõis
Habemꝰ in libro de dono timoris: vbi le
giť ꝙ q̇dã religioſus de nocte ĩ dormito/
rio iacens incepit clamare horribiliť: ꝛ
cũ cõuẽtus ſurgẽs cõueniſſet videbãt eũ
fixis oculꝭ ĩmobiliter reſpicere ad parte/
rẽ: nec ad aliud rñdentẽ: ſed mirabiliter
horrore cõcuſſuꝫ. In mane autẽ req̇ſitꝰ a
ꝑore q̇d habuiſſꝫ: rñdit ꝙ vidiſſet diabo
lũ. Inq̇ſitus aũt cuius forme eſſet: rñdit
nõ poſſe facile deſcribere. Sed hoc dico
ꝙ ſi eſſet furnus ardẽs ex vna parte: ꝛ fi/
gura illa ex alia: magꝭ eligerẽ itrare fur/
nũ q̃ꝫ videre figurã illã. Ideo dicit q̇daꝫ
ſenex in vitas patrũ. Credo ꝙ ſi q̇s vide
ret demones in ea forma qua viſuri ſunt
damnati non poſſet viuere. Hec ibi:
Quartus igiť erit pauor ipis dãnatis:
nõ ex ſola viſione vniꝰ demonis: ſed tot
quot ſunt in inferno. Sꝫ quereret quis:
Nõne ex longa mora adinuicẽ talis pa/
uor poterit ceſſare: dĩ ꝙ nõ: qꝛ oẽs ille pe
ne erũt ꝑpetue: ꝛ nõ erit ibi pauor tm̃ ex
viſione demonũ: ſed etiã ex viſione aloꝝ
dãnatoꝝ ꝓpter turpitudinẽ ſuoꝝ corpoꝝ
imo etiã dãnati cuꝫ magno pauore ſeip/
ſos aſpiciẽt: ſicut exꝑimur ꝙ aliq̇s hor/
ret ꝛ pauet qñqꜫ videre plagã ſi quã ha/
bet horribilẽ. Prouerb.x. Pauor hijs q̇
opanť malũ. Et.xxi. Pauor operantibꝫ
iniq̇tatẽ. Scd̓o pctã improperabũt: ex
improperatõe dãnati multũ cõfundenť.
Videmꝰ ꝙ ex impropatiõe pctõꝝ hoĩes
confundunť ꝛ erubeſcũt ſi ſint verecũdi.
Sic demones improperabũt dãnatꝭ ſua
vicia dicẽtes. Iſte eſt fructus adinuẽtio
nũ veſtraꝝ. Iſta ſũt ſtipẽdia laboꝝ vroꝝ
Ecce q̇d nobiſcũ meruiſtis: cũ vos tem/
ptando nobis cõſenſiſtis ſupbiẽdo: luxu
riando: rapiẽdo: cogitãdo: loquẽdo: ope/
rãdo: detrahẽdo: ludẽdo: ridẽdo ꝛc̃. Ec/
cle.xviij. Stulcꝰ acriť improꝑabit. Et.x.
Exigua dabit ꝛ multa improꝑabit. Nã
exigua fuit delectatio pctĩ in quã demo/
nes nos ꝑcipitãt: ſed multa erit imprope
ratio: qꝛ in eternũ ꝛ vltra. Gregꝭ. Quos
habuimꝰ intẽtores: in culpis habebimꝰ
deriſores in penis vel tormẽtis. Et hoc
valde timẽdũ cordi nobilis. Exẽplũ de
dauid: qui imo orauit dicẽs: Ne irrideãt
me inimici mei. Et iteꝝ: Ne qñ dicat ini
micus meus ꝑualui aduerſus eũ. Cõſi/
dera q̃ꝫta pena ſit hoĩ in dolore exñti im/
properare ſua pctã ꝓpter que patiť: et q̄
leuiter potuiſſet euitaſſe ſi voluiſſet: vel
paruo tꝑe ꝑ eis peniterẽ ꝛ miſcdiã ꝯſeq̇.
Exꝑimur etiã ꝙ multi infirmi pre dolo
re infirmitatꝭ nõ pñt audire verba que/
cũqꜫ. Cogita igiť ſi potes: q̃ꝫ g̃uis pena
erit dãnatis: q̇ tam infirmi erũt audire ĩ/
propꝛia pctõꝝ ſuoꝝ: ꝛ hec pena corñdet
detractoribꝫ cõtumelioſis. Vñ cõtume/
lia ꝓprie eſt in verbo. Vñ Alex. de halis
Cõtumelia ẽ pctm̃ ex improperio ſmo/
nis manifeſte tendẽs in nocumentũ ꝓxi/
mi ꝛ extẽſo noĩe dĩ etiã in ſctis eſſe. Vñ
ſup illud Ro.i. Cõtumelioſos.i. ſupbos
dicit glo. Cõtumelioſi ſunt q̇ dictis vel
factis cõtumelias ꝛ turpia inferũt. Vñ
cõtumelioſus dĩ velox ꝛ tumeus in ꝟbis
iniurie. Eſt aũt cõtumelia maior ſi quis
alicui dicat eiꝰ defectũ corã multꝭ in de/
trimentũ honoris. Vñ ſi intẽtio loquẽtꝭ
ad hoc ferať: vt per verba que ꝓfert ho/
norem alterius auferat: hoc eſt peccatuꝫ
mortale: ꝛ mereť penã inferni. Math.v.
Qui dixerit fratri ſuo fatue: reus erit ge
hẽne ignis. Sed detractio eſt aliene fa/
me per occulta verba denigratio: quo vi
cio periclitať fere totũ genꝰ humanũ In/
quit glo. ſup illud. Eccli.xxiiij. Cuꝫ de/
tractoribꝫ non cõmiſcearis. Si vero di/
catur ex leuitate: nec ſit voluntas nocen-

di: nec aggrauet᷑ ex circūſtātijs eſt venia
le. Et multa ſunt alia vicia verborū vt
ſunt ſuſurronū: deriſoꝝ ⁊ male dicentiū
ꝗbus corrn̄det hec pena q̄uis etiā alia
pctā improperent᷑ ⁊ maxime impropera
bunt᷑ xp̄ianis qui ſuſceperūt baptiſmū:
alia ſacramēta ⁊ ꝗbus oſtēſa eſt via ſa/
lutis ⁊ noluerūt ꝑ illā ambulare. Ter
tio ſuꝑ eos ꝑcutiēt iugiter. Prouer. xix.
Parata ſunt deriſoribus iudicia ⁊ mal/
lei ꝑcutientes ſtultoꝝ corꝑa. Unde in li
bro de ꝯtemptu mūdi dicit᷑. Sūt ibi tor/
tores ſerpētibus horridiores: deformes:
nigri: ſed nō ad ꝓbera pigri. Nunq̄ʒ laſ/
ſant᷑ ſed ſemꝑ ad hoc renouant᷑: ad mala
feruētes ſunt ad penaſq̄ʒ recentes: ſemꝑ
triſtari: ſemꝑ ferire parati: ſemꝑ inarde/
ſcūt nec ceſſant: nec requieſcūt. O q̄ʒta dā
natoꝝ pena qui ſine pace ⁊ req̄e talia pa
tient᷑. Sciunt eni pueri q̄ʒtū patiunt᷑ ex
verberib⁹ virgaꝝ: ſed magis paterent᷑ ſi
groſſis baculis cū manu fortiſſima ꝑcu/
terent᷑. O deus q̄ʒta pena cū dānati val/
de ſenſibiles ꝑcutiūt᷑ manib⁹ fortiſſimis
demonū abſq̄ʒ ceſſatiōe: de ꝗbus. Eccl'e.
xxxix. Sunt ſpūs qui ad vindictā creati
ſunt ⁊ in furore ſuo cōfirmauerūt tormē
ta ſua: in tp̄e cōſummatiōis effundēt vir
tutē ⁊ furorē eius qui fecit illos. Nō em̄
ſunt dei flagella ꝗbus nos in p̄ſenti ꝑcu
tit: niſi ros in comparatione ad flagella
ſempiterna ꝗbus q̄ſi iratus ꝑ manus de
monū ſemꝑ verberabit dānatos. Qđ cō
ſiderans ꝓpheta orat dicens: Dn̄e ne in
furore tuo arguas me: nec q̄ʒ in ira tua cor
ripias me. Quarto comprimēt eos in
vnū fortiter. de qua pena ⁊ p̄cedēti dicit᷑
Eccleſia. xl. Ad hec mors oppreſſiones:
fames ⁊ cōtritio et flagella ſuꝑ iniquos
creata ſūt. hec oīa. Et de damnatoꝝ dicit᷑
Job. xx. Vadēt ⁊ venient ſuꝑ eū horribi/
les. i. demones ꝗ horribiles erūt vt dictū
eſt ꝓus. Et de his oibus dicit᷑ Mathei.
xviij. Iratus dn̄s eius tradidit eū torto
ribus. i. demonibus: qui dicunt᷑ tortores
damnatoꝝ. Dicit em̄ Richardus ꝙ cor
pora dānatoꝝ erūt mutuo valde cōpreſſa
ſicut dicit Dauid de ipis. Sicut oues
in inferno poſiti ſunt: oues em̄ fortiter ſe
cōprimūt in ouili in hyeme ꝓpter frigus
⁊ in eſtate in vmbra ad fugiendū eſtuʒ.
Sic igit᷑ corpora dānatoꝝ erunt multū
cōpreſſa: ⁊ hec cōpreſſio per demones fi/
et tanq̄ʒ ꝑ executores diuine iuſticie Co
gita igit᷑ ſi eſſes ſub maximo lapide ſiue
morte q̄ʒta tibi pena. Corpora aūt dāna
toꝝ erūt grauiſſime ponderoſa: ⁊ vnū ſu
per aliud. Sic vt quidā dicunt: nō pote
runt ſe mouere. Et ita videt᷑ dicere xp̄us
de nō habēte veſtē nuptialē. Nā inq̄t de
illo: Amice quō huc intraſti nō habens
veſteʒ ⁊c. At ille obmutuit. Tunc dixit
rex miniſtris: ligatis pedibus eius ⁊ ma
nibus mittite eū in tenebras exteriores:
ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium. Multi
autē vocati ⁊c. xxij. glo. Et ſi de vno dixi
de multis eſt intelligenduʒ: ꝑ hoc videt᷑
innuere ꝙ ligabunt᷑ manibus ⁊ pedibus
ita vt nō poſſint vti mēbris ad ſuā volū
tatē ſicut ligant᷑ frenetici ⁊ ſimul comp/
ment᷑: ſicut in torculari vue cōprimunt᷑.
Et hec oīa euenient dānatis qꝛ noluerūt
obedire deo ⁊ eius mādata ſcire et cuſto
dire: nec per cōſequēs deum ſcire. Quia
qui ſe dicit noſſe deū ⁊ mandata eius nō
cuſtodit mēdax eſt. vt dicit᷑. i. Joh. ij. Nō
igitur ſine cauſa dicit thema. Conuertā
tur in infernum ⁊c.

ſ Eptima pena cor

poralis eſt fames crudelit᷑ af/
fligens. Et nō ſolū patientur
imo nec de aliquo pane poterūt ſibi ꝓui
dere. Pauperes erūt nec aliud poterunt
habere. Recordabunt᷑ p̄terite refectiōis.
Famē patient᷑ ꝑpetue afflictionis. Tali
ter igit᷑ punient᷑ dānati ꝙ de nulla re nec
ꝑ ſe nec per aliū poterūt ſibi ꝓuidere. In
carcerati quidē in carcerib⁹ huius mun
di ⁊ ſi per ſeip̄os ꝓuidere ſibi nō poſſūt
poſſunt tamē ꝑ amicos vt per vxorē fili/
os cognatos aut alios amicos: aut etiā
ꝑ hoīes miſericordes ꝗ elemoſynas eis
largiunt᷑: ⁊ ſic q̄nq̄ʒ bene reficiunt᷑: ⁊ hoc
eſt eis magna cōſolatio. Sed nō ſic erit
in inferno: qꝛ nec deū nec aliquā creatu/

eſt fames crudeliter affligens

tam ꝓpiciā habebūt: imo nō erit creatu/
ra que nō nitat̄ creatoris iniuriā vindi/
care. Sap. v. Pugnabit ꝓ eo orbis terra
rum ꝯtra inſenſatos. Filios eni ⁊ filias:
vxorē ⁊ cognatos quos tm̄ dilexerūt ſen
tiens inimicos ꝓ pctis que ꝓ eis cōmiſe
runt. Et filius litigabit cōtra p̄rem i in/
ferno: qm̄ exēplo pr̄is vſurari⁹: vſurari⁹
fuit: aut talis aut talis vite vl' ꝙ poſſedit
hereditatē male acq̄ſitā: ⁊ ideo ſit dāna/
tus. Pr̄ ecōuerſo maledicet filio dicens.
Maledicta hora in qua te genui: qr ꝓ te
dānatus ſum illicita acq̄rendo. Sic vx/
or maledicet viro et econtra: ſil'r filia ad
matrē ⁊ ecōtra Mich. vi. Fili⁹ cōtume/
liā faciet patri: ⁊ filia cōſurget aduerſus
mr̄em: ⁊ ſic inimici hoīs domeſtici eius:
⁊ ſic de alijs q̄ ſubditos nō correxerūt: q̄
exempla pcti dederūt: vel q̄ cōſortes pec/
catoꝝ fuerūt. Nullus igit̄ ibi erit amic⁹
ſed oīs hō deus ⁊ diabolus inimic⁹. nul/
lus erit q̄ miſcdiā habeat de ipīs dānatꝫ
imo letabit̄ iuſtus cum viderit vindictā:
manus ſuas lauabit in ſanguīe pctōris:
vt dicit ps̄. Et ſic igit̄ nō erit ſpes alicu/
ius auxilij: nec a parte dei nec a ꝑte ꝓxi/
mi. Quāta igit̄ fatuitas ꝓ amore fatuo:
cuiuſcūq̄ alteri⁹ ſe velle dānare qui non
poterit ſibi ſuccurrere: imo erit inimic⁹
ſi ſit cū eo dānatus: vel gaudebit de ſua
dānatōe ſi ſit ſaluatus. O q̄ꝫta pena ha
bere inimicos quos p̄us tantū dilexit: q̄
etiā ſi oīb⁹ bonis abūdarēt: i nullo ei ſuc
currere vellēt. Tunc ergo tales ceſſabit
oīs pietas ⁊ miſcdia. Videte ḡ quō de/
bes amare vxores: filios ⁊ filias: aūt ali/
os q̊ſcūq̄. Scđo pauperes erūt ⁊c. imo
nudi erūt: ſic ꝙ nec pāniculis paruis co/
operient̄. Naum. iij. Reuelabo pudēda
tua in facie tua: ⁊ oſtendā gēti b⁹ nudita/
tem tuā. O deus q̄d facient tunc viri et
mulieres qui modo timēt turpia ſua vi/
deri: q̄ꝫta eſſet verecūdia vni honeſto vi/
ro vel honeſte mulieri: nudū vel nudaꝫ
eſſe corā magna multitudine ꝓpli. Cer/
te maior verecūdia ⁊ maior pena ⁊ cōfu
ſio erit ipſis dānatis nudos eſſe ꝑpetuo
corā tanta multitudine demonū ⁊ dāna/
tis cum illis turpiſſimis corporib⁹: de q̄/
bus magis verecūdabunt̄: q̄ꝫ ſi eſſent ta
lia qualia ſunt in hoc mūdo. etiā cū om/
nib⁹ infirmitatib⁹ pn̄tis tp̄is. Ubi erunt
camiſie delicate: capitegia ⁊ pepla mlie
rū ⁊ dn̄aꝝ. tunice duplicate ⁊ foderate cū
caudis amplis ⁊ alia huiuſmodi veſtimē
ta. Ubi lecti molles cū coopertorijs va/
rijs. vbi puluinaria ⁊ tapeta que pedib⁹
ſuſternunt̄ ⁊ parietib⁹ aꝓplicant̄. Tunc
omnia talia ꝑ ignem cōflagratōis q̄ pre/
cedet faciē iudicis: vt dictū eſt p̄us erūt:
cōſumpta: imo etiā oīa caſtra: palacia:
⁊ quecūq̄ alia edificia. In hijs cogitent
qui iſtis tm̄ abutunt̄: vt ad infernū de/
ſcendāt. vbi pecunie: vbi theſauri: ⁊ alia
p̄cioſa que tantū dilexerūt vt ꝓ eis acq̄/
rendis ſint dānati. O bone ieſu: vn̄ no/
bis tanta inſania ꝙ tot expēſis ⁊ tāto la/
bore mūdi gloriā querimus: ⁊ cōfuſionē
inferni nō curamus. Tertio recordabū/
tur p̄terite refectōis: ⁊ maxime guloſi q̄
tanta cura ⁊ diligentia ſeruierūt corpori
cum tantis laborib⁹ nocte ⁊ die vacarūt
comeſtiōi nō curātes de ſalute aīaꝝ ſua/
rum. Hoc pctō gule infiniti hoīes dāna
bunt̄. O q̄ꝫta pena q̄ꝫta cōfuſio: ꝙ ꝓ mo
dica ⁊ tam breui cōmeſtione ſunt dānati
Sed vt ait Aug. in li. de ꝯflictu virtutū
⁊ vicioꝝ vent⁹ ingluuies dicit. Ad eſum
deus oīa mūdana cōdidit: qui ſatura/
ri cibo reſpuit: quid aliud q̄ꝫ ꝙ conceſſo
muneri ꝯtradicit. Parſimonia ciboꝝ re/
ſpondet. vnū hoꝝ q̄d dicis verū eſt. Ne
eni homo fame moreret̄: deus omnia ad
eſum creauit: ſed ne menſurā comedēdi
excederet abſtinētiā imperauit. nam in/
ter cetera ſua mala ſaturitatē maxīe pa/
nis ſodoma perijt (dn̄o atteſtāte :) q̄ ad
ad hierl'm ꝑ ꝓphetā loquit̄ dicēs. Ezech.
xvi. Hec eſt iniq̄tas ſororis tue ſodome
ſaturitas panis. Quapropter ſicut egre
ditur ad medicinā: ſic ad ſumendas da/
pes debet quis accedere. Nequaq̄ꝫ valet
in illis voluptatē aꝓpetens: ſed neceſſita
ti ſuccurrēs. Hinc incarnata veritas ꝑ
euangeliū dicit. Luce. xxi. Attendite ne
grauent̄ corda veſtra crapula. Quo cō/

tra de inſatiabili iudeoꝝ voracitate dicit
Apl's Theſſa.iij. Multi ambulāt quos
ſepe dicebā vobis nunc aut vel flens,di/
co inimicos crucis xpi quoꝝ finis interi
tus quoꝝ deus venter eſt. Et rurſum:
Eſca venter ⁊ venter eſcis:deus autē ⁊
hunc ⁊ has deſtruet. Jlle autē plene hoc
viciū ſuperat qui in ſumēdis dapibꝫ nō
ſolum parſimoniā tenet: vt.ſ. refectionē
ſemꝑ eſuriēs tēperet verū acuratiores ⁊
ſuauiores epulas: excepta corporis infir
mitate ⁊ hoſpitum ſuſceptiōe cōtemnit.
Hec Aug9. Talibꝫ igiť ſic deditis gule
diceť qđ dictū eſt illi diuiti: qui epulabať
ꝙtidie ſplēdide ⁊ ſepultus eſt in inferno
Lu.xvi. Recordare fili: qꝛ re.b.m.v.tua
⁊ lazarus ſilr mala:nunc aūt hic cōſola
tur:tu vero cruciaris. Sic igiť cruciabū
tur guloſi dānati: quibꝫ diceť: Recorda/
re quō exceſſus multos ⁊ multa pctā cō/
miſiſti in prandijs ⁊ cenis: ꝓpter que dā/
natus es. Tunc maledicēt hore ⁊ tempo
ri quibꝫ talia cōmiſerāt. Nolite igiť cha/
riſſimi ſic viuere:ſꝫ date elemoſynā pau/
peri: vt vobis xps dicat in die iudicij:il/
lud Math.xxv. Eſuriui:⁊ dediſtis mi/
hi manducare. Venite benedicti patris
mei poſſidete paratū vobis regnū a cō/
ſtitutione mundi. Quarto famem patiē
tur ⁊c. de quibꝫ diciť Eſa.lxiij. Et vos
qui dereliqſtis dn̄m ⁊c.p eo ꝙ vocaui et
nō reſpōdiſtis:locutus ſum ⁊ nō audiſtꝫ:
⁊ facietis malū in oculis meis:⁊ que no
lui elegiſtis. ꝓpter hoc dicit dn̄s de9: Ec
ce ſerui mei comedēt ⁊ vos eſurietis.ec/
ce ſerui mei letabunť ⁊ vos cōfundemi/
ni. ecce ſui mei laudabūt pre exultatiōe
cordis:⁊ vos clamabitis pre dolore cor/
dis:⁊ pre cōtritiōe ſpūs vlulabitis. dāna
ti igitur pre magnitudine famis clama/
bunt ꝙ̄ta pena ſit fames poſſunt aliqli
ter ſcire qui illam paſſi ſunt. Jncarcera/
ti nanqꝫ pre magnitudine famis ſolent
comedere brachia ſua ⁊ partes corporis
etiā in obſidiōibꝫ plurimis hoīes come/
derūt canes. Sed quid dico canes ho/
mo:etiā matres ꝓprios filios. Nec opor
tet quo ad hoc hiſtorias antiquoꝝ reuol
uere. nam ⁊ hijs annis.lxxxvij. vel citra
etiam matres comederūt ꝓprios natos.
O ꝙ̄ta fames vt ſic naturalis amor pe/
reat. Sed reuera fames quorūcūqꝫ viuē
tium nihil eſt ad illā famem inferni que
perpetua erit. Cogitet igiť hanc penam
qui poterit: qꝛ ſicut diciť de paradiſi gau
dijs.i. Corinth.ij. ꝙ oculus nō vidit:nec
auris audiuit:nec in cor homis aſcendit
que ꝑpa. deus di.ſe. Jta de penis inferni
dicendū eſt: Quid facient cōtemptores
eccleſie: qui modo nolūt ieiunare: ꝗ ibi
ꝑpetuo velint nolint: ieiunabūt:cum tā
ta fame incogitabili. Melius eēt hic ie
iunare vel minorē famem pati:ꝙ̄ incur/
rere illā tam grādem famem que nunꝙ̄
deficiet. Aduertamus igiť ad iſta vt ef/
fugiamus tantas penas:⁊ viuam9 cum
temperātia nobis a deo indicta: nam di
citur in themate: Couertanť ⁊c.

O Ctaua pena cor/

poralis eſt ſitis ſilr cōfigens:
vbi. Notandū ꝙ circa mēbrū
oris in quo viget ſpecialiter ſitis: licet ⁊
iam totū corpus ⁊ maxime interiora af/
ficiat:⁊ his penā ⁊ dolorē īmittat. Erūt
tn̄ quattuor ſpeciales pene.. Nā ei aqua
ꝓ̄ſentabiť ꝗ ſitim extinguere nō valebit.
Semper ſic cruciabiť cupido bibēdi mi
nime ceſſabit.
Sapor erit amariſſimus in ore veraciť.
Dolor dentiū peſſim9 torqbit crudeliť.
Primo igiť aqua ꝓ̄ſentabiť ⁊c. Ubi
ſciēdū ꝙ totus ille carcer erit plenus a/
qua ⁊ igne: nec aqua extinguet ignem:
nec ignis cōſumet aquā ſicut fit in hoc
mūdo. Erūt igť ibi ignis ⁊ aqua ſilr. Sꝫ
qꝛ ignis inter elemēta eſt magis actiu9
⁊ citius nocet corpori:ideo ad terrorē il/
larū penarū in ſcriptura ſacra in pluribꝫ
locis fit mentio de igne ꝙ̄ de aqua: ⁊ iō
ſicut ignis ille nō deſtruet corpus: ita et
aqua illa no extinguet ſitim. O ꝙ̄ta pe
na habere tantā aquāque nō poſſit ſeda
re ſitim. Sicut eni dormiētes ⁊ ſomniā
tes ſe habere ſitim:⁊ ſomniātes ſe bibe/
re cum ex tali fantaſtico potu non extin/

eſt ſitis ſimiliter cōfigens

guaꝛ ſitis: ꝙ̄tum patiunꝛ in tali ſomnio. Sed ſi quis ſūme ſitiat in vigilia: ⁊ ha/beat aquā ⁊ nō poſſit bibere: ſūme patiꝛ. ſed nihil eſt cōparatiōe ad dānatos q̄ ex aqua tanta pn̄ti ſitim extinguere nō poſſunt. Ibi erit balneū aquaꝝ mł'taꝝ quo corpus nō mūdabiꝛ. Hoc balneū debeꝛ his q̄ ſe balneāt in aquis tepidis: ⁊ mł'/ta pctā cōmittūt: vtpote cum balneāt ſe viri cum mulierib⁹ nō ſuis: que pctā cō/mitti tam in vidēdo ꝙ̄ tangēdo ⁊ loquēdo ibidē poſſunt: deus nouit. de q̄b⁹ poſt hec in cōfeſſione nō loquunꝛ: imo cū talibus pctis deſcendūt ad balneū inferni. Talia balnea nō extinguūt ardorē con/cupiſcētie carnalis: imo accēdūt. Et de hac pena aque frigidiſſime ṗmo dictum eſt. Sꝫ circa has penas q̄dā dicūt ꝙ nullus reuertiꝛ de inferno. Sap. i. Non eſt agnitus q̄ reuerſus ſit ab inferis Sed ſi rediret aliq̄s qui vidiſſet infernū crede/rent ei. Iſtis aūt pōt rn̄deri multiplici/ter. Primo ꝑ interemptionē prime que falſa eſt: qꝛ lazarus fuit reuerſus. ⁊ ſic dicit Augꝰ. cum diſcubuit poſtea cuꝫ dn̄o in domo Marthe mł'ta narrauit in mē/ſa de locis penalib⁹. Preterea circa paſ/ſionē dn̄i multa corpora ſcōꝝ ſurrexerūt ⁊ apparuerūt multis. Preter iſtos inueniunꝛ: alij multi inde rediſſe ex diſpēſatiōe diuina. vt Traianus ⁊ alij de quib⁹ inueniꝛ in geſtis ſanctoꝝ. Scd̄o rn̄denduꝫ eſt ꝑ negationē ſecūde: qꝛ ſi etiā aliq̄s in/de veniret nō crederēt ei: imo dicerēt vł' ꝙ nō inde veniret: vel ꝙ nō diceret vera. vł' ꝙ ſic ille qui inde exiuit penas ad q̄s ꝑuenerat euaſit: ſic ⁊ ipi poſtq̄ꝫ talib⁹ penis deputati eſſent equi bene euaderent. Non attendētes ad illud qđ ſcribiꝛ in libro de ortu ſaluatoris. ve inq̄t q̄b⁹ datuꝫ eſt citius experiri q̄ꝫ credere. Hoc patꝫ Lu. xvi. de diuite epulatōe q̄ dixit abrae Rogo te pater vt mittas lazaꝝ in domo patrꝭ mei: Habeo eni q̄nqꝫ fratres vt teſtetur illis ne ⁊ ipi veniāt in locum hunc tormentoꝝ. Et ait illi abraam. Habent Moyſen ⁊ ꝓphetas. At ille dixit: Non pater abraā: ſed ſi q̄s ex mortuis ierit ad eos pniaꝫ agent. Ait autē illi: Si moy/ſen ⁊ ꝓphās nō audiūt: neqꝫ ſi q̄s ex mortuis reſurrexerit credēt. Iſte eſt textꝰ euāgelicus. Quis eni poſſet reſurgere ma/ioris auctoritatꝭ moyſe ⁊ ꝓphetis ꝑ quo/rū ora ſpūſſctūs loquebaꝛ: cui magis eēt credendū. Tertio dicendū eſt iſtis ꝙ h̄ ipm ꝙ non ita paſſim aliq̄ reuertunꝛ ad nos d̄ inferno eſt: vt. ſ. ꝓpter hoc illuc magis timeamꝰ ire. Sicut diciꝛ i fabula de vulpe q̄ noluit ire ad curiā leonis: q̄n vi/dit ꝙ alioꝝ aīaliū q̄ venerāt veſtigia eoꝝ retrorſum nulla apparebāt Exemplū de quodā fratre ṗdicatore: q̄ cū ṗdicaſſet d̄ inferno ⁊ diceret ei q̄dā dure credulitatꝭ Maledictꝰ q̄ credet vobis q̄ nō fuiſtis ibi. Dixit ei frater: Peſſime hoīum ſi a/liq̄s veniret ad te de inferno nunq̄ꝫ ceſ/ſares malefacere: diceres enim apud te ꝙ ſi ires in infernū ꝓpter pctā tua poſſes inde exire ſicut ⁊ ille exiuiſſet. Item ad/uertēdū ꝙ nō ſolū fideles: ſꝫ etiā īfideles habuerūt fidē de inferno. Vn̄ narraꝛ in quadā tragedia. Senice q̄ nō habuit fi/dē nr̄am ꝙ viſum ē cuidā ꝙ videret Ne/ronē balneātē ſe apud inferos: ⁊ miſtros aurū feruēs īfundētes: ⁊ cū videret choꝝ aduocatoꝝ ad ſe veniētiū huc inq̄t venale gen⁹ hoīuꝫ. O aduocati amici mei accedite vt in h̄ vaſe me cū balneami. Ad/huc eni ſupeſt locꝰ in eo quē reſuaui vobis. Silr̄ mł'ti poete mētionē faciūt de inferno in multꝭ ſcripturꝭ. Sunt igiꝛ infi/deliores infidelib⁹ q̄ dubitāt de inferno: imo nec ſunt fideles cū in tot locis ſacre ſcripture fiat de eo mētio: ſicut dictū eſt: ⁊ diceꝛ magis infra. Scd̄o dānatus ex ſiti cruciabiꝛ ⁊ bibēdi cupido nunq̄ꝫ ceſſabit. Quis pōt facere maiorē fidē huiꝰ rei q̄ꝫ xp̄i euāgeliū. Lu. xvi. vbi dicitur: Mortuus eſt aūt diues: ⁊ ſepultꝰ eſt in inferno. eleuās aūt oc'los ſuos cū eſſet in tormētis: vidit abraā a longe: ⁊ lazaruꝫ in ſinu eius: ⁊ ipe clamās dixit: Pr̄ abraam miſerere mei: ⁊ mitte lazarū vt intingat extremuꝫ digiti ſui in aquam: vt re/frigeret linguā meā: qꝛ crucior in hac flāma. Aquaꝫ petijt propter ardorem ſitis

⁊ nonduꝫ aque guttã obtinuit nec vnq̄ꝫ
obtinebit. Notandũ inquit de lira ꝙ lin
gua ⁊ digitus methaphorice dicit̃ in aia
libus ſeꝑatis q̃les erãt aie lazari ⁊ diui
tis: ſicut in deo qui ſpũs eſt: manus dicit̃
ꝟtus eius opatiratiua: ⁊ ſimiliter hic in la
zaro: per digitũ intelligit̃ virtus eius au
xiliatiua: ⁊ ꝑ linguã diuitis virtus men
tis cõceptus exp̃ſſiua. Hec pena maxie
debet̃ his qui ꝑ linguã peccant in potu.
Sapie. xi. Per q̄ quis peccat ꝑ hec ⁊ tor
quet̃. Sicut ergo ille diues ſemꝑ ſitit qꝛ
peccauerat in bibẽdo. Sic potatores et
potatrices qui in hoc multũ peccãt in in
ferno ſitiẽt ſi in talibꝫ pctis moriant̃. O
q̄ꝫta pena ſemꝑ ſitire ſicut poſſunt imagi
nari illi q̇ꝗ̃nq̄ꝫ magnã ſitim paſſi ſunt
ꝓ oibus diuitijs q̃s habuerũt in hoc mũ
do: ꝓ copia frumentoꝝ ⁊ vinoꝝ q̃ habue
rũt in cellarijs ſuis nõ habebũt buccellã
panis nec vas aque ad bibendũ. Quid
igit̃ faciendũ. Certe facere debemꝰ ſicut
ꝑegrini qui exeũtes de patria ſua faciũt
burſarios q̇bus ſua tradũt vt ſibi neceſ
ſaria ꝓuideãt. Sic nos tanq̄ꝫ ꝑegrini q̇
nõ habemus hic ciuitatẽ manẽtẽ ſed fu
turã inq̇rimus. Heb. vlti. Faciamꝰ bur
ſarios: cõmittamuſ pauꝑibꝫ ꝓ q̇bus xp̃s
dicet in die iudicij illud Math. xxv. Si
tiui ⁊ dediſtis mihi bibere: ⁊ ille cuius in
tuitu dedimꝰ ꝓuidebit nobis in alio mũ
do de neceſſarijs ſic ꝙ nõ indigebimus
nec patiemur famẽ aut ſitim. Ponũt em̃
in burſa ꝓ futuro tꝑe q̇ elemoſynã dant.
Eccl'ia. xviij. Elemoſyna viri q̃ſi ſaccu
lus cuꝫ eo. Pauꝑes em̃ elemoſynas ſibi
datas in celis portãt vt ibi theſaurũ inue
niãt qui dederũt. Vñ dixit ſctũs Laurẽ
tius tyrãno. Facultates eccl'ie q̃s reqris
in celeſtes theſauros manꝰ pauperũ de
portauerunt. Tertio ꝯdãnatis ſapor erit
amariſſimus ⁊c̃. Jere. ix. Cibabo eoſ fel
le ⁊ potabo eos abſinthio amariꝰ ad po
tandũ. Eſt etiã amariſſima mirra ⁊ alo
es ſicut ſciũt qui guſtarũt. Nõ per hoc in
telligit̃ ꝙ ibi ſit fel: ſed ꝙ in ore erit ama
ritudo ac ſi comederẽt fel ⁊ biberẽt abſin
thiũ: imo maior qꝛ nõ poſſumus ꝑ aliq̃s

p̄ſentis ſeculi penas exp̃mere illas infer
ni ſed q̄ꝫtũ poſſumus exp̃mimus ꝑ nota
ſemꝑ minus dicẽdo ⁊ magis vel maius
intelligẽdo. Vide igit̃ ſi ſit pena ipſi ori
habere tantã amaritudinem. Et ad hoc
põt referri illud Deut̃. xxxij. Fel dracho
nũ vinũ eoꝝ ⁊ venenũ aſpidũ inſanabile
.i. ſemꝑ cruciãs. Hec pena erit ꝓ ſalſis
⁊ ſpẽbus ⁊ alijs delicabilibꝫ q̄ hic comе
dimus: ⁊ in q̇bus ipi dãnati plura pctã
cõmiſerũt. Quarta pena reſpectu oris
erit malũ ſiue dolor dentiũ. Cũ talis do
lor ſit maximus etiã in pñti ſicut ſciunt
qui exꝑti ſunt: ita vt plures q̃ſi fatui red
dant̃. Credere debemus illũ dolorẽ non
deeſſe in ipis dãnatis ⁊ multo maiorẽ q̄ꝫ
hic paſſi ſumꝰ: qꝛ ſcriptũ eſt Deut̃. xxxij.
Cõgregabo ſuꝑ eos mala ⁊ ſagittas me
as cõplebo in eis ꝓpter hoc dicit euange
liũ: qꝛ ibi erit ſtridor dentiũ Math. viij
⁊ nõ ſolũ ex maximo frigore de quo dictuꝫ
eſt ꝑ̄us: ſed ex dolore intẽſiſſimo ipoꝝ dẽ
tiũ. O deus q̇s poterit oẽs hmõi penas
portare q̄ iã recitate ſunt ſcꝫ. xxxij. corꝑa
les. Hec pena correſpõdet maxie deuo
rantibꝫ: qui dentibꝫ ſuis multa deuorant
q̄ erãt multũ neceſſaria xp̃i pauperibus.

Ona pena corꝑa

n lis erit verecũdia ⁊ ꝯfuſio Hec
aũt ꝯfuſio erit i q̃tuor penis.

Nam ipſi damnati.
Tractabunt̃ viliſſime.
Locabunt̃ turpiſſime.
In ſeruitute impia.
Cum iniquorũ copia.

Primo tractabũnt̃ viliſſime. Tractabũ
tur quidẽ vilius q̄ꝫ aliq̄ res viliſſima hu
ius mũdi. Job. x. Hec cõſiderãs dicebat
Dimitte me vt plã. pau. do. me. anq̄ꝫ va.
⁊ nõ re. a. t. t. ⁊ o. ⁊c̃. terrã mi. ⁊ te. vbi vm.
m. ⁊ nl'. or. ſed ſem. h. inhi. Ibi igit̃ nul
lus eſt ordo. Nõ em̃ deferent̃ honor regi
pluſq̄ꝫ gracioni. Nec pape pluſq̄ꝫ mini
mo clerico. Nec regine pluſq̄ꝫ pauꝑcule
vetule: q̇n ita viliter imo vilius tractet̃ ⁊
puniat̃. Hoc eſt ꝙ dr̃. i Reg. ij. Qui cõ
tennũt me erũt ignobiles. Tales em̃ q̇ in

erit verecūdia et confuſio

hoc mūdo fuerūt: in ſtatu digniori magꝫ
debuerūt deo ſeruire: ⁊ ipm̄ honorare rō
ne ſtatus in quo de⁹ ipos poſuerat. Qđ
ſi nō fecerint de ipis fiet iudiciū duriſſi/
mū. Sicut dicit Sap̄. vi. vt p̄us dictū ē
in tertio mēbro tertie pene. Nō erit igit
ordo q̄ nūc ⁊ ſm quē ſbditi obediūt ſupi/
ori. Ibi nō obediet magꝫ regi gracio q̄
rex gracioni nec reuerebit: nec fili⁹ hono
rē faciet p̄ri: nec filia m̄ri. O reges ⁊ p̄n/
cipes ⁊ alij q̄ in hoc mūdo tm̄ dilexiſtis
reuerētias ⁊ honores: ⁊ ſpreuiſtꝫ paupes:
cogitate quō tractabimini in īferno. Sꝫ
quō dicit Sap̄. xi. Oia fecit deus in nu/
mero pōdere ⁊ menſura: ergo ibi erit or/
do. Dico q̄ ibi erit ordo vno mō et alio
mō nō. Ordo erit ibi in cōparatiōe pene
ad culpā: ordinabit em̄ pena ſm exigen
tiā culpe. Iſa. iij. Agnitio vultus eoꝝ rn̄
debit eis. ⁊ pctm̄ ſuū q̄ſi ſodoma p̄dica/
uerūt nec abſcōdert. Ve aie eoꝝ qm̄ red
dita ſunt eis mala: ve impio in malū re/
tributio em̄ aie eius fiet ei. Rn̄debit igit
pena culpe multipliciter: p̄mo in nūero.
Nō eni eſt cogitatio dictū vel factū pro
quo ibi pena nō ſoluat Job. xx. Hoc ſcio
a p̄ncipio exquo poſitus eſt hō ſup terrā
q̄ laus impioꝝ breuis ſit ⁊ gaudiū ypo/
crite ad inſtar puncti Et ſequit. Luet q̄
fecit oia: nec tn̄ cōſumet iuxta multitudi
nē adinuentionū ſuarū ſic et ſuſtinebit.
Et ſequit. Deuorabit eū ignis q̄ nō ſuc/
cēdet. Hec eſt pars hois impij a deo. Et
Ro. i. Reuelabit eni ira dei de celo ſuper
oēm impietatē ⁊ iniuſticiā hoim. Notā
ter dicit ſup oēm impietatē vt numeꝝ in
nuat flagelloꝝ. Sicut eni nullū bonū ir/
remuneratū: ita nullū malū impunitū.
Eccl. xij. Cūcta q̄ fiūt adducet deus in
iudiciū ſiue bonū ſit ſiue malū. Item in
modo: q̄ in illa parte corpis plus punie
tur in q̄ plus peccauit. Luce. xvi. Diues
magis cruciabat in lingua iō magis re/
mediū q̄rebat de lingua: q̄ in illa plus
peccauerat ꝑpter illicita verba ⁊ cibos.
Itē in q̄litate q̄ qui in luxuria peccauit
vbi eſt ardor in corde et fetor in corpore
plus ardēti pena ⁊ fetenti puniet. Ita q̄

plus peccauit in ſupbia et honore plus
habebit de ↄfuſione: q̄ qui ſe exaltat hu
miliabit. vt dicit Luc. xviij. Itē in q̄ñti
tate: q̄ qui plus peccauit plus punietur
Sap̄. vi. Potētes potēter tormēta patiē
tur. Et Apoc. xviij: Quātū glorificauit
ſe ⁊ in delicijs fuit: tm̄ date illi tormentū
et luctū. Sicut eni idē ignis nō eq̄liter
agit in lignū viride ⁊ ſiccū: ſic ignis ge/
henne licet ſit idē ignis vt dicit in ſentē/
tijs: nō tamē oēs eq̄liter vret: ſed ſm deli
cti exigentiā. Luc. vi. Eadē q̄ppe mēſu/
ra qua mēſi fueritis remetiet vobis Sic
ergo ordo eſt pene reſpectu cl'pe. In hoc
aūt nō eſt ſicut dictū eſt: vel non dicit ibi
ordo: q̄ elemēta ibi ordinē naturalē non
ſeruabūt. Ignis eni cui⁹ ordo naturalis
eſt ardere ⁊ illuminare ibi ardebit ſꝫ nō
illuminabit. In ps. Vox dn̄i intercidēn
tis flā. Q̄ exponēs ci p̄anus dicit. Dn̄s
flammā ignis intercidet q̄ ardorē in in
ferno ⁊ lumē in celo ponet: nō tn̄ penitus
ignis nō lucebit: lucebit em̄ vt inde dole
ant nō vt gaudeāt. Item nō erit ordo vt
ignis ſeparet ab aq̄: ſed erūt ſimul mixta
cū alijs multis vt fumo fetore ⁊c̄. Ideo
ſequit ſed ibi ſempiternus horror inha/
bitās. vn̄ Sap̄. iij. vbi fit ſermo de nup/
tijs dicit. Erunt poſt hec decidētes ſine
honore ⁊ in ↄtumelia int̄ mortuos in ꝑpe
tuū. Tractabūt igit a demonib' eoꝝ tor
toribus viliſſime. Nulli nec pape nec re/
gi honorē dabūt: ſꝫ qui plus peccauerūt
p'us ⁊ cōfuſibilius tractabunt ⁊ punient
Scđo locabūt turpiſſime ⁊ ad idē facit
auctoritas p̄dicta q̄ infern⁹ eſt terra te/
nebroſa terra miſerie ⁊ locus in corde ter
re oibus miſerijs repletus vt dictū eſt p̄/
us: ⁊ in iſto loco poſt iudiciū generale lo
cabunt oēs demones et oēs dāpnati ꝑpe/
tuo abſq̄ exitu ⁊ ſpe cuiuſcūq̄ cōſolatio
nis Math. xxv. Ite maledicti in ignem
eternū. Ubi erūt camere huius mūdi or
nate tapetis ⁊ picturis: domus cū tantis
expēſis edite: caſtra: palacia: ⁊ alia ſum/
ptuoſa edificia. Certe hec oia erunt de/
ſtructa. Ubi ſedebunt reges ⁊ p̄ncipes.
Ubi lecti molles ⁊ alia ſumptuoſa q̄ tm̄

erit verecundia et cõfuſio

in hoc mũdo diligunt᷑: vt pro acq̃ſitione
taliũ multa cõmittant pctã talia emẽdo
⁊ vendẽdo cũ mendacijs: piurijs et alijs
fraudibus infinitis que ducũt hoĩes ad
infernũ. Quãta fatuitas pro re tranſito/
ria ⁊ q̃ſi momẽtanea tot ⁊ tantas penas
ꝑpetuas ſuſtinere velle. Tertio erunt in
ſeruitute impia. Homo eni factus eſt vt
ſit dñs omniũ mundanoꝝ. In ps. Oia
ſubiecisti ſub pedibꝫ eius oues ⁊ bo. vni
uer. inſup ⁊ pecoꝛ. cãpi. Volucres celi ⁊
piſces maris ⁊c. Ita tamẽ vt obediat ei
qui fecit eũ: ſcʒ deo ſuo ⁊ creatori omniũ
ſed q2 noluit deo obedire: iuſtũ eſt vt cre/
ature ꝓpter ipm facte ſint ſibi ad ſuppli/
ciũ eternũ: ſicut ſatis dictũ eſt prius: ⁊ ve
lit nolit hec tormẽta patiet᷑ ⁊ his ſubicie
tur. Etiã damnati patient᷑ demonibꝫ
ſicut ab eoꝝ toꝛtoribꝫ: ſicut dictũ eſt ꝑus
O q̃ꝫ grauis pena his qui in hoc mũdo
iubere ſiue p̃cipere cõſueuerũt quoꝝ im/
periũ ⁊ dñatio verſa erit in ſeruitutẽ: ⁊ nõ
imerito cũ in hoc mũdo noluerũt obedi/
re ſuo creatori: ſuo redẽptori in decẽ p̃ce/
ptis. Videmus eñ quõ reges ⁊ p̃ncipes
⁊ ceteri dñi imo paterfamilias ⁊ mater/
familias ſeruos ſuos imo etiã filios pu/
niunt ⁊ ſubijciũt ſeruituti aliq̃n morteʒ
inferẽdo ſm diuerſas trãſgreſſiones ſuo
rũ p̃ceptoꝝ vel aliter puniẽdo ſcʒ incar/
cerando: verberibus caſtigãdo ⁊c. Sed
hec eoꝝ pena ⁊ ſeruitus tpalis eſt ⁊ trã/
ſitoria: ſed vere ſeruitus inferni erit ꝑpe/
tua: de qua dicit᷑ Iere. xvij. Seruire te fa
ciaʒ inimicis tuis in terra quã ignoras
id eſt in inferno qui eſt in medio terre vt
dictũ eſt prius. Et ratio huius ſeruitu/
tis reddit᷑. ca. xvi. eiuſdẽ ꝓphete. Quia ꝺ
reliquerũt me p̃res vrĩ: ait dñs ⁊c. ⁊ legẽ
meã nõ cuſtodierũt ſed ⁊ vos peius opa
ti eſtis q̃ꝫ p̃res vrĩ. Ecce eni ambulabat
vnuſquiſqꝫ poſt prauitatẽ cordis ſui ma
li vt me nõ audiat ⁊ eijciã ſcʒ per morteʒ
de terra hac in terrã quaʒ ignoratis: ſcʒ
inferni ⁊ ſeruiet᷑ ibi dijs alienis. i. demo
nibus q̃bus obediuiſtis tanq̃ꝫ deo ſerui
etis ſcʒ die ac nocte. i. ſemꝑ qui nõ dabũt
vobis requiẽ. Quarto erũt damnati cũ
iniquoꝝ copia. Hec copia ⁊ ſocietas dã
natis erit maxima pena. Nõ eniʒ habet
veritatẽ illud ꝓuerbiũ Solaciũ miſeris
eſt ſocios habere in penis: imo q̃to plu/
res erũt dãnati tãto ignis ille magis ar/
debit: ſicut videmus ꝙ q̃to ſunt plura
ligna in igne tãto ardoꝛ ignis eſt maioꝛ
o quot erũt dãnati Cõſideremus a p̃nci
pio mũdi quot fuerũt hoĩes. Quis poſ/
ſet cogitare ſufficiẽter. Credo ꝙ ſolus de
us ⁊ q̃bus reuelatũ eſt ſciũt hoꝝ numeꝝ.
Erũt aũt vt cõiter dicit᷑: ⁊ ita xp̃us videt᷑
ſentire dicẽdo Math. xx. Multi ſũt vo/
cati pauci vero electi: plures damnati q̃ꝫ
ſaluati. Etiã fetoꝛ erit maioꝛ ⁊ ita de mł
tis penis: ſicut de clamore: pauore: de q̃/
bus dictũ eſt. Erit etiã maxima pena vi
dere tot demones a q̃bus nunq̃ꝫ ſepara/
bunt᷑. Cogitet igit᷑ qui poterit hãc penã
ſi pena eſt dãnato ad mortẽ eſſe in carce
re cũ frigore fetore ⁊ alijs miſerijs q̃ ali/
q̃n ſunt in carceribus vel cũ hoĩbus mor
tuis ⁊ fetidis que aliq̃n ſunt cuʒ alijs vi/
uis incarceratis: maioꝛ eſt pena dãnatis
eſſe cũ tam turpiſſima fetidiſſima ⁊ hoꝛ/
renda ſocietate tot damnatoꝝ: hec medi
tari diligẽter facit bene pugnare contra
diabolũ ⁊ cauere pctã ne ad hanc ſocie/
tatẽ ꝑueniamus. Cum eni quis conſide
ret ꝙ ſi fuerit victus a demõe per pecca/
tum mortale ad illa tormẽta ducet᷑. Cer/
te debet viriliꝰ pugnare ne vincat᷑. Ex
emplũ egiſippus de cladibꝫ iudeoꝝ nar
rat ꝙ cũ quidã de ſocijs alexandri qui p̃/
erat magno exercitui videret cõtra ſe ex
ercitũ innumerabilẽ p̃paratũ ⁊ ſui ſume
rent cibum ad cõfortationẽ viriũ: ipſe in
quodã ſolacio dixit eis. Prandeamꝰ nũc
q2 hodie cenaturi ſumus apud inferos.
Quo verbo ita animati ſunt ad fugien/
dum cenam illã ꝙ nullus p̃ter vnũ fugit
de prelio: ⁊ ſic viriliter pugnauerũt ꝙ vi
ctoriã habuerũt. Sic chariſſimi taliter
reſiſtamus vicijs ⁊ pugnemus cũ mũdo
carne ⁊ demone: vt victores exiſtamus ⁊
illam ſocietatẽ hoꝛribilẽ euitemus Hec
ſocietas debet᷑ illis q̃ in ſocietatibꝫ huius
mũdi multa pctã cõmiſerunt: ſicut fit in

tabernis ⁊ ludis ⁊ choreis ⁊ multis alijs copulis vel societatibus fatuoꝝ que so/cietates sunt vitande. Quia cū dicit ps. cū puerso puerteris. Vn̄ ad hoc est scūs basilius q̄si in fine sue regule dicēs. Euita viros quos erga mādata dei videris negligētes qui mortui sunt virtutib⁹: qui letant̄ in ꝓprijs volūtatibus: vt gaudijs careant diuinis. Cū hmōi viris nulla sit tibi cōmixtio neq̄ velis cū eis sermoci/nari assidue: nisi in quo eos possis ab errore reuocare. Ceterū si nō vales deuita vt publicū hostē. Sepe enī per vnā ouē morbidā polluit̄ tot⁹ grex: ⁊ modica ps fellis magnū dulcorē vertit in amaritu/dinē: ⁊ fermentū modicū totā massā corrūpit: hec ille. Euita ergo societates peccatoꝝ vt possis euitare societates dāna/torum: nā in talibus societatib⁹ iniquo/rū viroꝝ nō est memoria de deo: ⁊ si est: ē in malo: piurando: blasphemando: ⁊ in/honeste loquēdo: vel de absentibus murmurādo: ⁊ illis detrahēdo: de talib⁹ dicit ꝓpheta. Conuertant̄ ⁊c. qui obliuiscunt̄ deū: q2 scz nō seruāt mādata dei sui.

Decima pena cor

poralis ipsoꝝ damnatoꝝ erit in tactu maxima afflictio: p q̄ pena intelligēda est: sciendū q2 corpa il/la erūt valde passiua sed tn̄ incorruptibi/lia. Et p hoc magis intelligēdo. Cogita aliquē valde infirmū ⁊ debilē in suis mē/bris vel patientē guttam vel talē infirmi/tatē. Sunt enī aliq̄ infirmitates que ita reddūt passibile corpus: sicut ⁊ ego exp/tus sum: q2 nō sufferre possūt tactū alicu/ius ponderis. Talia igit̄ erūt illa corpa ⁊ ita passibilia q2 in tactu patient̄ grauis/simā penā: ⁊ hoc ex q̄ttuor.

Primo ex tactu suoꝝ membrorum valde ponderantiū.

Scd̄o ex tactu suoꝝ locoꝝ ipsos ꝯtinētiū

Tertio ex tactu corpoꝝ alioꝝ dānatoꝝ.

Quarto ex tactu demonuncum bis condemnatorum.

Prima igit̄ pena erit ex tactu suorū mē/broꝝ ⁊c. Nā corpa dānatoꝝ erūt pōderosa multū: ⁊ sic brachia sup corpus ipsius damnati: ⁊ caput sup humeros: et sic de alijs maximū dolorē faciēt: ⁊ hoc possu/mus imaginari ex eo q2 aliqn̄ quis i par/te aliqua corporis habet plagā: aut malum aliqđ in quo si tangat̄ statim clamore magno eiulat. di. O deus vos leditis me: etiam seipm illuc nō audet tangere. Sic charissimi corpora damnatoꝝ erūt tam infirma vt in tactu suoꝝ mēbroꝝ si/bi penā grauē infligant ⁊ talis pena erit illis: qui suis mēbris tetigerunt turpissime ⁊ in talibus pctis mortui sunt: aut q̄ se parauerūt nimis: superflue: sicut ⁊ faciunt multi ⁊ multe intentione alliciendi ad peccatū. Et iuxta hoc pōt poni exemplū qđ recitat̄ in floribus sanctoꝝ: ⁊ parisius cōtigisse legit̄. Magister enī q̄dā dictus silo quedā suū scolarē egrotantē obnixe rogauit: vt post mortē ad se redi/ret ⁊ statū suū sibi denunciaret. Post igit̄ aliq̄t dies sibi apparuit cū cappa de par/gameno tota descripta sophismatib⁹ ⁊ intus tecta flāma ignis siue foderata: q̄ re/q̄situs a mgr̄o q̄nā eēt. ait. Ego sum vtiq̄ q̄ ad te redire pmisi: q̄ de statu suo req̄si/tus ait. Hec cappa sup me plus pōderat ⁊ plus me pmit q̄ si vnā turrim sup me haberē: ⁊ hec est mihi data vt eā portē p gl'ia quā in sophismatib⁹ habui. Porro flāma ignis q̄ est coopta: pelles sūt delicate ⁊ varie q̄s ferebā: q̄ flāma me cruciat ⁊ exurit. Sz cū mgr̄ illā penā facilē iudicaret dixit ei defunct⁹ vt extēderet manū ⁊ sic facilitatē pene sue sentire possz. Cū q̄ manū suā extēdisset ille guttā vnā sui sudoris dimisit q̄ pdicti mgr̄i manū sa/gitta citi⁹ pforauit: ita q2 cruciatū mira/bilē sentierit: ⁊ ait: talis sū tot⁹. Ille igit̄ mgr̄ ex ipsius pene acerbitate sclm̄ deliberauit desere ⁊ religionē intrare. Vn̄ mane scolarib⁹ ꝯgregatis hos v̄sus cōposuit v̄. Linq̄ coax ranis cras coruis vanaq̄ vanis. Ad logicā pgo q̄ mortis nō timet ergo. Et sic sclm̄ deserēs religionē intrauit. Istud exēplū valet ad ōndendū ex pōdere illi⁹ cappe quō post diē iudicij qn̄ cor/pora erūt vnita aīabus: ex pōdere etiam

erit in tactu maxima afflictio

talium corpoꝝ dānatoꝝ valde pōderantiū
ac ſuoꝝ mēbroꝝ erit maxima pena in dā
natiſ. ſic ꝙ brachiū dānati ſup corpꝰ ſuū
valde paſſiuū: multū affliget illud cū illo
ardēti igne ſulphureo: ⁊ hoc ꝓ pctīs cō/
miſſis ex ornamētiſ pulchraꝝ veſtiū ⁊ pel
liū diuerſaꝝ: in quibꝫ ſupflue multa ꝯſu
munť: vbi ex talibꝫ magis deberet ſubue
niri xp̄i paupibꝫ. Vn̄ nō dubito ꝙ ſi nob̄
accideret ſicut illi mgr̄o. vicȝ ꝙ vnā gut
tam ſiue paruā penaȝ inferni ſenſiſſemꝰ
ſperneremꝰ multa que nūc ſunt cā ⁊ oc/
caſio nr̄e dānatiōis: niſi pctā mortalia q̄
ī hijs fieri pn̄t fugiamꝰ. Scd̄o erit pena
ex tactu ſuoꝝ locoꝝ ipos dānatos ꝯtinē
tiū. Sicut eni videmꝰ ꝙ infirmi ſi pone
renť ſup lectū durū vel lapidē: paterenť.
imo in lecto molli valde patiunť: nec q̄e/
ſcere pn̄t multi ꝓpter infirmitatē ſui cor/
poris. Sic corpora dānatoꝝ maxie paſ/
ſiua ⁊ ſenſibilia valde affligenť ex tactu
locoꝝ i. corpoꝝ que cōtinebūt illa. ⁊ hec
pena ſpālis debeť illis q̄ in lectis mollibꝫ
⁊ ornatis mlťa pctā horrēda cōmiſerūt.
de quibꝫ dr̄ Amos. vi. Ve q̄ dormitis
in lectis eburneis ⁊ laſciuis inſtratis ve
ſtris. Ve impcatio maledictiōis eterne
eſt ſiue dānatiōis his qui dormiūt in le/
ctis ornatis ⁊ ibidē laſciuiūt pctā luxu/
rie ⁊ alia mala cōmittendo. De pctō iſto
vide ſi vis. Ezech. xxiij. Vel q̄ etiā vt pi
gri multū tpis perdūt q̄ poſſent orare vľ
aliqd̄ bonū facere. de quibꝫ dr̄ Prouerb̄.
xxvi. Sicut oſtiuȝ vertiť in cardine ſuo:
ita piger in lecto ſuo. O q̄ȝ grauis pena
his q̄ aſſueti ſunt dormire i albis linthe/
aminibus ⁊ culcitris delicata pluma. O
q̄ȝtū dolebūt eis latera: imo totū corpus
ex tā duro lecto. Sȝ poterūt ne dānati ſe
vertere. Quidā dicūt ꝙ nō niſi q̄ȝtū de/
mones eos vertēt: ſed q̄modocūq̄ ſit pe
na eoꝝ nō alleuiať ex tali verſiōe. de iſto
lecto dr̄ Eſa. xiiij. Detracta eſt ad infe/
ros ſuperbia tua cōcidet cadauer tuuȝ:
ſubter te ſterneť tinea: ⁊ operimentū tuū
erunt vermes. Aliq̄ tn̄ dicūt ꝙ in rei ve/
ritate ibi non erūt: ⁊ ꝙ nullū animal erit
in inferno: nec viuet poſt diē iudicij: ſed
ibi tm̄ erunt diaboli ⁊ homīes in ꝑpetuo
carcere cum igne ⁊ ceteriſ: de quibꝫ dictū
eſt. ſed ſcriptura loquiť ꝑ nobis nota: vt
ꝑ illa intelligamꝰ ibidē peiora: ita ꝙ ibi/
dem erūt mala peiora: ⁊ abominatiōes
maiores q̄ȝ ſit abomiatio ſerpētū ⁊ ver/
miū huiꝰ mūdi. Conſidera igiť ſi debe/
res eē in lecto: etiā q̄ȝtūcūq̄ molli cū. cc.
ſerpētibꝫ ⁊ totidē buffonibꝫ: q̄ cōtinue te
morderēt ⁊ affligerēt: crede ꝙ maiora pa
tieriſ in lecto īferni. ſi ibidē vadis. Ter/
tia pena ⁊ grauiſſima erit ex tactu ⁊ pō/
dere corporis alioꝝ dānatoꝝ. O deꝰ q̄ȝ/
ta pena erit illis q̄ in infimo loco erunt
Cōſidera ſi ſup te eſſet maximꝰ lapis ſi/
ne mote quā penaȝ ſufferres. Sic vtiq̄
maxima pena erit ipis dānatis ex pōde
re alioꝝ corpoꝝ valde pōderātiū. In in/
fimo aūt loco erūt falſi xp̄iani. Vn̄ legiť
in vita Macharij ꝙ quadā die ipe ſan/
ctus caput defuncti reperit: ⁊ cum oraſ/
ſet interrogauit illud cuiꝰ caput fuit. Et
rn̄dit ſe fuiſſe paganū vel pagani. Et di/
xit ei Macharius: Vbi eſt anima tua?
Et rn̄dit: in iferno. Cūq̄ reqreret ſi mľ
tum in ꝓfundo eſſet: rn̄dit ꝙ tantū erat
in inferno q̄ȝtū diſtaret terra a celo. Cui
Macharius. Sunt ne aliq̄ ꝓfundiores
te? Rn̄dit: etiam iudei. Et ille: Et vltra
iudeos ſunt aliq̄ ꝓfundiores? Cui ille:
Profundiores oībꝫ ſunt falſi xp̄iani: qui
xp̄i ſanguine ſunt redēpti: ⁊ tn̄ p̄ciū par/
ui pēderūt. Hec ibi: Ecce igiť quō xp̄ia/
ni plus puniunť q̄ȝ iudei ⁊ alij xp̄iani: et
nō imerito: qꝛ plura a deo receperūt bn̄fi
cia vt baptiſmū in q̄ ſe ſuaturos legē ſu/
am ⁊ alia ſacramēta. Et qꝛ magis igra/
ti: deo plus puniunť. Et hec pena debeť
illis q̄ in tactu circa alios peccauerūt oſ/
culādo: tangēdo ꝑ incitationē ad malū
De quibꝫ pctīs etiā pauci cōfitenť credē
tes nō eſſe pctm̄ in talibꝫ impudiciſ tacti/
bus cū dn̄s dicat Math. v. Qui viderit
mulierē ad ꝯcupiſcendū eā: iam mecha
tus eſt in corde ſuo. Ita dicūt doctores.
Qui tetigerit ⁊c̄. ꝑ ꝯſenſuȝ ad peccādū.
O xp̄i fideles ſi velitiſ effugere tm̄ pōdꝰ
tot corpoꝝ damnatoꝝ abſtinere a tacti/

erit in tactu maxima afflictio

bus malis ꝛ cõfitemini p̄teritoꝝ cũ ꝓpo
ſito nõ recidiuãdi. Sed erũt ne aliq̇ vt il
li qui erunt ſupiores q̇ careãt hac pena?
Credi põt ꝙ dñs illũ carcerẽ fecit a prin
cipio tãte magnitudinis vt cape poſſet
oẽs dãnatos tã demones ꝗꝫ hoies: qꝛ ipe
p̄ſciuit quot eſſent dãnãdi. Et credi põt
ꝙ ille infernus poſt diẽ iudicij erit plenꝰ
damnatis: ita ꝙ oẽs erũt ↄſtricti ꝛ ita pa
tienť oĩa corpa a ſe mutuo grauitatẽ: ſꝫ
magis in hac pena ꝛ alijs q̇ magis pec
cauerũt affligenť. Quarta pena ex ta
ctu erit ꝑ demones: qꝛ ſine ceſſatione vt
dictũ eſt prius ſuꝑ talia corpa ꝑcutient.
Cõſidera igiť ſi infirmus grauiter ꝑcu
tereť in loco infirmitatis: ſi patereť. Cõ
ſidera igiť ſi potes ꝗ̄tus dolor erit corpi
bus illis tam paſſiuis q̄ tam grauiter ꝑ
cutienť. Hec pena debeť eis ſpecialiter
qui in hoc mũdo alios ꝑcuſſerũt vel occi
derũt vel aliã violentiã in corꝑibus alio
rũ fecerũt. Habemus eĩ exemplũ in vi
ta beati anthonij quõ multitudo demo
nũ eũ adeo lacerauit ꝙ miniſter eius eũ
q̄ſi mortuũ ꝓpriis humeris aſportauit.
Cunctꝫ oẽs q̇ eũ comitati fuerãt q̄ſi mor
tuũ ploraſſent: dormiẽtibus cũctis ſubi
to Anthoniꝰ reuiuiſcit et a miniſtro ad
p̄dictũ locũ ſe iterũ portari fecit: q̇ cũ ibi
ex dolore vulnerũ ꝓſtratus iaceret: ex vir
tute animi demones ad conflictũ excita
bat. Tũc illi in formas varias ferarũ ap
paruerũt vt iterũ eũ dentibꝫ cornibꝫ ꝛ vn
guibus crudeliſſime lacerarẽt. Hec in vi
ta beati anthonij. Verberauerũt etiã be
atũ Frãciſcũ ꝛ multos alios deo ꝑmittẽ
te. Ita cõiter diciť ꝙ in inferno verbera
bũt dãnatos: in verberatiõe maximũ do
lorẽ faciẽt ipis. Iſte ſunt igiť pene corpo
rales dãnatoꝝ. xl. ꝛ forte plures alie erũt
qꝛ nullus dicere poſſet penas illius loci
vt dicũt ſancti. Si q̇s igiť attente hec co
gitet: pctã dimittet ꝛ cognoſcet ac inqui
ret diligẽter q̄ ſit via ſalutis. Eccleſi. ij.
Qui timẽt dñm inq̇rent q̄ bñplacita ſũt
illi: ꝛ qui diligũt eum replebunť lege ipi
us: qui timẽt dñm cuſtodiẽt mãdata illi
us ꝛ patientiã habebunt ad inſpectionẽ
illius dicẽtes: Si penitentiã nõ egerimꝰ
incidemus in manus dei et nõ in manꝰ
hominũ. Nam cõuertenť in infernũ om
nes gentes qui ꝛc. ꝛ tantum de penis in
ferni corporalibus.

Sequiť nunc tertio vi

dere de penis inferni q̊ ad aiam q̄ gene
raliter in dãnatis poſſunt aſſignari. x. ſcꝫ
Carentia glorie.
Vermis conſcientie.
Rancor iracundie.
Tumor ſuperbie.
Liuor inuidie.
Timor pene.
Certitudo damnationis.
Defectus conſolationis.
Mortiſcꝫ deſiderium.
Verecundũ ſtipendiũ.

He ſunt pene decẽ quarũ q̄libet in q̄
tuor diuideť vt ṗus dictũ eſt de corpora
libus. Et ſic iterũ erũt. xl. O homo cogi
ta ꝙ ſi corpus patiať ꝙ aia peramplius
puniet qm̄ ipa ṗncipalius peccauit ꝛ de
um offendit. Nam ipſa data eſt corpi vt
ipm regeret ꝛ nõ ecõtra. ideo plꝰ eſt puni
enda. Vñ mgř. c. i. di. xlix. iiij. ait Poſt re
ſurrectionẽ ꝓo facto vniuerſo impletoqꝫ
iudicio ſuos fines hẽbũt ciuitates due:
vna xp̄i alia dyaboli: vna bonorũ altera
maloꝝ: vtracꝫ tñ angeloꝝ et hoim. Hec
ille. Et ca. i. di. xlv. dicit. Preterea ſciẽdũ
eſt vt ait Augu. ꝙ oẽs aie cũ de ſeculo ex
ierũt diuerſas habẽt receptiones. i. loca
vbi boni habẽt gaudiũ mali tormẽta: ſꝫ
cũ facta fuerit reſurrectio ꝛ gaudiũ bono
rũ amplius erit ꝛ maloꝝ tormẽta graui
ora: qñ cuꝫ corꝑe torq̄bunť. Hec ille. Et
rationẽ aſſignat Ric. di. xliiij. q. iij. ſecun
di ṗncipalis. Pena inq̇t ſpũalis ṗncipa
lius aiam reſpicit ꝛ pena ignis ṗncipali
us reſpicit corpus: pena tñ ſpũalis redũ
dabit in corpus et pena corpis in aiam.
Hec ille. Sicut nũc exꝑimur ꝙ dũ pati
tur corpus cõpatiť aia: ꝛ ecõtra: dũ patiť
aia ſimul patiť ꝛ corpus. O ꝗ̄tus dolor
ꝗ̄ta pena ꝗ̄ta triſticia cũ corpus erit af
flictũ p̄dictis penis: ꝛ aia dicẽdis ↄ̃ter

etiã affligeť: ꝗ vehemens ꝗ incogitabi-
lis punitio nõ ſolũ ex penis ſm ſe i vtro
ꝗ ſed etiã ex redundãtia penarũ corpis
ad aiam et aie ad corpus. Cogita rogo
ꝗtũ affligeris ⁊ ꝗzto dolore aia afficieť
cũ etiã in ꝑuo mẽbro tui corpis pateris
ita vt nec poſſis dormire aut ꝗlẽcũꝗ re-
cipe ꝯſolationẽ. Sciũt inſuꝑ q infirma-
ti ſunt in corpe quõ ſanitatẽ cõcupierũt
⁊ magna opati ſunt in medicinis ⁊ alijs
reb vt ſanitatẽ ipãm recuparent: ⁊ quõ
afflicti ſunt. O deus iſte infirmitates ni
hil ſunt ad alias ppetuas iſernales. Co
gita etiã ꝙ dũ aia eſt triſtis quõ corpus
tabeſcit ⁊ deficit. Prouer. xvij. Animus
gaudens etatẽ floridã facit: ſpũs triſtis
execat oſſa. Exemplũ huius habem⁹ in
li. timoris vbi diciť ꝙ in vitas patrũ nar
rať ꝙ duo frẽs dimiſſa pnia regreſſi ſũt
ad mundũ: poſtea ꝟo tacti pnia reuerſi
ſunt ⁊ recepti: ⁊ vterꝗ incluſus in cella
ſeꝑata miniſtratũ eſt eis idẽ genus refe
ctionis ſm pniam taxatã. In fine ꝟo an
ni iuſſi ſunt egredi ⁊ ecce vnus apparuit
valde pinguis ⁊ rubicũdus. Alter vero
miro mõ macilẽtus ⁊ deformis Et inuẽ
to ꝑ inq̃ſitionẽ ꝙ idẽ fuerat vtriꝗ mini-
ſtratũ ⁊ nõ aliud: mirati ſunt frẽs ⁊ ipis
dimiſſis q̃ſitũ eſt a pingui qd cogitaſſet
⁊ dixit ꝙ de bonitate dei q̃ eũ reduxerat
ſuꝑ hoc grãs agẽs ꝯtinue. Secũdus re
quiſitus de eodẽ dixit ꝙ de pctis ꝓpter
q deũ tam grauiter offenderat et penas
eternas meruerat ex hoc dolẽs aſſidue.
Et iudicauerũt patres eos eiuſdẽ meri
ti. Ex his igiť patet quõ ex gaudio vel
dolore aie corp⁹ diſponiť. Si igiť ſic cor-
pus aie cõgaudet vel cõpatiť ex ſola co-
gitatione: qd erit vbi ipa res cogitata p̃
ſens aderit. Erit igiť maximus dolor in
corpore ex penis aie ⁊ ecõtra. Et ſic oẽs
pene corpis affligẽt aiam ꝑ redũdãtiã
⁊ ecõtra oẽs pene aie affliget corp⁹. Pẽ-
ſa igiť hec oia diligẽter vt euadere poſ-
ſis tantã miſeriã pniam agẽdo de pctis
tuis ⁊ dei mãdatis obediendo. Videa-
mus igiť penas ſpũales ipius aie ſm ꝙ
poſſumus cape ⁊ intelligere ex dictis ſa
cre ſcripture ⁊ ſanctoꝝ.

p Rima igitur erit
carentia glorie. De hac pena
ait Criſo. ſuꝑ Matth. omeľ.
xxiij. Due pene erũt in inferno ſcz cõbu-
ri ⁊ a regno excidi. Hec pena difficilior
Multi gehennã abhorrẽt: ſed occaſum
illius glie amariorẽ gehẽna penã eẽ aio
Pone mille gehennas nihil tale quale a
gloria excidere: a deo haberi odio audi-
re nõ noui vos ⁊c. Sed quõ eſt hoc verꝝ
q2 ⁊ pueri nõ baptizati carebũt viſione
dei ⁊ gloria ſed inde nõ triſtabunť: quõ
ergo diciť carẽtia glie tanta pena cũ non
ſit niſi pena dãni ⁊ nõ pena ſenſus. Rñ-
detur ꝙ q̃ri ſcient ⁊ cognoſcẽt ſe ꝓuari a
gloria ꝓpter peccatũ originale tm̃ qd fuit
actuale ⁊ mortale in ꝑmis parẽtibus et
nõ cõmiſſum ꝑ volũtates ipoꝝ pueroꝝ ⁊
ideo nõ triſtabunť de hmõi carẽtia glie.
Dãnati ꝟo alij cognoſcẽt ſe carere glia
ex pctõ mortali ꝑ eos cõmiſſo: ⁊ idõ ſum
me triſtabunť ex tali ꝓuatiõe: ſicut ſi qs
in hoc mũdo triſtareť de ꝓuatione here-
ditatis ⁊ patrimonij ſi hec priuatio eſſet
ex culpa ſua ⁊ nõ ſic triſtareť ſi eẽt ex cul
pa patris ſui.

Iſta pena erit ex quattuor.
Primo quia priuati ſunt dei viſione.
Secũdo angeloꝝ cõſolatione.
Tertio ſanctoꝝ cõgratulatione.
Quarto celi empirei manſione.

Hec quattuor notat btũs Greg. in q̃dã
omeľ. di. Quis intellectus cape ſufficit
illa ſuꝑne ciuitatis q̃zta ſint gaudia an-
geloꝝ choris intereſſe: ecce ſcdm: cũ bea
tiſſimis ſpiritibus glie cõditoris aſſiſte
re: ecce tertiũ: pñtem dei vultũ cernere: ec
ce ꝑmũ: incircũſcriptũ lumẽ videre: ecce
quartũ. Dolebũt igiť dãnati ſe fore ꝓua-
tos dei viſione: qua pena ſm Augu. nul
la maior eſt in dãnatis. Hmõi aũt viſio
eſt illa beata refectio ex qua viuunt ſan-
cti: iuxta illud Johã. xvij. Hec eſt vita
eterna vt cognoſcãt te ſolũ verum deum
⁊ quẽ miſiſti ieſum xp̃m. Hac ergo viſio
ne beata priuabunť damnati ꝑ quocũꝗ

peccato mortali contra legē diuinā com
miſſio. Rationem huius ꝑuationis aſſi/
gnat ſanctus Tho. in iiij. cōtra gēti. ca.
cxliij. Quia in eo qui peccat mortaliter
eius auertiť intētio volūtatis ab vltimo
fine: igiť ei qui peccat mortaliter hec pe/
na debeť vt omnino excludaťa conſecu/
tione finis. Hec ille Matth. vij. Diſce/
dite a me oēs qui operamini iniquitatē
Item idē doctor ibidē ait. In his q̄ ſunt
ordinata ad finem talis habitudo inue/
nitur ꝙ ſi finis eſt vel erit neceſſe eſt ea q̄
ſunt ordinata ad finem fore: ſi aūt ea que
ſunt ad finem nō ſunt: nec finis erit. Si
enim finis eſſe poteſt etiā nō exiſtentibꝫ
illis que ſunt ad finem fruſtra per hmōi
media queriť finis. Homo aūt per ope/
ra virtutū cōſequiť finē vltimū qui eſt fe
licitas. Si ergo aliq̄s cōtra virtutē agat
ab intentione vltimi finis auerſus cōue/
niens eſt ꝙ vltimo fine priueť. Hec ille.
Sed q̄reret quis. Que eſt hec via ꝑ quā
veniť ad beatitudinē ⁊ qua dimiſſa non
ꝑueniť. Certe illa eſt de qua ꝓpheta ait.
Beati immaculati in via qui ambuľ. in
lege dñi. Ubi dicit Augu. ꝑmo ſermone
ſuꝑ Beāti immaculati. Ab exordio ſuo
magnus pſalmus iſte chariſſimi exhor/
tatur nos ad beatitudinē quā nemo eſt
qui nō expectet. Quis em̄ vnq̄ꝫ poteſt vel
potuit vel poterit inueniri qui eſſe noluit
beatus. Quid igiť exhortatiōe opus eſt
ad eam rem quā ſua ſponte appetit ani/
mus. Naꝫ ꝑfecto qui exhortať id agit vt
exciteť volūtas eius cū quo agit ad id ꝑ
pter qđ exhortationis adhibet eloquiū.
Ut quid ergo nobiſcū agiť vt velimus
qđ nolle nō poſſumus qꝛ oēs quidē bea
titudinē cōcupiſcunt. Reſpōdet Augu.
Sed quō ad eam ꝑueniāt plurimi neſci
unt. Ideo hoc docet iſte qui dicit Beati
immaculati in via qui am. in le. dñi. Tā
q̄ꝫ diceret. Scio quid velis: beatitudinē
q̄ris. Si ergo eſſe vis beatus: eſto imacu
latus. Illud eni oēs. Hoc autē pauci vo
lunt ſine quo nō ꝑuenitur ad id qđ om̄s
volūt. Sed vbi erit quiſq̄ꝫ imaculatꝰ ni/
ſi in via in qua via niſi in lege dñi. Ac ꝑ
hoc beati imaculati in via q̄ am. in. l. do.
Et ſequiť. Nos igiť errātes in falſā bea
titudinē vera miſeria req̄rentes reuocat
ad viā ſi audiať vox iſta diuina. Bti im.
in vi. q̄ am. in. le. do. Tāq̄ꝫ diceret. Quo
itis ſupple alia via incedēdo peritꝫ inq̄t
⁊ neſcitꝫ. Nō illac itur q̄ ꝑgitis quo ꝑue
nire deſideratis nā vtiq̄ꝫ bti eſſe deſidera
tis: ſed miſera ſunt ⁊ ad maiorē miſeriā
ducūt itinera iſta q̄ curritis. Tā magnū
bonū q̄rere per mala nolite. Si ad illud
ꝑuenire vultis huc venite hac agite vie ꝑ
uerſe relinquite malignitatē. Nō aūt be/
ati inq̄nati in errore qui ambulāt in per/
uerſitate ſeculi. Sed beati imaculati in
via qui ambu. in le. dñi. Hec Augu. Ui
des ergo quō pctm̄ mortale eſt occaſio ſi
ue cauſa priuatōis viſiōis diuine Qui ḡ
ſic moriunť iuſte priuanť gloria eterna:
quia auerterūt ſe a fine ⁊ viam ꝑueniēdi
ad illā dimiſerūt ⁊ ceperūt viam ꝑueniē
di ad infernū. Nō ergo mirū ſi damnati
priuanť viſione dei. Et qñ dicit Aug. ꝙ
oēs nolūt beatitudinē certe verū eſt: ſed
hoc intelligiť de voluntate naturali ſine
inclinatione vel in generali ſed nō in par
ticulari ſiue volūt voluntate remiſſa ſed
nō voluntate plena ſiue efficaci: qꝛ nō fa
ciunt illud ꝓpter quod poſſent illam cōſe
qui. Sicut ſi quis vellet ire hieruſalē et
tenderet verſus occidentē nō acciperet
viam per quā poſſet ꝑuenire hieruſaleꝫ.
Sic in ꝓpoſito: q̄ꝫtus igitur dolor erit in
damnatis perdidiſſe tantū bonū ex cul/
pa ſua penſet qui poterit. Secunda pe
na eſt quia priuabunť angeloꝝ cōſolatio
ne. Beati em̄ nō tantū videbūt deum in
paradiſo: ſed etiaꝫ beatiſſimos angelos
qui in tanto numero illic ſunt qui tantū
nunc gaudēt de noſtra ſalute. Sicut di/
ciť Luce. xv. Gaudiū eſt angelis dei ſuꝑ
vno peccatore penitētiam agente. Ideo
verſa vice gaudebūt hoīes beati vidēdo
illos qui tantū dilexerūt eos dum eſſent
in hoc mūdo: ſicut gaudet amicus de vi
ſione amici ſui. Ideo dicit Grego. notā/
ter i auctoritate ꝑus poſita q̄ꝫta ſint gau
dia angeloꝝ choris intereſſe. Triſtabūť

Erit carentiā glorie

aūt dāmnati de amiſſione huius gratiſ/
ſimi cōſorcij a quo ꝓpter ſuā culpā ꝑuati
ſunt. Tertio triſtabunť de ꝑuatione ſo/
cietatis oīm ſanctoꝝ hoīm: de q̄ ꝑuatio/
ne ſiue ſeparatiōe dicit᷑ Math. xiij. Exi/
būt angeli ⁊ ſeparabūt malos de medio
iuſtoꝝ: ⁊ mittent eos in caminum ignis
Erit aūt ſeparatio ad magnā penā. Vn̄
glo. ſuꝑ Apoca. i. dicit. Nō tm̄ dolebunt
mali de ſupplicio: ſed qꝛ ſeparabunť a ta
li cōſortio. O deus q̄ꝫtus dolor in tali ſe
paratione ⁊ q̄ꝫtus clamor qꝛ ſeparabunť
in aliq̄bus pater ⁊ mater a filijs ⁊ filiabꝫ
quos genuerūt ⁊ ita care nutrierūt: ⁊ pa
rentes ab amicis ⁊ cognatis cū q̄bus vi
xerūt. Sed qui ſaluabunť nō triſtabunť
de tali ſeꝑatione: qꝛ in eis nō poterit eſſe
dolor aut triſticia: ſed dānati valde tri/
ſtabunť. Et ratio huiꝰ ſeparatiōis eſt vt
ſicut fuerunt in vita deformes ⁊ diſſimi/
les qꝛ ſaluati bn̄ vixerunt: aut ſi peccaue
rūt pniam egerūt. Damnati ꝟo male vi
xerūt ⁊ in pctis mortui ſunt ſic iuſtuꝫ eſt
vt etiā ſint diſſimiles in p̄mio ⁊ ab inui/
cem ſeparati. Itē etiā qꝛ angelis nolue/
runt acq̄ſcere ſiue ꝯſentire: ideo ſepara
bunť ab eis ita ꝙ nunq̄ꝫ poſt dānati vide
būt bonos ⁊ ſctōs: ꝑuati hmōi ſanctiſſi/
mo cōſortio ꝓpter ſuū pctm̄ in quo cōſor
tio eſt maximū gaudiū licet accidentale
ſicut no. Greg. in auctoritate p̄allegata
cū dicit᷑: q̄ꝫta ſint gaudia cū beatiſſimis
ſpiritibꝫ glie cōditoris aſſiſtere. Quar
ta pena erit ꝑuari celi empyrei māſione
Vbi ſciēdū ꝙ ſicut recitat Rich. de me.
vil. lib. ij. di. ij. q. i. tercij p̄ncipalis. vltra
aq̄s q̄ ſunt ſupra firmamentū eſt vnum
corꝑale celū qd̄ vocať celū empyreū: qd̄
nō ab ardore ſed a ſplēdore dictū eſt: qd̄
ſm̄ cōiorē opinionē intelligiť ꝑ illud ce/
lum qd̄ ſacra ſcriptura dicit deū creaſſe
cū terra qꝛ firmamētū ſecūda die factū
eſt ⁊ ip̄m celū empyreū eſt locus beatoꝝ
⁊ ip̄m celū dn̄s noluit reuolui ad ſignifi
candū pacē ⁊ quietē mentis illoꝝ qui in
illo celo reſidēt ⁊ reſidebūt: ⁊ hoc celuꝫ
dicit Strabo eſſe intellectuale: qꝛ illud
celuꝫ nō ꝑcipimus ſenſu: ſed ꝑ fidē q̄ in/

tellectus noſter aſſentit ſacre ſcripture.
Et. q. ſeq̄nti dicit ꝙ illud celū nō eſt ſtel
latū: ſed vniformiter luminoſum ꝑ totū:
q̄ꝫuis ſua lūinoſitas lateat ſenſus nr̄os
qd̄ ideo eſt vel qꝛ ex improporcionabilis
oculis nō glorificatis ſicut lumē corꝑis
glorificati: vel qꝛ aque q̄ ſunt ſuꝑ firma
mentū nō ſunt illius lūinis traductiue:
vel qꝛ ꝓpter eius a nobis longā diſtātiā
multiplicatio ſui luminis nō ꝓtendiť vſ
q̄ꝫ ad viſum nr̄um niſi forte ita debiliter
vt a viſu nr̄o nō valeat app̄hendi. Alijs
videť dicendū ꝙ ꝓpter illius celi ſubtili
tatē nō eſt ibi lux ita ꝯgregata vt viſum
nr̄m in p̄n̄ti ſtatu mouere poſſit ſic ignis
in ſpera ſua que eſt nobis valde ꝓpinqua
reſpectu celi empyrei. nō lucet ita vt poſ/
ſit mouere viſum noſtrū eo ꝙ nō eſt ibi
lucꝭ ꝯgregatio ⁊ ꝓpter corꝑis ignis ſub/
tilitatē. Corpora autē btōꝝ erūt illi celo
ꝓ ornamēto maximo. ⁊ ideo deus illud
celū ſtellatū eē noluit. Hec Rich. Hoc
eſt igiť tanq̄ꝫ palaciū pulcherrimū: am/
pliſſimū: ⁊ clariſſimū: in quo angeli ⁊ ſcti
vident deū: ⁊ hoc palacio carebūt dāna/
ti ⁊ ponenť in viliſſimo ſterquilinio infer
ni ꝓpter ſua demerita. Et hec pena de/
beť illis qui hic abuſi ſunt caſtris ⁊ pala/
cijs multa pctā mortalia in eis cōmittē/
do. vel domibꝫ alijs de quibꝫ ⁊ in quibus
cor ſuum nimis appoſuerūt. deus nouit
quō hoīes huiꝰ mūdi curāt de edificijs
temporalibꝫ ea cōſtruendo cū maximis
pctis ac ſi eſſent imortales nō cogitātes
de palacio paradiſi. Hoc eſt palaciū qd̄
ſctūs Tho. apl'ſ Gondofero regi Indie
voluit fabricare: ſiue elemoſynis acq̄re/
re. Cum eni veniſſet in Indiā ſicut legiť
in vita ſua deſignato ab apl'o mirabili pa
lacio et copioſo theſauro accepto rex in
aliā ꝓuinciā ꝓficiſciť: ⁊ apl'us vniuerſum
theſaurū pauꝑibꝫ elargiť. Per totū autē
biēniū quo abfuit rex apl's p̄dicatorē in/
ſtitit ⁊ inumerabilē ꝑpl'm ad fidē cōuer/
tit. Rediens aūt rex ⁊ que fecerat Tho/
mas diſcēs ip̄m in imo detruſit carceris:
donec eum igni daret. Interea Gad fra/
ter regis moriť: qui quarta die reſurgēs:

dixit fratri ſuo. Hic homo quē excoꝛiare ⁊ incēdere diſponebas amicus dei eſt: ⁊ omnes angeli ei famulanť: q̄ me in paradiſum ducētes: quoddā mihi oñderunt palaciū ex auro ⁊ argēto ⁊ lapidibꝫ p̄cioſis mirabiliter fabꝛicatū. Et cū eius pulchꝛitudinem admirarer dixerunt mihi. Hoc eſt palaciū q̄d fratri tuo thomas cōſtruxerat. Cūq; dicerē ꝙ ianitoꝛ eius eſſem dixerūt mihi. Frater tuꝰ fecit ſe illo indignū ſi vis in illo manere rogabimus deū: vt te reſuſcitare digneť: vt illō a fratre tuo poſſet emere reddēs ei pecuniam quā ſe eſtimat ꝑdidiſſe. Et hec dicens cucurrit ad carcerē apl'i fratri ſuo poſtulans indulgeri abiectiſq; vinculis rogare cepit vt veſtē p̄cioſam acciperet. Cui apl'us. Ignoꝛas ꝙ nihil carnale: nihil terrenū geſtiūt q̄ cupiūt habere in celeſtibꝫ ꝑtātē vt ſupple principaliter glorienť in illis. Egrediēti aūt apl'o de carcere rex occurrit aduolutꝰ pedibꝫ eiꝰ veniāq; poſtulabat. Tunc apl's ait. Multū vobis p̄ſtitit deꝰ vt ſecreta ſua vobis oñderet. Credite in xp̄m ⁊ baptizemini vt eterni regni participes ſitis. Dixit ei frater regꝫ. Vidi palaciū: q̄d fratri meo feciſti: ⁊ illud cōparare volui. Cui apl'us Hoc in ꝑtāte fratris tui eſt. Cui rex: Illud erit meum: ⁊ apl'us fabꝛicet tibi alterū q̄d ſi foꝛte nequerit mihi ⁊ tibi h̄ vnū cōmune erit. Rñdens apl's dixit: Innumerabilia ſunt ī celo palacia ab initio ſeculi p̄parata: q̄ fidei: p̄cio: ⁊ elemoſynis cōparate. Diuitie aūt vr̄e ad illa vos antecedere pn̄t ſequi vero oīno nō poſſunt. Hec ibi: Hec ſunt palacia: de quibus in euāgelio: In domo p̄ris multe māſiōes ſunt. Hic aūt accipiť palaciū ſiue domꝰ ꝓ p̄mio eterno. Sic igiť dānati carebūt dei viſione ⁊c. q꞉ obliti ſunt deū: ⁊ cōuerſi ſunt ad hec inferioꝛa. Ergo recte diciť Conuertanť. in infer. o. g.

Ecūda pena ſpiritualis

ipſius aīe erit vermis cōſcientie: de q̄ Eſa. vl. Vermis coꝝ nō moꝛieť. de quo verme Bonauen. in ſi. iiij mouet tres queſtiōes. Prima: Vtrū dānati habeāt vermē coꝛpoꝛalē. Rñdet di. Qꝛ Augꝰ. xx. de ci. ponit circa hoc duas opiniōes. Quidā eni volūt intelligere vermē illū eē materialē ꝓpter verba ſacre ſcripture. Alij vero rationē ſequētes volūt dicere ꝙ vermis ille ſit ſpūalis: ⁊ hoꝝ opinionem dicit ſibi magis placere. Ex q̄ōne ſequēti qua querit vtrū vermis ſit in dānatis: rn̄dendo dicit ꝙ ip̄a tranſlatio vermis ad doloꝛē ſpūalē manifeſtat in quibꝫ ⁊ quō ſit vermis ſi attendať rō trāſferēdi. In verme eni materiali cōſiderať oꝛigo: ⁊ moꝛdificatio. Vermis eni oꝛiť ex putrefactōe: ⁊ moꝛdet illud in quo oꝛiť. Sic in ſpūali doloꝛe non q̄libet doloꝛ eſt vermis: ſed q̄ naſciť ex putrefactōe pcti: ⁊ tūc pctm̄ diciť putridū qn̄ aīa in eo requieſcit: rurſus opoꝛtet ꝙ in doloꝛe ſit moꝛſio. hec aūt eſt ex ꝯcurſu duoꝝ mouentiū ſibi inuicē obuiantiū ⁊ reſiſtentiū. ⁊ iſta duo mouētia ſunt in hoīe. volūtas naturalis: ⁊ deliberatiua quarū vtraq; mouet. Iſta cōcurrūt ꝑ cōſcientiā dictantē aliq̄d factū eſſe indebitū: ⁊ tūc obuiāt qn̄ naturalis deteſtať indebitū ⁊ deliberatiue placet: tunc autē reſiſtūt qn̄ vtraq; in ſuo actu viget ſic: ꝙ illa efficaciter deteſtať. ⁊ iſta imutabiliter adheret. Scd̄m hoc igiť ptꝫ in q̄bus eſt vermis ⁊ qn̄. nam deficiēte ꝯcurſu qui eſt ꝑ pcti cōſcientiā nō eſt vermis ſicut in hereticis. ⁊ in his qui credūt ꝑ eccando bn̄ feciſſe. Deficiēte etiā obuiatōe nō eſt vermis. vtpote in his qui dolēt de culpa ſm volūtatē ⁊ nō tm̄ naturalē: ſed etiā deliberatiuā: vt ſunt penitētes. Deficiēte etiā reſiſtētia nō eſt vermis. vtpota quāta volūtas tanta delectatōe ferť in pctm̄ ꝙ abſoꝛbet motū volūtatꝫ naturalis: vt nō ſentiat: ⁊ ſic ptꝫ quare vermis deficiat: aut ꝓpter defectū putrefactiōis in iuſtis. aut ꝯcurſus in cecis. aut obuiationis. in penitētibꝫ vero aut reſiſtentie. vt in his qui peccāt libidine. Et ex his ptꝫ ꝙ in dānatis vigebit vermis: q꞉ ibi erit pcti putrefactio: ex hoc ꝙ pctm̄ finaliter remāſit in aīa coꝝ. Ibi erit cōcur-

ſus ꝓpter pctōꝝ apertiſſimā viſionē. Ibi
erit obuiatio ꝓpter volūtatē deliberatiue
obſtinationē ꝛ ſinderiſis remurmurati/
onē. Ibi erit reſiſtētia: qꝛ delectatio pctī
erit ablata ꝑ penaꝝ acerbitatē. ꝛ ex hoc
ipius ſindereſis actio erit fortificata: et
ex h̄ vermis mirabiliter rodēs ꝛ puniēs.
Item idem doc. di. xxxix. ij. q. iiij. in pnci
pio ait. Queadmodū ab ipa creatōe in/
tellect⁹ hꝫ lumen qđ eſt ſibi naturale in/
dicatoriū dirigēs ipm intellectū in cog/
ſcēdis. ſic affect⁹ hꝫ naturale q̊ddā pon/
dus dirigēs ipm i appetēdis. Appetēda
aūt ſunt in duplici genere. quedā eni ſūt
in gn̄e honeſti: quedā in gn̄e cōmodi: ſic
ꝛ cognoſcibilia ſunt in duplici gn̄e. q̄dā
in gn̄e ſpectabiliū: ꝛ quedā ex parte mo/
raliū. Et queadmodū cōſcia nō noiat il
lud indicatoriū: niſi inq̄ꝫtū dirigit ad o/
pera moralia: ſic ſindereſis nō noiat illđ
pōd⁹ volūtatꝪ: ſicut volūtatē cū ipſo pō/
dere: niſi inq̄ꝫtū hꝫ illā inclinare ad bo/
nū honeſtū. Et ſicut nomē ꝯſcie pōt acci
pi ꝓ potētia cū tali habitu: vel ꝓ hitu ta/
lis potētie: ſic etiā ſinderiſis. viſitato tn̄
mō loquēdi ſinderiſis magꝪ noiat potē/
tiā habitualē q̄ꝫ noiet hitū Et qꝛ iſta po
tentia nunq̄ꝫ ſepaꝛ ab illo hitu. Hinc eſt
ꝙ hitus ꝛ potētia vno noie cōprehēdunꝛ
ꝛ potētia illa: vt ſic hituata nomē ſui hi/
tus ſortiꝛ. ꝛ ita dicͨ id qđ ſtimulat ad bo/
nū. ꝛ ita ſinderiſis noiat potētiā affecti/
uā ſm qđ moueꝛ naturalr̄ ꝛ recte. Hinc
eſt ꝙ dꝛ ſuꝑ alias potētias volare: ꝛ aliȷ̄s
errātib⁹ nō ſe imiſcere: ſed eas corrigere.
Hui⁹ aūt ſunt tres act⁹. vt dicit li. iiij. q.
penul. Unus q̇dē q̇ eſt iſtigare ad bonū
ꝛ iſte q̇dē ablat⁹ eſt a dānatꝪ: qꝛ nō am/
pli⁹ eſt loc⁹ bn̄ faciēdi. Scđs eſt q̇ eſt re/
trahere a malo faciēdo: ꝛ iſte extinct⁹ eſt
in demonib⁹ vel dānatꝪ ꝓpter improbaꝫ
maliciā voluptatꝪ eoꝝ. Tertius q̇ eſt re
murmuratio ꝯ malū factū. ꝛ iſte manet
in eis iuſto dei iudicio. tn̄ ſm actū iſtū in
dānatis nō remurmurat malo culpe: qꝛ
inhoneſtū. Sꝫ qꝛ ex h̄ puniaꝛ. vn̄ iſte ali/
quo mō eſt extinct⁹. Et qꝛ demōes nō dū
ſentiū acerbitatē penaꝝ intēſe vt dānati:

ideo nō hn̄t ita remorſuꝫ. Sane pōt dicī
ꝙ ſinderiſis remurmurat malo facto: qꝛ
indebitū. Ipa ei cōfert culpā ad penā: ꝛ
ꝓpterea reſpicit honeſtū ꝛ nō cōmoduꝫ.
Et iterū ipa volūtas deliberatiua dete/
ſtaꝛ malū culpe ꝓpter penā. Nollet eni i/
pius peccaſſe vel feciſſe. Un̄ hꝫ tot mala
neceſſe pati: vl̄ ſaltē mallet nūq̄ꝫ habuiſ
ſe electionē q̄ꝫ eē in tāta miſeria ꝛ dolore.
Un̄ ad iſtū actuꝫ ſinderiſis ē dei inſtr̄m
ad flagellādū iniquos. Hec Bonauen.
Erit igitur remurmuratio i dānatis ex
quattuor.

Primo ex peccatis cōmiſſis.
Secundo ex bonis omiſſis.
Tertio ex bonoꝝ fortune vili exercitio.
Quarto ex bonoꝝ grē fruſtrato ſbſidio.

Primo igiꝛ erit remorſus ꝯſcie. i. q̇ orie
tur ex oñſiōe ꝯſcie ex pctis cōmiſſis. i. ꝓ/
pter pctā ſuꝑbie: auaricie: luxurie ꝛc. que
cōmiſerūt corde ore ac oꝑe. O ꝙ cōmiſe
rūt plā pctā cogitādo: loquēdo: ꝛ oꝑan/
do. Fiet āt iuſto dei iudicio inq̇t Bona/
uē. q. vlt. ꝙ mali ſiꝛ oia pctā mēorenꝛ: vt
de oib⁹ ꝯtinue torq̄anꝛ. O pauꝑ pctōꝛ co
gita ſi potes q̄ꝫt⁹ iſte dolor erit. Eſſet nā/
q̄ꝫ magn⁹ dolor ſi ex putrefactōe tue car
nis ꝟmes orirēꝛ: ꝛ ꝯtinue morſu crudeliſ
ſimo te morderēt. Certe maior erit do/
lor ex pctis ꝯmiſſis q̄ dānat⁹ ꝯſiderabit
ꝑpetuo ꝛ ſine ceſſatōe. De q̊ dolore dicīꝛ
Sap̄. v. vt ꝑus dictū ē. Uidētes ꝛc. In/
terlī. ď glīa ad penā ſe ꝑductos turbabū
tur timore horribili: ꝛ mirabunꝛ i ſubita
tiōe inſeꝑate ſalutꝪ gemētes ꝑ̄ anguſtia
ſpūs dicētes itra ſe pniaꝫ agētes. Hi ſūt
q̊s aliqn̄ habuim⁹ i deriſuꝫ ꝛ i ſil̄itudinē
improꝑij: nos iſenſati vitā illoꝝ eſtima/
bamus inſaniā: ꝛ finē illoꝝ ſine honore:
quō g̊ cōputati ſunt inꝛ filios dei: ꝛ inter
ſcōs ſors illoꝝ ē. Ergo errauim⁹ a via ꝟi/
tatꝪ ꝛ iuſticie: lumē nō luxit nob: ꝛ ſol in/
telligētie nō ē ort⁹ nob. Hec dicēt dāna
ti i die iudicij penitētes ď pctis cōmiſſis
ꝛ vidētes illos ſaluari q̊s h̄ ꝯtēpſerūt. ſꝫ
vere hec pnia erit nimis tarda: nec eis
ꝓderit: qꝛ erūt extra ſtatū merēdi. Hec
pena debeꝛ eis q̇ h̄ pctā ſua nō voluerūt:

nec de eis cõtriti ſũt nec ꝯfeſſi. ⁊ ſe ſilr̃ de
hac pena ꝟmis: ſic̄ ſi q̇s ex̄ñs in carcere
cõſideraret mala q̄ fecit ⁊ dolet ſe feciſſe
ꝓpter penã carcerꝫ quã patiꝛ̃. Sic dãnati
ꝓpter penas horribiles q̄s patienꝛ̃ vehe
mẽtiſſime dolebũt: ⁊ ſe peccaſſe triſtabũ/
tur: nec poterũt ſe auertere ab illa ꝯſide
ratõe. Sed q̄rit Bonauẽ. q. penl̃. di. xlix.
Utrũ erũt ibi tenebre ſpũales?. Et rñdẽ
do dicit ꝙ ſic̄ eſt triplex actꝰ lucꝫ corꝑal̃
manifeſtare: dirigere: ⁊ delectare. ſic ĩ lu
ce ſpũali ſi loq̄mur q̄ꝫtũ ad ṗmũ actũ. ſic
dico ꝙ nõ oĩno extra lucẽ erũt: qꝛ aliq̄ e/
rũt etiã manifeſta: ſꝫ illa ſolũ q̄ faciũt in/
cumulũ pene. Et ꝯñter ibidẽ dic̄ ꝙ r̃cor/
datio aliq̄ꝝ ẽ ad meſticiã ⁊ dolorẽ ⁊ ꝯfu
ſionẽ. aliq̄ꝝ ad rõis directionẽ. aliq̄ꝝ ad
ꝯſolationẽ: ſcḋam ⁊ tertiã nõ hñt dãnati
nec reſpectu alioꝝ: qꝛ nõ eis ẽ mẽoria dei
vel vt ꝯuertanꝛ̃ ſiue recõuertanꝛ̃ ad ip̃m
aut vt delectenꝛ̃ ĩ ip̃o vigebit: tñ ĩ eis ac/
tus mẽorie q̄ꝫtũ ad ṗmũ. ſ. ꝯſolationẽ: qꝛ
ſꝑ hẽbũt mẽoriã pctõꝝ q̄ ꝯmiſerũt: ⁊ edi
quẽ offenderũt: vt ṗus dixi. Si loq̄mur
q̄ꝫtũ ad ſcḋm actũ: ſic dico ꝙ oĩno erunt
extra lucẽ: qꝛ nõ poterũt dirigi. Erũt em̄
extra oẽm viã ⁊ tp̃s ⁊ locũ bñ agẽdi. Si
q̄ꝫtũ ad tertiũ. Sic dico ꝙ erũt extra lu/
cẽ oĩno: qꝛ nihil cognoſcẽt actu in q̊ dele/
ctenꝛ̃. Erũt eñi oĩno abſorti a magnitu/
dine penaꝝ: ita vt nõ liceat eis cogitare
aliq̄ delectabilia Et ita q̄ñ dr̃ ꝙ ſũt oĩno
excecati extra deũ. h̊ intelligiꝛ̃ q̄ꝫtũ ad di
rectionẽ ⁊ delectationẽ. Nec hẽbũt amo
rẽ boni honeſti ſꝫ cõmodi. Sic nec cogi/
tabũt de bono honeſto: ſꝫ tm̃ cõmodo. vñ
cognitio nulla exibit ĩ eis in actũ q̄ ad ip
ſoꝝ nõ faciat cruciatũ: vl̃ ꝑ ſe vel ꝑ accñs
Sic igiꝛ̃ ex pctis cõmiſſis erit magnꝰ do
lor ꝯtinue corrodẽs. Scḋo erit vermis ⁊
dolor vehemẽs ex bonis omiſſis: ⁊ maxi
me neceſſarijs ad ſalutẽ: vt in xp̄ianis ne
gligẽtia in noticia ⁊ obſuãtia mãdatoꝝ
⁊ in alijs negligẽtia ĩ noticia ⁊ obſuãtia
ꝓmiſſoꝝ. ſ. votoꝝ ⁊ alioꝝ q̄ debuerũt fie/
ri. O dãnati q̄ꝫta bona facerẽtꝫ ſi poſſetꝫ
redire: ſꝫ vere q̄ꝫdiu fuiſtꝫ in h̊ mũdo no/
luiſtꝫ acq̇eſcere ꝟitati: nec adherere boni
tati: ideo nõ eſt mirũ ſi eſtis dãnati. Ex/
emplũ huiꝰ legimꝰ: Duo frẽs fuerũt q̄rũ
vnꝰ fatuꝰ erat: ⁊ alter ſapiẽs q̇ ibãt ꝑ viã.
Cũ aũt veniſſent ad biuiũ vbi erant due
vie: vna delectabilis ⁊ alia aſpera. fatuꝰ
reſpiciẽs viam delectabilẽ: dixit ſapiẽti.
Eamꝰ ꝑ iſtã viã. Sapiẽs dixit ei: Frat̃
⁊ ſi iſta via ꝑ quã vis ire ſit delectabilis
tñ in fine ducit ad male hoſpitiũ. vñ ꝯſu
lo ꝙ eamꝰ ꝑ viã iſtã: qꝛ lꝫ ſit aſpera: tñ in
fine ducet ad meliꝰ hoſpitiũ. Rñdit fatu
us. Uolo magis credere oculis meis q̄ꝫ
tibi de hijs que nõ vides. Et poſuit ſe in
illa via: qḋ vidẽs ſapiẽs ⁊ nolẽs eũ dere/
linquere: ſecutꝰ eſt eũ. Pergẽtes aũt in/
ciderũt in latrones q̇ eos diuidẽtes po/
ſuerũt in diuerſis carceribꝫ. Factũ ẽ aũt
vt rex terre illiꝰ faceret oẽs incarceratos
educi corã ſe die q̄dã ad iudicandũ eos.
Uenientes aũt iſti inter alios cũ ſe ibi vi/
derẽt dixit ſapiẽs regi. Dñe cõqueror de
iſto fratre meo: cũ em̄ eſſemꝰ in via: ⁊ ip̃e
ſit fatuꝰ: ⁊ ego reputatꝰ ſim ſapiẽs: nole/
bat mihi credere: vt iremꝰ ꝑ q̄nãdã viaꝫ
bonã quã eũ docebã: ſed fecit me ire per
malã: in quã incidimꝰ in latrones vnde
reus eſt mortis mee. Fatuꝰ vero dixit re/
gi: Dñe: imo ego cõqueror de eo: qꝛ cũ ſit
ſapiẽs nõ debuit me tam facile ſeq̇ ꝑ vi/
am quã ſciebat eſſe malã: qḋ ſi nõ feciſſꝫ
ego rediſſem retro: ⁊ ſecutꝰ eum fuiſſem
⁊ euaſiſſeꝫ ꝑiculũ: vñ reus eſt mortꝫ mee.
Hijs auditis rex dedit ſñiaꝫ dicẽs. Tu
fatue noluiſti ſapienti credere: ⁊ tu ſapi
ens ſecutus es fatuũ: ideo vterqꝫ ſuſpẽ/
demini. Sic erit in die iudicij vel in cõ/
ſummatione ſeculi cum exibũt anime de
inferno: vel alijs locis ad recipiendũ cor
pora ⁊ iudicandum coram deo. Quia e/
nim corpus fatuũ ſequi noluit cõſiliũ ſpi
ritus: ⁊ ſpiritus ſapiens ſecutus eſt cor/
pus: fatuũ vtrunqꝫ condemnabiꝛ̃. ꝓpter
hoc diciꝛ̃ Apocalip. i. Eius ſentẽtia gla
dius ex vtraqꝫ parte acutus: qꝛ ſcꝫ per/
det corpus ⁊ animã. Et qꝛ hoc valde ti/
mendũ eſt diciꝛ̃ Matth. x. Illũ timere q̇
poteſt corpus ⁊ aĩam ꝑdere: in gehẽnaꝫ
ignis. Erit igitur in dãnatis dolor ma/

ximus: q̄ꝛ fuerūt remiſſi ꝛ negligētes cir
ca opera ſue ſalutis. Joh. viij. Qui icre/
dulus eſt verbo dei: ira dei manet ſuꝑ eū
Quātū ſint ſoliciti hoīes de vita corꝑali
ſatis ptꝫ: q̄ꝫ negligētes de ſua ſalute etiā
patet: imo dicūt ꝙ ea que p̄dicamus nō
ſunt vera. Chariſſime non credis tu deo
qui nō pōt mentiri. Nōne credis euāge/
lium eſſe verbuꝫ dei in quo fit mentio in
pluribꝯ locꝭ de inferno ꝛ penis eius. Tu
bene credis de gaudijs paradiſi. Quare
Quia tu vis ſalutē tuā: ſed remiſſe q̄ꝛ nō
vis aliqualē penā ꝛ diligentiā facere: vt
acq̄ras illā. O q̄ꝫtus doloꝛ erit in dāna/
tis cum ſcient tātas penas incurriſſe ex
negligētia bene agēdi: ꝛ hoc erit eis ma
xima pena cōtinue remordēs. Tertia
pena ſiue remorſus cōſcientie erit ex bo/
noꝝ fortune vili exercitio ſiue abuſu. O
deus quō vtunꝭ: imo abutunꝭ hoīes bo/
nis terrenis que data ſunt ad ſalutē ꝓcu
randā: ꝛ vt mediū ꝛ occaſio ſalutis qua/
ſi cūctis eſt notū. alijs retinentibꝯ multa
ſuꝑflua nec pauperibꝯ tp̄e neceſſitatꝭ mi
niſtrātibꝯ. alijs in edificijs: veſtibꝯ: ludis
ꝛ alijs pc̄tis exponentibꝯ. O q̄ꝫ grauiter
dolebūt de oībꝯ his pc̄tis. Sed vere ho/
mines huius tp̄is adeo ſunt inſenſati ꝙ
ſolū de his rebꝯ tp̄alibꝯ curant quaſi im/
mortales eēnt. Et ego dico tibi ꝙ tu mo
rieris: experiētia te docet. Cur igiꝭ non
cogitas ꝓpter q̄d tibi data ſunt hec terre
na. Exemplū recitat btūs Greg. de quo
dam qui dedit calciamēta: de quibꝯ ope/
rari ſolebat: de quo quidā ꝑ reuelationē
vidit ꝙ ei domus edificareꝭ in celo: ſed
eius cōſtructiōes ſolū die ſabbati opera/
ri videbanꝭ. qui Gregꝰ. eiuſdā viri vitaꝫ
poſtmodū diligēter inq̄rēs īuenit: ꝙ ip̄e
ex his que ſingulꝭ diebꝯ laborabat q̄cq̄d
ex victu ꝛ veſtitu ſuꝑeſſe potuiſſet die ſab
batis ad eccl'iam pergēs pauꝑibꝯ eroga
bat. O auaricia auaricia quot hoīes du/
ces ad infernū ſolus deus nouit. Unde
diues ille Lu. xvi. ſepultus eſt in inferno
cui dictū eſt cū peteret guttaꝫ aque. Re/
cordare: q̄ꝛ recepiſti bona in vita tua: la/
zarus vero ſilr̄ mala. nunc autē hic cōſo/
latur: tu vero cruciaris. Hec pena debeꝭ
his q̄ noluūt aduertere in vſu licito ꝛ ho/
neſto: ꝛ vtili bonoꝝ tp̄aliū a deo ſibi cō/
ceſſoꝝ. O deus ſi poſſent diuites huius
mūdi duꝫ erūt in inferno poſt reuerti ad
ſuas diuitias: quō modicū corvellent il/
lis apponere. iuxta illō ps̄. Diuitie ſi af/
fluant. n. coꝛ. ap. imo diligētiſſime diſtri
buere. O diuites diuites penſate verba
iacobi. Ja. i. Agite inquit iacobꝯ diuites
plorate vlulātes in miſerijs vr̄is que ad
uenīēt vobis. Diuitie veſtre putrefacte
ſunt: ꝛ veſtimenta vr̄a a tineis comeſta
ſunt. aurū ꝛ argentū vr̄m eruginauit: et
erugo eoꝝ in teſtimoniū vobis erit: ꝛ mā
ducabit carnes vr̄as ſic ignis. Theſau/
rizatis vobis iram. i. dānationē. Et mā/
ducabit nō ſolū carnes ſed etiam aīas. i.
nō cōdēnabimini ſolū in carne: ſed etiaꝫ
in aīa ꝓpter veſtrā auariciā. Et ſequitur:
Ecce merces oꝑarioꝝ qui meſſuerūt re/
giones vr̄as que fraudata ē a vobis cla/
mat: ꝛ clamoꝛ eoꝝ in aures dn̄i ſabaoth
introiuit. Epulati eſtis ſuꝑ terrā: ꝛ in lu
xuris enutriuiſtis corda vr̄a. Quarta
pena vermis erit remorſus ſiue doloꝛ ex
bonoꝝ gratie ſubſtracto ſubſidio. Dona
gratie ſunt duplicia: q̄ꝛ quedā gr̄e gratꝭ
date vt eſt ſciētia: bonū ingeniū: ſanitas:
eloquētia: ꝛ multa talia. Alia ſunt bona
gratie gratū faciētis que daꝭ in ſacramē
tis. Dolebūt igiꝭ dānati: q̄ꝛ non vſi ſunt
ad ſalutē his gratijs. Ro. vi. Gratia dei
vita eterna. Et in ps̄. Gratiā ꝛ gloriā da
bit dn̄s. Et maxime qui ī ſacramēto ba/
ptiſmi gratiā cum alijs virtutibꝯ: ꝛ ma/
xime fide ꝛ ſpe ſuſceperūt. O q̄ꝫtum do/
lebūt qui adeo fuerūt diſpoſiti ad ſalutē
vt ſtillā cuſtodiſſent in celeſti gloria cuꝫ
alijs beatꝭ poſiti fuiſſent ꝛ ad celos aſcē/
diſſent. nam gratia facit hoīem iuſtū: ad
Tytū. iij. Juſtificati gratia ip̄ius here/
des ſumus eterne vite: ſcꝫ ſm̄ ſpem. Fa/
cit fructificare in diuerſis virtutibꝯ. Ec/
cleſia. iiij. Gratia ſicut paradiſus in bn̄/
dictionibꝯ. Per tria precipue inueniꝭ hec
gratia. Primū eſt humilitas. Eccl'ia. iij.
Humiliate in oībꝯ et corā deo inuenies

gratiã. Et Jac.iiij. Deus ſupbis re.hu.
autẽ dat gratiã. Scdm̃ eſt manſuetudo.
Prouerb.vi. Mãſuetis dabit grãz. Uñ
moyſi q̃ erat mitiſſim⁹ hoiuz: dicit̃ Exo.
xxxiij. Inueniſti grãm corã me: ⁊ teipm
noui ex nomie. Tertiũ eſt libẽter referre
deo grãrũ actões p iam datis. Zach.xij.
Exeq̃bit grãm grẽ. Joh.i. de plenitudi/
ne eius oẽs accepim⁹ grãm p grã. Sũt
⁊ alia que ad grãm impetrãdã nõ modi
cũ ſunt vtilia: quoꝝ vnũ eſt vt hõ ſit paci
ficus. Uñ hec duo ſepe cõbinarunt apl̃i
grã ⁊ pax. Ro.v. pacem habem⁹ ad deũ
in iſta grã. Scdm̃ eſt vt hõ ſit bon⁹. Pro
uerb.xij. Qui bonus eſt hauriet grãm a
dño. Bonus aũt eſt: vt dicit Ariſto. q̃ bñ
delectabilibꝫ ⁊ triſticijs vtit̃: q.ſ. nõ effun
dit ſe nimis ad delectabilia mũdi: nec in
triſtibꝫ nimis aĩo ruit. Eccl̃.i. Juſtus in
ueniet grãm corã oculis dñi. Tertiũ eſt
vt hõ ſit verax. Prouerb.iij. Ueritas te
nõ deſerat: ⁊ inuenies grãm. Augmẽtat̃
aũt grã dei in hoie p multa: ⁊ ſpãliter p
prudẽtiã ⁊ diſcretionẽ. Prouer.iiij. Poſ/
ſide ſapiam: acquire prudentiã: ⁊ exalta/
bit te: dabit capiti tuo augmẽta grẽ. Ecõ
trario dicit̃ Prouerb.xx. grẽ fatuoꝝ effũ
dent̃. Et ibidẽ: Fatuo nõ erit amic⁹ ⁊ nõ
erit grã bonis illi⁹. Ephe.i. Grã ſupabũ
dauit in nobis in oĩ ſapiẽtia ⁊ prudẽtia:
ſecũdo auget̃ p obedientiã ⁊ obſeruãtiã
mandatoꝝ. Prouerb.iij. Cuſtodi legem
atq̃ cõſiliũ meũ: ⁊ erit vita aie tue: ⁊ grã
faucibꝫ tuis. Gloſa. Cum legem dei cu/
ſtodimus faucibꝫ aie gratia multiplicat̃
Perdit̃ autẽ gratia per q̃dlibet peccatũ
mortale qd̃ eſt. ait Ambro. diuine legis
tranſgreſſio: ⁊ celeſtiũ inobediẽtia man/
datoꝝ. q̃ꝫ pauci vero de hac grã habẽda
curẽt deus nouit. Cum eñi hoies habe/
ant intellectũ ⁊ volũtatẽ: ⁊ plura alia me
dia p que poſſent dei miſcdiam obtine/
re: ſuper hijs tñ aliquẽ laborez a pponere
noluñt. O deus quot ſunt hoiuz ſubtilia
ingenia in multis rebus mundi. Aliqui
eñi ſunt ſubtiles in edificijs. Aliq̃ in pi/
cturis. Aliqui in pãnoꝝ facturꝫ: vt in ta/
petis. Aliqui in ſculpturis. Aliq̃ in ſcri/
pturis. Aliqui in mercaturis: ⁊ breuiter
nõ eſt ita parua ars in hoc mũdo: in qua
nõ ſint plures ſubtilitates. nõ eſt ita ſim/
plex vetula que nõ habeat ⁊ ſciat aliqua
ſpecialia ad vitã corporalẽ manu tenen/
dam. Q̃ꝫ autẽ ſciant narratiões ⁊ friuo/
las: ⁊ cõputatiões notũ eſt: etiã aliquan/
do multa maleficia ⁊ ſortilegia. ⁊ breui/
ter in omni arte ſiue bona ſiue mala ho/
mines mũdi ſunt experti valde plures ſi
cut videm⁹. etiã vnus puer vel vna puel/
la mltas ſtatim ſciet cantilenas: chorea/
re: ludere: ⁊ alia multa facere q̃ plus ſũt
ad dãnationẽ q̃ꝫ ad ſalutem: ſed paucĩſſi
mi ſciunt vitã paradiſi: aut quõ gratiaz
dei acq̃rent. ⁊ ſic dona nature ⁊ gratie in
ipis nõ habẽt vſum pncipalẽ ad quẽ fa/
cta ſunt ⁊ data. Et vt dicit̃.i. Joh.v. tot⁹
mũdus in maligno eſt poſitus. i. maior
pars in igne cõcupiſcẽtie: ⁊ pcti qd̃ intel
ligẽtes ⁊ recordãtes dãnati in corpore ⁊
anima ppetuo dolebũt grauiſſime. Cõ/
uertant̃ in infernum ⁊c̃.

Ertia pena erit

t rancor iracundie. Scitis eñi
q̃ꝫta ſit pena ira in hoie: ita vt
etiã in nullo q̃ñq̃ꝫ poſſit cõſolari: comede
re: aut bibere. aut etiã aliq̃d boni facere.
Hec aũt erit pena in dãnatis dicẽte: ps̃.
Pctõr videbit ⁊ iraſcet̃: dentibꝫ ſuis fre/
met ⁊ tabeſcet ⁊c̃. Hec autẽ pena ire erit
cõtra quattuor eis diſplicẽtia.
Primo iraſcent̃ cõtra diuinã potentiã.
Secũdo cõtra ppriã miſeriã.
Tertio cõtra diabolos inimicos.
Quarto cõtra hoies quondã amicos.
Primo igit̃ dãnati iraſcent̃ ꝯtra diui
nam potentiã. Credẽt eñi deũ eſſe iniu/
ſtum: imiſericordẽ. ⁊ ideo cõtra eum ira/
ſcent̃: ⁊ furore magno turbabunt̃. Eſaie
viij. Cuz eſurierit iraſcet̃ ⁊ maledicet re
gi ſuo ⁊ deo ſuo. O q̃ꝫtus furor q̃ꝫta ve/
ſania: q̃ꝫtus rancor in dãnatis maledice/
re factori ſuo: ⁊ cõtra iudicem iuſtiſſimũ
iraſci. Hec pena erit in illis q̃ noluñt ira/
ſci cõtra pctã ſua: ⁊ ſuas peſſimas cõſue
tudines que ſi diſplicerẽt eis eas dimit/

terent: ⁊ non ſic cõtinue peccarent. in pſ̃.
Iraſcimini et nolite peccare. Unde du/
plex nunc eſt ira: ſcꝫ per zelum ⁊ per vin/
dictã. Prima eſt bona: q2 eſt cõtra pctm̃
ſecũda eſt nobis mala: q2 ꝓhibita mihi
vindictã: ⁊ ego retribuã: dicit dñs Deu/
tero. xxxij. Dãnati vero ita erunt furore
⁊ ira pleni: vt deum vellent nõ eſſe ſi poſ/
ſent hoc facere. ⁊ ſicq3 to minus poterũt
iram ſuam exercere magis dolebũt. Ui/
diſtis ne aliquãdo aliquos iratos q̇ quã
do iuxta iram ſuam ſuam non poterant
agere quaſi in furorẽ verſi: dentibus ſuis
lignũ vel baculuꝫ mordebãt. Sic erit in
dãnatis. Sed vere contra deus videbit̃
iratus cõtra eos quod erit valde penale
eis. Apocal. vi. Reges terre ⁊ principes
⁊ tribuni ⁊ diuites ⁊ fortes: ⁊ omnis ſer
uus ⁊ liber abſconderũt ſe in ſpelũcis et
petris mõtiũ: ⁊ dicunt montibꝫ ⁊ petris.
Cadite ſuper nos ⁊ abſcondite nos a fa/
cie ſedentis ſuper thronũ: ⁊ ab ira agni:
qm̃ venit dies magnus ire ipſoꝝ. Et q̇s
poterit ſtare. Primo magnitudo huius
ire perpẽdet̃ in ſequeſtratõe ab eius pre/
ſentia. Exemplũ de abſolone. ij. Reguꝫ
xiiij. Qui ꝓpter iram quaꝫ habuit pater
eius dauid cõtra eum multis annis non
vidit faciẽ regis: ſic ⁊ iſti nunq3 videbũt
faciem dei. Math. xxv. Diſcedite a me
maledicti in ignem eternũ. Scd̃o ꝑpen/
dit̃ in ꝓiectõe coꝝ in locũ ire. Habet enĩ
dñs ſicut principes magni carceres mul
tos: quoꝝ vnus eſt ꝓ illis quibꝫ eſt ſũme
iratus: ⁊ iſte eſt infernus in quẽ ꝓijcient̃
poſt diem iudicij. Apoc. xiiij. Miſit an/
gelus falcem ſuã in terrã ⁊ vindemiauit
vineã terre: ⁊ miſit in lacũ ire dei magnũ
Tertio ꝑpendit̃ in vehemẽtia penarum
Videt̃ eniꝫ agere ſicut furioſus. Quis
enĩ nõ reputaret prẽm furioſum q̇ ꝓijce/
ret filios ſuos in ignẽ: ſic tunc fiet apud
dãnatos. pſ̃. In ignẽ ꝓijcies eos. Quar
to in non habẽdo miſcd̃iam ſup eos: Si
enĩ turbatus ad horã vel ad annũ deſine
ret eos in ignẽ hoc eſſet tollerabile Sed
ſic erit iratus q nõ flectet̃ miſcd̃ia: vt ali
quãdo extrahat eos de igne: ſed ꝑpetuo
ardebũt corã eo Iſa. lxv. Cognoſcet̃ ma
nus dñi ſeruis ſuis: ⁊ indignabit̃ inimi/
cis ſuis: q2 ecce dñs in igne veniet quaſi
turbo quadrige eius reddere in indigna
tione furorẽ ſuũ ⁊ increpationẽ ſuã in flã
ma ignis. Quinto ꝑpendit̃ in traditiõe
coꝝ in manibꝫ peioꝝ inimicoꝝ quos ha/
bebunt. ſ. demonũ. Math. xviij. Iratus
dñs eius cõtra eum tortoribꝫ. i. demonibꝫ
qui dicunt̃ tortores antonomatice. Sex
to ꝑpendit̃ in gaudio electoꝝ: q2 nõ ſolũ
ſuſtinebũt eos ſic torqueri: ſed videbunt̃
ridere ⁊ inuidere: Prouer. i. Ego quoq3
in interitu veſtro ridebo ⁊ ſubſãnabo cũ
vobis qd̃ timebatis euenerit. Septimo
ꝑpendit̃ in obduratõe ad gemitus ⁊ cla/
mores coꝝ. Ipi enĩ pre dolore cordis cla
mabũt: ſed nõ mouebit̃ ſicut quõdã mo/
tus fuit ſuper filios iſrl' in egypto clamã
tes Exo. iij. Vidi afflictionẽ ꝑpli mei in
egypto: ⁊ clamorẽ eius audiui ꝓpter du
riciã coꝝ qui p̃ſunt operibꝫ: ⁊ ſciens de/
ſcendi vt liberarẽ euꝫ de manibꝫ egyptio
rum. Octauo ꝑpendit̃ in repulſione pre/
cum. Cum enĩ iratus dñs ꝑplo iſrl' ꝓ vi/
tulo cõflatili: vellet eum delere: tñ ad pre/
ces moyſi placatus eſt ab ira. Exo. xxxij
Placatuſq3 eſt dñs ad p̃ces ſcꝫ moyſi: ne
faceret malũ qd̃ locut⁹ fuerat aduerſus
ꝑplm̃ ſuũ. Sed ꝓ dãnatis nullas audiet
preces. Prouer. vi. Zelus ⁊ furor viri nõ
parcet in die vindicte: nec acq̇eſcet cuiuſ/
q3 precibꝫ: nec ſuſcipiat ꝓ redẽptiõe dona
plurima. Nono ꝑpendit̃ in reſurrectõe ⁊
vnione corpoꝝ ad aiam ad maiorẽ penã
vt prius dictũ eſt Hiere. xvij. Induc ſu/
per eos diem afflictiõis ⁊ duplici ꝯtritio
ne cõtere eos. Exemplũ in tyrãnis q̇ ad
maiorẽ penã puniri faciunt ſuos incarce
ratos in partibꝫ diuerſis ⁊ mẽbris. Deci
mo perpendit̃ ira dei in nutrimẽto pena/
rum. ipſe enĩ ſicut faber flat in ignem ne
deficiat: ita illas penas perpetuo cõſer/
uabit. Eſaie. xxx. Flatus dñi ſicut torrẽs
ſulphuris ſuccẽdens eam: ſcilicet forna/
cem inferni. Undecimo perpendit̃ in ex
altatione turbe celeſtis in penis eorum.
in pſ̃. Ut faciunt in eis iudiciũ conſcri/

ptū gloria. hec oī. ſ. et⁹. Quis eni dubitet ꝙ illi q̄ ſunt deo cōformes in oībꝫ volūta tibus nunq̄ʒ ſic gauderēt: niſi ſcirēt ipm valde iratū cōtra dānatos. Bonoꝝ eni eni eſt gaudere d̄ vindicta inimicoꝝ dn̄i ſui. Juxta illos pš Letabit iuſt⁹ cū vide. vin. ma. ſu. la. in ſang. pctōꝛis. Duodeci mo ꝑpendit ira dei cōtra dānatos i clauſura porte celeſtꝫ ante eos: et in clauſura porte inferni ꝑpeti ſup eos Math. xxv. Et clauſa eſt ianua: ſed porta inferni apta: ꝛ cōſequēter clauſa erit ne inde exeāt. Caueam⁹ chariſſimi ab hac maxīa ira: ne ī inferno ꝯtra deū iraſcamur. O deus meus que ſūt hec que dixim⁹ valde mirabilia nimis. Scḋo dānati iraſcent cōtra ꝓpriā miſeriā. ſicut videm⁹ aliq̄s homines ꝯtra ſe iratos q̄ ſibi ipis dicūt: O miſer hō tu feciſti h̄: ve tibi. Et qn̄q̄ȝ manus vltrices in ſeipos ponūt ſe ledendo: verberādo: aut talia faciendo Sic eteni dānati ꝯtra ſeipos valde iraſcent: q̄ꝛ peccauerūt ꝛ ſibi maledicēt: ſed ſeipos iterficere nō poſſent: ſicut mlti deſperati ſeipos interficiūt in hoc mūdo: aut ſuſpēdendo: aut gladio occidēdo: q̄ꝛ vt dictuȝ eſt ꝑus: erūt ꝑpetui in aīa ꝛ corpoꝛe. vn̄ ex ira ſua contra ſe mādūcabūt linguas ſuas Apocal. xvi. Id eſt ſeipis in liguis ſuis moꝛdebūt pre furoꝛe ꝛ ira. Et hui⁹ ire cauſa eſt pctōꝝ cōmiſſio: ꝛ bonoꝝ perditio. Cognoſcēt enim vt dictū eſt peccata: quibꝫ tantā penā meruerūt: ꝛ cognoſcent ſe priuatos fructu bonoꝝ que fecerunt Eccl'ia. ix. Qui in vno peccauerit: multa bona perdet. Et ita ſuper ſeipos iraſcent ſic ꝙ cum doloꝛe ſe videbūt: ꝛ h̄ erit eis maxima pena. Sed nunq̄d iſte pene qn̄q̄ȝ erunt mitioꝛes ſic ꝙ dānati aliqn̄ minus patiant? Rn̄det Bonauen. di. xl vi. li. iiij. q. ij. dicēs: Qꝛ mitigatio pene dānatoꝝ dupliciter pōt intelligi: aut q̄ītum ad taxationē ꝛ inflictionē pene. et ſic abſq̄ȝ dubio eſt ibi mitigatio: q̄ꝛ diuina iuſticia non totum exigit: ꝓ eo ꝙ eius pietate interueniente aliquā partē pene infligēde remittit. Alio modo poteſt intelligi mitigatio poſt pene taxatiōnē: et inflictionē: ꝛ hoc modo nulla cadit mitigatio a diuina miſcōdia: q̄ꝛ ex tunc claudit eis viſcera pietatis. Et ſi delectatio fuerit momētanea: q̄ꝛ tn̄ offendit ea bonum infinitū meret penā eternā. vn̄ contingit cōparare delectationē in pctō ad penam ſm duplicē cōparationē: aut ſm intenſionē huius in genere pene: ꝛ illius in genere delectatōis: ꝛ ſic multo maioꝛ eſt pena q̄ȝ delectatio: nec eſt ibi ꝓportio: ſed exceſſus. Eſt iteꝝ cōparare h̄ ad illō ſm rōnem meriti vel demeriti. Et ſic dico ꝙ meritū delectatōis inoꝛdinate excedit penā: q̄ꝛ dignus eēt amplius puniri ſententialiter. ergo in punitōe ꝓportionalitas: q̄ꝛ magne culpe magna infligit pena: nō ꝓportio. q̄ꝛ quantū ad intentionē ꝛ durationē pena excedit culpā: ſed q̄ȝtum ad meritū culpa penam. hec ille: O q̄ȝtum dānatus ſibi iraſcet q̄ ex ſuo defectu quē potuiſſet tollere ſi voluiſſet cum gr̄a dei dānū tantū incurrit: vt ſicut ꝑuatus gloꝛia eterna: ꝛ tantā penā vt ſit adeptus doloꝛē eternuȝ. Sed eſt ne aliqua mitigatio pene: nūc in dānatis ꝓpter ſuffragia eccl'ie. Dicit Bona. iſta q̄ōne eiuſdem diſtinc. ꝙ eſt opinio cōioꝛ et verioꝛ: ꝙ ſuffragia dānatꝫ nō ꝓſūt: nec eccl'ia intendit oꝛare ꝓ eis. Vn̄ Aug. de cura pro moꝛtuis agēda dic̄: Qꝛ eccl'ia ſuffragia ꝓ valde bonis ſunt gr̄aꝝ actōes. ꝓ valde malis ſunt q̄leſcūq̄ȝ viuoꝝ ꝯſolatiōes. ḡ nō ꝓſunt valde malis: ſꝫ valde mali ſunt qui ſunt in inferno. Itē auctoꝛitas dicit Qꝛ in inferno nulla eſt redēptio: ꝛ eccl'ia illud cātat Rōne etiā videt: q̄ꝛ dānati nō ſunt ex charitate diligēdi: q̄ḋ ptꝫ: q̄ꝛ non ſunt oꝛdinati ad vitā: ḡ cū charitas faciat ſuffragiū acceptabile: nullū ſuffragiū ꝓ eis factū deo eſt acceptū: ḡ nec debet ꝓ eis fieri. Itē ſuffragia facta ꝓ bris: q̄ꝛ ſūt in termino nō augēt gl'iam: ḡ cū dānati ſil'r ſint in termino nō minuūt eis penā. Itē nō minuit de culpa nec d̄ pena: q̄ꝛ tāte culpe debet tāta pena: ſꝫ dānatoꝝ culpa nō pōt minui: ḡ ꝛc̄. Manebit igit dānatus in ſuo furoꝛe ſiue ira ꝛ alijs penis ſine diminutione. Tertio iraſcentur de-

monib⁹ qui eos temptauerūt: ⁊ in multꝭ
ꝑctis cadere fecerūt: ita ꝙ erit eis maxi/
mus dolor illos videre: ſicut multa pena
eſt irato videre inimicū ſuū: ⁊ maxime q̄
eū maxima bona ꝑdere ꝓcuraſſet. Sed
hoc multi querūt an deus debuerit face/
re hoiem expugnabilē ſicut q̄rit Bona.
di.xxiij.⁊.ij.q.i. vbi dicit. Q⁊ ad excitādū
deuotionē in mente fideliū ⁊ cōpeſcendā
rabiē in ore blaſphemantiū: ⁊ deū in ſuis
oꝑibus inculpandū q̄druplex pōt aſſig/
nari ratio q̄re deus talem fecit hoiem vt
poſſit ab aduerſario expugnari. Prima
eſt manifeſtatio diuie potētie: voluit eīm
deus oſtēdere homini ꝙ ſicut ſine eo fa/
ctus non fuerat: ita nec ſine ipſo ꝯſiſtere
nō poterat. Vt igitꝛ homo noſſet ꝙ diui/
nū poſſe nō ſolūmō eſt oīs potētie creati
uū: ſed etiā oīs potētie cōſeruatiuū: et ꝙ
ipm ſolū eſt qꝺ nō pōt deficere: nec expu/
gnari: ideo placuit ſibi creaturā rationa
lē facere vertibilē ⁊ expugnabilē: nec ip/
ſam ꝯfirmare quouſqꝫ experimēto diſcēt
ꝙ ipe ſolus eſt in quo nō cadit non poſſe
Scda eſt māifeſtatio dine ſapie maiorꝫ
eīm ſapie dñſiuū eſt ſcire ordiare bona cū
malū ⁊ elicere ex mal' bona q̄ꝫ ordiare ſo/
lis: bona cū bonis: ⁊ iō cū nō deceret deū
mala facere debuit talē facere creaturaꝫ
q̄ poſſet in oꝑando deficere ⁊ malū com
mittere: vt deus mala illa ordinādo ſuā
ſapiam manifeſtaret. Tertia ratio ſumi
tur ex manifeſtatiōe diuine miſcdie q̄ po
tiſſime manifeſtata eſt cū vnigenitū ſuū
tradidit ad liberationē ſerui. Quarta rō
ſumitꝛ ex manifeſtatiōe diuine iuſticie q̄
potiſſime manifeſtatꝛ in hoc ꝙ deus retri
buit vnicuiqꝫ ſm oꝑa ſua p̄cipue in eter/
na punitiōe maloꝝ. Hec aūt retributio
⁊ punitio et etiā p̄fata miſcdie liberatio
nō eſſet niſi deus creaturā rōnalē et p̄ci/
pue hoiem in ſtatu vertibilitatis feciſſet
⁊ ita potentē ipugnari ⁊ expugnari. Et
cū dicit Diony. ꝙ optimi eſt optima ad/
ducere. Dicendū ꝙ nō intelligit abſolu/
te: ſed in ordine: ⁊ ex hoc nō ſeqꝛ ꝙ nō ha
buerit in optimo fieri ſimplr: ſed in ſtatu
in quo optime ſeruaretꝛ vniuerſitatꝭ ordo
⁊ pulchritudo et ſic factus eſt cū ꝓduct⁹
fuit in ſtatu vertibilitatis vt ordinato ꝓ/
ceſſu ꝑueniret a merito ad p̄miū ab im/
ꝑfecto ad ꝑfectū: ab inferiori ad ſuꝑmū
hec ille. Et idē di.xxi.q.i. eiuſdē.ij. inq̄t.
diabolus vidēs hoiem in ſtatu ī quo po
terat cadere ſub diabolica ptāte: ⁊ ī quo
poterat aſcēdere ad ſuꝑnā felicitatē ex q̄
ipe ceciderat ex ſuꝑbia motus eſt ⁊ ex in
uidia ad ipm temptandū: ex ſuꝑbia nā/
qꝫ vt ipm ſibi ſubijceret: ex iuidia ꝟo vt
ipm a ſuꝑna felicitate impediret: ⁊ ſuꝑ/
bia fuit ſicut mouēs p̄mū: inuidia ꝟo ſi
cut mouēs ꝓximū. Eſto eīm ꝙ nō poſſet
dñium ſuꝑ hoiem acq̄rere adhuc ſtudu
iſſet ipm a paradiſi gaudijs īpedire. Et
iō ſcriptura dicit: ꝙ eius expugnator dia
bolus ad tēptandū hoiēꝫ ex inuidia mo/
tus eſt. Sap.ij. Inuidia diaboli mors in
trauit in orbē terrarū. hec Bona. Et ad
huc nūc ex ipa inuidia nos tēptat tanqꝫ
aduerſarius in via ſalutis: iō nō mirū ſi
dānati iraſcentꝛ cōtra iſtū aduerſariū ⁊ ſu
os cōplices ⁊ ſocios. Hoc tn̄ vocabulꝫ
tēptare hēt multas acceptiones ſicut di
cūt illi qui ſignificatiōes vocabuloꝝ ſtu
dioſe rimati ſunt. Et tn̄ volumus eius p̄
cipuā ſignificationē accipe: tēptare ꝓba
re eſt: vn̄ tēptatio dici pōt q̄dā tactus q̄ il
lud qꝺ tangitꝛ ꝓbatꝛ: ſicut cecus dicitꝛ tem
ptare qn̄ ſuo tactu vult aliquā certitudi/
nē habere de aliq̄ re quam tangit: ꝑ hūc
modū in ſpūalib⁹ tēptatio dicitꝛ quidā ta
ctus ad ꝓbandū ordinat⁹. Hoc aūt pōt
eſſe q̄druplicitér. Aut qꝛ ille q̄ pulſat in/
tendit ꝓbare ⁊ approbare ſiue ꝓbatū oñ/
dere: ⁊ hoc modo tēptat deus ſm qꝺ dꝛ
Sap.iij. Deus tēptauit illos et inuenit
illos dignos ſe. Aut ille q̄ pulſat intēdit
ꝓbare ⁊ reprobare ſiue reprobatū facere
⁊ ſic tēptat diabolus ſm qꝺ dicitꝛ Act.v.
Cur tēptauit ſathanas cor tuū mentiri
ſpiritui ſctō. Aūt qꝛ ille q̄ pulſat intēdit
ſolū ꝓbare et experimētū ſumere de eo ꝙ
eſt in hoie ⁊ ſic tēptat homo cautus: ⁊ de
hac temptatiōe dicitꝛ. Eccl.xxx. Ex mul/
tis loquēs tēptabit te: ſubridēs interro/
gabit te de abſconditis tuis. Aut qꝛ ⁊ ſi

cis occaſio peccandi. Dicendū eſt ꝙ ſic: qꝛ oēs damnati ſibi inuicē nocebūt: et in ardoꝛe vt dictū eſt ṗus ⁊ in clamoꝛe: ⁊ in pondere ⁊ in multis alijs: ⁊ ideo ſibi inuicē iraſcenť ⁊ maledicēt. O ꝙ̄ iniq̄ ſocietas ⁊ ꝑuerſa. Et talis pena debeť eis q̇ nō iraſcunť per debitā correctionē ⁊ punitionē filioꝝ ⁊ filiarū: ſeruoꝝ ⁊ ancillarū: aut alioꝝ ſibi ſubditoꝝ q̇bus accidet ſicut hely de quo dicitur. i. Reg. ij. Hely aūt erat ſenex ⁊ audiuit oīa q̄ faciebāt filij ſui vniuerſo iſraeli: ⁊ quō dormiebant cū mulieribꝰ: ⁊ dixit eis. Quare facitis res huiuſcemodi q̄s ego audio res peſſimas ab oī pplo. Nolite filij mei. Nō eīm eſt bona fama quā ego audio vt trāſgredi faciatis pplm dn̄i. Et nō audierūt vocem patris ſui. Et ſequiť c. iij. vbi loquiť dn̄s ſamueli de ſeipo hely dicēs. Predixi eīm ꝙ iudicaturus eſſem domū eius in eternū ꝓpter iniquitatē: eo ꝙ nouerat indigne agere filios ſuos et non corripuit eos. Et ſequiť ca. iiij. Qꝛ cū cōmiſſū eēt bellū inter pplm dei: ⁊ philiſteos: ceciderūt de iſrael. xxx. milia peditū: et arca dei capta eſt: duo quoq; filij hely mortui ſūt ofni ⁊ phinees. Cumq; nunciatū eſſet hely ⁊ nuncius nominaſſet arcā dei cecidit de ſella retrorſum ⁊ fractis ceruicibꝰ mortuus eſt. Hic patet quomō deus punit patres ⁊ matres ꝓpter peccata filioꝝ cōtra quos nolūt iraſci ira bona ipos puniendo: ſed dicūt ipis. Quare feciſti hoc fili mi. Et ſi ab alijs verbis moneanť eos in pctīs ſuis defendere nituť. Et qꝛ nolunt hec virtuoſe iraſci: iraſcentur cōtra eos ⁊ filij cōtra patres: ⁊ ſubditi contra dn̄os ⁊ alios q̇ debuerunt eos docere: corrigere ⁊ punire. O ꝙ̄ grauis ſocietas ad cogitandū: ⁊ grauioꝛ ad videndū: ſꝫ grauiſſima ad experiendū. Cogitet q̇ poterit ꝙ̄ta ſit hec pena in tam rabido in ꝑpetuū ꝑmanere. Sicut igiť p̄cepit dn̄s hely vt iraſcereť ꝯtra pctā filioꝝ: ita vult ꝙ vnuſq̇ſq; iraſcať ꝑ punitionē debitam cōtra pctā ⁊ ſui ⁊ ꝓximi: qđ ſi nō fecerint ait ꝓpheta que ſequuť denunciando ſcꝫ. Conuertanť in infernū.

q Uarta pena ſpiri

tualis eſt tumoꝛ ſupbie vbi ſciendū ſm Boñ. di. l. q. i. q̄ q̄rit vtrū damnati velint ſe peccare? Dicendū inq̇t: qꝛ mala voluntas diciť dupliciť ſcꝫ actus ⁊ habitus. Dico ergo ꝙ timoꝛ ſeruilis dānatis nō aufert habitū male volūtatis: ſꝫ aufert actū. Iſte eīm nō vult luxuriari: qꝛ timet puniri: de ipſa volūtate tamē non aufert habitū qđ patet: qꝛ ſi ſeparareť impunitas vellet vtiq; luxuriari. Sic intelligendū in dānatis ꝙ doloꝛ penalis aufert ab ipoꝝ volūtate actū volendi peccare: qꝛ reuera dānati nō appetunt luxuriari nec dn̄ari ꝓpter penas q̄s ex illis actibꝰ ſentiūt ſe incurriſſe: habēt tn̄ habitū volūtatis male per quē appeterēt peccare ſi nō crederēt ex hoc puniri. Si ergo q̄ras vtrū dānati velint ſe peccare? Dico ꝙ nolūt: nō ꝓpter hoc ꝙ pctm̄ eis diſpliceat: qꝛ iniuſtū: ſed qꝛ eis diſplicet pena iuſta: ⁊ iō habēt malā volūtatē hoc nolēdo: ⁊ ideo viuit adhuc in eis voluntas peccādi: licꝫ doloꝛe penarū impediať ne exeat in actū ſuū: habebunt tn̄ aliquā inordinationē actualē voluntatis q̄ erit verſa in penā: ſicut beatis bona voluntas in gloriā: vn̄ ſicut iſti non mereť amplius bona volūtate: nec illi demerentur mala: ⁊ hoc dicit Aug. ⁊ habeť in lr̄a ſcꝫ magr̄i ſententiarū: hec Boñ. diciť in li. de timoꝛe. Qꝛ dānati inq̇etabūť a peſſimis voluptatibꝰ in eis durātibꝰ. Probabile eſt eīm ꝙ remanebūt in eis: odiū: iracūdia: ſupbia: ⁊ alie male volūtates: licꝫ forte ꝙ̄tū ad actꝰ exterioꝛes aliq̊s nos nō ꝓdeāt in effectū Eze. xxxij. Deſcēderūt ad infernū cū armis ſuis: ⁊ poſuerūt gladios ſuos ſub capitibꝰ ſuis: ⁊ fuerūt iniq̇tates eoꝝ in oſſibꝰ eoꝝ. Glo. Cum alijs deo ⁊ ecclie rebellibꝰ. Hec aūt ſunt q̄ nō ſinūt q̇eſcere. Exēplū de mari qđ a cā intrinſeca ſp eſt inq̇etū. Iſa. lvij. Impij aūt q̄ſi mare ferueēs qđ q̇eſcere nō pōt. Supꝑbia igiť in danatꝭ maxie videbiť in q̄tuoꝛ Primo ipm diſplicebit dn̄ium creatoris Scđo eis nō placebit iuſticia redēptoꝛis

Tertio ſp̄ ꝯſiderabūt adiplere volūtatē
Quarto et ipugnabūt ꝓturē ⁊ bonitatē.
Primo ipſis diſplicebit dñium creatoꝛis
hec erit maxima ſupbia vt eis diſpliceat
deū eſſe dñm vniuerſalē oīm creaturarū
imo nollēt ſibi ſubijci: ⁊ tñ ab eo hñt eē ⁊
viuere: ab eoq̄ʒ receperunt valde multa
bona q̄bꝫ abuſi ſūt. Quia igiꝛ vellēt abij
cere hmōi dñium qḋ nūq̄ʒ poterūt h̄ erit
eis maxīa pena. Videmꝰ eñ q̄ duʒ aliq̄
ſunt ſub aliq̄ dño vel p̄lato ⁊ maxīe ſi eos
moleſtet: puniat ⁊ coꝛrigat ꝯtra ipoꝝ vo
luntatē: multū eis diſplicet. Et hec pena
debeꝛ illis q̄ hic nunq̄ʒ ꝓe ꝑmāſerūt ſub
eiꝰ dño p̄ceptis eius obediēdo: ſʒ fuerūt
ſub dñio diaboli: ⁊ iō cuiꝰ fuerūt ſerui ab
eo p̄miabūꝛ ⁊ cū ſocietate dñi ſui ꝑpetuo
manebūt. O kini quō pñt ſe dicere ſb̄ do
minio dei q̄ eius repuguāt volūtati: nec
curāt ſcire quid eis p̄cepit aut mādauit.
Quō igiꝛ dicūt deū dñm ſuū cui nolunt
obedire: de q̄bꝫ diciꝛ ad Tytū. i. Inq̄na/
te ſunt eoꝝ mēs ⁊ ꝯſciētia ꝯfitenꝛ ſe noſ/
ſe deū: factis aūt negāt cū ſint obhoīati ⁊
incredibiles: ⁊ ad oē opus bonū reprobi
Tales ſūt plures ſimiles illi de quo Be
da in geſtis angloꝝ. Noui inq̄t ꝯuerſuʒ
ſolo noīe: ſed moribꝫ ꝑuerſum qui cū coꝛ
ripereꝛ nō emēdabaꝛ: ſed q̄ꝛ ſeruus erat
optimꝰ ꝓpter neceſſitatē officij tollerabaꝛ
īfirmitatē tādē icurrēs vocatꝫ frīb̄ꝫ dixit
īfernū ſibi eē aptū: ⁊ nō lōge a iuda ⁊ pila
to ⁊ caypha locū ſibi paratū Cū aūt frēs
ꝓuocarēt eū ad pniaʒ dixit ſe nō poſſe pe
nitere cū ꝯtra eū iā eēt datū iudiciū ⁊ ſic
miſer moꝛtuꝰ eſt. Sic plures ſūt xp̄iani
ſolo noīe: ſʒ moribꝫ ꝑuerſi dei negatoꝛes
ꝑiuri: mēdaces: luxurioſi: guloſi: ⁊ ſic de
alijs q̄ nūq̄ʒ emēdanꝛ: ſʒ ꝑſeuerāt vſq̄ʒ ad
moꝛtē. Timeo q̄ talibꝫ ſit locꝰ ꝑatus cū
iuda ⁊ pilato in iferno. Et ſi aliq̄ videāꝛ
penitere neſcio vtrū ſit ſufficiēs pnia ad
ſalutē: q̄ꝛ inq̄t Aug. ſmone de inocētibꝫ:
hac aīaduerſiōe ꝑcutiꝛ pctōꝛ vt moriēs
obliuiſcaꝛ ſui q̄ dū viueret oblitꝰ ē dei Et
ꝓe magna ē dubitatio an talis expectās
vſq̄ʒ ad moꝛtē ſit ꝓe ſauus volūtariꝰ dei.
Circa hāc materiā doctoꝛ ſb̄til. di. xxiiij.
q. q̄ q̄rit vtrū pnia in extremis valeat ad
ſalutē ponit quas ꝯcluſiōes. Prima eſt
pnia vera ſiue interioꝛ ſola: ſiue exterioꝛ
ſupple cū interioꝛi ſuſceptiōe ſacri pnie.
ſufficit ad ſalutē pcti in extremis. Scđa
eſt iſta q̄ ſcʒ pnia q̄ videꝛ hr̄i in extremis
vix eſt vera pnia ſufficiens ad ſalutē: q̄ꝛ
difficile eſt tūc hr̄e verā pniam. Prima
ꝯcluſio patet ꝑ auctoꝛitatē Aug. ⁊ poniꝛ
in lr̄a mgr̄i: q̄m deꝰ ſp̄ potēs eſt ⁊ etiā in
moꝛte pōt iuuare q̄bus placēt. Cū ḡ opꝰ
ſit nō hoīs: ſʒ dei ꝓa pnia īſpirare eā pōt
q̄ñcūq̄ʒ vult ſua miſcđia Scđo ꝑ rōnē: q̄ꝛ
ſiue ſola pnia interioꝛ ꝑ modū meriti de
cōgruo diſponat ad iuſtificationem ſiue
ſacr̄m pnie opeꝛ ꝑ modū ſacri ad eādē ſi
ab aliq̄ in extremis hēaꝛ hec vel illa ha/
beꝛ eadē rō ꝑceptōis gr̄e q̄ ⁊ in alio peni
tēte ⁊ ꝑ ꝯñs gr̄a ꝑcipieꝛ ⁊ ſic ſalꝰ. Scđa
ꝯcluſio ꝓbaꝛ p̄mo: q̄ꝛ tūc ipediꝛ vſus libe
re rōnis ⁊ volūtatis ex doloꝛe vel timoꝛe
inherētibꝫ. Maximꝰ aūt doloꝛ in ꝑte ſen
ſitiua vel maximꝰ timoꝛ ⁊ vtraq̄ʒ paſſio
vehemēs nata eſt impedire liberū vſum
intellectꝰ ⁊ volūtatis: q̄ꝛ ſm Aug. li. lxxx
iij. q. xxxviij. Paſſiones cauſate a triſtibꝫ
plus mouēt q̄ʒ paſſiōes cāte a delectabi/
libus. Paſſio aūt delectatiōis vehemēs
q̄ñq̄ʒ impedit totaliter vel fere vſum rō/
nis vt in li. de ci. dei diciꝛ. Actꝰ aūt diſpli
cētie de pctō ad hoc vt ſit ſufficiēs ad ve
rā pniaʒ ſiueītrinſecā ſolā ſiue ad dignā
ſuſceptionē ſacri inq̄rit liberū vſū rōnis
⁊ volūtatis. Si dicas q̄ doloꝛ ⁊ timoꝛ q̄
ineſt nū totaliter impedit intellectū ⁊ vo
luntatē ꝯcedo: ſʒ multū ipedit ⁊ ꝑ ꝯñs ⁊
impfectꝰ vſus itellectꝰ ⁊ volūtatꝫ tūc pōt
haberi q̄ vix ſufficit ad diſplicētiā ſuffici
entē ⁊ req̄ſitā ad verā pniam. Hāc rōnē
tāgit mgr̄. iij. c. di. xx. Et eſt ad hoc Hu/
go li. ij. ꝑte. xiiij. ca. v. Licet ergo difficile
ſit vt tūc ſit vera pnia q̄ñ tā ſera venit: q̄ñ
cruciatꝰ mēbra ligat: ⁊ doloꝛ ſenſuū opp
mit vt vix bō aliq̄d cogitare valeat: meli
oꝛ eſt tñ ſera q̄ʒ nulla. Pnia eñ ſi in extre
mo vite hyatu aduenit ſanat et liberat.
Scđa rō doctoꝛꝫ ſb̄til. Ad h̄ vt diſciplīa
ſit oꝛdīata opoꝛtʒ vt ſit debite circūſtātio

nata: ⁊ maxime circũſtantia finis ⁊ pnci
pij actui: vt. ſ. volũtaria ⁊ ꝓpter deũ: ſed
difficile eſt tũc hr̃e actũ ſic circũſtãtiona
tũ: tum qꝛ quiuiſ tunc fuit impenitens
nõ videt tũc extorquere a ſeipſo diſcipli/
nã nouã niſi timore pene iminẽtis. Pre/
ſumitur enĩ ꝙ ſi remot⁹ eſſet a pena: ſicut p/
us nõ extorqueret a ſeipſo talẽ diſciplinã
ſicut nec pus tum qꝛ ſaltẽ aliqd ſimplici
ter inuolũtariũ videt cauſa iſti⁹ diſcipline:
nam illa ꝓpinqua expectatio mortis vi/
det cauſa iſti⁹ diſcipline. Illa aũt eſt in/
uolũtaria: ſed qđ nõ fit niſi ex ſuppoſitõe
cuiuſdã voliti nõ eſt ſimpl'r volũtariũ: ſi/
cut non oĩno volũtarie ꝓijcit qs merces
in mare ſi nõ ꝓijcit niſi ex pſuppoſitõe pi
clitatõis quã nollet. Saltẽ qđ nõ eſt ni/
ſi ſic volũtariũ nõ eſt multũ acceptũ alij:
nec multũ videt ꝓpter eius amorẽ fieri.
Hanc rõnẽ tangit Aug. ⁊ allegat mgr
in lr̃a di. Quẽ g̃ ſero penitet oportet non
ſolũ timere iudicem: ſed diligere: qꝛ ſine
charitate nemo põt ſalu⁹ eẽ. Non g̃ time
at tm̃ penã q penitet ſed anxiet p glia: q
cõuerſio ſi ɔtigerit: etiã in fine alicui de/
ſperãdũ nõ eſt de eius remiſſiõe. Tertia
rõ doctoris ſubtilis: habitus malus vſ
tũc cõtinuat⁹ multũ retrahit ab actu pe
nitẽtie. Et hãc rõnẽ tãgit Aug. ⁊ mgr in
lr̃a di. pdicte. Sꝫ qm̃ vix aut raro ẽ tã iu
ſta ɔuerſio timẽdũ ẽ de penitẽte ſero ma
xime cũ filij q̃s illicite dilexit ſint pñtes
⁊ vxor ⁊ mũdus ad ſe vocet. Multos ſo
let pnĩa ſerotina decipe: ſed qm̃ deus po/
tens eſt ſp de ſic penitẽte ſero nõ eſt deſpe
randũ: vñ ſubdit Scot⁹ ibidẽ. Intellige
inqt hec delectabilia eẽ pñtia: vel in ſe vl'
in fantaſmatibꝫ vehemẽter impſſis: ⁊ ſi/
ue ſic ſiue ſic ex vehemẽtia habitus ɔti/
nuati multũ inclinat ad inordinate ama
ta. ⁊ p ɔñs magnã facit difficultatẽ ad
hñdã magnã diſplicẽtiã de pctĩs. Quar
ta qñ aliqs eſt min⁹ dñs ſui act⁹ tãto re/
quirit inteſior diſplicẽtia ad hꝫ: vt ſit ſuf/
ficiẽs diſpoſitio ad deletõem culpe. Iſte
aũt eſt minus dñs: qꝛ nullo mõ dñs act⁹
exterioris ad peccãdũ: g̃ ẽm ſtrictã iuſti/
ciã reqrit inteſior motus diſplicẽtie ad
iuſtificationẽ iſti⁹ ꝙ ad iuſtificationẽ ſa/
ni cũ vix poſſit hr̃e eque inteſum. Et hãc
rõnem tãgit Aug⁹. ⁊ mgr in lr̃a di. Age
pñam dum ſan⁹ es: ſi ſic agis dico tibi ꝙ
ſecur⁹ es: qꝛ pniã egiſti eo tpe q peccare
potuiſti. Si vis agere pniã qñ iam pec/
care nõ potes pctã te dimiſerũt: non tu il
la. Et ſequit in doc. Admin⁹ nõ tu ita li/
bere dimittꝫ: ſicut ille ſanus: ⁊ ideo ꝙtũ
deficit in te de libertate tãtũ ẽm rigorẽ re
quiret a te mot⁹ inteſior quẽ nõ vl' vix po
teris hr̃e. Et ideo dicit Aug. ꝙ magnũ
eſt cui deus tunc inſpirat ſi qs eſt: veram
pniã: qꝛ vix ait doc. vel nõ eſt aliqs qui
hẽat diſpoſitõẽ de ɔgruo: vt ſibi iſpiret
Ex iſtis ſequunt duo correlaria. Unũ ꝙ
ſano pſuadẽdũ eſt vt ſanus peniteat in/
cutiẽdo ſibi timorẽ ꝙ piculoſũ ſit expe
ctare ſerotinã pniam ꝓpter rõnes predi/
ctas. Aliud correlariũ ꝙ infirmo iã ad
articulũ iſtũ deducto ſuadẽdũ eſt: vt ẽm
poſſibilitatẽ ſuã laboret ad pniam ordi/
natã: vt ſcꝫ nõ obſtãte dolore vel timore
vtat rõne ꝙtũ põt: ⁊ nitat hr̃e diſplicen/
tiam ꝙtum poterit habere: licet breuem
Et ne in deſperationẽ mittat extollẽda
eſt dei miſcõia ſibi ꝓponẽdo exemplũ de
latrone illo: cuius fuit ſera pnĩa: ſed non
ſera indulgẽtia. Dicit cõſequẽter ad ar/
ticulũ tertiũ ꝙ oportet iſtum aliqua pena
puniri p pctõ: ſed illa pena nõ debet ſibi
hoc iponi: qꝛ nõ hec illã explere põt: nec
debet ſibi imponi ꝙ tãto tpe ſit in purga
torio: qꝛ iſte ſacerdos nõ hꝫ auctoritatẽ
infligẽdi illã penã: ſed ꝓponenda eſt ſibi
correſpõdẽs pctĩs tali mõ. Si ſan⁹ eẽs
talis pnĩa eẽt tibi imponẽda ſi cõualue/
ris ſtudeas adimplere. ſed nunc es i ma/
nu dñi: cõfide de miſcõia eius: qꝛ ſi puni
at miſcõiter puniet: vel in caſu vbi nõ pt
ptrahi mult⁹ ſermo: nõ oportꝫ aliquã pe
nam ſibi ſpecificare: ſed tm̃ inſtruere eũ
de iuſticia dei miſericordis. H doc. ſubti/
lis. Nõ igit diſpliceat hic cuiq agere pe
nitẽtiã: ⁊ ſe ſupponere p verã obedientiã
diuie volũtati cuſtodiẽdo ei⁹ mãdata: qꝛ
he ſunt vie perueniẽdi ad celũ: vt dictũ
eſt pluries. Humiliamini igitur ſub po/

tenti manu dei vt vos exaltet in tpe viſitationis oēm ſollicitudinē ꝓijcientes in eū qm̄ ipſi eſt cura de vobis.i. Pet.v. Nolite diē heſternū expectare ꝓpter periculum iam dictum. Q, ſi ſupbe vixeritis deo vr̄o nō obediendo:ꝛ ſic moꝛtui fueritis humiliabit vos in inferno ꝑpetuo cū demonibꝫ:qꝛ qui ſe exaltat humiliabit̄:ꝛ ecōtra qui ſe hūiliat exaltabit̄ Luc.xiiij. et.xviij. Et in pſ.de pctōꝛe dicit̄. In laqueo ſuo humiliabit eū vnde nō poterit exire. Et tūc talis hūiliatio erit dānato maxima pena. Quid erit de ſupbis huius mūdi qui tm̄ gl'ian̄t in ſuperbia ſua. Certe multi taliū ſubijcien̄t deo velint nolint in inferno ꝛ hoc erit eis maxia pena ꝙ nō poterūt tale dominiū euadere ſicut multis ſubditis eſt pena qn̄ non pn̄t euadere dn̄m ſicut ſunt ſerui in multꝫ terris. Scd̄a pena ex ſupbia dānatoꝝ erit qꝛ eis non placebit iuſticia redēptoꝛis:ꝛ hec erit maxima ſupbia tāto iudici ꝛ tā veraci ꝛ iuſto nō iudicio ꝯtentari. Sed q̄re eis diſplicebit? Certe qꝛ ſtrictiſſime de oībus pctis tam magnis q̄ꝫ paruis iudicabit. Frequēter in cauſis corā iudice tꝑali trahit̄ hō in cām ſup vno vel duobꝫ vel paucis articulis. In iudicio dei non ſic: imo ſup oībus pctis hic factis: ꝛ de oībus negligētijs ꝛ bonis ꝛ malis opoꝛtebit in iudicio reddere rōnē. Eccl'.vlti. Cūcta que fiūt adducet deus in iudiciū ꝓ omi errato ſiue bonū ſiue malū. Et inde eſt ꝙ nō ſolū magna:ſed etiā modica adducē̄t. Modicū eſt ꝟbū ocioſum ꝛ de oī ꝟbo ocioſo qd̄ locuti fuerint hoīes ſup terrā reddēt rōnē in die iudicij Math.xij. Minima eſt cogitatio ꝛ ipas ſcrutabit̄ ad reddendū rōnē Iſa.lxvi. Ego aūt opa eoꝝ ꝛ cogitationes eoꝝ venio vt cōgregē cū oībus gentibꝫ. Glo.q.d. Idō venio ad iudiciū cū oībus gentibꝫ vt iudicem ſimul oīa opa eoꝝ ꝛ cogitationes: ꝛ reddā eis oīa que meren̄t. Et nō ſolum grādeua:ſed etiā puerilia.nā Prouer.v. dicit̄. Reſpicit dn̄s oēs vias hoīs et oēs greſſus illius cōſiderat. Et ideo dicebat Iob.xiij. Et cōſumere me vis pctis adolescentie mee:exemplū habemus in q̄rto dialogoꝝ de puero quinq̄nni qui fuit dānatus. Et nō ſolū ſcrutabit̄ ſcienter commiſſa:ſed etiā per erroꝛē: vn̄ ꝓpheta ait. Et ignoꝛātias meas ne memineris. Itē nō ſolū maniſeſte mala ſed etiā que vidētur bona. Accidit em̄ ſm Grego. ꝙ inter dū ſoꝛdet in oculis iudicis qd̄ fulget in oculis auditoꝛis:qꝛ radix intentiōis coꝛrumpit qd̄ apparet bonū:vt dare elemoſynā ꝓpter vanā gloꝛiā: ꝛ tunc iudicabit̄ de his in pſ. Cum accepo tēpus ego iuſticias iudicabo.i.q̄ videban̄t iuſta. Exēplū due mulieres litigabāt de quodā globo fili coꝛā iudice et vtraqꝫ aſſerebat eſſe ſuū. Iudex aūt inq̄ſiuit ab vtraqꝫ cū quo incepiſſet globū ſuū. dicit vna:cū carbone. Alia autē dicit cū panno albo. Et iudex ait. Reuoluite globum ꝛ reddite illi cuius initiū inueniēt in eo. Ita ꝓculdubio iudicabun̄t opa qualia cūqꝫ appareant ꝑtinere ad deū vel diabolū ſm intentionis varietatē ab initio:ꝛ ideo timēdū eſt ypocritis Matth.vi. Attēdite ne iu.v.f.c b.vt vi.ab eis:qꝛ tales tūc nō habebunt mercedē. Preterea non ſolū de his que fiunt:ſed etiā de his que nō fiūt opoꝛtet reddere rationē.vn̄ Math.xxv. Tūc dicet rex his qui a ſiniſtris eius erūt Diſcedite ꝛc. Eſuriui.em̄ ꝛ nō dedi.mi.māducare. ſicut prius dictū eſt in p̄ma pena coꝛpoꝛali. Et hec fuit vna de cauſis q̄re diues epulo nō inuenit guttā aque refrigerantis:qꝛ paup lazarus de micis mēſe eius habere nō potuit: ꝓpter hec etiā p̄uentuꝫ eſt iudiciū ſodome ad ꝯdemnationē: qꝛ egeno ꝛ pauperi nō poꝛrigebāt manū. ſicut dicit̄ Eze.xvi. Ecce hec fuit iniq̄tas ſoꝛoꝛis tue ſodome ſupbia:ſaturitas panis ꝛ abundātia ꝛ ociū ipius ꝛ filiarum eius ꝛ manū egeno et paupi nō poꝛrigebant:ꝛ eleuate ſunt ꝛ fecerūt abhominationes coꝛā me:ꝛ abſtuli eas ſicut vidiſti. Eſt aūt credibile ꝙ ſicut querit̄ ratio de his bonis que nō fecerūt:ita de alijs q̄rēt ꝛ maxime ad que tenen̄t homines. Sunt eniꝫ multa ad q̄ magis obligan̄t q̄ꝫ ad dandū ſua. Itē nō ſolū de bonis q̄

non fiunt: imo de augmento bonoꝝ ſi nō
ſequat̃ ex bonis habitis. vñ Lu. xix. in ex
emplū dicit̃. Quare nō dediſti pecuniã
meã ad mēſam ⁊ ego veniens cū vſuris
exegiſſez illam. Glo. Qui pecuniã verbi
emit: a doctore credēdo: neceſſe eſt vt cū
vſuris ſoluat operando: vel de accepto ver
bi fenore vſuras ſoluit qui ex eo qđ au/
dit etiã ſtudet alia intelligere. Itē nō ſo/
lum de augmēto: ſed de pcioſitate aug/
menti ſi non inueniat̃: inde Matth. iij.
Omis arbor que nō facit fructū bonū exci
det̃: ⁊ in ignem mittet̃. Nota ꝙ dicit bo/
num: p̃terea oportebit rationē reddere
de aīa. Si em̃ rex cōmiſiſſet filiam ſibi ſi
milimã ⁊ ſpecialiter dilectã quã intende
ret facere reginã in regimine alicui ꝑpo/
ſito ſuo: ⁊ ille male cuſtodiſſet eaz q̃s du/
bitat quin rex exigeret de eius cuſtodia
rationē ⁊ tanto grauiorē q̄to cuſtodiſſz
eã negligētius. Quid ergo faciet rex ce/
loꝝ de illo cui filiã ſuã ſcz aīam ſibi ſimi
limã ⁊ ſpecialiter dilectã cōmiſit quã in/
tendebat ad dignitatē reginã in celo ſb/
limare: ſi male cuſtodiret̃: ideo dicit̃ De
utero. iiij. Cuſtodi ſollicite aīam tuam.
Felix erit qui poterit dicere in hora mor
tis. Dñe deus modo reddo tibi creatori
aīam meã. Item de corpe: ipm quidē eſt
caſtrū traditū homini a deo in cuſtodiã
Bern. Bonū caſtrū cuſtodit qui corpus
ſuū cuſtodit: ſed ſunt ꝓditores aliq̃ qui
inimicis dñi caſtri illud exponūt Ezech.
xvi. Expoſuiſti fornicationē tuã oi tran/
ſeunti. i. corpus qđ ſm aplm fornicatio/
ni nō debet̃: ſed dño. Expoſiti fornicatio
nem. i. delectationes illicitas que faciunt
fornicari a dño oi trãſeunti. i. cuilibet vi/
cio qđ dicit̃ eſſe in trãſitu: quia nō durat
eius voluptas vel demonibꝫ qui tranſeūt
per viã huius mūdi inſidiãtes tranſeūti
bus. Quid faciet talibus ꝓditoribꝫ: con
ſtat ꝙ ꝑdat illos exemplo illoꝝ agricola/
rū ꝓditoꝝ qui ſeruos ⁊ filiū occidētes ad
iudicati ſunt ꝑditioni p̃terea nō ſoluz de
ipis: ſed etiã de ꝓximo: qꝛ vnicuiq̃ man
dauit deus de ꝓximo: ſicut dicit̃. Eccle.
xvij. Exēplū de cayn cui dicit dñs Geñ.
iiij. Ubi eſt abel frater tuus. Itē pat̃ de
filio: exemplū ad hoc .i. Reg. iiij. vbi legi
tur: ꝙ hely punitus eſt ꝑ filijs ſuis. Itez
dñs ꝑ ſubditis: exemplū ad hoc. Nu. xxv.
Fornicatus eſt inq̃t textus ppl's cū filia/
bus moab et iratus dñs ait ad moyſen.
Tolle cūctos p̃ncipes ppl'i ⁊ ſuſpēde eos
ↄtra ſolem in patibulis vt auertat̃ furor
meus ab iſrl'. Itē magr̃ pro diſcipulo nō
correcto: qꝛ ſm ſalomonē Prouerb. xxij.
Uirga diſcipline fugat ſtulticiã in cord
pueri colligatã. Itē p̄latus pro ſubditis.
Eze. xxxiiij. Ecce ego req̃raz gregē meū
de manu coꝝ ⁊ ceſſare eos faciaz ⁊ vltra
nō paſcent gregē. Et ca. xxxiij. Et tu fili
hoīs ſpeculatore dedi te domui iſrl'. Au
diens ergo ex ore meo ſermonē annūcia/
bis eis ex me. Si me dicēte ad ipm. Im
pie morte morieris nō fueris locutus vt
ſe cuſtodiat impius a via ſua ipe impiꝰ
in iniq̃tate ſua morieť ſanguinē aūt eius
de manu tua requirã: ſi aūt annūciãte te
ad ipm vt a vijs ſuis conuertat̃ nō fuerit
ↄuerſus a via ſua ipe in iniq̃tate ſua mo/
riet̃: porro tu aīam tuã liberaſti. Exēplū
de iacob q̃. dicit Geñ. xxxi. Quicq̃d furto
ꝑierat a me exigebas. Et nota ꝙ ois ſu/
perbioritas aut eſt naturalis: vt pr̃is ad
filiū: aut accidētalis: ⁊ hoc vel quo ad po
teſtatē: vt p̃ncipis: vel quo ad ſcientiã vt
magr̃i: vel quo ad ea q̄ ſunt ad bonitatē
ꝑtinentia: vt p̄lati Et ſic patet quō plene
req̃ret̃ rō de oibus p̄dictis: p̃terea oporte
bit reddere rōnē de bonis a deo receptꝭ
ipe em̃ dñs nihil dat de quo nō velit hr̃e
rationē q̃d fecerit ide ille cui cōmiſit: vñ
potius dicit̃ accōmodare q̄ꝫ dare Requi
rit ergo rationē de omni dato ſiue ſit ſpi
rituale: vt ſunt bona aīe acq̃ſita ⁊ infuſa
ſiue corꝑale: vt ſunt fortitudo: agilitas:
ſiue tꝑale: vt ſūt diuitie: delectabilia: ho/
nores. Exemplū ad hoc Matth. xxv de
q̃nq̃ talētis: ⁊ Lu. xix. de nobili q̃ tradi
dit. x. minas ſeruis ſuis de q̃bus oportuit
reddere rationē. Itē ſicut vnū membrū ⁊
vnus ſenſus ſeruit de officio ſibi dato: ita
⁊ oēs debēt ſuire de gratijs ſibi datꝭ: ſeu
bonis collatis alijs videtibꝫ: verbi gr̃a.

potens in defendēdo: diues in largiēdo.
iuriſcōſultus de cōſilio: medicus de me/
dicaminibꝫ: mgr̄ de ſua ſciētia: p̄dicatoꝛ
de ꝟbo dei: ⁊ ſic de alijs. i. Pe. iiij. Unuſ
quiſq3 ſicut accepit grām in alterutrū il
lam adminiſtrātes ſicut boni diſpēſato/
res multiformis gratie dei. Quid autē
iudicandū eſt de diſpendētibus qui rece
pta ad diſpendēdū ſibi retinēt. Quō au
tem accidit inde qui recepta ad dandu3
egenis retinebat ſcitis: nā xp̄m vendidit
⁊ in fine laqueo ſe ſuſpēdit. O q̄3 tremen
da ⁊ formidāda eſt illa ratio et cōputus
de tātis bonis. Pauci vt credo ſunt qui
ſciant hec oīa: ⁊ ideo in die iudicij mira/
bilis: erūt ſtupefacti de ratione reddēda
īmo nec habebūt iudiciū dei ſuꝑ his cō/
tractū. Rationē huiꝰ ponit Jſa. v. c. Ubi
dicit. Opus dn̄i nō reſpicitis nec opera
manuū eius cōſideratis ꝓpterea captiuꝰ
ductus eſt ppl's meus: qꝛ nō habuit ſcien
tiā: ꝓpterea dilatauit infernus aīam ſuā
⁊ aperuit os ſuū abſq3 vllo termino. ⁊ de
ſcendēt fortes eius ⁊ ppl'us eius ⁊ ſubli
mes glorioſiq3 eius ad eu3 ⁊ incuruabiť
homo ⁊ hūiliabiť ⁊ oculi ſublimiū depri
menť: et exaltabiť dn̄s exercituū in iudi/
cio ⁊ deus ſctūs ſctificabiť in iuſticia. Fa
ciet ergo iudiciū iuſtū: ſed videbiť iniu/
ſtū dānatꝫ admirātes quō reddituri ſūt
rationē de tot: īmo dicētes illud iniuſtū:
qꝛ hic noluerūt habere haꝝ rerū noticiā
Quāta ſit pena alicui puniri vbi credit
ſibi nō fuiſſe factū iudiciū: iuſtū poteſtis
imaginari. Jſta eſt ergo vna pena in dā/
natis ex ſuꝑbia ꝓcedens ſemꝑ in eis erit
murmurātibꝫ de deo: īmo ⁊ ip̄m maledi
cētibꝫ: vt dictū ē ꝑius. Tertio ꝟo ſꝑ deſi
derabūt facere ꝓpriam volūtatē: vn̄ ſuꝑ/
bia ſiue ſuꝑbire diciť q̄ſi ſuꝑ aliū ire. Qn̄
igiť quis facere ſuā vult voluntatē et nō
vult ſubijci diuinis ſuꝑbuſ diciť. q̄lis eſt
oīs peccans mortaliter: ⁊ talis erit in dā
natis: ſed erit miſera volūtas eoꝝ: qꝛ mľ
ta volunt q̄ nō poterūt adimplere: ⁊ hoc
erit maxia pena: ſicut videmꝰ ꝙ pena eſt
⁊ triſticia his q̇ aliq̇d valde deſiderāt et
nō pn̄t illud adimplere. O q̄3tū vellēt li

berari a penis illis. Talis ergo eoꝝ volū
tas ⁊ pena erit in dānatis: qꝛ hic noluerūt
diuinā volūtatē adimplere Mat. v. Nō
oīs q̇ dicit mihi dn̄e dn̄e itrabit in regnū
ce. ſ3. q. fa. vo. p. m. q. in celis eſt: ip̄e itra.
in reg. celoꝝ. Un̄ apl's ad Ro. xij. Probe
tis q̄ ſit volūtas dei bona ⁊ bn̄placēs ⁊ ꝑ
fecta. Exemplū huiuſ legiť in itinerario
clemētis: ꝙ cū btō petro p̄dicāti q̇dā q̄ſ/
dā q̄ſtiones nociuas ⁊ inutiles ꝓponeret
dixit ei. Tēpus breue eſt ⁊ iudiciū dei in
cauſa agēdoꝝ ageť nō q̄ſtionū: ⁊ iō ante
oīa q̄ramus q̇d vel q̄liter nos agere opoꝛ
teat vt vitā eternā ꝯſeq̇ mereamur: ſicut
fecit ille adoleſcēs ⁊ nobiliſ cui dicit dn̄s
Math. xix. Magiſter q̇d faciēdo vitam
eternā habebo: ⁊ ieſus dixit ei Si vis ad
vitā ingredi ſerua mādata. Jtē ber. cum
ſemel interfuiſſet diſputationi pariſius
in ſcholis logicalibus ⁊ ip̄i diſputaſſent
de multis curioſe: ipſe captata oportuni
tate fecit etiā argumentū ⁊ dixit eis: cha
riſſimi ecce ꝓpoſuit nobis oībus deus o/
lim p̄cepta ſua ⁊ aſſumit mō traſgreſſio
nem: qꝛ q̇s eſt qui ea nō tranſgrediať. Et
ſine dubio ex hoc cōcludet in fine mortē
eternā. Ezech. ij. Scripte erant in eo. i.
in libro lamentationes ⁊ carmē ⁊ ve. la/
mentationes. i. p̄cepta ad vita3 que ſunt
nobis lamentū quia difficulter volumus
adimplere: ⁊ carmen quo ad trangreſſio
nes que modo habent gaudiū: ⁊ ve quo
ad eternā damnationē. Sic igiť per ad/
impletionē ꝓprie carnalis voluptatis in/
currit damnationē eternā: ideo ait beatꝰ
Bern̄. Tolle ꝓpriam voluntatē ⁊ infer/
nus non erit. Deſeramus igitur ꝓpriam
volnntatē vt ſequamur volūtatē dei: hoc
eſt enī quod petimus in oratione dn̄ica
dicendo. Fiat voluntas tua ſicut in celo
⁊ in terra. Unde Richar. de media villa
lib. iiij diſ. xv. q. lxxxiiij. Principaliter ex
ponens orationē dn̄icam dicit ꝙ petitio/
nu3 reſpicientiū eo que ſunt ad finē que
dam ſunt reſpectu boni: quedā reſpectu
mali. Reſpectu boni due ſunt: in p̄ma pe
tiť meritū quo btītudinē mereamur q̄d
ꝯſiſtit in obediēdo diuīs mādatis. Un̄

Augu.ij.lib.de ſermōe dn̄i in mōte. Cuȝ
dicit̄ fiat volūtas tua: recte intelligit̄ obe
diat̄ p̄ceptis tuis: ſicut in celo et in terra
id eſt ſicut ab angelis: ita ab hoibus. Et
in epl'a ad ꝓban. Cū dicimus fiat volun
tas tua ⁊c̄. Nobis ab illo p̄camur illam
obedientiā: vt ſic a nobis fiat voluntas
eius quēadmodū fit in celeſtibus ab an
gelis hec Richar. Quia igit̄ dānati non
dei volūtatē fecerūt ſed ſuā: ideo adhuc
in inferno illā ſuperbiā habebūt vt vellēt
facere ſm ꝓpriam voluntatē: ⁊ q2 non po
terunt grauiter patient̄. Quarta pena
ex ſuperbia erit: q2 impugnabūt virtutē
⁊ bonitatē. Erunt em̄ adeo obſtinati ⁊ in
malicia obdurati ꝙ oia bona et oēs vir/
tutes ſpernēt. Et eis quaſi infirmis que
ſancti viri diligūt diſplicebūt. Et his erit
magna pena recordatio ⁊ memoria vir/
tutū. Et hec pena debet̄ eis qui hic vixe/
runt indurati in peccatis: et qui ſpreuerīt
bene agere: ſed peccatū pctō addiderūt.
Scis q̄ꝫ tuȝ diſplicet diuitibꝫ paupertas
et guloſis abſtinētia ⁊ ieiuniū: ⁊ luxurio
ſis caſtitas: ⁊ ſupbis humilitas. Ita di/
ſplicebit damnatis oīs virtus ⁊ bonitas
ſicut ⁊ hic diſplicuit. O q̄ꝫ magnꝰ eſt nu
merus in hoc mūdo quibus virtutes di
ſplicēt. Et per hoc argumentū eſt ꝙ ma
gnus erit numerus damnatorū quibus
virtutes erunt in nauſeā: ſicut videmus
ꝙ multis infirmis carnes aut vinū ſunt
in abhominationē. De talibus igit̄ vir/
tutes cōtemnentibus recte dicit̄. Conuer
tantur in infernū ⁊c̄.

Quinta pena ſpiri

q tualis eſt liuor inuidie que eſt
in ipſis dānatis. Inuidia ſm
Aug. eſt odium felicitatis aliene vel ſm
Joh. damaſ. eſt triſticia de alienis bonis
Dicit̄ em̄ inuidia a nō videndo q2 nō po
teſt videre bona alioꝝ. vn̄ inuidus cōpa/
ratur febricitāti cui etiam boni cibi ſunt
cōtrarij: vn̄ ſicut bonis mala cooperant̄
in bonuȝ ita inuidis bona cooperant̄ in
malū. Scitis chariſſimi q̄ꝫta pena eſt in
uidis huius mundi videre bona aliorū
hec erit maxima pena ipſis dānatis qui
inuidebunt.

Primo diuine bonitati.
Secūdo angeloꝝ puritati.
Tertio ſanctoꝝ ſocietati.
Quarto paruuloꝝ pene lenitati.

Primo inuidebunt diuine bonitati vn̄
inuidia ⁊ ira differūt in hoc: q2 in pecca/
to ire amor alieni mali ortuȝ videt̄ habe
re a malo alterius. Ille em̄ qui iraſcit̄ ali
cui: ideo vult ei malū: q2 malū ab eo reci
pit: ita em̄ eſt appetitus vindicte. In pec
cato aūt inuidie amor alieni mali ortum
habet a ꝓpria malicia. Inuidus em̄ idō
vult malū alterius ne ille ſibi p̄ficiatur.
Unde peccatū inuidie in materia cōicat
cū peccato ire: ſed finē recipit a pctō ſup
bie. Hec in ſumma de vitijs in p̄ncipio
de ſupbia. Iſta ergo duo erūt in damna/
tis ſcȝ ira vt dictū eſt prius: q2 appetent
de deo vindictā ſi poſſet illam obtinere.
Etiā inuidebūt q2 nollēt deuȝ ſibi p̄fici
in ſuperiorē ſi poſſet per eorū velle fieri.
vn̄ Bon̄. di. v. iiij. q. iij. ait. Dicendū ꝙ ⁊
ſi in damnatis aliquo modo remittant̄
affectiones libidinoſe ꝓpter penarū ma/
gnitudinē in quā affectiones q̄ habēt an
nexā delectationē: ille tamē affectōes in
q̄bus eſt penalitas vigorant̄. vn̄ ⁊ ſi ceſſꝫ
actualiter affectus luxuriādi et dn̄andi:
tamē intendit̄ affectus ſiue furor impati
entie ⁊ liuor inuidie. Unde tunc dentibꝫ
fremēt ⁊ tabeſcent. Et qm̄ vigebit in eis
odium et inuidia vehemēter triſtabunt̄
⁊ tabeſcent in gloria electoꝝ dei: hec ille.
Et de hoc in ſecūda pena magis: maxie
igit̄ dolebūt damnati: q2 deus eis ſuperi
or dn̄s ⁊ iudex tam acriter puniēs p̄ficie
tur: ⁊ ita quē noluerunt hic habere dn̄m
ita illic nollent habere iudicē. O q̄ꝫta pe
na eſſe ꝑpetuo in inuidia ⁊ dolore de taȝ
bono iudice: hec pena debet̄ illis qui ſine
dilectione ⁊ charitate mortui ſunt. Cha
ritas eſt virtus qua vnaqueqꝫ res tanti
habet̄ q̄ꝫti habēda eſt. Cōſideremus igi
tur q̄ꝫte bonitatis eſt deus q̄ꝫte excellen/
tie eſt ſup oēm creaturā. Et ſicut eiꝰ bo/
nitatē eſſe ſupexcedentē bonitātē oīs cre

atire cognoſcimꝰ: ita ⁊ amemus. In h
erit charitas dei. videmꝰ eni ꝙ dum co/
gnoſcimꝰ aliquã rem excedere in bonita
te excedentẽ: ⁊ magis valẽtẽ, ꝓamamꝰ:
etiã poſito ꝙ talis bonitas nõ videatᷣ fa/
cere ad vtilitatẽ nr̃am: ſicut qñ cognoſci
mus duos hoies: ⁊ vnũ illoꝝ alio virtuo
ſiorẽ illũ plus amamꝰ. O chariſſimi qs
dubitet deuꝫ eſſe meliorẽ omni creatura.
Certe nullus ſane mẽtis. Quare magꝫ
ergo nõ diligitᷣ omnis creatura: ⁊ maxi/
me q: ad hoc incitat natura: ꝑcipit ſcri/
ptura: excitat cultura. Incitat ergo natu
ra. Si naturaliter amat filius p̃rem a q
habet partẽ corporis ſui: q̃ꝫto magis de
bet homo amare deũ qui corpus eius ⁊
aiam ex nihilo fecit. Augꝫ. Amãdus eſt
generator: ſed ꝓponẽdus eſt creator. Ec
cle. vij. In tota aia tua dilige eum qui te
fecit. ⁊ Bern̄. in ſermonib: Parum ne ti
bi inquit videtᷣ hoc: cogita qualẽ te fecit
Nẽpe ſm corpus egregiã creaturaꝫ: ſm
aiam magis imagine creatoris inſignẽ.
rationẽ participẽ: btitudinis eterne ca/
pacem. Porro ambo coherere ſibi fecit
artificio incõprehẽſibili: ſapiẽtia inueſti
gabili: nec ante ꝓmeruit qui ante nõ fuit
nec ſpes retributiõis: qm̃ bonoꝝ noſtroꝝ
nõ eget. Si quis diligẽter attẽdat q̃ꝫtũ
beneficiũ fuerit ꝙ corpus ei dedit Quot
eniꝫ ſunt mẽbra in corpore: tot beneficia
magna inueniet: ꝓ quoꝝ minimo mẽbro
plus deberet homo deũ amare: q̃ꝫ multi
amant eum ꝓ cũctis beneficijs que ab eo
receperũt. Si quis amiſiſſet oculũ q̃ꝫtũ
amaret eum qui illũ ſibi reſtitueret. Nec
minus amãdus eſt qui eum ab initio de
dit: ⁊ qui datũ cõſeruauit. cum multo ti/
ens vtendo eo cõtra deuꝫ eum amittere
meruit. Non minus amãdus eſt qui dat
cappã q̃ꝫ qui inueteratã perditã reſtitu/
it. Et ſicut de oculo: ita de alijs mẽbris.
Si vero tantũ amãdus eſt qui dedit cor
pus: q̃ꝫtum amãdus eſt q dedit animaꝫ
que in infinitũ melior eſt corpore. Si a/
miſiſſes vſum rõnis q̃ꝫtum amares euꝫ
qui tibi reſtitueret. Quantũ ergo amã/
dus eſt q tibi rõnem ab initio dedit. Itẽ
ſi meruiſſes mortẽ ſiue ſeparationẽ aie a
corpore q̃ꝫtum amares eum q tibi remit
teret. Quantũ ergo amãdus eſt ille qui
mirabiliter corpus ⁊ aiaꝫ cõiunxit. ⁊ hãc
cõiunctionẽ tibi ſeruauit cum peccando
meruiſſes multotiẽs mortẽ. imo infernũ
Bern̄. Valde mihi oĩno amãdus eſt ꝑ
queꝫ ſum: viuo: ſapio. Dignus plane eſt
morte q tibi dñe ieſu recuſat viuere. Et
hoc facit ꝙ hoiem fecit ad imaginẽ ⁊ ſili
tudinem ſuã. Figura etiã quã habet cor
pus humanũ incitat ad amandũ deum.
Aug. in li. de diſciplina xpiana. Beluas
deus ꝓſtratas in faciẽ dedit paſtũ querẽ
tes de terra. te in duos pedes erexit tuaꝫ
faciẽ ſurſum attẽdere voluit nõ diſcror/
det cor tuũ a facie tua: nõ habeas faciem
ſurſum ⁊ cor deorſum: ne mẽtiaris in do/
mo diſcipline. Quid eſt ſurſũ habere cor
niſi diligere dñm deũ tuuꝫ. domus diſci/
pline eſt eccl̃ia xpi. vt dicit Aug. in eodẽ
libro. Gratia eni redẽptiõis incitatᷣ ſiue
mouet ad dei dilectionẽ. de qua. ij. Coꝝ.
viij. Scitis gr̃am dñi noſtri ieſu xpi qui
ꝓpter vos egenus factus eſt cum eẽt di/
ues vt illius inopia vos diuites eſſetis.
Licet multũ poſſit hoiem incitare ad a/
mandũ deũ ꝙ ipe eum fecit. multo tamẽ
ampliꝰ debet eum incitare ꝙ ipe eum re
fecit. vñ Bern̄. in li. de diligendo deũ Si
totũ me debeo ꝓ me facto: qd addã ꝓ me
refacto ⁊ refecto hoc modo. Nec eñ tam
facile refectꝰ q̃ꝫ factꝰ. Siqdẽ non ſolũ de
me: ſed de oi quocũqꝫ qd factũ eſt ſcptuꝫ
eſt i ps̄. dixit ⁊ facta ſunt. At vero q me
tm̃ etiã ſemel dicẽdo fecit in reficiẽdo ꝑ/
fecto: ⁊ dixit multa ⁊ geſſit mira: ⁊ ꝑtu/
lit dura: nec tm̃ dura ſed ⁊ idigna. Quid
ergo retribuã dño: ꝓ oib q retribuit mi/
hi. Idem ſup cãtica. Sup oia reddit te
amabilẽ mihi dñe ieſu: calix queꝫ bibiſti
opus redẽptõis nr̃e. Hoc oĩno amorem
nr̃m facile vẽdicat totũ ſibi hoc inq̃ꝫ eſt
qd nr̃am deuotionẽ ⁊ blãdius allicit: et
iuſtiꝰ exigit: ⁊ artiꝰ ſtringit ⁊ afficit vehe
mẽtius Multũ q̃ppe laborauit ſaluator
nec in oi mũdi fabrica tantũ fatigatiõis
actor aſſũpſit. in dictis ſuis ſuſtinuit cõ/

tradictões. in ſfactis obſeruatores. in tor
mentis illuſores: ⁊ in morte exprobrato/
res. Idem loquẽs de opere redẽptionis.
Quid adhuc inqͭ dormitat tua affectio
īmo non dormitat ſed mortua eſt. ſi huic
nõ rñdet bñficio. Et idem in ſermonibꝫ
O duri ⁊ indurati ⁊ obdurati filij adaz
ꝗs nõ emollit tanta benignitas: tãtaſflã
ma: tã ingẽs ardor amoris: tã vehemẽs
amator: qui ꝓ vilibꝫ ſarcinulis tam ꝑcio
ſas merces expẽdit. O dãnati quare nõ
cõſideratis hec oĩa vt deũ diligeretis et
tantas penas euaderetis. O viuẽtes ap
ponite cor veſtrũ ad hec intelligenda: vt
deũ ſuꝑ oĩa diligatis: ne vos deſcendere
cum demonibꝫ ad infernũ cõtingat. hoc
eſt etiã ꝑceptũ ſacre ſcripture. ⁊ ad hͦ ten/
dũt oẽs ꝑdicatões nr̃e vt apponatis cor
in dilectõe dei. Et huiꝰ amoris ſunt. x. ſi/
gna. Primũ eſt cum aliqͣs libenter cogi/
tat de deo. Ubi em̃ eſt amor ibi oculꝰ. vñ
ſuꝑ illud Joh. xx. Dñe ſi tu ſuſtuliſti euz
dicito mihi vbi poſuiſti eũ. dicit glo. Nõ
dicit quẽ. qꝛ hͦ in aĩo agere ſolet vis amo
ris: vt quẽ ſemꝑ cogitat nullũ aliũ igno/
rare credit. Sap. vi. Cogitare de illa ſen
ſus eſt cõſũmatus: ⁊ loquit̃ de ſapĩa in/
creata. Scdm ſignũ eſt cũ aliqͣs eſt libẽ
ter in domo dei. Lu. ij. De anna dr̃ ꝙ nõ
diſcedebat de tẽplo que meruit intereſſe
pñtationi dñi in tẽplo. Et xp̃s cum eſſet
annoꝝ. xij. inuentus eſt in tẽplo. Luce. ij.
Qui matri ſue ⁊ ioſeph ait: Neſciebatꝭ:
qꝛ in his que pr̃is mei ſũt oportet me eẽ.
Et ſuꝑ illud Mat. xxi. Intrauit ieſus in
templũ. dicit glo. Ingreſſus vrbẽ primo
templũ adijt dans formã religiõis: vt qͦ/
cunqꝫ imus primũ domũ orõnis ſi ibi eſt
adeamꝰ. Criſo. Quaſi erat boni filij vt ve
niens ꝑmo ad domũ curreret pr̃is. tu ãt
imitator xp̃i factus cũ in aliquã ingreſ/
ſus fueris ciuitatẽ: ꝑmo añ oẽm actũ ad
eccl̃iam curras. Tertiũ ſignuz eſt cũ qͣs
de deo vel cũ deo loquit̃. Hoc exẽpluz in
magdalena que xp̃m dilexit multũ: cuiꝰ
verba que habent̃ in euãgelio vel de deo
vel cum deo fuerunt. Uñ habes Joh. xi.

Dñe: ſi fuiſſes hic frater meus nõ fuiſſet
mortuus. Alia tria habes Joh. penulti.
Tulerũt inqͭ dñm meũ ⁊ neſcio v. p. eũ.
Et paulo poſt. Dñe: ſi tu ſuſtuliſti eũ ⁊c.
Et iterũ venit maria magdalena annũ
cians diſcipulis. qꝛ: vidi dñm. i. Pet. iiij.
Si qͣs loquit̃ quaſi ſmones dei. Et ſuꝑ
illud. Ro. viij. Quis nos ſeꝑabit a cha/
ritate xp̃i: dicit Criſo. Hic amãtiũ mos
eſt vt amorẽ ſuũ ſilentio tegere nequeãt:
ſed amicis ⁊ caris ſuis efferũt ⁊ ꝓdũt: et
flãmas infra pectus ſuũ cohibere nõ poſ
ſunt enarrãt frequẽtius: vt ipa aſſiduita
te narrãdi ſolatiũ amoris ſui capiãt: ⁊ re
frigeria imẽſi ardoris aſſumãt. Quartũ
cum qͣs libẽter deũ audit: ⁊ audita ab eo
retinet memoriter. Lu. ij. Maria cõſer/
uabat oĩa verba hec: ꝯferẽs in corde ſuo
Eiuſdẽ. x. Sedẽs ſecꝰ pedes dñi au. v.
illiꝰ. Jo. xiiij. Qui hꝫ mã. mea. ⁊ ſer. ea: il
le eſt qͥ diligit me. Quintũ eſt cuz qͣs dat
libẽter ꝓ deo. Cantꝭ. vlt. Si dederit hõ
oẽm ſubſtantiã ꝓ dilectõe quaſi nihil de
ſpiciet eam. ⁊ Luc. vij. dicit dñs de mag
dalena poſt bñficia eius enũerata dimit
tunt̃ ei pctã multa: qm̃ dilexit multuz. i.
Joh. iij. Qui habuerit ſubſtantiã mũdi
huiꝰ: ⁊ viderit frẽm ſuũ neceſſitatẽ hr̃e: ⁊
clauſerit viſcera ſua ab eo: quõ charitas
dei manet in eo. Sextũ eſt cũ qͣs libẽter
ꝓ deo patit̃. Eccl̃. ij. In igne ꝓbat̃ aurũ ⁊
argentũ. hoĩes aũt receptibiles in cami
no humiliatiõis. Joh. xviij. Calicẽ quẽ
dedit mihi pr̃: nõ vis vt bibã illũ. Greg.
in ꝑma parte moralis. Pena qͥppe inter/
rogat ſi qͥetus quis veraciter amat. Se/
ptimũ eſt cum mãdatis dei aliqͣs obedit
i. Joh. v. Hec eſt charitas dei: vt mãda/
ta eius cuſtodiamꝰ. Item. ij. Joh. i. Hec
eſt charitas dei: vt ambulemꝰ ſm mãda
ta eius. Jo. xiiij. Si qͣs diligit me ſer. m.
ſer. Spãliter dicit ſuũ. Jo. xviij Hoc eſt
preceptũ meũ vt diligatꝭ inuicẽ. Et ma
xime amor pauperꝝ ſignũ eſt diuini amo
ris. Illi enim non amant̃ ꝓpter ſe: ſed ꝓpter
deũ Prouer. xix. A pauꝑe aũt ⁊ hij quos
habuit ſeparant̃. In eodẽ. Fratres hoĩs

pauperis oderūt eum: ⁊ amici ꝓcul receſ-ſerūt ab eo. Octauū ſignū eſt cum q̇s amat que deo placent ⁊ odit que deo di-ſplicēt. Ad ꝑmū mouemur exemplo xp̄i Math. xij. Quicūq; fecerit volūtatē pa-tris mei q̇ in celis eſt: ille meus frater et ſoroꝛ ⁊ mr̄ eſt. Ad ſcōm exemplo dauid. Iniquos odio habui. Item q̇ oderūt te dn̄e oderā: ⁊ ſuꝑ inimicos tuos tabeſce-bam. Amb. in hexameron. Quid nos di-gnū noſtro referim⁹ creatori. Cui⁹ cibo veſcimur ⁊ diſſimulam⁹ iniurias. Nonū eſt cum q̇s frigeſcit a ſollicitudie ⁊ amo-re mūdi. Greg. Tanto frigeſcit q̇s a cu-ris ſeculi q̄̄to ſurgit ardētius in amoꝛē dei. Idem Iacob qui angelū tenuit vno mox pede claudicauit: qꝛ q̇ vero amoꝛe ſublimia reſpicit. iam in hunc mūdū du-plicibꝫ deſiderijs incedere neſcit. Deci-mū ſignū eſt cum aliq̇s magnū honoꝛē exhibet miniſtris dei. Nam ſicut q̇ eos ſpernit xp̄m ſpernit. Math. x. Sic qui eos honoꝛat: deū honoꝛat. Eccli. vij. In omni virtute tua dilige deū q̇ te fecit: et miniſtros eius ne derelinquas. honoꝛa deū ex tota aīa tua ⁊ honoꝛifica ſacerdo-tes. Per iſta igit̄. x. ſigna cōiecturari poſ-ſumus aliquē diligere deū: qđ p̄cipit ſcrip-tura. Math xxij. Diliges dn̄m deū tuū ex toto coꝛde tuo ⁊c̄. Excitat etiā cultu-ra. i. viſio clara: et fruitio in p̄ria que no-bis ꝓmittunt̄ ex tali dilectōe. i. Coꝛinth. ij. Oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hoīs aſcēdit: que p̄parauit de-us his q̇ diligūt eum. Eſa. vero. lxiiij. dr̄. A ſeculo nō audierūt: neq; auribꝫ ꝑcepe-rūt: ocul⁹ nō vidit de⁹ abſq; te que p̄paraſti expectātibꝫ te. Iaco. i. Btūs vir q̇ ſuffert temptationē: qm̄ cum ꝓbatus fuerit ac-cipiet coꝛonā vite quā reddet deus dili-gentibꝫ ſe. Mirū eſt quō amoꝛ nr̄ a deo euadere pōt: qꝛ ſi venalis eſt: nullus deo carius emet. Dabit eni ꝓ illo regnū celo-rū. ſi eſt ad dandū: null⁹ dignioꝛ eſt eo q̄̄ deus cū ipe ſit ſūme bonus. Vn̄ nulli po-tius debuit dari q̄̄ ei. Si vero violentiā reqrit nullus maioꝛē violētiā ꝓ eo q̄̄ ipe Petit eni cū gladio euaginato. Aut eni

eum amabis: aut eterna morte interficie-ris. In pſ. Niſi cōuerſi fueritis ab amo-re. ſ. mūdi ad amoꝛē dei. gladiū ſuū vi-brauit. Quot lingua bn̄ficioꝝ ſuoꝝ ap-poſuit: deus ad hūc ignē amoꝛis accēdē-dum in nobis q̇s poſſet narrare. Ex de-fectu igit̄ hui⁹ amoꝛis erūt hoīes dānati inuidētes ⁊ dolētes de tanta dei bonita-te: cui⁹ recoꝛdatio erit eis maxima pena.

Scđo inuidebūt puritati angeloꝝ: co-gita q̄ ſi inuideāt deo q̄ inuidebūt toti e-ius curie. ſicut qn̄ q̇s inuidet et dolet de ꝓſperitate alteri⁹: etiā inuidet ⁊ dolet de ꝓſperitate ſue domus ⁊ familie. ⁊ eſt ſibi magna pena videre eius pulchrā ⁊ mo-rigeratā vxoꝛē: honeſtos filios ⁊ filias: ⁊ cetera que ad ipm̄ ꝑtinēt. Sic erit in dā-natis reſpectu familie dei ⁊ ſuoꝝ: de qua ſunt btiſſimi angeli Et certe hec erit ma-gna malicia ⁊ indurata iniq̇tas inuide-re illis q̇ tot bn̄ficia ipis dānatis cōtule-rūt. Et hoc illis erit in penā q̇ hic ipſis btiſſimis angelis nullā reuerentiā fece-rūt: ſed coꝛā eis inuerecūde peccauerūt ⁊ nullā deuotionē ad eos habuerūt eis re-gratiādo de bn̄ficijs cōceſſis. O chariſſi-me cōſidera dignitatē tuā. de qua Hier. Magna eſt dignitas animarū: vt vna-queq; habeat ab ortu natiuitatis in cu-ſtodiā ſui angelū delegatū. ⁊ in pſ. An-gelis ſuis mādauit de te: vt cuſtodiāt te in oībꝫ vijs tuis. vn̄ Bern. loquēs de hoc verbo. Quantā inq̇t debet tibi hoc v̄bū inferre reuerentiā: afferre deuotionē: con-ferre fiduciā. Reuerentiā ꝓpter p̄ſentiā: deuotionē ꝓpter beniuolentiā: fiduciā ꝓ-pter cuſtodiā. Itē idem Bern. loquēs de illo v̄bo. Eſa. lxij. Suꝑ muros tuos hie-ruſalē conſtitui cuſtodes. Benignus es inquit quoniā non es cōtentus noſtroꝝ fragilitate muroꝝ: ſed ipſis hominū cu-ſtodibus angelicā cuſtodiā ſuperponis. Ad idem ꝑtinet illud Math. xviij. Vi-dete ne cōtempnatis vnū ex his puſillis Angeli eni eoꝝ in celis ſemper vidēt fa-ciem patris mei qui in celis eſt Item ad Hebreos. i. capl̄o. Nōne oēs ſunt ad-miniſtratoī ſpiritus in miniſteriū miſſi

ꝓpter eos qui hereditatē capiūt ſalutis.
⁊ Lu.xvi. Factū eſt vt moreret̄ mēdicus
⁊ por.ab angelis in ſinuȝ abrae. ⁊ multa
bn̄ficia alia nobis ab angelis ꝯferunt̄: ꝓ
pter que debemꝰ eos revereri amare. et
in devotōe habere: ⁊ ſpecialiter angeluȝ
cuſtodē noſtrū ne ingrati apud deū ⁊ ip/
ſos angelos ſimus: ꝓpter hmōi pctm̄ ⁊ a/
lia mortalia multi dānabunt̄. et tn̄ tales
dānati ipis angelis ⁊ eoꝝ glorie: ⁊ talis
inuidia erit pena: ſicut eſt pena iuido vi/
dere bonū illius cui inuidet. Tertio in/
uidebit ſctōꝝ ſocietati. vn̄ querit Bona.
di. v. iiij. q. ij. Utrū dānati mallent oēs
dānatos eſſe: q̄ȝ quoſdā dānatos. quoſdā
btūs dicit: ꝙ ideo ad ſatiandā ſuā ipiſſi
mā emulationē ⁊ odiū vellent nullos eē
btōs: imo miſeros. Et q: nec ipi ad bea/
titudinē poſſunt ꝑtingere: nec alios poſ/
ſunt a ſtatu btitudinis ammouere Ideo
in ſemetipis vehemēter tabeſcūt ⁊ cōfun
dunt̄. Cōcedendū ergo eſt ꝙ generaliter
loquendo mallent oēs eſſe miſeros q̄ȝ
ipſis exiſtentibꝫ miſeris aliquos eē bea/
tos. Et ſi obijcitur de illo diuite qui nole
bat fratres dānari. dicendū ꝙ q̄ȝuis dā/
nati in generali nollent videre btōs ali/
quos: ſed oēs miſeros: tn̄ q: ſpecialius
habent aliquoꝝ amorē naturalē: ⁊ priua
tum: nollent illos dānari: alijs exiſtētibꝫ
in ſtatu glorie: q: ſi illi dānarent̄. adhuc
tn̄ maneret emulatio ⁊ occaſio tabeſcen/
di ſi non ſic eſſet de omnibꝫ. Attn̄ nullos
ita diligunt nauraliter. quin vellent eos
eſſe dānatos. hoc pacto ꝙ nulli eſſent btī
vn̄ q: vident ipſos eleuatos: ex quoꝝ cō/
paratōe cōfundunt̄: ⁊ iſti ſunt beati: ⁊ q:
hoc obtinere nō poſſunt: ideo non conſe/
quunt̄ inde ſolatiū: ſed habent inde ma/
gnū ſuꝑplicium. Hec ille: Nec tn̄ haberent
minorē miſeriā ſi dānarentur. Et ponit
exemplū idem doctor. Sicut inq̄t homo
ſanus in quo ē natura bene diſpoſita ap/
petit cibaria ſibi cōuenientia. homo vero
infirmus appetit ea que nocent: q: eſti/
mat ꝓdeſſe. ſic beati tanq̄ȝ mente ſani ap
petūt alioꝝ glorificationē que vere eſſet
eis ꝓficua ſuꝑple ſi placeret deo. Dānati
vero beatoꝝ dānationē quā eſtimāt ſibi
vtilē ⁊ delectabilē: ſicut inuidus alteriꝰ
ſubuerſionē: attamē ſi eueniret nō ꝓpter
hoc miſeria eoꝝ decreſceret: imo ſuccre/
ſceret. Multa eni volūt impij ⁊ pctōres
que ſi obtinerēt eſſent miſeriores. Ad hͦ
ꝯfirmādū multū valet auctoritas Aug.
in .ij. c. vbi dicit: O ira: odiū: ⁊ cecitas in
dānatis excreſcent. hec ille. O miſeri dā/
nati: o pena crudelis inuidie in deū: an/
gelos. ⁊ ſanctos. Uidiſti ne aliquos in/
uidos ⁊ dolentes de bono alterius: q̇ in/
de murmurāt detrahūt ⁊ tabeſcunt ſiue
deficiūt pre triſticia. Sic erunt damnati
triſtes de bonis predictoꝝ. O canes ra/
bidi q̄ȝtuȝ patiemini ex hac inuidia. Co
gitet hanc penā qui poteſt. Iſta pena q̇ ꝓ
pe debet̄ inuidis huius mūdi quoꝝ ma/
ximus eſt nūerus qui hic ꝓximos nō dile
xerūt. Ubi notandū ꝙ licet debeamꝰ di/
ligere deū vt dictū eſt: ⁊ nos ⁊ ꝓximū: tn̄
nō habemus ſpeciale preceptū de amo/
re noſtro: eo ꝙ amare deū ſit amare ſeip
ſum. Unde Aug. Ille ſolus nouit ſe di/
ligere qui deū diligit. Siquidē ille ſe ſa/
tis diligit qui ſedule agit: vt ſūmo et ve/
ro fruat̄ bono. Idem cum illa dilectione
quā deus imperat debeat homo dilige/
re deuȝ: ſeipm̄: ⁊ ꝓximū: nō tn̄ ex hoc tria
precepta data ſunt vt intelligat̄ nullā eſ/
ſe dilectionē qua quiſq̄ȝ diligit ſeipm̄ niſi
qua diligit deū. Ad amorem ꝓximi inci/
tat nos amor quē videmus inter aīalia
irrationabilia eiuſdē ſpeciei. Eccli. xiij.
Omne animal diligit ſibi ſilē. Et poſt
omnis caro ad ſilem ſui cōiunget̄. Si lu
pus: ⁊ leo: ⁊ ſerpens nō exercēt illā feroci
tatē in aīalia que ſunt ſue ſpeciei quā ex/
ercēt in alia. quid dicendū eſt de homīe
qui deſeuit in alium hoīem niſi ꝙ feroci/
or et crudelior eſt lupo leone et ſerpente.
Etiā ipa aqua que naturaliter habȝ pu
gnā cum igne: pacē habet cum alia aqua
Secūdo incitat fraternitas naturalis q̄
eſt inter hoīes. Augꝰ. in lib. de doctrina
chriſtiana. Si putamus nō eſſe ꝓximos
niſi qui eiſdē naſcunt̄ parentibꝫ: adam ⁊
euam intēdamus: ⁊ oēs fratres ſumus.

Voluit deus vnicū hoīem p̄mo forma/
re ex quo oēs ꝓcederēt vt tanꝗ̄ fratres
omnes hoīes ſe amarēt. Non ſic legim⁹
factū in angelis vel in animalib⁹. alijs di
lectio eſt debitū naturale quo vn⁹ homo
eſt obligatus alteri a quo debito nullus
abſoluit̄ ꝗ̄tūcūq̄ ab eo ſoluat̄. Unde ſu
per illud Ro. xiij. Nemini quicꝗ̄ debea
tis niſi vt inuicē diligatis. dicit glo. Aug.
Sola charitas eſt que etiā reddita ſem/
per detinet debitorē. Jus cōmune gene/
ris humani videt̄ cōtineri in illis duob⁹
mādatis. qđ ab alio oderis tibi fieri: vi/
de tu ne aliqñ alteri facias Tho. iiij. Et
Math. vij. Quecūq̄ vultis vt faciāt vo
bis hoīes: ⁊ vos eadē facite illis. Tertio
fraternitas ſpūalis: de qua Aug⁹. in lib.
de diſciplina chriſtiana. Omnes quidē
frēs ſm ꝙ hoīes ſumus ꝗ̄to magis ſm
ꝙ chriſtiani ſum⁹. Ad id ꝙ homo es v/
nus pater fuit adam: vna mater fuit eua
ad id ꝙ chriſtian⁹: vnus pater eſt deus:
vna mater eſt eccl'ia. Hec fraternitas ſtā
to eſt melior fraternitate naturali: ꝗ̄ me
liorem habet patrem deū. Math. xxiij.
Patrē nolite vocare vobis ſuper terraȝ:
vnus eſt em̄ pater veſter qui in celis eſt.
Quarto exemplo xp̄i q̄ tantū hoīem di/
lexit: vt ꝓ eius redemptiōe mori voluit.
Hoc exemplo angeli: qui adeo amant
hoīem vt cuſtodiāt eum in oib⁹ vijs ſuis
Amādus eſt aūt chriſtianus: ſicut chri/
ſtus amauit nos. ſ. amore gratuito: amo
re recto: amore diſcreto: amore vehemēti:
amore fructuoſo: amore ꝑſeuerāti. Om/
nis igit̄ amor talis deerit a dānatis: ⁊ e/
runt in inuidia ꝑpetua ⁊ dolore ⁊ triſti/
cia de omniū ſanctoꝝ ſaluatōe O ꝗ̄ gra
uis pena vbi mater inuidebit filio: ⁊ do/
lebit de eius ſalute: ⁊ fili⁹ de patre ⁊ ma/
tre: ſic ꝙ vellet ipſos ſecū dānari: vt dictū
eſt. Quarto dānati inuidebūt paruuloꝝ
pene leuitati. Jſti erūt valde multi q̄ in
vteris matrū mortui ſunt: aut ante bap/
tiſmū: aut tēpore circūciſionis ante circū
ciſionē: ⁊ breuiter quotquot moriunt̄ in
ſolo pctō originali, dānabunt̄ ſic ꝙ nunꝗ̄
videbūt deū glorificē: nō tñ patient̄ penā
ſenſitiuā. Unde Aug⁹. in lib. de fide ad
Petrū ait: Firmiſſime tene ⁊ nullatenus
dubites: nō ſolū hoīes iam ratiōe vten/
tes: verūetiā paruulos qui ſiue in vteris
matrū viuere incipiūt: ⁊ ibi moriunt̄: ſi/
ue de matrib⁹ iaȝ nati ſunt ſine ſacramē
to ſancti baptiſmatis qđ datur: Jn noīe
patris et filij et ſpūſſancti. de hoc ſeculo
tranſeūt ignis eterni ſempiterno ſuppli/
cio puniēdos. q2 ⁊ ſi pctm̄ ꝓprie actionis
nullū habuerūt: originalis tñ pcti dāna/
tionē carnali cōceptiōe ⁊ natiuitate tra/
xerūt. hec Aug. Que auctoritas quali/
ter ſit intelligēda: vide in. q. de malo. ſan
cti Tho. xliiij. ar. ij. ad primū. ibi enī cū
ſequēti arti. iij. pulchra habent̄. Alexan
der autē de halis in. ij. dicit: ꝙ lȝ in igne
ſint eterno ab illo tamē nō patient̄: ſicut
⁊ dānati ꝓprio pctō: vñ aliter eſt in igni
ferrum: aliter manus hoīs: q2 ferrū non
patit̄: ſed manus patit̄. Sic erat de par/
uulis vt de ferro. Exemplū huius habe/
mus Danielis. iij. Jn trib⁹ pueris q̄ am
bulabant in medio flāme laudātes deū
⁊ benedicētes dn̄o: ⁊ non tetigit eos om/
nino ignis: neq̄ contriſtabit: nec quicꝗ̄
moleſtie intulit. Sic eſt ſentētia doctoꝝ
ꝙ paruuli in originali nūꝗ̄ patient̄. Su
per iſtis inuidebūt dānati patientes pe/
nas horribiles: imo credi poteſt ꝙ etiam
inter ſe inuidebūt. ⁊ ipſis demonib⁹ deſi/
derantes ipſis maiores penas. Et quia
deſideriū ſue inuidie nullum ſortiet̄ effe
ctum valde dolebūt. Et hec pena maxi/
me debet̄ his patrib⁹ et matrib⁹ qui ſuo
malo regimine interficiunt paruulos in
vteris matrū: qui etiam occidūt ante ba
ptiſmū: aut flumine necant vel aliter. Et
vere crudeliſſima mater eſt que ꝓprium
filiū iugulat qualitercūq̄ ipm̄ concepit.
hoc nunꝗ̄ beſtia faceret: quomodo ergo
mater hoc poteſt facere. Nōne debet ma
gis timere deū quē offendit interficiēdo
natū ſuū: ꝗ̄ quācunq̄ mundanā verecū/
diam. Uere ſic: Chariſſimi diligamus
deū: ⁊ ſic nos ipſos diligemus: ⁊ primū ſi/
ue angelos in eoꝝ p̄ſentia a pctīs abſti/
nendo ſiue hoīes poſſibiles ad ſalutem.

Hec eſt cognitio qua debemus cogno/ſcere deū ⁊ ꝓximū: ſcilicet amore recto et honeſto. Ideo de hoc nō obſeruantib⁹ dicitur. Conuertant͛ in infernū oēs gen/tes que obliuiſcunt͛ deū ⁊c̄.

Sexta pena ſpiri/

tualis in dānat⁹ erit timor pe/ne. Unde Greg. Hic flāma que ſuccendit illuminat: illic ignis cruciās obſcurat. hic metus amittit͛ cum tollerari incipit quod timebat͛: illic dolor dilaniat ⁊ pauor anguſtat. Horrēdo igit͛ modo: tunc erit reprobis dolor cum for/midine. Unde iſte timor erit quadru/plex: quia.

Primo timebūt iudicem ſupernū.
Secūdo cuneū fraternū.
Tertio demones horribiles.
Quarto penas terribiles.

Primo igit͛ timebunt iudicem ſuper/num. Cogita ſi potes quāta penaꝫ quā/to dolore torquet͛ puer in ſcola ſentiens ſe deliquiſſe: ⁊ videns magiſtrū iratū cū virgis delicatis: ⁊ ſcindentib⁹ volentem ipm verberare. Plus adhuc latro timet adiudicatus ſuſpēdio videns patibulū: ita vt etiā aliquādo quaſi exanimis defi cere videat͛. Uere talis timor quaſi ni/hil eſt ad illū timorem quem dānati pa/tient͛: videntes iudicem iratū. De forma iudicis habet͛ in magiſtro. di. xlviij. iiij. Ubi dicit͛ ſic: In forma vtriꝗ; ſerui iudi/cabit: vt videant mali in quem pupuge/runt. xxxvij. ⁊. xij. ⁊ Apoca. i. Diuinitatē vero illi⁹ mali nō videbūt. Unde Eſa. xxvi. Tollat͛ impius ne videat gloriam dei. humanitatē videbūt ⁊ timeāt. diuinitatem vero nō: ne gaudeāt. diuinitas eñ ſine gaudio videri non poteſt. Hec ille. Et in fine ca. ij. Apparebit terribilis im pijs ⁊ mitis iuſtis. Erit enim timor malis: ⁊ lumen iuſtis. apparebit terribilis. i. terrorē eis incutiet: bonis delectationē: ſicut idē ſol ſanis oculis delectabilis eſt: egris vero odioſus. Et. cap. v. Uirtutes quoꝗ; celoꝝ ⁊ angeli dicunt͛ moueri non motu dānationis: vel aliqua ꝑturbatōe pauoris: ſed quadā admiratiōe eoꝝ que viderint. Unde Job. xxvi. Colūne celi pauent aduentū eius. Ideo dicit͛: dies il/la dies ire: dies calamitatis ⁊ miſerie di/es magna ⁊ amara valde. Sopho. i. Iuxta eſt dies dñi magnus dies ire. di. Illa dies tribulatiōis ⁊ anguſtie: dies calami tatis ⁊ miſerie: dies tenebraꝝ ⁊ caliginis: dies nebule ⁊ turbinis. O ꝗ̄ tremēda eſt dies talis. Ideo tremens tota eccl'ia can tat frequēter: Libera me dñe de morte e/terna in die illa tremēda. Et felix eſt qui illū diem p̄cauet. iuxta cōſiliū ſapientis. Eccl'. vij. Diem malā p̄caue. Iſte timor debet͛ illis qui hic timere deū noluerūt. Sunt autē ſex differentie timoꝝ. ſ. timor mūdanus: human⁹: ſeruilis: naturalis: initialis: filialis: ſiue reuerētialis. Sed timor filialis eſt ille quo timet͛ deus non ꝓpter cōmodū: vel incōmoduꝫ: vel alias cōditiōes timētis. ſed ꝓpter cōditiōes e/ius qui timet͛: vt cum quis timet deū offendere ꝓpter amorē quē habet ad eū ex bonis cōditionib⁹ eius. Unde ꝓcedit talis timor ex amore. ⁊ ideo dicit͛ filialis: ⁊ iſte eſt timor qui viros ſolet multū ſctōs cruciare de peccatis p̄teritis. Sunt eniꝫ certi multi qui peccauerūt et neſciūt ſibi peccata remiſſa: q2 neſcit homo vtrum o/dio vel amore dignus ſit. Eccl'. ix. Exē/plum de abſalone. ij. Regū. xvij. Qui e/rat in magna anguſtia: ex hoc ꝙ nō erat carus de remiſſione paterne offenſe. Et ad hoc inuitat ſcriptura. Dicit eccl'ia. v. De ꝓpiciato peccatoꝝ noli eē ſine metu: neꝗ; adijcias peccatū ſuꝑ peccatū. ⁊ ne dicas miſeratio dei magna m'ltitudinis peccatoꝝ meoꝝ miſerebit͛. Miſericordia enim ⁊ ira ab illo cito ꝓximant: ⁊ in pec/catores reſpicit ira illi⁹. Non tardes cō/uerti ad dñm: ⁊ ne differas de die in diē: ſubito enim veniet ira illius: ⁊ in tempo/re vindicte diſperdet te. Item iſte timor multū cruciat bonos: etiaꝫ de preteritis operib⁹: q2 neſciūt vtrum placuerūt deo. Eccleſia. ix. Sunt iuſti atꝗ; ſapientes: ⁊

ōpera eoꝝ in manū dei. Et tamen neſcit
homo vtrum ꝛc̄. ſed omnia in futurū ſer/
uanť iuncta. Exemplū in vitis patrū de
quodā ſancto patre: qui cum videreť ti/
mere de morte: queſierunt ab eo fratres
an timeret. Et ipſe reſpōdit in hunc mo/
dum. Seruaui mandata dei iuxta poſſe
meū. ſed homo ſum: ꝛ neſcio vtrū opera
mea placuerūt deo an nō: ꝛ ideo nō ſum
ſecurus donec veniā ante eum. Item iſte
timor eſt qui multū bonos cruciat de pre
ſenti Timent enim cōtinue ne in aliquo
opere forte oculos ſue maieſtatis offen/
dant: ſicut famulus diſciplinatus aſſi/
ſtens coram regia maieſtate eſt in timo/
re continue. Exemplū de Job. ix. Vere/
bar omnia opera mea ſciens ꝙ non par/
ceres delinquēti. Ad hunc timorē videť
inuitare pſ. dicit. Seruite dn̄o in timo/
re. Innuens per hec verba ꝙ in ipo ope/
re ſeruitij ſemper timere videmus. Item
iſte eſt qui etiaꝫ eos multū cruciat de fu/
turo: qꝛ nō ſunt certi. quin forte finaliter
cadant in aliquā eius offenſaꝫ: qꝛ neſcit
homo finem ſuum. Eccl'ia. ix. Exemplū
de ſene qui audiens caſum alterius ſan
cti viri timens illud de ſe dixit cōdolen/
do illi et timendo ſibi. Ille heri: ego ho/
die. Iſte eſt qui eoſdeꝫ multū cruciat de
occultis. Sciunt em̄ ſm apl'm. i. Corin/
thioꝝ. iiij. ꝙ ꝗuis non ſint ibi in aliquo
cōſcij de peccato. tamen nō ideo iuſtifica
ti. ꝛ ideo timent ne aliquod occultū ha/
beant quod deo diſpliceat. Exemplū de
dauid qui ſic timens exclamauit dicens
Delicta quis intelligit: ab occultis meis
mūda me dn̄e. Item iſte eſt qui facit eos
aſſidue ſollicite ſe mundare de maculis
venialibus: exemplo ſponſe que ſollicite
purgat ſe ab omnibꝫ imundicijs: etiam
que credit ſponſo diſplicere. Et hoc eſt
quod dicit apoſtolus. ij. Corinthio. vij.
Perficientes ſanctificationeꝫ in timore
dei. hec eſt enim ꝑfecta ſanctificatio cum
non ſolum a maioribꝫ: ſed etiam a mino/
ribus anima ſanctificať. Iteꝫ iſte eſt qui
frequenter facit timere offenſam. vbi nō
eſt. Grego. Bonarū mentium eſt ibi cul/
pam agnoſcere: id eſt timere vbi culpa
non eſt. Exemplū in hiſtoria tripartita.
libro. vij. Vbi dicit: ꝙ cum iulianus apo
ſtata imperator feciſſet in quodam ma/
gno feſto ante ſe ipm poni vaſa: vt more
imperiali ad honorem ſuuꝫ thus impo/
nereť: fecit ad hoc vocari quoſdā chriſtia
nos idolis iuxta occultatis: qui cum ſim
plici animo ad honoreꝫ impatoris thus
proieciſſent: nihil de illis idolis ſcientes
improperarūt eis idolatre ꝙ thus ido/
lis ſacrificaſſent: quod illi aduertētes ex/
clamauerūt petentes ſibi dextras ampu
tari: licet nihil feciſſent in reuerentiā ido
lorum. Iſte eſt timor qui omne malū ex/
cludens ꝓpter euꝫ: non dimittit quin dei
faciat volūtatem. Eccleſiaſtici. xxxiij.
Qui timet deum nihil trepidabit ꝛ non
pauebit. Timentis dominū beata eſt a/
nima eius. Et ſequiť: Oculi domini ſu/
per timentes eum. Et. i. cap̄. Timor do/
mini gloria ꝛ gloriatio ꝛ leticia ꝛ corona
exultationis. Timor domini delectabit
cor. Timenti deū bene erit in extremis:
ꝛ in die defunctionis ſue benediceť. Ti/
mor domini expellit peccatū. nam qui ſi/
ne timore eſt non poteſt iuſtificari. Et. ij
capitulo. Qui timent dominū: inquirēt
que beneplacita ſunt illi: ꝛ qui diligunt
eum replebunť lege ipſius. Qui timent
dominū cuſtodiūt mandata illius: ꝛ pa/
tientiam habebūt vſqꝫ ad inſpectionem
illius dicentes. Si penitentiā non ege/
rimus: incidemus in manus dei: ꝛ nō in
manus hominū. Et pſ. Beatus vir qui
timet dominū: in mādatis eius cupit ni/
mis. id eſt valde. Iſte igiť timor eſt filia/
lis quo nihil derelinquiť eoꝝ qui perti/
nent ad ſalutem. Exemplo Thobie. i. c.
qui nec propter timorem mortis nec re/
rum dimittebat mortuos ſepelire. Dā/
nati vero hoc timore caruerunt: ꝛ ideo ti
more ſeruili perpetuo timebūt. Creden/
dumqꝫ eſt ꝙ ad maiorem cumulum ſue
damnationis timor ꝛ terror tantus quo
pauebūt in cōſpectu iudicis ſemper ma

nebit in eis Cogita q̄to timore terretur
latro videns iudicē volentē eum ad mor
tem condēnare: ſed vere maiori timore ſi
ne cōparatione timebūt damnati viden
tes iudicem ſcꝫ chriſtū eos condēnantez
ad ꝑpetuam inferni penam: ⁊ dicentē il/
lud Math. xxv. Diſcedite a me maledi
cti in ignem eternū qui pa. eſt diabolo et
angelis eius. Timebūt ſecūdo damna/
ti cuneum fraternū. i. ſocietatē tot dāna/
torū hominū: quia vt dictum eſt pluries
multuz affligent̄ ex tanta ſocietate: ſicut
timēt incarcerari cū multis alijs ex qui/
bus ſciunt penum carceris augmentari
Nā ſi ponerēt̄ plures infirmi fetidiſſimi
⁊ calidiſſimi ī vno carcere: tūc q̄to plr̄es
eēnt tāto plus timerēt hi q̄ illic eſſent po
nendi: ſic erit de carcere infernali: immo
etiā homines damnati tam erunt horri/
biles ad videndū ꝙ vnuſquiſqꝫ pauebit
alium videre. Unde ſicut homo defigu/
ratus vel mortuus q̄ttuor vel quinqꝫ die
bus infert timorē magnū: ita vt etiā aliq̄
quaſi perdāt ſenſum ⁊ maxime inopina
ta viſione alicuius terribilis: ſic damna
ti ex viſione mutua maxime timebūt ad
augmentuz ſue damnationis. Iſai. xiij.
Unuſquiſqꝫ ad proximū ſuum ſtupebit
facies combuſte vultus eorum: et Eccl'.
xxi. Pauor operantibus iniquitatē. De
iſto pauore etiam dictum eſt in ſexta pe/
na corporali: videtur tamē magis timor
pertinere ad penam ſpiritualē q̄ corpo/
ralem: q̄uis etiaz pauore ſiue timore rei
viſe corporaliter ſenſus immutent̄ patiē/
do: ſed ille timor ſpiritualis poterit ma/
gis cauſari ex viſione anime turpiſſime
ex deformitate peccati. Legimus eni in
vitis patrum ꝙ cum quidā ſenex ambu
laret per heremū adiunxit ſe ei angelus
in ſpecie humana. Cum aūt veniſſet ad
quoddā cadauer ſene obturāte nares ſu
as ꝓpter fetorez angelus non obturauit
Euntibus illis vltra obuiauerūt cuidā
iuueni: angelo autē obturante nares ſe/
nex non obturauit: qui dixit angelo. In
p̄ſentia cadaueris nares nō obturaſti et
in p̄ſentia iuuenis obturas. Unde hoc:
dixit ei angelus. Iſti fetores corporales
non ledūt nos: ſed peccata hominū illa
fetēt nobis. Unde tollerabilius fetet ca
nis putridus hominibus q̄ anima pec/
catrix angelis In inferno igit̄ vbi anime
ſe mutuo videbūt ſiue intelligēt nō obſtā
te corpore vna infert alteri ⁊ fetorem ⁊ ti
morem. Et iſta pena timoris debet̄ illis
qui hic ꝓpter hominū timorē ⁊ verecun
diam dimittūt bene agere ⁊ saluti ſue ꝓ
uidere Et iſte dici poteſt timor human⁹
quo ducti homines magis eligunt ma/
lum anime q̄ corpis: ſimiles illi de quo
dicit̄ ꝙ eundo ad foruz portabat ſotula/
res in collo magis eligens ledere pedes
q̄ ſotulares: magis em̄ aliqui timent ꝑ/
dere bona rerum mundanaruz q̄ corpo
ris imo q̄ anime Quot cōmittunt pecca
ta etiam pro vno denario iurando et per
iurando deus nouit. Contra hunc timo
rem dicit chriſtus Math. x. Nolite time
re eos qui occidūt corpus: animā aūt nō
poſſunt occidere. Sed potius eum time
te qui pōt aiam ⁊ corpus ꝑdere in gehē/
nam. Iſte igit̄ eſt malus timor: ⁊ ideo du
cit ad alium maiorē timorē. Tu em̄ ſcis
q̄ta pena ſit eſſe in timore alicuius hoīs
Credo em̄ ꝙ oēs aliq̄n aliquē timuerūt
⁊ ex inſperato territi ſunt: ⁊ ſi ille terror ſi
ue timor duraret: nunq̄ȝ in hoc mundo
gauderēt Cogita igit̄ q̄ȝta pena ſit dam
natis eſſe in ꝑpetuo pauore ⁊ timore alio
ruz dānatoꝝ. Tertia pena timoris erit
ex viſione demonū. Et licet etiā ſit dictū
de viſione demonū in ſexta pena corpora
li: verūtamē etiā videbunt̄ ſpiritualiter.
Unde ſicut aie beatoꝝ videbunt deum
clare: ⁊ eo fruent̄ ⁊ gaudebūt: ita aie dā/
natorū videbūt demones per intellectū:
⁊ iſta viſio ſpiritualis eis infert magnuz
timorē. Experimur em̄ ꝙ nominatio ei⁹
infert timorē: q̄ȝto magis eius viſio ſpi/
ritualis. Et iſta pena erit his qui nolūt
eum hic timere ſed acquieuerūt ſuis tē/
ptationibus ⁊ cōſilijs ſuoꝝ ſequēdo ma
las ſocietates: ita ꝙ nec habuerūt timo/
rem ſeruilē: qui eſt cū quis nō amore iu/
ſticie: ſed timore gehenne vel alterius pe

ne abſtinet a malo vel facit aliquod bo/num. Talis fuit pharao qui cū flagellabatur dimittebat pplm:ſed qñ tollerabatur nec dñm cognoſcebat nec populū dimittebat:ſicut patet Exodi.ca.vlti. Talis fuit anthiocuſ qui infirmitate flagellatus orabat dñm.ij.Mach.ix. Ubi dicitur. Sup̱be locutus eſt venturū ſe hieroſolymā ⁊ cōgeriē ſepulchri iudeoꝝ eū facturū: ſed qui vniuerſa conſpicit dñs deus iſrael p̱cuſſit eum inſanabili ⁊ inuiſibili plaga:ita vt corpore impij vermes ſcaturirēt odore etiā illius ⁊ fetore exercitus grauaret̃: ⁊ cū nec ipe iam fetorem ſuū ferre poſſet ita ait. Juſtum eſt ſubditum eſſe deo ⁊ mortalē nō paria deo ſentire. Orabat autem hic ſceleſtus dñm a quo nō eſſet miſcdiam cōſecuturus:⁊ ciuitatē ad quā feſtinās veniebat vt eam ad ſolum deduceret:nō optat liberā reddere. Et ibi multa p̱miſſa ⁊ vota ponuntur. Et ſequit̃ in fine capituli. Jgit̃ homicida ⁊ blaſphemus peſſime p̱cuſſus:⁊ vt ipe alios tractauerat p̱egre in montibus miſerabili obitu vita functus eſt. Et hoc quia ſolo timore pene mouebat̃. Tales erūt iudei plures qui timore pene legē ſeruabāt:quib; xpiani multū vident̃ peiores qui nec timore nec amore ſeruāt legem quā amore ſeruare deberēt Sz alij timore ſeruili ſunt ſicut pirate qui videntes tempeſtatē faciūt vota confitent̃ ⁊ p̱mittunt mirabilia:ſed ſtatim ceſſante tempeſtate redeūt ad ludos ⁊ blaſphemias ⁊ alia mala cōſueta. Tales ſunt iterū ſimiles porcis ⁊ canibus qui percuſſi fugiunt de domo ad horam:ſed ſtatim reuertunt̃ ⁊ faciūt tedia cōſueta. Jtem ſunt ſimiles cuidā ruſtico trufatori: de quo dicitur:ꝙ cum duceret vaccam ⁊ vitulū ad montē ſancti michaelis inter fines britanie ⁊ normanie et videret venire fluxus maris exclamauit dicens. O beate michael libera me ⁊ dabo tibi vitulum. Liberatus autē dicit ſic. Beatus michael bene erat fatuus ſi credebat ꝙ darem ei vitulū meū. Et ecce iteꝝ fluxus quaſi inuoluens eū ⁊ exclamauit dicēs. O beate michael libera me ⁊ p̱mitto tibi vaccam ⁊ vitulū. Liberatus aūt dixit. O michael michael nec vitulū nec vaccam habebis. Cum autē ſic quaſi ſecurus incederet:ecce iterum fluxus inuoluens ⁊ ſuffocans eum ⁊ vaccā ⁊ vitulū. Sic multi in neceſſitatibuſ aut infirmitatibus multa p̱mittunt ꝙ ſcz bene viuent reſtituent ſi habēt de alieno:vota faciunt:ſed ſani vel poſt periculū nihil faciunt:⁊ ideo quādo credunt ſecure viuere ſup̱uenit mors et inuoluunt̃ cū ſuis peccatis in infernū: quia nec ſe emendauerūt nec reſtitutionem fecerūt:aut vota ſoluerunt: iuxta illud.i.Theſſa.v. Cum eñ dixerunt pax et ſecuritas:tunc repētinus eis ſuperueniet interitus ſicut dolor in vtero habētis ⁊ non effugient. Et ibi loquit̃ aplus de die iudicij dicēs. Dies dñi ſicut fur: ⁊ ita in nocte veniet. Et poteſt etiam intelligi de die mortis. Notādū aūt ꝙ iſte timor ſeruilis ẜm ſe nō eſt peccatū ſicut mūdanus ⁊ humanus. Non eñ eſt malū in ſe cauere a peccato p̱pter timorē pene: ſed tamē ſemp̱ eſt cū peccato. Unde Augu. ſuper illo verbo. Confige timore.t.c.me. dicit de tali. Uiuit in homine peccandi voluntas:⁊ ſequeret̃ opus ſi ſperaret̃ impunitas. Conſtat autē ꝙ peccādi voluntas peccatū eſt p̱pter hoc dicit̃.i.Joh.iiij. Timor non eſt in charitate:quia charitas excludit peccatū. Et ideo cauere a malo timore pene tantū attribuit̃ malis cauere autē a peccatis amore iuſticie attribuitur bonis iuxta illos verſus oratij. Oderunt peccare mali formidine pene. Oderūt peccare boni virtutis amore:talis timor non facit euadere penas quas timet. Exemplū de duobus ſocijs clericis de qbus dicit̃ ꝙ ſe multū diligētes dixerunt ad inuicē ꝙ qui primo moreret̃ rediret ad alterū ſi poſſet. Factū eſt autē vt alter moreret̃ facta confeſſione ⁊ recepto viatico cū fletu. Poſt aliquot vero tempus apparuit ſocio: ⁊ q̄ſiuit ſocius quomodo ei eſſet ⁊ reſpondit ꝙ male: q2 damnatus erat. Et ſocius. Nunquid profuit tibi confeſſio viaticum ⁊ lachrime quas

effudiſti in extremis. Et ille. Non quia
oia feci, ex ſolo mortis timore. Ideo dici
tur Prouerb. xi. Juſticia liberabit a mor
te: ipſa eſt eñ ſola que facit euadere viſi-
onem demonũ hmõi timor nõ facit time
re filiũ dei: ⁊ per cõſequẽs heredẽ regni
Nõ ergo timeamus deuꝫ ſolo tali timo
re: ſed magis filiali: de quo prius dictuꝫ
eſt vt euadere valeamus timorẽ illum pe
nalẽ quo demões videbunt̃. Quarta pe-
na timoris erit in dãnatꝭ ꝓpter penas ve
hementes quas patient̃. Quantũ time-
res ſi videres ignem in quo oporteret te
tenere digitũ per horam: et magis ſi per
diem: ⁊ adhuc magis ſi totũ corpus per
annũ ⁊ corpus tuuꝫ deficere nõ haberet
Cogita autẽ ſi potes quãto timore dam
nati timent qui ꝑpetuo et ſine fine tantũ
⁊ talem ignẽ patient̃: de quo igne dictuꝫ
eſt in prima pena corporali. Et non ſolũ
ignem ſed ⁊ frigus intenſiſſimũ et alias
penas de quibꝫ dictũ eſt. Quantũcꝫ eniꝫ
ſtent in inferno damnati ille pene nõ mi
tigabunt̃: quia in inferno nulla eſt redẽ-
ptio: nulla penarũ alleuiatio: ⁊ ideo cum
quanto timore poſiti ſunt in inferno tan
to timore ſemꝑ timebũt. O deus quãta
pena eſt iſta. Sciũt eñ pauperes chriſti
ꝙ̃ timent predones ⁊ raptores. Videa
mus igitur chariſſimi quomodo iſtuꝫ ti
morẽ poterimus euadere. Certe euade-
mus ſi de timore ſeruili tranſeamus ad-
initialẽ ⁊ filialẽ: quod ſic fit. Cum pecca
tor audit p̃dicari penam eternã et terri-
tus abſtinet a malis ſolum vt vitet penã
timet ſeruili timore: ⁊ non eſt adhuc iu-
ſtus ꝙ̃uis abſtineat a peccato quia ſi nõ
eſſet pena quã formidat: nos abſtineret a
peccato: ⁊ ideo in eo eſt amor peccati ra-
dicaliter. Iſte dum abſtinet a malis aſ-
ſueſcit ſe bonis: ac per hoc incipit ama-
re bonum ⁊ delectari in illo: quod cum ce
pit amare expelleret̃ amor peccati: quia
nõ patiunt̃ ſe ſe amor iuſticie ⁊ amor pec
cati: ſimul etiam expellet̃ timor ſeruilis
qui ſolam penã timuit: ⁊ iam cũ charita
te incipit eſſe timor inicialis qui adhuc
vnum oculũ habet ad penam: ſed alterũ
habet ad offenſaꝫ ne cõmittat. Interim
bene agendo creſcit charitas: ⁊ ſimul cũ
hoc creſcit timor offenſe ⁊ diminuitur ti
mor pene: donec totus intuitus animi ſit
ad offenſam nõ ad penam: ⁊ tunc eſt ꝑfe
cta charitas: ⁊ tunc expellit̃ timor inicia
lis ⁊ ſuccedit filialis cuius vſus in p̃ſen-
ti eſt reuereri ⁊ timere ne offenſa fiat. Ne
ergo incurramus timorẽ tantarũ pena-
rum ſaltẽ habeamus timorẽ inicialẽ ad
quẽ incuriendũ dicit Joh. bap. Math.
iij. Videns multos phariſeoꝝ ⁊ ſaduce
orũ venientes ad baptiſmũ ſuum dixit
eis. Progenies viperarũ quis demõſtra
uit vobis fugere a ventura ira. Facite er
go fructũ dignum penitẽtie: iam enim ſe
curis ad radicẽ arboris poſita eſt. Om-
nis ergo arbor que nõ facit fructũ bonũ
excidetur ⁊ in ignẽ mittet̃. Qui poſt me
venturus eſt fortior me eſt cuius ventila
brũ in manu ſua ⁊ ꝑmundabit aream ſu
am: ⁊ cõgregabit triticũ ſuum in horreũ
paleas autẽ comburet igni inextingui-
bili. Iſte habet duas alas que date ſunt
mulieri ad volandũ in deſertũ penitẽtie
Apocal. xij. Duo p̃dicti timores ſcꝫ pe-
narum offenſe multas animas fecerunt
volare ad penitentiã. Exemplũ de thay-
de meretrice de qua dicit̃ ꝙ tãte pulchri-
tudinis extitit ꝙ multi ꝓpter eam vendi
tis ſubſtãtijs ſuis ad vltimã paupertatẽ
deuenirẽt: ſed ⁊ amatores ſui pre zelo illi
us litibus inter ſe ↄſertis frequẽter thay
dis limina ſanguine replebãt: quod cuꝫ
audiſſet abbas pannũcius ſumpto habi
tu ſeculari ⁊ vno ſolido profectus eſt ad
eam in quãdã egypti ciuitatem: deditcꝫ
ſolidũ quaſi pro mercede peccandi. Illa
accepto p̃cio ait illi. Ingrediamur ſimul
in camerã. Cuncꝫ ingreſſus eſſet ⁊ lectũ
precioſis veſtibus ſtratũ aſcendere mi-
naret̃ dixit ad eam. Si eſt interius cubi-
culum in ipm eamus. Illa autem dixit.
Eſt quoddã cubiculũ vbi nullus ingre-
ditur. Si vero deum times nõ eſt locus
qui deitati eius abſcondat̃. Qꝫ cũ ſenex
audiſſet dixit ei. Et ſcis eſſe deum. Que
reſpondit. Scio eſſe deum ⁊ regnũ futu

ri ſeculi: necnon ⁊ tormenta peccatoꝝ: di
xitq; ei. Si ergo noſti cur tātas animas
ꝑdidiſti. Et nō ſolum pro tua: ſed ꝓ il/
lorū reddituram ratione damnaberis. Il/
la vero audiens ꝓuoluta ad pedes eius
cum lachrimis orabat dicens. Scio eſſe
penitentiā pater et cōfido remiſſionē te
orante ſortiri: tantū peto tribus horis in
ductas: ⁊ poſt hec quo iuſſeris ibo: que/
cunq; preceperis faciā. Cunq; locum il/
li abbas cōſtituiſſet vbi venire deberet: il
la collectis oībus q̄cunq; ex peccato lu/
crata fuiſſet platiſq; in medio ciuitatis
populo ſpectāte igne combuſſit clamās:
venite omnes qui peccaſtis mecum ⁊ vi
dete quomō oīa que ꝯtuliſtꝫ mihi exu
ram. Erat autē ꝑcium auri librarū qua/
dringentarū. Que cū oīa incendiſſet ad
locum quē abbas cōſtituerat ꝑrexit quā
ille receptā virginū monaſterio in cellu/
lam paruā recludēs: oſtium celle plum/
bo ſignauit et paruā reliquit feneſtram
per quā ei victus inferret. Iuſſitq; ei om
nibus diebus parum panis et paululū
aque miniſtrari. Cum autē ſenex deſcē/
deret ait ad eum Quo iubes pater vt ex
naturali meatu aquā meam fundā: ait
ille. In cella ſicut digna es. Cunq; iterū
quomodo deberet adorare inquireret:
ait. Non es digna nominare deum neq;
in labijs tuis nomē trinitatis adducere
ſed nec ad celum manus extendere: quo
niā labia tua iniquitate plena ſunt ⁊ ma
nus tue ſordibus inq̄nate: ſed tantūmo/
do incumbēs cōtra orientē reſpice hunc
ſermonē frequēter iterans. Qui plaſma
ſti me miſerere mei. Cū ergo tribus an/
nis fuiſſet incluſa condoluit abbas pan/
nuncius ⁊ profectus ad anthoniū vt re/
quireret ſi deus remiſiſſet illi peccata: et
narrata cauſa Anthonius cōuocatis di
ſcipulis ſuis precepit eis vt illa nocte vi/
gilantes in oratione ꝑſiſterent ſigillatī:
quatenus alicui ex his declararet deus
cauſam pro qua pannucius abbas vene
rat. Cū ergo inceſſanter oraſſent abbas
paulus maior diſcipulus anthonij vidit
ſubito lectū in celo precioſis veſtibus or
dinatū quem tres vigines clara facie cu
ſtodiebāt Cunq; paulus ille diceret glo
riam illam tantū eſſe anthonij. Vox au
tem diuina reſpōdit. Non eſt patris tui
anthonij: ſed thaydis meretricis. Quod
cum mane paulus pannucio dixiſſet cū
gaudio diſceſſit: ⁊ mox ꝓfectus ad mo/
naſterium oſtium celle aperuit. Illa ve/
ro rogabat vt adhuc maneret incluſa:
dixit autē ei. Egredere quoniā dimiſit
tibi deus peccata tua. Et illa reſpondit
Teſtor deum quia ex quo huc ingreſſa
ſum ex oīmibus peccatis meis feci velut
ſarcina: ⁊ ſtatui ante oculos meos ⁊ ſicut
non receſſit anhelitus de maxillis meis
ſic non diſceſſerunt peccata mea ab ocu/
lis: ſed flebam ſemꝑ illa ꝯſiderans. Cui
abbas dixit. Non propter penitentiā tu
am remiſit tibi deus peccata tua: ſꝫ quia
hunc timorē ſemper habuiſti in animo.
Et cum inde illā adduxiſſet. xv. dies ſu
peruixit ⁊ pauſauit in domino. O deus
meus quid nos faciemus de tot peccatis
noſtris ſuper quibus nihil timemus: di/
xiſti enim dn̄e ſicut dicitur Matth. xxi.
Amen amen dico vobis quia publicani
⁊ meretrices precedent vos in regnum
dei. Hoc videmus verū in ſancta thay
de ⁊ ſequamur ſi timorem habuerimus
Iſte dicitur initialis: quia eſt iniciū ſapi
entie. Eccle. i. Et in pſ̄: Qui timet deū
faciet bona. Eccleſia. xv. Sapiētia vero
eſt nō in cognitione boni ⁊ mali: ſed etiā
in reprobatione mali et electione boni.
Item dicitur initialis quia eſt in incipi/
entibus bene agere vt cōmuniter. Hoc
timore igitur penas inferni euademus: et
reuerentialē obtinebimus in patria: de
quo dicitur in pſ̄. Timor dn̄i ſanctus per
manet in ſeculū ſeculi: de non habentibꝰ
hic timorē homini in charitate ⁊ nō cog
noſcentibus deū ei ſuper omnia obedi/
endo dicitur in themate. Conuertātur in
infernū omnes gentes ⁊c̄.

Eptima pena ſpi
ſ
ritualis in dānatis erit certi/
tudo ſue damnationis. Q̄ꝫ

pena terribilis ſcire ꝙ nunq̄ꝫ ceſſabūt a
tanta tribulatiōe: ꝙ nunq̄ꝫ melius habe
bunt. Scis enī q̄ꝫtum ſunt triſtes q̄ ſunt
certi ꝙ adiudicati ſunt morti Et dānati
certi erūt ꝙ ſunt adiudicati eterne morti
ꝑpetuo tam grauiſſime punitōi O deus
meus q̄ꝫta fatuitas ꝓ momētanea dele/
ctatione velle incurrere ꝑpetuā dānatio/
nem. Hec cōditio igiꝛ ꝑpetuitatis mul/
tū aggrauabit. Erūt igiꝛ certi de q̄tuor.

Primo ꝙ iudex nō reuocabit ſententiā
ſuam.

Secūdo ꝙ bene agēdi nunq̄ꝫ obtinebūt
q̄ꝫq̄ꝫ potentiam.

Tertio certi erūt ſocietatis maledicti e/
ternaliter.

Quarto loci infernalis punientis hor/
ribiliter.

Primo igiꝛ erūt certi ꝙ iudex ⁊c̄. Un
de hoc: Certe ex ſnīa ꝓlata q̄ꝛ iudex di/
cet ſnīam ꝓferendo: vt diciꝛ Math. xxv
Diſcedite a me maledicti in ig. eter. qui
para. e⁊ diabolo ⁊ angelis eius. Et ſeq̄/
tur in fine capituli. ⁊ ibūt hij. ſ. qui a ſini/
ſtris eius erūt in ſuppliciū eternū. Juſti
autē in vitā eternā. glo. Fruſtra ergo ori
genes ſpondet liberationē poſt multos
annos malis hoībꝫ ⁊ ipis demonibꝫ. Ui
des ergo quō iudex ſnīam dat: vt eterna
liter puniānꝛ. Et ibi poniꝛ eternū. ſ. a par
te poſt ꝓ ꝑpetuo. Cōſidera igiꝛ ꝙ iudex
nunq̄ꝫ reuocabit ſnīam ſuā: ⁊ de h̄ erunt
certi dānati. Nūc vero ſumus incerti de
ſnīa illa an ferēꝛ ꝯtra nos vel nō: ſed ſen/
tentia ꝓ regno. ideo inq̄t btūs Pe. ij. pe.
c. i. Quapropter fratres magis ſatagite:
vt ꝑ bona opera certā veſtrā vocationē ⁊
electionē faciatꝫ Hec em̄ faciētes nō pec
cabitis aliq̄n. Sic enī abūdanter mini/
ſtrabiꝛ vobis introitus in regnum celoꝝ
dn̄i nr̄i ſaluatoris ieſu xp̄i. Sunt enī ali/
qui fatui qui dicūt ꝙ deus non erit adeo
durus vt in eternū puniat. Cōtra quos
ait idem apl̄s. c. ij. eiuſdē epl̄e. Fuerūt ve/
ro ⁊ pſeudo ꝓphete in ꝓplo ſicut ⁊ in vo/
bis erūt magiſtri mēdaces qui introdu/
cent ſectas ꝑditiōis. Et ſequiꝛ. Si enim
angelis peccantibꝫ nō pepercit: ſed ruē/
tibus inferni detractos in tartarū tradi/
dit in iudiciū cruciādos reſeruari ⁊c̄. Et
ſequiꝛ. c. i. Hanc ecce vobis chariſſimi ſe
cundā ſcribo epl̄am in quibꝫ veſtrā exci/
to in cōmonitiōe ſincerā mētē vt memo
res ſitis eoꝝ que p̄dixi verboꝝ a ſanctis
ꝓphetis ⁊ apl̄oꝝ ſanctoꝝ p̄ceptoꝝ dn̄i et
ſaluatoris. Hoc primū ſciētes ꝙ veniēt
in nouiſſimis diebꝫ in deceptōe illuſores
iuxta ꝓprias cōcupiſcētias ambulantes
dicētes: vbi eſt ꝓmiſſio aut aduētus eius
Ex quo em̄ patres dormierūt omnia: ſic
ꝑſeuerant ab initio creature. Et ſequiꝛ:
Non tardat dn̄s ꝓmiſſionē ſuā: ſed pa/
tienter agit propter vos nolens aliquos
perire: ſed omnes ad penitentiā reuerti:
aduenieт aūt dies dn̄i: vt fur ꝓpter quod
chariſſimi ſatagite imaculati ⁊ inuiolati
ei inueniri in pace ⁊ lōganimitatē dn̄i no
ſtri ſalutē arbitramini. Nolite igiꝛ dubi
tarē: q̄ꝛ vere ita erit ſicut ſcriptura loqui
tur: nam nō volūtate humana allata eſt
aliquādo ꝓphetia: ſed ſpū ſancto inſpirā/
ti locuti ſunt ſancti dei hoīes. Ut igitur
iſtā ſententiā ipis dānatis certā. ſ. ꝙ nun
q̄ꝫ reuocabiꝛ poſſumus euadere: labore/
mus ad bene agēdū: q̄ꝛ credūt multi ſal
uari qui dānabunꝛ. Unde legimꝰ in vi/
tis patrū ꝙ abbas ſiluanus: cum factus
fuiſſet in exceſſu mētis corā fratribꝫ ⁊ re/
diſſet ad ſe flebat valde: Et interrogaue
rūt eum fratres q̄d haberet. Abbas aūt
ille tacebat ⁊ flebat. Cum aūt inſtarēt vt
diceret q̄d haberet: dixit Ego ad iudiciū
dei raptus fui: ⁊ vidi q̊ſdā de habitu nr̄o
exeūtes ad tormēta: quoſdā vero de ha/
bitu ſeculari eūtes ad regnū. Et idē eſt
q̄d dr̄ Mat. vij Multi dicēt mihi in illa
die: dn̄e dn̄e nōne in nomie tuo ꝓphetaui/
mus: ⁊ in noīe tuo demonia eiecimꝰ: ⁊ in
noīe tuo virtutes multas fecimꝰ. Et tūc
ꝯfitebor illis: q̄ꝛ nunq̄ꝫ noui vos: diſcedi
te a me oēs q̄ opamini iniq̄tatē. Si aūt
ꝓphete ⁊ fugātes demones ⁊ miracula fa
cientes: tunc repellenꝛ quis pōt eſſe q̄ de
ſe nō dubitet. Incertꝰ eſt igiꝛ q̄ſq̄ꝫ de le/
ge cōmuni: de illa ſnīa de qua certi erūt
dānati: etiā ꝙ executio illius erit perpe/

tua. Eſt em̄ magna ꝯſolatio cum habet᷑
ſpes de miſcd̄ia iudicis ⁊ de reuocatiōe
ſue ſentētie: ſed hoc nō erit tunc qꝛ modo
eſt tēpus miſcd̄ie tūc erit tēpus veritatis
⁊ iuſticie Leo papa in veritate iudicabit
te qui in veritate te redemit. Hec pena
debet᷑ illis qui nolūt credere ſacre ſcrip-
ture ⁊ deo: ſed dicūt nos iſta adinueniſſe
in timorē peccatoꝝ. Tales ſunt peſſimi
⁊ falſi chriſtiani qui cōtradicūt euāgelio
⁊ per ꝯſequēs deo ⁊ eccleſie ⁊ articulo fi
dei orthodoxe. in quo dicit᷑. Inde ſcꝫ de
celo venturus iudi. vi. ⁊ mor. Tales be-
ne vellēt ꝑpetuo ſaluari ſed ſine labore ⁊
certamine: cū tamē dicat apl's. Nō coro-
nabit᷑ niſi qui legitime certauerit. Cū er
go dicant vitā beatā eſſe eternā: q̄re etiā
nō credunt penā in mortē eternā. Et q̄ꝫ-
uis ſint multe rationes ⁊ auctoritates ṕ
us circa hoc allegate: nūc tamē aliq̄ ad-
dunt᷑: Per ſe notū eſt inquit cōpilator li-
bri de virtutibꝫ ꝙ qui addit ſuꝑ peccatū
ſuū cōtumaciā ſeu impenitentiaꝫ auget
peccatū ſuuꝫ ⁊ penā: ⁊ q̄ꝫtum durat in in
iuria debet durare ⁊ pena Quia ergo exi
ſtens in inferno addit ſuꝑ peccatū ſuuꝫ
cōtumaciā vel impenitentiā: nulla em̄ ve
ra pnīa vel emēdatio eſt apud inferos: ſi
cut dicendū eſt magis in pena ſequēti et
tamdiu durat iniuria q̄ꝫdiu ei nō emēda
merito ſemꝑ durabit ipius pena Et hāc
mouet q̄ſtionē petrus diſcipulus grego-
rij ipſi gregorio in. iiij. dia. di. Scire veliꝫ
quomdo iuſtū ſit vt culpa que cū fine ꝑ-
petrata eſt ſine fine puniat᷑. Gre. Hoc re
cte dicet᷑ ſi diſtrictus iudex nō corda ho-
minū ſed facta penſaret. Iniqui em̄ non
cum fine dereliquerunt: que cum fine vi
xerūt: nam voluiſſent vtiq̄ꝫ ſi potuiſſent
ſine fine viuere: ſine fine peccare ſicut ſa-
tis dictum fuit prius in pena corporali.
Ad hoc propoſitum vide pulcherrimaꝫ
reſolutionē in ſancto Tho. i. ij. q. lxxxvij.
ar. iij. ⁊ infra. Et. iiij. ſen. diſ. xlij. arti. iij.
quo q̄rit: vtruꝫ ex diuina iuſticia inferat᷑
pctōribꝰ pena eterna. Et ſic patet ꝙ ſen-
tentia iudicis erit irreuocabilis de quo
certiſſimi erūt ipſi damnati que certitu-
do erit ſuprema pena. Secūda erit pena
certitudinis in hoc ꝙ bene agēdi ⁊c. Q
q̄ꝫta pena erit ſe ſcire certitudinaliter ṕ-
uatos eē illa poteſtate: qua potuiſſent lu
crari regnū celoꝝ ſi voluiſſent. Tunc au
tem poterūt ꝙ potuiſſent hic faciliter et
de hoc erunt certi. Et hec pena dabit᷑ il-
lis qui hoc nō fecerūt quādo potuiſſent
Tales ſunt qui nō habēt fidem certam
aut ſi habēt fidem illa eſt mortua. Ubi
notandū ſicut dicit᷑ in ſumma de virtuti
bus. c. de fide ꝙ tria exigunt᷑ ad bene ope
randū: ſcire: poſſe: ⁊ velle. Et qꝛ in intenti
one operatiōis prior ē finis his que ſunt
ad finem ⁊ ſm naturā finis ſumunt᷑ ea q̄
ſunt ad finē ideo in operādo ea que ſunt
ad deum ⁊ ſalutē noſtrā neceſſe habemꝰ
finis bonitatē cognoſcere ⁊ deſiderare: ⁊
aliquā fiduciā obtinēdi habere vt ſcꝫ co
gnoſcamus quo debemus tēdere ⁊ veli
mus venire ⁊ ſperemꝰ poſſe ꝑuenire. Nō
em̄ temptāda ſunt que oīno effici nō poſ
ſunt: vt ait ſapiēs. Fide bonitatem finis
agnoſcimus: charitate deſideramus: ſpe
fiduciā obtinendi habemꝰ. Et qꝛ ſcire ē
diminutū in vi rationali ⁊ poſſe in iraſci
bili ⁊ velle inordinatū in cōcupiſcibili:
iō fides eſt ſupplemētē cognitionē in rō-
nali: Spes ſupplementū fortitudinis in
ira ſcibili ⁊ charitas ē ordīatiua volūta
tis in cōcupiſcibili. Fide agnoſcimus ſu
pernū bonū ſiue ſummū bonū eſſe bonū
ſe cōmunicās ex qua cognitione due affe
ctiones oriunt᷑ ſcꝫ ſpes ex eo ꝙ cognoſcit᷑
liberaliſſimus bona ſua cōmunicādo: et
deſideriū ex eo ꝙ cognoſcit᷑ eſſe bonum
quo nihil melius poteſt deſiderari. Bo-
num em̄ eſt qđ deſiderat᷑ ab oībus vt ait
beatus Dyoniſius: ⁊ ſm ariſto. Omnia
bonum exoptant. Uita hominis abſq̄ꝫ
lumine fidei vaga eſt neſciēs quo tendat
Ioh. xij. Qui ambulat in tenebris neſcit
quo vadat. Homo abſq̄ꝫ fide ad molaꝫ
iſtoꝝ temporaliū circuit ad modū ſamſo
nis exoculati. Iudic. xv. eterna nec cog-
noſcens nec cupiens. pſ. In circuitu im-
pij ambulāt. Et in lib. dicte ſalutis dici
tur. Ad hoc ꝙ fides ſit cōmendabilis de

bet habere tria ſcꝫ veridicā confeſſionē:
magnificā deuotionē: ⁊ catholicā ꝓfeſſio
nē. Primo igitur fides dꝫ hr̄e veridicā ↄfeſ
ſionē vt veruꝫ dicat: ne aliud credat: aliť
viuat vt ſ. fides ſit viua nō mortua: vera
nō ficta. Res em̄ mortua nō ē res ſed eq̇
uoce: ſicut hō mortuuſ nō eſt homo. Res
em̄ ficta ꝓprie nō eſt dicēda res: ſicut leo
pictus non eſt leo: denarius de auricalco
nō eſt verus denarius q̇ debet eſſe de au
ro. Tales ſūt falſi ⁊ ficti xp̄iani: de quo
dicit apl̄s Titū. i. Cōfitenť ſe noſſe deū:
factis aūt negant. Tales ſunt ſicut chi/
mera q̄ eſt res ficta ⁊ tñ nihil eſt in rerū
natura. Fides veridica eſt ſic viuendo ſi
cut credit Secūdo debet habere magni
ficā deuotionē in tribus. Primo vt in ſo
lo deo confidat etiā ſi natura vel rō con/
tradicat. Talē fidem habuit abraā qui
vetulus de vetula ⁊ ſterili cōtra oēm ra
tionē credidit deo ꝓmittēti ꝙ haberet ſe
men in quo bñdicerenť oēs gentes. Vñ
diciť Geñ. xv. Credidit abraam deo ⁊ re
putatū eſt ei ꝓ iuſticia. Scdō fides ē ma
gna ſi in aduerſitate nō deficiat ſꝫ plus
inualeſcat: de qua dicit ſaluator Math.
xvij. Si habueritis fidem ſicut granū ſy
napis ⁊c̄. Granū ſynapis q̄to plus teriť
tāto fortiꝰ viget. Talis fuit fides mar/
tyrꝝ q̇ vt diciť heb. xi. ꝑ fidē vicerūt regna
ludibria ⁊ verbera inſuꝑ ⁊ vincula ⁊ car
ceres: de hac fide diciť. i. Joh. v. Hec eſt
victoria que vincit mundū fides noſtra
Talē nō habuit petrus qui vidēs ventū
validū timuit ⁊ ſtatim merſus fuit: cui ⁊
ſaluator dicit Mat. xiiij. Modice fidei
q̄re dubitaſti. Sic multi vidētes ventuꝫ
validū tribulati ſtatim titubāt ⁊ mergū
tur in mari deſperationis qd̄ eſt mortuū
in quo nil poteſt viuere. Tertio eſt fides
magna ſi ꝓpter dilationem homo petere
non deſiſtat quod ſibi ꝓmiſſum eſt ſcꝫ re
gnum ⁊ bene operando ⁊ orando. Talē
fidem habuit mulier cananea: que q̄tū/
cunq̄ꝫ fuiſſet a chriſto repulſa nunq̄ꝫ qui
euit a prece quouſq̄ꝫ fuit exaudita. Vn/
de dicit matthei. xv. O mulier magna ē
fides tua: fiat tibi ſicut petiſti: quia vul/
go diciť. Quod differť non offerť. Item
fides debet habere ꝓfeſſionem catholicā
Unde catholica ꝓfeſſio chriſtiana conti
net: xij: articulos qui in ſymbolo apoſto/
lico ↄtinenť Eſt tamē aliud credere deo:
aliud credere deum: aliud credere in de
um. Credere deo eſt credere veruꝫ quod
dicit: credere deū eſt credere ip̄m eſſe: cre
dere in deū vt dicit Augu. eſt credendo
amare credendo in eum per amorē ire: ⁊
eius mēbris incorporari ⁊ tales ſunt qui
eius p̄cepta cuſtodiūt. Talis fides eſt q̄
poſſumus mereri vitam eternā: ⁊ qua dā
nati potuiſſent ſi voluiſſent: tunc aūt nō
poterūt quia erunt extra ſtatū merendi.
Cōſidera q̄ta pena eſt alicui et triſticia
qui ꝓpter ſuum defectū ꝑdidit ſuam he/
reditatē: et eſſet maior triſticia ſi ꝑderet
vnum regnū. Sic maxima erit triſticia
ip̄is damnatis qui ꝓpter ſuam malā vo
luntatē: ⁊ quia non fuerūt veri fideles et
boni chriſtiani ꝑdiderunt gloriā ⁊ pati/
enť tam grauiſſimas penas et certi erūt
ꝙ nunq̄ꝫ amplius habebūt tale poſſe q̄/
le habuerūt. Tertia pena erit quia erūt
certi ſocietatis maledicte ⁊c̄. q̄tū ſit gra
ue homini eſſe in ſocietate que diſplicet
notū eſt ⁊ plus eſt moleſtū ſi talis ſocie/
tas inferat penam. Et ſi quis eſt certus
ꝙ in tali ſocietate ſemꝑ deberet manere
multū eſſet triſtis: ſic quidā dānati certi
erunt de illa ſocietate videlicet ꝙ cū de/
monibꝫ ⁊ alijs damnatis ꝑpetuo mane/
bunt in qua ⁊ ex qua ſocietate multū af
fligenť vt dictū eſt prius in multis penis
corporalibus ⁊ ſpiritualibꝫ. O deus q̄/
ta tribulatio q̄ta triſticia ⁊ pena ſtare ꝑ
petuo in tali ſocietate tam fetida tā igni
ta ⁊c̄. Ubi erunt ſocietates huius mun/
di: vbi prandia ⁊ cōuiuia in quibus fiūt
tot exceſſus ⁊ in ꝟbis ⁊ in cibis: vbi cho
ree in quibuſ tot mala cōmittunť: vbi ſo
cietates ludentiū ⁊ bibētiū in tabernis.
Certe ex talibus mūdanis ſocietatibus
ꝓpter peccata ibidem cōmiſſa mortalia
ibunt hoīes ſi ſic moriunť in illis pecca/
tis ad illam ſocietatē infernaleꝫ. Fugite
igitur chariſſimi tales mundi ſocietates

erit certitudo ſue damnationis

vt vitetis ſocietatē damnatoꝝ: ſocietatē plurimū non oportet ſequi. Unde ponitur ad hoc exemplū in legēda ſanctorū: cum quidā rex cū deberet baptizari: ⁊ iā vnū pedem haberet in lauacro: alterū retrahens interrogauit: vbi nā plures maiorū ſuoꝝ eſſent in inferno vel paradiſo. ⁊ audiēs plures eſſe in inferno intinctū pedem retrahēs: ſanctius eſt inq̄t plures q̄ꝫ pauciores ſequi: ⁊ ita ludificatus eſt a demone ꝑmittente ſibi ꝙ tertia die incomparabilia bona daret: ſed ipſe quarto die ſubita ⁊ eterna morte perijt. Sic multi malūt ſequi ſocietates fatuoꝝ q̄ꝫ bonoꝝ ⁊ volunt magis ire cū illis qui vadūt ad infernū q̄z cum illis qui vadunt ad paradiſum. Sed vere ſocietas que hic eis fuit grata in inferno erit triſtis et ingrata. Quarta pena erit certitudo loci infernalis. Scitis eñ q̄ztа pena eſt eſſe in loco fetido vel inhoneſto: ⁊ hanc penā alleuiat ſpes exeundi a tali loco: ſed quādo nō eſt ſpes de exitu talis loci tunc eſt grauiſſima: Cogita q̄ztus eſſet dolor ſi adiudicatus eſſes ꝑpetuo ſtare in latrinis q̄ztū eſſes triſtis: igiť penſa. Et vere locus inferni vt iam dictū eſt erit inhoneſtior: fetidior: horribilior: ⁊ grauiorē penā inferens omnibus locis mundi vt ſciēt per experientiā damnati a quo ſcient etiā ſe nunq̄z exituros. O deus q̄ztum timere debent homines huius mūdi qui ꝓpter loca cito tranſitoria ſcz ꝓpter domos edificandas ⁊ acquirendas caſtra ⁊ maneria: terras ⁊ alia loca multa peccata cōmittunt. Naz alij rapiunt caſtra ⁊ dominia alterius per violentiam: vt patet in guerris. Alij ſubtrahunt per fraudes hereditates aliorū ſcilicet diuites a pauperibus. Alij ampliāt terras ⁊ prata ſecreta ſignorum diuiſionis inter proximos admonentes quo omnia dānabilia ſunt dicente propheta Iſai. v. Ve qui coniungitis domum ad domum ⁊ agrum agro copulatis vſqꝫ ad terminū loci: nūquid habitabitis vos ſoli in medio terre: certe cito moriemini: nec vlterius in his locis morabimini. Ubi ergo in inferno ſi in peccato mortali moriamini: ꝓpter quorum locorū acquiſitionē nō tantum ipſi damnanť ſed etiā ſucceſſores. Exemplū quidā miles defunctus in dextrario nigerrimo apparuit: de cuius naribus fumus ⁊ flamma ꝓcedebant apparuit inquam tectus pellibus ouinis ⁊ mollem terre geſtans in humeris. Cui ciuis cui apparuit ait. Eſtis vos dñs fridericus: rñdens: e illo ego ſuz adiūxit: vnde venitis ⁊ quid ſignificāt iſta que video. Ego inquit in maximus penis ſuz: pelles iſtas a tali vidua abſtraxi quas modo ardentes ſentio. Similiter partē cuiuſdam talis agri mihi vēdicaui iniuſte cuius nūc pondere ꝑmor: ſed ſi filij mei iſta reſtituerent: penaz meā multū alleuiarēt: ſicqꝫ euanuit. Audiētes autē filij verba patris ab illo maluerūt eum in pena remanere q̄z ꝑdicta reſtituere: imo etiā illa iniuſte detinere: ⁊ ſic cōſequēter damnari. O quot ſunt tales filij qui malūt patres in penis ⁊ in illo loco etiā ꝑpetuo dānari q̄z reſtituere: etiā ſi pro tali reſtitutione ſcirēt illos ſaluādos: imo malūt damnari ipſimet q̄z reſtituere vel loca iſta vel alias res. Exemplū in lib. de dono timoris. Sacerdos quidā vſurariū mouebat de ſalute anime ſue q: grauiter infirmabatur: dicebatqꝫ ſibi tria fore neceſſaria ſcz dolore de preteritis: ⁊ plene confiteri de peccatis: ⁊ reſtituere pro poſſe. Et ille duo prima libenter faciam: ſed tertium quomodo facerem nihil mihi neqꝫ filijs meis remaneret. Et ſacerdos: ſine hoc non potes ſaluari. Et ille: dicūt ita ſapientes ⁊ ſcripture. Ita vere dicit ſacerdos. Et ille. Et ego volo probare vtrum dicant verum: quia non reſtituā. Et ſic mortuus eſt magis timens paupertatē preſentem q̄z futuram penaz in loco illo viliſſimo O inſania ceteris rebus admiranda qui videt ſe in exitu huius mundi ⁊ non curat ſibi prouidere de loco futuro perpetuo: ꝓ certo talis nō habet fidez ꝙ ſit infernus quē fidelis vere credit eſſe ideo dicitur de tali ⁊ ſibi ſimilibus. Conuertantur in infernū ⁊c.

Octaua pena ſpiritualis

Ctaua pena ſpiritualis erit defectus cōſolationis: ꝛ licet alibi ſit dictum de hmōi defectu: tamē alius eſt defectus cōſolationis corporalis: alius defectus cōſolationis ipſius aīe. Nam vt videmꝰ aliqui cōſolanẜ corporaliter qui nō ſpiritualiter ꝛ ecōuerſo: ꝗuis deſolatio aie redūdet in corpus ꝛ ecōtra vt dictū eſt in pncipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla

cut cōſulebat mulier. Job eidem dicens. Benedic deo ꝛc. i. maledic. Tantū eniʒ abhorret diuinā maledictionē ſacra ſcriptura: vt loco maledic poſuerit benedic: vt quidā dicunt. Sed ſequitẜ. In oībus ſcʒ afflictionibꝫ nō peccauit Job labījs ſuis. Glo. Duobus modis labījs peccamus: cum iniuſta dicimus vel iuſta tacemus: ſed iob neqꝫ cōtra ferientē ſuperba dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal

cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari aut cōfortari in tam maximis penis: ſed erunt in inferno poſiti q̄ſi amplius nulla
cipio penarū ſpiritualiū: ꝗta igitur pena dānatis erit qui conſiderabūt a nullo ſcʒ nec a deo nec ab aliqua creatura cōſolari

dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: patet ꝙ ꝗtumcꝫ qs affligaẜ in hoc mundo in aliquo poteſt ꝯſolari per patientiā ſal
dicit. Nec cōtra ſuadentē recta tacuit patientiā habuit deo grās agens: ſapiētia coniugē arguēdo docens. Patientia aūt ꝛ ſapiētia magna ſunt dei dona. Sic: pa

infirmitate rogabat dñm vt eum tolleret de mũdo iſto: quod cum frequẽter petiſſet aſtitit coram eo angelus dei dicẽs: Miſſus ſum ad petitionẽ tuã expediendam. Elige quod vis aut duobꝫ diebꝫ ſtare in purgatorio: aut duobꝫ annis ſuſtinere infirmitatẽ iſtaꝫ. At ille gaudens elegit primũ: ⁊ mortuus eſt. Poſt horã autẽ modicã apparuit ei exiſtenti in purgatorio iterum angelus quem videns dixit: Quis es tu? Et ille: Ego ſum angelus dñi qui apparui tibi in ſeculo adhuc viuẽti. Et ille: abſit. Tu nõ es angelus: q̃ angeli non mentiunť: tu autẽ mihi mẽtitus es dicens: ꝙ ſoluꝫ duobꝫ diebꝫ ſtarem in purgatorio: hic autẽ ſteti iam tot annis. Angelus autem ait: Scias quod nõdũ hic ſtetiſti per horam integraꝫ. Tunc ille: Rogo igiť vt reducas me ad ſeculum q̃ paratus ſum ſuſtinere q̃tam infirmitatem deo placuerit dũmodo huc non reuertar. Quod ⁊ factũ eſt ex diſpenſatione diuina. Et regreſſus huc ſuſtinuit patienter infirmitatẽ per duos annos poſt quos mortuus eſt. Pie igiť crediť ꝙ angeli boni viſitant cõciues ſuos in purgatorio exiſtentes ⁊ frequẽter conſolanť et vt patienter ſufferant exhortanť. vt diciť in legenda aurea in cõmemoratione defunctoꝝ. Et forte ſpecialius eos viſitant angeli qui fuerũt cuſtodes eoꝝ. Dãnati autem nunq̃ ſic cõſolabunť per ipos bonos angelos. ⁊ hoc iuſte: q̃ hic nunq̃ voluerũt acquieſcere eis: vel ſi quãdoq̃ acquieuerũt: nõ tamen perſeuerauerũt: ſed in peccatis mortui ſunt. De effectibꝫ angelice cuſtodie loquiť multũ euidenter. Bonauen. di. xi. iiij. qui ſunt. xij. Quinimo occaſio erit maxime deſolatiõis ipſis dãnatꝫ: dum recordabunť ꝙ deus tm̃ eos dilexerit ꝙ eis ſicut dicit Hiero. ab ortu natiuitatis dederit angelũ cuſtodẽ: ſcilicet quãdo anima infundiť corpori. Quadruplex tamen ꝑncipalis effectus cõſueuit cuſtodie aſſignari circa animas Vnus eſt vt ꝓficiat anima in bonũ gratie. alius vt nõ cadat in malũ culpe. Tertius eſt ſi cadat ꝙ poſtmoduꝫ reſurgat. Quartus eſt ne totiens vel intantũ malum cadat: quotiens vel ad quantũ aduerſarius incitat. O q̃ta triſticia dãnatis non acq̃euiſſe monitiõibꝫ ſui boni cuſtodis: ⁊ cum eo nõ iuiſſe ad gloriã celeſtem: ſed magis acq̃euiſſe illi dãnato angelo dato in exercitiuꝫ. Vnde magiſter di. xi. ij. c. i. ait. Grego. quoq̃ dicit ꝙ q̃ſq̃ vnũ bonũ angelũ ſibi ad cuſtodiã deputatum et ⁊ vnũ malũ ad exercitiũ habeat. Cui enim omnes angeli boni noſtrũ bonum velint cõmuniterq̃ ſaluti hominũ ſtudeant. ille tñ qui deputatus eſt alicui ad cuſtodiã ſpecialiter euꝫ hortať ad bonũ: ſicut legiť de angelo Thobie: ⁊ de angelo petri in actibꝫ apl'oꝝ: vt pulchre oſtẽdit ſctũs Thomas. x. pte. q. cxiij. per totũ Sil'r ⁊ mali angeli cum deſiderẽt malũ hominũ. magis tamen hoiem ad maluꝫ incitat: ⁊ ad nocendũ fortius inſtat ille qui ad exercitiũ eius deputatus eſt. hec ille: Conſidera igiť ꝙ ſi dareny tibi duo viri: quoꝝ vnus induceret ad bonũ terminũ ⁊ alius inſtigaret ad maluꝫ terminũ: ſi crederes malo inducẽti te ad locuꝫ talem qualis eſt infernus q̃tum dolere ⁊ triſtari deberes: q̃ malo acquieuiſti et bono credere noluiſti. Pẽſemus igitur nunc non cõſentire peccatis: vt talem et tantã triſticiã ꝑpetuaꝫ vitare poſſimus. Tertia pena erit priuari omniũ ſanctoꝝ cõpaſſione: q̃ ſcriptũ eſt in pſ̃. Letabiť iuſtus cum viderit vindictã: man⁹ ſuas lauabit in ſanguie peccatoꝝ. Et ſic quaſi balneabũt ſe cum videbũt tantã iuſticiam fieri de dãnatis. Et ſic pater in celo non triſtabiť de dãnatiõe filij in inferno: nec filius de dãnatione patris: nec filia de dãnatione matris. O q̃ta triſticia in dãnatꝫ cum ſcient filios ⁊ filias quos ita care nutrierũt gaudere de dãnatione ſua. Vnde ⁊ magiſter ſen. di. l. iiij. quarta querit de iſta cõpaſſione dicens: Sed cum ſancti malos in tormẽtis videant: nõne aliqua cõpaſſione erga eos mouebunť. Nõne eos de tormentis liberari cupiunt. Et reſpõdet in fine. ca. di. Iuſtoꝝ anime ⁊ ſi nature ſue bonitate miſcdiam

habent. iam tunc auctoris ſui iuſticie cõiuncte tanta rectitudine cõſtringenť: vt nulla ad reprobos cõpaſſione moueanť. hec ille: Scotus vero in. iiij. eadem di. dicit. Non credo ꝙ beati cõſolenť abſolute de penis eoꝝ. nõ ergo gaudent de eis niſi ꝓpter iuſticiã iudicis: ⁊ qꝛ vident deũ hoc velle volunt: ⁊ ipſi hoc tñ ſi placeret deo abſolute nollent: nec ꝓpter hoc eſt in eis triſticia: qꝛ eoꝝ volũtas nõ eſt triſticie capax: ꝓpter delectationẽ ꝑfectã que impedit oẽm triſticiã oppoſitã: ſed quãcunqꝫ cõtingentẽ. nec etiã eſt iſta volicio niſi cõditionalis. hec ille: imo etiã gaudebũt. Sciendũ tñ inqͭ idem doctor ꝙ aliter debet gaudere iudex de pena iuſte inflicta qꝫ alius cui nõ intereſt. Unde de9 acceptat penam dãnatoꝝ: qꝛ iuſta eſt et fit in vindicta offenſe iudicꝫ. ⁊ ideo eius intereſt habere maiorem cõplacentiã in infligendo iuſte penã quã debeant beati: eo ꝙ eos non pertineat vindicta. hec ille: Et hec pena erit in dãnatis: qꝛ noluerũt revereri ſanctos: nec deum eoꝝ feſta colẽdo: alia bona operando: in quibꝫ homines cõmuniter plura mala agũt: qꝫ in alijs diebꝫ. Alij ſunt ocioſi cogitãtes peſſima: de quibꝫ nunqꝫ cõfitenť: nec credũt cogitatões malas eſſe pctã. Debeť etiã: hijs q non habent cõpaſſionẽ de miſeria ꝓximi ⁊ ideo nec deus nec ſancti compatienť talibꝫ dãnatis. Quarta pena erit qꝛ priuati erunt mutua cõfederatiõe: qꝛ non ſoluꝫ ſibi inuicẽ inuidebũt: vt prius dictum eſt: imo impoſſibile erit vt ſibi in aliquo amore cõiunganť. hic autem licꝫ quandoqꝫ aliqui hoies odio ſe habeant tamen quandoqꝫ patificanť: ⁊ fiunt poſt aliquãdo boni amici. ſed nihil tale inter dãnatos poterit fieri: ita ꝙ de ſe mutuo gaudere non poterũt. Sed nunquid poterũt gaudere de dilectiõe ſui: ſicut videmus pctõres gaudere: licet ſe ament inordinate. Reſpondet doctor ſubtilis vbi prius: ꝙ ſi quilibet dãnatus: ⁊ ꝑcipue demones poſſent ſtare in cognitõe ſua ⁊ dilectione perpetua: ⁊ non determinarenť ab alio reputarẽt ſe beatos: beatitudine naturali: ⁊ ideo in cognitõe ſua maxime quieſcerẽt. ⁊ credo ꝙ qꝛ ab hoc impediũtur ꝙ eſt eis maxima pena. ſed nullus dãnatoꝝ abſolute poteſt ſtare in cognitiõe ⁊ dilectiõe ſua: ſed tm̃ vt eſt termin9 cuiuſdam alterius. ſicut infirmus conſiderat ſe non tamen delectať: qꝛ non cõſiderat ſe niſi vt eſt terminus cõcupite ſanitatis qua caret ⁊ quam obtinere non poteſt: ⁊ ideo amplius triſtať et puniť: ⁊ ſic diligens ſe ad habendũ aliqͩ quod non poteſt habere: ex illa dilectõe patiť maiorem penam ⁊ triſticiã. dãnati igiť ſe amãtes ⁊ cõſiderantes finem: ꝓpter quem facti fuerũt ⁊ quem potuiſſent cum diuino auxilio in hoc mũdo acquiſiſſe maxime cruciabunť ⁊ cõfuſionẽ ſuper ſe habebũt: qꝛ noluerũt facere bonũ ⁊ fugere maluꝫ. Non ſit igiť chariſſime tibi graue dimittere pctã: nec cõfundaris in bene agẽdo diligenter inquire que ſunt ad ſalutẽ neceſſaria: qꝛ chriſtus dicit: Primũ querite regnũ dei: ⁊ hec omnia adijcienť vobis. Matth. vi. Quia de non querentibꝫ regnum dei diciť: Conuertanť ⁊c̃.

n Ona pena dãna

torum erit mortis deſideriũ: ⁊ de hac pena dictũ eſt prius aliqualiter ⁊ allegatus textus Apoc. ix. in quo diciť: Deſiderabũt mori: ⁊ mors fugiet ab eis. Moueť autẽ queſtio a doctoribꝫ. l. di. iiij. Utrum dãnati appetant non eſſe ꝓpter fugiendã miſeriã. ⁊ argumentis poſitis ad partes cõtrarias per ſcotũ in prima cõcluſione eiuſdẽ di. ⁊ ſolutione poſita: dicit in principio ſolutionis ſecũde. Licet dãnati debeant magis velle nõ eſſe qꝫ in peccato ꝑmanere. Credo tamen ꝙ appetũt non eſſe: non ꝓpter culpã fugiendã: qꝛ ſunt obſtinati: ſed ꝓpter penã quã ſuſtinent. Bonauen. etiaꝫ dicit. ij. q. eiuſdẽ di. reſpõdeť ad hoc. Dicunt aliqui ꝙ dãnati mallent non eſſe qꝫ ſic eſſe: ſed appetitus eoꝝ eſt inordinat9: ⁊ indiſcretus: ⁊ fantaſtic9: qꝛ ſibi nociuũ appetit. ſicut eſt appetitus infirmi qui nõ venit ex natura: ſed ex fantaſtica imagi-

nacione: quia exiſtimat ſibi ꝓdeſſe quod nocet. Sic dānati qꝛ exiſtimant ſe habere quietem ſi omnino nō eſſent: appetunt magis non eſſe q̄ꝫ eſſe in penis. Et hoc modo videt̄ dicere Aug. in libro de miſeria huius mūdi loquens de dānatis. O mors q̄ꝫ dulcis eſſes quibꝫ amara fuiſti: te ſolum deſiderāt qui te vehementer oderūt. Unde cōſequenter dicit: Credo ꝙ magis appetendum eſſet ſi poneret̄ in optione omnino nō eſſe q̄ꝫ eſſe: ⁊ eternaliter torqueri. Et loquor de appetitu q̄ refugit incōmoduꝫ. hoc eni̅ iudicat mens mea magꝭ appetibile: ſicut decollationē q̄ꝫ diuturnā ignis aduſtionē. verūtamē ſm appetitū honeſti: qꝛ cruciatꝰ talis eſt ad gloriā dei: vtiqꝫ magis vellent ignibꝫ ſubiacere ad continuā dei laudeꝫ: q̄ꝫ per omnimodā corruptionē manū dei effugere. hec ille: Sic igit̄ appetitu refugiente penam tam grauem deſiderabūt mori. Unde mors hic dupliciter accipit̄ ſcilicet ꝓ nō eſſe ſimpliciter: nec ſm corpus nec ſm animā: aut ꝓ ſeparatiōe anime a corpore: ſicut cōmuniter dicit̄ homo mori quando anima recedit a corpore: ⁊ vtranqꝫ mortē affectione cōmodi putatiui dānati deſiderabūt.

Primo vellent ſe nō fuiſſe creatos.
Secūdo vellent ſe eſſe annihilatos.
Tertio vellent ſe nō fuiſſe redēptos.
Quarto vellent ſe nō fore ſuſcitatos.

O quot velle ad impoſſibile ſm diuinam ordinationē erunt in dānatis: in q̄bus grauiſſime cruciabunt̄. Et p̄mo vellent ſe non fuiſſe creatos: accipiendo creationem cōmuniter ꝓ factione: quoniaꝫ ſi non fuiſſent facti non cōmiſiſſent peccata ꝓpter que dānati ſunt. ideo maledicent cōceptioni ſue ⁊ natiuitati. Job. iij. Pereat dies in qua natus ſum: ⁊ nox in qua dictum eſt cōceptus eſt homo Cogita triſticiā hominis cadentis in foueam profundā ⁊ dicentis: O maledicte ve tibi: qꝛ per talem viam veniſti: ſi nō veniſſes nō cecidiſſes. Ita dānati dicent: ſi nō fuiſſes generatus non fuiſſes dānatus. Talis triſticia accidet hijs qui nolūt cōſiderare quare facti ſunt. de quibus dicitur in pſ. Homo cum in honore eſſet nō in. cōpara. e. iu. inſi. ⁊ ſimilis factus eſt illis. Quis honor hominis maior q̄ꝫ fieri ad imaginē dei: ⁊ tandem habere gloriā illam eternam in regno celoꝝ. Sed volenti ad aliquem locuꝫ diſtantē peruenire: oportet prius pertrāſire per viam mediam q̄ꝫ ad terminū vie peruenire. ita te oportet prius viam paradiſi aggredi: et per illam ire: q̄ꝫ te poſſe paradiſum obtinere. quaꝫ ſi nolis ingredi: oportet te ire per viam inferni: quia in hoc mūdo non ſunt niſi due vie: quarū vna eſt arta: ⁊ alia eſt lata: vt dicit chriſtus Matth. vij. nec potes hic ſemper viuere: ſed te oportet mori: quia ſtatutū eſt hominibꝫ ſemel mori. Hebre. ix. ⁊ neſcis quādo: nec vbi: nec in qua ſocietate: nec i quo ſtatu. Preuideas igit̄ tibi de futuro exemplo illiꝰ: qui ſibi ꝓuidit dum regnaret. Narratur enim ꝙ fuit cōſuetudo in regno quodaꝫ ꝙ nullus regnaret ibi niſi per annū: finito vero anno rex ſpoliatus omnibꝫ cum vituperio mittebat̄ ad quandā inſulam in perpetuū exilium ⁊ alius ingrediebatur. Multis vero fatuis regibus ſic exulatis: ⁊ in inſula illa fame ⁊ miſeria periclitātibus: ſucceſſit quidam ſapiens qui dum durauit poſſe ſuum permiſit in inſulam multa neceſſaria: de quibus fuit ei bene cum illuc fuit expulſus. Et hoc eſt ꝙ dn̄s nobis dicit Luce. xvi. exemplo villici iniquitatꝭ vt facimus nobis amicos: ſcilicꝫ pauperes ⁊ viros bonos ⁊ ſanctos de māmona iniquitatis: vt cum defecerimus recipiant nos in eterna tabernacula. Eccleſiaſtici. xiiij. Ante obitum operare iuſticiam: quoniā non eſt apud inferos. id eſt: in alio ſeculo inuenire cibum: ſicut dictum eſt prius. Fruſtra ergo dānati vellent ſe nō fuiſſe natos. quia etiam hoc ſolo priuat̄ deus ingenita facere que genita fuerūt. vt dicit agathon. vt ait ari. vi. eth. Sc̄do dānati vellēt annihilari: qꝛ ⁊ ſi nō poteſt eē quin fuerint: poſſet tamen fieri ꝙ nihil eſſent. O dn̄e ieſu cur feciſti quos ſciuiſti ꝑpetuo dam/

nandos. Cur nō ſufficit tibi vt tanto tē/
pore pctōres puniant̄ quāto peccauerūt.
Cur eos non annichilas: ſi non vis eos
ſaluare aut aliquid aliud de ipis facere.
vbi eſt miſcōia tua? Quomodo verū eſt
quod dicis per ꝓphetā? Miſericordias
dn̄i in eternū cantabo. Hec ſunt cogita/
tu mirabilia ⁊ terribilia ad audiēdū: ſed
terribiliora ad vidēdū: terribiliſſima ad
ſentiendu. Hec dubia ſoluunt̄ ꝑ docto/
res. di. xlvi. iiij. Et licet de hijs ſit dictū
prius: placet tn̄ hoc idem repetere. Ad ꝓ
mam concluſionē poſſumus dicere cum
apl'o. Ro. x. O altitudo diuitiarū ſapiē/
tie ⁊ ſcientie dei q̄ incōprehēſibilia ſunt
iudicia eius: et inueſtigabiles vie eius.
Quis eni cognouit ſenſum dn̄i: aut quis
eius cōſiliarius fuit. vel poteſt dici ſicut
dicit Anſel. pſo logion. c ij. ad deum lo/
quens: vt inquit Richar. i. q. l. di. Id ſolū
iuſtū eſt quod vis: ⁊ non eſt iuſtū qd̄ non
vis. Et ita cum dei volūtas ſit prima re/
gula omniū volendoꝝ: nō eſt querendu
cur deus vult hoc vel illud. Alij diſtin/
guūt ꝙ volūtas dei dicit̄ antecedens et
cōſequēs. vt ſanctus Tho. i. parte. q. xix.
arti. vi. ad primā. volūtate inquit antece
denti vult omnes hoīes ſaluos fieri: vt
omnes ſi vellent ſaluarent̄: qꝛ habēt na/
turalia legem ſacramēta: ⁊ cetera ad ſa/
lutem neceſſaria. Volūtate autem cōſe/
quenti nō vult omnes hoīes ſaluos fie/
ri: ſed ſm̄ eoꝝ merita aliquos ſaluabit ⁊
alios dānabit. Aliqui tamē dicūt: vt re/
citat Bonauen. i. q. di. xliij. infernū non
eſſe ꝓ eo ꝙ dicūt nullū cruciatū eſſe poſt
hanc vitam. Et iſtum errorem cōuincit
ratio recta que ita dictat: ꝙ malū non de
bet remanere impunitu. Si ergo multi
peccant: ⁊ in hac vita non cruciant̄: imo
gaudent ⁊ letant̄ neceſſe eſt eos poſt hāc
vitam cruciari: aut deſtruere ordinē vni
uerſi: aut diuinā iuſticiā negligentē ⁊ re
miſſa eſſe circa punitionē peccati. Alij
vero negauerūt infernū eſſe ꝓ eo ꝙ nega
uerūt impios eternaliter cruciari. vt ori
genes ⁊ ſequaces eius q̄uis ſm̄ eos poſt
hanc vitam aliquis maneat cruciatus.

dixerūt eni ꝙ hoc nō poteſt diuia miſeri
cordia ſuſtinere: ꝙ creatura ſua quā non
odit ſed diligit eternaliter ſit in penis cū
ipſe nō delectet̄ in punitōe noſtra: nec ſa/
tietur cruciatibꝰ noſtris: nec obſtat quin
nō poſſit eos qui puniunt̄ ſine aliquo p̄/
iudicio liberare a penis. Et ſi aliquādo
ſcriptura cōminat̄ peccatoribꝰ penā eter
nam. hoc dicūt nō eſſe dictū ſm̄ veritatē
ꝓmiſſionis: ſed ſm̄ terrorē cōminatiōis
qua intendit deus malos liberare a pec/
catis. Iſte autē error origenis fuit ⁊ ſuo/
rum ſequatiū qui tanto eſt imanior q̄to
videt̄ eſſe mitior ⁊ miſericordior: ꝓ eo ꝙ
diuinā iuſticiā blaſphemat dum eam di
minuit: dum tn̄ dat miſcōie ꝙ nō relin/
quit locū iuſticie. Scdo ꝓꝰ: qꝛ ſpem no/
ſtram euacuat. Si em̄ ſcriptura ſuꝑpli/
cium peccatoribꝰ cōminat̄ nō ſm̄ verita/
tem: ſed vt deterreat quid cauſe eſſet: cur
etiā non intelligamus premia ꝓmittere
non ſm̄ veritatē: ſed vt ad opus iuſticie
alliciat: ac per hoc ſcriptura tota: ⁊ fides
noſtra vana et friuola poterit iudicari.
Et ideo eſt tertia poſitio rationalis ⁊ fi/
delis ꝙ ſit ponere cruciatū eternū: ⁊ hoc
manifeſte dicit ſcriptura diuina ꝯfirmat
fides: ⁊ cōcordat ratio recta. Scriptura
Matth. xxv. Ite maledicti in ignem ⁊c̄.
Unde etiā Greg. moꝝ. xxxiiij. Sūt nō/
nulli qui peccatis ſuis idcirco finem po
nere negligūt quādo habere quādoq̄ ſu
per ſe finē futura iudicia ſuſpicant̄. Qui
bus breuiter reſpōdemus. Si quādoq̄
finiēda ſūt ſuꝑplicia reproboꝝ: quādoq̄
ergo finienda ſunt gaudia beatoꝝ. Per
ſeipam nanq̄ veritas dicit. Ibunt hi in
ſuꝑpliciū: iuſti autē in vitā eternā. Item
ratione videt̄: qꝛ ſi de duobꝰ cōtrarijs eſt
reperire alteꝝ extremoꝝ: ⁊ mediū neceſſe
eſt ponere aſterū extremū. Hec eſt radix
ſtabiliandi cōtraria apud philoſophos:
ſed eſt ponere perfectā beatitudinē in pa
tria: ⁊ mediu ſtatū in via inter perfectā
beatitudinē ⁊ ꝑfectā miſeriā. ergo eſt po
nere perfectā miſeriā poſt hanc vitam.
Hoc autē dicimus infernu. Item ſicut
eſt ſūme miſericors: ita eſt ſūme iuſtus.

ſicut ergo ſūme miſericoꝛdis eſt ſumme
miſereri:⁊ miſericoꝛdiā ſuā ſūme mani/
feſtare:ſic ⁊ ſūme iuſti eſt ſūme punire ⁊
ſuā iuſticiā manifeſtare ꝑ effectū. Si er/
go infinita iuſticia nō pōt manifeſtari ni
ſi ꝑ effectū infinitū:videt̄ ꝙ aliquibꝫ pec
catoꝛibꝫ reddi debeat cruciatus infinit⁹
ſed nō pōt eſſe cruciatus infinit⁹ niſi eter
nus. ergo neceſſe eſt eē cruciatū eternū.
hunc aūt dicimus infernū. Cruciatū etiā
ponere eternū facit ad cōplementū vni/
uerſi ⁊ iuſtū iudiciū dei. Cōgruū eni eſt
vt pulchꝛitudo vniuerſi decoꝛet̄ ꝗbuſdā
antitetis.i.cōtrarijs. vt ſicut bonis red/
dunt̄ bona eterna: ita ⁊ malis eterna ſup
plicia. Neceſſariū etiā eſt ad cōſeruādū
oꝛdinē iuſticie:vt vnicuiꝗ reddat̄ ſm o/
pera ſua cū ventū fuerit ad iudiciū. Pec
catoꝛ aūt cum peccat:peccat cōtra bonū
eternū ⁊ infinitū.⁊ ex hoc dignus eſt cru
ciatu eterno Peccat etiā in ſuo eterno: vt
dum deceſſerit nō eſt amplius locus me
riti:ac ꝑ hoc nec remiſſionis pcti:⁊ ideo
ſemꝑ eſt culpa. Et qꝛ culpa oꝛdinat̄ i pe
nā debet ſemꝑ eē in pena. Et iſta eſt va/
na rō cōpleta que colligit̄ ex Greg. ⁊ Au
gu. Greg. aūt dicit in li. dia. ꝙ ideo pctōꝛ
eternaliter cruciādus eſt: qꝛ peccat i ſuo
eterno. Aug. vero dicit: ꝙ ideo eternali/
ter punit̄: qꝛ peccauit ꝯtra bonū eternū.
Et ꝙ illud iudiciū iuſtū ſit: oñdit ꝑ exē/
plū i humanis iudicijs ⁊ legalibꝫ: vbi di/
cit ꝙ peccās cōtra rēpublicā aliquo grā
di crimine moꝛte moꝛit̄: nō qꝛ in moꝛa ꝗ
occidit̄ eius ſupplicium leges eē exiſtimēt
cum ſit hoꝛa ꝑ breuis: ſed qꝛ euꝫ in ſem/
piternū auferūt a ſocietate viuentiū. hec
Bona. Et patꝫ magꝭ in exilio ꝑpetuo ſi
ꝑpetuo viueret exulat⁹. Ad aliud de mi
ſericoꝛdia dicit idem doc. in fi. hui⁹. q. ꝙ
ſicut deus eſt ſūme miſericoꝛs: ita etiam
decet vt ſit ſūme iuſtus. ⁊ ideo effect⁹ ſū/
me miſcōꝛe nō excludit effectū iuſticie:⁊
ꝓpter hoc deus diſtinxit ſibi duo tēpoꝛa.
Vnū in quo oñderet miſcōꝛe ſue infini/
tatem tradēdo vnigenitū filiū ſuū ꝓ oī/
bus inimicis ſuis:⁊ parcendo oībꝫ ad ſe
redire volētibꝫ. Aliud in quo oñderet iu
ſticie ſue imenſitatē:⁊ id eſt tpus qꝺ de/
putatū eſt eternis cruciatibꝫ. Dicit etiaꝫ
mgr̄ in lr̄a ad auctoꝛitatē Ja. ij. Judiciū
ſine miſcōꝛia fiet illi qui nō fecit miſcōꝛiā
ita inꝗt intelligi pōt ꝙ iudiciū dānatōis
fiet illi qui nō fecit miſcōꝛiam ꝓ eo ꝙ fuit
ſine miſcōꝛia. vel fiet illi iudiciū ſine mi/
ſericoꝛdia liberāte ⁊ ſaluante: ꝗ tñ in ali/
qua pene alleuiatōe miſcōꝛiaꝫ dei ſentiet:
qꝛ nō tm̄ punit̄ ꝗꝫtū meruit. ſed hic nō ſi
ne cauſa dicit̄ miſcōꝛia ⁊ iudiciuꝫ in futu/
ro: qꝛ ⁊ hic multꝭ modis miſeret̄ deus ꝗ/
bus nō miſerebit̄ tunc. Vocat enim nūc
pctōꝛes ⁊ iuſtificat: qꝺ tunc nō faciet: ſed
tunc reddet ſingulis ſm merita. Mani
feſte iudicabit qui nunc occulte iudicat.
Sed querit̄ vtrū dānati punient̄ ſine in/
termiſſione. Rñſio: inꝗt Bonauē. dicen
do ꝙ punitio gehēnalis erit ſine omī in/
termiſſione. Et h̄ ptꝫ ꝑ illud ꝙ dr̄ Apoc.
xiiij. Aſcendet fumus toꝛmētoꝝ in ſecu/
la ſeculoꝝ: ⁊ nō habebūt requiē die ac no
cte: qꝛ cum nō ſit interpolatio i culpa nō
debet eſſe in pena. Et ſi dicat̄ iuxta illud
Job. xxiiij. ꝙ tranſibūt ab aꝗs niuiū ad
caloꝛē nimiū. ⁊ ſic dicit̄ ꝙ in iſto tranſitu
ſit intermiſſio. Rñdeo ꝙ dupliciter pōt
intelligi: vel ſicut eſt trāſitus ſubiecti ab
vno cōtrarioꝝ imediatoꝝ in aliud: ita tū
ꝙ ſemꝑ eſt ſub altero cōtrarioꝝ. ſic intel/
ligat̄ in ꝓpoſito: vel ita vt non intelligat̄
ſucceſſio: ſed nec tranſitus cum ſucceſſio
ne: ſed varietas cuꝫ ſucceſſione. hec Bo/
nauē. Et ita foꝛtaſſe dici poſſet de penis
ſpūalibꝫ: qꝛ mirabile nimiū videt̄ intelli
gere tot ⁊ tanta ⁊ velle ſibi tot impoſſibi/
lia. Erit igit̄ dānatꝭ maxima pena: qꝛ vel
lent annihilari ⁊ nō poterūt deo volente
eos ſemꝑ ſtare in inferno cū tam grauiſ/
ſimis penis. Tertia pena erit: qꝛ vellent
ſe nō fuiſſe redēptos. O ꝗꝫta pena dāna
tis cū cōſiderabūt tantū remediuꝫ cōtra
pctā ſua ſpꝛeuiſſe. Cogita ſi eēs adiudi/
catus moꝛti vel perpetuo carceri: ⁊ aliꝗs
vellet te liberare: ⁊ hāc liberationē cōtē/
neres: ⁊ poſt cū velles liberari nō poſſes
ꝗꝫta meſticia afficereris. Erit ḡ dānatis
maxima pena cogitare de illa liberatiōe

quā cōtempſerūt: imo vellent ꝙ deus nō
fuiſſet incarnatus: qꝛ magis punient ex
eoꝝ nō curarūt tm̄ bonū: ⁊ maxime xp̄ia
ni: ſicut dictū fuit prius. Hec pena maxi
me debet his q̄ tanto bn̄ficio ingrati ſūt.
O miſerrimi dānati q̄ tanto bn̄ficio tan
to amore nō potuerūt: qꝛ noluerūt trahi
ad amorē dei. Unde xp̄s oſtendit nobis
dilectionē valde grādem: cum totū cor/
pus ſuū ⁊ omnia mēbra ſua morti expo/
ſuit. De qua dilectiōe ait Bern. Si dn̄s
noſter ieſus xp̄s habuiſſet tot mēbra in
ſuo corpore quot ſunt ſtelle in firmamen
to: ⁊ vnūquodqꝫ mēbrū ſingularē vitā ha/
buiſſet: oīa ſigillatim morti expoſuiſſet
anteqꝫ vnam aīam in faucibꝰ diaboli di/
miſiſſet. Hec ille: Fuit ergo chriſti paſ/
ſio ſufficiēs ꝓ redēptiōe totius humani
generis. ſed maledicti dānati nō hoc cu/
rantes magis eum occiderūt pctīs ſuis
quantū in eis fuit. Heb. vi. Rurſus cru/
cifigētes ſibimetipſis filiū dei. Et ita tri/
ſtabunt valde: qꝛ fuerūt a morte pctī li/
berati ſi voluiſſent fructū paſſionis ſuſci
pere. Quarta pena erit: qꝛ nollent ſe fuiſ
ſe ſuſcitatos: imo libēter anime dānato/
rum illa tormēta viliſſima dimitterent.
O qꝫtus dolor qꝫta triſticia ipſis aīabus
dānatoꝝ in ſumptiōe ſiue reunione cor/
poꝝ: qꝛ omes pene corporales que dicte
ſunt ꝑus in animā redūdabūt ſicut glo/
ria corporis in celo in animā. ⁊ ideo ani/
me btē cū gaudio ſua corpora reſumēt.
⁊ anime dānatoꝝ cum triſticia. Cogita
corpus putridū ⁊ plenū vermibꝰ ⁊ qꝫtuꝫ
deforme poteris pēſare. Dico tibi ꝙ ani/
me dānatoꝝ tale corpus plus vellēt ha/
bere qꝫ illud dānatū cum penis illis cru
ciantibꝰ. O igit anima cur tantū places
huic corpi. Cur illud nutris in luxurijs
in gula: i ocio: ⁊ alijs delectatiōibꝰ. Cur
nō cogis illud tibi ſuire ⁊ nō tu illi? Tu
deſideraſti vt illud a te nō ſeperaret dū
eras in hoc mūdo ⁊ nō potuiſti obtinere
quin ꝑ mortē ſepararet. tunc optabis vt
ſeparet ⁊ nō poterꝭ obtinere: qꝛ mors fu
giet a te. Talis pena merito erit illis q̄
nimis carnaliter vixerūt: ita ꝙ eoꝝ corpꝰ
erit anime carcer ꝑpetuꝰ. Si infirmā/
tur voluptuoſi aut quicqꝫ mali in aliquo
mēbro patiunt ſtatim apponūt remediū
vadūt ad medicū adhibēt vnguēta. imo
quicqd ſuaſerit medicus obſeruandū ꝓ
ſanitate corporis diligēter obſeruāt. ſed
ſi infirmant in anima nō curant nec que
runt medicū: imo fugiūt. nolunt credere
deo ipſos dirigēti ad ſalutē ꝑ ꝑdicatores
⁊ cōfeſſores. ⁊ ideo nō mirū ſi dānantur:
ſicut non eſſet mirū ſi quis infirmus no/
lens credere medico moreret. ideo notā/
ter dicit in themate prius aſſūpto. Con/
uertant in infernū ⁊c.

Ecima et vltima

d quo ad preſentē tractatū pe/
na ſpūalis eſt verecundū ſti/
pendiū: qꝛ dānati non ſolum verecūdia
corporali cōfundent: ſicut ꝯfundunt ho
mines nudi: ſed etiā verecūdabunt ⁊ cō/
fundent ex denudatiōe et viſione ſeu co/
gnitione ſuoꝝ peccatoꝝ quod modo nō
fit: qꝛ peccata hominū nunc a ſolo deo vi
dent. ⁊ adhuc ex tali viſione non curant.
Hec autem cōfuſio ſpiritualis erit qua/
druplex.

Primo eni confundent ex dei cognitōe.
Secūdo ex ſanctoꝝ viſione.
Tertio ex aſpectu dānatoꝝ.
Quarto ex inſpectu pctōꝝ.

Prima igit pena cōfuſionis dānatoꝝ
erit ex dei cognitione. Penſare enim po/
teſtis qꝫta eſſet confuſio latroni ſi iudex
videret ipm furem in furto ſuo: ⁊ hoc be
ne ſciret: ſed maior puelle verecunde ſi a
patre ſuo inhoneſte cum viro videretur.
Uere maior cōfuſio erit dānatis ex viſio
ne patris celeſtis. Hec eſt illa cōfuſio de
qua Hiere xvij. dicit. Dn̄e: omes qui te
dereliquerūt confundent: recedētes a te
in terra: ſcribent quoniā dereliquerūt ve
nam aquarū viuentiū dn̄m. Sed quare
non ſic confundunt peccatores: cum ſci/
ant ꝙ omnia aperta ſunt et nuda oculis
dei. Certe qꝛ vel non credunt vere vel ſi
indubitanter credūt: quia nunc videtur
diſſimulare peccata: qꝛ nō punit. ideo nō

ſcant. Si ergo ex aliquo inhoneſto fa/
cto vel verbo homines verecũdi confun/
dunt: q̃tomagis ex pctõ mortali quod
ſumme deo diſplicet damnati confundẽ
tur. Et hec pena erit illis qui modo no/
luerunt cõfundi ſiue erubeſcere in pecca
tis ꝓpter deum: que tamen nõ facerẽt co
ram hominibus. Exemplũ huius. Qui
dam bonus vir cuidã fatue mulieri inſe
quẽti eum vt cum ea peccaret dixit: Ve/
ni ꝛ ſequere me. Et cum eam duxiſſet ad
forum dixit: Modo para te. Que dixit:
Non hic vbi homines vident: ſed in do
mo. At ille: Si tu non vis hoc opus hic
exercere ꝓpter homines qui viderẽt: nec
ego in domo ꝓpter deum qui videret. Et
hoc eſt quod dicit his verſib. Cum qd
turpe facis qui me ſpectante rubeſcis.
Cur ſpectante deo nõ magis ipſe rubes.
Et Boetius in fi. v. de cõſo. Magna eſt
nobis indita benefaciẽdi neceſſitas cum
cuncta agamus ante oculos iudicis cũ/
cta cernentis. Quot mala fiunt in occul
to: deus nouit. Si tamen feceris pecca/
tum coram deo: eſt remediũ vt non con/
fundaris in eternũ: vt ſcʒ cõfundaris ꝯfi
tendo. De qua cõfuſione dicit Eccl. iiij.
Pro anima tua nõ cõfundaris dicere ve/
rum. Eſt enim cõfuſio adducens gloriã
ꝛ gratiã. Quaſi diceret. ꝙ duplex eſt cõ/
fuſio. quedã eſt aliquoꝝ qui tm̃ verecun/
dantur ꝛ confundunt reuelare in cõfeſ/
ſione peccata ſua ꝙ ea tacent. et hec eſt
mala. Alia eſt confuſio qua confundunt
et verecundant in cõfeſſione: non tamen
ſic quin dicãt peccata ſua cõmiſſa. ꝛ hec
eſt bona cõfuſio ducens ad gratiã ꝛ glo/
riam ex qua confundit diabolus: et per
quam euadit cõfuſio eterna: que tãta eſt
vt eam cogitare non poſſumus. Secun
da pena cõfuſionis erit ex ſanctoꝝ viſio/
ne. Non enim ſolus deus videbit pecca/
ta damnatoꝝ: ſed etiam tota curia cele/
ſtis. Vnde Bernhar: Ignis vbiꝙ ferox
ruptis pugnabit habenis. Cunctaꝙ cũ/
ctoꝝ cũctis archana patebũt. Sed quo
modo poterũt ſancti angeli ꝛ alij beati
videre peccata dãnatoꝝ cum nunꝙ ad
infernum deſcendant: et tanta ſit di/
ſtantia paradiſi ad infernuʒ. Ad hoc di/
cit Bonauent. in. iiij. diſtinc. l. q. iij ꝙ ſan
cti vidẽt in ſpeculo eterno penam repro/
borum vt faciat ad eoꝝ gloriam cumulã
dam. Sed quid hec cognitio faciet ad
damnatoꝝ confuſionem? Dico ꝙ faciet.
Sicut magis cõfundit latro: dum eius
furtũ cognoſcit a tota curia alicuius do
miniꝙ̃ ſi a ſolo dño: ita magis ꝯfunden
tur ad minus extenſiue ex cognitione cu
rie celeſtis q̃ʒ ſi a ſolo deo cognoſceret eo
rum peccatũ. Scient eni quomodo pec
cata eorum fuerũt viſa in iudicio a cun/
ctis ꝛ ad eorum confuſionis cumulũ re/
cordabunt illius viſionis cõfundentis:
ſicut ſi quis recordaret ꝙ peccatũ ſuum
viris honeſtis fuit: et eſt notum confun/
deretur ꝛ verecundaretur. Et vtiꝙ hec
erit magna cõfuſio dum damnati ſcient
peccata ſua nota fuiſſe eſſe virgini glo/
rioſe angelis ꝛ ſanctis dei: qui tot erunt
in illa ſuperna hieruſalẽ ciuitate. Et hec
pena debet illis qui ſanctoꝝ vitam deri/
ſerunt: nec imitati ſunt. Sunt enim mul
ti miſeri qui derident ꝛ obloquunt: non
ſolum contra ſanctoꝝ vitam: ſed etiam
contra chriſtũ contẽnentes ſua precepta
ꝛ cõſimilia. Exemplũ in vitas patrũ ꝛc.
Illam ergo cõfuſionem dãnati non ha/
bituri eſſent ſi voluiſſent ſanctorũ ſequi
veſtigia: vel dei precepta cõſpexiſſe ꝛ fe/
ciſſe: quia ſcriptum eſt in pſ̃. Tunc non
cõfundar cum ꝓſpexero in omnib man/
datis tuis. Tertia pena cõfuſionis erit
ex aſpectu damnatoꝝ. nam ſicut ex aſpe/
ctu vicini tui cõfuſionem pateris ex mul
tis peccatis tuis. imo mulier confunde/
tur in aſpectu viri ex multis ſuis miſe/
rijs. ita dãnati videntes mutuo ſua pec/
cata que fuerunt eis prius occulta con/
fundentur. ſicut nunc multi confunderẽ
tur ſi viderent eorum mala: etiaʒ ab hijs
qui ſunt ſimiles et talibus peccatis ma/
culati. O deus meus quot confuſionib
confundent damnati qui tot erunt in il/
lo carcere perpetuo. nam a quolibet de/
mone ꝛ alio dãnato cuʒ eis confundent:

verecundabunť ⁊ exprobrabunť: ⁊ maxi/
me hi q̄ maiorē oportunitatē ſalutis ha/
buerūt. Et ꝑncipaliter verecundabunť
xp̄iani: in qbꝫ apparebit caracter baptiſ/
matis. ⁊ ꝑamplius viri religioſi q̄ maio
rem ſalutis occaſionē habuerūt. ⁊ ſm̄ ꝙ
maiora et plura pctā habebūt. Confun/
denťqꝫ illi ſuperbi demōes q̄ de celo em/
pirreo ceciderūt: ⁊ maxīe ille lucifer apo
ſtata: cui diceť illud Eſa. xiiij. Quō ceci
diſti lucifer qui mane oriebaris? Corrui
ſti in terraꝫ qui vulnerabas gentes. qui
di. in cor. t. in ce. aſcen. ſu. aſt. c. exal. ſo. m.
ſedebo in mōte teſtamēti in la. aqui. aſcē/
dam ſuꝑ altitudinē nubiū ero ſīl'is altiſ/
ſimo. Uerūtm̄ ad infernū detraheꝛ in ꝓ/
fundū laci. Hec cōfuſio debeť ſuperbis
qui ſimiles effecti demonibus deum cō/
tempſerunt: voluntatē ſuam voluntati
diuine p̄ferentes. Hec etiaꝫ pena debeť
illis qui non verecundantur publice et
palam peccare: et ſuis malis exemplis
alios corrūpere. De quibꝫ diciť Math.
xviij. Qui aūt ſcādalizauerit vnū de pu.
iſtis qui i me cre. expe. ei vt ſu. mo. a ſin.
in'co. eius: ⁊ demer. in ꝓfun. marꝫ. Quid
autē ſit ſcandalū. dicit Nicola. de lyra: ꝙ
ſcandalū actiue eſt dictum vel factū mi/
nus rectū prebēs occaſionē alteri ruine.
Scandalizare igiť aliquē eſt facere eum
ruere in pctm̄ mortale: ex dicto vel facto
ſuo malo. ⁊ hoc eſt ꝓprie nocumētum ex
parte anime qđ eſt recte ꝯtra charitatē:
⁊ ideo faciens aliū ſic ruere ſi faciat hoc
ex intentiōe ſeu ex aduertētia ſemꝑ pec/
cat mortaliter. etiā ſi factū vel dictū ex q̊
alius ruit nō eſſet de genere pcti morta/
lis. ſicut dicens mendaciū iocoſum mu/
lieri intentiōe ꝯtrahēdi eam ad adulte/
rium eſt pctm̄ mortale ex intentōe finis.
Qui ḡ ſcādalizauerit vnum de puſillis.
Dicit aūt de puſillis: qꝛ nullus ſcandali
zatur paſſiue niſi inq̄ꝫtuꝫ puſillus. i. par/
ue virtutis: qꝛ homo ꝑfecte virtutꝫ ex di/
cto vel facto malo alteri⁹ nō ruit i pctm̄.
Expedit igiť ei. i. ſcādalizati actiue mo/
do dicto vt ſuſpēdatur mola ⁊c̄. Loquiť
euāgeliſta ad modū terre paleſtinoꝝ: in
qua ꝯdēnati ad mortē ligato ſaxo ad col
luꝫ p̄cipitabanť in mare. Expedit ergo:
ſenſus eſt. i. melius eſſet homini mori cor
poraliter q̄ꝫ ex malo ſuo exemplo facere
alium ruere in pctm̄ mortale: qꝛ ex h̄ me/
retur mortē eternā: que grauior eſt mor
te temporali. Et ideo ſequiť: Ue mūdo
ab ſcandalis. i. mūdanis hominibꝫ: quia
non curant ſcādalizare ꝓximos. Neceſ/
ſe eſt enim vt veniant ſcandala. Ibi non
eſt neceſſitas abſoluta: ſed tm̄ ex ſuppoſi/
tione. Si enim hoīes velint viuere mū/
dane: ⁊ in omnibꝫ volūtatē ſuā adimple/
re: neceſſario ſequiť ad hoc ſcādalū alio/
rum: qꝛ non formidāt ꝓximos ſcandali/
zare. Uerūtamen ve homini. id eſt cōm
natio pene eterne ſibi affligende: ꝑ queꝫ
ſcandalū venit actiue. ſ. ꝓximū ſcandali/
zando. Hec ille: Tales igiť qui hic non
verecundanť alios ſcādalizaſſe: in infer/
no verecūdabunť hoc feciſſe. Quarta pe
na ⁊ vltima eſt cōfuſio ex inſpectu pecca
toꝝ. id eſt: ex aſpectu interiori ſiue ſue ani
me qua quiſqꝫ dānatus videbit macula
tam ⁊ turpem ex pctō ſuo. Et ex hoc mul
tum confundeť. Ezech. xliij. Confundā/
tur ab iniquitatibꝫ ſuis. Sicut habens
pulchrā veſtem ⁊ confundiť etiam per ſe ſi
ceciderit in luto. O deus meus: q̄ꝫta cō/
fuſio dānatis qui tam pulchrā animā a
deo ſuſceperūt: qꝛ ad imaginē ſuā: ⁊ eaꝫ
ita ſordide cōfuderūt. He cōfuſiones et
alie pene prius dicte ⁊ etiam nō dicte ip/
ſis damnatis in loco illo infernali erunt
perpetuo ſine ceſſatiōe. Eccli. xx. Con/
fuſio illoꝝ cum ipſis ſine intermiſſione.
Sic ergo de infinitis inferni doloribus
pauca ſcripſi. Non enim credo cor ſuffi/
cere ad cogitandū: nec os ad loquendū
quot ⁊ q̄ꝫte miſerie ſunt in inferno. Qui
ergo vult fugere a ventura ira: faciat di/
gnos fructus penitentie. Qđ nobis cō/
cedat ieſus redēptor noſter: Cui ſit laus
honor ⁊ gloria.

Prologus ſecũde partis principalis

Expedita materia de loco infernali ⁊ penarũ ibidẽ a damnãdis tollerandaꝝ: quas idcirco nobis deus voluit reuelare vt illas effugere ſtudeamus iuxta illud pſ̃. Dediſti metuẽtibꝫ te ſignificationeʒ vt fugiãt a facie arcus ſcʒ eterne damnationis vt liberent̃ dilecti tui. Cõſequent̃ videndũ eſt de loco paradiſi eiuſqꝫ deliciis corporalibꝫ ſcʒ ⁊ ſpũalibus: quibꝫ attracti ⁊ illecti quilibet noſtrũ dicere poſſit cum pſ̃. Inclinaui cor meũ ad faciẽdas iuſtificationes tuas ꝓpter retributionẽ: ſupple in glĩa celeſti bonis ⁊ iuſtis a ſũmo bonoꝝ oĩum largitore tribuẽda: Ad quã modo nobis poſſibili cognoſcendã tale thema ꝓponemus.

Enite bene=

dicti patris mei poſſidete paratũ vobis regnũ a cõſtitutione mũdi Math. xxv. De regno dicturi adiuuãte Ieſu xp̃i gratia in quo pax ſumma eſt: et requies ꝑfecta: ⁊ quo eſt ſtatus oĩum bonorũ aggregatione ꝑfectus vt ait Boec. tria p̃ncipalia puncta deducemus.

Primo vbi ponat̃ regni celoꝝ habitatio

Secundo que ⁊ qualis ſit in animabus gloriatio.

Tertio que et qualis ſit in corporibus premiatio.

Et de his tribꝫ dicemus ſ̃m q̄ ex ſcripturis ſacris ⁊ dictis doctoꝝ intelligere valemus. Nam ſicut ait Augu. lib. de triplici habitaculo. Bona regni celeſtis dicere vel cogitare vel intelligere vt ſunt: nullus poteſt carne veſtitus. Multo em̃ maiora ⁊ meliora ſunt q̃ꝫ cogitent̃ ⁊ intelligant̃ Nã ſcriptũ eſt. i. Corinth. ij. Oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hominis aſcẽdit que p̃parauit deus diligentibus ſe. Regnũ nanqꝫ dei omni fama maius: ⁊ omni laude melius: om̃i ſcientia innũerabilius: omni gloria que putatur excellẽtius. Regnũ itaqꝫ dei plenũ eſt lucis ⁊ pacis ſapientie ⁊ glorie honeſtatis ⁊ dulcedinis: melodie et leticie: et beatitudinis ꝑennis ⁊ om̃is boni qđ nec dici nec cogitari poteſt At locus inferni plenus eſt tenebrarũ diſcordie: odij ſtulticie: miſerie turpitudinis: amaritudinis offenſionis: doloris: aduſtionis: famis: ſitis: ignis inextinguibilis: triſticie: vindicte ꝑennis: ⁊ oĩs mali qđ nec dici nec cogitari poteſt. Ciues celi ſunt iuſti homines ⁊ angeli quoꝝ rex eſt deus omnipotẽs. At cõtra ciues inferni ſunt impij hoĩes ⁊ demones quoꝝ princeps eſt diabolus Saciat iuſtos viſio ſanctoꝝ hominũ ⁊ angeloꝝ: ⁊ ſuꝑ oĩa ipius dei: cruciat impios ⁊ pctõres viſio damnatoꝝ hominũ ⁊ demonũ: ⁊ ſuper oĩa ipius diaboli. Nihil in regno dei deſiderat̃ quod nõ inuenit̃: ſed in iferno nihil inuenit̃ quod deſideret̃: nihil ſentit̃ neqꝫ videt̃. In regno dei nihil inuenit̃ niſi qđ placet, ſaciat ⁊ delectat. At cõtra in lacu miſerie perẽnis nihil videt̃: nihilqꝫ ſentit̃ niſi qđ diſplicet cruciat ⁊ offendit. Om̃e bonũ in regno dei abundat ⁊ nullũ malum: om̃e malũ habũdat in carcere diaboli ⁊ nullũ bonũ. Nullus indignus in regno dei ſuſcipit̃: nullus dignus nullus iuſtus ad infernũ trahit̃. hec Augu. Gaudiũ autẽ celeſtis patrie expedit ꝯſiderare ſ̃m q̄ poſſumus intelligere triplici ratione.

Primo quia facit libentius ⁊ feruentius laborare.

Secundo quia dolorem laborãtis ſolet valde mitigare.

Tertio cõſolatur ne laborans valeat deſperare.

Primo facit libẽtius ⁊c̃. Laborãs em̃ cito laſſat̃ qñ neſcit p̃miũ laboris ſui: ſed qñ ſcit p̃mij ſui magnitudinẽ tũc laborẽ ſuſtinet libẽter: ſic qui gaudia attẽdit libenter bona operat̃. Eſtote igit̃ fortes in bello ⁊ pugnate cũ antiquo ſerpẽte ⁊ accipietiſ regnũ eternũ. Video em̃ q̄ piſcator vel alius laborator tota die ⁊ etiã qñqꝫ nocte laborat vt lucret̃. xij. denarios vel pauciores forte: q̃ꝫto magis ſi crederet mille marchas auri q̃lis eſſet anguſtia quã nõ ſuſtineret. Satis videmus ad oculũ quot ⁊ q̃ꝫtos labores hoĩes mundi pro

rebus trāſitoriis ſuſtinēt tam in terra ꝙ̄ in mari. Sic qui gaudia vite eterne penſaret labores pro illa gloria immarceſſibili libēter aſſumeret. Euigilate igiť pigri ꝛ cogitate lucrari illud regnū quod ſemp manet. Sed qd eſt qd te oporteat facere ꝑ eterno regno acquirēdo Rn̄det xp̄us Math. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Scd̄a ratio quia dolorem ꝛc. ꝛ plus dico quia qui gaudia illa bene attēderet penas ꝛ tormēta nō ſentiret: ſicut de multis martyribꝫ legiť. Modicū abſinti poſitū in dolio mellis amaritudinē ſuā amittit. Sic ſi modicas tribulationes nr̄as quas patimur in illaꝫ maximā dulcedinē mergeremus ꝑfecto vel parū vel nihil ſentiremus. Tertia ratio qꝛ conſolať ꝛc. Conſiderās em̄ ꝙ per multas tribulationes oportet nos venire in regnū dei gaudet in tribulationibꝫ ſperans illas eſſe viam ꝑueniendi ad regnum. Oportuit em̄ pati chriſtū ꝛ ita intrare in gloriā ſuam. Quod igiť nos cū illud regnū dudū per peccatū ꝑdidimus Non igiť deſperēt homines in tribulationibus p̄ſentis ſeculi ſed patiēter ſe habeant ꝛ gaudeāt: quia tales pene ſi velimus ſunt meritorie vite eterne et regni paradiſi ad quod vocabimur per xp̄m ſi iuſti fuerimus dum dicet his qui a dextris eius erūt thema ꝓpoſitum. Venite benedic. ꝛc. O quale gaudiū ꝙ̄ta exultatio ꝙ̄tum tripudiū ꝙ̄tum feſtuꝫ ſanctis dei angelis ꝛ hominibus ꝛ toti curie celeſti in hac vocatione ꝛ inuitatione ad regales nuptias ad viſionem ꝛ dilectionē cum perpetua tenſione illius deitatis beatiſſime. Si gaudeat pauper intromiſſus aulam regiam cui ciborum ꝛ neceſſariorum pro victu ꝛ vnica refectione fiat ſufficiēs adminiſtratio: quō nō magis ſine cōparatiōe gaudebūt iuſti q̇ hic fuerūt paupēs ꝛ multa paſſi in introitu illius celeſtis aule vbi ꝑpetuo q̄cunqꝫ deſiderabilia abundātiſſime miniſtrabunť.

Ideamus igitur

v pmo de loco vbi erit tāta gloria. Erit ne in paradiſo terreſtri qui eſt locus delitiarū: de quo magiſter ſenten. di. xvij. ij. ſic ait. Fateor tertiā opinioneꝫ mihi placere ſcꝫ vt homo i paradiſo corporali ſit poſitus qui in illo ꝑncipio plātatus accipi poteſt: quo terram omnē remotis aquas herbas ꝛ ligna producere iuſſit: qui ꝛ ſi p̄ſentis eccleſie vel future typum tenet ad litterā: tamē intelligendum eſt eſſe locū ameniſſimū fructuoſis arboribus magnū ꝛ magno fonte fecūnduꝫ. Quod dicimus a ꝑncipio: antiqua tranſlatio dicit ad orientē. Unde volūt in orientali parte eſſe paradiſum longo inter iacente ſpacio vel maris vel terre a regionibus quas incolūt homīes ſecretum ꝛ in alto loco ſitum vſqꝫ lunarē circulū pertingētē. Unde nec aque diluuij illuc ꝑuenerunt. hec ille. Nonne talis locus ſufficere poteſt homini pro loco ſue glorie. Reſpōdet Bonauē. in dubijs circa litterā eiuſdē di. dicens Qꝫ duplex eſt paradiſus ſm duplicē ſtatū hominis ſcꝫ imperfectū ꝛ ꝑfectum. Secundū ſtatuꝫ imperfectū paradiſus eſt locus amenus in partibꝫ orientis: de quo dicit Damaſ. Paradiſus em̄ eſt dei manibus in edem plantatus gaudij ꝛ exultatiōis vniuerſe promptuariū. In hoc aūt loco decuit hominē poni vt eſſet ei facilitas ꝑueniendi ad patriā: ꝛ vt deus homini oſtēderet beniuolentiā cui locum ameniſſimū ad habitandū ꝑparauerat: ꝛ ſic amenitas exterioris habitaculi correſpōderet delitijs interioribus quales habꝫ aīa: que eſt tēplum dei ꝛ habebat aīa primi hominis Extra autē hunc locum debuit homo ꝑduci vt melius cognoſceret dei beneficiū dum ſe videret quaſi aliunde adductuꝫ: ꝛ etiā vt oſtenderet per hoc ꝙ homo nō erat factus ad ibi eternaliter habitādū: ſed temporaliter peregrinādū. Et quia deus p̄ſciebat hominem caſurū ſiue hominis caſum in paradiſo voluit euꝫ collocare: vt per eius eiectionē de loco voluptatiſ cognoſceret ſenſibiliter ꝙ̄ta bona ſpiritualia amiſiſſet per culpam: cognoſceret etiaꝫ nihilominus ꝙ̄ta eſſet diffe/

rentia inter eum qui dño obedit humiliter ⁊ eum qui ipm̄ cõtennit. Et ſicut dicunt doctores: paradiſi corporalis ſitus eſt valde eminẽs ⁊ altus: ⁊ iuxta equinoctialez in oriente quodãmõ vergens ad meridiẽ. Eſt autẽ tante altitudinis vt illuc nõ aſcendãt vapores in aere eleuati: ſed fit ibi aer mũdus ⁊ purus ydoneus: ſtatui ꝑpetuitatis: ⁊ ꝓpter puritatem aeris ibi eſſe ꝯtemperantiã caloris. Qꝛ autem dicit̃ vſq; ad lunarẽ circulũ ꝑtingere hoc nõ eſt dictũ ſm̄ ſitum: ſed ſm̄ quãdam ꝓprietatem ſiue quia cõfortat̃ in raritate ⁊ luminoſitate tranquillitate: ſiue quia vapores quibus dominat̃ luna illuc nõ ꝑtingunt: ⁊ in hoc paradiſo erant ligna diuerſi generis. Varietas vero lignorũ ſub tribus differẽcijs cõprehenditur ſm̄ ꝙ ad triplicem vtilitatẽ hominis poterat ordinari aut ex parte corꝑis aut ex parte anime aut ex parte ꝯiuncti. Si ex parte corporis ſic erant ligna fructifera que p̄bebant ei alimenta ad corporis ſuſtentationẽ: ſi ex parte anime ſic fuit lignum ſciẽtie boni ⁊ mali: qđ ordinabat̃ ad obedientie hominis ꝓbationem. Si ex parte cõiuncti ſic erat lignũ vite quod faciebat ad humane vite ꝑpetuitatẽ. De his autez lignis duo tantum nominata ſunt ꝓpter ſpeciales effectus: ꝓpter quos deus illa duo ligna collocauit in medio paradiſi ⁊ vnuz poſuit iuxta alterũ vt ex vno cõciperet homo affectũ amoris: ⁊ ex alio affectũ timoris: ⁊ quaſi oppoſita iuxta ſe poſita eluceſcerẽt: ⁊ faciendo abſtinentiã ob vno mereret̃ habere ſufficientez refectionẽ ab altero. Et hoc eſt quod dicit Augu. in de ci. dei loquẽs de p̄mis parẽtibus. Status immortalitatis eis de ligno vite quod in medio paradiſi cũ arbore vetita ſimul erat mirabili dei gratia monſtrabat̃: tamẽ ⁊ alios ſumebãt cibos ꝓpter vnam arborẽ que fuerat interdicta: deus autẽ homini lignum illud ꝓhibuit propter obedientie meritũ acquirendũ ex parte hominis: ⁊ propter oſtendendũ ſue iuriſdictionis dominiũ quod habebat in homine vt per hoc diſceret ꝙ deo deberet eſſe ſubiectus: ⁊ q̃tum etiaz differt inter eum qui obedit ⁊ euz qui cõtemnit eius imperium. Nulla igitur fiebat ex hoc homini iniuria: immo fiebat vtilitas dum precipiebatur ad eius eruditionem ⁊ meriti amplificationẽ quod ſi contrariũ euenit hoc fuit ex culpa ſua ex qua cõuertit ſibi bonum in malum ſicut impijs ⁊ peccatoribus bona conuertuntur in malũ: propter iſtius tamẽ euẽtus preuiſionẽ nõ debuit deus dimittere dare mandatũ: quia ordo ⁊ decor qui attendit̃ in operibus dei ſm̄ regulam diuine ſapientie nõ debet intermitti propter incõmodũ alicuius ſpecialis creature: p̄terea ex illo malo ⁊ exinde ſequenti poterat deus ⁊ ſciebat multomagis bonum elicere. Et vt dicit magiſter diſ. xx. ij. cõpleto numero electorũ omnes ſimul ad meliora transferent̃ vt eſſent ſicut angeli dei in celis dicit tamẽ magiſter Incertum nobis relinquit̃ vtrum ſimul transferentur an per ſucceſſiones. hec ille. Ecce igitur paradiſum terreſtrẽ deſcriptuz quo ad aliqua: ⁊ patet ꝙ ille poſt reſurrectionẽ non erit locus in quo erit beatitudo perpetua. Eſt igitur alius locus multo nobilior illo qui ſm̄ ſtatum perfectuz homiuis ipſi congruit: ſcz celum empireum: de quo celo dicit magiſter. ij. diſ. ij. ꝙ dicit̃ empireum. i. igneum a ſplendore nõ a calore quod ſtatim factum angelis repletũ eſt. Et Bonauẽ. diſ. ij. ſuper ſententias. Notandũ inquit ꝙ quattuor fuerunt primo data ſcz celum empireũ: angeltca natura: materia: ⁊ tempus. Ratio vna quia in principio debuerunt prima in omni genere dari ſcz in rebus ⁊ menſuris ⁊ in rebus corporalibus ⁊ ſpiritualibus: et in corporalibus actiuis et paſſiuis. Quoniã igitur prima inter ſubſtãtias ſpirituales eſt angelus: prima inter ſubſtantias corporales actiuas eſt celuz empireum: et p̄ma inter paſſiuas eſt materia elementorum: et prima inter menſuras eſt tempus: quia non tantum dicit menſuram durationis: ſed etiam egreſſionis: ideo hec quattuor dicuntur prima

creata Hec ille. Ecce igiᷣ chariſſime vbi
erit tua ꝑpetua manſio qꝛ in celo empi/
reo. Bona. di. ij. inquit: Quis ſancti paꝝ
loquanᷣ de hoc celo quia latet nr̄os ſen/
ſus: ⁊ philoſophi ad minus tamen pone
re eſt celū empireū ſicut dicit ſacra ſcrip/
tura Gen̄. x. In ꝑ̄ncipio creauit deus ce/
lū ⁊ terrā ⁊c̄. Strabꝰ exponit de celo em
pireo ⁊ hoc ꝓbat per litterā ſequentē: qꝛ
firmamentū ⁊ celū aqueū facta ſunt ſecū
do die. Et Damaſcenꝰ hoc exponit. In
ꝑ̄ncipio creauit deus celum. i. ſine ſtellis
ſperice forme. Ponendū eſt etiā illud ce/
luꝫ: quia ꝑſuadet ratio finis triplex: vna
eſt ꝑfectio vniuerſi. Alia eſt ꝓpter motuꝫ
firmamēti: ⁊ tertia ꝑ̄ncipalis ꝓpter habi
tationē hoīs beati. Et qm̄ finis imponit
neceſſitatē his que ſunt ad finē ꝓpter ꝑfe
ctionē vniuerſi neceſſe eſt ip̄m eſſe vnifor
me: quia cū celū ſit luminoſum difforme
ſi nō eſſet vniforme nō eſſet vniuerſum
cōpletū ꝓpter motū firmamēti ponendū
eſt ip̄m eſſe īmobile: vt motus mobilis fi
at circa immobile ſcꝫ centrū ⁊ intra cōti
nens īmobile. Tertio ꝓpter habitationē
hoīs beati ponendū eſt celū empireū lu/
minoſitatis ꝑfecte vt habitatio cōgruat
ſuo habitatori. Ex his ergo colligiᷣ qua
re ſit factū ⁊ cuius ſit diſpoſitionis inter
alios celos: qꝛ vniforme īmobile ⁊ lumi/
noſitatis ꝑfecte. Hec Bonaū. Ad ꝓpo/
ſitū huius diciᷣ in paſſionali ſanctorū et
feſto aſcēſiōis. In hoc igiᷣ celo empireo
xp̄s reſidet ⁊ eſt ſpecialis ⁊ propria eius
manſio ⁊ angeloꝝ ⁊ alioruꝫ ſanctoꝝ. Et
cōgruit hec habitatio habitantibus. Il
lud em̄ celuꝫ ceteros celos excellit digni
tate. tēpore: ſitu: ⁊ ambitu: ⁊ ideo eſt cōue
niens habitatio chriſti: quia oēs celos ra
tionales ⁊ intellectuales trāſcendit dig/
nitate: eternitate: ſitu immutabilitatis:
⁊ ambitu poteſtatis. Eſt etiā cōgrua ha/
bitatio ſanctorū angelorū ⁊ hominū qui
fuerunt vniformes in operatione immo
biles in dilectiōe: ⁊ luminoſi in fide ſiue
in cognitiōe. Hec ibi. Richar. de me. vl.
ij. diſ. ij. ait. Hoc celum ſanctis angelis
eſt repletuꝫ nō repletione occupationis:
ſed quia oēs angeli ibi creati fuerūt. Si
cut ciuitas diciᷣ repleta hominibus quā
do habitatores eius in ſufficienti ⁊ apto
numero ſunt. Hec ille. Hec habitatio
ſanctoꝝ angelorū et beatoꝝ diciᷣ vt iam
dictū eſt celum empireum paradiſus do
mus dei regnū: terra viuentiū: et multis
alijs nominibus nominaᷣ: de quibꝰ poſt
diceᷣ ſatis. De hoc celo dicitur Baruch.
iij. O iſrael q̄̄ magna eſt domꝰ dn̄i: ⁊ in
gens locus poſſeſſionis eius magnus et
non habet finē excelſus: ⁊ immenſus. O
chariſſimi quis poterit ad hūc locum ꝑ/
uenire. Quantū gaudebit q̄tum exulta
bit ⁊ letabiᷣ ſolus deus nouit. O deꝰ me
us q̄tum nos diligis qui nobis carnali
bus ⁊ miſeris peccatoribꝰ tantū ⁊ tale pa
laciū ꝑparaſti. Sanctus Tho. iiij. lib.
cōtra gētiles. ca. lxxxvij. ait. Quia locus
debet ꝓporcionari locato cōſequēs eſt q̄
cum corpora reſurgentiū ꝓprietatem cor
porū celeſtiū cōſequēter etiam in celis lo
cum habeant vel magis ſuper oēs celos
vt ſimul cū chriſto ſint: cuius virtute ad
hanc gloriā ꝑducenᷣ. De quo dicit apo/
ad Ephe. iiij. Qui aſcendit ſuper om̄es
celos vt adimpleret oīa. Friuolū aūt vi/
detur cōtra hanc diuinā ꝓmiſſionem ex
naturali elementoꝝ inclinatione argu/
mētari: quaſi impoſſibile ſit corpus ho/
minis cum ſit terrenū ⁊ ſm̄: ſuam naturā
infimuꝫ locū habens ſuper elementa le/
uia eleuari. Manifeſtū enim eſt q̄ ex vir
tute anime eſt q̄ corpus ab ip̄a perfectū:
inclinationes elementoꝝ nō ſeq̄tur. Ipa
enim anima ſua virtute etiam nunc cōti
net corpus q̄diu viuimus ne ex cōtrari/
etate elementoꝝ diſſoluaᷣ: ⁊ virtute etiā
anime motiue corpus in altuꝫ eleuatur:
⁊ tanto amplius q̄to virtus motiua for
tior fuerit. Manifeſtum eſt autē q̄ tunc
anima perfecte virtutis erit quādo deo
per viſionē coniungeᷣ. Non igitur debet
graue videri ſi tunc virtutem anime cor
pus ab omni corruptiōe ſeruetur imune
⁊ ſupra quacūq̄ corpa eleueᷣ. Nec etiaꝫ
huic ꝓmiſſioni diuine impoſſibilitatem
affert q̄ corpa celeſtia frangi nō poſſunt

Prima gloria anime

vt ſuper ea corpa glorioſa ſubleuent᷑: qꝛ
a virtute diuina hoc fiet vt corpora glo/
rioſa ſimul cū alijs corporibus eſſe poſ/
ſint: cuius rei iudiciū in corpore xp̄i pre/
ceſſit duꝫ ad diſcipulos ianuis clauſis in
trauit. Hec ſcꝫ Tho. De hoc ergo reg/
no nobis ꝓmiſſo dicit᷑. Venite benedi/
cti patris mei ⁊c̄.

ſ **Ed qꝛ gloria cor**
poris erit ex redundātia glo/
rie ipſius aīe ſpecialiter: ideo
ꝯ̄ſequenter dicendū eſt de gloria ipſius
anime que erit in decem.

Primo erit dei nr̄i clara cognitio.
Secundū eiuſdēq; tota dilectio.
Tertiū ꝑpetua ac firma tentio.
Quantū verū gaudiū ⁊ leticia.
Quintū omniū rerum abundātia.
Sextum honor magnus inſuperabilis.
Septimū animarū decor mirabilis.
Octauū completa pax interminabilis.
Nonū ſatietas deſiderabilis.
Decimū felicitas inuariabilis.

Sed quid dixi. x. cuꝫ dicat᷑ in fine libri
de compēdio veritatis theologice ꝙ tot
ibi ⁊ tanta ſint gaudia ꝙ oēs ariſmetri/
ci huius mundi nō poſſent enumerare:
oēs geometrici nō poſſent ea menſurare
oēs grammatici dyaletici ⁊ rethorici nō
poſſent ea ſermonibꝫ explicare: quia ocu
lus nō vidit nec auris audiuit ⁊c̄. Dixi
ergo decem ad aliquā ꝯſolationē nr̄am
exhortationē ⁊ deſideriū inflammandū
vt ſic virtuoſe hic viuamus vt ibi ꝑueni
re valeamus. Ut autē oſtēdit doctor ſan
ctus in. iij. ꝯtra gentiles. ca. xxiij. finis cu
iuſlibet rei eſt in qḋ terminat᷑ appetitus
eius. Appetitus aūt cuiuſlibet rei termi
nat᷑ ad bonū. Si eñ philoſophi diffini/
unt bonū Quod oīa appetūt. Finis igit᷑
omniū eſt bonū. Dicit etiā. ca. xxiij. ꝙ co
gnitio diuina finis vltimus hominis eſt
⁊ cuiuſlibet itellectualis ſubſtātie. Joh.
xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te
ſolū verum deū: ⁊ quē miſiſti ieſum chri
ſtū. Finis igit᷑ intellectus ⁊ bonuꝫ eſt ve
rum ⁊ per ꝯ̄ſequēs vltimus finis ꝑmiū
verū. Eſt ergo vltimus finis homīs cog
noſcere deuꝫ. Hec ille Petrus de acqui
la in. iiij. ait. Finis cuiuſlibet rei habētis
eſſe ab alio eſt duplex ſcꝫ finis cuius ⁊ fi
nis quo. Finis cuius ⁊ exterior eſt deſide
rabile ꝑfectū: ſed finis interior ſiue quo
eſt opatio mediā: e qua ꝯ̄iungit᷑ res ipſi
p̄ncipio. Et qꝛ beatitudo ſm omēs eſt fi
nis rationalis creature ideo ꝯ̄formiter
diſtinguit᷑ duplex beatitudo ſcꝫ vna inte
rior formalis et cāta ſcꝫ vltima operatio
ꝑfecta ad quā poteſt beatificabilis na/
tura attingere. Alia eſt beatitudo exteri
or obiectiua ⁊ increata ſcꝫ vnus deus et
trinus: ⁊ iſta vocat᷑ beatitudo obiectiua
quia ex iſta in tali beato beatitudo cau/
ſat᷑. Secundū ꝙ dicit bea. Augu. i. de do
ctrina xp̄iana. Res que nos beatos faci
unt ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſctūs: bea
titudo autē formalis ꝯ̄ſiſtit in ꝯ̄iuncti
one cū obiecto nobiliſſimo. Hec ille. O
q̄tum gaudiū videre clare tam ꝑfectiſ/
ſimū obiectū. Cogita q̄tum gaudet ho
mo videre rem pulcherrimā quā multū
deſiderabat videre: ſed vere nihil eſt vel
quaſi nihil de viſione cuiuſcūq; rei crea/
te q̄tumcunq; pulchre ⁊ gaudio eius in
ꝯ̄paratione ad illaꝫ viſionē ſiue intelle
ctionē beatā. Hec autēꝫ viſio clara erit
de quattuor. Nam.

Primo videbunt deum in quē prius cre
diderunt.
Secundo videbunt ſanctos que tanta
bona meruerunt.
Tertio videbunt peccata que antea cō/
miſerunt
Quarto videbunt infernum ꝙ pruden/
ter euaſerunt.

Primo igit᷑ videbūt deuꝫ ⁊c̄. De qua
viſione ait beatus Augu. in lib. de tripli
ci habitaculo. Sicut eñ per ſpeculū vi/
treum trina nobis viſio miniſtrat᷑: quia
nos ipōs ⁊ ſpeculū ⁊ quicqḋ eſt prius vi/
demus. Sic ſpeculū diuine claritatis et
ipm̄ deum videbimus q̄tū poſſibile eſt
creature: ⁊ noſmetipōs ⁊ ceteros vera et
certa ſciētia cognoſcemus. Tunc iuſtis
manifeſtū erit ꝙ vnus ex vno natus ſit al

ter ex duobus ꝓceſſit: ⁊ quō pater nō pre ceſſit filiū tēpore ⁊ origine: nec ſpiritū. ſ. ⁊ quō mundus erat in deo antecꝫ in me metipſo eſſet mundus. Tūc videbūt ſuas aīas ⁊ virtutes intimas ⁊ ſpiritus angelicos. Hec Augu. Albertus mag. in ſacramētali. Tanta inq̄t erit ſciētia ꝙ ꝑteritoꝝ ꝑſentiū ⁊ futuroꝝ nihil latebit: ⁊ plus ſciet vetula q̄libet in illa gloria q̄ꝫ oēs clerici ⁊ philoſophi ſcire potuerūt in hac vita. i. Coꝝ. xiij. Videmus nūc per ſpeculū in enigmate: tūc autē facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte: tūc autē cognoſcā ſicut ⁊ cognitus ſuꝫ Glo. Nūc eñ imagines veritatis per fidē videnᷓ: tunc res ipſa vel ſpeculū eſt aīa in cuius aliquo modo deum cognoſcimus: ſed in enigmate. i. obſcure: tūc autē videbimus facie ad faciē. i. manifeſte a ſimili vultu ſe intuentiū: Eſt eñ quedā viſio huꝰ tēporis. Erit altera futuri. Iſta per fideꝫ: illa erit per ſpem. Et nūc nō alij ſolū ſed etiā ego cognoſco ex parte. i. obſcure imꝑfecte. Tunc aūt cognoſcā ſicut ⁊ cognitus ſum. i. videbo ꝓmiſſa ſicut videor a ꝓmittēte. i. cognoſcā deum ſicut ⁊ ipſe me cognouit. O q̄ꝫ iocundū erit habere claram noticiā taꝫ ꝑfectiſſime nature. Nos eñ experimur hic ꝙ dum videmus aliquē bonū clericū ⁊ ſapientē multū vellemus habere ſciam illius: ⁊ dicimꝰ. Utinam talis poſſet mihi dare ſciam ſuā dū morieᷓ ⁊ ego ſuperuiuā. Sciētia aūt de deo clare nota maior erit omī ſciētia hominis huius mūdi. Unde btūs Augu. xxij. de ci. Deus ita nobis erit cōſpicuus vt videaᷓ ſpiritu a ſingulis nobis in ſingulis nobis videaᷓ ab altero in altero videaᷓ: a ſemetiſpo in ſemetipſo videaᷓ: in nouo celo ⁊ noua terra: atcꝫ in omni que tunc fuerit creatura videaᷓ. Hec ille. Et breuitet ſicut intelligo vbicꝫ ⁊ in quocūq̄ꝫ videbiᷓ deus: ſicut ⁊ nunc angeli vbicunqꝫ ſint ſiue in celo ſiue in terra vident deū: ⁊ ita boni latronis aīa in inferno vidit deum clare ⁊ fuit beata: ſed hec viſio diciᷓ paradiſus dicēte xp̄o eidē Lu. xxiij Hodie mecū eris in paradiſo. In cōpendio veritatis theologice diciᷓ ꝑma dos aīe eſt cognitio qua diuina eſſentia videbitur ab oībus tota ſed nō totaliter. i. nō ꝓut eſt infinita. Videbiᷓ tñ diuina eſſentia limpidius ab vno q̄ꝫ ab alio: ſicut idē ſol diuerſimode a diuerſis aſpiciᷓ: vel eadeꝫ littera a diuerſis legiᷓ diuerſimode ſm ꝙ oculus magis vel minus eſt diſpoſitus. Nam inq̄ꝫtum vna potētia magis erit ꝑfecta in lumine glorie q̄ꝫ altera: tāto ꝑfectius opabiᷓ circa vnū ⁊ idem ſubiectū. Videbimus ergo deū in ſe ⁊ deuꝫ in nobis: ⁊ nos in deo: ⁊ deū in creaturꝭ: ⁊ creaturas in deo. Hec ibi Notandū tñ ꝙ eſſentiā vt infinitā oſtēdit beatis vt in qua ꝑmo et ꝑncipaliter cōſiſtit btitudo creatura aūt veſter in ipa nō niſi ex cōſequēti ⁊ comitāter. Vñ Aug. in. v. cōfeſſionū. Qui videt te ⁊ nō illa btūs eſt: qui videt alia ⁊ nō te nō ꝓpter hoc btūs: qui videt te ⁊ illa nō ꝓpter hoc beatior: ſed ꝓpter te ſolū beatus. Et videᷓ aliq̄bus ꝙ intellectus creatus poſſit ꝓficere in cognitoꝝ multitudine circa creaturas viſas in eſſentia diuia abſcꝫ ꝓfectu eius in cognitionē eſſentie diuine: q2 per cognitionē illarū in diuina eſſentia nō augmētaᷓ eſſentialis beatitudo: nec ꝑ illoꝝ ſubtractionē diminuiᷓ: tñ aliq̄s modus beatitudinis ꝯſiſtit in creaturis. Vñ Augu. Nō cognitis ideis nemo ſapiēs pōt eſſe Nota etiā ꝙ deus illabiᷓ ipis beatis ſm familiariſſimā intimitatē. Illapſus tamen dei duplex eſt: vnus eſſentie dei in eſſentia aīe: ⁊ hoc illapſu cōſeruat eaꝫ in eſſe: et ſic illabiᷓ oī creature intimādo ſe eſſentie illius inq̄ꝫtum deus intimior eſt cuilibet creature q̄ꝫ ipa ſibi. Sic aūt nō beatificat: q2 ſic omī creatura eſſet beata Alius illapſus dei eſt vt obiecti in bene eſſe aīam ꝑficiētis: ⁊ ex iſta intimitate nihil apparet niſi q̄ſi deus. Sicut ferrum candēs in igne lucet ⁊ ardet vt ignis: ſic ꝙ nō apparet aliud eſſe q̄ꝫ ignis ⁊ hoc eſt ex penetratione ignis in ferrū. Illabiᷓ ergo deus in potentiā intellectiuā ⁊ ipam purgando amplius illuminat vt videat clariꝰ. Et hec ſunt mira ⁊ intellectu diffi

cilia pro ſtatu iſto. Hec autē viſio beata
ſuccedit fidei per quā meremur ad hanc
clarā viſionē ꝑuenire. Jn lib. de virtutibꝫ
Ex fide cū fidei rectitudine quaſi ex ꝑfe
cta argumētatione vita eterna infertur.
Ex fide cum vite prauitate mors eterna
concludit̃. Et Bern̄. in ſermone de vigi
lia dn̄i. Jlluminemus nobis lumē ſcien/
tie priuſq̄ de huius mūdi tenebris tran
ſeamus ne de tenebris trāſeamus ad te/
nebras ſempiternas. Que eſt aūt iſta ſci
entia. Profecto ſcire: q̄ȝ veniet dn̄s: et ſic
quādo veniet ſcire nō poſſumus at ſi q̄s
iſta ſcientia eſt omniū. Quis eīn neſciat
vel noīetenus fidelis q̄ȝ venturus eſt iu/
dicare viuos ⁊ mortuos et reddere vni/
cuiq̄ iuxta opera ſua. Sed vere nō om/
niū iſta eſt ſed nec multoꝝ. Paucoꝝ eſt:
quia reuera pauci ſunt qui ſaluant̃. Pu/
tas q̄ȝ cū illi qui male fecerint exultāt et
letant̃ in rebus peſſimis vt ſciāt vel reco
gitent q̄ȝ veniet dn̄s. Si dixerint ipſi tu
noli credere: q̄ȝ qui dicit ſe noſſe deum et
mādata eius nō cuſtodit mēdax eſt. Nō
eīn ita ſe oīni impuritate polluerēt ſi do/
minū venturū fore ſcirēt: ſed formidarēt
⁊ vigilarēt vtiq̄ nec ſinerēt taȝ grauiter
ꝑfodi domū ſeu ꝯſciētias ſuas. Sciētia
autē illa in p̄mo gradu operat̃ penitudi/
nē ⁊ dolorē: ⁊ riſum in luctū cantū in plā
ctum ⁊ gaudiū in merorē cōuertit vt inci
piant tibi diſplicere que vehemēter ante
placuerāt: ⁊ illa ſpecialiter horreas ſ q̄ ſpe
cialiter appetebas. Jn ſecūdo vero gra/
du operat̃ correctionē vt iam nō exhibe/
as membra tua arma iniq̄tatis pctō ſed
coherceas gulā: iugules luxuriā: ſuꝑbiā
deprimas: ⁊ facias ſeruire ſanctitati cor
pus qd̄ ante ſeruierat iniquitati. Penitu
do eīn ſine correctione nō ꝓdeſt. Qui eīn
baptizat̃ a mortuo ⁊ iterū tangit eum ni
hil ꝓficit lauatio eius: ſed hec diuitꝰ ha/
beri nō poſſunt niſi circa ſe multa circū/
ſpectione mens nr̃a indefeſſa vigilet ⁊ at
tendat. Jn tertio gradu operat̃ ſollicitu/
dinē vt iā incipiat ſollicitus ambulare
cū deo ſuo: et ex oī parte ſcrutet̃ ne vel in
[illegible]uiſſima re tremende illius maieſtatis

offendat aſpectus. Jn penitudine atten
ditur in correctione ardet: in ſollicitudi
ne lucet ⁊ interius ⁊ exterius renouatur
Hic iam reſpirare incipit a tribulatiōe
malorū ⁊ dolore ⁊ timoris magnitudinē
ſpūali leticia tēperare ne ſuorū enormi/
tate ſcelerū abundantiori triſticia abſor
betur. Hinc ⁊ ſi timet iudicem ſperat in
ſaluatore: cum iam in aīo timor ⁊ leticia
obequitēt ⁊ obuient ſibi. Pleruq̄ timor
leticiā ſuperet. Leticia ſepe timorē exclu
dat. Et infra ſui gaudiȷ̈ archanū felix cō
ſciētia in luctamine hmōi indeſinēter cō
ficit̃ donec qd̄ mortale eſt abſorbeat̃ a vi
ta donec euacuet̃ timor qui eſt ex parte ⁊
ſuccedat leticia quod perfectū eſt: q̄ȝ non
timor ſempiternus ſed leticia ſempiter/
na erit. Hec ille Hec eſt igitur fides cui
ſuccedit viſio clara De hac eſt articulus
dicens. Credo vitā eternā. Jdeo qui ha
bet fidē de vita eterna ſollicitꝰ debet eſſe
quō illi ꝓuideat. Si cū tāta ſollicitudine
ꝓuidet̃ huic miſere vite de qua nemo ce
tus eſt ꝑ diē q̄ta ſollicitudo debet eſſe ꝓ
uidēdi illi vite de q̄ certus eſt ꝙ erit eter/
na. Et ſi dicat̃ ꝙ vnus eſt interitus hoīs
⁊ iumētoꝝ. Eccle. iij. Dicendū eſt ſicut
Gre. ꝙ Salomō in illo libro diuerſas ꝑ/
ſonas in ſe ſuſcepit: ⁊ qn̄ dicit ꝙ mēs im
perita ſentit: vt in ꝟbo ꝓpoſito: qn̄q̄ ve/
ro ꝙ ratio bn̄ diſpoſita decernit vt eiuſdē
ſcȝ Quid habet āplius ſtulto ſapiēs niſi
vt pergat illuc vbi eſt vita. Et eiuſdē. q.
Corda filioꝝ hoīm īplent̃ malicia ⁊ ꝯtē
ptu ī vita ſcȝ ⁊ poſt hec ad inferos dedu/
cent̃. Et ſi dicat̃ iterū illō apl'i. i. ad Thy.
vi. vbi dicit̃ de deo q̄ ſolus hēt īmortali/
tatē. Rn̄deo ꝙ ibi īmortalitas ꝓ īmuta/
bilitate accipit̃ quā nō hēt creatura ꝑ na
turā ⁊c̄. Primū igit̃ premiū beatoꝝ erit
diuine eſſentie clara viſio: q̄ viſio clara vi
ſione obſcura acquirit̃: q̄ȝ ſcriptuȝ eſt in
pſ̄. Jn lumine tuo videbimus lumē. Se
cūda viſio ſiue cognitio erit illius ſacra/
tiſſime ꝟginis mr̄is dei marie: tot miliū
angeloꝝ ſctōꝝ ⁊ ſcāꝝ. O q̄s poſſet pēſa
re illiꝰ ſocietatis pulchritudinē decorē ⁊
ornatū. Sta ⁊ demorare ī hac cogitatōe

Nec hic loquor de viſione corporali: ſed
intellectuali que nobilior erit multo viſi
one illa corporali de qua dicet infra. Si
pulchrũ eſt videre regẽ aut reginã in de
core ſuo: quãto pulchrius erit videre illã re/
ginã celi in gloria celi: de qua ꝓpheta ait
xp̃o. Aſtitit regina a dextris tuis in ve/
ſtitu deaurato circũdata varietate. i. cha
ritate illa qua diligit a deo ⁊ deum dili/
git: ⁊ aliis virtutib' videbit ꝙ ipſa ſit ma
ter dei ⁊ quõ filiũ dei cõcipere meruit: pe
perit manens virgo: lactauit: nutriuit: ⁊
portauit: ac in paſſiõe aſſociauit: quomo
do per eã mundus redẽptus eſt: ⁊ ange
lica ruina reparata: quãtus honor illi a deo
ab oibus angelis ⁊ ſanctis exhibet: cogi
tet qui põt. Uidebit quõ ſit exaltata ſu/
per oẽs choros angeloꝝ: ⁊ breuiter tot ⁊
tanta mirabilia de ea cognoſcent: ꝙ mor
talis penſare nõ poſſet imo etiã oẽs or/
dines angeloꝝ cũ admiratione ipſam co
gnoſcent ⁊ videbũt. Uidebit etiã quili/
bet beatus nouẽ ordines angeloꝝ de qui/
bus dicit Dañ. vij. Milia milium mini
ſtrabãt ei: ⁊ decies centena milia aſſiſte/
bant ei. Ubi ait Nico. de lyra. Notandũ
ꝙ hic ponit numerus determinatus pro
indeterminato: quia angeli ſunt in maxio
numero nobis indeterminato. Quantũ
igit mirabile videre tot angelos. Sic re
gina ſabba: vt dicit. iij. Reg. x. videns ſa
pientiã ſalomonis ⁊ ordinẽ miniſtrãtiũ
veſteſqꝫ eoꝝ ⁊c. nõ habebat vltra ſpiritũ
vt diceret ad regem verus eſt ſermo quẽ
audiui in terra mea ſuper ſermonib' tuis
⁊ ſapiẽtia tua ⁊ nõ credebã narrãtib' mi
hi donec ipſa vidi oculis meis: quãto ma/
gis debemus credere eſſe mirabilius vi/
dere illius regis regũ ordinẽ ſibi aſſiſten
tium angeloꝝ. Quãta eſt cõparatio ſalo
monis ⁊ ſue domus ad domũ regis eter
ni. Certe quaſi nulla: imo nec ꝑtie poſ/
ſumus capere donec videamus illius do
mus eterne pulchritudinẽ: quid dicã de
viſione tot ſanctoꝝ et ſanctarũ de quib'.
Apoca. vij. Audiui numerũ ſignatorũ
centũ quadraginta quattuor milia ex omi tri/
bu filioꝝ iſrael. Ex tribu iuda ⁊c. Et ſe/
quit. Poſt hec vidi turbã magnã quã di
numerare nemo poterat ex oibus genti
bus ⁊ tribubus ⁊ populis ⁊ linguis ſtan
tes ante thronũ in cõſpectu agni amicti
ſtolis albis ⁊ palme in manib' eoꝝ. Ubi
hic ponit numerꝰ electoꝝ de iudeis: ⁊ po
ſtea de gentilib'. ibi. Poſt hec vidi. Et quia
pauciores fuerũt electi de iudeis: ideo po/
nitur certus numerꝰ ⁊ finitus ſcꝫ. cxliiij.
de gentilib' vero ponit numerus infini/
tus: tamẽ per hunc numerũ ſm vnã glo/
ſam intelligit numerus omniũ electoꝝ:
quia eſt certus ⁊ finitus deo. Poſtea po
nitur incertus numerus eorundẽ quia no/
bis eſt incertus. Itẽ abbas Joachim di
cit ca. ꝓpter ꝓmiſſam beatitudinẽ. In eo
enim trãſitura leua ad dexterã. xl. ꝓpter de/
calogi impletionẽ ⁊ euãgelici ſacramẽti
ſignificationẽ. iiij. ꝓpter virtutũ exercita
tionẽ: millenarius ꝓpter omnimodã ꝑfe/
ctionẽ. Unde mille eſt nomen vltimũ in
numeris nec eſt vltra ꝓprium nomẽ niſi
ſumptũ ex prioribus numeris. Uidere er
go tot ſanctos valde glorioſum eſt. Fugi
amus malas ſocietates ne tam grata ſo
cietate priuemur: trãſeamus cũ regina ſab
ba ab his terrenis ad cõtemplandã illã
celeſtẽ hieruſalẽ dicẽte Augu. in enchy/
ridion. Si cõſideremus fratres chariſſi
mi que ⁊ quãta ſunt que nobis ꝓmittun
tur in celis vileſcerẽt aio oia que haben
tur in terris. Et ſequit Que autẽ lingua
vel quis intellectus capere ſufficit illa ſuper
ne ciuitatis quãta ſint gaudia angeloꝝ
choris intereſſe cũ beatiſſimis ſpiritib':
glorie cõditoris aſſiſtere pñtẽ: dei vul/
tũ cernere icircũſcriptũ videre nullo mor
tis metu affici incorruptiõis munere le/
tari. Hec ille. Conſideret igit quis tãte
ſocietatis iocunditatẽ leticiã ⁊ gaudiũ
Si pulchra ſocietas huius mũdi bono/
rũ viroꝝ gaudentiũ et letantiũ letificat
aliquẽ ſm illud apli Gaudere cũ gaudẽ
tibus. Ro. xij. quãto magis viſio tante ſo/
cietatis ſcꝫ tot angeloꝝ ſanctoꝝ ⁊ ſancta
rũ erit glorioſa. Solus deus et hij qui hac
leticia pfruunt tm nouerũt gaudiũ. De
hac autẽ viſione beatifica loquit beatus

Aug⁹. in li. de triplici habitaculo dicẽs: In hac viſione trina ſcientia paſcit' ho/mo. Sicut enĩ p ſpeculũ vitreũ trina no bis viſio miniſtrat': q⁊ nos ipos ⁊ ſpeculũ: et quicq̃d preſens eſt videmus. Sic per ſpeculũ diem claritatis ⁊ ipm deũ vide/bimus q̃tũ poſſibile eſt creature: ⁊ nos/ipſos ⁊ ceteros vera ⁊ certa ſcientia cog/noſcemus. Tunc abdita creaturaꝝ ⁊ in/ferni videndo deũ videbim⁹: tunc iuſtis manifeſtũ erit quomodo deus eſt inuiſi/bilis: niſi per gratiã ſuꝑple incõparabi/lis: ⁊ ſine fine ante oĩa quicq̃d intereſt inter naſci qđ ad filiũ pertinet: ⁊ ꝓcedere quod ad ſpm̃ ſanctũ: excepto q̃ vnus ex alio nat⁹ ſit. alter a duob⁹ ꝓceſſit: ⁊ quo/modo pater nõ ꝓceſſit filiũ tempore: ſed origine: nec ſpiritũ ſanctũ. Hec Auguſt. Sed dixi tertio q̃ beati videbũt peccata que ante cõmiſerũt. Sed diceret quis: q̃/modo hoc erit verũ cum pctã eorũ ſint p cõtritionẽ ⁊ cõfeſſionẽ deleta ipo deo ſpe cialiter indulgente ⁊ illa remittente: ſi/cut orauit ꝓ pheta dicens: Et ſm multi/tudinem miſerationũ tu. dele iniq. meã. Si ſint ergo deleta quomõ videbunt': et a quo videbunt'. hoc eſt qđ ait Anſel. lib. de ſimilitudinib⁹ di. Quid eſt hoc pecca ta que feci ſcient oẽs. Ad hoc ea cõfeſ/ſus ſum vt delerent': vt nulli amplius pã derent'. Et reſpõdet ſub hijs verbis. Cũ tu in illa gloria ab omni criminuz ſorde purgatus vultui dei preſens aſtiteris. in gratus ne ei poteris eſſe ꝓ tanta miſeri/cordia quam tibi fecit remiſſis illis deli/ctis. Nõ inquies. Et vnde gratias ages ſi nihil eoꝝ vnde iure gratias illas debe as in tua memoria habes. vt igit' in illis laudib⁹ eternaliter iocũderis ſemper de quanta miſeria ſis erutus: vt puto coro/nam. i. gaudiũ habebis. Cum ergo ſin/guloꝝ cõſcientie ſingulis pateant cõfite/ri audeo: ea quoq; pctã cũctꝫ alteroꝝ pa/tere: ꝓ quoꝝ curatione tu deo gratioſus exiſtes aſſidue. nõ ad tuã cõfuſionẽ: ſed ad magnã dei miſericordiã: eiuſq; glori/ficationẽ: tuãq; ꝯgratulationẽ. Non em̃ ꝓ peccatꝫ maior cordis anguſtia premet: ſcelerum tuoꝝ magis pudebit q̃ȝ aliquẽ magis olim vulnerib⁹ ſauciũ: iamq; ab omni parte ſanatũ aboliti lãguoris mo/leſtia premit. Cum integra ſanitas: ꝑfe/cta mũdicia: plena remiſſio: ſecura oĩum offenſionũ impunitas: tibi certo artuſe/rit cognitio vel recordatio pctõꝝ tuorũ: in nullo tibi magis horreri vel ꝯfuſioni valebit q̃ȝ eſt modo beato Petro aplõꝝ principi abiuratio ſua cõtra xp̃m nega/uit. beate marie magdalene pctã ſua: et multis alijs quib⁹ mlta ſunt donata cri/mina. vnde ſuper hoc agnitis delictis ve lut enormi: ac feda ĩfirmitate pietas vir/tus ſapientia medici qui te ſanauit ſub/limius a cunctis admirabit': laudabit': ⁊ magnificabit'. Laus aũt ⁊ magnificẽtia glorie die: ſi bene aduertis tua gloria eſt Hec Anſel. Hoc quippe eſt qđ ait apo ſtolus Ro. ma. vi. Scimus qm̃ diligẽtib⁹ deũ oĩa cooperant' in bonũ: hijs qui ſm ꝓ poſitũ vocati ſunt ſancti. ſm ꝓpoſitum. i. ſm dei ꝑdeſtinationẽ vocati ſunt ſancti. vnde glo. interli. Scimus hoc qm̃ dili. deum. i. mãdata dei ſeruantib⁹ omnia ꝓ/ſpera ſiue aduerſa: ſiue etiã preterita pec cata cõuertunt' in bonũ. i. in eternã beati/tudinem: vt per excellentiã dictũ ſit qua/ſi bonũ bonoꝝ. Et ſi de peccatꝫ remiſſis a deo ſit gloria ⁊ iocũditas quid erit de meritis: vtiq; beatus gaudebit ſe virtuo ſe vixiſſe: ⁊ carnis mũdi ⁊ demonis tem/ptatões ſuperaſſe: ⁊ forte maius erit gau diũ ſe bona feciſſe q̃ȝ mala euaſiſſe. ⁊ ra tio eſſe poteſt: q⁊ ex bonis meritis acq̃ris gloriã illã ſempiternã: ſicut ex pctõ mor/tali acq̃ris dãnationẽ eternã. ⁊ q̃to plu/ra merita feceris: tanto amplius ꝑmia/beris dicente xp̃o Iohã. xiiij. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Do/mus pr̃is: ait Nico. de lyra. hic vocat' glo ria celeſtis in qua ſunt multi gradus et diſtinctiões: q⁊ q̃uis ſit idẽ obiectũ bti/tudinis nullã diuerſitatẽ hñs: tñ ex par/te btõꝝ eſt diuerſitas in ꝑcipiẽdo illđ ob/iectũ ſm varietatẽ meritoꝝ: q⁊ aliq̃ videt clarius ⁊ fruunt' ſm maioritatẽ habitus charitatis qui facit animã capacẽ btitu/

dinis Hec ille. Et reuera ſi hui⁹ glie ma
gnū haberem⁹ deſideriū conaremur ad
opa virtutū ⁊ meritoria. ſicut ſcti q̄ tātis de
ſiderijs conati ſūt hāc gloriā acq̄rere ie/
iunijs: vigilijs: orōnib⁹: ⁊ alijs opib⁹ cha
ritatꝫ. Et vere multū diligēter ꝓ hac glo
ria habēda laborare nos oportet attēta
ſolutiōe xp̄i Lu. xiij. facta cuidā ab eodē
xp̄o querēti. Dn̄e ſi pauci ſunt q̄ ſaluanꝰ
Jeſus aūt dixit: Contēdite intrare per
anguſtā portā: q̄ multi dico vobis que/
runt intrare ⁊ non poterūt. Vn̄ Nico. de
lyra ſup hūc textū dicit: ꝙ in penitētib⁹ ē
triplex difficultas ad opa virtutū. Vna
eſt ex corruptōe nature ꝑ pcc̄m ꝓmoꝝ pa
rentū: ex qua tanta eſt in humana natu/
ra ꝓnitas ad maluꝫ: ⁊ difficultas ad bo/
nū: ſm ꝙ dr̄ Gen̄. viij. Senſus ⁊ cogita/
tio humani cordis ꝓna ſunt ad malū ab
adoleſcētia ſua. Scd̄a difficultas eſt in
plurib⁹: q̄ ex pctīs p̄teritis cauſat⁹ eſt in
ipſis peccātib⁹ quidā habit⁹: vel ſaltem
diſpoſitio inclinans a pctā ſil'ia. Tertia
ex difficultate opis virtuoſi: q̄ virtus eſt
circa bonū ⁊ difficile: ⁊ ideo modus peni
tendi ad h̄ ꝙ ſit efficax debet cū magno
conatu fieri. Hec ille. Et hoc eſt qd̄ dr̄ a
xp̄o. Contēdite intrare ꝑ anguſtā portā
Et per hoc etiā ſoluiꝰ queſtio ꝓpoſita de
paucitate ſaluādoꝝ. nam pauci reſpecti
ue inueniunꝰ: ita feruide penitētes ꝙ nō
impedianꝰ ꝓpter dictas difficultates. iō
ſubdiꝰ: Multi querūt intrare ⁊ non po/
terunt: ⁊ iſti ſūt tepidi p̄dictꝫ difficilib⁹
impediti. Quapropter ait Petrus. ij. ca.
c. ij. Fratres magis ſatagite ꝑ bona ope
ra certā veſtrā vocationē et electionē fa/
ciatis. Nā q̄to plura bona feceritis ma/
ius gaudiū recipietis Ex cogitatōe igiꝰ
⁊ recordatōe pctōꝝ ꝑ dei miſcd̄iaꝫ indul
toꝝ: ⁊ operū bonoꝝ ſcti dei gaudebūt: et
hoc erit tertiū. Quarto bti videbūt infer
nū ⁊ penas dānatoꝝ quas prudēter eua
ſerūt. Vn̄ Rich. in. iiij. di. l. iij. q. iij. prin/
cipalis dicit. Sancti multo ꝑfectius vi/
dent penā dānatoꝝ q̄ꝫ dānati cognoſcāt
gloriā eoꝝ. q̄ bti penā dānatoꝝ vident
in verbo ⁊ clara in genere ꝓprie: eo ꝙ ta/
lis viſio eſt ad aliquā gloriaꝫ accidētale
eoꝝ: q̄ in vidēdo dei iuſticiā delectanꝰ.
iuxta illud ꝓphete. Letabiꝰ iuſtus cū vi/
derit vin. ma. ſ. la. in ſang. pec. Et illorū
penā in cōparatōe ad ſuā gloriā cōſide/
rantes deo grās vberiores agēt: nec eis
cōpatiunꝰ: nec cōpaſſione qui eſt paſſio:
q̄ talis nō eſt ſine aliqua pena: nec cōpaſ
ſione q̄ eſt motus electiuus: quo q̄s vult
aliū a miſeria liberari: q̄ bti nihil volūt
cōtrariū huic ꝙ vidēt deū abſolute vel/
le. vident autē velle ſimpliciter dānatos
in ſua pena ꝑpetua remanere. Hec ille:
Et hoc eſt qd̄ dicit mgr̄ eodē di. Sicut
inq̄t ſancti tradunt ⁊ boni malos ⁊ mali
bonos vident vſq; ad iudiciū. poſt iudi/
ciū vero boni videbūt malos: ſed nō ma
li bonos. Vn̄ Greg. Infideles i imo po/
ſiti ante diem iudicij fideles ſup ſe in re/
quie attendūt: quoꝝ gaudia poſt cōtem/
plari nō pn̄t. Hec ille: De hac aūt viſio/
ne btōꝝ reſpectu dānatoꝝ loquiꝰ mgr̄. e/
vlt. di. l. Poſtremo inq̄t queriꝰ: an viſa pe
na reproboꝝ decoloret glīaꝫ btōꝝ: an bti
tudinē eoꝝ ꝑficiat. De hoc ita ait Greg.
Apud animū iuſtoꝝ nō fuſcat btitudinē
aſpecta pena reproboꝝ: q̄ ibi iam cōpaſ/
ſio miſerie non erit btōꝝ munere leticiā
nō valebit. Et licet iuſtis ſua gaudia ſuf
ficiant ad maiorē gloriā videbūt penas
maloꝝ q̄s ꝑ grām euaſerūt: q̄ q̄ dei cla/
ritatē vidēt nihil in creatura agiꝰ qd̄ vi/
dere nō poſſint. Non eſt aūt mirandū ſi
ſcti iam imortales reprobos videāt mē
tis intelligētia: cum ꝓphete adhuc mor/
tales videre hec oīa meruerūt. Egredienꝰ
enī electi nō loco: ſed intelligētia vel vi/
ſione manifeſta ad videndū impioꝝ cru
ciatus quos vidētes dolore nō afficienꝰ:
ſed leticia ſatiabunꝰ: agētes grās de ſua
liberatōe viſa impioꝝ ineffabili calami/
tate. Vn̄ Eſa. ipioꝝ tormēta deſcribēs:
⁊ ex eoꝝ viſione leticiā bonoꝝ exprimēs
ait. Egredienꝰ electi ⁊ videbūt cadaue/
ra viroꝝ q̄ p̄uaricati ſunt in me: ⁊ erunt
vſq; ad ſatietatē viſionis oī carni. i. ele/
ctis. Hec magiſter: Quale aūt ⁊ q̄tum
erit iſtud gaudiū in cogitatiōe tot ⁊ tan/

carū penarū: licet tamen ſit gaudiū acci-
dentale: cogitet qui poteſt.

S Ecunda gloria a-
nime erit dei tota .i. pfecta di-
lectio. Tunc eñ illud pceptū:
Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo
ꝛ ex tota anima tua ꝛ ex tota virtute tua:
implebitꝛ quod ponitur Matthei .xxij. ꝛ
Mar. xij. dicitꝛ: ex to. c. t. ꝛ ex t. a. t. ꝛ ex to.
m. t. ꝛ ex to. vi. t. Et Deut. vi. dicitꝛ. Dili-
ges do. d. t. ex t. c. t. ꝛ ex to. a. t. ꝛ ex t. for. t.
Et Luce. x. idem habetꝛ ſub alijs verbis
cum dicitꝛ: Diliges do. d. t. ex to. c. t. ꝛ ex t.
a. t. ꝛ ex o. vi. t. ꝛ ex o. m. t. qꝛ mens ibi fer-
tur in deū totaliter ꝛ pfecte ꝙtum eſt ſi-
bi poſſibile: ꝛ ſine aliqua interruptiōe: et
hoc modo intelligēdo hoc pceptuꝫ dicit
Aug. ꝙ mādatū charitatꝫ ſolū implebitꝛ
in prima vbi erit charitas perfecta Ma-
giſter di. xxvij. tertij ait. Dilectiōis autē
modus inſinuatꝛ cum dicitꝛ ex toto cor. t.
id eſt ex toto intellectu. ex t. a. id eſt ex to-
ta volūtate ꝛ ex tota mente: id eſt ex me-
moria: vt omēs cogitatiōes et omnē vi-
tam ꝛ oēm intellectū in illū feras a quo
habes ea que fers. illud autem preceptū
non impletꝛ ab homīe in hac vita morta-
li. Sed cur precipitꝛ homini iſta pfectio
cum in hac vita nemo eam habeat. Re-
ſpondit Aug⁹. qꝛ non recte curritꝛ ſi quo
currendū eſt neſciatur. De lyra dicit ſu-
per Matth. ꝙ quattuor ſunt de ratione
huius pcepti. ſcꝫ diligere deū ex toto cor
de ꝛ ex to. men. ꝛ ex to. a. ꝛ ex to. for. Cu-
ius ratio eſt: qꝛ diligere eſt actus volūta
tis. Duplex autem eſt actus volūtatis.
Vnus eſt elicit⁹: ꝛ alter impatus. Act⁹
autem elicitus eſt qui īmediate egreditꝛ
ab ipſa volūtate. et iſte tangitꝛ cum dicitꝛ:
Diliges ꝛc. ex to. c. t. id eſt ex tota volun
tate. qꝛ ſicut ex corde oritꝛ mot⁹ ad alias
partes corporis: ita volūtas mouet potē
tias anime. Actus autē imperatus volū
tatis eſt actus alterius potētie mote ad
ſuum actum per ipam volūtatem. vnde
ſequitꝛ. Ex to. men. Mens enim accipitꝛ
ibi p ipſo intellectu: qui ſemper deū cla-
re videbit. Per volūtatem etiam mouetꝛ
appeditus ſenſitiuus: vt cōformetꝛ ſupe-
riori: et iſte actus nominatꝛ cum dicitꝛ: ex
tota anima. Per animā intelligitꝛ pars
ſenſitiua: ſm quod dicitꝛ Gene. i. Factus
eſt homo in animā viuentē. i. vitam ani-
malem et ſenſibilē. Item per volūtatem
mouentꝛ potentie executiue ad operāduꝫ
ex dilectōe: ꝛ hoc notatꝛ cum ſubditꝛ. ex t.
for. t. vel ex o. vi. t. qđ idem eſt. Hec ille:
Hec omnia cōplebuntꝛ in beatis: et in il-
la felicitate eterna vbi videbim⁹ deuꝫ ſi-
ne fine: amabimus ſine interruptiōe. lau
dabimus ſine ceſſatiōe. Tunc eni amor
dei poſſidebit totū cor: ꝛ ſm ꝙ cōmuniter
dicitꝛ a multis in clara viſione ꝛ perfecta
dilectiōe ſiue fruitiōe cōſiſtit beatitudo.
Sed de beatitudine cōmuniter fit talis
diſtinctio: qꝛ vno modo dicitꝛ felicitas ſi-
ue beatitudo: vt illud quo formaliter in-
trinſice quis dicitꝛ beatus Alio modo p-
ut eſt illud quo tanꝙ a cauſa intrinſeca:
īmediate cauſatꝛ iam dicta beatitudo for
malis ꝛ intrinſice pficiens ipm beatuꝫ.
Primo modo appellatꝛ beatitudo forma
lis eo ꝙ ſit aliqua perfectio inherēs ipſi-
beato. Secūdo modo appellatꝛ beatitu-
do finalis: eo ꝙ ſit vltimus finis omniū
ſcꝫ ipſe deus. Prima iſtarū beatitudinū
dicitꝛ beatitudo creata. Secūda dicitꝛ in-
creata: qꝛ ipſa eſt creatrix eſſentia. Vltra
ꝙ iſtarꝫ beatitudinū replet ꝛ qetat ipſi⁹
beati omne deſiderū: aliter tamen ꝛ ali-
ter: quia prima replet formaliter: ꝛ ideo
quandoqꝫ appellatꝛ finis intrinſecus qui
dicitꝛ finis quo. Secūda replet ꝛ quietat
finaliter ꝛ effectiue: ꝛ ideo dicitꝛ finis ex-
trinſec⁹ ſeu finis in quo: quem alloquēs
Auguſtin⁹ in libro cōfeſſionū ait: Quia
feciſti nos ad te inquietū eſt cor meū do-
nec requieſcat in te. Hec autem beatitu-
do creata: vt dicūt quidā pncipalius eſt
in actu volūtatis ꝙ intellectus. et ratio
eſt quia ſicut inter habitus vie charitas
eſt domū principalius ſm Auguſti. xv.
de ciuitate. Et ſm aplm. i. Corinth. xiij
ita inter habitus patrie charitas prime
eſt domū pncipalius. ſed in prima nobi-
lior habitus ſiue nobilior virt⁹ habet no
biliorē actum. ergo perfecte deū diligere

qui eſt actus charitatꝫ patrie eſt nobiliſ/
ſimus actus aīe Cum ergo in nobiliſſi/
mo actu ꝑncipalius cōſiſtat beatitudo:
ꝛ diligere ſit actus volūtatꝫ ꝑncipalius
cōſiſtit in actu volūtatis q̄ȝ intellectus.
Et q̄ȝuis volūtas non poſſit exire in ali/
quem actum ſine actu intellectus. nō ta/
men ſequitur ꝓpter hoc ꝙ intellectus ſit no
bilior: q2 licet actus volūtatis indigeat
actu intellectus q̄ȝtum ad ſui initiū. in/
diget tñ intellectus actu volūtatis q̄ȝtū
ad ſui cōplementū. In dilectiōe autē pa
trie quattuor erunt gradus.

Nam primo deus vere diligetur tanq̄ȝ ſū/
ma bonitas.

Secūdo in ſe quiſqȝ reflectetur ex amore
ꝓprio.

Tertio proximum ꝓſequetur feliciū cha/
ritas.

Quarto corpus ſuū cōplectetur ſpiritus
abſqȝ vicio.

Primo ergo deus vere diligetur ꝛc. Un
de in pria regnabit ordo charitatis qui
eſt in via per cōparationē hominis ad deū.
Unde ſicut deus nunc eſt ſup omnia di
ligendus: ꝛ illud bonū qđ eſt deus maio
ri affectu ex charitate homo debȝ velle ip
ſi deo q̄ȝ ſibi: ita etiam erit in patria. Et
ratio eſt: q2 q̄ȝtum res habet de bonitate
tantū habet de diligibilitate. ſȝ bonitas
dei tranſcēdit bonitatē creature in infini
tum: ergo eſt plus q̄ȝ tota creatura dili/
gendus: nec eſt aliqua bonitas maior ea
ad quā ſua bonitas poſſit referri. ergo eſt
ꝓpter ſe diligēdꝰ. Talis ergo amor bea/
toꝝ erit in patria ꝯtinuus ꝛ ꝑpetuus. vn
de hoc amore magis viuetur btūs cum deo
q̄ȝ ſibi ipſi Remanebit etiā ordo charita
tis ad ſe ꝛ ad proximū: ꝛ corpus ꝓpriū ſm
aliquid qđ eſt in via: ſicut declarabitur in/
fra. Iſta dilectio erit ꝑfecta: ꝛ ſine timo/
re ſeruili: de quo amore ait Greg. ix. mo/
raliū. c. xxiiij. Tunc ſolum deo obſequia
reddimus cum eum ꝓpter amoris fidu/
ciam nō timemꝰ cū nos ad bona opera
affectus nō metus dirigit. nam qui a ꝑ/
uerſitatis opere ex timore reſtringitur: per/
uerſa libenter ageret ſi liceret. Nequaq̄ȝ
ergo veraciter tractus qui adhuc a pra/
uitatis deſiderio liber non eſt: qui vera
obſequia deo nō reddimus: ſi ex timore
mādatis illius ꝛ nō potius ex amore ſer
uimus: ſed cum menti noſtre eius dulce
dinis amor accenditur: omne deſideriū pre
ſentis vite leuigatur. i. tranſit: ꝛ a nobis e/
longatur: imo in tediū delectatio. ſ. preſens
vertitur atqȝ hanc cum merore mens tolle
rat cui victa prius reprobo amore ſeruie
bat. Unde btūs Job. Hoc diuino amo/
re accenſus dicebat: Tedet animā meā
vite mee. Hoc amore diuio accēſus pau
lus dicebat: Quis nos ſeparabit a cha/
ritate xp̄i Ro. viij. Apl'us eni in h oſten/
dit quō boni fideles etiā in p̄nti vita de/
bent firmiter xp̄o adherere ꝑ dilectionē
ꝛ amorē. nihil poteſt hoīem a deo ſepara
re niſi pctm̄. Eſa. lix. Pctā veſtra diuiſe
rūt inter vos ꝛ deum veſtrū. Dicit ergo
apl'us: Quis ſeparabit nos ꝛc. tribula/
tio. i. afflictio corporis: aut anguſtia mē/
tis: aut ꝑſecutio. i. fugatio de loco ad lo/
cum. aut fames. i. penuria cibi. an nudi/
tas. i. penuria veſtimēti. an periculū. i. ap
paratus ſubditus mortis. an gladius. i.
ipſa mors ſiue diuiſio aīe a corpore. Cer
te nihil hoꝝ debet nos ſeparare a chari/
tate chriſti: nam charitas omnia ſuffert:
omnia ſuſtinet. i. Corinth. xiij. Et bene
dicit ꝙ nihil ſeꝑabit nos a charitate xp̄i.
qm̄ ſicut eiuſdē. c. viij. dicitur. Non ſunt cō
digne. i. equales paſſiones huiꝰ tempo/
ris licet multiplices: q2 tpales ꝛ momen
tanee ad futurā gloriā ꝓmerendā. Un/
de Augꝰ. Tribulatio nāqȝ eſt cum fine:
merces ſine fine. Et mlto maior erit ibi
gloria ꝛ dilectio dei maior que reuelabitur
in nobis. Reuelabitur nāqȝ hic deū aman/
tibus: ꝛ in charitate decedētibꝫ Hec eni
charitas qua diligimus hic deū ſup om
nia ꝛ pluſq̄ȝ omnia eſt: de qua dicit apl's
i. Corinth. xiij. Charitas nunq̄ȝ excidit
ſcilȝ in futuro: ſed potius augmentabitur.
O quāta erit gloria habere deū preſentē
ꝛ videre deum facie ad faciem: et toto a/
more ſiue ꝑfecto diligere eum. Hoc eni
erit finis omniū deſideriorum noſtroꝝ. In

erit dei tota dilectio

hoc terminabiť appetitus noſter: itaq̄ nihil vltra valebimus deſiderare. Et ad h̄ melius intelligendū attēde aliquē multum cupientē aliquā rem: ſicut auarus multū cupit aurum vel argentū. Si talis poſſet habere omne aurum qđ poſſet deſiderare q̄tum gauderet. Certe vltimum deſiderabiliū eſt beatitudo ſiue deum videre in ſe et ipſo frui ſiue ipſum diligere: ⁊ ibi quies ſūma dicente ꝓpheta: Satiabor cum apparuerit gloria tua Sed dubitaret quis: vtrum omniū beatoꝝ ſit equalis viſio: et equalis dilectio. Reſpondeo: in beatitudine eſt cōſiderare obiectū: ſcʒ deum qui videbiť ſiue bonum increatuʒ: ⁊ hoc erit vnum ⁊ idem omniū beatoꝝ. eſt etiam cōſiderare ipaʒ diſpoſitioneʒ ſiue merita per que meruerunt videre deum clare: ⁊ perfecte diligere ⁊ ex parte huius diſpoſitiōis vnus erit alio beatior: ⁊ ita videbit deum clarius alio: et diliget perfectius. Et hoc eſt quod dicit ap̄l'us. i. Corinth. xv. Stella differt a ſtella in claritate. ſic erit ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. capacitas: tamen cuiuſlibet beata impleta erit per cōparationem ad ſuam diſpoſitionē: nec vltra deſiderabit intelligens ſe non vltra meruiſſe: ſed etiam intelligens ſe vltra merituʒ accepiſſe. Ex dictꝭ patet quomodo ſit deus diligēdus in via. ⁊ quomodo diligetur in patria: ⁊ iſte erit primus gradus dilectiōis. Secūdus gradus erit reſpectu ſui ipſius. nam beatus diliget ſeipſuʒ maiori dilectōe ⁊ perfectiori q̄ viator diligat ſe in via. Diliget inq̄ vt ſibi velit ipam felicitatem eternaliter permanſuram. Nam ſicut beatus Aug⁹. ⁊ recitat magiſter di. xxviij. tertij dicit quattuor eſſe diligenda ex charitate. Unum qđ ſupra nos eſt: ſcʒ deus Alterū quod nos ſumus. Tertiū quod iuxta nos eſt. ſcʒ ꝓximus. Quartū quod infra nos eſt ſcʒ corpus. Et hoc eſt quod ait ſalomon. Canticoꝝ. ij. Ordinauit in me charitatem. Poſt deum igiť debemus nos diligere ⁊ in patria diligem⁹ maiori affectu q̄ ꝓximum: Quod declarans Richardus de media villa in. iij. ait. Natura integra dictabit hominē plus ſe debere diligere q̄ alium. Gloria etiam ꝓpria intimius et perfectius reſpicit illum in quo eſt q̄ alium. diuina etiā iuſticia hoc exigit vt homo plus gaudeat de ꝓprijs meritis q̄ alienis. Cum ergo diligere ſe ſit velle ſibi bonū: poſſumus loqui de ordine diligendi per cōparationē ad bonū volitū ⁊ dilectum: vel ad intentionē actus volendi. Primo modo: quia null⁹ erit poſſibilis ad maius bonū q̄ tunc habeat. ideo tūc volet meliori maius bonum: ⁊ ſic ſancti volent primo chriſto vt homini maius bonum glorie q̄ ſibi ⁊ virgini glorioſe: ⁊ ſic de alijs qui plus meruerunt. In ſtatu autem vie non eſt ſic: ⁊ ratio eſt: qꝛ in via nonus eſt poſſibilis ad maius bonū q̄ illud bonum quod habet melior eo: excepto forte chriſto cui non eſt datus ſpiritus ad menſurā Joh. iij. Ideo ex charitate poteſt ſibi optare tantū bonū quantum optat melior ſe. Loquendo vero ſecundo modo: ſcilicet quo ad intentionē amoris maiori affectu volet ſibi bonum q̄ cuicūq̄ ꝓximo ſiue meliori ſe ſiue minus bono. Exemplum familiare eſt ad hoc. nam minus diues vult maiori affectu minus bonuʒ quod habet q̄ diligat ditiori ſe maius bonum quod habet: et hoc declarať magis. Nam per gloriam non tolliť: ſed perficiť natura: ſed in ſtatu nature integre homo nunq̄ tantū dilexiſſet alium quantum ſeipſum. natura autem in gloria erit omnio reſtaurata et reparata: ex hoc patet q̄ maiori affectione quiſq̄ factus ex charitate ſeipſum diliget q̄ʒ proximum. O quāta erit gloria beatis dum ſe intelligent beatos ⁊ in illa gloria cōfirmatos. Quantū nāq̄ gauderet quis auarus ſi omne auruʒ quod poſſet poſſideri cognoſceret vere ſe habere: et in tali poſſeſſione ſciret ſe non poſſe impediri Ibi ille fatuus amor quē habem⁹ ad nos ceſſabit: quo amore iniquo diligimus mūdi diuitias. corporis

delicias: honores ⁊ reuerētias. quo etiaꝫ
amore ꝑponimus corpus anime ⁊ tem/
poralia ſpiritualibꝫ. nam natura noſtra
verſa eſt in contrariū ſue inclinatiōis vt
videt̄. nam cōtemptis virtutibꝫ diligit vi
cia que ſibi ſunt noxia ad moduꝫ febrici/
tantis ⁊ hominis ſtulti. Juxta dictū ſapi
entis. Prouerb. i. Uſq̄ quo paruuli dili/
gitis infantiā. ⁊ ſtulti ea que ſibi ſunt no
xia cupient. Hec dilectio praua ⁊ puer/
ſa rumpit legem nature: legeꝫ ſcripture:
⁊ legem gratie. hec triplex lex rumpit̄ ex
amore diuitiarū temporaliuꝫ. Eccl'ſ. v.
Auarus non replebit̄ pecunia: ⁊ q̄ amat
diuitias fructum non capiet ex eis. ⁊ Ec
cleſia. x. Nihil iniquius ꝙ̄ amare pecu/
niam. Hic enim aīam ſuam venalē ha/
bet: quoniā in vita ſua ꝓiecit intima ſua
Alij amant delitias carnales: de quibus
dicit̄ Prouerb. xxiij. Qui diligit epulas
replebit̄ egeſtate Exemplū de diuite epu
lone Luce. xvi. Alij honores ſeculares.
Math. xxiij. Amant primos accubitus
in cenis. de hijs omnibꝫ dicit̄ Eccl'ia. iij.
Qui amat periculū: peribit in illo. Hij
ſunt qui odiunt animas ſuas: de quibus
ꝓpheta ait: Qui diligit iniquitatē: odit
animā ſuā. Amant eni cōmuniter homi/
nes periuria: mendacia: furta: vindictā
ꝓximi: et cetera peccata que ducunt ad
mortem gehēne. Sed hijs videt̄ aduer/
ſari dictū chriſti Joh. xij. Qui odit ani/
mam ſuā: ſcꝫ in hoc mūdo: in vitam eter
nam cuſtodit eam. Sed reſpōdet gloſa
di. Jlle non amat: ſed odit animā ſuam
in hoc mūdo: qui diligēdo deum potius
ꝙ̄ in eum peccet eligit occidi. Hec glo.
Et ita odire hic accipit̄ ꝑ velle viuere in
hoc mūdo in pctō. Et ita dicit̄ eodem. c.
Qui amat animā ſuā volendo viuere in
pctō: ꝑdet eā. Et hoc eſt verius odire ꝙ̄
amare. Sed redeamus ad id a quo diſ/
greſſi ſumus: ſcilicꝫ ad amorē illū quem
quiſq̄ beatus habebit in ſe ⁊ de ſe. Ha/
bebit enim ad ſe amorē: quia videbit ſe
veſtitū illa veſte nuptiali: de qua Math.
xxij. Amice: quomodo huc intraſti non
habens veſtem nuptialem. Ubi ait Ni/
co. de lyra. Jntrat rex: id eſt chriſtꝰ: vt vi/
deat diſcūbentes: id eſt exiſtentes in hoc
mundo volentes tranſire ad gloriā cele/
ſtem. Jntrat inq̄ dupliciter: ſcꝫ ſpeciali/
ter in morte cuiuſlibet hominis qui deſi/
derat ꝯuenire ad regnū: ⁊ generaliter in/
trabit in futuro generali iudicio. Et ait
amice: Uocat̄ autem pctōr amicus pro/
pter naturaꝫ que ad imaginem dei facta
eſt: ſicut ⁊ dixit iude: Amice ad quid ve/
niſti. dicit ergo: Quomodo huc intraſti:
id eſt intrare voluiſti non habens veſteꝫ
nuptialē: id eſt charitatē. quam ſi habe/
res dignꝰ eſſes intrare ad nuptias. Hec
eſt enim vt dicit Augꝰ. que diuidit inter
filios regni ⁊ perditiōis. Sancti igit̄ in
gloria hac veſte induti tanq̄ precioſo ve/
ſtimento ſe diligēt: quia hanc veſtem ſer
uauerūt in hoc mundo: et cum ea ad re/
gnum tranſierunt: ſicut rex et regina vel
quecūq̄ alia perſona videns ſe ornatum
vel ornatam precioſo veſtimento: in tali
veſtimento gloriat̄ quodāmodo: et ideo
precioſa veſtimenta homines diligenter
cuſtodiūt: vt in eis loco ⁊ tempore hone/
ſtiores appareant. Hoc erit ornamētum
cōmune: quia nullus erit in illa gloria q̄
non ſit hac veſte charitatis indutꝰ. Sed
nunquid chriſtiani habebūt aliquem or
natum in ſe quem nō habebūt ſancti ve/
teris teſtamenti. Certe dicendū ꝙ ſic: qꝛ
habebunt ſignum illud quod ſuſceperūt
in ſacramento baptiſmi: ſcꝫ characterem
baptiſmalē: qui eſt quidem ornatus ⁊ de
cor anime. Habebūt qui ſunt cōfirmati
alium decorem ⁊ ornatuꝫ: ſcꝫ characterē
confirmatiōis. Habebūt qui ſunt ordi/
nati ⁊ ſacros ordines ſuſceperūt alios ca
racteres: id eſt alia ſigna ſpiritualia que
omnia in ſe cognoſcēt ⁊ diligent ſe: quia
talia ſuſceperūt Gaudebūt de ꝓprijs me
ritis quibus virtutes acquiſierūt que vt
cōmuniter dicit̄ remanebūt in patria: vt
de iuſticia quam acquiſierūt. iuſta ope/
ra in ꝓximum faciendo: vt opera miſeri/
cordie adiplendo tam ſpiritualia ꝙ̄ cor/

poralia. de prudētia quā acquiſierūt pru
denter opera virtuoſa dictādo ⁊ regulā/
do. de fortitudine quā acquiſierūt opera
fortia peragēdo. de temporātia quā ac/
quiſierūt temperate viuēdo: ⁊ ſic de alijs
que plus vel minus meruerūt: ⁊ quibus
meritis augmentū charitatis habuerūt
Nam ⁊ licet oēs habeāt charitatē: ha
bebūt tñ quidā ꝑfectiorē charitatē: alijs
ſm quam magis ſe diligēt: ⁊ ita de alijs
virtutibꝫ. Sicut eñ videmus ꝙ veſtimē
tum ſcarleti vel purpure eſt alio precioſi
us ⁊ melius: ita in beatis virtutes erunt
in quibuſdā ꝑfectiores et maiores: ſicut
in chriſto ⁊ virgine glorioſa erunt virtu/
tes eminētiores nobilius ſiue ꝑfectiꝰ ꝙ̄
in angelis. vnde de qualibet ꝑſona bea/
ta poterit dici illud pſ. xliij. Aſtitit regi/
na: id eſt aſſiſtet regina: qꝛ regnabit in il
la gloria ꝑpetuo: a dextris tuis: in veſti/
tu deaurato circūdabit varietate: ſcꝫ vir
tutū. Nam omnis gloria eius: ſcꝫ filie re
gis. abintus: ſcꝫ in anima. Quā tū gloria
bunt ⁊ ſe diligēt qui talia hic meruerūt.
fidem chriſti ⁊ bona opera cōſeruando ⁊
faciendo. Quomodo igit debemus attē
dere diligētius: vt hanc gloriā acquira/
mus: ita vt vnuſquiſqꝫ noſtrū in ea voca
tione qua vocatus eſt ꝑmaneat operan/
do virtutis opera. Nam ad hanc gloriā
inuitamur ⁊ vocamur per thema noſtrū
cum dicit: Venite benedicti patris ⁊c.

Tertius gradus dilectiōis erit ad ꝓxi
mum quē quiſqꝫ beatus habebit volen/
do illud bonū eternū cuilibet alteri ſan/
cto: cuilibet angelo: ⁊ etiam cuicūqꝫ in il
la gloria exiſtenti. vnde iſtud erit ad pre/
mium: licet accidentale a viſione: de qua
dictum eſt in precedentibꝫ: qꝛ ſicut alius
eſt actus intelligere: ⁊ alius diligere ſicut
experientia docet qꝛ multa intelligimus
que non diligimus: ita alia erit gloria: et
aliud premiū viſio: ⁊ aliud dilectio: vnde
ibi adimplebit illō quod ſequit: diliges
dñm deū tuū ⁊c. ſed ⁊ ꝓximū tuū ſicut te/
ipm: id eſt ad eandē beatitudinē ad quā
diligis te. Notādū tñ ꝙ triplex eſt amor
ſcilicꝫ: amor naturalis: amor carnalis: ⁊
amor ſpiritualis. Et de iſtis aliqualiter
eſt dicendū vt videat quis amor mane/
at in patria ad ꝓximuꝫ. Primus igit eſt
naturalis: quo pater diligit filiū. Et licꝫ
amor iſte ſit licitus: tñ de ſe nō eſt meri/
torius in via: poteſt tamen fieri merito/
rius: ſi pater diligit filium: quia bonus
eſt: vel vt bonus ſit: tunc enim diligit fi/
lium non vt filium: ſed deum diligit in fi
lio: ⁊ tunc reducit ad illud preceptū: Di/
liges ꝓximū tuū ſicut teipm. Alia eſt di/
lectio carnalis: que eſt inter virum ⁊ vxo
rem: ⁊ iſta licet ſit licita: tamen de ſe non
eſt meritoria: poteſt tamen fieri merito/
ria quādo ſcꝫ vir diligit vxoreꝫ: vel quia
bona eſt: vel vt ſit bona: quia tunc nō di/
ligit vxorem vt vxorem: ſed deum in vxo
rem. ⁊ tunc reducit ad preceptū. ſcilicet:
Diliges proximū tuū ſicut teipm. ſcilicꝫ:
ad gratiam in preſenti: et gloriam in fu/
turo. de qua dilectione dicitur ad Ephe/
ſios. v. Viri diligite vxorem veſtram: ſi/
cut ⁊ chriſtus dilexit eccleſiā: ⁊ tradidit
ſemetipm ꝓ ea. Tertia poteſt dici dile/
ctio ſocialis ſiue cōſuetudinis que cōtra
hitur ex cōſuetudine cohabitandi collo/
quendi ⁊ conuerſandi: que etiam licet ſit
licita tamen non eſt meritoria: quia etiā
inter animalia quodāmodo reperit: po/
teſt tamen fieri meritoria: quādo ſcilicet
quis diligit: quia bonus eſt: vl vt bonus
fiat Eccleſia. vi. Amicus fidelis medi/
camenlū vite: ⁊ tunc reducit ad illud pre
ceptuꝫ: Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm.

Quarta dilectio eſt rationalis et ſpi/
ritualis qua quis diligit aliuꝫ vt bonus
ſit. vel qꝛ bonus eſt: ⁊ iſta ꝑ preceptū di/
ctum intelligit Alij ſunt amores plures
illiciti: vt eſt amicicia mūdi: de qua Iac.
iiij. Amicicia huius mundi inimica eſt
deo. et Iacobi in prima cano. in. primo
caplo ait: Nolite diligere mūdum: neqꝫ
ea que in mūdo ſunt. Si quis diligit mū
dum non eſt ca. patris in eo. Et accipit
hic mundus pro hominibꝫ delectabilia
huius mundi inordinate querentibus:

de quibus dicit̄ Joh.i. Et mūdus eū nō
cognouit: quia occupatio circa delecta/
bilia mūdi impedit cognitionē dei Alia
eſt amicitia carnalis ⁊ mala de qua dici
tur ad Ro.xiij. Carnis curā ne feceritis
in deſiderijs ſcꝫ ſuperfluis ⁊ inhoneſtis.
Hij oēs amores illiciti in illo regno pa
cis eſſe non poterūt: ſed ſolum liciti ⁊ ho
neſti: vnde ſuper hoc dicūt quidā vt reci
tat Alexander de halis in.ij. In patria
non erūt niſi duo amores ſcꝫ naturalis
⁊ ſpiritualis: ſed adhuc trāſibit natura/
lis: ad ſpiritualē vnde homo diliget deū
maxime in patria: ⁊ angelus ſimilit̄. Si
ergo homo magis habeat deuꝫ q̄ ange/
lus. i. maiori beatitudine ſit beatus: ⁊ glo
rioſus plus diliget homo hominē proxi/
mum q̄ angelū etiam proximū. Si vero
angelus plus habeat deum homo plus
diliget angelū: ⁊ ita non erit ibi ordo dile
ctionis reſpectu ꝓximi qui nūc eſt in via:
et idem forte dici poſſet de dilectione ſui
reſpectu alterius melioris: ſcꝫ ꝙ magis
diliget meliorē q̄ ſeipm̄ vt ſit conformi/
tas maior diuine voluntati ⁊ ipſoꝝ bea/
torū. Unde Anſelmus in pſologyon ca.
penulti. ait. Interroga intima tua ſi ca/
pere poſſunt gaudiū ſuum de tanta bea/
titudine ſua: ſed certe ſi quis alius eſſet
quē omnino ſicut teipſum diligeres: qui
eandē ⁊ beatitudinē haberet duplicaret̄
gaudiū tuum: quia nō minus gauderes
pro eo q̄ pro teipſo. Si vero duo vel tres
idipſum haberent tantūdem pro ſingu/
lis quantū pro teipſo gauderes ſi ſingu/
los ſicut teipſum amares. Igitur in illa
perfecta charitate innumerabiliū beato/
rum angeloruꝫ ⁊ hominū vbi nullus di
liget alium minus q̄ ſeipſum: nō aliter
gaudebit quiſq̄ pro ſingulis alijs q̄ ꝓ
ſeipſo. Si ergo cor hominis de tāto bo/
no ſuo vix capiet gaudiū ſuum quomo/
do capax erit tot ⁊ tantoꝝ gaudioꝝ. Cō
ſidera ſi potes. Attende o cor humanū:
cor indigens: cor erūnis plenum. Atten/
de diligēter o chriſtiane ſi centuꝫ filios
haberes quos multū diligeres ⁊ videres
quēlibet ipſoꝝ regem: quantū gauderes
gaudio mūdano ⁊ tranſitorio. Quantū
igitur gaudebis dum videbis deū queꝫ
plus diliges q̄ teipſum: quādo videbis
illam regiam celoꝝ ſuper omnes choros
angeloꝝ exaltatam: quādo videbis tot
milia angeloꝝ: tot milia hominum in di
uerſis gradibus beatitudinis quos dili
ges ſuper teipſum. O gaudiū ineſtima/
bile indicibile quid loquor de te qđ non
noui: non temptaui: non probaui. O vti/
nam poſſimus hanc dilectionē ⁊ amorē
poſſidere in illa gloria ſempiterna. Tūc
enim in talibus beatis erit omnis inui/
dia annullata ⁊ ab ipa patria aliena que
tamen in preſenti via multum regnat et
multos impedire poteſt ne perueniāt ad
illud regnum celeſte. Hec enim cōtraria
tur ſpecialiter charitati ſine qua nullus
videbit deum. Inuidus enim triſticiam
habet in proſperis ꝓximi: ⁊ exultationeꝫ
in aduerſis: tales ſimiles ſunt patri ſuo
diabolo qui de bono dolet: ⁊ de malo gau
det. Unde Sapient̄.i. Inuidia diaboli
mors intrauit in orbem terrarū. Imitan
tur autē illū qui ſunt ex parte illius. No
tandū tamen ꝙ dolor de bono alieno eſt
quadruplex quia vel eſt primo primus
motus ex natura veniens ſicut quidam
naturaliter ſunt inuidi: ⁊ hoc nullū pec/
catum eſt cum nullo modo ſit in poteſta
te noſtra: vel eſt ſecundo primus motus
quādo ſcꝫ appetitus ſine completa deli/
beratione tali paſſione afficitur et ſic eſt
veniale peccatū: vel eſt actus voluntari/
us deliberatiue ⁊ ſic eſt peccatū mortale
vel trahitur per intentionē extra ſuā ra/
tionē: vt quādo dolor de alieno bono ſur
git ex cauſa bona ſicut dolet aliquis de
bono temporali alterius: quia videt re/
dundare in detrimentū anime ſue vel in
detrimētum cōmunitatis et talis dolor
bonus eſt. Sed hec omnia in illa celeſti
gloria ceſſabūt quādo diligemus proxi/
mos noſtros. i. oēs ſctōs et ſanctas ſicut
noſipſos. Tunc illa ꝓphete verba verifi
cabunt̄ quibus dicit̄. Ecce q̄ bonū et q̄
iocū. ha. fra. in vnū. Ad hoc igitur bonū
dilectiōis vocamur per verba thematis

Venite benedicti ꝛc. Quarto corpus ſuum amplecteẜ ꝛc. Nam ſicut dictum eſt corpus noſtrū eſt vnum de quattuor que ſunt ex charitate diligenda. Unde dicit ſanctus Thom. in .iij. Qꝛ dilectio charitatis habet pro fundamēto cōmunicationē beate vite ꝑncipaliter et gratie ſm ꝙ ordinat ad ipam. Hec aūt vita tripliciter habet relationē ad habentē charitatem: eſt em̄ vno modo in aliquo ſicut in principio diffundēte vitam iſtaꝫ in alijs ꝛ ſic eſt in deo. Eſt autē in patria poſt reſurrectionē in aīa ſicut in participāte ꝑncipaliter. Eſt tertio in corpore per quandā redundantiā: ꝛ de hac redundātia dicetur cū de gloria corporis dicemus. Et hoc de ſecūdo ꝑncipali.

Tertia gloria anime erit ꝑpetua ꝛ firma tentio.

Hec em̄ gloria nō erit tranſitoria ſicut gloria mūdi: ſed erit ꝑmanēs ꝛ nunꝙ̄ habebit finem ꝛ hec eſt vna conditio ꝓpter quā eſt appetibilior ꝛ magis optanda q̄ʒ ſi eſſet trāſitoria. Et hec firma tentio erit ꝓpter quattuor.

Primo ꝓpter dei promiſſionē.
Secūdo ꝓpter ſtatus immutationē.
Tertio ꝓpter mentis quietationē.
Quarto ꝓpter cōpletā reditionē.

Dico pͥmo ꝙ hec gloria erit ꝑmanens ꝓpter dei ꝓmiſſionem. Deus em̄ non poteſt fallere nec falli: naʒ ſi fallere nō eſſet verax quod ei repugnat cum ipſe ſit prima veritas: ꝛ hoc cognoſcent beati ſcʒ ꝙ nō poteſt fallere. Cum ꝙ igitur ꝓmiſerit eis hanc felicitatē eſſe perpetuā certificabuntur ꝙ ſemper ſic erūt in tali gloria. O quāta iocūditas: o quanta leticia habere certitudinē de tali glorioſa et felici vita. Quot ſunt in mūdo qui valde gauderent ſi eſſent certi de gloria huius mūdi cum ſcʒ habēt abundantiā rerū mundi ſcʒ auri ꝛ argenti et omniū alioꝝ que in hoc mūdo ſunt ſicut ſunt honores: delicie: et diuitie. Certe multi ſun quibus ſufficeret hec gloria nō intelligētes magnitudinē huius celeſtis glorie: nec differentiā huius glorie mūdi ꝛ illius. Prima em̄ differētia glorie mūdi ad gloriā paradiſi eſt: quia gloria mūdi eſt exterius: gloria vero patrie celeſtis principaliter interius in aīa. Unde in hoc mūdo abundātes quādoꝙ patiunẜ plures triſticias nec eas poſſūt repellere nec ſe vindicare de iniuriātibus: ꝑut plures appetunt. In iſta vero gloria celeſti nulla erit triſticia nec aliquis iniuriam patieẜ: ſed oīa erūt ſumme leticie. Secūda differētia eſt: quia gloria mundi eſt incompleta: quia quātūcunꝙ quis plura habeat adhuc multa eidem deficiunt ſicut videmus ad experientiā. In iſta autē gloria nihil deerit: quia eſt ſtatus omniū bonorum aggregatione ꝑfectus: vt ait Boetius. lib. iij. de ꝯſola proſa. ij. Tertia differentia eſt: quia gloria mūdi eſt trāſitoria ſicut videmus. Ubi eſt nūc gloria ſapientis ſalomonis quā regina ſaba voluit videre. Sicut diciẜ. iij. Reg. x. Regina ſaba audita fama ſalomonis venit temptare eum in enigmatibꝫ: ꝛ ingreſſa cum comitatu multo et equis hieruſalē et diuicijs: camelis portantibꝫ aromata ꝛ aurum infinitū nimis: ꝛ gēmas ꝑcioſas venit ad regem ſalomonē. Uidens aūt regina ſaba omnē ſapientiā ſalomonis et domos quas edificauerat et cibos mēſe eius ꝛ habitacula ſeruoꝝ et ordines miniſtrantiū veſteſꝙ eoꝝ ꝛ pincernas: ꝛ holocauſta que offerebat in domo dn̄i non habebat ſpiritū: dixitꝙ ad regē. Uerus eſt ſermo quē audiui in terra mea ſuper ſermonibus tu. ꝛ ſup ſalu tu. ꝛ nō credebam narrātibus mihi: donec ipſa veni: ꝛ vidi oculis meis ꝛ ꝓbaui ꝙ media pars mihi nunciata nō fuerat: beati viri ꝛ beati ſerui tui hi qui ſtant coram te ſemꝑ ꝛ audiūt ſapientiā tuam. Et ſequiẜ ca. ij. Magnificatus eſt ergo ſalomon ſuper oēs reges terre diuitijs ꝛ ſapiētia ꝛ vniuerſa terra deſiderabat videre vultū ſalomonis vt audiret ſapientiā eius. Que omnia fuerunt figura illius glorie celeſtis quantū terrena poſſunt nos in cognitionē eternarū manuducere. Sed atten

de glorie huius tranſitũ. Nam ſequit᷑.c.
ij. Rex autẽ ſalomon ad amauit mulie/
res alienigenas multas: filiã quoq3 pha
raonis ⁊ moabiditas ⁊ amonitias ydu/
meas ⁊ ſydoneas ⁊ etheas: de gentibus
ſuper quibus dicit dñs filijs iſrael. Non
ingrediemini ad eas: his itaq3 copulat᷑
eſt rex ſalomon ardentiſſimo amore: fue
runtq3 ei vxores quaſi regine ſeptimigẽ
te ⁊ cõcubine trecente ⁊ auerterũt mulie
res cor eius. Cumq3 iaȝ eſſet ſenex depra
uatum eſt cor eius vt ſequeret᷑ deos alie
nos: ⁊ colebat ſalomon aſtaron deam ſy/
doniorũ: ⁊ moloch ydolum amonitarũ ⁊
chamos deum moabitarũ. Tunc edifi/
cauit ſalomon fanum chamos ydolo mo
ab in monte qui eſt contra hieruſalem ⁊
moloch ydolo filioꝝ amon: atq3 in hunc
modũ vniuerſis vxoribus ſuis alienige/
nis. Dixitq3 dñs ſalomoni Quia habu
iſti hoc apud te ⁊ non cuſtodiſti pactum
meũ ⁊ precepta mea que mãdaui tibi di
rumpens/ ſcindã regnum tuuȝ ⁊ dabo il
lud ſeruo tuo. Ecce qualis fuit ⁊ quomo
do infirma gloria ſalomonis. Et in fine
ca. dicit᷑. Dies autẽ quos regnauit ſalo/
mon in hieruſalẽ ſuper omnẽ iſrael. iiij.
anni ſunt dormiuitq3 ſalomon cũ patri/
bus ſuis ſepultuſq3 eſt in ciuitate dauid
patris ſui. Sed vbi nunc gloria alexan/
dri. Ubi gloria karoli magni ⁊ ceteroꝝ
qui potenter regnauerũt. Certe verũ eſt
quod dicit᷑ Sapien. v. ſcȝ. Tranſierunt
oĩa illa tanq̃3 vmbra ⁊c̃. Non ſic de glo/
ria illa ſuperna que ꝑpetuo durabit. Nã
ſuper hoc eſt articulus fidei cũ dicimus
Credo carnis reſurrectionẽ ⁊ vitaȝ eter
nam: hanc ꝓmiſit cum ait. Penitentiaȝ
agite appropiuquabit eĩ regnum celoꝝ
Matth. iij. Et Matth. v. Beati paupe
res ſpiritu. q. ip. eſt re. ce. Et ca. vij. Qui
facit voluntatẽ patris. m. qui. in. ce. eſt. i.
int. in reg. celo. Et Matth. xxv. dicitur.
Ibunt hij ſcilicet peccatores in ſupplici
um eternũ: iuſti autẽ in vitam eternam.
Ad hanc igitur vocamur: cum dicitur.
Uenite bñdicti ⁊c̃. Secundo dixi ꝙ hec
gloria erit permanẽs propter ſtatus ⁊c̃.

Secundũ doctorẽ ſubtilẽ. di. iiij. ꝑmi di/
citur ꝙ ſtatus nõ videtur eſſe niſi ſtabi/
lis permanẽtia firma legibus ſapientie
Sapientia vero diuina ſic ſtatuit voluit
⁊ ordinauit: ꝙ poſt hanc vitaȝ creatura
rationalis ceſſaret in merendo vel deme
rendo: ſed q̃diu ſumus in hoc mundo
poſſumus bene agere ⁊ male: poſt mortẽ
vero ab his ceſſamus ⁊ ratione huius p̄/
ſens vita vocatur via: vita vero qua poſt
mortẽ corporalẽ viuemus vocatur termi
nus ad quẽ. Iuxta illud quod ait apoſto
lus. Hebreo. xiij. Nõ habemus hic ma.
ci: ſed fu. inq̃rimus. Cum igitur ꝑuene/
rimus ad ciuitatẽ illam celeſtẽ ⁊ obtinu/
erimus quod inq̃rimus ceſſabit motus
noſter: ⁊ ſic erimus de manſione illa per
petua ſecuri quaſi de habitatiõe chriſti
meritis ⁊ noſtris ſi ad etatẽ merẽdi per/
uenerimus acquiſita. Ibi erit ſtatus me
riti ⁊ charitatis: ⁊ in iſto ſtatu homines
beati aſſument᷑ ad ordines angeloꝝ: ita
ꝙ aliqui erunt eis equales in gloria vel
etiam maiores. Cum eĩ beatitudo ſiue
gloria patrie dicat habitũ ſiue actum no
biliſſimũ creature rationalis perfectiſſi/
mum eſt ipſius creature cõſummatiuũ.
Sciendũ tamẽ ꝙ in creatura multe ſunt
diſpoſitiões ad hanc gloriã: quedã ſunt
diſpoſitiones recte cuiuſmodi ſunt habi
litates naturales indite ipſi nature rati/
onali per quas habet aptitudinẽ ad bea
titudinẽ ſeu gloriã ſicut eſt ratio imagi/
nis: quedã ſunt medie ⁊ iſte ſunt grẽ gra
tis date que de ꝓximo diſponunt ad gra
tiam gratũ facientẽ vt ſcientia bona vo/
luntas ⁊c̃. Quedaȝ autẽ ſunt ꝓpinque et
immediate ſicut gratia gratũ faciẽs ſeu
charitas que ſunt diſpoſitiões neceſſita/
tis ex pacto diuino quãdo inſunt finali/
ter. Licet igit᷑ naturales habilitates ma
iores ⁊ expeditiores ſint quantũ eſt de ſe
in angelis q̃3 in hoibus: tamẽ alie diſpo/
ſitiones ſicut gratie gratis date ⁊ gratũ
faciẽtes poſſunt eſſe equales vel maiores
in multis hoibus: q̃3 in multis angelis.
Non eſt eĩ incõueniens ꝙ deus multas
gratias gratis datas dederit multis ho

erit perpetua et firma tentio

omnibus: quas nō dedit multis angelis que mouēt ꝛ adiuuant naturales habilitates ad bonū gratie ꝛ glorie: ꝛ per talē excitationē ꝛ adiutoriū poteſt homo ad equalē cum angelis gratiā gratum facientē aſcendere Item his gratiā gratum facientē ꝛ bene vtens ipſa poteſt ſibi mereri per ipſam iā habitā augmentū gratie: ꝛ ita de gratia minori in maiorē poteſt ꝑficere. Quoniā igitur diuturnius tēpus datum eſt homini ad merendū ꝙ̄ angelis fuerit datum: quia angeli nō habuerūt niſi modicū tēpus: licet per gratiam qua bene vſi ſunt magnā gloriā meruerunt. Hinc eſt ꝙ per multiplicē actū gratie homo poteſt ſe diſponere ad tantam vel maiorē gratiā quam habuerint angeli. Secūdū igitur diſpoſitionē gratie introducit forma vltima: ſicut patet de beata virgine que quia gratiā omnibus angelis excellētiorē habuit: ideo exaltata eſt ſuper oēs choros angelorū et dignitate premij ꝛ loci. Alij autē ſancti ſm ꝓportionem ꝛ equalitatē gratie aſſumunt ad diuerſos ordines: quia quidā aſſumunt ad ordinē ſeraphin: quidā ad cherubin: ꝛ ſic de alijs: et forte multi ſuper oēs ordines: qui fuerunt in gratia et meritis gratie ꝑuilegiati. Poſtremo certum eſt ꝙ oia merita noſtra efficaciam ꝛ virtutē habent a merito xp̄i: ꝛ ita cooperat meritū chriſti oibus meritis noſtris: aliter enim non ſufficerēt merita noſtra. Non ſic autē angelis: quoniā vt dicitur Hebreo. ij. Nuſꝙ̄ angelos apprehendit ſed ſemen abrahe. Quoniā igitur meritum chriſti ꝓcedit a gratia prima quaſi infinita: ideo ꝟtute meriti chriſti cooperantis meritis ſanctorū hominū qui non in vacuum gratiā chriſti receperunt: ſed ſm illam ꝑfecerunt ſm poſſe ſuū poteſt fieri ꝙ meritū hominis ſancti maiorē habet efficaciā reſpectu premij ꝙ̄ habuerit meritū angeli. Quia igit ſtatus beatitudinis erit in celo empireo vt dictū eſt prius in quo celo eſt imutabilitas et ꝑfecta ſtabilitas beati certi erūt ꝙ etiam in ſua beatitudine ꝑpetuo manebunt: ꝛ in illis ordinibus angelorū in quibus aſſumpti erunt. Iſte igit eſt ſtatus ad quem vocamur ꝑ noſtrū thema. Venite bñdicti ꝛc

Tertio dixi ꝙ hec gloria erit ꝑpetua ꝓpter mētis quietationē. Ubi ſciendū ꝙ creatura rationalis ideo ꝙ talis eſt: facta eſt ad imaginē dei in potētia cognoſcendi ꝛ diligēdi. Sicut dicit Aug. Nā hoc ipſo ꝙ eſt expſſa imago dei hʒ neceſſariā ordinationē ꝛ relationē ad ipam nec cōſeruat niſi in ipſo: ꝛ ideo ipſe deus eſt immediate finis creature rationalis ꝛ vltimus: ꝛ ideo ſūme nata eſt delectari in ipſo. Hoc ipo autē ꝙ ſumme nata eſt delectari in ipſo ꝛ perfici nata eſt ipm ſūme diligere: quia ſumma delectatio non poteſt eſſe ſine ſumma dilectione: ꝛ ideo naturalē habet potentiā ad ipm ſumme diligendū ſibi inditā ꝛ impſſam ſm ꝙ vult Aug. li. de tri. Et etiā dicit Boetiꝰ. iij. de cōſolatione ꝓſa. ij. ꝙ mētibus hoīum inſerta eſt ſummi boni cupiditas. Quia tamē iſta potentia eſt reſpectu ſupioris ſe: ideo licʒ ſit naturalis tñ eſt ex ſe inſufficiēs ꝛ incōpleta: ꝛ ideo nō pōt exire ad actū niſi per educēs aliqd̄ ſupius qd̄ ſit ꝓportionabile tā potētie ꝙ̄ actui ꝙ̄ etiā obiecto Hoc eſt charitas ſiue grā: ideo ſine ipſa non pōt naturalis potētia amatiua dei indita creature rationali in actuʒ exire: hoc eſt in actū diligēdi ſumme ſine ad diligendū deum ſup ſe ꝛ ſup oia ſine charitate. Tenēda eſt igit iſta ſentētia: qꝛ minus vident extēdere poſſe nature ꝛ diminuere ꝑuilegiū charitatis ꝛ gratie. Sicut ergo videmus ꝙ materia habet potētiā naturalē ad oēs formas: ꝛ tñ ad illas nō attingit ſine educēte Sic etiā videmus ꝙ creatura rōnalis: naturalē hēt potentiā ad gratiā ꝛ beatitudinē: q tñ ex ſe nō pōt exire in actū ꝑfectū ſine educēte ſiue adiutorio determinato et ordiato a datore illius potētie. Exēplū habemꝰ de oculo cui licʒ data ſit potētia videndi colores: nō tñ pōt eos videre ſine adiutorio lucis exterioris Exēplū ſiłr de aue cui deſunt pēne: q tñ naturalē hēt potentiā ꝛ aptitudinē ad volādū ꝛ appetit hʒ ꝛ tñ ē

erit perpetua et firma tentio

dit ad hoc et mouet ſe: ſed tñ non exit in actum perfectū volandi: donec denť ſibi pēne. Et hoc eſt q̃ dicit Aug. in li. de fide ad petrum in hec verba. Spūs eternos hoc eſt imortales creauit deus ⁊ ei⁹ facultatē atq̃ intelligentiā: cogitādē: cognoſcende: diligendeq̃ diuinitatis inſeruit: quos tamē creauit vt etiā p̄e ſeipis eum diligerēt. Aptitudo eni in predicta auctoritate a beato Aug. appellat̃ facultas diligendi. Adueniente igit̃ gr̄a patrie ipſi volūtati facit ipam exire in actū ſūme dilectiōis: ac per hoc facit experiri ⁊ guſtare: quoniā dulcis eſt dñs: ⁊ p̄ hoc mouet̃ ad ipm deum ſūme diligendū: et in eo quietat̃. ⁊ ſuper hoc per cognitionē huius quietatōis certificat̃ q̃ in hac gloria p̄petuo manebit. Unde Bern̄. c. xij. de diligendo deo dicit: Cum introduct⁹ fuerit ſeruus bonus ⁊ fidelis in gaudiū dñi ſui. ⁊ inebriatus ab vbertate domus dei. tunc enim ebrius miro quodāmodo oblitus ſui: ⁊ a ſe velut deficiēs penitus totus perget in deum. ⁊ deinceps adherens vnus cum eo ſpūs erit: arbitror p̄phetam hoc ſenſiſſe cum diceret. Introibo in potentiā dñi: dñe memorabor iuſticie tue ſolius. Item in eodem libro dicit q̃ ibidem quartus amoris gradus p̄petuo poſſidebit̃: cum ſūme ⁊ ſolus diliget̃ deus: q̄ nec noſipos viſi p̄pter ipm iam diligemus. O beatū gaudium. O amor ſanctus ⁊ caſtus: O dulcis ⁊ ſuauis affectus: O pura ⁊ defecata intentio volūtatis. Sic affici ⁊ deificare eſt. Quomodo enim ſtilla aque modica multo infuſa vino deficere a ſe tota videt̃. vnde ⁊ ſaporem vini induit ⁊ colorem. Et quomodo ferrū ignitū ⁊ candens igni ſimillimū fit priſtina p̄priaq̃ exutū forma: ita inebriata illo amore ſuauiſſimo tota deificata erit et in deum transformata: ⁊ tota a ſeipſa deficiens. Et q̄ nil aliud appetere valebit: omis ſui deſiderij compos q̄ſq̄ beatus in hcā pacem ⁊ quietem permanebit. Ad hanc autem quietem per thema noſtrū aduocamur. ſc3 Uenite benedicti patr̄ ⁊c. Dixi quarto q̃ hec erit firma tentio p̄pter cōpletam reditionē. Uidemus enim q̃ dum circuimus faciēdo circulū redit ad pūctum a quo incepit: tunc quieſcit ⁊ amplius circulariter non mouet̃: ſic creatura rationalis cum immediate a deo ſit creata cum ad ipm redit per gratiam ⁊ gloriā tunc quieſcit: ⁊ hoc eſt quod ipſe deus dicit Apocalip. i. Ego ſum alpha ⁊ o. principiū ⁊ finis. Et Prouerb. xvi. ſcribit̃. Uniuerſa p̄pter ſemetipm operatus eſt deus. hic eſt finis noſter quē quottidie petimus: quē quottidie deſiderare videmur: dum oramus dicentes: Adueniat regnū tuū. Hoc regnum petimus aduenire a xp̄o nobis p̄miſſum xp̄i paſſione ⁊ ſanguine queſitū vt qui chriſto in ſeculo ante ſeruiuimus poſtmodū cum ipſo regnante regnemus Bene autē regnū celeſte petimus: q̄ eſt ⁊ terreſtre regnū cui renūciauerimus regno eterno regnabimus. Sed orantes nō infructuoſis nec nudis precib⁹ ad deum veniamus: q̄ ſcriptū eſt Matth. vij Non omnis qui dicit mihi dñe dñe: intrabit in regnū celoꝝ. Multi enim ſicut dicit apl̄us ad Titū. i. Confitent̃ ſe noſſe deū: factis autē negant. Recordemur illius petitionis matris filioꝝ zebedei. Matth. ij. vbi dicit̃: Q̄ acceſſit ad xp̄m mater filioꝝ zebedei cum filijs ſuis adorans ⁊ petēs aliquid ab eo Qui dicit ei: Quid vis? Ait illi. Dic vt ſedeant hij duo filij mei vnus ad dexterā tuā: ⁊ ali⁹ ad ſiniſtrā in regno tuo. Reſpondēs autem ieſus dixit: Neſcitis q̄d petatis. vbi ait Chry. Res eñ p̄cioſa vili precio non cōparat̃. Magnū laborē neceſſe eſt nobis impēdere ſi volumus ad celeſtia regna puenire. Regnū eñ dei eſt primū in intentiōe: ſed vltimū in executiōe. Un̄ Chryſo. ſup illo verbo Matth. vij. Querite primū regnū dei et iuſticiā eius. ait: Regnum dei eſt retributio bonoꝝ operum: iuſticia autem eſt via pietatis: per quam itur ad regnū. Si ergo die ⁊ nocte cogites qualis erit gloria ſanctorum vel qualis erit interitus impioꝝ. neceſſe eſt vt aut p̄pter timorem pene territus

recedas a malo: aut ꝓpter deſideriū glorie excitatus feſtines ad bonū. Et ſi quotidie cogitaueris que ſit iuſticia dei ⁊ q̃d odit ⁊ quod amat ipſa iuſticia oſtēdet tibi vias ſuas: nam iuſticia ſicut odientes ſe fugit: ſic amantes ſe ſequit̃ hec Chꝛy. Vide ergo ſi vis redire ad p̄ncipiū tuuȝ ad deum tuū vt ſequaris iuſticiā: quoniam hec eſt via que te ducet ad regnū eternū ad quod cū redieris ſecurus es ꝙ nūq̄ȝ exibis xp̄o dicente Joh. vi. Eum qui venit ad me nō eijciam foꝛas. Ad hanc igit̃ ſecuritatē ⁊ regnū perpetuū inuitamur per verba aſſumpti thematis. Venite benedicti ⁊c̄.

q Vartagloꝛia ani-

me in regno celeſti erit verum gaudiū ⁊ leticia. De hac autē leticia ſiue gaudio querūt docto. ⁊ ſpecialiter Richar. de me. vil. diſtin. xliiij. iiij. Vtrū in volūtate beata ſit ideȝ realiter fruitio ⁊ gaudiū. Et reſpōdēdo ait. Qꝛ fruitio ⁊ gaudiū beatoꝝ nō ſunt realiter ideȝ. Jlla eni fruitio eſt ſummo bono clare: viſo ꝑfecto amoꝛe inherere ꝓpter ſeipſum. Amoꝛ autē gaudiū nō eſt. Cauſat̃ eni gaudiū ex amati boni p̄ſentia vñ beatoꝝ gaudiū eſt aliqua ſpiritualis paſſio in volūtate cauſata ex ꝑfecto amoꝛe ſūmi boni per claraȝ viſionē ⁊ ꝑfectā dilectioneȝ vniti aīe ſeu ſibi p̄ſentis: hec Richar. Unde videmus ꝙ mater tenerrime diligens filium: nō gaudet etiā ſi ip̄m videat ⁊ habeat p̄ſenteȝ ⁊ ferat̃ actualiter in amoꝛē alias impedita ab hmōi gaudio ꝓpter aliquā infirmitatē. Hoc exemplū clare manifeſtat dilectionē et gaudiū nō eſſe ideȝ. Jn illa tamē magnifica gloꝛia nihil poterit impedire quin ex dilectione ꝑfecta ſequit̃ maximū gaudiū. Unde ideȝ doctoꝛ q̄ſtione ſequēti recitat duas opiniones. Unā que dicit ꝙ q̄ȝuis gaudiū beatoꝝ ſit beatitudinis quoddā accidentale cōplementū ab ip̄a beatitudine inſeparabile per quācūq̄ȝ virtutē creatam: tamē non eſt de eſſentia beatitudinis: eſſentia em̄ beatitudinis cōſiſtit in ꝑfecta cōiunctiōe creature rationalis cū deo: gaudiū autē beatoꝝ nō eſt de ratiōe huius cōiunctionis cuȝ non ſit viſio nec fruitio. Nec eſt ſumma ſecuritas: de qua dictū eſt: ſed eſt aliq̇d cauſatū ex iſtiſ. Unde eſt ꝑ ſe effectus beatitudinis de neceſſitate cōſequēs ad ip̄am: hec ille. Exemplum videmus de igne de cuius eſſentia nō eſt caloꝛ: ſed tamē ſequit̃ de neceſſitate nature ad ip̄m. Aliam autē opinionē recitat di. ꝙ alijs videt̃ ꝙ gaudiuȝ ſit de eſſentia beatitudinis: quia eſt de ratione ꝑfecte vnionis volūtatis cū ſummo bono. Voluntas em̄ vnitur ſummo bono non tantū mouēdo ſe immediate in ip̄m ꝓpter ſe qui motus eſt amoꝛ fruens: ſed etiā īmediate patiendo ab eo que paſſio eſt gaudiū. Que iſtarū opinionū ſit verioꝛ pro nūc nō diffinit: ſed hoc certū ſit ꝙ in illa cōiunctione et vnione aīe nr̄e ad deum erit ſumma delectatio. Franciſcus de marchia in fine. iiij. ſuꝑ ſn̄ias dicit cū prima opinione ꝙ beatitudo nō cōſiſtit dilectōe: quia ipſa eſt paſſio cōſequēs in actuȝ dilectiōis. Hec ille. Hoc vtiq̄ȝ gaudium erit.

Euacuās gaudiū mundanū.
Jnebꝛians ſubiectū humanū.
Non generans vllum faſtidiū.
Sed ſatans hominis ſtudiū.

Primo dixi ꝙ hoc gaudiū euacuabit gaudiū mundanū: imo qui gaudent hic illic gaudere non poterūt: hi ſunt de quibuſ dicit̃ Sap. ij. Venite fruamur bonis que ſunt ⁊ vtamur creatura tanq̄ȝ in iuuentute celeriter vino p̄cioſo et vnguentis nos impleam⁹ et nō p̄tereat nos flos tempoꝛis. Coꝛonemus nos roſis anteq̄ȝ marceſcāt. Tales ſunt mūdani qui eſtimant hoīes ſolū ad hoc factos vt hic accipiant cōſolationes ſuas. De q̇bus eodem lib. Sap. xv. dicit̃. Eſtimauerūt luſum eſſe vitā noſtrā ⁊ conuerſationē vite compoſitā ad lucrū ⁊ opoꝛteret vnū quēq̄ȝ etiā ex malo acquirere. O gaudium mūdi quot hoīes de illo ieſtimabili gaudio nō curātes decipis: quot ad inferna deducis nouit deus: imo ſunt adeo fatui

ꝙ duꝫ nil aduerſi: nil mali tēpoꝛalis eis
euenit: dicūt ſe a deo diligi nō cōſideran
tes illud. Act. xiiij. Per multas tribula/
tiones opoꝛtet nos intrare in regnū dei.
Et. i. Pe. iiij. Si iuſtus quidā vix ſalua/
bitur impius ⁊ peccatoꝛ vbi parebūt. Et
vere illud exemplū in vita beati ambꝛo/
ſij ſcriptū eſt bene memoꝛie cōmedandū
Nā ibi legimus ꝙ cum ipſe ambꝛoſius
romā ꝑgeret: ⁊ in q̄dā villa tuſcie apud
quendā hominē nimiū locupletē hoſpi/
tatus fuiſſet illū hominē ſuper ſtatu ſuo
ſollicite inq̇ſiuit. Cui ille reſpōdit. Sta
tus meus dn̄e bene felix extitit ⁊ gloꝛio/
ſus: ecce cm̄ diuitijs habūdo īfinitis: ſer
uos ⁊ ancillas q̄ꝫ plures habeo: copioſaꝫ
filioꝝ ⁊ nepotū turbā poſſideo ⁊ oīa ſem
per ad votū habui: nec vnq̄ꝫ mihi aliq̇d
aduerſum accidit vel qđ cōtriſtaret eue/
nit. Qđ audiens ambꝛoſius vehemēter
obſtupuit: ⁊ his q̇ ſecū in comitatu erant
dixit Surgite ⁊ hinc q̄ꝫ citius fugiamus:
quia dn̄s nō eſt in loco iſto: feſtinate nec
in fugiēdo moꝛā facite: ne hic diuina vl
tio nos cōpꝛehēdat et in iſto pariter nos
inuoluit. Cū ergo fugerēt ⁊ aliquantulū
ꝓceſſiſſent ſubito ſe terra apuit ⁊ homi/
nē illum cū vniuerſis que ad illū ꝑtine/
bant: ita abſoꝛbuit vt nullū inde veſtigiū
remaneret. Quod cernēs ambꝛoſius di/
xit. Ecce fratres q̄ꝫ miſericoꝛditer deus
parcit cuꝫ aduerſa tribuit: ⁊ ſeuere iraſci
tur cum ſemꝑ ꝓſpera elargit̄. In eodem
autē loco fouea quedā pꝛofundiſſima re
māſiſſe dicit̄: que vſq̄ꝫ hodie in huius te/
ſtimoniū ꝑſeuerat. O q̄ꝫtum igitur ꝑe/
riculū omnia huius mūdi pꝛoſpera: om
nia gaudia ⁊ vana habere ad nutū Que
ramus igitur gaudere in futuro: ⁊ ſi gau
dere hic velimus gaudeamus oēs in do
mino iuſte viuēdo: deo noſtro obediēdo:
quia ex hoc gaudio imperfecto ad illud
gaudiū perfectū trāſibim⁹. Unde apl̄s
Philip. iiij. Hoc duplex gaudiū inſinu/
ans ait. Gaudete in dn̄o ſemꝑ ſcꝫ hic bo
na vſq̄ꝫ in finē cōtinuando: iterum dico
gaudete. Quaſi diceret ex hoc gaudio q̄
bona agitis in gaudiū perfectū tranſibi/
tis. Et chꝛiſtus dicit diſcipulis ſuis. Jo
han. xvi. Amen amē dico vobis: q2 plo/
rabitis ⁊ flebitis vos: mūdus autē gau/
debit: vos autē cōtriſtabimini: ſed triſti
cia veſtra vertet̄ in gaudiū. Hoc eſt gau
dium plenū atq̄ꝫ perfectū quo omne gau
dium euacuabit̄ fatuū ⁊ mundanū. Ta
les beati ſemper gaudebunt in dn̄o. Ad
hoc igitur gaudiuꝫ vocamur: cum dicit̄
in themate. Uenite benedicti ⁊c̄. Secū/
do dixi ꝙ hoc gaudiū adimplebit ſubie
ctum humanū dicente pꝛopheta de ſan/
ctis et electis exiſtētibus in gloꝛia. Ine
bꝛiabunt̄ ab vbertate domus tue et toꝛ.
volupta. tue potabis eos. Qđ exponens
Nicola. de lyra ait. Inebꝛiabūt̄ id eſt ſa/
turabunt̄ ab vbertate do. t. id eſt domus
celeſtis gloꝛie ⁊ toꝛmē. volupta. t. po. eos
Hoc inquit additur ad oſtendendū per
fectionem refectionis gloꝛie: quia apud
nos refectio perficit̄ ex cibo et potu. hec
ille. Et bene inebꝛiari dicunt̄: quoniā be
atitudo conſiſtit in perfectione comple/
tiſſima. Ibi enim homo erit completiſſi/
mus in moꝛibus: in ſcientijs: ⁊ in delici/
is. Quelibet enim potentia habet ibi ſu
um perfectiſſimū complementū: naꝫ in/
tellectus eſt perfectus in ſcientijs: volū/
tas in delicijs: iraſcibilis in eminentijs
Eſt enim rationalis que tendit ad ve/
rum: ⁊ ideo perficit̄ in veritate ſcientiaꝝ
ꝯcupiſcibilis que tendit in bonū: ⁊ ideo
eſt ibi bonitas omniū deliciarū: iraſcibi
lis que tendit ad arduū: et ideo eſt ibi ar
duitas omniū dignitatū: honoꝛū: ⁊ emi
nentiarū: et ita gaudio ⁊ leticia comple/
bitur creatura rationalis: hoc eſt ꝙ ſum/
me deſideramus ſcꝫ delicias ⁊ gaudēter
viuere. Si enim ſpes futuroꝛū bonoꝛuꝫ
eſt homini maxima delectatio: quid erit
⁊ quāta ipſa delectationis poſſeſſio. Ue
re mirabilis ineſtimabilis erit illa dele/
ctatio. Sic igitur viuamus vt hanc de/
lectationē hoc perfectiſſimū gaudiū ha/
beamus. Nunc igitur nō delectemur in
malis delectationibꝫ quibus diuerſimo/
de homines a diabolo capiuntur. Dici/
tur eniꝫ Geneſis. iij. Uidit mulier ꝙ bo

num eſſet lignū ad veſcendū: ⁊ pulchruꝫ oculis: aſpectuq́ꝫ delectabile: tulit de fructu illiꝰ ⁊ comedit: deditq́ꝫ viro ſuo. Hoc fuit lignū de quo ꝓhibitum fuerat ade ne comederet: contra quod faciētes p̄mi parentes: quia delectati ſunt paradiſuꝫ ꝑdiderunt. O deus quot hominibꝫ delectationes carnis: delectatiōes mūdi: veſtium ornatus in viris et mulieribꝫ erūt cauſa damnationis. Ideo dicitꝛ Luc. vi. Ve vobis diuitibus qui hic habetis cōſolationē veſtram: ve vobis qui ſaturati eſtis: quia eſuri. ⁊c̄. ve vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis ⁊ flebitis. Delicie enī mūdi licet in p̄ncipio ſunt dulces: in fine vero ſunt amare nimis. Ideo dicit. Ioh. apoca. ca. xviij. Quantū glorificauit ſe ⁊ in delicijs fuit tm̄ date illi tormētum. Delicie em̄ ſunt laquei diaboli quibus quaſi totus mundus capitꝛ ſicut ad oculū videmus: vnde ſimiles ſumus allecibus qui vbicūq́ꝫ lumē viderint ibidē taliter delectantꝛ ꝙ illuc cōcurrunt ⁊ capiuntur. Fugiamus igitꝛ has delectatiōes ⁊ inq̄ramus illam ſupernā delectationē que nō habebit finem. Illa em̄ eſt ꝑfecta delectatio que acquiritꝛ vias vite inſeq̄ndo: vnde ꝓpheta. Notas mihi fe. vi. vite adim. me. le. cū. vul. t. d. in. d. t. v. in finem Ad hāc igitꝛ delectationē inuitamur cuꝫ dicitꝛ nobis. Venite bn̄dicti ⁊c̄. Tertio dixi ꝙ hoc gaudiū ſiue delectatio nō generat vllū faſtidiū. Hec em̄ eſt vna differentia inter gaudia ⁊ delectationes mūdi ⁊ paradiſi: quia hec gaudia mūdi tādem faſtidiunt: ⁊ diſplicentiā generant. Videmus em̄ ꝙ ſi quis gaudeat in delicijs carnis vtpote in bibedo et comedēdo q̄ntumq́ꝫ cibi ſint boni vel vina optima finaliter vertuntꝛ in nauſeam: immo poſſunt nocere ad mortē. Conſidera omnia alia in quibus homines ſolent gaudere ⁊ letari ſiue ſint honores: ſiue dignitates: cantus: coree: ⁊ cetera huiuſmodi omnia habent finem triſtem. Prouerb. xiiij. Riſus dolore miſcebitur: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Gaudiuꝫ autē et delectatio glorie celeſtis nunq̄ꝫ diſplicebit: ſed ſemper placebit: immo viſio dei ⁊ delectatio erunt tante complacentie ⁊ delectationis ꝙ vt dicit pe. ca. i p̄ma cano. Ipſe deus eſt in quem deſiderant angeli proſpicere. Sed querit gloſa. Cur cernere deſiderant cuius faciē cernere nunq̄ꝫ ceſſant. Et ſoluit ipſa glo. quia contēplatio diuine preſentie ita angelos beatificat vt eius viſa gloria ſatiētur ⁊ eius ſemper dulcedinem quaſi nouam inſatiabiliter ſiue infatigabiliter eſuriant. Et Gregorius. Celeſtes delicie habite appetitum excitant: terrene autē faſtidium generant. Eccleſiaſti. xxiiij. Qui edunt me adhuc eſurient: propter hoc dicit ſpōſa. capitulo. v. ꝙ ſponſus eius eſt totus deſiderabilis: et Heſter vltimo. Valde admirabilis es domine ⁊ facies tua plena eſt gratiarum. Hoc etiam conueni⁊ ipſis hominibus beatis quando erunt in illa gloria ſicut angeli dei. Et hoc eſt multum difficile nobis ad intelligendū ſcilicet eſſe in tanta delectatione et nunq̄ꝫ faſtidiri: ſed ſemper iocundiſſime illā poſſidere: ſed ita eſt certitudinaliter: qꝛ aliter nō eſſet ſumma felicitas ſi aliquid triſte poſſet illic accidere. Hoc gaudiuꝫ ⁊ hanc delectationem ſpiritu diuino faciente intelligēs regius propheta ait. Guſtate ⁊ videte quoniā ſuauis eſt dominꝰ. Vbi ait Nicolaus de lyra: quaſi diceret per experimentum poteſtis probare quoniam ſuauis eſt dominus. Et loquitur ad modum hominum dulcedinem vini probantium: quia primo modicuꝫ deguſtant ⁊ ex hoc cognita eius dulcedine alliciuntur ad amplius guſtandum. Sic homines deuoti percipiētes aliquid de dulcedine dei alliciuntur ad ampliuſ guſtandum. Aduertendū tamē ꝙ probantes dulcedinē vini illud modicū qđ preguſtant ſup̱ linguā diu retinēt. Sic ſentientes diuinā dulcedinē debēt eā q̄ꝫdiu poſſunt retinere: qꝛ hoc eſt quoddā p̄ludiū beatitudinis future: ꝓpter qđ ſequitꝛ Beatus vir qui ſperat in eo. Talis em̄

pguſtatio diuine dulcedinis auget ſpez future beatitudinis. Et licet apud homines nimia familiaritas aliqñ pariat cõtemptũ: talis tamen familiaritas dei ad hominẽ qua ei cõmunicat in pñti vita ſuam dulcedinẽ: magis auget reuerẽtiã filialẽ hoīs ad deuz: ideo ſubdit. Timete dñm.o.ſ.e.q.n.eſt in o.t.e. Et hoc eniz q ſentiũt i ſe diuinã pñtiã: modo pdicto ſufficit eis p omni bono: imo alia bona eis deſipiũt: niſi quãtũ neceſſitas exigit hec de lyra. Si igit deus tantũ ſapit in via quid faciet in patria cũ videbit facie ad faciẽ. Hec igit ſumma delectatio nũq̃ faſtidiẽs: nunq̃ diſplicens: ſed ſemp qua ſi noua reficiẽs huius nõ erit finis. O deus meus q̃d nobis ſaperẽt oĩa hec mũdi gaudia: he delectatiões q̃bus tantum adheremus. Certe hec oĩa reputaremus velut amara: z diceremꝰ cũ aplo Phil.iij. Que fuerũt mihi lucra hec arbitratus ſum pter xpm detrimenta. Et vere ſi hanc maximã delectationẽ bene attẽdamus: ea que pntamus lucra vt abundare diuitijs honoribꝰ z delitijs mundi reputabimus detrimẽta z inepta. ideo ſequit. Oĩa inquit paulus eſtimo detrimentũ eſſe pter eminentẽ ſciẽtiam ieſu xpi dñi mei: pter quẽ oĩa detrimentũ feci z arbitror vt ſtercora vt xpm lucrifaciam. Quia ibi ſcz in xpi viſione erit ſummuz gaudiũ ad qd vocamur per thema poſitum. Venite bñdicti zc. Quarto dictũ eſt: q ibi quieſcit hominis ſtudiuz Studiũ eſt vehemẽs animi applicatio ad aliq̃d pagendũ. Cõmuniter em hoīs ſtudiũ z applicatio tam per intellectũ q̃ per voluntatẽ eſt ad hoc qd pceteris deſideramus qd deſideriũ ſi compleat delectat aiam. Prouer.xiij. Oẽs autẽ hoĩes vt dicit pmo Methaphiſice naturaliter ſcire deſiderant pfici z maxime creatura rationalis deſiderat puenire ad gaudiũ eternũ dicẽte pheta. Queadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarũ ita de.a.m.ad.t.deus. Si.a.m.ad.d.fon.vi. Ideo oẽs debemus ſtudere z cẽm diligẽtiam apponere vt ad id qd deſideramꝰ attingamus. Sed quomõ verũ eſt q ſup omnia deũ videre in gloria deſideremus: et cũ eo gaudere cũ paucos ad hoc ſe diſponere per vitã videamus. Ad hoc ait Richar. de media vil.di.xlix.iiij.i.q ij. pncipalis Q2 beatitudo dupliciter poteſt cõſiderari in generali inq̃tum eſt bonũ qddã ſufficientiſſimũ: vel in ſpeciali ſcz inq̃tum cõſiſtit in clara dei viſione z impfecta eius dilectione z gaudio: qd habet de dei bonitate pñti per clarã eius viſionez z imperfectã dilectionẽ Primo modo beatitudo eſt oĩbus hominibꝰ nota. Quilibet em ſcit q̃d eſt bonũ et quid eſt ſufficientiſſimũ. Secundo modo nõ eſt oĩbus nota: vnde nõ oẽs eam appetunt: ſed pmo modo oẽs caz appetũt: q2 appetitus eius naturalis eſt. Vñ Augu.xiij. de tri.ca.viij. Dicit q ad appetendũ beatitudinẽ natura cõpellit cũ ſumme bonꝰ z imutabilis ei beatus creator hoc indidit. Dicit etiã glo. ſup illud pſ. Beata gens q animus eſt naturaliter capax beatitudinis: nulla aũt creatura capax naturaliter alicuius boni derelicta omĩ naturali inclinatione Bon.in.iiij.di.xlix.q.ij. Ad hoc idẽ inquit. Duo ſunt que faciunt appetitũ ſcz cõueniẽtia z indigentia Om igit aĩa rationalis creata eſt ad dei imaginem z ſimilitudinẽ facta eſt capax boni ſufficiẽtiſſimi: z ipſa ſibi nõ ſufficit cũ ſit vana z deficiẽs: ideo dico q veram beatitudinẽ appetit naturaliter. Et ſeqtur. Oẽs ergo habẽt appetitũ: beatitudinis vere in generali z habẽt cognitionẽ in generali. Oẽs em credũt q beatitudo ſit bonũ qd ſufficit: z oẽs illud appetunt in ſpeciali vero qñ a ſũmit hoc ſufficere ſcz honorẽ vel potentiã errat cognitio z declinat affectio. Eſt ſimile de eo qui vult emere aurũ z fruſtuz auri credit eſſe auricalcũ. Si q̃ras ab eo quid velit emere: reſpõdebit: aurũ. Si q̃ras qd fruſtum? Reſpõdebit q hoc demõſtrato auricalco. Similiter ſi ab auro q̃ras vtruz appetat beatitudinẽ verã z velit habere Reſpondebit q ſic. Si q̃ras quid velit vtrũ paradiſum vel denariũ? Reſpõde-

bit denariū. Et huiꝰ rō eſt: qꝛ hic credit ſufficientiā: ꝛ ibi non eſt. Si queras quō cognoſcit ī generali: dico ꝙ innata eſt illa cognitio. Si queras ꝑ qd. Dico ꝙ ſufficentiā noſcit ꝑ indigētiā. Si opponas ꝙ ſeruatio nō eſt via cognoſcēdi habitū. dicendū ꝙ eſt quedā indigētia oīno priuans quedā diſponēs ꝛ inclinās. ꝛ hec ē rō cognoſcēdi. vñ ſi materia haberet potentiā cognoſcēdi: cognoſceret vtiqꝫ formam ad quā inclinaṫ ꝛ diſponitur. Hec Bona. Sed vere ꝑ fidē aliā habemꝰ cognitionē de vita eterna. Scimꝰ eñ ꝙ reſurgemus: ꝛ in corpe ꝛ in aīa ſiſt in illa celeſti gl'ia ꝑpetuo manebimꝰ Sicut plus diceṫ cū dei vnione corporis ad aīam tractabimꝰ: quare ſtudiū nr̄m etvehemens applicatio debet eſſe in nobis: circa q̄ duimur ad hoc gaudiū qꝛ finis īponit neceſſitatē his que ſūt ad finē. Hoc eſt dictū ꝙ ſi finē nr̄m que eſt gl'ia eterna velimꝰ aſſeq̄ oportet nos ſollicite prudēter ꝛ attēte ſcire oīa ex ea que ſūt gaudiū huiꝰ media acq̄rēdi. Sicut eñ videmꝰ ꝙ ignis qꝛ appetit ſurſum eſſe. ideo ſemꝑ aſcēdit ꝛ tendit ſurſum. ita ꝛ nos ſi deſideramꝰ vere ꝛ nō ficte gaudia paradiſi. debemꝰ ſemꝑ faciē cordis nr̄i hīc ſurſum: qꝛ illa gaudia ſunt deſiderabilia ſuꝑ aurū ꝛ lapidē ꝓcioſum: multū et dulciora ſuꝑ mel ꝛ fauū. vt dicit pſ̄. Ceruus eni calefactꝰ in venatōe nō cōſueuit ſiſtere ī riuulo: ſciens ꝙ ibi ad plenū nō poſſet recreari: ſed currit vſqꝫ ad fontē ſiue ad lacū aq̄ abūdātē: vbi ꝑfecte recreaṫ ꝛ refrigeraṫ. Sic vere deſideriū nr̄m nō debꝫ eē ad riuulū bonoꝝ mūdi: qꝛ ibi nulla eſt ſatietas. ſed celeriter debemꝰ currere: ꝛ a iuuētute incipere hmōi curſuꝫ: qꝛ neſcimꝰ q̄n moriemur. debemꝰ inq̄ currere ad fontē paradiſi: vbi ꝑfecte poterimꝰ recreari vt poſſimus dicere cum ꝓpha: Perfecit pedes meos tanq̄ ceruoꝝ: ꝛ ſuꝑ excelſa ſtatuēs me. In hoc ſiles eē debemꝰ onagro: q̄ eſt aſinꝰ ſilueſtris: q̄ q̄uis multū ſitiat: nunq̄ tñ vult bibere aquam turbidā: imo expectat clarā: iuxta illō pſ̄. Expectabūt onagri in ſiti. In q̄ ꝓculdubio inſtruimur ꝙ ſitis ꝛ ardor deſiderij nr̄i nunq̄ debet bibere aquas turbidas voluptatis carnis ꝛ mūdi: qꝛ nō ſatiant: ſed aquas claras ꝛ mūdanas grāꝝ ꝛ gl'ie: qō eſt cōtra pctōres imūdos: q̄ magꝭ deſiderāt aquā turbidā huius mūdi. de quibꝫ Ro. i. Tradidit eos deus in deſideria cordis eoꝝ ꝛc. Abſtinete ḡ vos a carnalibꝫ deſiderijs que militant aduerſus animā. i. Pet. ij. Et ſtudete ꝑuenire ꝑ bona opera ad illud regnū: vbi hmōi deſideriū ſaturabiṫ ꝛ cōplebiṫ. Nam ad hoc excitamur ꝑ thema noſtrū: cum dr̄: Venite bn̄dicti ꝛc.

Uinta gloria anime

q me ī celeſti patria erit oīuꝫ rerū abūdantia. O auari q̄ tātū deſideratis abūdantiā auri ꝛ argēti. O ſupbi q̄ deſideratis ſublimitatē bonoꝝ ꝛ dignitatū. O voluptuoſi guloſi ꝛ carnales q̄ deſideratis ſaturari bonis vinis: ꝛ ꝓcioſis cibis dimittite hec fatua que vere nō ſatiant: ſec cito finē habēt: ſicut dictū eſt prius. Attēdite ḡ ad hāc gloriā: qꝛ ibi abūdabitꝭ oībꝫ bonis ꝓcioſiſſimis de hac abūdātia ait ꝓpha in pſ̄. Ego dixi in abūdātia mea: nō mouebor in eternū. Sed notandū eſt: ꝙ ſicut abūdantia florum in arbore eſt cauſa abūdantie fructum: ita abūdantia virtutū ꝛ gratiaruꝫ eſt cauſa abūdantie gaudioꝝ. Ideo ait chriſtus Math. v. Niſi abūdauerit iuſticia veſtra pluſq̄ ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ non intrabitis in regnū celoꝝ. Ita econtra erit abūdantia penaꝝ: quia ſicut hic abūdauerūt in culpa: ita in inferno abūdabunt in pena. pſ̄. Retribuet abūdanter: ſcꝫ deus facientibꝫ ſuperbiā. In celo igiṫ erit abūdantia omniū bonoꝝ.

Ex obiecto omnia cōtinente.

Ex ſubiecto omnia poſſidente.

Ex primorum ſociatione.

Ex optimoꝝ cōparatione.

Primo igiṫ erit abūdantia omniū bonoꝝ ex obiecto. i. ex deo qui omnia continet bona. Unde aplus ad Ephe. ij. ait: Deus autē q̄ni diues eſt in miſcōia propter nimiā charitatē ſuā qua dilexit nos

cum eſſemus mortui in pctis noſtris qui viuificauit chriſto cuiꝰ gratia ſumus ſaluati ⁊ cõreſuſcitauit ⁊ cõſedere fecit in celeſtibꝫ in chriſto ieſu: vt oſtenderet in ſeculis ſuperuenientibꝫ abũdantes diuitias gratie ſue. Diues ergo deus in ſe: diues. i. copioſus fuit in miſcdia: qꝛ ꝓpriū eſt eius miſereri et parcere ꝓpter nimiā charitatẽ ſuã: ⁊ non ꝓpter merita noſtra cum eſſemus mortui pctis ⁊ filij ire: id eſt nati in pctõ originali cõuiuificauit nos chriſto: nos ſibi ꝑ fidem formatã incõparando: cuius gratia ſumus ſaluati in ſpe ſcꝫ ⁊ cõreſuſcitauit ſimiliter in ſpe. ⁊ conſedere etiã fecit in ſpe. vt oſtenderet poſt hoc ſeculũ diuitias gratie ſue. i. oĩa bona celeſtis glorie cuius ipſe eſt premiuꝫ. Unde alphorabius lib. de cauſis ꝓpoſitione. xx. ait. Primũ eſt diues per ſeipm ⁊ eſt diues magis. Et rationẽ reddit cõmentũ eiuſdẽ ꝓpoſitõis dicens: Illa res diues magis que influit ⁊ nõ fit influxio ſuper eam per aliquẽ modoꝝ: reliqꝫ autem que ſunt intelligibiles aut corporee ſunt: non diuites per ſeipas: imo indigẽt vno de influente ſuper eas bonitates: et omnes gratias. Hec ibi: Has diuitias diuine maieſtatis melius videbimꝰ cuꝫ ipſas poſſidebimꝰ: cum deũ habebimꝰ quoniã nunc hec a nobis ſunt abſcondita: ſed per fidem ⁊ ſpem certã: ſi bene egerimus quaſi iam poſſidemꝰ. Sicut mercator cum iam emit ⁊ ſoluit aliquaꝫ rem precioſam: licet nõdum principaliter habeat: reputat ſe illã rem habere: et maxime ſi ſit certus ꝙ ab aliquo nõ poſſit impediri eius pͥncipalis poſſeſſio. Uere deus adeo eſt diues: ⁊ omnibꝫ bonis abundans: vt ſi mille mũdos cogitaremus: ⁊ illos haberemus i dño. talis poſſeſſio nihil eſſet cõparatiue ad diuitias diuĩe bonitatis: quoniã finiti ad infinitũ nullam eſt ꝓportio. Non igiꝶ apponamus cor noſtrum ad diuitias huius mũdi que impediunt ab eternis diuitijs: quoniã ſcriptũ eſt Matth. xix. Facilius eſt camelũ ꝑ foramen acus tranſire: ꝗꝫ diuitẽ intrare regnum celoꝝ. Sed hoc mirabiliter videꝶ cum plures diuites ſint ſaluati ſꝫm fideꝫ noſtrã. ⁊ in veteri teſtamento ⁊ in nouo. Nõne legimꝰ plures reges ſanctos eſſe: vt Henricũ imperatorẽ: ⁊ Ludouicũ regem frãcie. ⁊ alios mltos. Quid eſt hoc igiꝶ ꝙ a chriſto diciꝶ: facilius eſt ca. ⁊c. Qm̃ primũ eſt impoſſibile. ſ. camelũ trãſire per foramen acus: ergo ⁊ ſꝫm Chryſ. ſuper Matth. dicit: Appoſitio diuitiaꝝ maiorẽ apponit flãmaꝫ: ⁊ vehemẽtior fit cupido. Et qꝛ cupiditas eſt venenũ charitatis. ideo poſſeſſio diuitiaꝝ reddit hominẽ difficilẽ ad ꝑfectionẽ acquirẽdam. Unde ille iuuenis: cui dicit xps. Si vis ꝑfectus eſſe. i. aſcendere ad ſtatũ ſalutis neceſſariũ. vade cõtẽnendo omnia tẽporalia: ⁊ vende que habes ⁊ da pauꝑibus ꝓpter deum: qꝛ abijcere tẽporalia ꝓpter oſtẽtationẽ nõ eſt meritoriũ. ſicut aliqui philoſophi fecerũt: ⁊ habebis theſauruꝫ in celo: ⁊ veni ⁊ ſeq̄re me. In ſequela enĩ chriſti per operã charitatis cõſiſtit perfectio principaliter. A paupertate aũt voluntaria inchoatiue per modũ remouẽtis ꝓhibens: qꝛ per hoc auferꝶ cura temporaliũ que impedit animũ dilectõe dei. ⁊ diſponiꝶ animus ad libere deo vocãdũ. Cum autẽ audiſſet verba chriſti adoleſcens abijt triſtis: qꝛ nimis amabat poſſeſſiones terrenas vel pluſꝗꝫ talem perfectionẽ. ⁊ ideo nõ poterat ad ꝑfectionẽ volũtarie pauꝑtatis aſcendere. Et ideo dicit chriſtus: Amen dico vobis: qꝛ difficile diues intrabit in regnũ celoꝝ. Math. xix. Non dicit ꝙ ſit impoſſibile: ſed difficile eſt diuitias poſſidere: ⁊ non teneri nimis amore earũ. qꝛ ſꝫm ꝙ dicit Augꝰ. in epl'a ad Paulinũ. Bona terrena diligũtur artius adepta ꝗꝫ cõcupita. Aliud eſt enim velle incorporare que deſunt. aliud iam incorporata diuellere. Illa enim velut extranea repudianꝶ. iſta velut mẽbra preſcinduntꝶ. Reddunt ergo hominẽ difficilem ad perfectionẽ acquirendã: non tamen faciũt impoſſibilẽ: quia abraam fuit perfectus: vt habeꝶ Gen. xvij. Ideo diciꝶ Eccli. xxij. Beatus diues qui inuẽtus eſt ſine macula: ⁊ qui poſt aurum nõ

abijt: nec ſperauit in pecunie theſauris. Quis eſt hic ⁊ laudabimus eum. Quaſi diceret. Uix: ⁊ cum difficultate inuenitur. Ex quo patet ꝙ non loquit̃ de quocunꝗ diuite: ſed de diuite cōſtituente finem in diuitijs: ꝓpter qd̓ apl̓us Colloc. iij. Uocat talem diuitem auarū: ⁊ auariciam dicit eſſe ſeruitutē idoloꝝ: id eſt ſimilis eſt idolatre, ꝓ quanto auarus colit pecuniā ſuā ſtudioſe. Talis fuit ille diues: de quo dicit̃ Luce. xvi. Mortuus eſt diues: ⁊ ſepultus eſt in inferno: ⁊ factuꝫ eſt vt moreret̃ mendicus: et portaret̃ ab angelis in ſinum abrae: qui nūc eſt in celis poſſidēs deum ditiſſimū: vt dicet̃ ſtatim. Ex deo igit̃ omnia bona eminenter cōtinēte et i bonitate ſine cōparatiōe q̄cūꝗ creata excedēte bti erūt diuiteſ. ⁊ in oib; diuitijs abūdabūt. Uenite igit̃ bn̄. ⁊c. Scd̓o dixi ꝙ in gloria paradiſi erit omniū rerū abūdantia ex ſubiecto poſſidente. Poſſet enī quis dicere. Et licet deus ſit diues: dubitat̃ tamē an ille diuitie quib; eſt diues ſint in poteſtate cuiuſlibꝫ beati. Dico tibi ꝙ ſic. Poſſidebis enim deum ad volūtatē tuam: q: ipſe erit premiū ⁊ ſolariū laboris noſtri. Sicut enim quod labore iuſte acquirit̃: dicit̃ eſſe acq̄rentis: ſic deus erit noſter. Si enim dicamus nunc ꝙ deus ſit noſter: q̄ꝫtomagis dicemus tunc. Dicimus em̄ nunc. illud ps̄. Dn̄e dn̄s noſter q̄ꝫ admirabile eſt ⁊c. Et forte poſſit dici: ꝙ nunc noſter eſt deus per creationē: per gubernationē: ⁊ redemptionē. Dico tamen ꝙ tunc erit noſter per poſſeſſionē: q: nunꝗ a nobis poterit tolli quin illū videamus illū diligamus: in illo dilectemur. Iſtud premiū ⁊ iſta poſſeſſio vocat̃ Luce xiiij. Cena magna. Unde ibidem dicit̃: Homo quidā fecit cenā magnā ⁊ vocauit multos. Sꝫ hec poterunt melius applicari ad ea que dicent̃ de gloria corporis Sed quare homines preſentis tēporis ad hanc poſſeſſionem: ſiue ad hanc abundantiā non attendūt. Certe hoc cōtingit ex tribus. primum igit̃ eſt ignorantia externe retributionis. ſecūdū eſt non amor virtuoſe operationis, tertiuꝫ eſt defectus diuine dilectionis. Ex illis orit̃ indeuotio: in perſeuerantia: tarditas: ocioſitas: dilatio circa bouum opus faciendū: remiſſio circa inceptū. Ad quaꝫ poſſeſſionē vocamur: dicente aplo Theſſalonicen̄. ij. Teſtificati ſum⁹, vobis vt ambuletis digne deo qui vocauit vos in ſuum regnum ⁊ gloriam. Ideo de nolentibus attendere ad hanc vocationē conquerit̃ dn̄s ipſe Prouerbioꝝ. i. dicens: Uocaui ⁊ rēnuiſtis: extendi manū meam ⁊ non fuit qui aſpiceret. deſpexiſtis omne cōſilium meū: ⁊ increpationes meas neglexiſtis. Multi ſunt quos deus vocat dicens: Uenite et manus adiutrices extēdit: dando eis cōſiliū quomodo a peccatis reſurgēt: quomodo vitam eternā merebunt̃: et viam eis edoctaꝫ nolunt aſpicere: quia noluerunt accipere diſciplinā indurauerūt facies ſuas ſupra petram: et noluerunt reuerti. Hiere. v. Figurati ſunt tales per reginam vaſthi. de qua dicitur Heſter. ij. Q; rex aſſuerus vocauit reginaꝫ vaſthi per nuncios: ſed ad regis imperiū venire cōtempſit: ꝓpter quod irreuocabili ſententia ꝓuata eſt regno. Rex aſſuerus interpretat̃ beatitudo. ⁊ ſignificat deū qui eſt beatitudo noſtra. Regina vaſthi que debebat eſſe regi ſubiecta ⁊ obediens: ſignificat quēlibet noſtrū q̄ debet eſſe ſubiectus deo eius obſeruādo mādata: ſed quia noluit obedire ꝓuata eſt regno: ita qui noluerint obedire deo priuabunt̃ illo celeſti regno: in quo eſt omniū rerum abūdantia. Attendamus igit̃ vt poſſim⁹ obtinere illam ſupremā abūdantiam. de qua dicit̃ in themate: Uenite benedicti. ⁊c. Dixi tertio ꝙ in gloria erit omniū rerum abūdantia ex ꝓximoꝝ aſſociatione. Ibi enim quilibet ꝓximus omīa ſua cōmunicabit alteri ſuo ꝓximo. Tunc em̄ verificabit̃ illud Actuū. ij. Quod dictū eſt de apl̓is: Habebūt omnia cōmunia. Si ergo faciente charitate apoſtoli habuerūt omnia cōmunia: quare nō magis credendū eſt de beatis: qui charitate perfecti erunt inter ſe veri amici: ꝙ omnia

habebũt cõmunia. Hoc etiaȝ fuit in ſta/
tu innocẽtie ꝙ oĩa erũt cõmunia. vnde
Iſi. dicit: Scdm legem nature: quis eſt
omniũ poſſeſſio ⁊ oiuȝ vna libertas. Ita
inquit Alexã. de halis: ꝙ vnuſqſqꝫ vſus
fuiſſet illis ſm beneplacitũ volũtatis or/
dinate. Sic abſqꝫ dubio credendũ eſt ꝙ
in illa btitudine erit tanta dilectio ⁊ tan
ta charitas: vt oĩs cõmunicẽt alĳs ſua
bona. Unde erit ibi inqͭt Anſel. li. de ſi/
militudinibꝯ amicicia que in inimiciciã
cõuerti non poteſt Nullus tamẽ hic ha/
bet amiciciã que cõuerti nõ poſſit in ini/
miciciã. ideo hic nullus amiciciã ſeruat:
ſed ibi quãtũ ſeipm̃ quiſqꝫ tantũ ⁊ tãdiu
diliget ⁊ alterũ. Sed nec video quin ali
ter eſſe poſſit: p̃ſertim cum oẽs vnuȝ cor/
pus xp̃i ſint. ⁊ xp̃s qui eſt ip̃a pax eſt ca/
put omniũ: necꝫ minori ſe affectu cõple/
ctanť q̃ȝ mẽbra vnius corporis ſibinui/
cem copulanť. Abũdans ergo erit in di/
lectiõe quãdo hec fuerint tibi in poſſeſ/
ſione. Ex hac maxima amicicia erit om
niũ bonoꝝ cõmunicatio. Et ſequiť in eo/
dem lib. Societas illa iuſtoꝝ nil poterit
velle diuerſum. ſed eandẽ volũtatẽ ſem/
per habebũt. Corpus vnũ erimus: eccle
ſia vna erimus. Sponſa xp̃i erimus: q̇/
cunqꝫ ibi erimus. Ipſa dei volũtas non
erit in tua diuerſa. ſed ſicut tu vis qꝺ ille
ita in cũctꝭ ille: qꝺ tu. Sȝ forſitã diceres
Eya ſi deꝰ ⁊ oẽs illi btõꝝ cetus nollẽt qꝺ
ego: tũc ⁊ augmẽtũ mei boni nollẽt mecũ
qꝺ ego: ibi nõ velle nõ potero: ero itaqꝫ ꝑ
velle meo de maioribꝯ i celo hinc tue ibe
cillitati rñdeo. qꝛ ſi etiã btõ petro par in
gloria eſſe volueris eris. In gloria dico:
qꝛ vt petrus ſi in ꝑſona velle nõ poterꝭ.
nam ſi hoc velles teip̃m eſſe nihil velles
qꝺ velle nequibis. Sed neqꝫ illi in glo/
ria equari ſi meritis eius ipar fueris vel
le poteris: qꝛ pulcherrimã illius corporis
cõpoſitionẽ quã in hoc cõſpiceres viola/
ri plus oi cõmodo amabis. Necꝫ eni in
hũano corꝑe vel pes loco aut officio ma/
nus fungi exoptat: aut os ſiue naſus vbi
oculi ſunt: aut oculi vbi os vel naſus reli
ctis ſedibꝯ ſuis cupiũt trãſferri. Eodem
modo in illa admirabili ⁊ glorificata di/
ſpoſitiõe ⁊ eque diſpoſita glꝫficatiue btẽ
ciuitatis dei. ita q̇ſqꝫ qꝺ adeptus fuerit
amabit vt ſtatũ ſuũ poriori gradu muta
ri nõ velit. Quare? Quia cuiqꝫ ſatis erit
ſua felicitas. ⁊ btitudo ſibi ꝓ meritꝭ ſuis
miſericorditer impartita. Amplius ſi hi
qui iam tunc in ip̃ius corporis vnitati lo
cati fuerint maiora q̃ȝ ſint adepti deſide
rent eo ip̃o miſeri eſſent: qꝛ nõdum habe
rẽt qꝺ vellẽt. Aderit itaqꝫ oibꝯ oĩs ſuffi/
cientia quã ꝑficiet in ſingulis vnanimis
⁊ plena cõcordia. Mali ṽo in diſcordia
tanta ꝑſiſtent: vt eoꝝ corpus ⁊ aĩa ſemꝑ
diſſideãt. nam ⁊ corpus aĩam odio habe
bit: ⁊ qꝺ male vnq̃ȝ cogitauerit: ⁊ aĩa cor
pusꝙ male cogitata opꝫe cõpleuerit: pro
quibꝯ oibꝯ torquebunť in penis. Hec il/
le: Et quecũqꝫ noluerit deus q̇libet etiã
nolet beatus. ⁊ gaudebit de quibuſcũqꝫ
gaudebit deus: licet nõ ita intenſiue. Et
ita de q̇buſcũqꝫ gaudebit vnꝰ btũs gau/
debit ⁊ alius. ⁊ ita erit gaudiũ indicibile
gaudiũ in eſtimabile cuiuſlibet beati: et
abũdantia maxima bonoꝝ ſpũaliũ: ⁊ in/
cõparabiliter maioꝝ q̃ȝ ſint oĩa bona cor
poralia que fuerũt: ſunt: ⁊ erunt. imo q̃ȝ
omniũ que poſſent imaginari. Si enim
nunc gaudemꝰ cum gaudẽtibꝯ ſm dictũ
aplĩ. Ro. xij. Quãto magis ibi gaudẽdũ
erit cum gaudẽtibꝯ. Quale gaudiũ q̃lis
⁊ quãta erit ibi abũdantia leticie ⁊ exul/
tatiõis: cogitet q̇ põt. Ad hãc ſupabũdã
tem leticiã vocamur cõtinue ꝑ internaȝ
inſpirationẽ: ⁊ eternã p̃dicationẽ: et alia
multa. Venite bñdicti ⁊c. Dixi quar/
to ꝙ in gloria erit omniũ rerũ abũdãtia:
ex optimoꝝ cõparatõe. diuites eni huius
mũdi: ⁊ licet poſſ deãt plura. nõ tñ ſimť
oĩa poſſeſſa intelligũt: nec ꝑ cõſequẽs ſiť
actu diligũt: ſed ſucceſſiue ⁊ ſic eoꝝ dele/
ctatio nũc eſt de iſto: nũc de illo. ſ. de vxo
re: nunc de pueris: nũc de argẽto ⁊ auro:
nũc de tali poſſeſſione vel tali. Non ſic e/
rit in btĩs: imo ſiť oĩa. ſ. deuȝ ⁊ creaturas
intelligẽt ⁊ diligent: ⁊ de oibꝯ gaudebũt.
Intelligẽt eni illud ſummũ bonũ ab eis
poſſeſſum virginẽ glorioſam dei matrẽ:

angelos τ oẽs ſimul btõs: τ de oib⁹ iſtis tantã abũdantiã gaudij habebũt ꝙ nul/lus mortalis exꝑmere poſſit: τ erit ſil'r ſi/cut nunc eſt de btis angelis q̃ nos cuſto/dientes: noſtroq3 ꝑfectui intendẽtes: nõ minus ſemꝑ cõtẽplant diuinã maieſtatẽ dicente xp̃o Math. xviij. Angeli eoꝝ ſemꝑ vident faciẽ p̃ris mei q̃ in celis eſt. vbi Ni. de lyra. Quia q̃tũcũq3 mittã/tur ad rerũ tp̃aliũ adminiſtrationẽ: tamẽ ſemꝑ deo inherent ꝑ apertã viſionẽ. Et Math. xxij. dicit ꝙ in reſurrectõe hoĩes ſunt ſicut angeli dei viuẽtes. ait idem do/ctor Ni. de lyra viſione τ fruitõe dei. Iſte modus habẽdi tot τ tanta bona cũ delec/tione ſimultanea erit alius ab oib⁹ mo/dis habẽdi in h' tp̃e. Q2 eñ aĩa non poſ/ſit ſil'r eſſe intenta diuerſis opationib⁹ di/uerſarũ potentiarũ intenſe: hoc eſt ꝓpter imbecillitatẽ virtũ ſuarũ. Vñ ſil' nõ põt intenta eſſe multũ circa regimẽ corporis τ circa operatõẽs ſpũales. Sed tunc aĩa btã ꝑ habitũ gl'ie vigoroſa poterit ſil'r in/tenta eſſe: τ circa corpus ſicut neceſſe erit τ circa dei cõtẽplationẽ: vñ nõ impedire/tur ab vno ꝑ aliud. Et exemplũ habem⁹ de aĩa xp̃i que ſil' habuit intenſe: τ actus ptinẽtes ad ſtatũ viatoris: τ ad ſtatũ cõ/p̃rehẽſoris: τ hoc fuit ꝓpter ꝑfectionẽ ei⁹ in natura ſua: τ in actib⁹ potentiaꝝ. Ha/buit eñ ꝑfectã valitudinẽ τ vigorẽ potẽ/tiarũ. τ ſil'r dicimus de aĩa btã. Sic igit btũs poterit multa valde que faciẽt ad btĩtudinẽ eſſentialẽ τ accidẽtalẽ itellige/re ſil'. Hec igit abũdantia rerũ tantarũ nos debet allicere ad bñ agendũ i hac vi/ta: vt mereamur hic qd dictũ eſt τ ſatiari dicit g̃ in themate: Venite bñ. τc.

ſ Exta gloria ani/

me erit honor magnus τ inſu/perabilis. Nam ſancti erunt beati per deuotionẽ.

Secũdo filij per adoptionem.

Tertio reges per exaltationem.

Quarto dij per participationem.

Sed forte alicui videt ſatis incõueni/ens tot τ tanta de gl'ia celeſti p̃dicare cũ generare tediũ poſſint hoib⁹. Rñdeo ꝙ verũ eſt ꝙ in deuotis τ q̃rentib⁹ leticiã τ dilectionẽ p̃ntis ſeculi hec oĩa tediuz af/ferẽt: ſed certe deuotis: τ ad hãc glorã tẽ/dentib⁹ minime hec erũt oneroſa. In de/uotis igit p̃nt eẽ tedioſa. q2 nõ intelligũt: imo nec intelligere volũt qd in ipſa vita btã ſint habituri. Quid igit inqt Anſel/mus in lib. de ſilitudinib⁹ agendũ eſt: vt hec illis aliquaten⁹ ſapiãt: τ aliqualiter ſapiẽtib⁹ magis ſapiãt: τ ſic ad opa bo/na euigilẽt. Pueroꝝ more cibãdos eſti/mo q̃ ſi aliq̃ñ aliqd groſſum pomũ eden/dũ ɔcipiũt illud ob dentiũ teneritudinẽ τ oris anguſtiã aſſumere nequeũt: ſi ꝑ il/loꝝ capacitate prius nõ fuerit particula/tim diuiſũ. Ita diuidamus in ꝑtes illa magna gaudia illa maxia bona que bea/ti ſunt poſſeſſuri. Et vt melius eluceãt et ampli⁹ deſiderent cõſiderem⁹ que i hac vita mens bñ regulata auidius expetit: et ex hijs cõiectem⁹ illa btõs habituros in eterna vita. Hec ille. Nõne q̃ttuor ꝑ/miſſa a bonis hoib⁹ expetunt in hac vita ſcꝫ vt ſint ſancti: vt ſint filij dei: vt bene re/gant ſeipos: vt deus eos ihabitet ꝑ gra/tiã: τ ſic dij ſint ꝑ participationẽ. Vtiq3 viri boni τ deuoti hec oĩa expetũt que ex/cellẽtius in illa vita gl'ioſa eis cõcedent τ dabunt. Erũt nẽpe ſcti ꝑ deuotionẽ: v/bi ſciendũ ꝙ deuotio: vt ait Pe. de betho/no eſt illa virt⁹ qua qs ſe totũ deo deuo/uet τ dedicat: qua etiã tot⁹ vacat ꝟtutib⁹ τ vicia a ſe euellit τ eradicat: q̃ inſuꝑ to/tus fert in celeſtib⁹ τ terrena vilipẽdit. vi/det g̃ ꝙ vir deuot⁹ eſt: idem ꝙ vir ꝑfect⁹ virtutib⁹ τ gratijs totus plen⁹. Et Hu/go dicit ꝙ feruor bone volũtatꝭ quẽ mẽs cohibere nõ valẽs certis iudicijs mani/feſtat. Certa in illa vita btã erit maxime feruor btẽ volũtatis: qñ poterit deũ nõ di/ligere: imo cõfirmata erit in dei amore: ſic ꝙ diliget ipm: τ oĩa ꝓpter ipm Deuo/tio naq3 eſt qua dator munerũ ſeipm lar/git: qua factor ſiderũ hac vita ſentit: qua quicq̃d eſt aſperũ dulciter lenitur. In de/uotõe ſiquidẽ ſeipm deus lergit. Cor eñ humanũ nunq̃ ꝑ deuotionẽ madefieret

miſi ros diuine gratie deſup̱ deſcēderet.
Deus eni eſt ſicut vinea balſami que p̄/
cioſiſſimā deuotōis guttā in fialis diuer
ſoꝝ cordiuʒ diuerſimode ſe fundit. O q̄
ample: o q̄ abunde ſe fundet illud balſa
mum precioſiſſimū in animabꝫ ſanctoꝝ.
Cogitare nullꝰ mortaliū pōt. Scdo de/
uotio eſt illa virtus qua deus in ſuo fon/
te ſolet ſentiri: ꝛ qua in terrꝫ pōt percipi.
Nulla eni alia virtꝰ ita guſtat deū ſicut
deuotio: quia deuotiōe mens ferꝛ in deū:
ſed hic imꝑfecte. in pr̄ia vero ꝑfecte. Ter
tio deuotio eſt illa virtus qua oē aduer/
ſum ꝛ aſperū dulciter lenitur. nam cōſtat
q̄ deuotio oēm triſticiā fugat: ꝛ q̄cq̄d eſt
in rebus oneroſum ꝛ aſperū dulce facit.
Sed in illa requie talis erit deuotio ad
deū q̄ nihil triſte nihil moleſtū ibi pote/
rit eſſe. Erūt igiꝛ ſcti ſine terra ſine affe/
ctione mala per deuotionē. vnde ſancti/
tas adeo ē vniuerſalis bonitas q̄ ea ha/
bita neceſſe eſt hoiem in cūctis particula
ribꝫ virtutibꝫ eſſe ornatū. Si eni vna vir
tus deficeret: ſctūs nō eēt. Et hoc erit i il
lis btīs: ideo merito dicenꝛ ſancti: vt poſ
ſint tunc dicere illud Eccli. xxiiij. In ci/
uitate ſcificata ſilr requieui. Ad hāc igi
tur ſctitatē inuitamur: dum diciꝛ in the/
mate Venite bn̄dic. ꝛc̄. Scdo dixi q̄ btī
erūt filij ꝑ adoptionē. filius naturalis ꝛ
legittimus ſuccedit hereditati paterne:
Sic filius dei ſuccedet hereditate patrꝫ
ſui. ſ. xp̄i. Gal. iiij. Si filꝰ ꝛ heres ꝑ deū
ip̄m adoptātem. Filio eni adoptiuo de/
beꝛ aliqua pars hereditatꝫ ſm leges ait
Ni. de lyra. Ipſe em̄ dn̄s deus tenet na/
turā vituli marini q̄ natat in mari ꝛ gra
diꝛ in terra: filios ſcꝫ ſuos in terra generat
atq̄ʒ parit: ſed ip̄os finaliter ad mare re/
ducit. Sic deus ꝑ gr̄am in hoc mūdo fi/
deles ſuos generat ꝛ ꝓducit: ſʒ tādē poſt
hūc mūdū ip̄os ad mare. i. ad abūdātiā
paradiſi ducit ꝛ regni celeſtꝫ ſucceſſores
tanq̄ʒ legittimos filios eos facit. Iohā.
viij. Qui facit pctm̄ ſeruus eſt pcti: ſuus
aūt nō manet in domo ineternū. filꝰ aūt
manet in domo ineternū: Hec etiā filia
tio hic incipiꝛ. Si patri nr̄o deo obediue

rimus: tunc quidē filij erimꝰ hic ineter/
nū. Si em̄ glorioſum eſt hoi eſſe filiū re/
gis: q̄to magis glorioſuʒ erit nos eſſe fi/
lios dei regis regū: ꝛ cuʒ ip̄o manere in
illa aula ſūme glorie in delitijs paradiſi
vnde pater nr̄ celeſtis cuilibet btō dicet
illud Luc. xv. Fili tu ſemper mecū es: ꝛ
oīa mea tua ſunt. Attēdamus igiꝛ ad
hanc filiationē. Sicut diciꝛ. i. Io. iij. Vi
dete qualē charitatē dedit nobis deꝰ pa
ter vt filij dei noiemur ꝛ ſimus. Videte
ergo. i. diligēter attēdite qualē charitatē
oñdit nobis deus: vt vocaret nos filios.
ideo dicit vt filij dei noiemur et ſimus.
Et notāter dicit ſimꝰ. Multi em̄ noianꝛ
filij dei: quoꝝ aliqui nō ſunt filij: ſed putā
tur. Sed vere ſi noiamur filij dei: etiam
poſſumꝰ eſſe ſi in nobis nō ſteterit. Io. i.
Dedit eis ptātem filios dei fieri. Et ſe/
quiꝛ eodē. c. Chariſſimi nūc ſumus filij
dei ſuppleꝰ ſi volumꝰ: ꝛ nōdū apparuit q̄d
erimus. Scimꝰ qm̄ cuʒ apparuerit: ſiles
ei erimus: qm̄ videbimꝰ eum ſicuti eſt: ꝛ
oīs qui habʒ hanc ſpem in eo ſcificat ſe:
ſicut ꝛ ille ſctūs eſt. i. imitaꝛ ſctitatē: put
poſſibile eſt. hunc in quē eſt ſpes nr̄a q̄t/
tidie vocamꝰ prēm cū: dicimꝰ: Pater nr̄
qui es in celis. Hic pater diciꝛ oiuʒ ge/
neraliter rōne creatiōis. addiꝛ tñ ait Ni.
de lyra noſter. qꝛ eſt pr̄ ſpecialis iuſtoꝝ
per gratiā adoptōis. Diciꝛ inſup̱ qui es
in celis: qꝛ licet ſit in oibꝫ ꝑ eſſentiā: pre/
ſentiā: ꝛ potentiā. eſt tñ ſpeciali modo in
iuſtis per gr̄am. ſpecialiſſime vero excel/
lentia eius relucet in ſanctis per gloriā.
Alexā. de halis dicit: qꝛ pater in illa ora/
tione accipiꝛ eſſentialiꝛ. ꝛ diciꝛ: pater nr̄
per adoptionē: que gratia adoptōis: ꝛ ſi
nō cōmunis oibus actu: eſt tñ cōmunis
omnibꝫ potētia: Qui em̄ dat talenta ſua
vnicuiq̄ʒ ſm ꝓpriā virtutē paratꝰ eſt da/
re gr̄am adoptōis vnicuiq̄ʒ facienti q̄d
in ſe eſt. vnde ſicut ſpeciei cōuenit rō vni/
uerſalitatis vnico exiſtēte indiuiduo nō
vniuerſalitate que ē actu: ſed que eſt po/
tentia: ita gr̄a adoptōis diciꝛ cōis oibus
nō cōitate que eſt actu: ſed que eſt poten
tia. Nō tñ peccat ille qui eſt in pctō mor/

erit bonor magnus ⁊ inſuperabilis

tali dicẽdo orationẽ dñicã. duabꝫ de cauſis. Prima eſt q̃ hec oratio cõis eſt: ⁊ dicenda eſt in pſona eccleſie: que in ſe multos filios adoptiõis habet. Scđa eſt q̃ ſicut petitiões ſeptem ſequẽtes depcatiue vel optatiue orões ſunt ⁊ nõ indicatiue. Sic captatio beniuolẽtie magis intelligit̃ optatiue q̃ꝫ idicatiue ab illo q̇ eſt in pctõ mortali. Jlle ergo qui eſt in pctõ mortali nõ põt dici pater indicatiue. i. indicando ſe eſſe filiũ actualiter: põt tñ dicere: pat̃ optatiue. Hec Alex. Jn gloria vero quilibet dicere poterit pater indicatiue. q̃ vere erit filius p grãm ⁊ gloriã in eternũ: ideo ad hãc filiationẽ inuitamur specialiter: cum dicit̃ in themate: Uenite bñdicti ⁊c̃. Tertio dixi: ꝙ bti erunt reges p exaltationẽ. in illo enĩ regno celoꝝ quilibet erit rex. Rex dicit̃ a regẽdo: vt inq̇t Origenes. Si g̊ anim⁹ i te regat ⁊ corpus obtẽperat: ſi vicia freno ſobrietatis p̃mas merito rex vocaris. Sic rex diceris in hĳs inferioribꝫ: ſed ibi alit̃ rex dicit̃: q̃ nõ a regẽdo cũ ibi nihil indigeat regꝫ: q̃ ille ſtatus erit talis ꝙ nõ poteris deficere vel obliquari. Dicet̃ g̊ rex a regnãdo: q̃ q̇libet ibi exiſtẽs: ita erit potens: vt faciat q̇cq̇d voluerit: ita erit diues: vt habeat q̇cq̇d petierit. ita erit ſapiens vt ſapiat q̇cq̇d cupierit. ita erit fortꝫ vt nullus eum vincere poſſit. O q̃ꝫ glorioſum regnũ: in quo ſancti ppetuo regnabũt: q̃ in eternũ ⁊ vltra. Hoc regnuꝫ petim⁹. Adueniat regnũ tuũ Math. vi. Unde dicit Alex. de halis: hac petitiõe põt peti vt veniat regnũ militãtis eccleſie ad regnũ triũphãtis: vt fiat triũphãs vel adueniat. i. manifeſtet̃. ſ. regnũ dei hominibꝫ: quibꝫ vt lux cecis nõ videt̃ ꝙ nullus ignorare poterit cum filius iudicare venerit in q̊ regnabũt ⁊ ſcti. Sicut dicit̃ Matth. xxv. Percipite regnũ qđ vobis paratũ eſt ab origine mũdi. Hec ille. O q̃ꝫta bonitas: q̃ꝫta clemẽtia: q̃ꝫta miſericordia: q̃ꝫta benignitas nobis diſpoſuiſſe ⁊ p̃paraſſe tantũ regnũ. Si enĩ nobis diſponeret d̃s dare regnũ frãcie: vel aliđ magnificũ regnũ tpale: ⁊ maxime ĩ quo eſſet ſũma pax: oĩs gloria: oĩs ptãs: et illud eſſet ppetuũ q̃ꝫtũ deſiderem⁹ tale regnũ. Sed vere illud nihil eẽt ſi tale poſſet eſſe ad cõparationẽ regni celeſtꝫ. Primũ igit̃ chariſſimi querite regnuꝫ dei. q̃ nullũ tale inuenit̃ in hĳs terrenis rebus. q̃ regnũ mũdanũ eſt trãſitoriũ Dani. ĳ. Deus mutat tpa ⁊ etates transfert regna atq̃ꝫ cõſtituit. Et inde eſt ꝙ iſtud eſt vituperabile ꝓpter ſuã mobilitatẽ. Eccl. xx. Regnuꝫ a gente in gentẽ transfert̃ ꝓpter iniuſticias ⁊ iniurias ⁊ cõtumelias ac diuerſos dolos ꝓpter ſuã diuerſitatẽ: vnde in regnis huius mũdi non eſt pax. Jn pſ. Cõturbate ſunt gentes ⁊ inclinata ſunt regna. Et Lu. xxiĳ. Surget gẽs in gẽtẽ: ⁊ regnũ aduerſus regnũ. Regnũ vero celeſte hꝫ oppoſita hĳs. De q̊ ꝓpha ait: Regnũ tuũ regnũ oĩuꝫ ſeculoꝝ: q̃ hꝫ interminabilẽ eternitatẽ Danie. vĳ. Poteſtas eius ptãs eterna que nõ auferet̃: ⁊ regnũ eius qđ nõ corrũpet̃. Jneſtimabilem amenitatẽ etiã hꝫ Sap. v. Accipiẽt regnũ decoris ⁊ dyama ſpeciei de manu dñi. Habet tertio inde flectibilẽ fertilitatẽ Lu. vi. Bti q̇ nunc eſuritis: q̃ ſaturabimini ⁊c̃. Et. xiiĳ. dicit̃. Btũs q̇ mãducabit panẽ in regno dei Hoc eſt igit̃ regnũ ad qđ vocamur cũ dr̃: Uenite bñ. ⁊c̃. Dixi quarto: ꝙ erim⁹ dĳ p participationẽ. pſ. lxxxi. Ego dixi dĳ eſtꝫ. Jn illo enĩ regno tanta erit amicicia. tanta vnitas ⁊ cõiũctio btoꝝ ad ip̃m deũ ꝙ non ſolũ filĳ dei amici dei: ſed etiã ꝓpter participationẽ ⁊ infinitatẽ dei ad ipos btõs vocabunt̃ dĳ. Uidemus enĩ ꝙ dum aliq̇s ab alio multũ intenſe amat̃: dicit̃ ille qui amat. q̃ dilectio trãſſormat amantẽ in amatũ. Jbi aũt deus ſctõs ſuos amabit intẽſe: ſic q̇dem vt ſeip̃m det in premiũ cuicũq̃ꝫ btõ: ideo nõ imerito vocabunt̃ dĳ p participationẽ. Uñ Petrus de bethono ait: ꝙ per deos intelligunt̃ viri iuſti: q̇ a cõibꝫ cõditionibꝫ ſunt ſeparati ab humanis vicĳs alieni: ⁊ maxime dicunt̃ dĳ q̇ ſũt in celis celeſtia ꝯtẽplãdo q̇ ſunt imortales ſp in ſtatu grẽ pſeuerando: ſunt inuiſibiles a viſibꝫ humanis ſe occultãdo. ſunt omni

ſcientes diuinā ſapientiā amplexando:
ſunt omnipotētes mirabilia opa faciēdo
vñ de his pōt exponi illud.i. Reg.xxviij
Deos vidi aſcendētes de terra: qꝛ ꝓpter
vitam iuſtā ⁊ ſanctā quā tenuerūt in ter
ra: dij erunt in celis participādo ꝓprieta
tes quaſdā quodāmodo ipius deitatis.
O ꝗtum debemus optare ad hanc dig/
nitatē ꝑuenire vt dij per participationē
ſimus. Ad hāc igiť participationē voca
mur cū diciť. Venite bñdicti.

ſ **Eptima gloꝛia a**
nime erit animaꝝ decoꝛ mira
bilis. Si enim deceat reginā
eſſe oꝛnatā multipliciter dum ꝯiungiť re
gi ꝗto magis decet quālibet creaturam
beatā ⁊ cōiunctā ꝑfecta cōiunctione ſpō
ſo ſuo deo eſſe multipliciter oꝛnatā ſicut
alias fuit tactū aliꝗliter Talis aūt oꝛna
tus ⁊ decoꝛ aīaꝝ ſanctaꝝ erit in quatuoꝛ
Primo in lumine glīe intellectū eleuāte.
Secūdo in munere grē affectū ꝑficiente
Tertio in ꝟtutū decoꝛe diuinitꝰ collataꝝ
Quarto in ipaꝝ tenoꝛe ꝑ actuſ acꝗſitaꝝ
Dixi pͥmo ꝙ oꝛnatus ⁊ decoꝛ animaꝝ
erit in lumine gloꝛie ⁊c. ⁊ hoc eſt qđ dicit
ꝓpheta Dauid. pš.xxxv. In lumine tuo
videbimus lumē.i. inquit de lyra. In lu/
mine creato gloꝛie videbimus lumē tue
eſſentie: qꝛ videri nō poteſt ab intellectu
creato niſi ad hoc eleueť per lumē gloꝛie
foꝛtificās lumē naturale intellectus cre
ati: ſicut nec oculus noctue poſſet videre
lumē ſolis niſi aliquo ſibi addito foꝛtifi/
careť ꝓpter quod diciť.ij. metaphiſice: ꝙ
ſicut ſe habet oculus noctue ad lumē ſo/
lis ita intellectus noſter ad ea q̄ ſunt ma
nifeſtiſſima ſꝫm virtutē intellectus nr̄i ex
cedētia. Sicut lux ſolis eſt maxime viſi/
bilis: tñ impꝛopoꝛtionata noctue oculis
hec ille. Ad qđ ꝓpoſitū plura dicit ꝑ pul
chꝛa ſcūs Tho.x.ꝑte. q.xij. arti.iiij. et.v.
Cōſidera igiť ꝙ ſi eſſes in aliquo loco ob.
ſcuro ⁊ multū optares videre aliꝗd ibi/
dē exiſtēs ꝗtū gauderes ſi tibi miniſtra
reť lumē magnū ⁊ grāde ꝓpter qđ videre
poſſes apte ⁊ manifeſte viſibile deſidera
tuz videri. Utiqꝫ multū gauderes. Sic
certe inter oīa que ſume deſiderare debe
mus ad videndū eſt deus nr̄ qꝛ in tali vi
ſione eſt felicitas eterna. Joh.xvij. Dicē
te xp̄o. Hec eſt aūt vita eterna vt cogno
ſcāt te ſolū deū verū et quē miſiſti Jeſuz
xp̄m: vt igiť deus in ſe videať requiriť lu
men adiuuās intellectū ad vidēdū: ſicut
lumē a ſole emiſſuz adiuuat oculū ad vi/
dendū nō tñ ſolem ad mouendū. Sicut
ergo nō videť ſol materialis ab oculo coꝛ
poꝛali ſine emiſſiōe luminis vel radij in
oculū: ſic nec ab oculo ſpūali ſol iuſticie
ſine lūine ab ipo intellectu emiſſio. Hoc
aūt lumē exigit intellectus debilitas: qꝛ
nō poteſt lumē illud increatuz videre in
ſua claritate niſi aſſimileť ei perfecta aſſi
milatione. Omne aūt ſimile ſimiliſſime
eſt ſimile ſꝫm Aug.li.lxxxiij. q.xiij. Ocu/
lus aūt ſpūalis cuz ſit in patria increato
lumini ſimilis non eſt ſimilis ꝑ eſſentiā:
ſed ꝑ ꝑticipationē: ergo opoꝛtet ꝙ habe/
at aliqđ lumē ſibi inherēs ⁊ increato lu/
mini aſſimilās. Sicut em̄ qđ eſt ſile ſū/
me bonitati ꝑ participationez habet bo/
nitatē ſibi inherentē ⁊ ſume bonitati aſ/
ſimilantē. Sic in ꝓpoſito in eius viſione
opoꝛtet ponere aliqđ lumē creatū in ocu
lo ſpūali inherēs ei ⁊ aſſimilās illi lumi/
ni. Et huic videť ꝯcoꝛdare Aug. ad ita/
licū di. In tantū videbimus inꝗtū ſimi/
les ei erimus Dico ergo ſine p̄iudicio ꝙ
lumē increatū videbiť in ſua claritate: in
patria per lumē creatū mediū aſſimilās
ei foꝛmaliter ſpūalem oculū. Dicere etiā
oppoſitū eſt erroꝛ dānatus in clemētinis
extra de here. Ad nr̄m. Ubi diciť ꝗnto
ꝙ q̄libet intellectualis natura ſeipa na/
turaliter eſt btā qđqꝫ aīa non indiget lu
mine glīe ipam eleuāte ad deū videndū
⁊ eodē beate fruēdū. Et ſequiť in fine ca.
Nos ſacro cōcilio appꝛobante ſectā cū p̄
miſſis erroꝛibꝫ dānamꝰ ⁊ repꝛobamꝰ ⁊c.
Hoc igiť lumine creato eleuabiť ⁊ deco/
rabiť aīa nr̄a in celeſti glīa. Vñ ſicut lu/
mine ſolis dies pulchꝛa diciť: ſic aīa nr̄a
tali lumine oꝛnabiť ⁊ pulchꝛificabiť. Ad
hmōi ergo oꝛnatū vocamur: dū diciť per

thema noſtrū. Venite bn̄di ꝛc̄. Dixi ſe/
cundo ꝙ animarū noſtrarū decoꝛ erit in
munere gratie ꝛc̄. Nā in gl'ia erit gratia
ꝯſummata ꝛ ꝑfecta ꝓpter qđ apl's. i. Co
rinth. xiij. Prefert charitatē ſiue gloriaꝫ
alijs ꝟtutibꝫ di. Charitas nunꝙ̄ excidit
Qđ declarās Nic. de ly. ait. Apl's oñdit
hic excellentiā charitatis reſpectu alioꝝ
donoꝝ ꝗ̄tum ad ꝑmanentiā: qꝛ ſicut eſt
in via: ſic ꝑmanebit in patria cū augmē
to. Vñ ait ibidē apl's. Siue ꝓphetie eua
cuabunt̃: ꝓphetia em̄ eſt reſpectu futuri.
Status aūt patrie futurū nō expectabit
ſed ibi erit finale cōplementū oīum. Itē
ꝓphetia eſt cognitio enigmatica q̄ ceſſat
in patria: vbi ē clara cognitio. Siue lin
gue ceſſabūt qđ nō eſt intelligēdū de coꝛ
poralibꝫ linguis: qꝛ ſancti reſurgēt in in/
tegritate coꝛpis. Similiter hec ceſſatio
nō eſt intelligēda ꝗ̄tū ad vſum linguaꝝ
qꝛ ibi erit laus vocalis: ſm ꝙ dicit gloſa
ſuꝑ pſ̄. Exultatiōes dei in gutture eoꝛū:
ſed intelligēdū eſt de dono linguaꝝ quo
aliq̄ in ꝑ̇mitiua eccl'ia linguis varijs lo/
quebant̃. Act. ij. Propter illos qui nō in/
telligebāt linguā natiuā apl'oꝝ: q̄ tūc ceſ
ſabit: qꝛ q̇libet ꝗ̄tūcunꝙ̄ linguā intelli/
get ꝓpter qđ nō erit neceſſariū loqui vari
is linguis. In ꝑ̇mo em̄ ſtatu generis hu
mani erat vnus ppl's ꝛ vnū labiū oīum.
Geñ. xi. ꝛ multomagis videt̃ ſic foꝛe in vl
timo ſtatu ꝯſummatiōis omniū: ſequit̃.
Sciētia deſtruet̃ ſcꝫ ſciētia hic acq̄ſita:
non tamē quo ad ſpēs intelligibiles: ſed
quo ad habitū modernū qui eſt ꝑ cōuer
ſionē ad fantaſmata. Tali ꝟo ꝯuerſione
nō indiget aīa btā. Sequit̃. Ex ꝑte eniꝫ
cognoſcimus ꝛc̄. Vbi apl's facit talē ra
tionē: Adueniēte ꝑfectione tollit̃ impꝑfe
ctio ei oppoſita: ſtatus autē gl'ie ꝑfectiſſi
mus eſt ergo ipo adueniente tollunt̃ do
na habētia impꝑfectionē vel ſimpliciter:
vel quantū ad id ꝙ eſt impꝑfectionis: oīa
ſunt huiuſmodi p̄ter charitatē q̄ eſt ideꝫ
cū gr̄a gratū faciēte: vel habet eā inſepa/
rabiliter annexā: ergo in gl'ia tollunt̃ oīa
alia ſimpliciter vel ſm q̇d. Ideo ait apl's
Ex parte eni cognoſcimus. i. imperfecta
eſt ſcientia nr̄a que habet̃ in via: ꝛ maxi/
me illa que eſt de deo ad quē ſe habet in/
tellectꝰ noſter ſicut oculus noctue ad lu/
cem ſolis. ij. Metha. Et ex parte ꝓpheta
mus. i. impꝑfecta eſt cognitio ꝓphetica eo
ꝙ eſt enigmatica ꝛ per iſta duo dona in/
telligit̃ alia impꝑfecta excludēda. Cū au
teꝫ venerit qđ ꝑfectū eſt. i. ſtatus gloꝛie q̄
eſt ꝑfectiſſimus euacuabit̃ qđ eſt ex par/
te. i. imperfectū: qđ declarat ꝑ ſimile de
ſtatu puerili impꝑfecto qui ceſſat adueni
ente ſtatu virili ꝑfecto di. Cum eſſeꝫ par
uulus loq̄bar vt paruulus ſcꝫ balbucien
do ꝛ impꝑfecte ſapiebā vt ꝑuulus appꝛo/
bando aliq̄ que magis erāt repꝛobāda:
ꝛ ſimiliter repꝛobādo que magis erāt ap
pꝛobāda. Cogitabā vt paruulus ſcꝫ va/
na ꝛ inutilia. Cū autē factus ſum vir eua
cuaui que erant paruuli ſcꝫ p̄dicta ꝛ cō/
ſimilia ꝑfectioni virili nō ꝯueniētia. Et
ſequit̃. Videmus autē nūc per ſpeculū:
hic oſtēdit ꝙ alia dona a charitate ſunt
impꝑfecta: quia nūc videmus per ſpeculū
ꝛ in enigmate: qꝛ hec ſimilitudo creatu/
rarū ad dn̄i obſcura et valde imperfecta:
tunc aūt. i. in patria: facie ad faciē. i. clare
Nunc cognoſco deuꝫ ex parte. i. obſcure
ꝛ impꝑfecte: tunc autē cognoſcā ſicut ꝛ co
gnitus ſum a deo. Sicut eniꝫ cognoſcit
eſſentiā noſtrā ita tūc cognoſcemus ſuā.
Iſtud tn̄ ſicut nō impoꝛtat eq̄litatē cog/
nitionis ſed ſimilitudinē tm̄ longinquā
Si aūt arguat̃ ex dictis ꝙ charitas eua/
cuabit̃. quia nūc eſt impꝑfecta. Dicēdū ꝙ
non valet qꝛ qñ impꝑfectio cōuenit alicui
per ſe euacuat̃ adueniēte ꝑfectione: ſi au
tē inſit ꝑ accidēs manet ſicut impꝑfectio
eſt de ratione pueritie: nō aūt eſt impꝑfe/
ctio de rōne humanitatis ꝛ ideo adueni
ente ſtatu virili ceſſat pueritia: nō aūt hu
manitas cui per accidēs cōpetit impꝑfe/
ctio inꝗ̄tū eſt in puero. Impꝑfectio vero
ꝑ ſe reſpicit ſcientiā nr̄am ꝛ ꝓphetiā vt di
ctū eſt ꝓpter qđ euacuant̃. Charitati ꝟo
competit imperfectio per accidēs ꝓpter
imperfectionē ſcꝫ cognitionis adiuncte
Charitati eni per ſe cōpetit in deū tēde
re: ſed ꝙ nunc impꝑfecte tendit eſt per ac

erit animarū decoꝛ mirabilis

videns ſcʒ ꝓpter cognitionis imperfectio
nem ꝓpter quod manet adueniēte cogni
tione ꝑfecta. ideo cōcludit apl's di. Nūc
autē .i. tēpoꝛe vie manēt fides: ſpes: cha/
ritas: tria hec: ⁊ per iſta duo fidē ⁊ ſpem
intelliguntᷣ alia dona de quibꝫ hic non fa
cit expreſſe mentionē que ſunt euacuan/
da in patria. Maioꝛ autē hoꝝ eſt chari
tas. Fides eni ⁊ ſpes ſunt excellētioꝛa ce/
teris donis euacuādis: quia ſunt virtu/
tes theologice que dantᷣ nobis ad cōiun/
gendū nos deo: alia vero dona ſunt q̄dā
diſpoſitiōes nobis date vt reddamur be
ne mobiles a ſpiritu ſctō: et ſic oꝛdinantᷣ
ad virtutes theologicas vt ad fines. Et
quia charitas eſt maioꝛ fide ⁊ ſpe ſequitᷣ
ꝙ etiā ſit maioꝛ ceteris donis: hoc de ly/
ra. Iſta eſt veſtis nuptialis ſine qua nul
lus recipietᷣ ad vitā eternā: et quicūqꝫ eā
habuerit in fine ſaluabitᷣ: de qua dicitur
Math. xxij. Amice quō huc intraſti nō
habēs veſtē nuptialē: vbi ait de lyra. Vo
catur autē amicus pctōꝛ ꝓpter naturā q̄
ad imaginē dei facta eſt et ꝓpter fidē in/
foꝛmē que dei donuʒ eſt licet nō ſufficiat
ad ſalutē. Hec ille. Iſta eſt igitur veſtis
aurata de qua oēs veſtiuntᷣ in gloꝛia pa/
radiſi: vnde xp̄s videns oēs ſaluādos in
dutos hoc veſtimēto dicet illis. Venite
benedicti ⁊c̄. Dixi tertio ꝙ oꝛnatus be/
atoꝝ erit in virtutū decoꝛe diuinitus col
latarū. Poſſet eni quis q̄rere an ſola cha
ritas que eſt virtus infuſa erit oꝛnamen
tū ſanctarū animarū. Reſpōdetᷣ ꝙ nō il/
la ſola: ſed etiā multe alie erūt oꝛnamen/
tū. Si eni in baptiſmo multe alie virtu/
tes a charitate infunduntᷣ ad decoꝛē ipſi
us ſaie: nō eſt dubitandū quin etiā in pa/
tria aie beate oꝛnentur ⁊ veſtiantᷣ multis
ſpeciebus virtutū: vnde aie beate pote/
runt dicere illud Iſa. lxi. Gaudēs gaude
bo in dn̄o ⁊ exultauit aia mea i deo meo:
qꝛ induit me veſtimento ſalutis: ⁊ indu/
mento iuſticie circūdedit me q̄ſi ſpōſum
decoꝛatū coꝛona: ⁊ q̄ſi ſpōſam oꝛnatā mo
nilibus ſuis. Cum dicit ꝓpheta Induit
me veſtimēto ſalutis: intelligitᷣ charitas
qꝛ illa eſt que diuidit inter filios regni ⁊

ꝑditionis: ſicut dicit Augu. ⁊ indumēto
iuſticie per qd̄ intelliguntᷣ aie virtutes in
fuſe. Remanebūt etiā acquiſite ſicut q̄r/
to dicitᷣ non ſolū vt oꝛnamentū ſed et ſm̄
actus ſuos pꝛincipales nō ſecundarios.
Prudentie eni actus vel vſus p̄ncipalis
nullū deo ꝑponere: ſecūdarius eſt inſidi/
as p̄cauere qui inſidie in patria nō erūt:
⁊ ideo ibi pꝛudētia non erit q̊ ad h̄: Sʒ
quo ad pꝛimū actū tm̄ qui dictus eſt Tē
perantie inſuꝑ vſus p̄ncipalis eſt nullo
motu noxio delectari ⁊ hoc erit in patria
Secūdus actus eſt cogitatiōes pꝛauas
cohibere ⁊ hoc nō erit in patria vbi nihil
noxiū erit. Itē foꝛtitudinis actus ſecun/
darius eſt ꝑferre moleſtias ⁊ hoc nō erit
in patria: p̄ncipalis vero eſt deo firmiter
adherere ⁊ hic actus erit in patria: quia
ſancti deo adherebūt ⁊ ſine ſeparatione
ꝑpetuo cōiungentᷣ. Itē iuſticie actus ſe/
cūdarius eſt ſubuenire miſerijs ⁊ hic nō
eſt in patria: vbi nullus erit miſer: p̄nci/
palis vero eſt deo regēti ſubditū eſſe ⁊ ex
hoc redditᷣ ei qd̄ ſuuʒ eſt: ⁊ iſte actus erit
in patria vbi oēs deo erūt ſubditi ſine cō
tradictione ⁊ rebellione: igitᷣ virtutes ac
quiſite remanebūt in ſctis in gloꝛia quo
ad actus p̄ncipales vt dictū eſt. Talis er
go oꝛnatus ſanctoꝝ poteſt deduci et ar/
gui ex rebus viſibilibus. Deus eni celū
oꝛnauit ſtellis: aerē auibus: aquam: piſci
bus: terrā ab extra herbis ⁊ floꝛibus: ab
intra vero auro ⁊ argento et alijs metal
lis et etiam lapidibus pꝛecioſis vt patet
ad ſenſum. Videmus etiaʒ ꝙ homines
honoꝛis ſe diebus feſtiuis cultioꝛibus ve
ſtimentis adoꝛnant per quod deſignatᷣ
oꝛnamentū interiuſ: ſi ergo ſic eſt in iſtis
coꝛpoꝛibus: quid erit in gloꝛia. Certe in
coꝛpoꝛabiliter anime ille beate oꝛnabū/
tur excellentius. Unde dicitᷣ Iob. xxvi.
Spiritꝰ dn̄i oꝛnauit celos id eſt beatos
Si ergo homines cupiunt oꝛnari his re
bus trāſitoꝛijs q̄nto magis debent opta/
re illis oꝛnari ſpiritualibus oꝛnamētis.
Sic igitur patet de oꝛnatu ſpirituali in
celeſti gloꝛia ad quē vocamur in thema/
the. Venite benedicti ⁊c̄.

Octaua gloria a-

nime erit cõpleta pax intermi
nabilis Iſa.xxxij. Erit opus
iuſticie pax Et ſequitur. Sedebit pp̃ls me
us in pulchritudine pacis: ⁊ in taberna-
culis fiducie: ⁊ in reqe opulenta. Et hoc
erit in quattuor.

Primo erit pax cum deo per omnimodã
conformitatem.

Secundo erit pax cum angelis per ami
cabilem charitatẽ.

Tertio erit pax cuꝫ hominibus per ani-
morũ tranquillitatẽ.

Quarto erit pax cũ hominibus per cor-
dialem ſerenitatẽ.

Primo erit pax cũ deo. Nunc ꝟo vix
poſſumus habere pacẽ cũ deo ſubijciẽdo
ei ad nutũ ⁊ cũ om̃i ꝯformitate volũtatẽ
nr̃am ⁊ hoc ꝓpter corruptionẽ nature nr̃e
q̃ inclinata eſt ad malũ Geñ:vi. Senſus
eni ⁊ cogitatio hũani cordis ad malũ ꝓ
na ſunt ab adoleſcẽtia ſua. Et hoc q2 dia
bolus invia aduerſarius eſt ⁊ ſemꝑ hoĩs
inimicus q̃ laq̃os tẽdit: lapſus parat: fo
ueas fodit: aptat ruinas: ſtimulat corp⁹:
pũgit aĩas: cogitatiões ſuggerit: dat vir
tutes odio: vicia addit amori: errores ſe-
rit: diſcordiã nutrit: pacẽ turbat: affect⁹
diſſipat: et breuiter eſt tanq̃ꝫ leo rugiẽs q̃
circuit q̃rẽs quẽ deuoret. i. Pe.v. Iſte tur
bauit pacem inter deũ et ꝑmos parẽtes.
Geñ.iij. Iſte eſt cuius inuidia mors ĩtra
uit in orbẽ terraꝝ Sap.ij. Sꝫ eo ꝓiecto
cũ ſuis in ꝓfundo inferni ꝑpetuo Apoc.
xx. vbi dicitur. Infernus ⁊ mors miſſe ſunt
in ſtagnũ ignis. Et ꝑ mortẽ ait Nic. de
ly. hic intelligitur diabolus cuius inuidia
mors ĩtrauit in orbẽ terraꝝ ſicut p̃dictũ
eſt: ſcti ⁊ beati viri q̃ hic legitime certaue
rũt pacẽ ⁊ quietẽ habebũt cũ deo ⁊ in deo
Iſta eſt pax de q̃ apl's Phil.iiij. ait. Pax
dei q̃ exuperat oẽm ſenſuꝫ: cuſtodiat cor-
da vr̃a ⁊ intelligẽtias vr̃as. Hec pax eſt
taꝫ p̃cioſa tã digna q̃ꝫ exuperat oẽm ſen
ſum oẽm eſtimationẽ Si pax hec tꝑalis
tm̃ diligitur q̃ꝫtuꝫ debet cõcupiſci pax eter
na. de pace terrena ait Aug. Tale eſt bo
num pacis vt in rebus creatis nihil gra-
tioſius ſoleat audiri: nihil delectabilius
cõcupiſci: ⁊ nihil vtilius poſſideri. Quid
igitur dicemus de pace ꝑpetua. Ideo Ber.
hanc pacẽ deſiderãs dicebat ſuꝑ Cãtica
Mecũ bene agitur ſi pacem habuero. Et
hinc eſt ꝙ in ſpe dicebat propheta in p̃s.
In pace in idipm̃ dormiam ⁊ requieſcã.
Hec eſt optima pax qñ creatoris ad cre
aturã erit amoris indiſſolubile vinculũ
⁊ cõformitas volũtatũ: ita ꝙ oẽ qð deus
voluerit ipſa btã ſanctorũ volũtas velit
⁊ oẽ qð volũtas beata voluerit ip̃e deus
velit. Sap.iij. Fideles in dilectione acq̃-
eſcent illi qm̃ donũ et pax eſt electis dei.
Ut igitur ſancti illã poſſideãt in die iudi-
cij dicetur eis. Uenite bñdic. ⁊c̃. Secũdo
erit pax cũ angelis ⁊c̃. In gl'ia eterna ha
bitãt ciues ãgelici ſub triplici ierarchia
ad quoꝝ ordines iuſti de eccl'ia militãte
aſſumuntur. Uñ btũs Aug. in. i. li. de ciui.
dei: duas enumerat ciuitates. Unã dei.
Alterã diaboli. Ciuitas dei eſt ciuitas
ſctõꝝ angelorũ ⁊ beatoꝝ de q̃ admirãdo
ait ꝓpheta in p̃s. Gl'ioſa dicta ſunt de te
ciuitas dei. Ciuitas vero diaboli ſꝑ inui
det ⁊ ꝯtradicit dicẽte ꝓpha in p̃s. Uidi
iniq̃tatẽ ⁊ ꝯtradictionẽ in ciuitate ſcꝫ di
aboli. Et hec ꝯtradictio exp̃ſſius ponitur.
Apo.xij. vbi dicitur. Factũ eſt p̃liũ magnũ
in celo michael ⁊ angeli eius p̃liabantur cũ
dracone ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius
⁊ nõ valuerũt: neq̃ꝫ inuẽtus eſt locus coꝝ
ãplius in celo. Demões igitur hui⁹ ciuita-
tis dei ⁊ btõꝝ ĩpugnatores q̃ꝫtũ poñt nitũ
tur nos inimicos facere ꝑ pctm̃ dei ⁊ an
geloꝝ. Sꝫ ecõtra ip̃i ſci angeli nos cupi-
unt ꝓtegere ⁊ defendere. vñ Iero. ait. In
q̃t mgr̃ ſen. di.ij. ſcði. c.i. Magna eſt dig-
nitas aĩaꝝ vt vnaq̃q̃ꝫ habeat ab ortu na
tiuitatis in cuſtodiã ſui angelũ delegatũ
Gre. quoq̃ꝫ dicit ꝙ q̃lꝫ vnũ bonũ ange-
lũ ſibi ad cuſtodiã deputatũ: ⁊ vnũ ma-
lũ ad exercitiũ hꝫ. Cũ em̃ oẽs ãgeli boni
bonũ nr̃m velint cõiter oĩ ſaluti ſtudeãt.
Ille q̃ deputat⁹ eſt ad cuſtodiã aliter eũ
ſp̃aliter hortatur ad bonũ. Sil'r ⁊ mali an
geli cũ deſiderẽt malũ hoĩm magiſ eũ ad

malū incitat:et ad nocēdū fortius inſtat
ille qui ad exercitiū eius deputatus eſt.
Hec magiſter: Et rōnez huius cuſtodie
aſſignās. Hiero. in omelia feſtiuitat3 an
geloꝝ ait: Nec em̄ tuta poſſet eſſe huma
na infirmitas inter tot ⁊ tantas hoſtis il
lius inſidias: niſi ſctōꝝ angeloꝝ munire
tur auxilio. Hij igit̄ ciues celi: ꝙ̄tum in
ipſis eſt nos ꝓmouent ad pacem ſempi/
ternā. Unde quidā ſunt actus angelici
reſpectu hominū in quib⁹ ꝓprie conſiſtit
angelicū miniſteriū: ſicut eſt excitare ad
bene agendū ſiue ꝓmouere: adiuuare: di
rigere: ⁊ ſilr̄ cuſtodire: defendere: ſiue
tueri cōtra hoſtes ⁊ ꝯtra malā, ſilr̄ a ma
lo reuocare ad bonū. ⁊ iſtud miniſteriū
reſpicit hoīem ſm ſtatū vie ⁊ meriti. Alij
ſunt actus angelici: in quib⁹ large et im/
proprie dicimus cōſiſtere miniſteriū an/
gelicū: ſicut eſt aſſiſtere aīab⁹ ſanct3: gra
tulari de bonis ipſaꝝ ſicut ē de gloria aſ/
ſociare ipas: ⁊ quaſi ad modū deducētis
ſe habere ad ipſas cum aſcendūt ad celū
empirreū: ⁊ iſti ſunt actus oſtenſiui cha/
ritatis ⁊ dilectiōis quā habēt angeli ſan
cti ad aīas. Et rō quare iſtos vltimos a/
ctus habēt reſpectu taliū aīaꝝ eſt multi/
plex. Prima eſt ꝓpter cōſūmationē meri/
ti angeloꝝ. Cum em̄ ipſi angeli quotti/
die mereant̄ ex hoc ꝙ miniſtrāt animab⁹
ꝓpter adeptionē ſalutis. in hoc cōſūmat̄
⁊ terminat̄ meritū coꝝ. Quādiu em̄ ani/
me ſunt citra terminū: tādiu ſunt angeli
in merendo rōne ipaꝝ: ⁊ ideo gratulant̄
animab⁹ in adeptiōe plena illius glorie.
Scda rō eſt ꝓpter reuerentiā ipaꝝ aīaꝝ:
dignū em̄ eſt ⁊ iuſtū ꝙ qui hic in eccl'ia
militante humiliant̄ ⁊ conculcant̄ ꝓpter
amorē xp̄i in aſcenſu ad eccleſiā triūphā
tem honorent̄ a ciuib⁹ eccleſie triūphan/
tis. Tertia rō eſt ꝓpter oſtēſionē idonei
tatis aīaꝝ ad ipm ſuū premiū: ⁊ ad p̄mij
locū. Unde q2 angeli miniſtrauerūt ani
mab⁹ ſanct3 imerito: ⁊ ideo nouerūt me/
rita ipſaꝝ: ipſi ſunt q̄ ſciūt ⁊ poſſunt por
tare teſtimoniū de idoneitate ipſarū ad
premiū ⁊ ad gradum premij. ꝓpter iſtas
igit̄ rōnes dicimus ꝙ angeli aſſiſtunt in
aſcenſu ad celum: non ꝓpter indigentiā
ipſarū: ſed ꝓpter reuerentiā ⁊ rōnes di/
ctas. In illa igit̄ gloria erit amicabilis
dulc3 ⁊ vera pax inter angelos ⁊ ſanctos
cum illa ciuitas ſuis ciuib⁹ replebit̄: ⁊ an
gelica ruina ex hominib⁹ reparabitur. de
qua loquit̄ Anſel. libro de ſimilitudinib⁹
di. Omnipotēs deus ciuitatē quādam
magnā: ⁊ ad modū ſpacioſam ad ſuam
gloriā edificauit: quā copioſa ciuiū mul/
titudīe repleuit: quoꝝ nōnulli cum pro/
priā volūtatem potius elegerēt facere ꝙ̄
ſub volūtate ⁊ ordine dei remanere miſe
rabiliter corruerūt: ⁊ dom⁹ ⁊ edificia ma
gna ⁊ ſpacioſa vacua remanſerūt: vt igi/
tur aliquis qui vrbem magnā fieri ordi/
naſſet: qui multa in ea palacia cōſtruxiſ/
ſet: multaſqꝫ manſiones ad vrbis edifi/
cationē feciſſet: ſed habitatores nō habe
ret: ⁊ omnes quoſcūqꝫ potuiſſet ad ſe in/
uitaret. Sic facit deus. Om̄es eni vt ad
ſe veniāt, vt ⁊ ad ſue ciuitatis edificatio
nem ſubueniāt precat̄: admonet: inuitat
bonas leges prebens pacem ⁊ ſecuritatē
ꝓmittēs. Hec ille: Angeli igit̄ iaz ciues
illius ciuitatis nos aduocāt: vt ad ipa3
ꝯuenire valeamus: q2 ibi ſūmam pacem
cum ipſis habebim⁹. O ꝙ̄tum talem ſo
cietatē taleqꝫ amiciciā optare debemus.
Si eni vnuſq̄ſqꝫ in hac via in ciuitſte pa
cifica manere deſiderat: ꝙ̄tomag3 debe/
mus tendere ad illā eternā manſionē: in
qua ſcti recipiēdi ſunt: cū dicet̄ eis: Ue/
nite bn̄dicti ⁊c. Tertio ibi pax erit cū
hoīb⁹ ⁊c. In hoc eni mūdo raro inter ho
mines reperit̄ pax ⁊ tranquillitas ꝓpter
mūdanoꝝ cōcupiſcentiā. Un̄ Jaco. iiij.
dicit̄: Unde bella ⁊ lites in vobis. Nōne
ex cōcupiſcētijs vr̄is que militāt in mē
bris vr̄is. Cōcupiſcitis ⁊ nō habetis: oc/
ciditis et nō zelatis: ⁊ nō poteſtis adipi/
ſci: litigatis ⁊ belligeratis: ⁊ nō habetis.
diuitie ḡ ⁊ cōcupiſcētia earū ſunt cā litiū
⁊ guerraꝝ: ſicut videm⁹ ad experientiā.
Un̄ eni eſt guerra q̄ſi imortalis inter re
ges ⁊ regna: niſi q2 cōcupiſcūt caſtra: poſ
ſeſſiones: ⁊ cetera tpalia. Quia qd̄ vnus
poſſidet deſiderat alter hr̄e. ⁊ ex h̄ ſequū

tur mala quaſi infinita vnde inter homines q̃rele placitationes: rancores: odia: ⁊ alia mala niſi ex cõcupiſcẽtia terrenoꝝ. Ideo notãter dicit Jaco. Unde bella et lites in vobis. Nõne ex cõcupiſcẽtijs veſtris. q. d. Sic ſcꝫ vos habetꝫ talia ex mala cõcupiſcentia. Sed hec ↄcupiſcentia ceſſabit in illa celeſti gloria cũ nullus cõcupiſcet: bonũ alterius ſed erit de ſuo bono ↄtentus ⁊ de bono alterius gaudebit ſicut de ſuo ꝓprio. Jbi erit pax ⁊ trãquillitas inter ciues illius ciuitatis: quia ait propheta. Juſticia et pax oſculate ſunt. Quia ergo ibi inter ſanctos erit iuſticia ideo erit pax inter illos. Ad hanc paceꝫ vocabimur cũ nobis dicetur. Uenite benedicti ⁊c. Quarto erit pax in hominibus ⁊c. Nunc em̃ inter animã et corpus nõ eſt pax: ſed diſſenſio et guerra de qua dicit ap̃lus Galat. v. Caro cõcupiſcit aduerſus ſpiritũ ⁊ ſpiritus aduerſus carnẽ Caro dicit̃ a carẽdo: quia caret omi bono. Semꝑ em̃ nititur ſpiritũ refrenare ⁊ per delectationes infeſtare per varias cogitationes moleſtare per mũdi tribulationes. ij. Chorint. vij. Nullã requiẽ habuit caro noſtra. Qualis aũt ↄtrouerſia ſit inter carnem ⁊ ſpiritũ oſtendit ap̃lus Gal. v. Ubi enumerat. xvij. opa carnis: que ſunt ſicut. xvij. ſagitte ſiue machine cuꝫ q̃bus preliat̃ aduerſus ſpiritũ. Dicit ergo manifeſta ſunt opera que ſunt fornicatio: immũdicia: impudicitia: luxuria: idoloꝝ ſeruitus: veneficia: inimicitie: cõtentiones: emulationes: ire: rixe: diſſenſiones: ſecte: inuidia: homicidia: ebrietas: cõmeſſationes. Sed in gloria erit ſũma ↄcordantia inter aiam ⁊ corpus: dum ipſum corpus ad nutum: in oĩbus obediet ſpiritui ſicut magis dum dicet̃ de gloria corporis dicemus: vñ tunc corpus nõ impediet aĩam cõtemplatiõe dei. Unde beatus Aug. xiij. de ciui. dei dicit ꝙ corpus ſumma ⁊ mirabili obtemperãdi facultate ſubdet̃ ſpiritui omi corruptibilitate ⁊ tarditate detracta: imo reſumptio corporis iuuabit ⁊ quodãmõ ꝑficiet beatitudinẽ aĩe: q᷑ appetitus naturalis qui eſt ipſius aĩe ad corpus ceſſabit ⁊ reſũptio corporis ꝓmouebit ipſam in deuꝫ. Sic igit̃ erit pax ⁊ cõcordia ac magnus amor inter aĩam ⁊ corpus in illa regione beatorũ Unde btũs Bern̄. in quodã ſermone de oĩbus ſanctis qui incipit. Auertiſtis niſi fallor ⁊c. dicit ſic. Acceperũt ſanctorũ aĩe iam ſingulas ſtolas: ſed nõ veſtiũtur duplicibus donec veſtiamur et nos. Sed vnde hoc o miſera caro: o feda: o fetida: vnde tibi hoc. Anime ſctẽ quas deus ipſa inſignauit imagine: quas ꝓprio redemit ſanguine te expectãt ⁊ iparũ ſine te cõpleri leticia: ꝑfici gloria ↄſummari beatitudo nõ poteſt. Adeo ſiquidẽ viget in eis hoc deſideriũ naturale: vt nec dum tota eorũ affectio pergat in deum: ſed cõtrahat̃ quodãmodo et rugã faciat duꝫ inclinant̃ deſiderio tui: hec ille. Erit igitur pax aĩe cõpleta duꝫ corpus ſuũ habebit et corpus ipm̃ a ſua gloria ꝑficiet̃. Si igitur dum corpus eſt infirmũ optamus eius ſanitatẽ: q̃to pluſ debemus deſiderare eiuſdẽ impaſſibilitatẽ de q̃ poſt dicet̃. Cum igit̃ in hoc corpore mortali ꝑegrinamur a dño ſic viuamus vt illã pacem obtinere valeamus que pax nobis ↄcedet̃ dum in die iudicij nobis dicetur. Uenite benedicti ⁊c.

Nona gloria anime erit ſacietas deſiderabilis: ſicut em̃ ait magiſter ſniaruꝫ: di. i. ij. ca. iij. Dei tanta eſt bonitas vt beatitudinis ſue qua eternaliter beat⁹ eſt: alios velit eſſe participes quã vidit ⁊ cõmunicari poſſe et minui non poſſe. Et ſequit̃ ca. vi. Si querit̃ ad q̃d creata ſit rationalis creatura. Reſpõdet̃. Ad laudãdum deũ: ad ſeruiendũ ei: ⁊ ad fruenduꝫ eo: in quibꝫ ꝑficit ipa nõ deus. Quia rationalis creatura eſt facta a deo: ⁊ referẽdũ eſt ad creatoris bonitateꝫ: ⁊ ad creature vtilitatẽ. Et ſicut factus eſt hõ ꝓpter deum. i. vt ei ſeruiret: ita mũdus factus eſt ꝓpter hoĩem ſcꝫ vt ei ſeruiret. Hec magr̃ Unde hõ naturaliter habet vultũ ad celeſtia: ereptũ ⁊ ſtaturã corꝑis ſurſum ꝓle

uatā ad celū. Un̄ ſm Iſid. Abuſiue ho/
mo dictus eſt ab humo cuz ex ſocietate:
nō tm̄ corpis ſed aie ſit cōcretus:et ideo
grece antropos.i.ſurſum erectus cōpella
tur:eo ꝙ ab humo ad cōtemplationē ſui
artificis ſpūs regine ſubleuat. Un̄ Oui
dius in li.de trāſformatis. Pronaq̄ꝫ con
ſpectant aialia cetera terrā. Os homini
ſublime dedit celūq̄ꝫ videre. Juſſit ⁊ ere/
ctos ad ſydera tollere vultus. Que oia
denotāt hoiem ad illā celeſtē gloriā a na
tura ſua tendere ⁊ habere appetitū et in/
clinationē. Ibi igit erit ſacietas ⁊ quies
ſui deſiderij ſm quattuor.

Primo finem ſuū attingēdo.
Secūdo a labore quieſcēdo.
Tertio virtuoſe cōuiuendo.
Quarto loco celi cōſiſtendo.

In gloria igit erit ſacietas hoīs finez
ſuum attingēdo:finis em̄ eſt illud ꝓpter
qđ aliqđ fit ſm phos. Alio mō finis eſt
vltimū rei ſiue ad qđ aliquid ordinat.i.
Thi.i. Finis p̄cepti eſt charitas. Sed
ſimpliciter vltimus finis ille:de quo be/
atus petrus.i. Pe.i. Credētes autē exul/
tabitis glorificata leticia inenarrabili et
glorificata reportātes finem fidei veſtre
ſalutē aiarum veſtrarū. De quo Aug. li.
xxij.de ciui.dei dicit. Ipſe erit finis deſi/
deriū nroꝝ qui ſine fine videbit ſine faſti
dio amabit:ſine faſtigatione laudabitur
Iſte eſt finis nr̄ ſicut ipe di. Apo.i. Ego
ſuz alpha ⁊ o p̄ncipiū ⁊ finis:de hoc fine
acquirēdo debet eſſe p̄ncipalis ⁊ ſingula
ris cura ⁊ diligētia: libētius em̄ facit hō
qđ p̄cipit qn̄ magnū eſt p̄miū qđ ꝓmittit
Cū igit vita eterna ſit ſūmū premiū ⁊ im
mēſum qđ deo obediētib⁹ et mādata ei⁹
cuſtodiētib⁹ eſt ꝓmiſſum: q̄ꝫta vigilātia
debem⁹ eius voluntatē facere ⁊ cuſtodi/
re. Ideo dicit Mat.xix. Si vis ad vitā
ingredi ſerua mādata. Ecce ꝑ qđ ille fi/
nis attingit poſſibiliter:⁊ habet: Proue.
vij. Serua mādata ⁊ viues et legē meaz
q̄ſi pupillā oculi tui : liga eam in digitis
tuis ſcribe illā in tabulis cordis tui Hec
eſt igit. via ꝑueniendi ad finē nr̄m. Uis
igit ſaciari:vis omni bono ditari: vis ꝑ/

fici omī gaudio ⁊ ꝯſolatione. Fac bn̄ vi/
uendo ꝙ ad hūc finē attingas qui dabit
his q̄bus dicet. Uenite bn̄.⁊c̄. Scđo di/
cit ꝙ in gloria erit ſacietas a labore quie
ſcēdo. Uidemus em̄ ꝙ is qui labore ve/
xat expectat quietē ⁊ dū illā ꝯſequit mul
tū delectat. Quot laborib⁹ quot turbati
onib⁹ vexat hō in hoc mundo. Notū eſt.
Et Job ait.xiiij. Homo nat⁹ de mu.bre.
v.tpe.re.m.miſerijs ſcz.calore frigore fa
me ſiti infirmitatib⁹ ⁊ hmōi ꝓpter pctm̄
p̄mi parētis. Sed in vita bta nō erūt ta
les miſerie:q2 ibi erit ois ⁊ ꝑfecta reqes
Sicut dr̄ Apo.xiiij. Ubi btūs iohānes
ait. Audiui vo.de ce.di.mihi. Scribe bti
mor.qui in.do.mori. Ammodo iaz dicit
ſpūs vt re.a la.ſuis. Dictū eſt igit iohāni
ſcribe ſcz in libro vt ad ꝯſolationē electo
rū diutius:ꝯſeruet bti ſcz erunt mortui q̄
in dn̄o.i.in gr̄a ⁊ charitate dei moriunt.
Nā q̄ manet in charitate in deo manet
⁊ deus in eo:vt dicit.i. Joh.iiij. Dicit em̄
ſpūs ſctūs.i.ꝓmittit iā: vt reqeſcāt amo/
do.i.poſt mortē a laborib⁹ ſuis.i.ab ope/
ribus laborioſis quib⁹ vitā eternā meru/
erūt. Sed ſūme ꝯſiderādū eſt dictū pro
phete quo dicit. Ipſi vo nō cog.vi.m.q̄.
iu.in ira mea ſi intro.in re.meā. Qđ ex
ponēs Nico.de lyra.ait. Ipſi nō cog.vi.
me.i.p̄cepta mea de quib⁹ debebāt ambu
lare quib⁹ iuraui.i.irreuocabiliter diffini
ui ſi intro.i.nō intrabūt in requiē meā.i.
in terrā ꝓmiſſionis q̄ fuit figura quietis
btōꝝ ⁊ patiētia:q2 oia in figura cōtinge
bāt eis.i. Chorin.x. De hac reqe loquit
apl's Heb.iiij. Timeamus ergo ne forte
relicta pollicitatiōe introeūdi in requiē
eius eſtimet aliq̄s ex nobis deeſſe Et ca.
ij.dicit ꝓpterea abūdātius oportet obſer
uare nos ea q̄ audiuim⁹ ſcz a filio dicta
in euāgelio:⁊ ꝑ apl'os p̄dicata:⁊ hoc ab/
undātius q̄ꝫ verba ꝓphetaꝝ vel angeloꝝ
obſeruata fuerint a iudeis Mat.v. Ni/
ſi abūdauerit iuſticia vr̄a pluſq̄ꝫ ſcriba/
rū ⁊c̄. Oportet hoc inquā ne forte ꝑ efflu
amus.i.eternaliter puniamur : fluimus
quidē ſm glo.ꝑ culpā originalē effluim⁹
ꝑ actualē venialē ⁊ mortalē:ſed ꝑ efflui/

mus per eternā damnationē. Et no. hic
Nico. de ly. forte arbitrij libertatē nō du
bitationē. Hec Pe. de tharētaſia. Itē ſe
quitur ca. iiij. Feſtinemus ergo ingredi in
illā requiē vt ne in idipm̄ q̄s incidat cre
dulitatis exemplū. Feſtinemus inq̄t pe.
oēs ſimul nō q̄libet p ſe. Unuſ em̄ debet
aliū trahere ⁊ ſollicitare: ⁊ ita vnanimit
feſtinari ingredi p fidē ⁊ bona opa in il/
lam nō figuratiuā vt eſt reqes ſabbati et
terre pmiſſiōis: ſed in requiē verā ⁊ eter
nā: de q̄ Iſa. xxxij. Sedebit pplus meus
in pulchritudīe pacis in tabernaculo fi/
ducie in requie opulēta. Feſtinem⁹ inq̄
in hoc ne q̄s. i. aliq̄s nr̄m incidat in idip/
ſum incredulitatis exemplū. i. in eandez
culpā incredulitatis in quā inciderūt an
tiqui p̄res: que culpa debet nobis eſſe in
exemplū vt caueamus: vel ſic. Ne aliq̄s
nr̄m incidat in ip̄m. i. eādē penā incredu
litatꝫ in quā inciderūt p̄res q̄ pena debet
nobis eſſe in exemplū vt timeamus. Hec
petrus de tharētaſia. Hodie ḡ ait apl's.
Heb. iij. ſi vocē eius. i. xp̄i audieritꝫ. Et
Nico. de ly. Hodie. i. in tpe gr̄e in quo ve
ritas eſt reuelata: tp̄s em̄ legis fuit qua/
ſi tp̄s noctis ſm q dicit apl's Rom. xiij.
Nox p̄ceſſit dies autē appropinquit. Si
vocē. Et ponitur hic ſi p q2: vox ipius xp̄i
loquētis audita eſt in euāgelio: in natu/
ra hūana aſſumpta. In veteri autē teſta
mēto audita eſt vox pphetarū eius ſm q
dicit Aug. in li. de ſermōe dn̄i in mōte ex
ponēs illud Math. v. ⁊ apiēs os ſuū ⁊c̄.
Tūc em̄ ille apuit os ſuū qui in veteri le
ge apiebat ora pphetaꝝ. Nolite obdura
re corda vr̄a p inobediētia: homo em̄ in/
obediēs deo ab eo ſe auertit: ⁊ p ꝯſeq̄ns
deus iuſte gr̄am ſuā illi ſubtrahit Et q2
gratia dei cor mollificat ⁊ p cōſequēs in
ſubtractiōe gratie ſequitur ipius hois ob/
duratio. Talis aūt obduratio eſt ab ho/
mine inchoatiue ⁊ demeritorie: inq̄tum
per liberū arbitriū adheret pctō ⁊ per cō
ſequēs auertitur ab eo inq̄tum in ſe eſt: ⁊
ſic demeretur q deus ei ſubtrahat gratiaz
ſuaz: ⁊ ſic eſt a deo inq̄tum eſt pena iuſti
inflicta. Nolite ergo obdurare corda vr̄a

id eſt voluntates veſtras per inobedien/
tiā: ſed ſolliciti ſimus per obedientiam
de ingreſſu ad illā requiē: de qua ait bea
tus Aug. lib. ꝯfeſſionū. Inquietū eſt dn̄e
cor meū: donec requieſcat in te. Ad quaz
inuitabimur ⁊ ad quā vocabimur dū no
bis dicetur. Uenite bn̄dicti ⁊c̄. Tertio di/
ctum eſt q ibi erit quies deſiderij virtuo
ſe cōuiuendo: inclinamur enim a natura
ad ip̄as virtutes tanq̄ ad perfectionē in
trinſecā: nam virtus eſt mētis diſpoſitio
qua mens rationi cōſentit ⁊ obedit. Un̄
Aug. li. de ſpū ⁊ aīa inquit virtus eſt ha
bitus mētis bene inſtitute. Et idē libro
de libero arbitrio virtus eſt bona q̄litas
mentis qua recte viuitur: qua nemo male
vtitur q̄ deus in nobis ſine nobis opera
tur. Que diffinitio de virtutibus infuſis
maxie intelligitur que oīa in illa celeſti pa/
tria p̄cipue complebuntur. Unde ppheta
ait q ſancti ibunt de virtute in virtutem
videbitur deus deorum in ſyon. Mediante
omni virtute cor ad ſupna erigitur: et a ter
renis ſegregatur. Similes eni ſunt virtu/
tes aeri quo ſi doliuz plenū fuerit nunq̄
in profundum aque deſcendit. Simili/
ter teſta que plena rore tacta radijs ſo/
lis per eſtum cui innititur aſcendit. Sic
mens repleta virtutib9 inferiora cōtem/
nens ad ſublimiora ſe trāſuehit per ſan/
cta deſideria ⁊ affectiones ſinceras. Un
de Macrobius ait: q ſole virtutes bea/
tum faciūt: ideo viri perfecti non decor/
ruptibilibus ſcꝫ auro ⁊ argento theſau/
rum faciunt: ſed de virtutibus. Per has
ergo vincimus hoſtes noſtros ⁊ perueni
mus ad celuz. Uirtuoſus quidē per ſuf/
ficientiā vincit diuicias per abſtinentiā
vincit delicias: per ſapientiā vincit blan
dicias: per patientiam vincit triſticias.
Unde quidā philoſophus capta ciuita
te ſpoliatus vna cū ceteris omnib9 tēpo/
ralibus ſolus nullū dolorem deducebat:
imo ceteris lamētantibus gaudiū oſten
debat. Interrogatus igitur cur nō triſta
retur. Reſpōdit. Fortuna ſua recepit mea
aūt nō portauit. ſed dimiſit ſcꝫ virtutes.
In illa igitur vita beata oēs erūt ditiſſimi:

quia virtutibus repleti: ⁊ talis erit vita
iocunda. Sicut eñ terreni et aïales ho/
mines gaudēt in diuicijs mundi in the/
ſauris iſtis qui cito perdunť: ita incōpa/
rabiliter plus gaudebūt et ſaciabunť in
diuicijs illis ſpūalibꝫ. Sāctiviri in gl'ia
paradiſi cōuiuentes. Vñ virtus dicit̃ q̃ſi
virēs ſtatus cuiuſmodi erit ſtatus glo/
rie ad quē ibimus ⁊ aſcendemus medio
virtutis dum diceť. Venite be. ⁊c̃. Quar
to ſaciabimur loco celi cōſiſtendo: locus
eñ beatoꝝ erit celū empireū: vt dictū eſt
in principio. Unde ẜm veritatē fidei ca/
tholice aïe decedētes a corporibꝫ ſine vl/
lo purgabili: vel iam ꝑfecte purgate ſta/
tim euolāt ad celū empireū qđ eſt locus
ſue glorie. Et ratio huius eſt: qꝛ ſtatus
beatitudinis eſt altiſſimu ſ vniformis ſta
bilis ⁊ īmutabilis: vt diceť amplius con
ſequēter: ideo cōgruit ꝙ locus ſit ei depu
tatus habens cōditiones cōſimiles ⁊ cō
formes tali ſtatui. Celum autē empireū
eſt altiſſimū nobiliſſimū in quo eſt vnifor
mitas inuarietas ⁊ īmutabilitas. Decla
ratur etiā: quia cū xp̄us ſit caput omniū
beatoꝝ: vbi eſt caput ibi debent eſſe ⁊ mē
bra: ⁊ cum ſit caput hominū nō ſolū pro
illo ſtatu quo ſunt aïe in corporibus: ſed
etiam aliarū ꝓ omni ſtatu ſanctitatis in
quo ſunt tenendū eſt et credendū ꝙ oēs
aïe que ſunt: digne ſuo conſortio et nihil
purgabile habēt ad celū empireū in quo
eſt xp̄s ſublimenť. Itē hugo de ſancto vi
ctore. ij. lib. de ſacramētis. xvi. pte ca. iiij.
Loquens de loco inferni ſubdit. In hoc
inferno dicūt eſſe ignē inextinguibilē ad
hunc infernū aïe ſceleratorū a corporibꝫ
egreſſe ſtatim retrudi eſtimanť: ⁊ qui ab
hac vita purgabili exeunt ſine mora ad
celū vbi ẜm humanitatē ſuam xp̄s ieſus
in dextera dei patris ſedet in gloriā cōti/
nuo deduci creduntur: ſicut ſcriptum eſt
Matth. xxiiij. Ubicunqꝫ fuerit corpus
ibi cōgregabunť et aquile. Dicit eñ Ri/
char. di. xlv. ꝙ celū empireū q̃uis in nul
lo augeat aïarum beatarū delectationē
eſſentialē: in aliquo tamē auget eis dele/
ctationē accidentalē inq̃tum ille aïe lo/
cum illū pluſq̃ alia loca diligūt. Preſen
tia aūt rei dilecte aliquā cauſat delecta/
tionē. Ratio autē quare illū locum plus
ceteris diligūt triplex eſt. Una qꝛ locum
illū ſciunt ſibi eſſe deputatū a deo quem
ſumme diligūt. Secunda ratio eſt: qꝛ in
illo ꝑpter exceſſum nobilitatis ſue natu/
re ſup alia corpora exp̄ſſius q̃ in alijs lo
cis refulgere tanq̃ in effectu diuinā bo/
nitatē conſpiciūt. Tertia ratio eſt: qꝛ illi
us loci ſublimitas: luminoſitas: imobili/
tas: ſuā ſpiritualē ſublimitatē exp̄ſſius
⁊ luminoſitatē ⁊ q̇etis ꝑpetuitatē q̃ q̃li
tates aliorū locoꝝ repreſentāt. Unuſq̇ſ/
qꝫ autē plus ceteris paribus diligit locū
qui magis eſt rep̄ſentatiuus ſue nobili/
tatis quaꝫ diligit. Hec ille. In hoc igiť
compleť ⁊ quodāmodo ꝑficitur beatitu
do ſctōꝝ ꝙ ſunt in celo empireo ad queꝫ
locum aſcenſuri ſumus non ſolū ẜm ani
mā: ſed etiam ẜm corpus et animā cum
audituri ſumus verbū ꝓ themate ſum/
ptū ſcꝫ Venite bñdicti ⁊c̃.

D Ecima gloria ani
me erit felicitas inuariabilis
⁊ hoc maxime veruꝫ erit poſt
generalē reſurrectioneꝫ ſicut poſt decla/
rabiť. Tunc eñ erit ꝑfecta felicitas.
Abſqꝫ triſticie admiſſione.
Abſqꝫ aliqua fatigatione.
Abſqꝫ aliqua ceſſatione.
Abſqꝫ aliqua alteratione.

Primo igiť erit ꝑfecta felicitas abſqꝫ
triſticie admixtione. Felicitas eñ mun/
dana nō eſt ſic ꝑfecta quin aliqua poſſit
accidere triſticia. Immo q̃tūqꝫ aliq̇s ſit
in hoc mūdo ꝑfectus dicere pōt cū ꝓphe
ta. Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlong.
eſt. Ubi glo. Heu mihi qꝛ incolatus me
us. i. ꝑegrinatio huius ſeculi ꝓlōgata eſt
q̃tum ſi breue ſit tp̄s tñ deſiderio nimio
longū videť. Itē vt ibidē diciť aſcendere
cupiēs ad eternā hierl'm multos inuenit
obſiſtētes: nō a linguis eoꝝ cupit liberari
dicēs. Dñe libera aïam meā a la. ini. ⁊ a
lin. doloſa. nā cū cogitat hō aſcēdere ſiue
ꝑficere ꝯtēpto ſeculo ſoli deo adherēbo

incipit pati linguas aduerſantiuꝫ.i. de/
trahentiū. ⁊ qđ grauius eſt quaſi ꝯſulen
do ad ſalute aduertentiū. Has aūt q̄ nō
patiť nōdū ꝓficere conať. aſcēſur⁹ ḡ p̄mo
cōtra eos p̄cať. q.d. Quia me i gradu cō
ſtituiſti. iam ḡ. O dn̄e libera aīam meā
a labijs iniq̄s. i. que iniqua ſuadēt: ⁊ a li/
gua doloſa: que ſub ſpecie ꝯſulendi plus
nocet. Talia em̄ labia p̄mo hoi occurre/
rūt. vñ perijt. labia em̄ iniqua fuerūt q̄bꝫ
exp̄ſſum eſt comede: lingua doloſa q̄ pa/
liato fine cōſilij dictū eſt. eritis ſicut dij.
Peregrin⁹ quidē hō trāſiēs ꝑ villas ſꝑ
habet canes infeſtos. Vñ Sene. Natu/
ra canū eſt imbecilliū: q̄ꝫ tomin⁹ vires ha
buerint plus latrare. hec in gloſa Et hec
quidē ⁊ alia plura pñt eſſe cauſa triſticie:
iuxta illud ꝙ ꝑ eūdē ꝓphaꝫ dr̄: Defectio
tenuit me. ꝓ pec. dere. le. tuā. Glo: In me
cōſolat⁹ ſuꝫ: ſed defectio vel tediū tenuit
me. ꝓ pctōꝛibꝫ ⁊c̄. Tedet em̄ eū: q: cū his
cōuerſať: donec area vētileť: vel tediuꝫ et
defect⁹ eſt ei ꝓ exceſſibꝫ peccantiū: q: pl⁹
grauat ſctm̄ virū q̄ꝫ ſua pena: quoꝝ dolo
re defecit: tanta eſt virtus pietatis. Hec
glo. In illa autē felici vita nō erit lingua
doloſa: nō erūt labia detrahētia: nec erit
quicq̄ꝫ qđ poſſit eſſe cā doloꝛis. Vñ nos
hec audiētes: ⁊ ad celeſtē hierl'm ſuſpirā
tes dicere poſſum⁹ cū ps̄. Letatus ſuꝫ in
his que dicta ſunt mihi: in do. do. ibim⁹.
Amoꝛ nāq̄ꝫ qualiſcūq̄ꝫ ſit vacare nō pōt
nam ſi terrenus eſt: aīam ad ꝯcupiſcēda
terrena inclinat. Si vero celeſtis eſt ad
celeſtia ſubleuat: ⁊ ad eterna inflāmat:
vbi ſunt cōciues nr̄i angeli Hec glo. Si
ergo amoꝛ diuinus ſit in nobis in domū
dn̄i ibim⁹: vbi ꝑfecte gaudebim⁹: dū no/
bis diceť: Venite bn̄. ⁊c̄. Scđo illa feli
citas erit abſq̄ꝫ fatigatōe. Hoc em̄ mira
bile ꝙ ſancti in illa cōtēplatiōe ⁊ viſione
btā nō fatigabunť: nunc ꝟo cum deū con
tēplamur: aut aliq̄d boni facim⁹ intātū
ſumus fragiles ꝙ patimur fatigā: ⁊ non
poſſum⁹ ſemꝑ oꝛare: aut bene agere: ⁊ h̄
videť ꝓcedere a parte coꝛꝑis. de quo diciť
Sap. ix. Coꝛpus qđ coꝛrūpiť aggrauat
aīam: ⁊ depꝛimit terrena inhabitatio ſen
ſum multa cogitantē. Vñ Nico. de lyra
ait: Coꝛpus coꝛruptibile impedit intel/
lectū in ſuo oꝑe. Ideo dicit coꝛp⁹ qđ coꝛ
rūpiť aggrauat aīam. q.d. Hoc nō facit
coꝛpus inq̄ꝫtū coꝛpus: q: nō impediebat
in ſtatu innocētie: ſed inq̄ꝫtū coꝛruptibi/
le quale factū eſt per pctm̄ ade: ⁊ terre/
na inhabitatio dep̄mit ſenſum. i. intelle/
ctū multa cogitātē. nam ꝓpter hāc inha/
bitationeꝫ habet cogitare de neceſſarijs
multis ex parte coꝛꝑis. Hec ille: In illa
vero gloꝛia celeſti coꝛpus nullo mō im/
pediet aīam a cōtēplatōe diuina: vt poſt
diceť: nec ꝑ ꝯſequēs erit aliqua fatigatio
aut laboꝛ in illa felicitate: ſed ſemꝑ plena
⁊ ꝑfecta delectatio ⁊ infatigabilis. Hoc
tn̄ p̄miū infatigabiliter quo ad habituꝫ
⁊ deſideriū aīe debemus appetere. Ubi
ſciendū: ſicut ait Ni. de lyra ſuꝑ. ij. Coꝝ.
v. Q: appetitus eſt inclinatio ſequēs foꝛ
mam. Eſt aūt in nobis duplex foꝛma: ſcꝫ
naturalis: et gr̄a habitualis. Appetitus
aūt nature inclinauit ad cōſeruādū vnio
nem aīe cū coꝛpoꝛe. ⁊ ideo diſſolutionē
refugit ⁊ abhoꝛret. Appetitus autē gr̄e i/
clinat ad cōſecutionē gloꝛie: que cōſiſtit
in clara dei viſione ⁊ fruitiōe. Igiť ſi aīa
poſſet cōſequi gloꝛiā abſq̄ꝫ diſſolutōe coꝛ
poꝛis hui⁹ moꝛtalis appetitus gr̄e tende
ret in cōſecutionē gloꝛie celeſtiꝫ ſine retar
datiōe ꝑ appetitū naturalē. Sed q: hoc
nō pōt fieri. ideo appetitus naturalis eo
ꝙ refugit naturaliter diſſolutionē: hanc
quodāmodo repugnat appetitui gratie.
Ideo ait apl'us ibidē: In hoc ingemiſci
mus habitudinē nr̄am. i. deſideram⁹ cū
tedio dilatōis gloꝛie cōſecutionē: qui de
celo eſt: q: dať a deo. ⁊ nō eſt ex p̄ncipijs
intrinſecis nature: ꝓpter qđ indumentū
diciť. Ioh. dicit apl's. Suꝑindui cupien
tes appetitu. ſ. gr̄e. ſi tn̄ veſtiti nō nudi in/
ueniamur. i. ſi abſq̄ꝫ diſſolutiōe coꝛpoꝛis
coꝛruptibilis quo induiť aīa: vt veſtimē
to poſſet ſuꝑindui gloꝛia: tunc abſq̄ꝫ ali/
quo retardāte appetitus gr̄e: in hoc ferre
tur: ſed q: hoc eſt impoſſibile. ideo retar
dať per naturalē appetitū diſſolutionē a/
nime ⁊ coꝛpoꝛis abhoꝛrentē: ꝓpter quod

ſubdit̃. Nam ⁊ q̃ ſumus in hoc tabernaculo.i. in hoc corpore mortali ingemiſcimus grauati de diſſolutōe corpis ⁊ aīe: eo ꝙ noluimꝰ expoliari corpe ꝑ mortē: ſꝫ ſupueſtiri.ſ. glorie veſtimēto. Appetitꝰ tñ grē in oībꝫ ſctis vincit appetitū nature. ideo ait apl̃us. Audemꝰ aũt.ſ. ſine trepidatōe ⁊ bonā volūtatē habemꝰ.i. delectationē in mentē magis ꝑegrinari a corpe id eſt diſſolotionē huiꝰ corporis ꝑ mortē ſubire ⁊ p̄ñtes eſſe ad deū.i. vt ꝑ hoc habeamꝰ clarā dei viſionē: ⁊ ꝑfectā fruitionē. hec Nic. de lyra: ꝓpter qđ apl̃s ait .i.c. ad Phil.. Coartor em̄ e duobꝫ.i. moueor ad ꝓpetendū duo que nō p̄ñt ſil̃ haberi deſideriū habēs diſſolui ꝑ mortē corporalem ⁊ eſſe cum xp̄o.ſ. in gloria. Multo melius eſt.i. videt̃ ꝓ me. ꝑmanere aũt in carne.i. diutius viuere magis neceſſariū eſt ꝓpter nos.i. ad nr̃am cōfirmationē in fide ⁊ moribꝫ ꝑ doctrinā meā. Hec de lyra Gr̃a igit̃ in paulo ſupuincēs appetitū nature euꝫ inclinabat infatigabiliter ad gloriaꝫ. ⁊ hec erit rō quare in illa gloria nulla erit fatigatio: qꝛ illa gloria erit cū gr̃a ꝯſūmata in corpe glorioſo: ſicut poſt dicet̃. Et ideo illā beatā vitā optātes nō fatigemī animis vr̄is deficiētes. Heb. xij. Ad hanc igit̃ vitā felicē vocabimur: dum xp̄s ꝓferret: Uenite bñdicti pa. ⁊c̃

Tertio illa felicitas erit abſq̧ ceſſatione: nūc quidē qñq̧ oportet ceſſare ab opere virtutꝫ: vel q̈cūq̧ alio opere: nam poſt vigiliā oportet dormire: oportet etiā nūc bibere nunc cōmedere: Et ſic nō valemꝰ eandē operationē abſq̧ ceſſatiōe facere. in illa gloria nō ſic: nunq̄ em̄ ibi dormiemus. nunq̄ ab eadē operatōe ceſſabimꝰ ſed dei viſio ⁊ fruitio breuiter oēs operatiōes ibidē aīe ⁊ corpori cōuenietēs erūt ꝑpetue ⁊ ſine ceſſatōe. Nec in inferno ceſſabūt tormēta: ſed erunt ꝑpetua ⁊ abſq̧ fine. ꝓpter quod Salomon monet nos abſq̧ ceſſatiōe audire doctrinā que poſſit nos ꝑducere ad gloriā dicēs Prouer. xix. Non ceſſes fili audire doctrinā: nec ignores ſermones ſcientie. Nam ſicut illa gloria eſt in ꝯtinua viſione ⁊ fruitiōe dei. ſic diſpoſitio ad illā eſt in ꝯtinua acquiſitione ſcientie ⁊ virtutū q̄tum poſſibile eſt. Unde Cryſo. ſup Matth. Deus ita nos diſpoſuit eſſe: vt nec ſtudētes nec laborātes circa ſcripturas acq̈ramus ſalutē ſciētie ſine gratia dei: vt ne nobis imputemus qđ ſcimus: nec tñ gr̃am acquiremus: niſi ſtuduerimꝰ et laborauerimus circa ſcripturas ne donū dei negligentibꝫ det̃. Gratia dei adiutoriū eſt infirmitatis humane. adiutoriū autē non dormientibꝫ datur: ſed feſtinātibꝫ ⁊ p̄ualentibꝫ. Sicut in bello nō oīs que pugnat vincit. Nemo tñ vincere pōt niſi pugnauerit. ſic non oēs qui ſtudent ⁊ legunt acquirūt ſciētiā ſpiritualē. Nemo tñ acquirere poteſt niſi qui aut ſtudioſuſ fuerit ad legendū: aut aſſiduus ad audiendū. Hec ille. Et Eccl̃i. vi. Cogitatuꝫ habe in p̄ceptis dei: ⁊ in mādatis illius maxime aſſiduus eſto. Nam vt eodē lib. dicit̃. c. ij. Qui timent dñm inquirēt que beneplacita ſunt illi: et qui diligūt eum replebunt̃ lege ipiꝰ. Et ratio eſt: qꝛ ſicut lux eſt neceſſaria gradiētibꝫ vt recte ambulent. Sic noticia legis ad deū tendētibus. Ideo dicit̃ Prouerb. vi. Cōſerua fili p̄cepta patris tui. Et ſequit̃: Cū ambulaueris gradient̃: cum dormierꝫ cuſtodient te Et euigilās loquere cum eis: qꝛ mandatū lucerna eſt: ⁊ lex lux. Sed hodie viam hanc lucis ⁊ iuſticie inuigilant omnibꝫ malis: nec ceſſant a pctis. Non ſic in illa vita btā erit: in qua ſm Berñ. noſtrū rōnale deus implebit luce ſapientie: ita vt penitus nulla ſcientia deſit. Implebit cōcupiſcibile noſtrū fonte iuſticie vt oīno deſideremꝰ eam ⁊ ea penitus repleamur. Noſtrū iraſcibile replebit ſumma iocūditate atq̧ leticia. Hec ille: Nō ceſſemꝰ igit̃ benefacere chariſſimi: quia qui ꝑſeuerauerit vſq̧ in fineꝫ: hic ſaluus erit. Matth. x. qꝛ nec ceſſabimꝰ illā diuinā eſſentiā cōtemplari: ad quam vocabimur dum nobis dicet̃: Uenite bñdic. ⁊c̃.

Quarto dictū eſt ꝙ illa felicitas erit ſine alteratiōe. In hoc em̄ mūdo ſunt valde multe alteratōes: tam in anima q̄ in

erit felicitas inuariabilis

coꝛpoꝛe:ſicut notũ eſt:ſunt multa impe/
dimenta vt nõ valeam⁹ ad illud regnuʒ
per venire:niſi cum magna difficultate.
Sed in celeſti gloꝛia nulla erit alteratõ:
nec in anima:nec in coꝛpoꝛe: imo omnia
erunt ſic ſtabilia ſic placẽtia: vt quilibet
beatus poſſit dicere:illud Job.xix.Glo/
ria mea ſemꝑ inuocabit᷑. Nam res meli
us placent:⁊ magis ſunt gloꝛioſe. Jdeo
ad denotandũ ſũmã delectationẽ illius
gloꝛie:dicit᷑ ꝙ ſemper innouabit᷑: qꝛ tale
ac tantũ erit gaudiũ poſt milia miliũ an
noꝝ:imo ⁊ in ꝑpetuũ ꝙ̃tum erit in ꝓmo
aggreſſu ad illã. De ſignis aũt que oſtẽ/
dunt hoiem eſſe de numero electoꝝ ad il
lam gloꝛiã ait Bernꝰ. Quis poterit dice
re ego de electis ſum:ego de ꝑ̃deſtinatis
ad vitam.ego de numero filioꝝ reclamã
te nimirũ ſcriptura Eccli.ix. Neſcit ho/
mo vtrũ dignus ſit amoꝛe vel odio. Cer
titudinẽ vtiqꝫ nõ habem⁹:ſed ſpei fidu/
cia cõſolat᷑ nos:ne dubitatõis huius an/
xietate penitus cruciemur. Propter hoc
data ſunt quedã ſigna ⁊ indicia manife/
ſta ſalutis:vt indubitabile ſit euʒ eſſe de
numero electoꝝ. in quo ea ſigna ꝑmanſe
rint. Nam quos preſciuit ⁊ ꝑ̃deſtinauit
deus cõfoꝛmes fieri imaginis filij ſui vt
quibꝫ certitudinẽ negat cauſa ſollicitu/
dinis fiduciã preſtet gratia cõſolatiõis:
itaqꝫ qui ſtat videat ne cadat.⁊ in ea foꝛ/
ma que ſalutis indiciũ eſt ⁊ argumentũ
predeſtinatiõis ꝑſeueret atqꝫ pꝛoficiat.
Poꝛro inter ea que fiduciã preſtat ⁊ ma/
teriam ſpei illud vnum maximũ eſt ver/
bum dñi Joh.viij. Qui eſt ex deo:verba
dei audit. Nõnullos em̃ ſic interdũ inue
nies audiẽtes: ac ſi nihil ꝑtineãt ad eos
que dicunt᷑ nõ intrare coꝛ ſuũ nõ diſcute
re moꝛes ſuos nõ cogitare:ne foꝛte quod
audiũt dictũ ſit ꝓpter eos. Si foꝛte ſmo
dei manifeſte aduerſus vicia illa ꝓceſſit
quibꝫ ſe illi ſentiũt obligatos diſſimulãt
⁊ auertũt oculos coꝛdis.aut qualibꝫ ad/
inuentõe palliant vicia:⁊ ſeducũt miſe/
ri ſemetipos. Jn his ergo ſalutis ſigna
non video magis autẽ vereoꝛ:ne foꝛte ꝓ/
pterea non audiant verbũ dei:qꝛ ſunt ipi

ex deo. Eſt ⁊ aliud teſtimoniuʒ qđ in ter/
ra datur ad diſcernẽdos celi ciues a ciui
bus babylonis. Non enim ſine teſtimo/
nio electos ſuos deſerit deus:aut certe q̃
nam eis poterat eſſe ꝯſolatio inter ſpem
et metũ ſollicitudine anxia fluctuantibꝫ
ſi nullũ electionis ſue habere teſtimoniũ
merent᷑. Pꝛoinde fidelis ſermo ⁊ omĩ ac/
ceptione dignus quo ſalutis teſtimonia
cõmendant᷑. Tres ſunt inquit qui teſti/
moniũ dant. Spũs:aqua:⁊ ſanguiſ. Jn
pꝛimo homĩe omnes peccauim⁹:in ipſo
etiam cecidimus vniuerſi. Cecidimus
ſane in carcerẽ luto ⁊ lapidibꝫ plenũ: ex/
inde iacebim⁹ captiui inquinati cõquaſ
ſati donec venit deſideratus gentibꝫ:qui
nos redimeret:ablueret: adiuuaret. hic
eſt em̃ qui ſanguinẽ ꝓpriũ dedit in redẽ/
ptionẽ:aquã ſimul ꝓduxit de latere ſuo:
in ablutioneʒ. Emiſit deinde de excelſo
ſpiritũ ſuum: qui adiuuaret infirmitatẽ
noſtrã. Quis eſt autẽ qui teſtimoniũ ha
bet effuſi ſanguinis chꝛiſti: niſi qui con/
tinet a pecatis. Seruus em̃ peccati eſt:
qui facit pctm̃:qui ſi deinceps contineri
poterit:⁊ iugum abijcere miſere ſeruitu
tis certiſſimũ habet teſtimoniuʒ redem
ptionis: quaʒ operat᷑ ſine dubio ſanguis
chꝛiſti. Uerum non ſufficit pctõri ſi non
aſſit etiam penitẽtia. Habet ergo ab a/
qua teſtimoniũ q̇ laboꝛat in gemitu ſuo
lauans ꝑ ſingulas noctes lectũ ſuũ. Sa/
ne nouũ ſuꝑueniſſe ſpm̃:certiſſime noua
cõuerſatio teſtat᷑. Jam vt breuiter repetã
a ſanguine ⁊ aqua:⁊ ſpũ habere teſtimo
niuʒ eſt ſi cõtines a pctis:ſi dignos agis
penitẽtie fructus ſi facis opera vite. hec
Bernꝰ Ex his igit᷑ ſignis poteſt eſſe ſpes
⁊ cõiectura eterne predeſtinatiõis ad il/
lam gloꝛiã: de qua pauca locuti ſumus:
in qua ſunt aliqua mlťo plura que loqui
nõ videmus.qꝛ vt dicit᷑.i.Coꝛinth.ij ocu
lus nõ vidit:nec auris audiuit nec in coꝛ
hois aſcendit: que ꝑ̃parauit deus diligẽ
tibus ſe:quibus dicturus eſt vt oſtendat
magnitudinẽ gloꝛie ſue. Uenite benedi
cti ⁊c. Et ſic dictum eſt de his que perti/
nent ad animã ⁊c.

c Onſequenter
videndū eſt de beatitudi
ne corporis: vñ nō ſoluꝫ
beata erit anima: ſed et
ipſum corpus ſuo modo
btificabit̃: Circa qd̕ tria ſunt declarāda.
Primū erit de generali reſurrectōe.
Secundū erit de finali diiudicatōe.
Tertiū erit de corpoꝝ glorificatōe.
Circa primū ait aplus. i. Corinth. v.
Omnes quidē reſurgem⁹: ſcꝫ tam boni
q̄ꝫ mali: ſed nō om̄es imutabimur: ſcꝫ de
ſtatu animalitatis ad ſtatū ſpūalitatis.
Iſte em̄ eſt articulus fidei: qͣ ſcꝫ credim⁹
carnis reſurrectionē: qui q̄uis nō poſſit
ꝓbari neceſſaria rōne. pōt tñ ꝓbari aucto
ritate ⁊ rethorica perſuaſiue ſic. Juſtū re
muneratorē decet vt illa cōiungat in cō/
ſolatiōe premīj que ſua virtute cōiūxerat
in labore meriti. ſed de⁹ eſt iuſtuſ remune
rator: ⁊ ſua potētia ſiue virtute aiam ꝯiū
xit corpori in labore vite pn̄tis: ergo ani
mā cōiunget in cōſolatōe premīj vite fu/
ture. Hoc aūt fieri nō pōt niſi illi qui de/
ceſſerūt reſurgāt a mortuis. ergo ⁊c̄. Pre
terea premiū correſpōdere debet merito:
et pena demerito. ſed anime ſaluandorū
merent̃ in ſuis corporib;: ergo ⁊ anie ſal/
uandoꝝ tandē debēt p̄miari in ſuis cor/
porib;: ⁊ ita aie dānatoꝝ debent cruciari
in ſuis corporib;. Item cum anima nata
ſit eſſe corporis forma: ⁊ forma naturalē
habeat īclinationē ad materiā. aia habꝫ
naturalē inclinationē ad ꝑficienduꝫ hu/
manū corpus ⁊ regendū: ſed nulla natu/
ralis inclinatio ē fruſtra. qꝛ vt dicit̃ p̄mo
de celo ⁊ mūdo. natura nō facit aliqd̕ fa/
ctū vanū. ⁊ ſi hoc eſt verū de natura natu
rata: multo fortius hoc eſt verū de natu/
ra naturāte. Hoc eſt de inſtitutore crea/
te nature. qui tñ ipaꝫ nō naturaliter: nec
de neceſſitate ſed libera volūtate īſtituit
Fruſtra aūt et vane eſſet in aia ſeparata
p̄dicta inclinatio ſi nunq̄ꝫ eēt hūano cor
pori iterū viuēda. Quāuis em̄ natural̕
appetitus btitudinis in dānatis reman/
ſurus ſit ꝑpetuo incōpletus: nō tñ eſt fru
ſtra: qꝛ eſt ad maioris iniquitatꝫ in qua
obſtinati ſunt punitionē: ⁊ ꝑ hoc ad diui
ne iuſticie manifeſtationē: nō ſic tñ poſ/
ſet ꝓdici de inclinatōe animaꝝ: ſi nunq̄ꝫ eſ
ſent iterū corporib; vniende. Non enim
pōt dici q̄ ꝑpetua priuatio cōplementi il
lius inclinatiōis eſſet: ꝓpter animaꝝ ob/
ſtinationē in pctō: qꝛ hec cauſa extēdi nō
poſſet ad aias beatas. hanc rōneꝫ ponit
Richar. Item anima rōnalis naturali/
ter appetit vniri ſuo corpori. ergo imper/
fecta btitudie. ipa aia eſt ſuo corpori vni
ta: antecedēs ptꝫ ꝑ beatū Aug. ſup Gen̄.
ad lr̄am vbi ait: q̄ aia btā retardat̃ ne to
ta intentiōe ferat̃ in illud ſūmū celū. ſ. di/
uinā eſſentiā ꝓpter appetitū ſeu deſide/
riū qd̕ habet ad viuificandū corp⁹ ſuuꝫ:
minor etiā ptꝫ: qꝛ imꝑfecta btitudine oē
deſideriū aie implet̃. Et Rich. inqͣt hoc
reqͥrit vniuerſi ꝑfectio. De ꝑfectiōe omī
eius eſt triplex ſubſtātia: ſcꝫ pure corpo/
ralis ⁊ pure ſpūalis: ⁊ ex corporali ⁊ ſpi/
rituali cōpoſita. Unde hac parte ſue ꝑ/
fectiōis careret vniuerſuꝫ ꝑpetuo ſi aie a
corporib; ſeparate nunq̄ꝫ corꝑib; vnirent̃
hec ille. Vñ mgr̄ diſ. xliij. iiij. c. i. ait: Re/
ſurrecturā carnē omniū qͥcūq̄ꝫ nati ſunt
atq̄ꝫ naſcent̃ ⁊ mortui ſunt: atq̄ꝫ morient̃
⁊ nullaten⁹ ambigere debet xpian⁹. Ait
em̄ Eſa. xxvi. ſm̄ tranſlationē. lxx. interp̄
tum. Reſurgēt mortui: ⁊ reſurgēt qͥ erāt
in ſepulchris. Et Aplus. ij. Theſſa. iiij.
Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib; ⁊c̄.
Recta g̊ fides ait Bonauē. dicit reſurre
ctionē corpoꝝ nr̄oꝝ eſſe futurā. ⁊ ad hoc
credendū adiuuat̃ ꝑ fidem reſurrectiōis
xp̄i iam facte. Si em̄ xp̄s eſt caput ⁊ mē
bra debēt ꝯformari capiti. Cū xp̄s reſur
rexit ꝯſtans eſt: vt ⁊ nos reſurgam⁹. Et
Rich. Anime vnient̃ eiſdē corporib; nu/
mero: a qͥb; ſeparate fuerūt. Aie em̄ ſepa
rate inclinant̃ naturaliter ⁊ determina/
te ad illa corpora que aiauerūt. Quāuis
em̄ a p̄ncipio creatiōis aia que eſt huius
corporis forma potuiſſet fuiſſe cōueniēs
alteri⁹ corporis ſil̕is. tñ ex ſui vnione ad
corpus ad ipm̄ determinate cōtrabit na/
turalē amiciciā. Exēplū hui⁹ ponit̃ tale.

Supponunt. due puelle in oibus ſiles hoc exceptoq numero differũt. Quãuis a pn cipio indifferens eſſet alicui viro ducere quãlibet iſtaꝝ. tñ vna ducta iam non eſt indifferẽs ad vtrãqꝫ. et ſi ambe reſurgerent in ſtatu corruptibili iterũ nupture magis inclinaret ad illã: cum qua familiaritatẽ cõtraxit pus. Preterea rectitudo iuſticie hoc exigit: vt dictũ eſt. vt qui pticipes ſunt i merito vel demerito participes ſint in pena vel pmio. Et hoc eſt qꝫ dicit Job. xix. Jn nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum: ⁊ rur. circũ. pe. me. ⁊ in. c. m. v. d. ſal. meũ. Erit igit idẽ homo numero qui pus fuit: qd determinat Richar. di. Diuina puidẽtia oms hoies determinat: in ſuũ finẽ electos ordinat i vltimũ finẽ rõne ſcz finalis bonitatis eis debitũ. Jllã bonitatẽ ⁊ illũ finẽ eis cõferendo. Reprobos ordinat in vltimũ finẽ eis debitũ rõne finalis malicie: nõ illam maliciã eis cõferendo: qꝛ malicia nõ eſt a deo: ſed iuſte pmittẽdo eos decedere in malicia: ⁊ illũ finẽ eis iuſte infligẽdo. Jlle aũt finis eſt vltima pena. Hoies vero nõ cõſequunt finẽ ſuũ in hac mortali vita: qꝛ nec aſſequunt adeptõnẽ ſũmi boni: nec pfecte eius adeptõe puant. Ergo cõſequunt ſuũ vltimũ finẽ poſt mortẽ: ſed nõ qꝫdiu non ſunt. Hoies aũt q mortui ſunt nunqꝫ erũt hoies niſi reſurgãt: ergo de neceſſitate ſequit qꝫ illi idem hoies q mortui ſunt reſurgẽt. aliter nunqꝫ conſequerent finem ſuũ vltimũ. Et ita ne aliqua opa dei remaneãt impfecta: ⁊ ne naturalis appetitus quẽ animabꝫ ididit ad ſua corpora. ſit fruſtra. aie tñ reproboꝝ rẽnient: nõ pter eoꝝ cõſolationem: ſed ad ſue dãnatõis cumulũ. Predicta tñ reſurrectio erit imediate p diuinã potentiã fiet inſup in iuſſu xpi: ſicut dicit ad Theſſa. iiij. Jpe dñs in iuſſu ⁊ in voce archangeli. ⁊ in tuba dei deſcẽdit de celo: ⁊ mortui q in chriſto ſunt reſurgẽt pmi. deinde nos q viuimꝰ q relinqmur ſemel rapiemur cuz illis in nubibꝫ obuiã xpo i aera ⁊ ſic ſemp cum dño erimus. Textus ſic exponit a Nico. de lyra. Jpſe dñs in iuſſu dicẽdo: ſurgite mortui ad iudiciũ: ⁊ in voce archãgeli. ſ. michaelis q eſt pnceps eccleſie ſub quo intelligunt angeli: alij q miniſteriũ adhibebũt in reſurrectõe colligendo pulueres: q magnũ ſonũ facient quaſi iudicij pcones. Poteſt etiam aliter exponi. vt illud dictum. Surgite mortui ad iudiciũ ſit archangeli michaelis executiue ⁊ xpi imperatiue: cuiꝰ virtute infinita fiet reſurrectio. Et ſic cũ dicit in iuſſu refert ad xpm. ⁊ qd ſubdit. Et in voce archãgeli ad michaelẽ archangelũ. Et in tuba dei. Jſta tuba nõ eſt aliud qꝫ vox pdicta que dicit tuba pter ſilitudinem tube materialis veteris teſtamenti qua fiebat cõuocatio ad conſiliũ: ⁊ pparatio ad bellũ: ⁊ inuitatio ad feſtũ: qꝛ tũc oms cõgregabunt in iudicio: ⁊ armabit creatura ad vltionẽ inimicoꝝ: ⁊ inuitabũtur iuſti ad feſtũ angeloꝝ. Deſcendetqꝫ xps de celo. naz iudicabit in forma humana apparens. ſm qꝫ dicit Act. i. Hic ieſus q aſſũptus eſt a vobis. ſ. in forma humanitatis ſic veniet. ſ. ad iudiciuz. Et mortui qui in xpo ſunt reſurgent pmi. Jſta poritas ⁊ poſterioritas nõ poteſt intelligi ad actum reſurgẽdi: qꝛ omnes reſurgent in eodẽ inſtanti ſm qd dicit. i. Corinth. xv Omnes quidẽ reſurgemꝰ. Et ſubdit in momẽto in ictu oculi: pter qd ſalua meliori iudicio videt mihi qꝫ iſta poritas et poſterioritas ſit referẽda ad quietem in chriſto in eiꝰ fide moriẽdo. Deinde nos ſimul rapiemur cum illis: iam reſuſcitati cum ipis obuiã chriſto venienti ad iudiciũ in aera: vbi pfert ſententiã iudicij ſuper vallẽ ioſaphat. vt dictũ fuit Johel. iij. Et ſic ſemper cum dño erimus: qꝛ electi a xpo nõ ſeparabunt ampliꝰ: ſed ſemper erũt ibi cõiuncti: nõ ſolum in anima ſed etiam in corpore. Hec Nico. de lyra. Bonauent. vero dicit. xliij. iiij. qꝫ in chriſto eſt aſſignare noſtre reſurrectõis duplicem cauſam. ſ. cauſaz efficientẽ ⁊ finalem. Efficientẽ aũt dupliciter aſſignare aut ſicut primũ pncipiũ aut ſicut inſtrumentũ efficiens. Sicut pmũ pncipiũ eſt xps ſm deitatẽ ⁊ tota trinitas efficiens:

ſicut inſtrumentũ eſt vox xp̄i: ad cuiꝰ ꝓ/
lationẽ ⁊ vocationẽ mortui reſurgẽt. Si
militer cauſa exẽplarꝫ dnplex eſt: vna in
qua res cognoſcitur ⁊ diſponitur. ⁊ ſic eſt dei
filius ſm naturã diuinã ⁊ tota trinitas.
alio modo in q̊s inchoatur ⁊ exemplificatur.
⁊ ſic eſt reſurrectio xp̄i. Quia vt dic̄ Au
gu: de tri. Talia erũt corpora quale xp̄s
in ſua reſurrectõe mõſtrauit Vñ fuit q̊d
dã exẽplũ in q̊ fuit nr̄a reſurrectio ichoa/
ta tanq̄ mẽbrũ in capite. ſic̄ dicitur Ephe.
ij. Deus cõuiuificauit nos xp̄o: nos ſibi
ꝑ fidẽ formatã incorporãdo: cuiꝰ gr̄a ſu/
mus ſaluati. ſ. in ſpe: ⁊ cõreſuſcitauit ſil'r
in ſpe. Dicit idem doc. ꝙ ꝑ̓us natura re/
ſurgẽt q̄ audiãt. Vñ in auditu ſunt duo
ſcꝫ receptio ſpeciei in organo ⁊ iudiciũ de
re recepta. Quãtũ ad receptionẽ p̄cedet
excitationẽ: ſed q̄tũ ad iudiciũ ſequetur. et
ita ad vocẽ xp̄i fiet reſuſcitatio ad hono
rem ipſius hũanitatꝫ in qua fuit mortuꝰ
Vñ vox iſta erit virtuoſa. Et ideo dicitur
iuſſus quaſi p̄ceptũ. Dicet ei ⁊ fiet. Erit
angelica. ideo dicitur vox archãgeli. i. ꝑ̓nci
pis. Erit nihilominꝰ ſerena. ⁊ ideo vox
tube dicitur. ⁊ ideꝫ multiplici vocabulo ex/
primitur ad inſinuandũ illius vocis ꝓprie/
tatẽ multiplicẽ ⁊ dignitatẽ. Jo. v. Noli/
te mirari hoc: q2 venit hora in qua oĩs
qui in momẽtis ſunt audient vocem filij
dei. Declarat idem doctor ꝙ in reſur/
rectione tria erunt.

Primum erit corporis ex pulueribus re
formatio.

Scd̄m ipi corpori reformato aĩe vnio.

Tertio vnitoꝝ inſeparabilis colligatio.

Primũ erit cõtra naturã. i. cõtra ſolitũ
curſum nature: que pot̄ ꝑfecta deſtruere
non tñ poteſt deſtructa reparare. Secũ/
dũ erit ſm naturã: q2 aĩa corpori optime
organizato: cui deſiderabat vniri vnietur.
Tertiũ erit ſupra naturã: ſcꝫ ex corrupti
bili fiat incorruptibile. Quia ergo ꝑ̓mũ
⁊ vltimũ nõ eſt a natura. ideo nõ eſt dicẽ
dum reſurrectionẽ eſſe naturalẽ. primũ
ſcꝫ recollectio puluerũ videtur debere fieri
per angelos: Juxta illud Matth. xxiiij.
Mittet angelos ſuos cum tuba ⁊ voce
magna: ⁊ ꝯgregabit electos eius a quat
tuor ventis celi: a ſũmis celoꝝ vſq̄ ad ter
minos eoꝝ. De lyra. Mittet angelos ſu
os: q2 miniſterio angeloꝝ colligentur cine
res mortuoꝝ. Cum tuba: ſicut em̄ in da
tione legis auditus eſt ſonus ꝑterribilis
vt habetur Exo. xx. Jdeo audietur tunc ſoni
tus cõſil'is virtute angeloꝝ factus. ⁊ vo/
ce magna. Jſta vox erit vox xp̄i vocãtis
mortuos ad iudiciũ. Et cõgregabũt ele
ctos eius. Licet enĩ oĩes adducantur ad
iudiciũ: tñ electi ſpecialiter adducentur mi
niſterio angeloꝝ: q2 erunt cõciues eorũ.
A quattuor ventis celi i. a quattuor par
tibꝫ mũdi. vnde oriuntur ꝑ̓ncipales venti:
et per hoc intelliguntur. alie partes orbis
minꝰ ꝑ̓ncipales. A ſũmis celoꝝ ⁊c̄. Jſte
modus loquẽdi eſt ſm apparentiã: q2 ſũ
mum celi videtur eſſe ſuꝑ cenith capitꝫ no
ſtri. terminus aũt celi videtur vbi termina
tur aſpectus: q2 ibi videtur celũ cõiũgi ter
re: licet ſm veritatẽ equaliter diſtet a ter/
ra vndiq̄. Eſt ergo ſenſus a ſũmis celo/
rum. id eſt: ab omni loco qui ſub celo eſt
adducentur electi ad locum iudicij. Hec
Nico. de lyra. Scd̄m hoc dicitur ꝙ corpo/
ralis recollectio puluerũ nõ fit in inſtan
ti: q2 nulla virtus creata poteſt aliqđ cor
pus de loco ad locũ transferre in inſtanti
ſed virtus angeloꝝ: quoꝝ miniſterio ta/
lis puluis materialis recolligetur. de quo
formãda ſunt corpora reſurgentiũ eſt fi/
nita: erit tñ tempus breue ⁊ inꝑceptibile
humano ſenſu: q2 q̄uis hmõi actio ange
loꝝ menſuretur tp̄e ſine euo: menſura tñ ta
lis eſt adeo velox ꝙ excedit oẽm tp̄alem
velocitatẽ ab homĩe excogitabilẽ. Jdeo
apl's dicit: qđ fiet in momẽto. Formatio
tñ corporis ⁊ animatio ꝑfiet in inſtãti: q2
ſola virtus diuina de p̄dicto puluere po/
teſt humanũ corpus formare: ⁊ formatũ
animare: que quidã virtus eſt ſimpliciter
infinita Et ſi verba apl'i referantur ad hãc
corporis formationẽ: ⁊ aĩarũ infuſionẽ
tunc pot̄ cõcedi ꝙ per ictuꝫ oculi ⁊ ꝑ mo
mentũ intelligit inſtãtaneã menſurã: nõ
tñ hoc faciet deus in inſtanti ꝓpter neceſ
ſitatem: ſed magis ꝓpter congruitatẽ: vt

ex hoc ſcʒ magis eluceſcat diuine virtu/
tis pfectio omnē virtutē creatā excedens
et hoc dico ꝓbabiliter. Et hoc ſufficit in
iſta materia ſupernaturali: ad quam in/
tellectus humanus nō poteſt ſufficiēter
attingere ꝓ ſtatu miſerie. Circa hāc ma
teriam querit Rich. vtrū ex materia cu/
iuſlibet mēbri reintegret᷑ idem mēbrum
in numero? Et ſoluēdo dicit ꝙ in mate/
ria mēbri eſt ꝯſiderare illud qđ eſt de ne
ceſſitate ad debitā mēbri cōſiſtentiā: ⁊ il/
lud qđ ibi eſt de ſuperfluitate. nam cōtin
git qñqꝫ mēbrū aliqđ plꝰ habere de ma/
teria ꝙ̄ ꝯueniens ſit forme eius. Primū
ergo redibit ad idem mēbrū in numero:
qꝛ reformatio debet reſpōdere formatio
ni. Si tñ aliter fieret: nihilominꝰ videre
tur quibuſdā ꝙ poſſet idem corpus i nu
mero reſurgere: ex quo rediret totius ea
dem materia in numero: ⁊ eadem in nu
mero forma: que ſunt eſſentiales partes
cōpoſiti: qđ ſentire videt᷑ Aug. xxij. de ci.
vbi ponit exemplū de vaſe facto in limo
⁊ poſtea in eūdē limū redacto: ⁊ de eodē
limo iterū reparato. Et ibidē dicit ꝙ ad
hoc ꝙ redeat ideʒ numero nō oportet ꝙ
illa pars materie que prius erat in fūdo
iterū ponat᷑ in fundo: ſed ſufficit ꝙ totuʒ
reparet᷑ de toto. Et ſimile dicit in li. En/
chiri. c. xci. Si ſtatua inqt cuiuſlibet me/
talli ſolubilis: aut igne liqſceret: aut cō/
teret᷑ in puluerē: aut funderet᷑ in maſſam
⁊ eam vellet artifex rurſus ex illius ma/
terie quātitate reparare: nihil intereſſet
ſi ad eius integritatē reparate que parti
cula materie cui mēbro redderet᷑: duʒ tñ
totū ex quo cōſtituta fuerat reſtituta re/
ſumeret. ita deus mirabiliter atqꝫ ineffa
biliter artifex: de quo caro noſtra cōſtite/
rat eaʒ mirabili ⁊ ineffabili celeritate re
ſtituet: nec aliqđ attinebit ad eius reinte
gritatē: vtrū capilli ad capillos redeāt:
⁊ vngues ad vngues: an quicqđ eoꝝ pe/
rierat mutet᷑ in carneʒ: ⁊ in partes alias
corporis reuocet᷑ curante artificis ꝓuidē
tia ne quid indecens fiat. Hec Aug: Di
cit inſup idem doc. c. precedēti. Non aūt
perit deo terrena materies: de qua mor/
talium creat᷑ caro: ſed in quēlibet pulue/
rem cineremve ſoluat᷑ in quolibet altius
auraſqꝫ diffugiat in quācunqꝫ alioꝝ cor
poꝝ ſubſtātiā: vel in ipſa elemēta vertat᷑
in quorūcūqꝫ animaliū: etiā hoīuʒ cibuʒ
cedat: carneqꝫ mutet᷑ alimonie humane
pūcto tēporis cedit: que illam primitus
vt homo fieret: creſceret: viueret: anima
uit. Hec ille: Sed de etate ⁊ quātitate re
ſurgentiū iam dicamus: apl's nanqꝫ ait.
Ephe. iiij. ꝙ officia: de quibꝰ ibidē loquit᷑
exercebunt᷑ in eccleſia militāte donec oc/
curramus omnes in vnitateʒ fidei. i. ait
Nico. de lyra qui ſumus vniti in fide et
cognitiōe xp̄i in virū perfectū. i. occurra/
mus xp̄o venienti ad iudiciū qui eſt vir
oīno pfectus: in menſurā etatis plenitu/
dinis xp̄i. om̄es enim reſurgent in etate.
xxxiij. annoꝝ que eſt etas plene pfecta et
in qua xp̄s paſſus fuit. Hec Ni. de lyra.
Quod deducens Rich. diſ. xliiij. iiij. ait:
Omnes reſurgent in ſtatu corporis ⁊ na
turalis virtutis quā habituri erant ſi tā/
tum vixiſſent: vel quā habuerūt qui tātū
vixerūt qui eſt in tēpore: ad qđ terminat᷑
motus ꝓficiendi: q̄ circiter de lege cōmu
ni eſt illud tēpus quo xp̄s mortuus eſt.
Unde Aug. xxij. de ci. ait: Qđ cōmemo
rauit apl's de mēſura etatꝫ plenitudinis
xp̄i ſic accipiamꝰ dictū: vt nec vltra nec
īfra iuuenilē formā reſurgāt corpa mor
tuoꝝ: ſed in ea etate ⁊ robore vſqꝫ ad quā
hic xp̄m perueniſſe cognouimus. ꝓpter
enim perfectioneʒ nature decet: vt reſur/
gāt in optimo ſtatu corporis quē habue/
runt: vel ſi tantū vixiſſent erant naturali
ter habituri. Jlle aūt ſtatus eſt in termi/
no motus ꝓficiēdi: vt dictū eſt: ⁊ ita non
om̄es reſurgēt in equali virtute naturali
vel ſupnaturali: ſed oēs reſurgēt in natu
rali virtute quā q̄libet habiturꝰ erat vel
habuit in termino ſui ꝓfectus: ⁊ illud tē
pus fere idem eſt ꝙ̄tuʒ ad oēs. ideo oēs
dicunt᷑ reſurrecturi in eadē nocte. Et di/
xi fere qꝛ tēpus menſurās motū ꝓfectus
in omnibꝰ hominibꝰ nō eſt punctualiter
equale. Hec Rich. Gregʳ etiā. i. c. di. xliiij
dicit: Omnes eni in eadem etate reſur/

gent in qua chriſtus mortuus eſt ꝛ reſurrexit cuiuſcū〈que〉 etatis mortui fuerint: ſed non oēs eandē ſtaturā corporis obtinebūt. Unde apl's nō ait. In menſurā corporis ꝛ ſtature: ſꝫ etatis. Sed vt ait Richar. qlibet reſurget in illa qlitate et ſtatura q̄ vnicui〈que〉 debebaꝛ in termino motus pficiendi ꝑm naturalē virtutē caloris extendentis humidū ꝛ humidi ſuſcipientis extenſionē: natura nō errante vel per aliq̄d accidēs innaturale nō impedita: q2 per reſurrectionē nō reduceꝛ tantū modo idem in ſpecie: ſed etiā in numero ꝛ ideo rationale eſt vt nō tantū reſurgat in ſtatura que debeꝛ ſpeciei. ſed etiā in illa que debeꝛ indiuiduo. Si aūt per errorem nature vel nimiā ſuperabundātiam materie eſſet indebitus quātitatis exceſſus vel diminutio ſeu defectus diuina potentia ſupplebit vel reſecabit. Hec ille. Itē idem dicit. Uiri reſurgēt in ſexu virili. ꝛ femine in femineo: q2 hoc exigit natura indiuidui ꝛ cōgruit pfectioni ſpeciei ꝛ erit occaſio laudādi ſapientiam dei. Unde q̄uis mulier generetur preter intentionē particularis nature: eſt tamē de intentiōe nature vniuerſalis que vtrū〈que〉 ſexum reqrit ad perfectionē humane ſpeciei. Nec erit poſt reſurrectionē in iſto ſexu cōfuſio: quia ſicut dicit Augu. nō erit ibi libido que eſt ꝯfuſionis cauſa: nā priuſ〈quam〉 peccaſſent vir ꝛ femina nudi erāt et nō cōfundebanꝛ. Unde nec poſt reſurrectionē opus erit veſtibus pro tegumēto: ſed tamē amitti erūt lumie ſicut veſtimēto. Hec ille. Reſurgēt inſup corpora electoꝝ ſine deformitate: vñ ſicut accipi poteſt ex ſentētia Augu. xxij. de ciui. dei s deformitas reduciꝛ vel ad illā q̄ eſt ex parte coloris: vel ad illā que eſt ex parte figure: vel ad illā que eſt ex parte diminutionis partiū: vel ad illam que eſt ex parte ſupabundātie. Dico ait Richar. ꝙ quocun〈que〉 pdictoꝝ modoꝝ deformitate accepta corpora electoꝝ ſine oīmi deformitate reſurgent: quia oīs deformitas ad aliq̄d vicium nature ptinet. Unde Augu. in Enchyridion et recitat magr̄ in littera di. xliiij. circa finē. ca. ij. Reſurgēt ſcōꝝ corpora ſine vllo vicio: ſine vlla deformitate ſicut ſine vlla corruptiōe: onere: difficultate: ſicut plus diceꝛ infra. Uñ Bonauē. tractās huiuſmodi reſurrectionē ꝛ ſi humores reſurgēt ꝛ ſimiliter rerū inteſtina: capilli: vngues: et talia: dicit ꝙ de veritate nature humane aliqd diciꝛ, tripliciter ſcꝫ aut q̄tum ad eſſe neceſſariū ſicut ſunt pncipalia mēbra: aut q̄tuꝫ ad eſſe completū: vt ſunt illa que faciunt ad corporis perfectionē. aut q̄tum ad eē decorū: pma neceſſariū eſt reſurgere ꝑm totalitatē: ſed alia cōgruū eſt reſurgere ꝑm ꝙ faciunt ad cōplementū: ꝛ decorem. Et q2 humores faciūt ad plenitudinē ꝛ integritatē: reſurgēt in tanta quātitate quāta cōpetit corpori Unde nō oportet ꝙ totus ſanguis quē q̄s amiſit per minutionem reſurgat ſed quātū cōgruit. Similiter de carne que fluit ꝛ refluit iudicandū eſt Similiter reſurgēt inteſtina que erūt plena nobilib9 humorib9 que reddēt totum corpus agilius. Capilli vero ꝛ vngues ſunt ad ornatū: ideo reſurgēt ad ornatum ꝛ pulchritudinē corpoꝝ electorū Lu. xxi. Capillus de capite veſtro nō peribit. Hoc ait Nico. de lyra inquit xp̄us ad declarandū veritatē future reſurrectionis per quā reſurgēt in electis nō ſoluꝫ illa que ſunt de neceſſitate nature humane: ſed etiā ea que faciūt ad decorē cuiuſmodi ſunt capilli. Hec ille ꝛc. Queritur hic q̄re reſurrectio corpoꝝ differtur vſ〈que〉 ad generalē oīum reſurrectionē? Reſpōdeo ꝙ corpora habēt quandā cōtinuationē ꝛ cōuenientiā: q2 ꝑm illa deus ex vno hoīe fecit genus hūanū ſicut diciꝛ. Act. xvij. dicēte paulo. Fecit deus ex vno humanū genus oē: vnde oēs hoīes ſimul fuerūt i vno hoīe materialiter ſiue originaliter ꝑm corpora ꝛ etiā oīa ſimul fuerunt in materia ꝛ in originali pncipio ꝛ ſic deus fecit quodāmodo ſimul oīa corpora hominū: ſed nō ſic eſt de aīabus immo fecit eas ſigillatim nec condite ſunt in aliquo vno ſimul: ſed quotidie a deo creanꝛ de nihilo: ꝛ ideo cū ſit cōuenientia inter

originem ſiue ꝓductionem ⁊ cõſummationẽ que eſt per glorificationẽ: ꝯgruit ꝙ corpora glorificent̃ ſimul ⁊ ſimul intrent celum empireũ ꝓpter cõnexionẽ quã habent. Anime autẽ ⁊ ſigillatim ⁊ ſucceſſiue. Aliqui tamẽ ex ſingulari p̃mio etiaꝫ ſm̃ corpus ſunt in celo empireo: ſicut corpus xp̃i ⁊ beate virginis ⁊ alioꝝ qui ſurrexerũt cuꝫ xp̃o vt eſſent veri teſtes reſurrectionis ſm̃ quorundã opinionẽ de qua vide in tertia parte ſancti Tho. q. liij. arti. iij. ad. ij. Sciendũ quippe eſt poſt hec ꝙ reſurrectio ſiue reſumptio corꝑis glorioſi neceſſaria eſt aïe iam beate ad conſummationẽ et ſubſtãtialẽ ꝑfectionẽ ſue beatitudinis: ita ꝙ ante nõ habet ſuã totalem ſubſtantialẽ beatitudinẽ imo ſemper expectat cõſummationẽ ſuam in illa vſqꝫ ad corporis reſumptionẽ: ſed tũc implebitur ⁊ cõſummabit̃ ita ꝙ plus nõ expectabit. Aïa ergo poſt corporis reſumptionẽ erit beatior q̃ꝫ ante. Et hoc dupliciter ſcꝫ extenſiue et intẽſiue. Extenſiue qꝛ in pluribꝫ: qꝛ tunc erit beata in ſe: hoc eſt in bonis ꝓprijs et in bonis corporis: tũc eñ erit p̃miata ſicut meruit ſcꝫ in corpore. Et ꝙ aïa beatificet̃ in corpore hoc exigit natura aïe que eſt forma corporis hoc etiã exigit ratio meriti ꝙ neceſſario eſt aïe in corꝑe. Scđo beatitudo aïe erit maior intenſiue: qꝛ aïa ꝑfectior eſt in ſuo eſſe naturali: ⁊ in ſuo poſſe: qñ eſt corpori glorioſo cõiuncta q̃ꝫ quãdo eſt ſeꝑata: et ideo ꝑfectius operat̃. Quãdiu eñ caret corꝑe glorioſo fertur appetitus eius ad aliud extra ⁊ extra deũ: ⁊ ideo neceſſario appetitus aïe ⁊ intentio diſpergit̃ ⁊ diuiditur: ⁊ ideo nõ ita intenſe ⁊ ꝑfecte per cogitationẽ ⁊ amorẽ fertur in deum: cũ aũt ꝯiungit̃ corpori glorioſo intentio aïe nõ diſpergit̃ ad aliquid extra deum et extra ſe ad aliquid nõ habitũ ⁊ ſic tollitur naturalis imꝑfectio aïe q̃ retardabat ⁊ impediebat ne poſſet in ꝑfectiorẽ actũ. Tollitur etiã inquietudo appetitus ⁊ intẽtionis aïe: quia totum iam habet qđ appetebat ⁊ deſiderabat: et ſic tollit̃ omne qđ erat impeditiuũ cõſummationis beatitudinis ⁊ ſic patet quomodo reſumptio corꝑis glorioſi facit ad beatitudinẽ anime intenſiue et extenſiue. Et hoc eſt qđ ait beatus Anſelmus lib. de ſimilitudinibus. Cõſtat aïas ſanctoꝝ qui iam celeſtia tenent: necdũ plena felicitate frui donec incorrupte corpoꝝ ſuorũ potiant̃. Et ſic patet de reſurrectiõe generali.

ſ Ecũdo dicẽdum

eſt de finali diiudicatione de qua tractat magiſter di. xliij. quarti vbi dicit ꝙ dño adueniente ad iudiciuꝫ p̃cedet eum ignis quo comburet̃ facies mũdi huius: ⁊ peribit celum ⁊ terra dicẽte beato Petro in ſecũda canonica. ca. vlti. Adueniet autẽ dies dñi ſicut fur in qua celi magno impetu tranſient: elemẽta vero calore ſoluent̃ et terra et ea que in ipſa ſunt oïa opera exurẽtur. Qđ exponens Nico. de lyra ait. Adueniet autem dies dñi. i. dies iudicij qui dicit̃ dies dñi: quia tunc in oïbus fiet volũtas eius in punitione maloꝝ ⁊ p̃miatione bonorum. Et ſubditur modus veniẽdi cũ dicitur: vt fur. i. repente ⁊ ex improuiſo ſicut dicit̃ Math. xxiiij. De die autẽ illa ⁊ hora nemo ſcit. In quo celi. i. ſuperior pars aeris ⁊ inferior magno impetu trãſient a ſtatu in quo nunc ſunt per impetũ ignis cõflagrationis. Elemẽta vero calore ſoluent̃. q. d. Non ſolum aer ſed etiã cetera elemẽta igne purgabunt̃. Tertia ⁊ ea ⁊ẽ id eſt nõ ſolum terra: ſed oïa que in ipſa ſunt facta ⁊ de ipſa ꝓducta exurent̃. Hec ille. Ubi notandũ eſt ꝙ duo erũt iudicia Unum ꝑ aquã ⁊ aliud per ignẽ. Primũ factũ eſt per aquaꝫ. Scđm fiet per ignẽ. In p̃mo eniꝫ ſtatu viguit luxuria in qua ſunt duo ſcꝫ ardor ⁊ fetidas ꝓpter qđ fiebat purgatio ꝑ aquã que eſt refrigerans ⁊ mũdificãs. In vltio ſtatu vigebit auaritia vnde erũt hoïes infrigidati frigiditate auaricie et defectu charitatꝫ Mat. xxiiij. Quoniã abundabit iniquitas refri. charitas multoꝝ ꝓpter qđ erit purgatio per ignẽ qui habet cõtrariã qualitatem. De iſto igne dicit Richar. ꝙ erit ſu-

pernaturalis. Ait em̄ di. xlvij. Videtur
mihi dicendū ꝙ illius ignis ꝓductio ſu-
pernaturalis erit: ⁊ cū hoc erit aliqua na
turalis aptitudo ad illā operationē ad
quā applicabit̃ a diuina virtute p̄ncipa-
liter mouēte: q꞉ ignis ille erit virtute illi
us inſtrumentū: erit tñ ille ignis eiuſdeꝫ
ſpeciei cū igne elemētari Bonauē. dicit
ꝙ eſt loqui de igniū ꝯflagratione ꝗ̄tum
ad inchoationē ⁊ ꝓgreſſum ⁊ cōſumma
tionē. Quantū ad inchoationē dicendū
eſt ꝙ a virtute ſupra naturā eſt. Q꞉ eniꝫ
ignis ſic agat nouo ⁊ inſolito modo con
ſumēdo ⁊ ſic multiplicādo hoc non eſſet
niſi aliqua virtus noua aſſiſteret. Que
autē ſit illa ipe deus nouit. Quantū aūt
ad ꝓgreſſum qui eſt purgare: vrere: ſub-
tiliare: dicendū eſt ꝙ hoc eſt a virtute na
turali. Sed ꝗ̄tum ad cōſummationē vt
ſcꝫ purgata ſint incorruptibilia ⁊ ipſorū
q̄litates mutate hoc eſt ſupra naturā Ig
nis igit̃ iſte aſcēdet tantū quantū durāt
corꝑa cōſumptibilia: ⁊ quātū durat ſpa-
ciū cōtinens elemēta: aſcēdet flamma et
vlterius nō ꝓcedet. Vñ illius ignis du-
plex erit purgatio. Vna eſt a vetuſtate
corruptionis ⁊ hec eſt in oībus elemētis
que erūt incorruptibilia poſt reſurrectio
nē: ⁊ ꝗ̄tum ad hanc aſcēdet vſqꝫ ad vlti
mū ſpere ignis. Alia eſt purgatio a fedi
tate peccati q̄ ſe extendit per aerē caligi-
noſum nō ꝙ in ipſo aere ſit peccatū: ſed
quedā feditas cōtrahit̃ in loco ex pctō: ⁊
ita ex fumo ſacrificioꝝ exhibitoꝝ idolis
quodāmodo eſt aer infectus: ⁊ ꝗ̄tum ad
iſtā purgationē tantū aſcēdet ꝗ̄tum aq̄
diluuij aſcenderūt. Hec ille. Et Richar
querēs de hoc igne an p̄cedat iudiciū di
cit: ꝙ ignis ille ꝗ̄tum ad ſui iudiciū p̄ce
det iudiciū: iuxta illud pſ̄. Ignis añ ip-
ſum p̄cedet ꝗ̄tum ad ꝓgreſſum cōcomi
tabit̃ iudiciū. Sequit̃ vero ꝗ̄tuꝫ ad ſue
oꝑationis cōplementū: vt em̄ aliq̄ dicūt
illo igne incipiēte mundū purgare in ſu
periori parte: q̄ purgāda eſt xp̄s incipiet
venire ad locū iudicij ⁊ ſtatim ad eius p̄
ceptū motus celi ceſſabūt ⁊ reſurgēt qui
tunc inuenient̃ mortui ⁊ illi tūc inuenien
tur qui viuētes valde cito morient̃ ꝓpter
ceſſationē motus celi: ⁊ etiā vt volūt qui
dam ꝓpter diſtenperantiā caloris qui ex
tunc erit in loco habitatiōis hominū ꝗ̄-
uis adhuc vſqꝫ illuc ſubſtātia ignis p̄di
cti nō ꝑuenerit: ⁊ q̄ſi ſtatim poſt p̄dictus
ignis deſcēdet ⁊ incinerabit corpora eo-
rū ⁊ purgabit illud qđ inueniet purgan-
dum in electis: Quo facto ſtatim reſur-
gent ⁊ tunc illi ⁊ alij electi qui parū ſur-
gent ante eos rapient̃ ſimul obuiaꝫ xp̄o
in aera. Et hec oīa fient anteꝗ̄ xp̄s ꝑue
niat ad locum iudicij: ⁊ ſic patet ꝙ xp̄us
veniet ad locū iudicij ſucceſſiue ſicut ſuc
ceſſiue in celū aſcēdit: de quo dicit̃ Act.
.i. Sic veniet queadmodū vi. e. eū in ce-
lum. Huius purgatiōis per ignē cauſā
⁊ rationē idē doc. aſſignat di. Phs dicit.
ij. phiſicoꝝ ꝙ nos ſumus quodāmodo fi
nis oīum ſcꝫ rerū corporaliū: ⁊ ideo con-
ueniēs eſt ꝙ cū homo per reſurrectionē
glorioſam innouabit̃: mūdus etiā inno-
uabit̃ innouatiōe cōueniēte ꝓ illo ſtatu.
Vñ Apocal. xxi. dicit̃. Ecce noua facio
oīa. Et q꞉ p̄dictā hoīs innouationē p̄ce-
dit purgatio duplex ſcꝫ ab īpuritate cor-
ruptibilitatis ⁊ culpabilitatis ſic conue
niēs eſt vt p̄dictā mūdi īnouationē pur-
gando ab impunitate duplici corrumpē
te duabus hoīs impuribꝫ p̄dictis. Vna
eſt impuritas elemētoꝝ que per mutuaꝫ
actionē ⁊ paſſionē ſeſe alterāt in cōfinijs
ſuis ſm phm in primo metheoroꝝ ſic ꝙ
nullū elementoꝝ eſt in puritate ſue natu
re ⁊ hec impuritas correſpōdet corrupti
bilitati corꝑis humani: q꞉ talis elemēto
rū cōfuſio eſt ꝓ corruptibili vita cōueni-
ens. Eſt quedā impuritas alia correſpō
dens culpabilitati hoīs: ⁊ illa eſt quedā
indignitas ad ſuſceptionē innouatiōis
p̄dicte ꝓpter pctā in hac parte mundi cō
miſſa longo tꝑe taꝫ ab hoībus ꝗ̄ ab an-
gelis quoꝝ mō cōis eſt habitatio in iſto
aere caliginoſo. Purgatio aūt mūdi a p̄
ma impuritate erit ꝑ ſeparationē cuiuſ-
cūqꝫ nature extranee ⁊ diſpoſitionis cor
ruptibilis a quolibet elemēto Purgatio
aūt a ſcđa īpuritate erit q̄dā mūdi recō-

ciliatio ad ſimilitudinē illius q̄ recōcili
anꝛ eccleſie ꝓphanate. Et qꝛ ignis natu/
ra eſt eiuſdē nature cōgregare partes et
diſpoſitiones extraneas ſegregare vt do
cet experiētia ⁊ in purgatione auri et ar/
genti. Et ideo talis purgatio cōuenien/
ter fiet per ignē. Etiā ad purgandū mū
duz ab alia impurittate magis cōgruus
eſt ignis q̄ꝫ aliud elementū: qꝛ pctā com
mittunꝛ ex inordinato amore qui eſt ig/
nis ſpūalis immūdus. Et ideo ad recō/
ciliandū mundū ꝯtra illā indignitatē cō
ueniēs erit ignis ſicut inſtrumentū: quia
ignis inter alia elemēta magis repreſen
tat q̄litates corpoꝝ glorioſoꝝ ꝓpter eius
luminoſitatē: ſbtilitatē: ⁊ actualitatē ⁊c̄.
Hic ignis purgare incipiet a parte ſupe
riori q̄ purgāda eſt vt dictū eſt vt veniet
deſcendēdo ſucceſſiue inferius. Et ratio
eſt: qꝛ in medio interſtitio aeris eſt cōis
habitatio demonū vſq̄ꝫ ad iudiciū ⁊ ṗus
pecauit malus angelus q̄ꝫ homo. Alia
rō eſt ad ſignificādū ꝙ ille ignis nō aget
tm̄ in virtute naturali ſed vt inſtrumen/
tū diuine virtutis. Ignis em̄ per naturā
tēdit ſurſum: nō deorſū Ille tn̄ ignis nul
lius elemēti deſtruet eſſentiā ſic nullā ra
refactionē faciet in aere niſi illā que cōpe
tit nature ignis in ſua puritate et ille re/
ducet partes terre ad terrā: et partes aq̄
ad aquā ⁊ cōdenſabitꝛ aqua ſm̄ ꝙ cōpe/
tit nature aq̄ in ſua puritate. Cauſa aūt
quare poſt iudiciū elemēta manebūt in
eſſentijs ſuis ⁊ q̄litatibus actiuis ⁊ paſſi
uis in eſſe cōpletiſſimo: ⁊ tamē nō ſe alte
rabūt: eſt: qꝛ deus ſupnaturaliter a mate
ria elementoꝝ remouebit ṗuationē q̄ ne/
ceſſaria eſt ad tranſmutationē naturalē:
ſicut dicitꝛ ṗmo phiſicoꝝ. Preterea influ
entia generalis prime cauſe ſine q̄ nulla
creatura pōt in ſuā actionē nō aderit ele
mentis ad hoc vt agāt ⁊ patiantꝛ adinui
cē: ⁊ hec cauſa ſufficeret ſi nulla alia pone
retꝛ. Quō aūt morientꝛ q̇ parū an̄ iudiciū
viuēt declarat Richar. ponēdo opinionē
ſatis ꝓbabilē. Dicit em̄ ꝙ aliq̄ dicunt ꝙ
anteq̄ꝫ ceſſet motus celi oēs hoīes erunt
mortui: qꝛ an̄ ceſſationē motꝰ cꝰ erit q̄dā
diſtemperātia in aere ꝑ caloris exceſſum
ꝑ quē oēs hoīes q̇ tūc inuenientꝛ viui mo
rientꝛ: ⁊ ſm̄ hoc ꝓ tāto dicitꝛ ꝙ aliq̄ inueni
entꝛ viui in aduētu iudicis: qꝛ aliqui erūt
adhuc viuētes valde parū an̄ iudicis ad
uentū: ⁊ etiā an̄ ignē ꝯflagratiōis: qui tn̄
morientꝛ parū an̄q̄ꝫ xp̄s veniat ad iudiciū
⁊ anteq̄ꝫ veniat ignis p̄dictus. Corꝑa tn̄
illoꝝ q̇ viui iuenientꝛ parū an̄ aduentū iu
dicis ꝑ illū ignē incinerabuntꝛ. vt more
alioꝝ a cineribꝫ ſit reſurrectio eorū et ſic
erit actio ignis p̄dicti an̄ idiciū: ⁊ opinio
videtꝛ ſatis ꝓbabilis. Purgato vero mū/
do ꝑ ignē ait mgr̄: ⁊ ad iudiciū veniente
dn̄o emittetꝛ vox illa magna q̄ reſurgent
oēs mortui: ⁊ tūc miniſterio angeloꝝ ven
tilabitꝛ area: qꝛ boni ꝯgregabuntꝛ ei de q̄/
tuor partibꝫ orbis angelico miniſterio: q̄
⁊ rapiantꝛ obuiā xp̄o in aera: reprobis in
terra quā dilexerūt remanētibꝫ: hec mgr̄.
Dicit etiā Richar. ꝙ ignis ille de quo di
ximus reprobos cruciabit etiā an̄ iudici
um: qꝛ ſtatim cruciabit eos cū reſurrexe/
rint: ſedēte etiā iudice igne illo cruciabū
tur ⁊ nō igne infernali vt videtꝛ: qꝛ ille ig/
nis nō exibit de inferno: ſed tūc ignis cō/
flagratiōis vicē eius ſupplebit: cruciabit
etiā eos poſt iudiciū: qꝛ oēs reprobos cū
oibus mūdi ſordibꝫ inuoluet ⁊ p̄cipitabit
in infernū: qꝛ qd̄ in illo igne erit impurū
virtute diuina ſegregabitꝛ a puro ⁊ deſcē
det in infernū ad augendū imꝑꝑetuū re
proboꝝ cruciatū. Nec eſt incōueniens ꝙ
duplici igne crucientꝛ: imo rōnale eſt vt
poſt iudiciū eoꝝ cruciatus augeantꝛ. Ille
autē ignis q̇ de parte materie cuinſlibet
elemētoꝝ ſupnaturaturaliter ꝓducetꝛ ſm̄
ſuā puritatē nō deſcēdet in infernū ſed ꝑ
acto cōplete purgatōis officio in p̄iacēte
materiā reſoluetꝛ et trāſmutabitꝛ: pars in
terra pura ⁊ pars in aquā purā ⁊c̄. et fiet
iſta reſolutio ⁊ trāſmutatio ſupnaturali
ꝟtute ſicut ꝑ eā ille ignis de p̄dicta mate
ria ꝓducetꝛ. hec Richar. Qꝫ aūt dicit be/
atus Pe. ꝙ celi ardētes ſoluentꝛ nō eſt in
q̇t Bona. intelligēdū de illis celis q̇ ſunt
incorruptibiles: ſed de celo aereo ⁊ ig/
neo ⁊ hoc vocat ſcriptura celos ſm̄ illud

Matth.xiij. Volucres celi comederunt illud. Si etiā inueniaꝭ ꝙ ſtelle cadent de celo intelligiꝭ de celo aereo: ꝛ ſtelle vocātur aſſub: q₂ habēt ſilitudinē ſtellaꝝ. Et ſm̄ vulgarē opinionē: dicunꝭ ſtelle cadere: qñ aſſub deſcendit: ꝛ ſcriptura conformat ſe modo cōi loquēdi. Tunc aūt maxime fiet talis impſſio: q₂ ignea q̄ntitas abūdabit. ꝛ hoc faciet dñs ad terrorē peccatoꝝ. Hec Boñ. Ideo dicitꝭ ꝙ ante ſupnaturalē ꝓductionē ignis cōflagratiōis ait Rich. generaliter ad actionē corpoꝝ celeſtiū tam vehemens caliditas ꝛ ſiccitas que erūt cōgrua diſpoſitio ad ignis p̄dicti ꝓductionē: ꝙ deſinēt generari arcus nubiū q̄ generanꝭ ex nubis raratiōe ꝛ alie impſſiones humide: ꝛ generaliter aſſub deſcēdens in tanta multitudine ꝙ apparebit aſpicientib₉ ꝙ ſint ſtelle de celo cadentes. Hec ille: Tunc enī verificabitꝭ illud Luce.xxi. Erūt ſigna in ſole et luna ꝛ ſtellis: ꝛ in terris p̄ſſura gentium pre cōfuſione ſonitus maris ꝛ fluctuū areſcentib₉ hoīb₉ pre timore ꝛ expectatiōe que ſupuenient vniuerſo orbi. Nam virtutes celoꝝ mouebunꝭ: ꝛ tunc videbūt filiū hoīs ꝛc. Vt enī ad hunc aduentū iudicis nos p̄paremus diuina ꝓuidētia ea que p̄cedere debent iudiciū nobis denūciaꝭ. Johel.ij. Sol cōuerteꝭ in tenebras ꝛ luna i ſanguinē anteq̄ꝫ veniat dies dñi magnus ꝛ horribilis. Sed queritꝭ quare deus iſta p̄mittere diſpoſuit. Reſpondeꝭ ꝙ chriſtus hoc diſpoſuit ad p̄nūciandū futura mala: dicente Greg. Vltima tribulatio multis tribulationib₉ preuenitꝭ: ꝛ ꝑ cremēta maloꝝ que ꝑuenient iudicanꝭ mala ꝑpetua que ſubſequunꝭ. Secūdo ad puniēdū premiſſa facta. Vnde Grego. Et q₂ in cunctis deliquimus: in cunctis ferimur. omnia enī que ad vſum vite accepimus cōuertim⁹ ad vſum culpe. ꝛ ideo ſequitꝭ ꝙ que ad vſum prauitatis inflexim⁹ ad vſum nobis cōuertuntur vltionis. Tertio ad cōcutiendū hominū corda. vnde Beda. Appropinquāte ſuo termino elemēta quaſi pauida nutāt ꝛ tremūt: q̄tuꝫ ergo erit timendū homini. Quarto ad oſtendendū diuinū zelum: vt oſtēdāt ſe creature parate ad vlciſcendū creatorē de hoſtib₉ ſuis: ſicut fit in prelijs quia amici oſtendūt ſe cum armis paratos ad pugnā cōtra inimicos. Sic tunc creatura deſeruiens ſuo factori exardeſcit in tormētis aduerſus iniuſtos. Sap.vi. Quia accipiet armaturā zelus illius: ꝛ armabit creaturā ad vltionem inimicoꝝ. Sap.v. Hoc ad amouēdum noſtrū affectū a mūdo. Grego. Deus ac redēptor noſter paratos nos inuenire deſiderās que mala ſequunꝭ ſeneſcētem mundū denūciat: vt nos ab eius amore cōpeſcat. Erunt ergo ſigna: de quibus Matth.xxiiij. Sol obſcurabitꝭ: ꝛ luna nō dabit lumen ſuū: ꝛ ſtelle cadent de celo. Obſcuratio ſolis erit tunc ex ꝓprij luminis ſubſtractiōe: q₂ ſm glo. ſol et luna ꝛ ſtelle ad tp̄s ꝓprio lumine ꝑuabunꝭ: nō quidē naturalr̄ ſicut modo fit qñ cōtingit eclipſis: ſed ſicut in morte xp̄i ſol q̄ factori ſuo cōpatiēs totus ſupnaturalit̄ fuit obſcurat⁹: ſic in mūdi termino hoīꝑ quo ſol factus fuit: q̄ multiplicib₉ malis grauabaꝭ obſcurabitꝭ generaliter in vniuerſo mūdo. Et q₂ luna ꝛ ſtelle a ſole lumen recipiūt ſole obſcurato: ꝛ ipē obſcurabunꝭ. Sicut enī hoīe bñ inſtituto i ſtatu innocētie ſol ei ampli⁹ lucebat: ꝛ hoīe ſtante ſol in ſuo pleno lumīe ſtetit. ſic poſtea hoīe cadēte a ſue lucis plenitudīe cecidit: ſic ꝛ hoīe turbatōi maxime appropinquāte: luce ſua ad tp̄s: vt malū ſibi futurū denūciet ꝑuabitꝭ: vt vnicū dñi aduētū denūciet: ne ex inſperato veniat iudicare. Et ſtelle cadēt de celo ad ſenſū ꝑus expoſitū. Erūt ḡ ſigna in ſole ꝛ luna: nō ſicut in tp̄e Joſue quo fuit ſolis ſtatio: q₂ tūc lucebat. nec vt tp̄e Ezechie quo ſol retroceſſit.x.lineis: q₂ etiā tūc lucebat: ſed ſicut in morte xp̄i Poſuit ḡ terrorē ſignorū p̄cedētiū in luminariū mutatiōe. cōſequēter ponit merorē hoīuꝫ hoc videntiū ex ꝑturbatiōe. Erit enī multiplex tribulatio in hoībus etiā pfectis Joh.xvi. In mūdo preſſuraꝫ habebitis. Preceſſit enī triplex tribulatio ꝛ ſequeꝭ quarta om

nium crudelior. Prima fuit tirannoꝝ cõ
tra martyres. Secũda hereticorũ cõtra
cõfeſſores. Tertia ipocritarũ cõtra ſim/
plices. Quarta erit antichriſti contra fi/
deles. Hec ſunt quatuor vẽti ⁊ quatuor
beſtie que pugnabãt in mari: ⁊ q̄rta erat
ſeuiſſima Danielis.vij. qꝛ tunc erit tem/
pus quale ante nõ fuit etiã vt ſi fieri po/
teſt in errorẽ mittanẜ electi. Dicit tamẽ.
Nico. de lyra ſuꝑ Matth.xxiiij.ꝙ poſt
tribulationẽ antichriſti anteꝗ̄ appareãt
manifeſta ſigna iudicij erit tẽpus breue
in quo poterũt illi qui decepti fuerint ꝑ
antichriſtũ penitere: ⁊ iſtud tẽpus vt di/
cit quidã nõ durabit niſi per.xl. dies vel
circiter. Ideo dicit Matth.xxiiij. Sta/
tim poſt tribulationẽ illoꝝ dierũ.i. tẽpo/
re paruo elapſo poſt tribulationem anti/
xp̄i apparebũt ſigna manifeſta ꝓpinqui
iudicij. Et ideo ſubdit: ſol obſcurabit ⁊c̄
ſicut prius dictũ eſt ⁊ virtutes celoꝝ mo
uebunt qꝛ angeli frequẽtius ſolito moue
bunt ex diuina volũtate ad faciendũ mi
raculoſas traſmutatiões in elemẽtis ad
incutiendũ hominibꝫ timorẽ iudicis ve
nientis. Hec Nic. de lyra. Et ꝗ̄uis chri
ſtus in morte cuiuſlibet ſingulare iudici
um ſm merita ⁊ demerita iuſte exerceat
tamẽ quia tale iudiciũ eſt nobis occultũ
⁊ quo ad penã: ⁊ quo ad gloriã imꝑfectũ
⁊ etiam ſolum reſpectu hominũ: ⁊ nõ de
monũ. ideo neceſſe eſt vniuerſale iudiciũ
oium ſimul viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ in fine mũ
di eſſe venturũ: qd̄ erit manifeſtũ: qꝛ om
nibus oia erunt nota: erit perfectũ: quia
tam boni ꝗ̄ mali in corpore ⁊ aia p̄mia/
bunt: ⁊ generale qꝛ demões ⁊ angeli ſm
merita ꝑfectã mercedẽ recipient. In hoc
autẽ iudicio fient illa q̄ttuor que in mun
dano iudicio fieri ꝯſueuerũt. Videmus
eni mũdano iudicio in quo publicus la/
tro captus eſt cõdemnãdus ad mortẽ cõ
currere q̄ttuor. Primũ eſt tuba reuꝫ p̄ce/
dens oẽs cõuocans ad ſententiã audien
daꝫ Amos.vij. Morietur moab.i. reus in
clamore tube. Secundũ eſt ſcriptura cõ
feſſionis ꝓprie coram pplo lecta in ꝓprie
damnatiõis argumentũ Heſter.vij. Du
os ſeruos cõfeſſos ꝙ vellent manũ mitte
re in regeꝫ: iuſſit rex duci ad mortẽ. Ter
tium eſt ſentẽtia ab ore iudicis in reum
prolata ad mortis ſuppliciũ ſuſtinendũ.
Exo.xxij. Non patieris maleficos viue/
re ſuper terrã. Quartũ eſt obediẽtia mi/
niſtroꝝ trahentiũ reum ad puniendũ.ij.
Macha.vi. His dictis trahebãt eũ ad
iudiciũ. Iſta eni quattuor ernut in extre
mo iudicio viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: vnde noui
tates p̄cedẽtes erũt tanꝗ̄ tube formida/
biles: quia erũt ſigna in ſole et luna ⁊c̄.
ſicut dictũ eſt prius: vnde hec nouitates
erunt circa corpora celeſtia. Circa elemẽ
ta. Et circa hominũ vitã. Circa corpora
celeſtia: qꝛ per aliquot dies ante iudiciuꝫ
lumẽ retrahẽt a nobis vt minime videã
tur Johe.iij. Stelle retraxerũt lumẽ ſuũ
Secũdo circa elemẽta: nam tũc erũt ter
remotus magni ꝑ loca: ⁊ ſonitus maris:
⁊ turbatio fluctuũ q̄lis nunꝗ̄ fuit. Nam
ſm Hieronymũ: eleuabit mare cubitis.
xl. ſuꝑ oẽs mõtes: poſtea tam ꝓfunde de
ſcendet ꝙ vix videri poterit: poſtea belue
marine dabũt mugitus terribiles: poſtea
videbit totum ardere ⁊ ex his in gentibꝫ
timor ⁊ pauor cũ preſſura in hoibus ge/
nerabit: Ideo dicit Matth.xxiiij. Erit
in terris preſſura gentiũ. Tertio erit no/
uitas circa corporalẽ hominũ vitã: nam
ex timore belloꝝ ⁊ aduerſoꝝ: ⁊ ex pauore
fluctuũ maris ⁊ vndarũ: et ex clamore ⁊
mugitu piſciũ deſiccabunt hoies et ma/
cri ⁊ pallidi fient. Ideo dicit Matth. eo
dem ca. Areſcẽtibus hoibus pre timore
ſonitus maris ⁊ fluctuũ: ⁊ expectatione
maloꝝ que ſuꝑuenient vniuerſo orbi. Nã
ſm Hierony. poſt cõfuſionẽ maris ⁊ flu
ctuũ videbũt hoies herbas ⁊ arbores ſan
guinẽ pluere: oia edificia ruere: petras
adinuicẽ collidere ⁊ generalẽ terremotũ
⁊ maximũ fieri: ex quo timore areſcẽt ho
mines ⁊ de abditis exeũtes ibũt q̄ſi amẽ
tes ex dictis et ex formidine malorũ que
de ꝓximo expectabũt Nã virtutes celoꝝ
mouebunt.i. angeli in celo habitãtes tre
mẽt a facie iudicis nõ timore amiſſiõis
glorie: ſed timore reuerentie ⁊ timore cõ

paſſionis damnatoꝝ Job.xxvi. Colūne
celi pauebūt ꝛ cōtremiſcent ad vultū iu
dicis. Et Iſai.xxxiij. Angeli pacis ama
re flebūt. Sequit᷑. Tunc videbūt filium
hoīs ꝛc. Cōgregata multitudine gentiū
cōprimentiū ſeīuicē ex timore ſentētie
apparebit xp̄s cū ſignis plagarū in ma/
nibus ꝛ pedibus ꝛ latere ꝛ cū inſtrumē/
tis ſue paſſionis ſcȝ lancea: corona: cru/
ce: clauis: ꝛ malleis deferētibus angelis
ex quibꝫ pctōres de ingratitudine tanti
bn̄ficij acriter redarguet dicēs ſm̄ Aug.
Ego in mundū ꝓpter vos deſcēdi de ce/
lo carnē veſtrā aſſumpſi vobiſcū annis.
xxx. cōuerſatus fui ꝛ improperia tollera
ui captus ꝛ flagellatus fui: ꝛ duraꝫ paſſio
nē: ꝛ crudelē mortē ꝓpter vos ſuſtinui et
hec oīa cognoſcere uoluiſtis: ꝛ ſi cogno/
uiſtis cōtempſiſtis: et toto poſſe offendi/
ſtis. Et tunc ſm̄ Math.xxiiij. Plangēt
oēs tribus terre. Ubi dicit Criſo. Vere
plangēt oēs pctōres: nam plangēt iudei
qui xp̄m crucifixerūt: plangēt gentileſq̄
idola adorauerūt: plangēt greci qui in fi
de errauerūt: plangēt falſi chriſtiani qui
carnē ꝛ mundū pluſq̄ȝ deum amauerūt.
Plangēt oēs tribus terre: qꝛ nulla erit
virtus ad reſiſtēdū nulla facultas ad fu
giendū: nullus locus ad penitendū: nul/
lum tp̄s ad ſatiſfaciendū: ꝛ nulla miſeri
cordia iudicis ad ſubueniēdū q̄d igit᷑ fa/
cient pctōres cū xp̄s apparebit ſicut leo.
Circa hoc querit᷑ q̄re magis dicit᷑ xp̄us
iudicare q̄ȝ alia ꝑſona Joh.v. Pater nō
iudicat quēq̄ȝ ſed oē iudiciū dedit filio?
Reſpondeo inq̄t Richar. di.xlviij. Chri
ſtus nō tantū iudicabit in natura diuina
ſm̄ quā eſt creator: ſed etiā in hūana ſm̄
quā eſt redēptor: qꝛ ad hoc iudicabit vt
electi admittant᷑ ad regnū ad qđ nō ſuffi
cerent dona creationis ſine bn̄ficio redē
ptionis ſed nō eodē modo iudicabit ſm̄
vtrāq̄ȝ naturā quia ſm̄ differentiā iudi/
cabit p̄ncipali auctoritate ſue poteſtate
ordinaria: ſm̄ humanā vero ideo iudica
bit ptāte delegata: iudicare aūt p̄ncipali
auctoritate eſt cōmune tribꝫ: ꝛ equaliter
eis cōuenit: quia in eis eſt vna ꝛ eadem
numero iudicādi poteſtas: nō eſt tamen
incōueniēs q̄ȝ idē ſub diuerſa ratiōe plu/
ribus appropriet᷑ ꝑſonis: vn̄ ſapiētia ſub
ratione qua importat cognitionē appro/
priat᷑ filio ꝛ ſub ratione qua eſt donū ap/
propriat᷑ ſpiritui ſctō. Dico ergo q̄ȝ ratio
ne poteſtatis q̄ requirit᷑ ad iudicādū iu/
dicare pōt appropriari cui appropriatur
ſentētia: ſed rōne diſcretionis q̄ requirit᷑
in iudicio pōt appropriari filio cui ap/
propriat᷑ ſapiētia: rōne autē rectitudinis
que requirit᷑ in volūtate iudicantis pōt
appropriari ſpiritui ſctō cui appropriat᷑
bonitas. Hec ille. Secūdo querit ideȝ
doctor vtrū in iudicio xp̄s videbit᷑ ab oī/
bus glorioſus? Rn̄deo q̄ȝ ſicut di. Aug.
p̄mo li. de tri. ca. penul. Boni ꝛ mali viſu
ri ſunt iudicē in claritate in qua iudica/
bit: nō in humilitate in qua iudicatꝰ eſt.
Unde ſicut in p̄mo aduentu qn̄ venit vt
pro nobis iudicaret᷑ apparuit in natura
humana mortali: ita in ſecūdo aduentu
qn̄ veniet vt iuſte iudicet apparebit oībꝫ
in natura humana g̾lioſa: nō tamē vide/
bunt mali gloriā aīe eius nec oculo cor/
porali nec intellectuali niſi in quibuſdā
affectibꝫ ſuis de q̄bus dolebūt: ſed boni
gloriā eius videbūt ꝛ q̄ȝtū ad gloriā cor
poris oculo corporali: ꝛ videbūt gloriā
aīe eius oculo mētali: vn̄ virtute diuina
fiet ſupnaliter vt mali videāt gloriā cor/
poris ad eoꝝ ꝯfuſionē: qꝛ quilibet homo
malus triſtat᷑ ꝛ ꝯfundit᷑ in vidēdo gloriā
illius quē vehemēter odit: dānati ꝟo odi
unt deum vehemēter nō ſub rōne q̄ ſūme
bonus eſt: qꝛ ſic odiri nō pōt: ſed ſub rō/
ne q̄ punit eos: vn̄ q̄ȝuis videre corpꝰ glo
rioſuȝ xp̄i ſit ꝑ ſe delectabile: tn̄ per acci/
dens erit reprobis triſtabile: qꝛ erūt eius
inimici ꝛ inuidebūt ei: vn̄ ad hoc dr̄ Lu
ce: xxi. Videbūt filiū hoīs in nube veni
entē cū ptāte magna ꝛ maieſtate. Que/
ritur tertio vtrū xp̄s iudicabit in valle io
ſaphat? Rn̄det Richar di. Q᷑ xp̄s nō de
ſcēdet in vallē ioſaphat: ſed reſidebit in
aere in alto loco vt ab oībus poſſit vide/
ri ſup montē oliueti de quo in celū aſcen
dit: ſicut dicit mgr̄ pent᷑. ca. di. xlviij. q̄rti

⁊ forte parũ citra illũ locũ in quo apl'i de
ſiderauerũt eũ corꝑal'r videre qñ aſcẽdit
in celum. Homines aũt cõgregabunt᷑ in
valle ioſaphat cui ꝑ̃minet mons oliueti
⁊ quot in illo valle poterãt capi tot erũt
ibi: alij circa vallem quidã ꝓpinquius: q̃
dã remotius: electis tamẽ exiſtentibꝰ ad
dexterã iudicis nõ in terra: ſed in aere ſi
cut dictũ eſt. Et hoc dicit apl's. i. Theſ.
iiij. Rapiemur cũ illis in nubibꝰ obuiã
xp̃o in aera: de hoc loco iudicij dicit᷑ Jo-
he. iij. Congregabunt᷑ oẽs gentes ⁊ dedu
cam eas in vallẽ ioſaphat et diſceptabo
cũ eis ibi. Et huius loci aſſignat᷑ triplex
ratio. Prima qꝛ locus iudicij debet eſſe
cõmunis cuiuſmodi eſt vallis ioſaphat
cũ ſit locus medius terre habitabilis.
Secũda qꝛ debet eſſe publicus: ſed locus
ꝑ̃dictus eſt famoſiſſimꝰ ꝓpter opera nr̃e
redemptionis que ibi ⁊ circa geſta ſunt.
Tertia qꝛ competit ille locus ratione ne
gocij: quia tractandũ eſt ibi opus miſeri
cordie ⁊ iuſticie. Mons autẽ oliueti qui
eſt apud vallẽ iſtam deſignat miſericor-
diã: ioſaphat autẽ qđ interpretat᷑ iudici
um deſignat iuſticiã. Querit idẽ doctor
vtrũ in iudicio erit vocalis diſceptatio?
Et dicit ꝙ magis videt᷑ cõcordare cum
textu ſacre ſcp̃ture ſm aliquos ꝙ ibi erit
diſceptatio ⁊ mẽtalis ⁊ vocalis: qꝛ xp̃us
qui iudicabit deus eſt ⁊ homo: ⁊ ideo iu
dicabit modo diuino ⁊ humano: nam ex
hoc erit maius gaudiũ ſenſibile bonorũ
⁊ maior dolor ſenſibilis reproborũ. Si-
cut enĩ erit mẽtalis et vocalis citatio qꝛ
mẽtaliter ad iudiciũ vocabunt᷑ ⁊ per mi
niſteriũ angeloꝝ vocaliter ſicut dictũ eſt
ita erit reproboꝝ mẽtalis ⁊ vocalis accu
ſatio. Accuſabũt eñ eos cõſcientie eorũ
ſm apl'm Roma. ij. et eoꝝ iniq̃tas oĩbus
manifeſta: ita xp̃us vocaliter accuſabit
eos Matth. xxv. Eſuriui ⁊ non dediſtis
mihi mãducare. Accuſabũt eos etiã an-
geli qui fuerũt cuſtodes eoꝝ. Homines
etiã electi vocetenus cõtra eos teſtifica-
bunt᷑. Sentẽtia etiã diffinitiua nõ tantũ
mẽtaliter: ſed etiã vocaliter ꝓferet᷑ vt vi-
det᷑ ſonare ſacra ſcriptura Matth. xxv.

Hec ille. Per quot autẽ dies durabit iu-
diciũ incertũ eſt vt ait Augu. xx. de ciui.
ꝓbabile tñ eſt ꝙ nõ tendet᷑ per horã mul-
tum ꝓlixã qđ videt᷑ ſentire Aug. xx. de ci
ui. dicẽs ꝙ iudex cõuincet cõſcientias re-
proboꝝ ſine vlla ſermonis ꝓlixitate: vñ
illa vocalis diſceptatio nõ erit cũ quoli-
bet in ſingulari noĩatim: nec de quolibet
opere ſingulari: ſed ſicut ſaluator narrat
in euãgelio fore ſic credẽdũ eſt. Hec Ri
char. Querit idẽ doctor vtrũ oẽs iudica
bunt᷑. Et dicit rñdendo ꝙ in illo iudicio
erit de meritꝭ ⁊ de demeritis diſceptatio
erit etiã pro meritis: vel demeritis retri
butio. Quãtũ ad retributionẽ oẽs iudi-
cabunt᷑: qꝛ augebit᷑ ſuppliciũ maloꝝ tam
hoĩm q̃ꝫ angeloꝝ. Augebit᷑ etiã gaudiũ
bonoꝝ tam hoĩm q̃ꝫ angeloꝝ. Boni eñ
angeli q̃ꝫuis iam habeãt ſuã retributio-
nẽ eſſentialẽ tamẽ ꝑ miniſterio qđ nobis
exhibẽt recipiẽt aliqđ accidẽtale gaudi
um. Et mali angeli ꝓ malis q̃ nobis ꝓcu
rant graue recipiet ſuppliciũ poſt reſum
ptionẽ etiã corpoꝝ reproboꝝ hoĩm etiã
augebit᷑ ſuppliciũ: ⁊ electoꝝ augebit᷑ pre
miũ vt dictũ eſt. Quantũ autẽ ad diſtri-
butionẽ non oẽs iudicabunt᷑: qꝛ ſm Gre
go. xxvi. moraliũ. Alij iudicant᷑ ⁊ pereũt
Alij iudicant᷑ ⁊ regnãt. Alij nõ iudican
tur ⁊ regnãt. Judicant᷑ ⁊ pereunt quibus
dñica inclamatione dicit᷑. Eſuriui ⁊ non
dediſtis mihi manducare: ſitiui ⁊c̃. Alij
in extremo iudicio nõ iudicant᷑ ⁊ pereũt
de quibꝰ ꝓpheta ait. Non reſurgũt impij
in iudicio. Et de q̃bus dñs dicit Joh. iij
Qui autẽ nõ credit iã iudicatus eſt. Et
de q̃bus Paulus ait Ro. ij. Qui ſine le-
ge peccauerũt ſine lege peribũt. Profeſ-
ſionẽ vero fidei retinẽtes: ſed ꝓfeſſionis
opera nõ habẽtes redarguunt᷑ vt pereãt:
qui ꝟo nec ſacrã fidei tenuerũt increpati
onẽ iudicis in extrema examinatiõe non
audiũt: qꝛ ꝑ̃iudicati infidelitatis ſue te-
nebris: eius quẽ deſpexerãt inu ctione re
dargui nõ merent᷑. Ex electoꝝ vero par-
te alij iudicant᷑ ⁊ regnãt q̃ vite lachrimis
maculas tergunt: qui mala ꝑ̃cedentia fa
ctis ſequẽtibꝰ redimẽtes quicq̃d illicitũ

aliqñ fecerũt: ab oculis iudicis elemoſy
narũ ſupductione cooperiũt q̃bus iudex
veniẽs in dextera cõſiſtẽtibus dicit. Eſu
riui enĩ ꝛ dediſtis mihi manducare: ſiti
ui ꝛc. Alij autẽ nõ iudicant ꝛ regnãt qui
etiã pcepta legis pfectione virtutũ tran
ſcendũt: qui nequaq̃ꝫ hoc ſolũ qḋ cũctis
diuina lex pcipit implere ptenti ſunt: ſed
pſtantiori deſiderio plus exhibere appe
tunt q̃ꝫ pceptis generalib' audire potue
runt: q̃bus dñica voce dicit Matth. xix.
Vos qui reliq̃ſtis oĩa et ſecuti eſtis me
cum ſederit filius hoĩs in ſede maieſta
tis ſue ſedebitis ꝛ vos iudicãtes ſup du
odecim tribus ꝛc. Hec oĩa Grego. Ho
rum q̃ttuor differẽtias ponit etiã Iſido.
lib. pmo de ſummo bono ca. xxvij. Que
rit idem doctor vtrũ diſceptatio erit de ſo
lis opibus miſericordie. Rñdet di. q̧ vt
prius dictũ eſt. In iudicio erit diſcepta
tio mẽtalis ꝛ vocalis: pma erit de oĩbus
opibus nõ tm̃ in generali ſed etiã in ſin
gulari: q: ſicut dicit Aug. xx. de ci. virtu
te diuina fiet vt q̃cunq̧ opa bona vel ma
la cũcta in memoriã reuocent ꝛ mẽtis in
tuitu mira celeritate cernant vt accuſet
vel excuſet ſuaꝫ cõſcientiã: itaq̧ ita ſi
mul oẽs ꝛ ſinguli iudicent. Utrũ aũt de
alijs opibus q̃ꝫ de opibus miſcḋie voca
lis aliq̃ diſceptatio ſit futura certũ nõ eſt
nobis: ſed tñ certũ ſatis eſt q̧ aut fiet de
ſolis opibus miſcḋie aut pcipue de illis
q̃ vt appareat oĩbus manifeſte q̧ q̃ petã
p miſcḋie opa nõ redemerũt idigni ſũt
miſcḋia: iuxta illud pſ. Diſpereat de ter
ra memoria eoꝝ p eo q̧ nõ eſt recordat'
facere miſcḋiam. Et Ja. ij. Judiciũ ſine
miſcḋia ſcꝫ ſaluãte fiet illi q̃ nõ fecerit mi
ſericordiã. hec Richar. Et q: dr Math
xxv. Media nocte clamor factus eſt ec.
ſpõ. ve. exi. ob. ei. Querit idẽ doc. vtrũ re
ſurrectio erit de nocte. Ad qḋ ait Rñdeo
q̧ motus celi ceſſabũt circa ſolis ortũ lu
na exiſtẽte in occidẽte: q: in tali diſpoſiti
one ſol ꝛ luna creduntur creati fuiſſe Et
q: in illo inſtãti in quo ceſſabunt motus
celi: erit cõmunis reſurrectio mortuorũ
exceptis paucis qui in aduẽtu iudicis in
uenient viui: ideo cõcedendũ eſt q̧ cõmu
nis reſurrectio mortuoꝝ nõ erit d̄ nocte:
q: exiſtẽtibus in oriẽte citius eſt dies q̃
exiſtẽtib' in occidẽte quidã tñ reſurgent
de nocte p cõparationẽ ad locũ in quo re
ſurgẽt p cõparationẽ tñ ad locũ vbi tene
bit iudiciũ erit ſol in ortu anteq̃ꝫ aliq̃s re
ſurgat. Et hoc patet: q: xp̄i reſurrectio
fuit exẽplar nr̄e reſurrectiõis: ſed xp̄s re
ſurrexit non de nocte ſed in pncipio diei:
ergo reſurrectio mortuoꝝ non erit de no
cte: ꝛ ita reſurrectio erit in vltimo inſtãti
tpis ꝓ'ij dicti vt ſtatus corruptibilitatꝭ
vel motus celi ſimul eſſe deſignãt ꝛ ſtat'
incorruptibilitatis ꝛ q̃es celi ſimul inci
piãt. Et ſi dicat q̧ iudex adueniet media
nocte ꝛ q̃ſi fur: hoc dicit fm glo. q: nullo
ſciẽte vel ſperãte veniet. hec ille. Huius
manifeſti ꝛ terribilis iudicij figurã expſ
ſam habemus Daniel. vij. Aſpiciebã in
quit daniel: donec throni poſiti ſunt ꝛ an
tiq̃s dierũ ſedit veſtimentũ eius q̃ſi nix
candiduꝫ et capilli capitis eius q̃ſi lana
mũda thronus eius flãme ignis ecce ro
te eius agnis accẽſus: fluuius igneus ra
piduſq̧ egrediebat a facie ei' milia mil
liũ miniſtrabãt ei ꝛ decies millies cente
na milia aſſiſtebãt ei iudiciũ ſedit ꝛ libri
aperti ſunt. Uñ ſciendũ ait frater Fran.
de abbate q̧ hic deſcribit extremũ iudi
ciũ q̃tum ad tria ſcꝫ q̃tũ ad iudicis cõ
ditionẽ: ad comitũ aſſociationẽ: ꝛ ſenten
tie plationẽ. Cõditio iudicis talis eſt q̧
ipe xp̄s ieſus eſt dñs totius hũani gene
ris cũ ipm creauerit ꝛ ſuo pcioſo ſangui
ne emerit. Et q̃uis in natura hũana ſit
iuuenis: q: annoꝝ xxx. tñ antiquus dieꝝ
appellat quo ad naturaꝫ diuinã: in q̃ añ
mũdi creationẽ genitus eſt a parte. Sꝫ
xp̄s veniẽs vt iudex erit idutus quo ad
naturã humanaꝫ veſte alba vt nix. Hec
veſtis ſignat gloriã corporiſ: q: in forma
corpis glioſa oĩbus apparebit: vt dictuꝫ
eſt ꝑus. Et capilli eius ad lrãm erũt q̃ſi
lana mũda: vel p capillos poſſunt intel
ligi plage paſſionis q̃ erũt in corpe eius
lucentes vt ſtelle mũde. Thronus auteꝫ
eius ſiue cathedra erit magna eius dig

nitas ⁊ poteſtas cõtra ſuos inimicos ac/
cenſa furoꝛe ira ⁊ indignatione. Uel põt
intelligi ille ignis qui tunc combureret et
cruciabit pctõꝛes in ꝑpetuuꝫ: ideo dicit̃
rota que apta eſt ad reuolutionẽ ꝑpetuã
Secũdo deſcribit̃ ꝙ̃tum ad aſſociationẽ
q꞉ ſicut tota hominũ generatio ibi cõgre
gabitur: ita tota angeloꝝ natura: ibi aſſi
ſtet ad iudicẽ reuerendũ ad toti huma/
no generi miniſtrandũ: q꞉ iſti electos ad
gloꝛiã aſſociabũt ⁊ repꝛoboſ habẽtes coꝛ
poꝛa ponderoſa ad iudiciũ trãſpoꝛtabũt
Et tũc libꝛi erũt aperti. Per libꝛos intel/
ligit̃ cõſcientia ſinguloꝝ. In iudicio enĩꝫ
ait Richar. Quilibet per diuinã virtu/
tẽ poterit legere in cuiuſlibet cõſcientia
oĩa bona ⁊ mala que vnꝙ̃ fecerit vt oẽs
videant ꝙ in cuiuſlibet damnatiõe ⁊ ſal
uatione deus iuſte põderabit bona eoꝛũ
⁊ mala q̃ nunꝙ̃ fecerũt. O ꝙ̃ta confuſio
erit dãnatis ⁊ maxime xp̃ianis qui ſi vo
luiſſent potuiſſent ſaluari. Ibi aperiunt̃
duo libꝛi ſcꝫ moꝛtis ⁊ vite. In libꝛo moꝛ
tis erũt ſcripta mala omniũ repꝛoboꝝ ⁊
a parte ſiniſtra exiſtentiũ que publice co
ram oĩbus legent̃ de quo Ezech. ij. dicit̃
Uidi angelũ habentẽ libꝝ ſcriptũ intus
⁊ foꝛis: ⁊ expãdit illũ in quo erant ſcripte
lamẽtatiões carmẽ ⁊ ve. dicit̃ ſcriptus in
tus ⁊ foꝛis ꝓpter pctã pꝛiuata ⁊ publica:
que tũc manifeſtabunt̃ coꝛã toto mundo
⁊ ad magnã confuſionẽ ⁊ detrimentũ dã
natoꝛũ: q꞉ in eo erũt lamẽtationes ploꝛa
tus ⁊ timoꝛis carnẽ doloꝛis ⁊ afflictiõis
⁊ ve infernalis ſupplicij ⁊ eterne damna
tionis. Scd̃s liber appellat̃ liber vite: q꞉
ĩ eo ſcripta erũt merita eterne vite ⁊ ope
rauiua ab his qui in dextera erunt facta
que ad laudẽ electoꝝ legent̃: ⁊ ad cõſola/
tionẽ coꝝ publicabunt̃: ⁊ ideo appellat̃ li
ber vite: de quo dicit̃ Daniel. xij. Salua
bit̃ ppl's tuus oĩs qui inuẽtus fuerit ſcri
ptus in libꝛo. Cõſequẽter his pactis iu/
dex in oẽs diffinitiuã ꝓferet ſententiã de
qua ſentẽtia dicit̃. Fluuius igneus rapi/
duſꝙ̃ egrediebat̃ de oꝛe iudicis in thꝛo/
no ſedẽtis. Fluuius iſte eſt magna ꝯſentẽ
tia ⁊ inueſtigabilis intelligentia q̃ ex oꝛe
iudicis ꝓcedet per quã feret ſententiã iu
ſtiſſimam ⁊ irreuocabilẽ in bonos et ma
los: que ſentẽtia erit ignea ⁊ rapida: ſed
ignea. i. amoꝛe ⁊ charitate plena quo ad
bonos: ⁊ rapida. i. hoꝛrẽda ⁊ furoꝛe plena
quo ad malos: cũ dicit̃ eis illud Math.
xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ qui pa
ratus eſt diabolo ⁊ angelis ei⁹. Hic oſtẽ
ditur ſentẽtia iuſta: q꞉ ſunt maledicti ꝓ/
pter culpe feditatẽ: ⁊ acerba ꝓpter ignis
acerbitatẽ: cũ dicit. Ite in ignẽ eternũ ꝓ/
pter pene ꝑpetuitatẽ: q꞉ dicit̃. Ite male/
dicti in ignẽ eternũ. Erit hoꝛrẽda ꝓpter
demonũ ſocietatẽ: q꞉ concludit̃ qui para
tus eſt ſupple vobis cuꝫ diabolo ⁊ ange
lis eius. Ecce dies ergo illa que dicit̃ di/
es ire ca. ⁊ mi. di. ma. ⁊ ama. valde. Sed
quo ad illos qui erũt in dextera ꝑte ſen/
tentia erit ignea. i. amoꝛe ⁊ charitate ple
na. Ideo dicit eis thema in ꝑ̃ncipio aſſũ
ptuꝫ. Uenite bñdicti patris mei po. pa.
vo. reg. a cõſti. mũdi. Euãgeliũ aũt ꝑ̃po
nit diſceptationẽ. i. ſententiã diffinitiuã
pꝛo electis ſentẽtie diffinitiue ꝓ repꝛobis
Sed hic attẽdamus fratres de numero
electoꝝ ⁊ repꝛoboꝝ quid poſſumus cõie
cturare cuꝫ xp̃s dicat Math. xxij. Mul
ti ſunt vocati: pauci vero electi. Et oꝛige
nes ſuꝑ hoc dicat vnum terribile verbũ.
Timendũ eſt inquit ne chꝛiſtiani in illo
numero introeãt in regnũ celoꝝ: quo nu/
mero introierũt filij iſrael in terrã ꝓmiſ/
ſionis ſcꝫ duo. Quid enĩ terribilius no/
bis poteſt dici: ꝙ̃ ꝙ multi ſũt vocati pau
ci vero electi. Fratres cũ dñs dixiſſet di/
ſcipulis ſuis vnus veſtrũ me tradet: om
nes dixerunt. Nunq̃d ego ſum dñe? Ita
ergo ſi vnus ex toto humano genere pe/
ritus crederet̃: ⁊ tantũ vnus: quis nõ ve/
hemẽter expaueſceret. Multo magis cũ
is qui oĩa nouit: dixerit multi ſunt voca/
ti pauci vero electi tremere debẽt ⁊ time
re vniuerſi. Uñ Chꝛiſo. Qui de glĩa ꝯco
gitat ⁊ non magis timet de caſu: ille nec
infirmitatẽ ſue carnis cognoſcit: nec ver/
ſucias ꝯſiderat diaboli: nec intelligit qđ
ait apl's Ephe. vi. Nõ eſt nobis collucta
tio cũ carne ⁊ ſanguine ſupple tantũ: ſed

aduerſus ꝑncipatus: ꝛ poteſtates aduerſus rectores tenebrarum harũ. In hoc ergo certamine ſpirituali vincẽtes nõ debem⁹ cogitare qualẽ gloriã cõſequamur: ſcʒ ꝑmo: ſed quõ ruinã peccati euadam⁹: hec ille. Si enĩ inquit idẽ doctor certamẽ bene ꝓceſſerit poſtea poteſt iudex ſm meritum certaminis ꝑmiũ mẽſurare ꝛ eſtimare. hec ille. Hec dixi vt ꝑmo cogitemus hic bñ viuere: ſi poſt mortẽ velimus glorioſe viuere: his ergo q̄ benevixerint ꝛ in grã mortui fuerint dicet iudex. Venite bñdicti ꝛc. O quis poterit cogitare q̄le ꝛ quãtũ gaudiũ erit electorum tali ſentẽtia audita. Uere erit ſentẽtia omni gaudio plena ꝓpter operũ ſanctitatẽ q: bñdicti: ꝓpter eternorum felicitatẽ q: poſſidete regnũ: ꝛ ꝓpter angelorum ſocietatẽ: q: cũ btis ab origine mũdi. Terminata igit̃ ſentẽtia iudicis nil aliud reſtat niſi executio ſentẽtie: vt recipiat vnuſq̄ſq; penaʒ vel ꝑmiũ pro ſuorum q̄litate factorum. Immediate ergo abſq; quacũq; dilatiõe iudex bonos cũ iubilo ducet ad celũ empireũ: ꝛ reprobos cũ demonib⁹ oĩbus ꝓcipitabit in gehennã. Vñ concludit̃ Math. xxv. Et ibunt hi ſcʒ damnati in ſupplicium eternũ. Iuſti autẽ in vitã eternã his terminatis erit innouatio mũdi. Sicut eñ ille maximus ignis elemẽta purgabit cũ habeat vim expulſiuã forme extrinſece: ſic mundũ innouabit diſpoſitiue ſubtiliãdo ipſa elemẽta. Vñ Richar. ait q; per purgationẽ mũdi remouebit̃ ab elemẽtis aliqua res poſitiua derogãs ſue puritati: ſic q; ꝑ purgationẽ ſeꝑabunt̃ a quolibet elemẽtorum partes aliorũ et diſpoſitiones ad alia elemẽta que cauſant̃ per mutuã actionẽ ꝛ paſſionẽ in ↄfinijs ſuis. Habebũt etiã lucem quã modo nõ habẽt. Primo eniʒ lux in corporibus celeſtib⁹ augebit̃ Iſai. xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis: ꝛ lux ſolis erit ſeptẽpliciter ſicut lux ſeptẽ dierum: ꝛ ex cõſequẽti elemẽta abundãtius illuminabunt̃ q̄; modo: q: recipiẽt a corporibus celeſtib⁹ ampliorẽ luminis influẽtiã Utrũ aũt poſt illã claritatẽ quã a corporibus celeſtib⁹ recipiẽt lux eis imprimat̃ alia incertũ eſt: tamẽ nullũ eſt incõueniens ſi cõcedat̃ q; ſic: ꝛ tunc ſicut aĩe electorũ per lumẽ glorie aliquo modo cõformant̃ manente differẽtia et ꝓprietatibus naturalibus: ſic corpora inferiora ꝑ ſuã illuſtrationẽ aliqualiter corporibus celeſtibus cõformabunt̃ ſalua differentia in eſſentia et ꝓprietatibus naturalib⁹: terra tamẽ nõ illuminabit̃ niſi in ſui ſuꝑficie. Si eni in profundo illuminaret̃ impij lumen illud viderẽt qua viſione ſunt indigni: hec ille Bonauẽ. vero ſic dicit. Erit hoc ad gloriã electorum. Sicut eñ gloria eſt rei habere plures cameras i palatio: ꝛ pulchrã coquinã q̄uis nõ ingrediat̃: ſic electis erit gloria ꝛ honor q; nõ ſolũ aula paradiſi ꝛ celuʒ empireũ ſit pulchrũ: ſed etiã q; celuʒ ſyderũ ꝛ antiquũ habitaculum: hec ille. Animalia vero bruta ꝛ etiã plante nõ manebũt. Vñ Bonaũ. dicit q; aĩalia ꝛ plante nõ ſunt ad ornatũ terre: nec ad hoĩs obſequiũ: nec ad dei laudeʒ nec ad vniuerſi ꝑfectionẽ: niſi ſm eũ ſtatum qui eſt corruptibilis ꝛ variabilis: et ideo illa nõ oportet innouari. Unde terra habebit aliũ ornatuʒ. Et Richar. ait. Quãuis bruta animalia et plante ſeruiant homini ſicut elemẽta: nõ tamẽ tantã habẽt aptitudinẽ ad ſtatum incorruptibilitatis ſicut elementa: q: ſunt incorruptibilia ſcdm̃ ſe tota.

Tertio et vltio videndũ eſt de gloria corporis. Ubi ſciendũ ſm Richar. diſ: xlix. q; in beatis eſt premiũ eſſentiale: qđ eſt aĩe beatitudo cõſiſtens in clara dei viſione ꝛ ꝑfecta fruitione: ac ꝑfecta ſecuritate de ꝑdicte viſionis et fruitionis ꝑpetuatione ꝛ gaudio: ꝑmiũ vero accidẽtale dicit̃ qđ habet bonũ creatum pro obiecto: qđ accidẽtale dicit̃ nõ q: ſit accidẽs: q: tunc beatitudo aĩe etiam diceret̃ ꝑmium accidẽtale: ſed q: tale premiũ non eſt de ratiõe beatitudinis ipſius aĩe: eo q; ipſa ſine illo vere eſſet beata dicẽte Augu. lib. v. cõfeſ. et loquẽte ad deum de bonis creatis. Beatus eſt qui te ſcit: etiã ſi illa

neſciat: qui vero te ꝛ illa nouit: nō ꝓpter illa beatior: ſed ꝓpter te ſoluz beatus eſt. Duplex vero eſt beatitudo ſcꝫ aie ꝛ corporis. Dicit̄ autez de eſſentia beatitudinis aie omne id ſine quo nō eſſet vere beata. Et qꝛ ſine corpe vere beata eſt: beatitudo corporis ꝑtinet ad p̄mium aie accidentale. Sed id ſine quo corpus nō poſſet eſſe beatū: videnꝶ eſſentialis eius beatitudo: vel ad ipam ꝑtinere: et ita poteſt dici ꝙ beatitudo corporis aliquo mō eſt eſſentialis: qꝛ eſt eſſentialis corpi inq̄ꝫtū ſine illa corpus nō poſſet eſſe beatū: tamē non eſt eſſentialis p̄ncipaliter ꝛ ſimpliciter eo ꝙ ſine illa pars hoīs p̄ncipalior eſt beata ꝑ perfectā ſui cū deo cōiunctionē. Itē eſt ſciendū ꝙ eſt quoddā p̄miuz quod dicit̄ aurea: quoddā qđ dicit̄ aureola: quoddā quod nec eſt aurea nec aureola. Aurea eſt p̄miū ſubſtantiale beatoꝝ qđ per ſimilitudinē aurea dicit̄ tū qꝛ datur victoribus ꝛ victori debet̄ corona: tū quia ꝑ ipm creatura rōnalis eſt deo ꝑfecte ſubiecta: cui eſſe ſubiectū regnare eſt: tum qꝛ ad ſimilitudinē corone que continetur linea circulari: ita ꝑfecta eſt vt ei nō poſſit fieri additio niſi accidentalis: ita illud premiū eſt: ita ꝑfectū ꝙ quicq̄d ſupaddit̄ accidentale eſt: tum qꝛ ſicut corona qua circularꝫ eſt ad eundē punctū quo incipit terminat̄: ita ꝑ ipm premiuz eſſentiale creatura rationalis: p̄mo p̄ncipio coniungit̄ a quo in eſſe per creationē exiuit. Aureola vero eſt gaudiū de operibus a ſe factis rōnem habētibus victorie excellentis per qđ apparebit exterius in corpe quidā decor qui p̄dictuz interius gaudiū exterius declarabit. Ergo aureola eſt gaudiū de bonis creatis nō q̄buſcūq̄ ſed p̄uilegiatis p̄uilegio victorie excellētis: ꝛ ſic aureola eſt p̄miū accidētale ꝛ dicit̄ reſpectu auree vocabulo ſignificāte diminutionē ad ſignificandū ꝙ eſt minus p̄miū q̄ꝫ aurea: de quo in figura dicitur Exo. xxv. de tabula q̄ ponebat̄ ſup arcā. Facies illi labiū aureū ꝑ circuitū: ꝛ illi labio coronā ꝛc. ꝛ ſup illā alterā coronā aureolā. Nec tamē oē p̄miū accidentale aureola eſt: quia nō oīa bona opa que fecerūt beati: ꝛ de q̄bus gaudēt habent rationē victorie excellētis: ꝛ tn̄ gaudiū de illis cū ſit de bono creato eſt p̄miuz accidentale: hec ille. Hoc aūt premiū debet̄ virginibꝫ rōne excellētis victorie quā habuerūt ꝯtra carnē: doctoribꝫ rōne excellētis victorie quā habuerūt ꝯtra carnē diabolū: martyribꝫ etiā debet̄ ratione excellentis victorie quā habuerūt cōtra mundū. Nunc autē ꝯſequēter videndū eſt de glīa corpis. Vñ. x. reperio q̄ ſequunt̄ corpus glioſum ſiue que habebit in patria.

Primū erit euidentiſſima claritas.
Secundū erit conſtans impaſſibilitas.
Tertiū erit vigoroſa ſubtilitas.
Quartū erit velotior agilitas.
Quintū erit celeſtis habitatio.
Sextū erit vocalis collaudatio.
Septimū erit delectabilis viſio.
Octauū grata nimis auditio.
Nonū erit redolens odoratio.
Decimū erit ſuauis deguſtatio.

Rima igitur gloria erit et eſt in corporibus iā glorioſis vt eſt corpus chriſti ꝛ virginis glorioſe: ꝛ forte plurimū aliorum euidentiſſima claritas Math. xiij. Iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eorū. Et Sap. iij. Fulgebunt iuſti ꝛ tanq̄ꝫ ſcintille in arundineto diſcurrent. De hac claritate ait Alexan. in. iij. ꝙ non eſt generatiua caloris ſed eſt cōfortans ꝛ delectās viſum: ꝛ ꝓpter hoc comparat̄ claritati lapidis iaſpidis q̄ confortat aſpectū: ꝛ talis fuit claritas quā habuit chriſtus in tranſfiguratione: Hec ille. Hec autē claritas erit.

Primo glorie anime ꝓportionata.
Secūdo partibus corporis cōparata.
Tertio differens in multis corporibus.
Quarto correſpōdens bonis operibus.

Primo igit̄ claritas illa erit gloria ꝛc. Vñ ait Richar. di. xlix. iiij. Claritas corporū erit differens ſm differentiā glorie animarum ꝛ hoc eſt rationabile: quia ex claritate beatitudinis anime claritas

redūdat in corpus. Vñ ſm ꝓportionem qua beatitudo aīe xpi excedit beatitudinē cuiuſlibet alterius aīe: ſic lux ſui corporis excedit lucem futurā in quocunq corpore alio glorificato. Quādo vero dicitur ꝙ fulgebūt iuſti ſicut ſol: ſciēdū eſt ꝙ lux elemētaris ⁊ lux corporis glorificati eiuſdē ſpeciei nō ſunt: ſed lux elemētaris eſt quaſi quedā imitatio illius ſicut lux naturalis ſpūalis aīe nō eſt eiuſdem ſpeciei: cū ſpirituali luce glorie: ſed eſt q̄dam imitatio illius: lux tñ corporis erit eiuſdē ſpeciei cū luce que poſt reſurrectionē erit in aliis corporibus glorificatis. Juxta illud ad Ephe. iij. Saluatorē expectamus dñm ieſum xpm qui reformabit corpus humilitatis nr̄e configuratū corpori claritatis ſue. Vbi ait Nicol. de lyra ꝙ nūc dicit corpus humilitatis: nā modo eſt nobis occaſio humilitatis: eo ꝙ eſt corruptibile ⁊ putrefactibile et corrodet a vermib ⁊ in cineres reſoluet. O q̄tum nunc debemus humiliari ſub manu potentis dei qui nobis reſurgētibus dabit talem ac tantā claritatē atq lucē Si em̄ vt ait ſapiens. Eccl. ij. Dulce lumen ⁊ delectabile eſt oculis videre ſolē quāto magis delectabile ⁊ oculis videre ſolem quāto magis delectabile erit videre illa in lucē glorioſam. Hec claritas in tranſfiguratione fuit tam delectabilis petro: vt diceret. Dñe bonum eſt nos hic eſſe. Sup quo ait Remigius ꝙ petrus viſa maieſtate dñi adeo delectatus eſt vt cūcta tpalia obliuioni traderet ⁊ ipperpetuum manere vellet. Quid igitur erit de illa luce ꝑpetua. Scdo dixi ꝙ hec claritas erit partibus corporis cōparata: nō enim oēs partes corporis eq̄liter lucebūt. Vñ Richar. vbi prius dicit ꝙ plenitudo humani corporis reqrit vt quedā eius partes ſint clariores q̄ alie. Jdeo n̄ erūt oēs partes corpis eq̄liter clare. Erūt tamen clare ſm illā ꝓportionē quā magis requiret corporis pulchritudo: hec ille. Sicut em̄ in corpe non glorioſo oculi ſunt pulchriores ⁊ clariores aliis partib corpis: ita erit ibi. Jta etiā in corpe myſtico aliq̄ ſunt clariores ⁊ ſapiētiores aliis vt ſunt illi quib dictū eſt Matth. v. Vos eſtis lux mūdi. Vnde Augu. ſup Gen̄. ad litterā: dicit ꝙ lux eſt ſubſtantia corporea ſumme ſimplex in genere corpoꝝ: ſūme multiplex in efficatia. Vnde Luc. in corporibus nihil eſt vtilius: nihil pulchrius nihil cōmunius: nihil velocius: nihil impaſſibilius: nihil virtuoſius inuenit: immo lux eſt facies omniū rerū que oia omnibus bonis prelatis ⁊ doctoribus cōueniunt: ideo nō imerito dicitur eis. Vos eſtis lux mūdi: quia ſapientiā docent et iuſticiam ⁊ prudentiā atq virtutē quib nihil vtilius in vita eſt hoībus. Vñ doctor debet verbis ſanctis ⁊ monitionib alioꝝ corda illuminare ⁊ tenebras mentis auferre vt dicere valeat his quos docet cum aplo. Ephe. v. Eratis enim aliquādo tenebre nūc autē lux in dño: vnde de prelatis qui ſunt lux mūdi. dicit Jſid. lib. iij. De ſummo bono ca. xlvi. Sacerdotes debent exquirere pctā populorū ⁊ ſagaci ſollicitudine vnumquemq ꝓbaret. Juxta teſtimoniū dñi ad Jere. dicit. Probatorē dedi te in populo meo ⁊ ſcies: ⁊ ꝓbabis vias eorū. Et ſequit eodē capitulo Sacerdotes ſtudio corrigendi facta perſcrutari debent ſubiectoꝝ vt emādatos lucrifacere poſſint. Et ſequit. Bonoꝝ ſtudia ſacerdotū multa diligēda etiā parua plebium facta ꝯquirūt: vt dum in minimis ſubditoꝝ peccatis ſe acerrimos preſtant in maiorib malis cautos atq ſolicitos faciāt. Hec ille. Vtiq ſic erūt lux mūdi vt ſic ex tali luce doctrine ad lucē glorie ꝑueniant. Juxta illud Danie. xij. Qui docti fuerint fulgebūt q̄ſi ſplendor firmamēti: ⁊ q̄ ad iuſticiā erudiūt multos q̄ſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Sicut igit in corpe myſtico quedā partes plus lucēt ſcz prelati ⁊ doctores pluſq ſimplices: ſic in corpe glorioſo q̄dā partes plus aliis lucebūt. Tertio dixi ꝙ p̄dicta claritas erit differēs in multis corporib: de q̄ differētia ait apls. i. Corinth. xv. Alia claritas ſolis alia claritas lune: ⁊ alia claritas ſtellarū. Stella em̄ a ſtella differt in

claritate ſic ⁊ reſurrectio moꝛtuoꝝ. Su/
per quo textu ſ ait Nico. de lyra. Per hoc
ꝙ dicit᷑ alia cla ſolis intelligitur claritas
xp̄i. Alia cla. lune intelligit᷑ claritas vir/
ginis marie. Alia ſtellarū. i. alioꝝ ſctōꝝ.
Et ſubdit᷑. ſtella em̄ a ſtella differt in cla
ritate: ſic ⁊ reſurrectio moꝛtuoꝝ. hec ille
Erit ergo alia ⁊ alia claritas in coꝛpori
bus glorioſis. i. maioꝛ et minoꝛ: qꝛ clari/
tas coꝛpis xp̄i erit maioꝛ ⁊ intenſioꝛ om
nibus alijs: et cōſequēter claritas virgi/
nis poſt claritatem xp̄i oēs alias clarita
tes excedet. Ita etiā inter ſctōs erit diffe
rentia claritatū ſicut eſt differētia clari/
tatū inter ſtellam ⁊ ſtellā. Et Richar. di/
cit ꝙ quodlibet coꝛpus glorificatū foꝛtiꝰ
lucebit ⁊ intēſius ꝙ̄ lucet ſol. O ꝙ̄ pul/
chꝛū et iocundū erit videre tot lumina:
tot claritates delectabiles viſui. Nullus
viuens narrare poſſet. Erūtq̄ in coꝛpori
bus martyrū cicatrices ſicut dicit beatꝰ.
Aug. xxij. de ciui. Dicit em̄ ꝙ cicatrix il/
la nō erit in eis defoꝛmitas: ſ; dignitas
ſicut recitat Richar. Sicut em̄ xp̄us in
ſua reſurrectione retinuit plagas paſſio/
nis quas oēs videbūt in die iudicij vt di
ctū eſt ꝓus: ita credendū eſt ꝙ martyres
ad decoꝛē habebunt ſigna in coꝛpoꝛe ſui
martyrij. Sic credendū eſt ꝙ btūs Fran
ciſcus habebit plagaſ ſibi iꝑeſſas a chꝛi
ſto ſicut legimus de ipſo: ⁊ poſt moꝛtē vi
ſe ſunt ab oībus qui p̄ſentes fuerunt dū
coꝛpus eius tradere ſepulture: ⁊ videre
voluerūt. Et credendū eſt etia; ꝙ tales
partes magis lucebūt. Quot cicatrices
autē remanebūt in coꝛpoꝛibus martyrū
deus nouit: ſic igitur patet quō in coꝛpo/
ribuſ erit alia ⁊ alia claritas. Quarto di
xi ꝙ hec claritas erit coꝛreſpōdēs bonis
operibus. Querit tamē Richar. vtrū be
ati habebūt aliqꝺ accidentale p̄miū ꝓ
bonis operibus qui fecerūt in pctō moꝛ/
tali. Et reſpōdēdo dicit ꝙ ſicut pena du/
plex eſt: quedā ſc; inflicta a iudice: que/
dam acta ab ipō peccāte: qꝛ homo peccā
do ſibimet infert penā: ita dicoq̄ duplex
eſt gaudiū accidentale in beatis. Quod
dā receptū ſpecialiter a deo miſericoꝛdi/
ter retribuēte. Quoddā actū ab ipō bea
to recogitando bona oꝑa ſua ⁊ ſibi com/
placēdo in eis. Primū gaudiū magis ꝓ
pꝛie habet rationē p̄mij ꝙ̄ ſecundū: ꝙ̄/
uis ſecundū aliquo modo habeat: eo ꝙ
oīa q̄ habēt beati ꝑncipaliter a deo ſunt
Cū ergo beatis placeat ſe feciſſe oꝑa bo/
na que in pctō moꝛtali fecerunt maxime
inq̄tum videbūt ꝙ illa opera eos ad pe
nitentiā diſpoſuerunt ſeu inclinauerūt ꝓ
illis habēt aliqꝺ accidētale p̄miū extē
dendo nomē p̄mij ad gaudiū quodlibet
beatoꝝ nō tamē ſic gaudēt de illis bonis
operibꝰ ſicut de illis que fecerūt in chari
tate de quibꝰ gaudēt ratione oꝑis opera
ti ⁊ radicis ⁊ foꝛme: ⁊ de alijs gaudēt ſ͠ra
tione operis oꝑati tm̄ Hec ille. Ex quo
patet ꝙ quātumcūq̄ q̄s ſit in pctō moꝛ/
tali: nō tamē deſiſtere a bonis operibus
debet vt ab oꝛone: a ieiunio: ab elemoſi/
na: ⁊ ceteris bonis: qꝛ ſi ſaluet᷑ ꝓ illis etiā
gaudebit ſpecialiter: tñ debet conari ⁊ ſe
exercere in bonis oꝑibus dum eſt in cha
ritate ſm̄ cōiecturā quandā: vnde hoīes
antiq̄tus tēpoꝛe q̄drageſime: ⁊ tempoꝛe
paſcali ſolebāt ſe exercere in bonis operi
bus ſ; vere nūc pauci curāt de bonis oꝑi
bus fiendis tali vel tali tēpoꝛe: ⁊ per cōſe
quēs pauci curāt de ſalute ſua qꝺ eſt mł
tum dolendū: vn̄ q̄ſi omi tp̄e hoīes ſunt
pigri ad bonū: ⁊ ſunt ſolliciti ad laſciui/
as: ad choꝛeas: ad ludos: ⁊ ad cetera ma
la: vn̄ de hoībus huius tp̄is verificat᷑ il/
lud Sap. xv. Eſtimauerūt luſum eſſe vi
tam nr̄am: ⁊ cōuerſationē vite eſſe cōpo/
ſitā ad lucrū: ⁊ opoꝛtere vndecūq̄ etiam
ex malo acq̄rere. Aduertamus diligēter
rogo verba ſapiētis. Prouer. i. dicentis.
Sapiētia foꝛis p̄dicat: in plateis dat vo
ce; ſuā di. Vſq̄quo paruuli diligitis in
fantiā ⁊ ſtulti ea q̄ ſunt noxia cupient: et
impꝛudētes odibunt ſcientiā. Conuerti
mini ad coꝛrectionē meā. Et ſequit᷑. Vo
caui ⁊ rennuiſtis: extendi manū meam ⁊
non fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis omne
cōſiliū meū ⁊ increpationes meas negle
xiſtis: ego quoq̄ in interitu veſtro ride/
bo ⁊ ſubſannabo cū vobis qꝺ timebatis

aduenerit: quādo venerit sup vos tribulatio ⁊ angustia tunc inuocabūt me ⁊ nō exaudiā mane: cōsurgent ⁊ nō inuenient me: eo ꝙ exoſaȝ habuerint diſciplinā: et timorē dn̄i nō ſuſceperint nec acquieuerint conſilio meo: ⁊ detraxerint vniuerſe correctioni mee. Comedēt ergo fructus vie ſue ſuiſqȝ cōſilijs ſatnrabunt. hec ibi. Quid igit expectamꝰ bn̄ agere ſi vitā illā gl'oſaȝ ⁊ claritatē illā tā mirabilē tā delectabilē deſideramꝰ habere. Scd̄m enī ꝙ plura bona merita: et in charitate fecerimꝰ: ſm hoc maiorē claritatē in patria habebimꝰ Hec eſt lux: de q̄ ait Job. xvij Poſt tenebras ſpero luceȝ. Ad quā lucē vocabimur in die iudicij dū nobis dicet. Uenite benedicti ⁊c.

Secūda gloria corporis

Secūda gloria corporis erit cōſtans impaſſibilitas: vnde apl's. i. Corint. xv. dicit de corpe. Seminat in corruptiōe ſurget in incorruptiōe: ſeruat in ignobilitate ſurget in gloria: ſeminat in infirmitate ſurget in virtute ſeminat corpus aīale ſurget corpus ſpūale: vbi ait Nico. de lyra. Hic oſn̄dit apl's differentiā corpis reſurgētis ⁊ mortui q̄tuȝ ad q̄ttuor dotes corpis glorioſi. Seminat in corruptione id eſt ſepelit in terra corpus corruptibile vel ſeminat. i. per naturā generat: ſurget in incorruptione. i. corpus ſurgens habebit incorruptionē per dotē impaſſibilitatis. Seminat in ignobilitate. i. corpꝰ obſcurū ⁊ vile ſurget in nobilitate corpꝰ habēs dotē claritatis. Et hoc dicit ad duo pma. Et ſequit ibidē Oportet enī corruptibile hoc induere incorruptionem ⁊ mortale hoc induere imortalitatē. Hec aūt impaſſibilitas: vt volūt quidā pncipaliter cauſatura diuina volūtate inq̄ntum tollit ordinē ſubiectionis corpoꝝ ipſorū beatoꝝ reſpectu quorūcūqȝ agentium actione corruptiua ſeu afflictiua: tamē immediate hm̄oi impaſſibilitas aliquo modo cauſat ab ipa anima beata q̄ huiuſmodi corpus informat cui deꝰ dedit talem virtutē ꝙ corpus per ipam viuificatū poteſt pſeruare ab omni actiōe leſiua. Et illud videt innuere btūs Augu. in li. ad Dioſcorū vbi ait. Tam potētis nature fecit deus aīam vt ex eius felicitate redūdet in corpus ſanitas ꝑpetua ⁊ vigor incorruptibilitatis Richar. vero dicit di. xlix. iiij. ꝙ in paſſibilitate eſt cōſiderare: ⁊ illud qd̄ ponit ⁊ illud qd̄ excludit. Quāuis em̄ ſignificet negatiuo modo tamē res per eā ſignificata nō eſt priuatio ſed habitus: eſt em̄ q̄litas in corpore ex redūdātia beatitudinis anime cauſata corpus prohibens ab omni paſſione ſue perfectioni cōtraria. Hec ille. Unde hec impaſſibilitas.

Primo in omnibus corporibus equalis in priuatione.

Secūdo erit inequalis poſitione.

Tertio erit equalis in eodē corpe.

Quarto in ſubſtracto equalis ope:

Primo igit hec impaſſibilitas erit eq̄lis in puatione. Un̄ Richar. ait ꝙ q̄tuȝ ad excluſionē paſſibilitatis impaſſibilitas erit equalis in oībus corpibus beatoꝝ. hec ille Et ratio eſt: q: a nullo intrinſeco vel extrinſeco poſſet corpori glorioſo inferri leſio: qd̄ declarās Bonauē. in. iiij dicit Q: licet elemēta maneāt in corpore gl'ioſo ſm ſubſtantiā ⁊ q̄litates ⁊ operationes: attendendū tamē eſt ꝙ q̄druplex eſt opatio. Una q̄tum ad cōſtitutionē: ⁊ hec eſt mixtionis: alia q̄tum ad cōſeruationē: ⁊ hec eſt miniſteriali s caloris vitalis per corpus. Tertia eſt pugne ordināſ ad diſſolutionē. Quarta eſt exterioris impſſionis p quā alicuius elementi opatio intendit ⁊ pugna orit. Prime due opationes manebūt vt patebit magis in quarto mēbro: due ſecūde nō manebunt q: ordināt ad diſſolutionē. Hec ille. Et ita in oībus corporibus erit eq̄lis priuatio infirmitatis aut cuiuſcunqȝ leſionis. Corpus etiā gl'oſum pati nō poterit ab extrinſeco. Unde ait idē doct. ꝙ corpus gl'oſum non pōt pati p violentiā corpis obuiātis: q: oē corpus eſt puū ei. Unde ſicut ſi aliqs haberet culcellū criſtallinū nō diuideret radiū per eius ictuȝ: imo ra

ꝺius penetraret talez cultellũ ⁊ nõ pate
retur ab ipſo: ſic inꝓpoſito ad intelligendũ
eſt corpus glorioſe penetrare cultellũ. O
q̃ pulchra ſunt hec ⁊ intellectui iocũda.
Sed certe magis erũt iocũda ⁊ delecta/
bilia dum experimẽto hec cognoſcemus
Sic igitur patet quõ impaſſibilitaſ erit
equalis in ꝑuatione leſionis vel paſſiõis
in oĩbus. Secũdo impaſſibilitas erit in
equalis poſitiõe. dicit enĩ Richar. ꝙ q̃ꝫtũ
ad id qð ponit nõ erit equalis in corpori
bus omniũ beatoꝝ: ſed differẽs ſm diffe
rentiã meritoꝝ ⁊ ſm differentiã beatitu
dinis aĩarũ. hec ille. Unde hic doc. vide
tur ſentire ꝙ ſicut dos claritatis non erit
eq̃lis in corporib' omniũ beatoꝝ: ſicut di
ctũ eſt prius: ita nec dos impaſſibilitatis
Talis igitur q̃litas erit differẽs in xp̃o
⁊ aliis ſicut ꝓprie dictum eſt de claritate.
Et videbitur rationabile vt ſcȝ corpus glo
rioſum qð prius fuit mortale ⁊ paſſibile
⁊ cui illate ſunt multe paſſiones frigoris
⁊ caliditatis ⁊ famis ⁊ ſitis et multaruꝫ
aliaruꝫ tribulationũ p̃mietur a deo aliq̃
q̃litate que ſit ꝓhibens ab omni paſſione
ſue ꝑfectioni ꝯtraria: ꝓpter hanc aũt glo
riã corporis obtinendã multũ debemus
patientes eſſe: q̃m oportet nos ꝑ multas
tribulationes intrare in regnũ dei. Act.
xiiij. Nos enĩ eſtimamus poſſe illã glo/
riã habere ⁊ nihil pati: ſed vtiq̃ nos ſci/
re debemus regnũ celoꝝ eſſe rem litigio
ſam: ⁊ nõ niſi litigio vel certamine obti/
neri poſſe dicẽte aplo. ij. ad Thi. ij. Non
coronabitur niſi qui legitime certauerit
Quidã enĩ pacẽ habẽt cũ diabolo in oĩ/
bus ei obediẽtes: pctã ꝑſequẽtes: pctã de
die in diẽ multiplicãtes: mundo et carni
ſue ſeruiẽtes: talibus nõ eſt regnũ celoꝝ
ꝓmiſſum: ſed his qui in dei ſeruitio fide/
liter laborãt: quib' dicetur in die iudicij il/
lud. Math. xi. Uenite ad me oẽs qui la
boratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiã vos.
Multi enĩ ſunt fatui qui male agunt ſi/
ue viuũt ⁊ expectãt gloriã: nam qui plan
tant ſpinas ⁊ tribulos fatui ſunt ſi expe/
ctãt ex eis ficus ⁊ racemos. De q̃bus di/
citur Iſa. lix. Expectauimus iudiciũ ⁊ nõ

eſt ſupple ꝓ nobis: ſꝫ cõtra nos: ſalutẽ ⁊ elõ
gata eſt a nobis. Et ſubdit cauſã. Mul
tiplicate ſunt enĩ iniq̃tates nr̃e corã te ⁊
pctã nr̃a reſpõderũt nobis. Sed tales di
cunt. Miſericordia dñi magna eſt: quo/
tiens enĩ dolebo de pctis miſerebitur mei:
et ſic ſaluabor iuxta illud Ezech. xviij.
Cũ auerterit ſe impius ab ĩpietate ſua
quã operatus eſt ⁊ fecerit iudiciũ ⁊ iuſti
ciam ipſe aĩam viuificabit. Tales nõ at
tendũ ad illud ꝙ dicitur Eccl. v. Nõ adij
cias pctm̃ ſuꝑ peccatũ ⁊ ne dicat miſera/
tio dñi magna eſt multitudinis peccato
rũ meoꝝ miſerebitur: miſcðia enĩ et ira ci/
to ab illo appꝛoximãt et in pctõres reſpi/
cit ira illius. Nõ tardes cõuerti ad dñm
⁊ ne differas de die in diẽ: ſubito enĩ ve/
niet ira illius: ⁊ in tꝑe vindicte diſperdet
te. Dicit tamẽ Richar. di. x. iiij. ꝙ homo
etiã in articulo mortis q̃ꝫdiu vſum reti/
net liberi arbitrij poteſt penitere digne.
Tunc enĩ eſt penitẽtia digna cũ penitẽs
efficaciter dolet de p̃teritis: ⁊ ꝓponit ca/
uere a mortalibus futuris ⁊ confiteri ve
re ⁊ ſatiſfacere ꝓpoſſe: ⁊ ſi ad hec oĩa p̃n/
cipaliter moueatur ex amore bonitatis di/
uine. Hos autẽ oẽs motus mẽtis poteſt
habere ille qui in hora mortis incipit pe
nitere q̃uis ſit difficile: ⁊ qñ hoc accidit
eſt ſpeciale beneficiũ diuine miſcðie: hec
ille. De hac penitẽtia tarda loquitur ma/
giſter di. xx. iiij. ca. i. ſatis ample oſtẽdẽs
pericula: vbi dicit ꝙ multos ſolet ſeroti/
na penitẽtia decipere: quia qui ꝑ penitẽ/
tiam vſq̃ in finem vite protrahũtur: tunc
non ex dei amore videntur penitere: ſed ti/
more mortis quaſi ex neceſſitate. Hec il
ille. Et alia plura dicit de quib' ꝑtranſeo
Tales ſunt nimis paſſibiles qui nihil vo
lunt agere pro ſalute animarũ ſuarũ duꝫ
ſani ſunt. Oportet enĩ nos penitẽtiã age
re de pctis ſi dotez impaſſibilitatis volu/
mus acq̃rere dicẽte xp̃o Math. iiij. Pe/
nitentiã agite appropinquabit enĩ regnũ
celorũ. Et hec de. ij. Tertio vero dictum
eſt ꝙ impaſſibilitas erit equalis in eodẽ
corpore. Dicente Richardo. xlix. di. Im
paſſibilitas erit equalis in omnib' par/

tibus eiuſdē coꝛpoꝛis: qꝛ eſſet inequalis in partibꝫ eiuſdē coꝛpoꝛis ex hoc nō red/ deret᷑ ꝑfectioꝛ: ſed impꝑfectioꝛ impaſſibili tas totius. hec ille. Et ratio huius poteſt eſſe: qꝛ oēs eiuſdē coꝛpoꝛis equaliter ſūt ſuſceptibiles talis q̄litatis. Et licet coꝛ/ pus glorioſuꝫ ſit tangibile: nō tamē erit coꝛruptibile aut paſſibile. Et cum inq̄t. Grego. in omel. ꝙ coꝛrūpi neceſſe eſt qđ palpat᷑: intelligēdū eſt ait Richar. de eo ꝙ palpat᷑ relicto naturalibꝫ ſuis ⁊ de pal/ pabilitate que eſt ẜm ꝓmas q̄litates acti uas et paſſiuas aut per qualitates cau/ ſatas ab eis. hec ille. Tunc em̄ ignis ⁊ a qua ſi mutuo ſe cōtingerēt nullum iſtoꝝ ageret in alterū nec ab altero pateret᷑: qꝛ ꝟtute diuīa talis actio ab elemētis: ⁊ ele mentatis tolleret᷑ oīno. Itē forte diceret᷑ ꝙ cum nihil tollat᷑ de homine qđ ꝑtinet ad eius quidditatē: ⁊ moꝛtale in tali q̄d/ ditate ponat᷑ dicente poꝛphirio ꝙ homo eſt animal rōnale moꝛtale. Videt᷑ ꝙ ho/ mo ſemꝑ ſit moꝛtalis ſicut ſemꝑ eſt rati onalis. Reſpōdet Richar. di. ꝙ moꝛtale nō ſignat aliq̄d ꝑtinens ad hoīs quiddi tatē nec debet poni niſi ẜm opinionē poꝛ phirij: qui eſtimauit angelos eſſe aīalia per naturā īmoꝛtalia ⁊ moꝛtalitatē per/ tinere ad hoīs naturā: ita vt nō poſſet fi/ eri īmoꝛtalitatis remanēs homo. In q̄/ bus poꝛphirius errauit. hec ille. Et licet ſimiliter ſint dānati immoꝛtales. i. indiſ/ ſolubiles: nō tamē erūt īmoꝛtales et im/ paſſibiles: ſicut dictū eſt prius in tracta/ tu de penis inferni. Coꝛpus igit᷑ glorio/ ſum: tale erit vt in nulla ſui parte poſſit ledi etiā ſi gladio ꝑcuteret᷑: imo ſi in ig/ ne inferni poneret᷑ nihil pateret᷑. O ꝙ̄ res deſiderabilis ⁊ iocūda. Si em̄ homo in hac vita tale coꝛpus haberet ⁊ ꝙ nō poſ ſet ſeparari ab aīa nec pati ab aliquo ex tinſeco ꝙ̄tū gauderet deus nouit. Suffi ceret enī multis iſtud ꝓ omni ꝓmio me/ ritoꝝ ſuoꝝ: ⁊ tamē in illo regnō glorioſo hoc nō erit maius: ſed beatitudo anime multo erit melioꝛ omni coꝛpoꝛis beatitu dine. Erunt igit᷑ omnes partes eiuſdem coꝛpoꝛis equaliter impaſſibiles per dotē impaſſibilitatis. Et hec de tertio. Quar to dictū eſt ꝙ impaſſibilitas in ſubſtra/ cto equalis erit opere ad cuius declara/ tionē ait Boñ. in. iiij. ꝙ due ſecūde ope/ rationes de quibꝫ dictū eſt in ꝓmo mem bꝛo nō manebūt: qꝛ inter elemēta vnita in coꝛpoꝛe non erit pugna: ⁊ ratio huius triplex eſt ẜm eundē doctoꝛē. Prima eſt tēperata mixtio cōfringens ꝯtrarietatē: ſecūda eſt elemētariū appetituū quieta/ tio: tertia eſt aīe influētis cōſeruatio: ⁊ ra tione ꝓmi nō pugnāt. ratione ſecūdi non poſſunt pugnare rōne tertij habēt quie/ ſcere: hec ille. Coꝛpus igit᷑ quod erit ſub/ ſtractū illius q̄litatis glorioſe duas ope/ ratiōes ꝓmas habebit: quia tūc elemēta erūt ſic cōparata: vt vitalis caloꝛ aſſimi letur vere nature celeſti: ⁊ ita nihil cōſu/ met᷑ in coꝛꝑe: ⁊ ꝑ cōſequēs nec indigebit pabulo. In tali ergo erit magna cōtēpe/ rantia: ⁊ ita nulla poterit eſſe diſſolutio ⁊ ex hoc erit lōgeuitas vite: quā tm̄ in hoc mūdo deſideramus: quā nō tn̄ poſſumꝰ cōſequi in ꝑ̄ſenti mūdo: qꝛ ſtatutū eſt ait apl'ſ. Heb. ix. hoībus ſemel moꝛi. Si ve limus igit᷑ ſemꝑ beate et glorioſe viuere poſt hāc vitā debemꝰ nos diſponere ad bene moꝛi. vñ Ber. in quodā ſermone de apl'is. Studeamꝰ inq̄t fratres viuere vi ta iuſtoꝝ ſi moꝛte eoꝝ moꝛi deſideramꝰ. Vñ ⁊ ait Grego. Regio nr̄a paradiſus eſt ad quā ieſu cognitio redire ꝓuiam q̄ venimus ꝓhibemur. A regione enī nr̄a ſuꝑbiendo ⁊ inobediēdo viſibilia ſequē/ do in adam diſceſſimus: ſed ad eā neceſ/ ſe eſt vt humiliādo obediēdo ⁊ viſibilia cōtemnēdo redeamus. Sic igit᷑ ſi man/ data dei cuſtodierimus: ſicut ait apl'ſ. i. Coꝛinth. xv. Opoꝛtet coꝛruptibile indu ere incoꝛruptioneꝫ moꝛtale hoc induere īmoꝛtalitatē. Vbi ẜm expoſitionē Nic. de lyra. oſtendit᷑ reſurrectiōis neceſſitas q̄ accipit᷑ ex tribꝫ: ꝓmo ex ꝑfectione natu re hūane q̄ non eſt ꝑfecta niſi aīa ſit coꝛ poꝛi cōiuncta: ꝓpter qđ ſeꝑari eſt aīe acci dēs ⁊ ꝯtra eius naturalē īclinationē: vt ꝓus dictū eſt. Nullū aūt tale pōt eſſe ꝑpe tuū: ſcđo ex impletiōe diuine iuſticie ſcꝫ

vt corpus ſimul cuȝ aīa ꝑmiet vt puniat cum aīa peccauit in corpore vel meruit: tertio ex cōformitate mēbrorū ad caput noſtrū ꝙ tuȝ ad electos qui ſurrexit per iteratā vnionē ad corpus. Hec ille. Ad hanc imortalitatē ꝑueniemus duȝ ad regnum celorū vocabimur per chriſtū dicētem. Venite benedicti ꝛc.

Tertia gloria cor

poris erit vigoroſa ſubtilitas. Unde Richar. ait ꝙ ſubtile dicit a virtute penetrādi. Res aūt triplici de cauſa eſt penetratiua ſcȝ aut ꝓpter paruitatē q̄ntitatis maxime ſcd̄m latuȝ ꝛ ꝓfundū vt eſt acus: q̄ ꝙuis lōga ſit tn̄ penetratiua eſt aut ꝓpter raritatē ſue materie: ꝛ ſic aer eſt penetratiuus: aut tertio ꝓpter actiue virtutis magnitudinē: ꝛ ſic vinū penetratiuū eſt multo magis ꝙ ſimplex aqua q̄cunq̄. Quapropter aqua cū modico vino bibita magis refrigerat ſanū hoīem ꝙ ſi ꝑ ſe bibat: q2 vinū facit eā ab loca corꝑis penetrare ad que ꝑ ſe penetrare nō poſſet. Scd̄m ꝑmā cauſaȝ penetrādi nō attēdit ſubtilitas corpoꝝ btōrū q2 in debita ꝙtitate reſurgēt: nec etiā ſm ſcd̄am cauſam: q2 tota materia q̄ neceſſaria eſt ad eſſentiā eoꝝ reſurget i eis: ſed ſm tertiā cām in eis attendit ſubtilitas eoꝝ: q2 ꝑ virtutē btitudinis aīe: erit in beatis corporib9 tāta magnitudo ꝟtutis actiue ꝙ ꝑ eaȝ multo efficatius potērūt penetrare ꝙ ignis vel aer. Hec ille. In corꝑe igit gl'ioſo erit ſubtilitas qua poterit cum corpore nō glorioſo exiſtere.

Secūdo poterit corpori iā non glorioſo ſo reſiſtere.

Tertio hec ſubtilitas equalis erit in eodem corpore.

Quarto corp9 tale ꝑmanēs i eodē robor

Per ſubtilitatis igit virtutē: ꝑmo corpus gl'ioſum cuȝ corꝑe nō gl'ioſo poterit exiſtere: ꝛ exēplū huius ponūt q̄dā quō etiā duo corꝑa nō gl'ioſa ſunt ſiml'. Hoc patet inq̄t Tho. āgelicus in q̄rto ſuo: q2 ferrū ꝛ ignis ſunt duo corꝑa etiaȝ ſpecie differētia Et tn̄ pn̄t eſſe ſimul: hoc patet q2 oꝑatio facit ſcire formā ꝛ naturaȝ reꝶ vt patet. vij. metha. ſed cuiuſlibet ꝑti ferri igniti ꝯuenit vera oꝑatio ignis: nā ſi adiūgat ſtupe tūc incēdit eā ꝛ generat verum ignē: ꝛ ſic q̄libet pars hmōi ferri habet ſecū verū ignē. Et ſi hoc videt poſſe fieri ꝑ naturā: a fortiori virtute diuina vt corpus gl'ioſuȝ ſimul ſit cū corꝑe nō glorioſo: hāc dotē ſubtilitatis xp̄s oñdit in ſua natiuitate qñ de virgine nat9 fuit abſq̄ leſiōe: qñ ad ſuos diſcipulos intrauit ianuis clauſis: qñ oēs celos trāſiuit abſq̄ celoꝝ dilaceratione. Hec ſunt mirabilia nobis ꝛ q̄ſi incōprehēſibilia: eo ꝙ videmus ꝙ duo corꝑa vt cōius nō poſſunt eſſe ſimul ſed vno adueniente reliquū expellit ab eodē loco ſm naturā: dicit ideȝ Tho. ꝙ de potētia dei abſoluta ſi dō placeret vnū corpus gl'ioſum poſſet ſiml' eſſe in eodē loco cū altero corꝑe gl'ioſo. Et ſi cōtrariū inueniat dictū eſt ab aliquo ſanctoꝝ: tūc debet intelligi de potētia dei ordinata q̄ deus dicit illa ſolū poſſe que ab eterno fieri ꝑdeſtinauit: de quoꝝ numero non credit eſſe illud ſcȝ ꝙ vnū corpus gl'ioſum ſimul ſit in eodē loco cū corpore nō glorioſo. Hec ille. O quāta virtus quāta poteſtas corporis glorioſi vt penetret q̄cunq̄ dura abſq̄ talium diuiſiōe. Hoc eſt em̄ qd̄ dicit apl's. i. Corint. xv. Seminat corpus aīale: ſurget corp9 ſpiritiale. Ubi ait Nico. de lyra. Seminat corpus aīale. i. groſſum impotēs eſſe cuȝ alio corpore nō gl'ioſo: ſurget corpus ſpirituale. i. potēs eſſe cū alio corꝑe nō glorioſo ſicut ſuo mō ſpūs ſimul eſt cuȝ corpore. Nūc vero ꝛ ſi nō corꝑe ſimus in celis: ſi mundū penetrauimus celos corꝑe penetremus ꝛ aſcēdamus ſpiritu cōſiderantes tantā nobis ꝑmiſſam gloriā vt dicamus cū aplo illud ad Phil. iij. Noſtra ꝯuerſatio in celis eſt. glo. Noſtra ꝯuerſatio ꝛ ſi adhuc ſim9 in terra eſt in celis vbi eſt ſpes nr̄a. Cōuerſatio quidē nr̄a debet eſſe virtuoſa fructuoſa gratioſa. Uirtuoſum eni ꝛ ſanctū eſt ꝙ hō poſſideat bonā ꝯuerſationē grauē: q2 ꝯuerſatio ſignū eſt ſanctitatis interioris vt de tali dicat illud

Thobie.iiij. In bona vita ſcā ꝯuerſatio
ꝑmanſit. Itez debet eſſe intuentibus fru/
ctuoſa.i.Pe.ij. Conuerſationē veſtrā in/
ter gentes habētes bonā Apud deū gra
tioſa Deuter.i Date nobis viros ſapiē
tes ⁊ gnaros: ⁊ quorū cōuerſatio ſit ꝓba
ta.i.approbata apud deū. Talis eni con
uerſatio talis vita faciet vos penetrare
celos ⁊ habere dotē ſubtilitatis. Sic igi
tur patet quomō corpus glorioſuz pote
rit cum nō gcorioſo exiſtere. Secūdo po
terit etiā corpori nō glorioſo reſiſtere: nō
eni poterit corpus nō glorioſuz penetra/
re corpus glorioſuz ſicut ecōtra vt patu/
it. Unde Boñ. ait in.iiij. Licet nihil poſ
ſit corpi glorioſo reſiſtere ipm tamen po
teſt aliis ſicut patet: qꝛ cōſtat ꝙ poteſt ſu
ſtinere lapidē in manu Corpus ergo glo
rioſuz pōt ſe tangibile ꝓbere ⁊ poteſt nō
prebere ſiue latere ⁊ hoc habet ſm diuer
ſas cōditiones: nam tangi pōt: qꝛ poteſt
impellēti reſiſtere cū ſit corpus verū non
vanū vel fantaſticū: latere vero pōt qꝛ po
teſt penetrare organū tactus: primū ha/
bet ꝑ veritatē nature. Secundū ſm effe
ctū ſpiritualis potētie. Hec ille. Et hu/
ic ꝓprietati reſiſtendi eſt in via ſimilis fi
des nr̄a.i. Joh.i. Hec eſt victoria q̄ vin/
cit mundū fides nr̄a. Pugil eñ vidēs cō
fuſionē victi ⁊ honorez victoris nitiꝛ ad
victoriā: ſit nos per fidez intelligētes cō
fuſionē peccatoꝝ ⁊ demonū per eternam
damnationē. Intelligētes etiā per fidez
honorē et gloriam bonoꝝ debemus toto
conamine reſiſtere demoni et pctō: ideo
fides comparaꝛ ſcuto Ephe.v. In oībus
ſumētes ſcutum fidei: et.i. Pe.v. Cui ſcz
diabolo reſiſtere fortes in fide. Uticꝫ fi/
des ſaluat hominē que operib9 adimple/
tur: vnde fides diciꝛ eo ꝙ faciat ſicut pro
mittiꝛ. Uñ Grego. Quid ꝓdeſt ꝙ redē/
ptori nr̄o per fidez adiungimur: ſi ab eo
moribus diſiūgamur. Tunc veraciter fi
deles ſumus ſi quod verbis ꝓmittimus:
operibus implemus. Fidelis ſeruus nō
timet perdere equū vt iuuet dñm: xp̄us
nō timuit vitā perdere corporalē vt iuua
ret hominē: certe nec nos debemus time
re ſi opus fuerit ꝑdere vitam corporalez
vt ſeruemus fidem Apocal.ij. Eſto fi/
delis vſqꝫ ad mortē ⁊ dabo tibi coronaz
vite.i. Macha.ij. Abraaz in tēptatione
nōne iuuentus eſt fidelis Joſeph in tem
pore anguſtie ſue cuſtodiuit mādatū. Et
ſequiꝛ ibidem Ananias: azarias: miſael
credētes liberati ſunt de flāma. Et poſt
Uos ergo filij cōfortamini et viriliter a/
gite in lege: qꝛ in ipſa glorioſi eritis. Sz
heu multi ſunt fideles verbo: ſed pauci
opere de q̄bus aplꝰs ait ad Titū.i. Cō/
fitenꝛ ſe noſſe deū: factis autē negant cū
ſint abhominati ⁊ incredibiles: ⁊ ad om
ne opus bonū reprobi: de quib9 poteſt di
ci illud ps̄. Cor autē eoꝝ non erat rectū
cū eo nec fideles habiti ſunt in teſtamē/
to eius. Si ergo fideliter viuimus ⁊ pec
catis reſiſtamus poterimus in corpore
glorioſo reſiſtere corpori nō glorioſo: ſed
nō corpori glorioſo ait Bonauē. Et hoc
de ſecūdo Tertio hec ſubtilitas equalis
erit in eodē corpore dicēte Richar. Hec
ſubtilitas erit equalis in oībus partib9
eiuſdē corporis. Eque eñ ꝑfecte ⁊ facili
us poterit vna pars corporis glorificati
ſimul eſſe cū corpore nō glorificato ſicut
alia. Subtilitas tamē ſecūdo modo di/
cta non erit equalis in oībus partib9 cor
poris: qꝛ debita corporis armonia requi
rit vt vna pars corporis ſit rarior q̄ꝫ alia
⁊ alia denſior aliis. Erit tamē in partib9
corporis denſitas ⁊ raritas ſm illā ꝓpor
tionē quā requirit ꝑfecta humani corpo
ris armonia. Hec ille. Et huic ꝓprieta/
ti cōuenienti equaliter oībus partib9 cor/
poris aſſimilaꝛ charitas qua quiſqꝫ tene
tur diligere ꝓximū ſicut ſeipm Matth.
xxij. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipſum.i.
ad eandē beatitudinē ad quā diligis te.
Ait Nico. de lyra. Unde ſm Aug. dile/
ctio dei ⁊ ꝓximi eſt ꝓpria virtus ⁊ ſpecia
lis pioꝝ atqꝫ ꝑfectoꝝ: cū cetere virtutes
bonis et malis poſſint eſſe cōmunes: vn
de iſta gemina virtute qui caret alas ad
volandū in regnū celoꝝ nō habet Et no
ta ꝙ qñ diciꝛ: diliges ꝓximū tuū ſicut te/
ipm tradiꝛ ⁊ diligēdi ratio; ⁊ dilectionis

erit vigoꝛoſa ſubtilitas

modus. Ratio quidē diligendi tradiť ſi
ue tangiť ex eo ꝙ ꝓximus nominať: ꝓpter
hoc enī debemus eos ex charitate dilige/
re: qꝛ ſunt ꝓximi nobis: ⁊ ſm dei imaginē
⁊ ſm gloꝛie capacitatē. Nec refert vtruꝫ
dicať ꝓximus vel frater vt habeť .i. Joh.
iiij. vel amicus vt habeť Leuit. xix. quia
per oīa hec affinitas deſignať. Modus
autē dilectiōis tangiť cum diciť: ſicut te/
ipm̄ quod nō eſt intelligendū ꝙ̄tum ad
hoc ꝙ aliquis eq̄liter ꝓximū ſibi diligat
ſed aliqualiter ſibi ⁊ hoc tripliciter. Pri/
mo quidē ex parte finis vt aliquis dili/
gat ꝓximum ꝓpter deum ſicut et ſeipm̄
ꝓpter deuꝫ debet diligere vt ſic ſit ſancta
Secūdo ex parte regule dilectiōis vt ſcꝫ
aliq̄s nō cōdeſcēdat ꝓximo in aliquo ma
lo: ſed ſolū in bonis vt ſic ſit dilectio ꝓxi
mi bona ⁊ iuſta. Tertio ex parte rōnis
dilectionis vt ſcꝫ nō diligat aliq̄s ꝓximū
ꝓpter ꝓꝓꝛiam vtilitatē vel delectationē:
ſed ea ratione ꝙ velit ꝓximo bonū ſicut
vult bonū ſibiipſi vt ſic ſit dilectio ꝓximi
vera. Sed heu apl'us enī dicit Thimo.
ſcribēs in .ij. epl'a. iij. ca. Hoc aūt ſcito ꝙ
in nouiſſimis diebꝫ inſtabūt tēpoꝛa peri/
culoſa ⁊ erūt hoīes ſeipos amātes cupi/
di: elati: ſuꝑbi: plaſphemi: parētibus non
obediētes: ingrati: ſceleſti: ſine affectiōe:
ſine pace: criminatoꝛes incōtinētes: imi/
tes: ſine benignitate: ꝓditoꝛes: ꝓterui: ce
ci: voluptatū amatoꝛeſ magis ꝙ̄ dei: ha
bentes quidē ſpeciē pietatis: virtutē aūt
eius abnegantes: ⁊ hos deuita. Hec ibi.
Hic oſtēdit maliciā hominū q̄ erit in vl
timo ⁊ iaꝫ ſuo tēpoꝛe inceperat vn̄ expo
nens hunc textū Nico. de lyra ait. In no
uiſſimis. diebꝫ: hoc em̄ erit potiſſime an/
te tp̄a antichꝛiſti inſtabūt tp̄a periculo/
ſa ꝓpter multiplicitatē ſeductoꝝ Petrus
vero de tharētia latinus explicās ait In
nouiſſimis diebꝫ ſcꝫ circa finem mūdi .i.
Thimo. iiij. Nouiſſimis diebꝫ diſcedent
quidē a fide inſtabūt ſanctis ſcꝫ tp̄a pe/
riculoſa .i. periculis plena. Erit em̄ ꝑſe/
cutiones grauiſſime cōflate ex tirānis:
hereticis: ⁊ ypocritis. Hij ſunt tres oꝛdi
nes dentiū Daniel'. vij. Et hec erit cauſa
periculi: qꝛ erūt hoīes ſeipos amātes nō
deū vel ꝓximū Philip. ij. Oēs querūt q̄
ſua ſunt. Ex ꝓꝓꝛio aūt amoꝛe tanꝙ̄ radi
ce oīa mala oꝛiunť: quia vt dicit Aug. li.
de ciui. dei. Ciuitatem babylonie faciat
amoꝛ ſui vſqꝫ ad cōtemptū dei. Cupidi.
hic ponit tres effectus amoꝛis ꝑuati. Et
ꝑmo in generali. Pꝛimus eſt ꝑpetratio
oīs mali. Secūdus cōtēptus ſummi bo
ni: ibi voluptatuꝫ. Tertius eſt ſimilatio
catholice fidei: ibi habētes ſpeciē. Ponit
ꝓmo quattuoꝛ mala que cōmitti magis
videnť in deum. Secundo .x. que magis
in ꝓximum: ibi parētibus nō obediēdo.
Tria que magis videnť in ſeipm̄: ibi ꝓ/
terui Dicit ergo cupidi. q. d. erunt hoīes
ita ſeipos amātes ꝙ erunt cupidi ad lu/
crū pecuniarū: diligētes ſcꝫ plus mundū
ꝙ̄ deum: elati ad dominiū Pꝛouerb. vi.
Sex ſunt q̄ odit dn̄s: oculos ſublimes ⁊c̄
Suꝑbi ad honoꝛē ſibi impēſum Jacb.
iiij. Deus ſuꝑbis reſiſtit. Blaſphemi ad
dei vituperiū qđ eſt grauiſſimū pct̄m: qꝛ
ſpūs blaſphemie nō remitteť in hoc ſecu
lo: nec in futuro Parētibus: hic tangit .x.
mala que videnť magis cōmitti in pꝛoxi
mū. Pꝛimo tria que cōmittunť in ꝓximū
ſuperioꝛē. Secūdo q̄ttuoꝛ que in ꝓximū
equalē ſcꝫ ſine affectiōe. Tertio tria que
cōmittunť in ꝓximū inferioꝛē: ibi imi es
Dicit ergo. Erunt etiā pa. non obe. ſiue
carnalibus ſiue ſpiritualibus ⁊ ꝙ̄tuꝫ ad
ꝑcepta: cōtra illud Ephe. vi. Filij obedi
re parētibus veſtris per oīa. Ingrati ꝙ̄/
tum ad beneficia a parentibus impenſa
Sap. xvi. Ingrati enī ſpes tanꝙ̄ hyber/
nalis glacies tabeſcet: ⁊ diſperiet tanꝙ̄
aq̄ ſuꝑuacua. Sceleſti ad grauioꝛa etiā
maleficia in ꝑſonas parentū impetrāda
Iſa. i. Cōteret ſceleſtos ⁊ pctōꝛes ſimul.
Sine affectione alioꝝ ſcꝫ miſerie nō cō/
patiēdo Ro. i. Sine affectiōe ſine federe
ſine pace alioꝝ quietē ꝑturbādo. Crimi
natoꝛes .i. crimina alijs iponētes. In cō/
tinētes .i. pctis carnalibꝫ deſeruiētes: gu
le ⁊ luxurie vocando. Immites .i. crude/
les erga eos quos poſſunt oppꝛimere.
Sine benignitate .i. ſine miſcdia ⁊ largi/

tate erga eos qbꝫ debēt ſubſeruire. Pro-ditores.i ſecretorū reuelatores erga eos qbus habēt cōſulere. Proterui: hic tāgit pctā qua videnť cōmitti in ſeipm. Dicit ergo pterui: i. inuerecūde ſe habētes quo ad actus cōcupiſcibilis q̄ maxime ſunt erubeſcibiles Jere. iij. Frons mulieris meretricis facta eſt tibi noluiſti erubeſcere. Timidi. i. inflati aio quo ad actus rationalis Sap. ij. Excecauit eni illos malicia eoꝝ ⁊ neſcierāt ſacra dei: nec ſperauerūt mercedē iuſticie. Erūt etiā voluptatū amatores magis q̄ꝫ dei. Jpſi eni ſūt de qbus dicit apl's Philip. iij. Quoꝝ deus venter eſt. Et erūt habētes quidā ſpeciē pietatis. i. chriſtiane religionis in exteriori ſimulatiōe: q2 ſacra chriſtiane religionis participabūt cū bonis: ideo periculoſiores Math. vij. Attēdite a falſis pphetis. Uirtutē autē. i. rem pietatis ipſius. i. dilectionē dei ⁊ pximi abnegantes: ⁊ hos deuita ſcꝫ hoīes ita ꝑuerſos. Et. ij. canonica Joh. i. Necq̄ aue ei dixeritis. Hec Petrus. Nō ſic chariſſimi viuamus ſi gloriā celeſtē deſideramus in qua virtus ſubtilitatis erit eq̄lis in partibus eiuſdē corporis: ſed magis pximū ſicut nos diligamus quia qui proximuꝫ diligit legem implet ex qua ſequiť ſalus Et hoc de tertio. Quarto dictū eſt q̄ hec ſubtilitas ꝑmanens erit in eodē robore. Nam gloria tam aie q̄ꝫ corporis eſt ꝑpetua ⁊ ſine mutabilitate ſicut dictum fuit prius: cui correſpōdet ꝑſeuerātia bone vite: quia qui ꝑſeuerauerit vſq̄ꝫ in finē hic ſaluus erit Math. x. Ad hanc ſub autē tātā tem perueniemus ſi nobis dicatur Uenite benedicti. ⁊c̄.

Uarta gloria cor-

q poris erit velocior agilitas de qua dicit apl'us. i. Corinť. xv. Seminať in infirmitate: ſurget in virtute. Ubi ait Nico. de lyra. Seminať in infirmitate: ſcꝫ corpus ab aīa de difficili mobile: quia vt diciť Sapi. ix. Corpus quod corrumpiť aggrauat animā: cōſurget in virtute. i. mobile ƒm voluntatē anime per dotem agilitatis. Hec ille. Hec autē agilitas erit in quattuor.

Primo mouēdo corpus abſq̄ꝫ reſiſtētia.
Scōo mouēdo corpuꝰ quo volet potētia.
Tertio mouēdo corpus nō rei carentia.
Quarto mouēdo corpus in dei ꝑſentia.

Agilitas igiť hec erit in mouēdo corpus abſq̄ꝫ reſiſtētia: ideo diciť Sapi. iij. Fulgebūt iuſti per dotē claritatis vt dictum eſt: ⁊ tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto diſcurrent per dotem agilitatis qua corpꝰ obediet aīe ad nutum q̄ꝫtum ad motum localē vt declarat Nico. de lyra. Et Jſa. xl. diciť. Qui autē ſperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē: aſſumēt pennas vt aquile: current ⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ nō deficiēt. Diſcurſus autē ſcintillarū agilis eſt ita etiā volatus aquilarū: laborabunt tamē ꝑpter reſiſtentiā medij: ⁊ etiā q2 habēt corpora fatigabilia: iſta aūt nō erūt in motu beatoꝝ corpoꝝ. Unde Richar. ait. Ad agilitatē motus tria cōcurrunt ſcꝫ fortitudo virtutis motiue: habilitas mobilis ad motum: ⁊ iſtorū duorū ꝑfecta cōiunctio que requiriť inter mobile ⁊ motoreꝫ. Primū erit in beatis ꝑ gloriaꝫ anime. Secundū erit in corpore per quandā qualitatē qua erit habile moueri ƒm voluntatē: in nullo penitus reſiſtēs que qualitas diciť dos agilitatis. Tertium erit per iſta duo ſimul: per illa enim duo erit ꝑfecta cōiunctio inter corpus et animā que requiriť inter mobile ⁊ motorem ſicut per impaſſibilitatē ꝑfecte vnietur anime: vt forme danti complementū primi eſſe: ⁊ ideo anima ita velociter poterit corpus ſuum mouere ſicut poteſt ſe ipſaꝫ ſine corpore. Hec ille. Et Thom. angelicus ait. Fide tenemus immediate peracto iudicio q̄ corpora ſanctorum equali velocitate ſicut angeli dei aſcendent cū chriſto iudice. Hec ille. Jbi nulla erit reſiſtentia. Unde idem Thom. ait. Ad hoc q̄ corpus ab anima beata reſumptum non ſit ipſi anime oneroſuꝫ ſicut eſſe conſueuit in hac vita mortali quattuor requiruntur duo ex parte ſenſus: et duo ex parte motus. Nam ex

parte ſenſus ꝑmo requirit᷑ vt corpus aīe
beate ſit nobiliū paſſionū ſcꝫ ſenſibiliuꝫ
ſpecierū defacili receptiuū. Secundo vt
ſit ignobiliū paſſionū ſcꝫ corruptiuaꝝ ⁊
leſiuarū actionū ꝓpulſiuū. Rōne ꝑmi cō
uenit tali corpori dos claritatis. Ratiōe
vero ſecūdi dos impaſſibilitatꝭ. Et ſimi
liter ex parte mot⁹ duo reqrunt᷑ in hmōi
corpus taliter diſponat᷑ ꝙ motor ſuus ip
ſum mouēdo non laſſet᷑. Scdo ne in ſuo
motu ꝓpter reſiſtentiā mediꝫ nō retarde
tur. Quo ad ꝑmū diſponit᷑ hmōi corpus
dote agilitatis. Sed quo ad ſecundū do
te ſubtilitatis: dato tñ ꝙ in tali motu nō
ſit reſiſtētia ex pte mediꝫ nō ſequit᷑ ꝙ fiat
in inſtāti. Si tñ ſenſus videret trāſitum
corpis glorioſi iudicaret hmōi trāſitus
duratione eſſe eq̄ indiuiſibilē ſicut aeris
illuminationē ꝗuis in hoc ſenſus deci/
peret᷑: qꝛ ⁊ ſi ſenſus nō decipiat᷑ circa ꝓpri
um obiectū. decipi tñ pōt circa obiectuꝫ
cōe. hec ille. O ꝗ̄ iocūdū erit aīe habere
corpus ſuū ita agile: ita velociter mobile
Deſiderāt em̄ quidā corpus hr̄e agile ſi
cut habet irundo: ſed vere talis agilitas
nihil eſt cōparatiue ad agilitatē corpis
glioſi qđ mouebit᷑ ita ſubito ꝙ iudicaret᷑
moueri ab oculo vidēte in inſtāti etiā ſi
moueret᷑ ab oriente in occidentē. Quāto
deſiderio debem⁹ mēte ⁊ volūtate hmōi
glioſam velocitatē optare ⁊ mēte humi/
li deo ſeruire vt hanc poſſimus obtinere.
Cōſideratio tāti premiꝫ nos excitare de
bet ad feſtināter operandū ea ꝑ que poſ/
ſumus ad illud ꝑuenire Eccle. ij. In oī/
bus operibus tuis eſto velox et oīs infir/
mitas nō occurret tibi. In oībus operibꝰ
bonis eſto ſtrennuus nō ꝓcraſtinans: et
ſic infirmitas peccati non occurret tibi.
Et vere diligētia eſt multū neceſſaria in
ꝓfectu ſpirituali. Ideo dicit apl̄us. i. Co
rinth. ix. Sic currite vt compr̄hendatis.
Se vere multi ſunt ſimiles tigridi qui
qñ venatorē ꝓſequit᷑ vt fetum ſuum quē
importat recuperet dum currit poſt ip̄m
inuenit ſpecula que in via ſua poſuit ⁊ di
miſit in quibꝰ ſpeculis dū tygris vmbrā
ꝓpriam videt credit eā eſſe catulū ſuū: et
ideo lambēdo ſpeculū ſuum ſiſtit ⁊ a cur
ſu ſuo impedit᷑: ⁊ ita venator iportat ca/
tulū quē amplius nō recuperat. Reuera
huic animali homo ſimilis eſt: catulus
em̄ noſter eſt gratia quā qñqꝫ accepim⁹
⁊ bona opera digna de ꝯgruo ⁊ quaſi de
cōdigno vita eterna. Sepe autē accidit
ꝙ hanc gratiā perdimus ⁊ deus ip̄am a
nobis ſubtrahit ꝓpter peccatū: ⁊ duꝫ vo
lumus ip̄m recuperare ab ipſo deo: ſpe/
cula in hac vita poſita ideſt mundana ꝓ
ſperitas delectatio carnis ⁊ honores nos
detinent ⁊ retardāt a fetu recuperādo: ⁊
superuenit mors: ⁊ ſic damnamur. Nō di
ligamus igitur vmbre vanitateꝫ ſed rei
veritatē: nō negligētie tarditatē ſꝫ bono/
rum operū velocitatē: de diligētia poteſt
dici illud Luce. xiij. Oportet me hodie
⁊ cras ⁊ ſequēti ambulare. i. cōtinue ⁊ di
ligenter. Talibꝰ igit᷑ dabit᷑ agilitas glo/
rioſa: ⁊ hoc de ꝑmo. Secūdo dixi ꝙ agi/
litas ꝑdicta erit in mouēdo corpus quo
volet potentia. volūtas dicēte btō Aug.
xxij. de ci. Ubi volet ſpūs ibi erit ꝓtinus
corpus. Uñ corpus nō inclinabit᷑ magis
ad ſurſum ꝗ̄ ad deorſum: nec magis ad
deorſum ꝗ̄ ad ſurſuꝫ. Qđ declarās Bo
nauē. ait Corpus glorioſum rōnē ſue no
bilitatis ⁊ ſtabilitatis trahit ab aīa: idō
inclinatio eius eſt ad aīam nō ad aliqđ
extra. Et qm̄ agilitas ſequit᷑ inclinatio/
nē ⁊ aīa pōt moueri in omnē differentiā
poſitōis: ideo corpus eſt habitale ad om
nem ſituꝫ: vnde agilitas nō inclinat ad
aliquē locum determinatū: ſed eſt prom/
ptitudo vt corpus moueat᷑ in oēm locuꝫ
ad quē vult moueri aīa: nā appetit⁹ ele/
mentoꝝ totaliter quietat᷑ in illo corpore:
ita ꝙ nullū elementū in eo appetit ſuam
ſperā: ⁊ ideo ablatus eſt terre appetitus
ad deorſum ⁊ grauitas. Hec ille. Nunc
autē corpus noſtrū tendit deorſum ꝓpter
grauitatē ſnā: ſed tunc nō ſic: vt dictū eſt
Hic ergo mūdus pro nunc eſt locus cor
porū noſtrorū: ſed nimis artus in cōpa/
ratione ad celū ſyderū. Similes tamen
plures mūdani ſunt auibus cōcluſis in
gabia in qua ſi ponantur a iuuētute: ita

bene cantāt dulciter: ſicut extra. Sic pec
catores in pctīs nutriti et aſſueti in hoc
mūdo letanṫ: ac ſi eſſent in paradiſo: vel
q̄ſi nō attendētes pericula ⁊ laqueos hu
ius mūdi ꝑ quos plures capiunṫ ⁊ dedu
cunṫ ad locum inferni: eſt tamē in volun
tate nr̄a gratia dei aſſiſtēte vt ad locū ſu/
premū aſcēdamus: ⁊ p̄dictam agilitatē
cōſequamur. Et hoc de ſecūdo. Tertio
dixi ꝙ agilitas p̄fata erit in mouēdo cor
pus nō rei carētia. i ꝓpter aliquē defectū
vnde Richar. dicit ꝙ corꝑa glorioſa nō
acquirēt aliquā ꝑfectionē per ſuū motuꝫ
localē: mouebuntṫ tū vt id qđ habent in
virtute actu exercentes diuinā ſapientiā
in oībus cōmendabilē oſtendāt: ⁊ vt refi
cianṫ viſus eoꝝ pulchritudine diuerſaꝝ
creaturaꝝ: in q̄bus dei potētia ⁊ ſcientia
⁊ bonitas eminēter relucebūt. Hec ille.
Motus autē hic vt cōiter eſt propter ali
quā indigentiā ⁊ eſt entis imꝑfecti ꝑfici
endi per terminū qui acquiriṫ per motū
Motus tn̄ ad vbi pōt eſſe entis ꝑfecti: ſi
cut patet de celo ⁊ de ſubſtātijs ſeparatis
que mouenṫ motu locali: q̄muis ſint entia
ꝑfecta ex ſuo motu nullā ꝑfectionē itrin/
ſecā acquirētia. Sed de loco huius mū/
di moueri multū affectare debem⁹: quo/
niā hic multis bonis caremus: nā caro
nr̄a dicitṫ a carēdo eo ꝙ caret omni bono
Caro em̄ cunctis virtutibus eſt denuda
ta: prauis affectibus inflāmata: duris tu
multibus excitata: ideo eſt ꝑ abſtinentiā
⁊ penitentiā caſtiganda et reprimēda: qꝛ
qn̄ caro nr̄a nimis ꝑ delicias impinguatṫ
cōtra ſpiritū recalcitrare molitur ad mo
dum equi pinguis. Caro em̄ humana ſi
fuerit bene paſta et nutrita nunq̄ꝫ ceſſat
ludere et inhoneſte ſe portare. Vn̄ apl's
loquēs de ſeipo an̄ cōuerſionem. dicit ad
Ephe. ij. Aliqn̄ cōuerſati ſumus in deſi/
derijs carnis nr̄e faciētes voluntatē car
nis. Eſt in carne maloꝝ affectus: qꝛ ſem
per ꝑ mala deſideria ardet ſemꝑ nititur
ſpiritū inuenerare ꝑ delectationē: aut ip/
ſum cōturbare per terrores ⁊ opiniones
Ad Gal. v. Caro concupiſcit aduerſus
ſpiritū: vt prius dictū eſt Et ita eſt duris
tumultibus excitata. Eccl'e. xviij. Quid
nequius q̄ꝫ qđ excogitauit caro ⁊ ſanguis
Ex hoc argueretṫ Ideo ait apl's Ro. xiij
carnis curā ne feceritis in deſiderijs Ex
carentia igiṫ boni in carnē optare debe/
mus: vt ipa corpora nr̄a mutenṫ in meli
us qđ fiet dum mouebimur abſq̄ꝫ caren
tia alicui⁹ boni. Et hoc de tertio. Quar/
to dictū eſt ꝙ agilitas prius dicta erit in
mouēdo corpus. vn̄ dicit Richar. ꝙ per
illū motū nō minueṫ in aliquo eoꝝ ꝯtem
platio: qꝛ quocūq̄ꝫ vadāt deum ſemꝑ pre
ſentē habebūt: hec ille. Itē inquit virtute
ſuꝑnaturali humanitatē xp̄i oculis cor/
poralib⁹ videbūt in quocūq̄ꝫ loco celi em
pirei fuerint. hec ille. Nunc autē q̄muis de
us ait. Actu. xvij. Non longe ſit ab vno
quoq̄ꝫ: in ipſo eni viuimus moriemur et
ſumus tn̄ ipm̄ nō videmus ſicut ī patria
videbimus. Ubi ait Nico. de lyra. In ip
ſo ⁊c̄: ſicut in cauſa efficiēte: nā cauſat in
nobis viuere mouere ⁊ eſſe ſic eſt intimi/
or nobis q̄ꝫ noſipi: qꝛ coniungit p̄ncipia
intrinſeca. Hec ille. Iſte ſunt q̄ttuor do
tes corꝑis de q̄bus iam diximus ſcꝫ cla/
ritas: īpaſſibilitas: ſubtilitas: et agilitas
Vn̄ ait Bonauē. ꝙ dotes dicunṫ q̄ſi di/
uitie date deſpōſate. Et Richar. dos an/
tiquitus ſolet aſſignari quādo ſpōſa tra
ducitṫ in domū ſpōſi q̄ dos q̄muis aſſigne
tur ſpōſo a patre: ſpōſe tamē ꝓprietas re/
manet penes ſpōſam. q̄muis vſus debeatṫ
ſponſo. Vn̄ ſoluto carnali matrimonio
dos remanet ſpōſe. Sic ⁊ dotes beatorū
ſunt ad ſpōſi gloriā et ꝓpriam ꝑfectionē
beatoꝝ. Itē dicit ꝙ dotes ſunt q̄litates.
Unde dos viſionis eſt quidā habit⁹ lu
minoſus in intellectu quo eleuatṫ ad cla/
re deum videndū. Dos fruitionis eſt ꝑfe
ctus charitatis habitus quo aīa fruitur
deo. Vn̄ ꝓprie loquendo in dotibus aīe
non cōſiſtit beatitudinis eſſentia: ſed in
actibus earū ad quos ordinanṫ ſicut ha
bitus ad actum. Et harū duarū dotum
viſio ⁊ fruitio ſunt actus ꝓprie loquēdo.
Dos aūt tertia a duabus alijs diſtincta
eſt habitus ꝑfectus: quo volūtas eſt ꝑfe
cte ſecura de ꝑpetuatione tentionis p̄di/

ete. Sine em̄ p̄dicta aſſecuratiōe nō po‑
teſt intelligi aīa deo pfecte vnita: prius
ergo eſt dos viſionis: ſcd̄o dos fruitiōis:
tertio dos pfecte ſecuritatis: Unde dos
in ꝓpoſito, ſicut deſcribit. Dos eſt ꝑpetu‑
us ornatus aīe ⁊ corporis vite ſufficiens
in eterna beatitudine iugiter pſeuerans
Dotes corporis ſunt que dicte ſunt. No
tandū inſup ꝙ de dotibus cōtingit loq̄
dupliciter ait Richar. aut ſm id qd̄ ſunt
aut ſub ratione qua dotes ſunt. Primo
modo in oībus beatis ſunt iſte tres do‑
tes ſcꝫ clara viſio: pfecta fruitio ⁊ ꝑpetui
tatis vtriuſqꝫ ſecuritatis pfectio. hec ille
Quod eſt intelligendū ad ſenſum exp̄ſ‑
ſatū. Itē ait idē. Dotes autē corp̄is que
ſunt agilitas impaſſibilitas ſubtilitas ⁊
claritas erūt in oībus beatis ſm corpus
poſt reſurrectionē. Sed loquēdo de doti
bus ſub ratione qua dotes ſunt ſic maxi
me ꝓprie ſunt in aīab⁹ beatis aliquo etiā
modo: q̄uis nō ita ꝓprie ſunt in xp̄o ⁊ in
angelis ſanctis. Cuius ratio eſt: q᷑ inter
ſponſum ⁊ ſpōſam ꝓprie loquēdo requi‑
ritur cōformitas in natura et diſtinctio
in pſona: ⁊ ꝙ ſpōſa facta ſit ſponſa de nō
ſponſa. Et q᷑ inter xp̄m ⁊ eccleſiā homi‑
nū beatoꝝ eſt cōformitas in natura et di
ſtinctio in pſona ⁊ de nō ſponſa facta eſt
ſpōſa: ideo in matrimonio ſpirituali ma
xime habet rationē ſponſe dicente ap̄lo.
Ephe. v. Chriſtus dilexit eccleſiam ⁊ ſe
metip̄m tradidit p̄ ea: vt illā ſanctifica‑
ret mundās lauacro aque in verbo vite:
vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam eccleſiā
nō habentē maculā aut rugā aut aliq̄d
eiuſmodi: ſed vt ſit ſancta et īmaculata.
Cū ergo dos aſſignet ratione matrimo
nij viſio fruitio. ſecuritas pfectio in aīa‑
bus beatis habet potius rationem dotis
q̄ꝫ in angelis ſanctis: q᷑ in angelis ſcīs
nō eſt nature ꝯformitas ad xp̄m: ⁊ ita ec
cleſia ipſarū nō ita ꝓprie habet rationem
ſpōſe ſicut eccleſia hominū: humana eti‑
am natura chriſti non eſt conformis diui
ne nature, neqꝫ diſtricta ab ea in pſona:
quia in chriſto nō eſt pſona niſi perſona
verbi: ⁊ ꝑterea nunq̄ꝫ fuit nō ſponſa: ſꝫ ſō‑

minime ꝓprie ea que dotes dicunt: in xp̄o
habent rationē dotis q̄uis illa que dicū
tur dotes excellētiſſime ſint in ip̄o ſm id
qd̄ ſunt. Sicut ergo diſpoſitiōes aīe btē
per q̄s deo pfecte cōiungit dotes dicunt:
ſic diſpoſitiones corpoꝝ beatorū per q̄s
pfectius ſuis aīabus cōiungunt ⁊ eis ꝑ‑
fecte obediunt dotes dicunt. hec oīa Ri‑
char. Bonauē. vero harū dotuꝫ aſſignat
numerū ⁊ ſufficientiā ſm q̄ttuor genera
cauſarū ſed ad p̄ſens recitabo ſm duas
cauſas illarū ſufficientiā: ait em̄. Scd̄o
accipit numerus ſm cauſam efficientē:
dotes em̄ vt in huiuſmodi corpore ſunt
cōſumatū ⁊ pfectū eſſe habēt ab influen
tia aīe in corpus Anima autē in corpus
dupliciter influit: ſcꝫ vt pfectio ⁊ vt mo‑
tor. Ut pfectio aīa glorioſa influit viuifi
cādo vitā mortali. Ut motor influit mo
uendo motu infatigabili alioq̄n nō eſſet
glorioſa niſi excluderet mortē ⁊ penam.
Quia ergo viuificat vita neceſſe ē in cor
pore eſſe diſpoſitionē ad vitā: ⁊ hoc eſt lu
cis abundātia ⁊ claritas: q᷑ vero vita im
mortali neceſſe eſt corpus habere diſpo‑
ſitionē ad īmortalitatē ⁊ iſta eſt impaſſi‑
bilitas. Quia ꝟo motu infatigabili mo‑
uet ideo oporter etiā ꝙ nihil reſiſtat: ⁊ iō
ſubtilitas eſt in corpore: opotet etiā nihil
retardet. ⁊ ſic eſt agilitas Quarto modo
accipit ſm cauſam materialē. ſic corpus
noſtrū eſt cōpoſitū ex quatuor elemētis:
⁊ q᷑ ab elemētis habet quadruplicē defe
ctibilitatē: ab aqua que eſt elementū hu‑
midum ⁊ paſſibile habet paſſibilitatē et
corruptionē: vnde humidū aque corpus
corrumpit. A terra vero habet obſcuri‑
tatem quia elementū opacum. Ab igne
animalitatē: quia calor cōſumit cōtinue
quia cōtinua indiget alimonia ciborum
Ab aere vero habet infirmitatē. Aer em̄
facillime immutat ⁊ cecidit cuilibet im‑
pellenti: q̄m igitur q̄tuor iſti defectus de
bēt per bona oppoſita remoueri ad hoc
ꝙ corpus ſit completuꝫ complexione cō‑
pleta: ideo quattuor ſunt dotes: contra
corruptionē impaſſibilitatis: contra ob‑
ſcuritatē claritas: cōtra aīalitatem ſp̄ua‑

litas: cōtra infirmitatē virtus ſeu pene/
trabilitas: et hec vltima cōuenientior eſt
inter oēs qm̄ cōcordat auctoritati ⁊ rati
oni: auctoritati apl'i.i. Corint. xv. Semi
nat̄ ⁊c. ſicut dictū eſt. Cōcordat etiā ra/
tioni. Dotes em̄ corporis dicunt̄ nō oēs
q̄litates ſm̄ qualitates nobiles ⁊ p̄ncipa
les de nouo ſupaddite nature q̄ recipiūt
magis et minus ꝑ acceſſum ad terminū
nō per immixtionē cōtrarij. Hec ille. Et
Richar. ait. Erit autē p̄dictarū dotum
origo a deo per creationē vt quidam nō
improbabiliter dicūt: vnde ꝓ tanto dicit̄
ꝙ p̄dicte dotes erūt in corpore a beatitu
dine aīe per quādā redūdantiā qua de⁹
illas creabit in corporibus beatoꝝ ꝓpter
meritū aīarū: q2 in via ſibi ⁊ corporibus
ſuis gloriā meruerūt. Hec ille Itē ait ꝙ
ꝓpter dotes p̄dictas reddet̄ corpus tale
vt in nullo aggrauat aīam ꝗuis etiā ag
grauet dum eſt corruptibile. Inꝗtū etiā
per dotes p̄dictas magis vigebūt in ac/
tibus ſuis potētie ſenſitiue: coadunabūt
ad illam operationē intellectus qua itel
liget q̄dditates rerū ſenſibiliū in fantaſ/
mate q̄s q̄dditates triplici modo intelli
get ſcʒ in verbo ⁊ in ipſo genere ſine fan
taſmate ⁊ cū fantaſmate ſi placuerit vo/
lūtati cū modus intelligēdi in fantaſma
te ſit homini naturalis. Hec ille. Hec
ſunt ergo que pertinent ad gloriam cor/
poris in vita ꝑpetua quam gloriaʒ dona
bit chriſtus electis dum dicet eis. Veni
te benedicti ⁊c.

Onſequenter vi

c dendū eſt de alijs que ad glori
am magis accidentalē faciūt:
vnde ſicut ſpōſis carnalib3 dant̄ tria. Quo
rū primū dicit̄ dos. Scdm donatio ꝓpter
nuptias. Et terciū parafernalia: dos eſt
vt dictū fuit donatio facta ſpōſe ex parte
patris ⁊ hoc ad vſum ſponſi: donatio fit
ſpōſe ꝓpter nuptias a ſponſo. Alia dant̄
poſt nuptias vt ſunt munera que ſibi dā
tur ab amicis: ⁊ hoc donū dicit̄ parafer/
nalia. Et dicit̄ a pa parafernale ſa para qđ
eſt iuxta: ⁊ fernos qđ eſt dos: q2 iuxta et
poſt dotē datur. Sic in diuinis deus pa
ter dat dotem ſponſe ad poſſidendū ſed
ſpōſo xp̄o ad gloriā ⁊ honorē: ⁊ nō ad vſū
q2 bonoꝝ noſtroꝝ nō eget. Donatio pro/
pter nuptias eſt qđ a ſponſo datur ſpon
ſe: ⁊ hoc erit in futuro gaudium qđ habe
bit ſponſa in viſione xp̄i hominis ſponſi
Aliud erit gaudiū qđ habebit̄ de ſocieta
te beatoꝝ: ⁊ de ꝯgratulatione felicitatis
⁊ de loco celi empirei quod erit habita/
tio ipſoꝝ beatorum.

Uinta gloria cor

q poris erit celeſtis habitatio:
⁊ nō cuiuſlibet celi: ſed celi de
cimi qđ dicit̄ celum empireū de quo celo
loquit̄ xp̄s Matth. xxij. In reſurrectiōe
em̄ neq3 nubēt neq3 nubent̄ ſed ſunt ſicut
angeli dei in celo: de quo ait magr̄ ꝓprie
tatū. Celū empireū eſt p̄mū ⁊ ſummū ce
lum: locus angeloꝝ: regio ⁊ habitaculū
hominū beatoꝝ. Et dicit̄ empireū a pyr
qđ eſt ignis q̄ſi totū ſic dictū: nō ab ardo
re: ſed potius a lumine ⁊ ſplēdore: qđ ce/
lum ſumme eſt lucidū influēs lucē ⁊ ſplē
dorē ſup celū criſtallinū ꝓpinquū et ꝓxi/
mū. Iſtius celi ꝓprietates deſcribit Ra/
banus vtens v̄bis Baſilij in exameron
di. ſic. Celū empireū eſt corpus p̄mū: na
tura ſimpliſſimū: de corpulētia habens
minimū: q2 ſubtiliſſimū: p̄mū mundi fir
mamentū: quātitate maximū: q̄litate lu/
cidū: figuratione ꝑſpicuū: locali ſitu ſup/
mū: q2 a cētro remotū: āpliatiue ſpirituū
⁊ corpoꝝ viſibiliū ⁊ iuiſibiliū ꝯtētiuū: dei
ſummū habitaculū. licet em̄ deus ſit vbi
q3 ſpecialiter tn̄ dicit̄ eſſe in celo: q2 ibi re
lucet potiſſime ſue virtutis operatio. hec
ille. Hoc eſt celū de quo loq̄mur dicētes
Pater noſter qui es in celis. Iſtud celuʒ
poſt reſurrectioneʒ erit locus naturalis
corpori glorificato: qđ declarās Alexan
der in .iij. ait. Materia corp̄is hūani nō
ſolū eſt elementū: imo etiaʒ q̄nta eſſentia
vt nobis ſine alioꝝ p̄iudicio videt̄ ſcʒ de
natura celi empirei qđ patet. Corpus em̄
aīatū cōpoſitū eſt ex cōtrarijs: ſed impoſ
ſibile eſt ꝯtraria ꝯueniāt ⁊ faciāt armo

niam niſi per naturā cōſiliantē:hec autē
nō poteſt eſſe natura elemētaris:qꝛ habꝫ
contrarietatē:ergo hec debet eſſe natura
iſta q̄ cōſiliat naturas elemētares cōtra-
rias ⁊ que habet ꝓportionē ad oēm. Hec
autē natura lucis ad hoc ꝙ coꝛpus ſit de
bito modo ⁊ in debita aromonia cōpoſi-
tum ad ſuſceptionē aie: neceſſe eſt natu-
ram in ipſo coꝛpoꝛe eſſe:coꝛpoꝛaꝗ̄ ita ſe
habēt ad ſuas ꝑfectiones ꝙ reſpectu no-
bilioꝛis ꝑfectiōis nobilioꝛ eſt diſpoſitio.
Si ergo ad ſuſceptionē aie vegetabilis
eſt diſpoſitio ex parte coꝛpoꝛis ipā lux vi-
ſibilis que eſt lux firmamēti cōſiliās par
tes ꝯtrarias coꝛpoꝛis ⁊ cū aia ſenſibilis
ſit nobilioꝛ lux criſtallina diſponat ⁊ cō-
ſiliet coꝛpus:⁊ cū vlterius nobilioꝛ ſit ꝑ-
fectio anime rationalis:neceſſe eſt ꝙ lux
nobilioꝛ diſponat ad illaꝫ. Hec autē eſt
lux celi empirei:neceſſe eſt ergo ꝙ lux ce-
li empirei per influētiā infuſa ſubintret
coꝛpus humanū ad ſuſceptionē aie rati-
onalis. Et illud apparet: qnia homo nō
poſſet appellari minoꝛ mūdus niſi aliq̄d
de celo empireo īflueret in coꝛpus huma
num ad ſuſceptionē aie rationalis. Jn vi
ta autē ſpirituali quādo coꝛpus erit glo-
rificatū tunc natura lucis dominabit̄ in
coꝛpoꝛe ⁊ manifeſtabit̄. Nam aūt elemē-
taris latebit et occultabit̄: licet modo ſit
ecōtrario : ⁊ ideo cōueniet locus coꝛpoꝛi
gloꝛificato ſm naturā lucis:⁊ nō ſm na-
turā elementarē. Hic autē locus erit ce
lum empireuꝫ ⁊ ita naturalis locus erit
coꝛpoꝛi gloꝛificato. Hec ille. Et licꝫ Gre
goꝛ. dicat ꝙ carnis locus ꝓprie terra eſt.
Hoc inquit Alexāder nō eſt verū de na-
tura inſtituta in vita ſpirituali ſicut erit
natura coꝛpoꝛis gloꝛificati:imo ꝓprie lo
cus eius erit celum empireum. Hec ille.
Hec ergo celeſtis habitatio cōperit glo-
rioſo coꝛpoꝛi:⁊ de qua tam pulchꝛa ⁊ mi
rabili habitatione beati multum gaude
bunt quoniā in ipſa erit.

Primo amabilis pulchꝛitudo.
Secūdo mirabilis magnitudo.
Tertio ꝑſtabilis foꝛtitudo.
Quarto laudabilis ſanctitudo.

Primo in tali loco erit amabilis pul-
chꝛitudo Job. xxvi. Spiritus dn̄i oꝛna-
uit celos. Si oꝛnatū ſit ⁊ pulchꝛum ipm̄
firmamentū in quo ſunt ſtelle : credēdū
eſt ꝙ ipm̄ celum empireū quod eſt locus
gloꝛie ſit pulchꝛius ⁊ maioꝛi pulchꝛitudi
ne plenū : ⁊ hmōi pulchꝛitudo oſtendit̄.
Apocal. xxi. ca. Jn viſione Johāni facta
cui dicit angelus. Ueni oſtendā tibi ſpō
ſam vxoꝛem agni. Et ſuſtulit me inquit
Johānes in montē excelſum ⁊ altū. Per
quē ait Nico. de lyra. deſignauit celū em
pireum: quod ſm ſanctos et doctoꝛes eſt
locus beatoꝛū. Et ſequit̄. Et oſtēdit mi-
bi ciuitatē ſanctā hieruſalē deſcendentē
de celo. Nā ait Nico. de lyra. Anime be-
ate deſcendēt ad reſuſcitandū coꝛpoꝛa et
cōmunicādū eis gloꝛiā habentē clarita-
tem dei lumē eius ſimile lapidi precioſo
tanꝗ̄ lapidi iaſpidis ⁊ ſicut criſtallū. Et
in hoc deſcribit̄ ꝗ̄tum ad pulchꝛuꝫ eius
aſpectū. Quid pulchꝛius claritate dei:
vtiꝗ̄ nihil. Et ne credat̄ ꝙ hec claritas
ſit ſimilis claritati ſolis que viſum ledit
ideo ait Johānes ꝙ hec claritas ſimilis
eſt lapidi iaſpidis:qui lapis ſm magr̄m
ꝓprietatū viſum acuit ⁊ cōfoꝛtat ; ita lux
celi empirei viſum nō ledet:ſed magis cō
foꝛtabit. Et quia nō habemus aliq̄d qꝺ
poſſit nobis ad plenū tantā pulchꝛitudi
nē manifeſtare. Jdeo iohānes in hoc mi
nus dicit ⁊ plus intelligit. Criſtallū ve-
ro de quo loquit̄ cōſequēter habet virtu-
tem cōtra ſitim ⁊ ardoꝛem per qꝺ innuit̄
ꝙ ex tali luce non cauſabit̄ aliꝗ̄ ſitis aut
ardoꝛ ſicut hic cauſat̄ ex luce ſolis. O ꝗ̄
amenꝰ ⁊ delectabilis erit locus ille. Co-
gita ꝙ ſi delectabile eſt palaciū pulcher-
rimis oꝛnamētis decoꝛatū: menſa omni
cibo ⁊ potu plena ⁊ quibuſcūꝗ̄ alijs de-
lectabilibus oꝛnatū multo amplius et ſi
ne cōparatione habitatio celeſtis eſt de-
lectabilioꝛ O ꝗ̄ fatui ſumus qui apponi
mus oēm diligētiā ad pulchꝛas domos
erigendas ad pulchꝛas cameras oꝛnan
das quas opoꝛtet nos dimittere ⁊ de ce
leſti ⁊ pulcherrima habitatione nō cogi
tamus:ita eni coꝛ apponimus ad caſtra

edificia domos ⁊ cetera loca noſtra edifi
canda ac ſi ꝑpetuo illic habitare debere
mus. Cogitemus igitur de illa māſione
eterna quoniā in ipſa amabilis pulchri/
tudo. Et hoc de p̄mo. Secūdo vero di
ctum eſt ꝙ in ip̄a eſt mirabilis magnitu
do. Terra vtiqꝫ magna eſt valde ſicut
patet: in qua ſunt tot regna: tot regiones
tot montes: ꝙ ſolus deus nouit: ſed hec
magnitudo nihil eſt cōparatiue ad celū
primū lune ſcꝫ: immo eſt quaſi punctus.
Sunt autē decem celi a quoꝝ p̄mo vt di
cit Rabbi Moyſes vſqꝫ ad ſecundū eſt
tantū ſpaciū quantū poſſet aliquis ire de
via plana in quingētis annis. i. quilibet
circulus ſiue celuꝫ cuiuſlibet planete ha
bet in ſpiſſitudine viam quingentoꝝ an
norū: lege in floribus sanctoꝝ ⁊ hec inue
nies que nō aſſero eſſe vera vel falſa ſicut
nec recitans aſſerit. Sed quicqd ſit ma/
nifeſtū eſt ꝙ celum empireū eſt maxime
magnitudinis cum ſit decimū oēs alios
circūdans: hoc erit palatiū beatoꝝ mira
bilis magnitudinis. De quo palatio et
eius magnitudine dicit̄ Baruth. iij. O
iſrael ꝗ̄ magna eſt domus dei et ingens
locus poſſeſſiōis eius. Hec eſt domꝰ ma
xima ꝓmiſſa his quibꝫ dicit̄ in eodē ca.
Audi iſrael mādata vite auribus ꝑcipe
vt ſcias prudentiā. Uide ergo tibi ꝓmiſ
ſum ſi prudēs fueris contra auaros qui
ceci ad nil aliud tendūt ꝗ̄ ad mundi di
uitias credētes per hoc effici magnos vn
de auarus ſimilis eſt vrſo qui cū pelui ar
denti ei oſtēſa excecat̄: ſic tales ꝑ baciuū
id eſt per metalla ⁊ diuitias huius mūdi
in quibꝫ ardor auaricie eſt incluſus quā/
do ip̄am per auaritiā. i. per appetituꝫ in/
ordinatū reſpiciūt excecant̄ ⁊ diſcretiōis
lumine priuant̄ figurati. iiij. Regū. vlti.
vbi dicit̄. Qꝛ rex babilonis eruit oculos
Ezechie ⁊ vinctū cathenis duxit eum in
babilonē. Sic rex inferni diabolus exce
cat hoīes cupidos auaros: lumineqꝫ di/
ſcretionis ⁊ ſapiētie ſalutaris eos priuat
et vinculis male cōſuetudinis eos ligat
⁊ ſic in babilonē. i. infernuꝫ ſ cum ducit.
Nunc ſunt dies illi de quibꝫ dicit̄ Jere.

viij. Confuſi ſunt ſapiētes ꝑterriti ⁊ cap
ti ſunt. Uerbū eni dn̄i ꝓiecerunt ⁊ ſapiē/
tia nulla eſt in eis ꝓpterea dabo mulieres
eorū exteris: agros eoꝝ heredibꝫ: qꝛ a mi
nimo vſqꝫ ad maximū oēs auariciam ſe
quunt̄. Nico. de lyra exponēs ait. Here/
dibus. i. extraneis: nō ad modicū tempꝰ
non igit̄ attendamus vt magnificamus
ad hec tēporalia: ſed ad celeſtē maximā
poſſeſſionē celi empirei que dabitur ſcire
cupientibꝫ et faciētibus ea quibꝫ celeſtis
habitatio poſſidebit̄. Et hoc de ſecundo
Tertio dictū eſt ꝙ in illa habitatione
erit ꝑſtabilis fortitudo de qua fortitudi/
ne dicit̄ Apoca. xxi. Et habebat ſcꝫ ciui/
tas de qua prius dictū eſt: murū magnū
⁊ altum: per quod deſignat̄ ait Nico. de
lyra ſecuritas diuine ꝓtectionis que ma
xime relucet in ſtatu ſuperne beatitudi/
nis. Et in eodē ca. beatus Johānes ſub
figura deſcribit ſtatuꝫ ciuitatis ſuperne
que cauſa breuitatis dimitto. Fortitudo
huius loci acquiret̄ per virtutē fortitudi
nis que eſt virtus animi qua homo po/
tens ⁊ habilis efficitur ad reſiſtendū ma
lo: ⁊ ꝑſeuerando in bono. Sed vere pau/
ci ſunt hodie fortes tales: ſed multi ſunt
ſimiles aſino qui fortis eſt ī parte poſte/
riori: ⁊ debilis in parte anteriori vbi eſt
crux. Jſti ſunt aſini fortes in malis: ī pec
catis cōmittendis: īmo obſtinati nimis
Tales ſunt fortes pro diuitijs acquiren
dis que ſunt poſteriora: ſed ꝓ bonis ſunt
debiles Tales ſe excuſant ꝙ nō poſſent
talia vel talia facere pro ſalute ſua ꝗ̄ ſunt
priora opera ⁊ meliora: de quibꝫ dicitur.
Trenorū. i. Abierunt abſqꝫ fortitudine
ante fatiem ſubſequētis id eſt inimici ꝑ/
ſequentis. Notemus ergo ꝙ hoc fortiſſi/
mum palaciū dabit̄ viris fortibus. Pro/
uerbio. xviij. Turris fortiſſima nomē do
mini: ad ipſum currit iuſtus ſcꝫ fortiter
reſiſtendo peccatis et exaltabit̄ ſcꝫ vſqꝫ
ad celū empireū Et hoc de tertio. Quar
to dixi ꝙ in illa celeſti habitatione eſt lau
dabilis ſanctitudo de qua dicit pſ̄. Do/
mum tuā dn̄e decet ſanctitudo in longi/
tudinem dierū id eſt in ꝑpetuū. Si eniꝫ

eccleſie noſtre dicanł ſancte q2 rebus ſan
ctis dedicate: quāto magis illa celeſtis ci
uitas debet dici ſancta in quā nihil imū
dum: nihil coinquinatū intrabit Apoc.
xxij. Foris canes et venefici et impudici
homicide ⁊ idolis ſeruiētes: ⁊ omis qui
amat ⁊ facit mendaciū Nico. de lyra. Fo
ris canes. i. guloſi ⁊ detractores cōtra bo
nos latrātes. ⁊ venefici. i. inuidi veneno
inuidie pleni ⁊ impudici ſeipſos inficiē
tes ⁊ homicide corporales ⁊ ſpirituales
⁊ idolis ſeruiētes quod eſt peccatū dire
cte cōtra deū: ⁊ oīs qui amat ⁊ facit men
daciū. Jlle amat qui delectał mendacia
pferendo: ſed ipocrita facit mendacium
Naz ipocriſis eſt mendaciū in facto. hec
ille. Tales nō ſunt digni tam ſctā habi
tatione. Sed ſicut dicił eodem ca. ſedes
dei ⁊ agni in illa erunt: ⁊ ſerui eius ſerui
ent illi: ⁊ videbūt faciē eius: ⁊ nomē eius
in frontibus eoꝝ. Jſtud ergo habitaculū
nō immerito vocari poteſt ſanctū: qm̄ de
dicatum ad gloriā ⁊ beatitudinē omniū
ſaluandoꝝ. Ad quā introducemur dum
nobis dicef. Uenite benedicti ⁊c̄.

Sexta gloria cor-

poris erit vocalis collaudatio
Unde glo. ſup illud ps Exul
tationes dei in gutture eoꝝ ait. Exulta
tiones dei nō ſui erūt in gutture eorū vel
faucibus. i. in lingua. Sic eniz letabunł
in cubilibus ⁊ faucibꝫ. i. in corde ⁊ lingua
vt nō ſibi tribuant q boni ſunt ſed deo a
quo acceperunt q ſunt. Et in glo. illius
verſus. Ut faciāt in eis iudiciū dicił. Jn
corde ⁊ lingua nō deſinēt laudare deuz a
quo eterna habēt. Et ita ſup eodē verſu
Exultationes dei in gutture eoꝝ ait Ni
co. de ly. Tunc in corporibꝫ glorioſis erit
laus vocalis ſm q doctores tenēt: ⁊ pba
biliter. Et ratio Richardi ad hoc eſt ta
lis: q2 ſenſus ppinquiores ſunt aīe q̄z cor
pus: ſed corpus ppter beatitudinē aīe p̄
miabił ergo et ſenſus p̄miabił aliq̄ dele
ctatione: ſed delectatio non poteſt eſſe in
ſenſu ſine actu. Jtē natura humana erit
in beatis in maxima pfectiōe ſed pfectio
re ſunt ſenſus ſuis actibus ꝯiuncti q̄z nō
ꝯiuncti: ergo in beatis oēs ſenſus erunt
in actibus: hec ille. Collaudabūt igitur
ſancti in regno celoꝝ. i. ſimul laudabunt
vocaliter deum ppter q̄ttuor ſpecialiter.

Primo ppter eoꝝ creationē.
Secūdo ppter eorū redemptionē.
Tertio ppter eoꝝ glorificationē.
Quarto ppter eoꝝ gratificationē.

Primo ppter eoꝝ creationē. Nam co
gnoſcentes ſe fuiſſe factos ad imaginez
trinitatis: iuxta illud Geñ. i. Faciamus
hoīem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē nr̄am:
nō immerito debebūt vocibus magnis
deuz collaudare. Quid eni nobilius: qd
maius potuit facere homini in ſua crea
tione q̄z creare eū ad imaginē ⁊ ſimilitu
dinē ſuā. O deus meus qd eſt hoc q fa
cti ſumus ad imaginē tuaz ⁊ ſimilitudi
nē: vbi ait Nico. de lyra: dicit faciam⁹ in
plurali ad denotandū pluralitatē in diui
nis: verūtn̄ q2 iſta pluralitas ſtat in vni
tate ſimplicis eſſentie ideo ſubdit in ſin
gulari nr̄am: imago eni cōſiſtit in aīa q̄z
tū ad ppietates naturales ſcȝ memoriā:
intellectū: ⁊ voluntatē: ſimilitudo aūt eſt
in gratuitis: ⁊ ideo ſimilitudo eſt q̄dā p
fectio imaginis: q2 grā pficit naturā: hec
ille. Eādē auctoritatē tractat mgr̄ ſentē.
di. ij. pmi. de cuius vlteriori pſecutione ſi
leo. Et reuera hoc eſt multū mirabile q
nos ſumus facti ad imaginē btiſſime tri
nitatis: nō dico ſm corpus: ſed ſm aīam
de quo nūc videmur modicū recordari:
⁊ ſi recordamur modicū videmur eidez
p tanto bñficio grati. De natura imagi
nis eſt q cōformemur illi rei cui⁹ eſt ima
go: ⁊ q ipam q̄tuz eſt poſſibile repſentet
Eſſe igitur ad imaginē dei obligat nos
ad mundiciā aīe: ⁊ ad virtutes: ⁊ ad opa
bona facienda: ſed heu poſſumus dicere
cū ps. Homo cū in honore eſſet nō intel
lexit cōparatus eſt iumētis inſipiētibus
⁊ ſimilis factus eſt illis. Sed exiſtentes
in celo empireo poſt reſurrectionē gene
ralē collaudabūt deum de tanta bonita
te ipſius creatoris ſcȝ q ipſos creauit ad
ſuam imaginē per quā fuerūt grē et glo

rie ſuſceptiui dicentes adinuicē. Benedicamus patrē et filiū cum ſancto ſpiritu laudemꝰ ⁊ ſupexaltemus eū in ſecula. Tunt alij reſpondētes poterunt dicere. Benedictus es dñe infirmamēto celi et laudabilis ⁊glorioſus ⁊ ſupexaltatus in ſecula: quia ad tuā imaginē nos creaſti: ⁊ hoc de p̄mo. Secūdo collaudabūt deum ꝓpter ſuam redemptionē ⁊ hec materia maxime laudis: naꝫ collaudabūt patrē: quia vnicū filiū nobis miſit dicentes illud Apoca.vij. Benedictio ⁊ claritas ⁊ ſapiētia: ⁊gratiarūactio: honor: virtus ⁊ fortitudo deo noſtro in ſecula ſeculorū Amen. Laudabūt filiū qui carnē noſtrā aſſumpſit: viam paradiſi nos docuit: ſacramēta inſtituit pro ſalute nr̄a: morteꝫ turpiſſimaꝫ ſuſtinuit ⁊ redemit a morte eterna. Quā laudē quē cantum poteris dicere pro tantis beneficijs. Certe illud Apo.v. Digenus eſt egnus qui occiſus eſt accipere virtutē ⁊ diuinitatē: ⁊ ſapiētiam: ⁊ fortitudinē: ⁊ honorē: ⁊ gloriā: et benedictionē. Collaudabūt ſpiritū ſanctū qui in virginē vt mater dei eſſet ſuꝑuenit qui apl'os omniū genera linguarū vt eccleſiam inſtruerēt edocuit: ⁊ multa alia beneficia cōtulit dicēte illud Sap̄. xij. O q̄ȝ bonus ⁊ ſuauis eſt dñe ſpiritꝰ tuus in oībus: iſte erūt laudes: iſte cantilene: iſta dulcia carmina: ⁊ ſimilia que dicent oēs ſancti ⁊ ſancte in illa curia celeſti. Cogita ſi potes q̄ȝtuꝫ gaudiū erit in tantis melodioſiſſimis cantibus. Quis poſſet capere. Certe nullus viuens. Tales nō ſunt cantilene hominū mundanorum ⁊fatuarū mulierum que cōmuniter ſunt inhoneſte ⁊ magis ad malum q̄ȝ ad bonū ꝓuocant: ⁊ quibꝫ cōmittunt̄ peccata multa ducētia ad ploratū inferni. De quolibet hoꝝ ꝓphetauit dauid ⁊ pro eis dixit. Benedicā dñm in om̄i tēpore: ſemper laus eius in ore meo. Et hoc de ſecūdo. Tertio vero collaudabūt deuꝫ propter eoꝝ gratificationē: nam deo faciēte gratiam receperūt in ſacramētis ⁊ alias qua meruerunt vitam eternā Roma.vi. Gratia dei vita eterna. Iſta ē gratia gratum faciēs que eſt diſpoſitio per quā anima placens deo efficitur ⁊ eius beniuolentiam aſſequit̄ per quam imago dei in anima deformis iterū reformat̄ que etiā bonos a malis diſcernit: quia ſm Aug. ſuper Ioh. Sola dei gratia redempti a ꝑditis ſunt diſtincti. Et iſta gratia vt expreſſius dicam eſt quedā ſpiritualis forma que in anima a deo immediate creat̄ per quā anima ipſi deo cōfortat̄ diligit̄ ⁊ ad vitam eternā acceptat̄. Hec autē eſt fons mentis depuratiuus: ipſa enim lauat ſordes peccati. Ab ip̄a plures riuuli virtutū emanant. Et ſicut fons ad locuꝫ fluit inferiorē: ſic ad locū humiliorē gratia Iaco.iiij. Deus ſuperbis reſiſtit: humilibus autē dat gratiam. Iſta eſt pons ſuſtentatiuus ne homo cadat in fluuiuꝫ inferni ⁊ de vna rip̄a ad aliam tranſibimus.i.de hoc mundo ad gloriā. Super iſtum pontē poſiti mortis periculū nō timemus: ideo ait apl's Hebre.xiij. Optimū eſt gratia ſtabilire cor Act.xv. Per gratiā dñi ieſu credimus ſaluari. Hanc igitur gratificationē ſancti cognoſcētes ſe habuiſſe a deo dum fuerūt in via ſpecialiter ſuꝑ hoc referent gratiarūactiones di.in ps̄. Non mortui laudabunt te dñe neq̄ȝ oēs qui deſcendūt in infernū. Sed nos qui viuimus benedicimus dño per gratiā quā dediſti nobis in mūdo benedicimus dño ex hoc nunc ⁊ vſq̄ȝ in ſeculum. Et hoc de tertio. Quarto ꝟo collaudabunt dñm ꝓpter glorificationē iſta eſt vltima ⁊ ſumma cauſa gaudendi cantandi ⁊ deum collaudādi qui tanta conferet bona pro meritis incōparabilibus ad talem gloriā de qua ⁊ ſi aliquid diximus nihil tamen cōparatiue diximus ad ea bona que ibi vere ſunt. Ideo ait ꝓpheta. Beati qui habitant in domo tua dñe in ſecula ſeculoruꝫ laudabunt te. Et Apoca.xix. Audiui vocem quaſi multarum turbarū in celo dicentium alleluia. Laus ⁊ gloria ⁊virtus deo noſtro. Et ſequit̄. Gaudeamus ⁊ exultemus et demꝰ gloriā deo noſtro quia venerunt nuptie agni ⁊ vxor eius preparauit ⁊ datum eſt

ei vt cooperiat ſe biſſinū ſplendens cādidum. Iſtud biſſinum eſt duplex ſtola ſcȝ gloria aie ꝛ corporis. Sic igitur patet ꝙ ibi erit vocalis collaudatio ad quā vocabimur dū nobis dicet. Venite bn̄dic. ꝛc

Eptia gloria corporis erit delectabilis viſio. Quomodo autē fiet talis viſio declarat Richar. dicens: ꝙ duplex eſt immutatio ſenſus. Quedā quā cōcomitat naturalis organi trāſmutatio. Quedam quā talis trāſmutatio nō cōcomitatur: ſed patit ſenſus paſſione animali. In pͥma immutatione ſenſus ita recipit formā ſenſibilis ꝙ vere denominat ab ea vt cū homo ita ſentit calorē ꝙ inſtrumentum ſenſus eſt calidū. In ſecūda mutatione ita recipit ſimilitudinē forme ſenſibilis ꝙ non denominat ab ea ſicut patet in viſu. Viſus eni videndo albū nō efficitur albus. Albedo eni vniuoce nō predicat de albedine que eſt in pariete: ꝛ de eius ſimilitudie que eſt in oculo. Prima immutatio nō poteſt eſſe ſine materiali trāſmutatione que ſtare nō poſſet cū impaſſibilitate beatoꝝ. Sed ſecūda immutatio nō requirit de neceſſitate niſi quandaȝ immutationē ſeu paſſionē animalē. Sine hac aūt eſſe poteſt: quia ſenſus eſt quedā paſſio animalis loquēdo de actu ſentiendi. Secūdo ergo modo intelligēdo ꝙ in beatis ꝗlibet ſenſus erit in actu: quia talis paſſio ſenſus eſt eius ſecundaria pfectio. Hec ille. Erit igitur corporalis ꝛ delectabilis viſio rerum in quattuor principaliter.

Primo erit viſio aſſumpte humanitatis
Secūdo virginis ꝛ dei matris.
Tertio felicis ſocietatis.
Quarto celeſtiū claritatis.

Principalis igitur viſio erit aſſumpte humanitatis. Dictū eſt eni pͥus per Richardū ꝙ virtute ſupnaturali humanitatē chriſti oculis corporalib⁹ beati videbūt: in quocūꝗ loco celi empirei fuerint Si pulchrū eſt videre regem in ornamētis regalib⁹: quāto magis pulchrū ꝛ delectabile erit videre regē regum in decore illo maximo quo fulgebit in celo. Vtiꝗ nihil amplius erit tam delectabile ſicut ipm ſic videre. Nunc eni nō ſaturat oculus viſu. Eccl. i. Sed videre tunc ſaturabit. Tūc quidē beatus ingredietur ꝛ egrediet ꝛ paſcua inueniet Iohā. x. Quia vt ait Nico. de lyra. Btūs reficiet interius in aſpectu diuinitatis: ꝛ exterius in aſpectu humanitatis ꝑ quā ſaluatus eſt. Iō dicit ī plurali paſcua. hec ille. Vt ad hāc delectabilē viſionem ꝑuenire valeamus multū diligēter debemus cuſtodire oculos nr̄os vt nō ꝑdamus tantā viſionē ipſius xp̄i. Ideo dicit ꝓpheta. Auerte oculos meos ne videant vanitatē in via tua viuifica me. Et ob hoc dicitur. Eccl. iij. Oculi ſapiētis in capite eius: caput nr̄m eſt xp̄us. In hoc capite debemus oculos collocare dicēte ꝓpheta. Oculi mei ſemꝑ ad dn̄m. Et ſi nunc nō poſſumus oculos corporales in eū figere: nec eū videre talibus oculis: debem⁹ tn̄ oculos figere ſpirituales ſcȝ intellectū et affectū vt inſpecta vita xp̄i ꝛ cōuerſatione ꝛ eius mādatis valeamus ei cōformari ſicut ſcriptor per hoc ꝙ oculos ad exēplar dirigit recte ſcribit vt dicamus illud. ij. Parali. xx. dn̄o. Cū ignoremus ꝗd agere debeamus hoc ſolū habemus reſidui vt oculos noſtros dirigamus ad te. Affectus etiā noſter debet in xp̄o capite collocari vt attēdentes que ꝓ nobis fecit ꝛ quāta beneficia nobis cōtulit: ꝛ cōferre ꝓmiſit ipm ſuper oīa diligamus. Sed heu multi ſunt ſimiles porcis ꝗ fructus ab arbore deuorant: ꝛ oculos ad arborē nunꝗ leuāt: de quib⁹ dicit in pſ. Oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Nā tota eoꝝ attentio ꝛ affectio ē ad hec terrena. Et vere ſicut oculus ſm̄ diuerſitatē rerū diſtantiū eſt cognitiuus: qꝛ rem quā videt a remotis iudicat paruā ꝛ quam videt de ꝓpe iudicat magnā vt apparet in ſole quē paruū iudicat cū tn̄ ſit octies maior tota terra. Sic eſt de pctōrib⁹ a deo ꝛ a celeſti pm̄io per peccati diſtantiā plurimū elōgatis. Nā vt dicit pſ. Lōge a pctōribus ſalus

erit delectabilis viſio

ideo ⁊ celeſte premiū paruipendūt. Ter
rena vero quib⁹ per amorē ſunt ꝓpinqui
magnipendūt ⁊ caripēdūt. In quoꝝ ꝑ/
ſona dicit̄ Iſa. xxxviij. Attenuati ſūt ocu
li mei ſcꝫ in excelſo. Sed aſpicientes ter
rena habēt oculos fortes ⁊ iudicāt talia
eoꝝ affectioni ꝓpinqua fore magna. Ecō
tra iuſtoꝝ oculis celeſtia eoꝝ affectioni
ꝓpinqua videnť maxima: dicētes cū pro
pheta. Ego cognoui ꝙ magnus eſt dn̄s
terrena vero cū ſint a iuſtis remota par
ua videnť: imo q̄ſi nulla Jere. iiij. Aſpe/
xi terrā ⁊ ecce vacua erit ⁊ nihil. Leuem⁹
igitur oculos nr̄os ad deū ſicut legimus
de ſancto martino ⁊ plurib⁹ alijs ꝙ ocu/
lis ac manibus in celū erat ſemꝑ intētus
vt mereamur xp̄m videre oculis corpo/
ralibus in aſſumpta humanitate: q̄m il/
la erit maxime viſio delectabilis Et hoc
de p̄mo. Secūdo dixi ꝙ erit delectabi/
lis viſio virginis ⁊ dei matris. Hec enī
poſt xp̄m maxime erit pulchra ⁊ excellēs
in dotibus corporis: ⁊ in gloria illius: et
ideo erit multū delectabile ipam virgi/
nē ⁊ dei matrē videre. Hec enī poſt chri/
ſtuꝫ ſpecialiter erit dilecta ab oībus ſan
ctis. Nam cognoſcet̄ ab oībus ꝙ ipſa eſt
mater dei: cognoſcet̄ ꝙ ipſa mediāte ſūt
redēpti: ꝙ ipſa fuit aduocata eoꝝ dum
erāt in mūdo: ⁊ multa alia beneficia cog
noſcēt que nūc ignorāt: que tn̄ ipſa ꝓcu/
rante fuerūt eis collata: ideo ſumme eaꝫ
diligēt ⁊ amabūt: ⁊ maximā reuerētiam
exhibebūt. Et nō ſolum hoīes: ſed etiaꝫ
angeli q̄ſi reginā celoꝝ: ⁊ dominā ange/
loꝝ honorabūt: ideo oēs ipam cū maxi/
mo gaudio videbūt. Cum q̄to gaudio
videres matrē dulciſſimā ſi eſſet regina
pacifica ⁊ maxima ꝓſperitate totius or/
bis Vere tale gaudiū nihil eſt ad gaudi
um illud q̄d habebūt ſancti de ſanctiſſi/
ma matre dei. Hanc autē gloriā et pul/
chritudinē virgo mater dei meruit ſuis
maximis virtutib⁹ ſcꝫ humilitate: caſti/
tate: ⁊ charitate. Hec aūt nō habuit ocu
los ſupbos: nā oculi ſublimes p̄tendūt
elationē animi: dicēte Grego. in morali
bus. Cordis ſupbia vſqꝫ ad membra fo
ras oſtendit̄ ⁊ per oculos citius iudicat̄.
Sciebat eniꝫ virgo benedicta ſcriptum
eſſe Iſa. v. Oculi ſublimiū deꝓmenť: di
cereqꝫ potuit illud pſ. Dn̄e non eſt exal
tatū cor meum: neqꝫ elati ſunt oculi mei:
neqꝫ ambulaui in magnis. Sciebat inſu
per ꝙ ſupbia excecat oculū rationis: vn
de in figura dicit̄ de aſſyrijs qui interpre
tant̄ ſublimes. iiij. Reg. vi. Percute gen
tem hanc cecitate. Vere patit̄ oculus ſu
mo ſupbie ⁊ excecat̄ vt videre nō poſſit.
Juxta illud ꝓphete. Obſcurent̄ oculi eo
rum ne videant: vnde inter oēs paſſiōes
miſerabilior eſt ipſa cecitas: nam ipa eſt
que decipit cecū in apprehēdendo: in iu/
dicando: ⁊ eligēdo. Jn apprehēdendo q2
cecus neſcit apprehēdere vtrum hoc ſit
album aut nigrū. Jn vidēdo: quia quan/
doqꝫ ſe iudicat ad orientē ire ⁊ vadit ad
occidentē. Etiā in eligēdo: quia loco au/
ri eligit cuprū. Jta cecus .i. pctōres mū
danas que ſunt nigre obſcure ⁊ viles re/
putat claras ⁊ nobiles. Et ecōuerſo etiā
peccator decipit̄ in iudicādo ſiue delibe/
rando: q2 ſepe fit vt deliberet ⁊ iudicet ire
finaliter ad paradiſum: ⁊ tamē vadit ad
infernū: decipit̄ etiā quia cōmuniter eli/
git denariū pro paradiſo Sopho. i. Am
bulabunt vt ceci quia dn̄o peccauerunt.
Tales igit̄ pericula peccati non perpen
dunt. Virgo autē humilis clariſſime vi
dens oīa ad ſalutē neceſſaria ad tantā ꝑ
fectionē puenit vt in curia celeſti ſit dele
ctabile eā videre ab oībus beatis Et hoc
de ſecundo. Tertio erit viſio delectabi
lis felicis ſocietatis. Quot erūt beati in
illa celeſti gloria ſolus deus ⁊ cui reuela
re voluit nouit. Certū eſt tn̄ ꝙ btōꝝ erit
maximus numerus. Sicut dicit̄ Apoc.
vij. Cogita igit̄ quantū gauderes ſi ha/
beres maximā multitudinē fratrū mul/
tū a te amatoꝝ ⁊ videres oēs eos in ma
xima ꝓtāte in maxima gloria ꝑpetua: et
in qua null⁹ poſſet eos moleſtare. Vere
tu plus diliges quēlibet ſcm̄ in paradiſi
gloria quā vnq̄ dilexeris aliquā ꝑſonā
in hoc ſeculo: ⁊ per cōſequēs plus gaude
bis videre illos i illa gloria q̄ gauderes

de quibuſcūq; amicis huius mundi exi/ſtentibus in quacūq; excellētia mūdana ſiue in papatu ſiue in gloria regali. Oīs igit̄ mortalis hoc gaudiū intelligere po/terit: quod tamē nō erit pncipale gaudiū Ab illa celeſti curia oīs inuidia erit elō/gata: que tñ in hoc mūdo multū regnat Nullus eni3 triſtabit̄ de bono alterius: ſed gaudebit vt dictū eſt. Nunc vero in/uidia filia elationis habet curſum ſuum Ex eo enim q aliquis vult alij preferri eius inuidet pſperitati: ideo inuidia di/citur a non videndo: quia non poteſt vi/dere bona alioꝝ. Hec enī eſt qua mediā te diabolus pcurauit caſum pmoꝝ parē tu3: qua mediāte cayn interfecit abel fra trem ſuū: qua mediāte ioſeph venditus eſt a ſuis fratribus: qua mediāte xp̄us a iudeis crucifixus eſt. Dicente ſcriptura. Matth. xxvij. De ipſo pylato: q ſciebat q per inuidiā tradidiſſent eu3. Inuidia immediate opponit̄ charitati que deus eſt. Non ſic de illis qui ſunt vel erunt: in gloria: ſed id vere de illis dicet̄ qđ ſcribit̄ pmi Macha. viij. Oēs obediunt vni: ꝛ non eſt inuidia: neq; zelus inter eos. Et hoc de tertio. Quarto dictum eſt q ibi erit delectabilis viſio celeſtiū claritatis. Nō enim ſolum delectabiliter xp̄m vide būt aut virginē glorioſam aut tantā ſoci etatē: ſed etiā videbunt oculis corporeis illud maximū ꝛ pulcherrimū pallacium celi empirei: ꝛ quecūq; voluerint videre in tota mūdi machina videbūt. Unde ſi cut pulchritudo domos facit ad ſolaciū et complacentiā atq; delectationē hoīm ſic vtiq; pulchritudo illius perpetue do/mus ꝛ habitationis faciet ad gaudiū et delectationē ſanctoꝝ. Si tantū delectāt pulchra caſtra pulcherrime domus ꝛ ha bitationis huius mūdi in eis habitātes vt vix velint ea dimittere: quid faciet il/la domus regia que ſine cōparatiōe pul/chrior erit oībus palacijs que vnq; fue/runt etiā ſi oīs illarū domorū pulchritu/do poſſet ſimul eſſe Hec eſt domus de q̄ dicit̄ in ps. Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹ Cogitemus igit̄ fratres q nō habemus hic ciuitatē manentē ſed futurā inquiri mus Hebreo. xiij. Ait enim propheta. Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi Et que ſint dicta reſpondet. In domum domini ibim⁹ Et ſi eſt leticia in ſpe quā to plus in re. Uere multi videntur de his nihil credere et per conſequens eſſe infi/deles cum tantam diligentiam videan/tur habere de iſtis domibus tranſitorijs ꝛ de illa celeſti nō curent. Hec ergo cele ſtis habitatio dabit̄ vt ppetuo in illa de/lectabiliter viuant his quibus dicetur. Uenite benedicti patres mei ꝛc. Et hoc de ſeptimo pncipali.

Ctaua gloria cor

O poris erit grata multum audi tio. Dictum eſt prius q omnes ſenſus erunt cum ſuis actibus ꝛ hoc ra/tionabiliter: quia ſi ſit ibi vocalis collau datio: ſicut prius dictum eſt: etiā creden/dum eſt q ille voces audientur a beatis cum in ſuis corporibus nulla membra vel organa deſint. Uidemus enim expe rimentaliter q magna eſt delectatio et complacentia in cantu bene ordinato et proportionato. Sic credendum eſt q il la celeſtis congregatio delectabiliter au diendo tot et tam dulces voces ordinet Unde ibi erit gratiſſima auditio ex qua tuor. Et.

Primo ex vocū ſonoritate.
Secūdo ex multoꝝ quātitate.
Tertio ex dictoꝝ veritate.
Quarto ex cunctoꝝ bonitate.

Erit igit̄ mirabilis ꝛ gratiſſima melo dia in auditu ex vocū ſonoritate. Vox q̄ dē grauis rauca aſpera et diſſona valde eſt vituperabilis ꝛ nociua: ꝛ diſcordie in armonia generatiua ꝛ audit⁹ audientiū attediatiua: imo vox vni⁹ ſi ſit diſſoluta multoꝝ bene canentiū turbat vocē: vt ait Pe. de berchi puo: ſ3 vox dulcis ꝯſona et ordinata multas habet laudabiles ꝓprie tates. Eſt eñ vox dulc3 letificatiua ꝛ amo ris excitatiua: puritat3 cōplexionis oñſi/

ua: laudis ⁊ ꝑconij magnificatiua: hec ille. Quis dubitare debet ꝙ in illis glorioſis coꝛpoꝛibꝰ ꝑfectiſſime diſpoſitꝫ hec oia ſint. Uere credendū eſt ꝙ ibi erunt voces dulciſſime auditui maximā melodiam faciētes multū reſonātes letificantes cūctos exiſtētes in illa ſacra ſocietate. Uox eni formatꝛ ꝑncipaliter ex cānalibus gutturis ⁊ foliculis pulmonis que ſi ſunt lenes ⁊ tēperate dulcē ⁊ temperatam ⁊ equalē reddūt vocez. Ibi vero oia que faciūt ad vocem iocundā ⁊ ꝑfectam in vnū cōcurrēt. Unde hec vox erit de q̄ ꝓpheta in pſ̄. Uox dn̄i in virtute vox dn̄i in magnificētia. Et dicitꝛ vox dn̄i: qꝛ ois vox ſanctoꝝ erit ꝑncipaliter ad gloꝛiā et honoꝛē dn̄i ⁊ magnificētiā beatiſſime trinitatꝫ: ſicut magis dicetꝛ in tertio articulo. Si eni nunc voces hoim bene cantātiū: aut etiā oꝛganoꝝ: aut alioꝝ inſtrumētoꝛū ſint gratiſſime auditui noſtro quanto magis voces ille ſine cōparatione dulcioꝛes et melius reſonātes erūt auribus ſanctoꝝ gratioꝛes. Legimus eni ꝙ ſyrena eſt monſtrū marinū habens in vmbilico ⁊ ſurſum foꝛmā virginis: inferius figurā piſcis. Que ſyrena dicitꝛ a dulcedine cantus: qꝛ ſui cantus dulcedine nautas trahit ⁊ eos doꝛmire facit: quos cuz viderit cōſopitos ad nauē accedit ⁊ quē poterit capere ſecum ducit et ꝑferens ad locum ſuū ipm ſecū cōuenire cogit qui ſi noluerit vel non poterit ipſum perimit ⁊ eius carnez deuoꝛat. Hec Bartho. in libꝛo ꝓpꝛietatū. Tales ſunt cantus cōmuniter huius mūdi: ⁊ mulierū maxime in choꝛeis ⁊ alijs locis. Unde diabolus in hoc aſſimilatꝛ cuſtodi poꝛcoꝝ qui quādo vult poꝛcos ſuos cōgregare facit vnū clamare: ⁊ ſic oēs alij clamāt ⁊ veniūt. Sic diabolus quādo vult cōgregare exercitū ſuum facit vnā mulierē clamare in media villa: ⁊ tunc oēs ſtulti ⁊ ſtulte cōueniunt ⁊ ibi capiuntꝛ multis peccatis ⁊ tandem ad infernū deducuntꝛ. O chariſſimi nō eſt hic locus cantādi tales cātilenas: ſed magis flendi. Lu. vi. Beati q̄ nūc fletis qꝛ ridebitis Et ſequitꝛ. Ue vobis qui ridetis nunc: qꝛ lugebitis ⁊ flebitis. Sicut eni ſponſa que recipit alienū nō meretur cōſolari ſed flagellari. Sic aia nō meretꝛ cōſolationē illius celeſtis patrie q̄ recipit alienū Bernar. Delicata eſt diuina cōſolatio ⁊ nō datur admittētibꝰ alienaz. Abſtrahe igitur te a cantn fatuo vt poſſis audire illā eternā iubilatōez: de q̄ Canti. ij. Ait ſponſus .i. xp̄s ſponſe .i. eccleſie deſiderās noſtrā ſalutem. Sonet vox tua in auribꝰ meis Uox eni tua dulcis. Si chꝛiſtus ſit dulcis vox cuiuſlibet beati: nō immerito debet eſſe dulcis alteri beato. Et ſic patet quō erit gratiſſima auditio ex vocū ſuaui ſonoꝛitate. Secūdo erit gratiſſima ex multoꝝ quantitate Nō enim erit vna vox tantū reſonans et dulciter iubilās: ſed erūt tot voces quot ſancti: de qua multiplici voce: ait Iohā. Apoca. xiiij. Audiui vocē de celo tanꝙ̄ vocem aquarū multarū ⁊ tanꝙ̄ vocez tonitrui magni: ⁊ vocem quā audiui tanꝙ̄ cythareodoꝝ cytharizātiū in cytharꝫ ſuis ⁊ cantabāt quaſi canticū nouū. Dicit ergo Ioh. Audiui vocē experimentē mihi de gaudio celi tanꝙ̄ vocē multarū .i. multoꝝ populoꝝ ſiue ſctōꝛū qui ex multis populis electi ſunt qui dicuntꝛ aqua ꝓpter fluxum ſucceſſiue generationis. Dicit etiā tanꝙ̄ vocem tonitrui magni: qꝛ longe late auditꝛ. Et dicitꝛ vox tonitrui ꝓpter magnā expꝛeſſionē vehemētis deſiderij quo deſiderant laudare deum. Sicut enim tonitruū generatꝛ ex vapoꝛe incluſo: in nube quez cōtinere nō pōt. Sic ſancti in patria nō poſſunt cōtineri deſideriū ſuuz quin vocibus illud expꝛimāt Dicente ꝓpheta in pſ̄. Exultabunt ſancti in gloꝛia. Exultare eſt pꝛe gaudio q̄ſi extra ſe ſaltare. Sequitꝛ. Et vocē quā audiui ⁊c̄. Hic cōmendatꝛ illa melodia ab inſtrumēto muſico. Cythara lignum habet cui oēs coꝛde ſunt fixe Hoc lignū deſignat meritū dn̄ice paſſionis quā in ligno crucis ſuſtinuit cui oia merita ſanctorū affixa ſunt ⁊ cuius virtute oia efficaciam habent qꝛ ſine illo nullū ſonū reddūt Beati ergo in patria ſua xp̄o attribuūt:

ideo coꝛdas ſuas ligno extendūt: ⁊ dum
merita in ſingulis coꝛdis.i. ſanctis cōpu
tando vident coꝛreſpōdere pꝛemia: reſul
tat huiꝰ cythare.i. ſocietatis ſanctoꝝ ſua
uiſſimū vocis gaudiū. Et ſequit̃. Et can
tabant quaſi canticū nouū: qꝛ hoc canti/
cum tm̄ placebit per infinita ſecula quā
tum illa hoꝛa qua pꝛimo incipiet̃: ⁊ ideo
ſemꝑ reputabit̃ nouū. Hoc eſt canticuꝫ
de quo ait ꝓpheta in pſ̄. Cantate domi/
no canticū nouū. O ineſtimabilis melo
dia. O incōparabilis iubilatio: qͦs te me
rebit̃ audire. Nonne hi qui gaudēt plus
de ſua infidelitate: ꝙ̄ iuſti de fide q̇ ſimi/
les ſunt cigno qui ꝓpe moꝛtē ſuam dulci
ter cantat: ſimiles etiā delphinis ⁊ ſyre/
nis: qui tunc ſaltāt ⁊ gaudēt qn̄ tēpeſtas
in mari debet inſurgere. Sic multi gau/
dent in moꝛte peccati Certe tales nō me
rētur audire illā vocem dulciſſimā qꝛ ex
gaudio taliū ſequit̃ tēpeſtas dānationis
eterne: de q̇bus dicit̃ Job.xxi. Exultant
luſibus ⁊ tenēt timpanū ⁊ cytharā ⁊ gau
dent ad ſonitū oꝛgani. Ducūt in bonis
dies ſuos ⁊ in puncto ad inferna deſcen/
dūt: qui dixerūt deo recede a nobis ſcien
tiā viarū tuarū nolumus. Ceci qui non
vident lucē cōmuniter ſunt triſtes: vn̄ di
cit Thobias ca.v. Quale gaudiū mihi
erit qui in tenebꝛis ſedeo ⁊ lumē celi non
video. Sic ſine lumine gratie nullū po/
teſt eſſe gaudiū ſpirituale: ⁊ ideo qui per
peccatū lumine gratie ſunt ꝓuati nunq̄ꝫ
ꝑfecte gaudēt: qꝛ ſemꝑ poꝛtāt ſecuꝫ cau/
ſam triſticie ſcꝫ remoꝛſum cōſciētie ꝓ cri
minibꝫ que fecerunt: in pſ̄. Nō gaudebit
inimicus meus ſuꝑ me ſcꝫ inimicus gr̄e
nō gaudebit de ea: ſed timoꝛ dei delecta
bit coꝛ ⁊ dabit leticiā ⁊ gaudiū. Eccl̕e.i.
Talibus dabit̃ gaudiū illius eterne iu/
bilatiōis: ⁊ hoc de ſecūdo. Tertio dictū
eſt ꝙ in illa eterna gloꝛia erit grauiſſima
auditio ex dictoꝝ ꝟitate bonis enī bona
placēt Ad hoc ergo ꝙ cātus placeat deo
opoꝛtet ꝙ placeat ei cātoꝛ materia foꝛma
⁊ finis. Et in hoc duo vltima pūcta ſimꝉ
poſſūt declarari. Cantoꝛē q̇dē duo faciūt
placere iuxta xp̄m: ſcꝫ affectio mūda ⁊ in

tēio recta. Vn̄ ſicut vox mūda facit pla
cere cātū: ſic affectio mūda: iō nō eſt gra/
tus cātus repꝛoboꝝ Jſa.xxxviij. Ait eze
chias. Dn̄e ſaluū me fac ſcꝫ a pctis: ⁊ pſ̄
nō.cā.c.diebꝫ ⁊c̃. Secūdo requirit̃ ꝙ ſit
intentio recta: ſicut vox placet alta: inten
tio enī recta facit attingere ad altiſſimū
Jn pſ̄. Cantabo dn̄o qui bn̄fecit mihi: et
pſ̄.n.d.altiſ. Nō minimo ꝓpter cupidita/
tē: nō mundo ꝓpter vanā gloꝛiā: non car
ni ꝓpter laſciuiā: ſed dn̄o ꝓpter eius lau/
dem. Vn̄ dicit̃.ij. Paral̕.xx. Qꝛ ioſaphat
ſtatuit cātoꝛes dn̄i: vt laudarēt euꝫ. Ve/
re tales ſunt cātoꝛes illius ſuꝑni templi
quia mūdi a peccatis ⁊ oēm cantū ſuum
faciūt ꝓpter deum: ideo eoꝝ cantus ſum/
me placet ipſi deo: ⁊ cunctis ipis cantoꝛi
bus. Si enī cantoꝛ diſpliceret quantūq̄ꝫ
ꝙ bene ageret cātus eius nō placeret ipi
odienti. Jbi vero ſcꝫ in gloꝛia erit maxi/
mus amoꝛ vnius ad alterū: ⁊ ideo cātus
talium multū erit gratus oībus ibidem
exiſtentibꝫ. Videmus enī ꝙ matres que
multū diligūt natos ſuos ſi vident ſiue
audiunt eos bene cantātes in diuino ſer
uitio multū delectant̃. Cantabūt inſuꝑ
dn̄o vt dictū eſt figurati ꝓmi. Paral̕.xvi
Vbi dicit̃ ꝙ dauit conſtituit coꝛam arca
dn̄i ſacerdotes canere iugiter. Placet eti
am cantus quando materia eſt pulchꝛa.
Materia aūt cantus btōꝝ erit de benefi
cijs diuinis: in pſ̄. Cātabimus ⁊ pſalle/
mus virtutes tuas. Cātabūt igit̃ de vir
tute ⁊ potētia dei: quam oſtēdit in mūdi
creatione: de eius miſcdia quā oſtēdit in
nr̄a redēptione: de eius clemētia quā oſ̄
dit in beatoꝝ ſaluatione: ⁊ de multis ali
is que longū foꝛet enarrare. Dicēte ꝓphe
ta in ꝑſona cuiuſlibet beati. Miſericoꝛ/
diā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e. Placet ite/
rū cantus qn̄ fit letando humiliter: ſicut
cātus auiculaꝝ letioꝛ eſt et magis gratꝰ
quā cātus magnaꝝ auiū. Vtiq̄ꝫ cantus
beatoꝝ fiet cū magna humilitate ⁊ reue
rentia ad ipm deū ⁊ ad ſeinuicē: ideo erit
gratiſſimꝰ. Jdeo in ꝑſona cuiuſlibet ſcti
dicit ꝓpheta. Gaudebūt labia mea cū cā
tauero tibi: ⁊ aīa mea quā redemiſti Vn̄

talis cantus in omni humilitate factus
delectabit: ⁊ ſeipm̄ cantantē ⁊ cūctos au
dientes. O quāta leticia quantū gaudi/
um quāta exultatio erit in auditu tanto/
rū cantantiū. Quis poteſt hec cogitare
certe nullus mortaliū O quantū debent
optare huiuſmodi cantū ⁊ maximā me/
lodiā: hij qui delectanť in cantibꝫ inho/
neſtis ⁊ laſciuijs alijs que ducūt ad īfer
num. Sed notate ꝙ ſicut oportet ꝓus fa
cere vigiliā ꝙ̃ feſtum: ſic oportet nos pri
us flere cū flentibꝫ: vt poſt poſſimus gau
dere cū gaudētibus. Placet vltimo can/
tus qn̄ eſt ſicut iam diximus in gratiarū
actione. Sicut filij iſrael cātauerūt poſt
tranſitū maris rubri di. ad inuicē illud.
Exo. xv. Cantemꝰ dn̄o glorioſe. Sic vti
ꝙ̃ cantabūt deo gratiarū actiones referē
do ſancti: qꝛ euaſerūt pericula maris ru/
bri. i. huius mūdi peccatis pleni. Uiden
tes aduerſarios ſuos. i. demones ⁊ acqui
eſcentes ſubmerſos. i. damnatos ꝑpetuo
in illo maximo mari igne et ſulphure et
alijs multis penis pleno qd̄ eſt infernus
Cantabūt inſuꝑ pro adeptione glorie di
cente. Tho. ca. xiij. Per vicos eius alle/
luia cantabiť. Alleluia em̄ eſt cātus gau
dij ⁊ exultationis. Interpretať eniꝫ all'a
laudate dn̄m: ⁊ ideo iſtud diciť eſſe canti
cum beatoꝝ qui ſcꝫ deum laudādo letan
tur ⁊ eum bn̄dicendo ⁊ amando cōtinue
occupanť. Iſtud etiā canticū inter cetera
eccleſia ſepius replicat ad denotandū ꝙ
laus diuina debet oībus ſumme placere
⁊ ab oībus ſumme deſiderari: vn̄ Apo.
xix. diciť. Et quattuor ſeniores ⁊ q̄ttuor
animalia adorauerūt deum ſedentē ſuꝑ
thronū dicētes. Amē all'a. Unde in ca.
illo quater poniť hec vox all'a ꝓpter ſacra
mentū trinitatis ⁊ vnitatis. Talis igiť
cantus maximā faciet in auribus ſctoꝝ
delectationē ex dictoꝝ ꝟitate ⁊ cunctorū
bonitate: quā gratiſſimā auditionē aſſe
quenť hij qbꝫ diceť. Uenite bn̄. pa. m. ⁊c̄.

n Ona gloria cor/

poris erit redolens odoratio
Pro quo notandū eſt ſm̄ Ri/
chardū ꝙ ꝑfectio glorie ꝓhibebit: ne ꝑfe/
ctio vnius potētie impediat alterius ope
rationē qd̄ non pōt facere natura in hoc
corruptibili ſtatu. Itē dicit ꝙ in corpori/
bus glorioſis erit odor in ſua vltima ꝑfe
ctione nullo modo per aliquā ſuꝑfluam
humiditatē depreſſus: ⁊ ideo ab eis mul
tiplicať odor ad olfactū ſine aliqua eua/
poratione. Hec ille. Et iuxta hoc poſſu/
mus dicere ꝙ ibi erit adoratio ex quat/
tuor maxime. Et.
Primo ex domini fragrātia.
Secūdo ex virginis p̄ſentia.
Tertio ex cetus exiſtentia.
Quarto ex ſui ſubſiſtētia.

Primo igiť erit ibi odoratio ſuauiſſi/
ma ⁊ delectiſſima ex xp̄i fragrātia. Cre/
dendū eſt em̄ ꝙ ſicut xp̄s excedit in glo/
ria corporis oēs ſanctos ⁊ ſanctas para
diſi: ita etiā excedit in his que cōſequun
tur huiuſmodi gloriā: quorū vnum erit
odor ille delectabiliſſimus qui multipli
cať in corpore xp̄i vſqꝫ ad olfactū cuiuſli
bet beati. Un̄ eccleſia cōſiderans huiuſ/
modi odorē excellentē ait ipſi xp̄o: illud
Cañ. i. Trahe me poſt te curremus in
odorē vnguentoꝝ tuoꝝ. Bonus odor cō
fortat ſpiritus corporales. Sic xp̄i odor
ſuauiſſimus magnā confert cōſolationē
⁊ delectationē oībus beatis. Sicut eniꝫ
videmus ꝙ in apotheca ſunt ſpecies re/
dolentes quarū vna plus redolet altera.
Sic credendū eſt ꝙ in illa ſūma apothe/
ca ſunt valde plures ſpecies. i. ſancti quo
rū vnus excellit alterū ī odore Un̄ xp̄s ꝗ
plus ceteris redolet figurari pōt per pan
theram: de qua diciť libro ꝓprietatū. vij.
Qꝛ ab ore eius exit odor aromaticus ſu
pra modū ſuauis: ⁊ ꝓpter eius ſuauitatē
oīa animātia ipſaꝫ ſequunť. Sic ipē xp̄s
eſt ꝓferens ex ſe odorem ſuauiſſimū: pro
pter qd̄ oēs ſancti ipm̄ ſequunť. De qui
bus diciť Apoca. xiiij. Sequunť agnum
quocūqꝫ ierit: hunc odorē ſi nō valemus
nūc ſentire: tn̄ poſſumus odorē ſue bone
vite quā debemus imitari ſentire ⁊ vide
re. Un̄ ipſe dicit Joh. viij. Ego ſum lux
mūdi. Qui ſequiť me nō ambulat in te/

nebris ſed habebit lumen vite dicit dñs.
Uita xpi ⁊ eius cõuerſatio fugat in no/
bis tenebras viciorum. Iſtud qḋ ſequitur eſt
apphẽſio cũ dilectiõe operãte eorum q̃ ſunt
neceſſaria ad ſalutẽ. Unde ſicut hõ ꝑ q̃n
q; ſenſus naturales cognoſcit oĩa: quia
oĩs noſtra cognitio incipit a ſenſu. Ita
per quinq; ſenſus ſpũales apprehẽdit q̃
ad ſalutẽ ptinent. Uidelicz per viſum ſa
pientie ⁊ diſcretions: ꝑ auditũ obediẽtie
⁊ ſubiectionis: per odoratũ redolẽtis cõ/
templatiõis: per guſtũ ſuauitatis deuo/
tionis per tactũ penetrabilis compaſſio
nis. Et ſicut nõ poteſt q̇s viuere ſi puetur
quinq; ſenſibus corporalib9: ⁊ mẽbrũ di/
citur mortuũ qḋ nõ ſentit. Sic anima ꝑ
gratiã nõ eſt viua niſi ſpiritualib9 ſenſib9
ſit dotata: imo ſi anima que ad ſalutẽ ꝑ
tinent ſentire nõ perpẽdatur: mortua iudi/
catur: ⁊ ideo ad ſpiritualiter ſentiendũ mo
net aplus. Phil'. ij. di. Hoc ſentite in vo/
bis qḋ ⁊ in xp̃o ieſu. Sentiamus igitur
mũdi pericula ſiue diſpẽdia. Hoc ſenti/
te cordis flagricia in vobis crucis ſuppli
cia in xp̃o celi ſolatia. Jeſu q̇ interpretatur
ſaluator Sed multũ de hoc nihil ſentiũt
Cauſa eſt: qr mẽbrũ nõ ſentit dolorẽ: ni/
ſi q̃diu manet in corpe. Oleũ mãdrago
re ſic hominẽ dormire facitq; nõ ſentit ſe
ctiones vel puncturas: ⁊ ſemẽ iuſquiami
ſi fiat de eo vnguentũ: ita ſtupefacit mẽ/
brũ cui apponitur q; q̃ſi totaliter ꝑdit ſen/
ſum. ſic liniti oleo roſario deliciarum reple
ti ſemine diuiciarũ: chriſti bonum odorẽ
non ſentiũt: imo quaſi inſenſibiles rema
nent. Sap. iiij. In cõſtantia cõcupiſcen/
tie tranſuertit ſenſuz. Nõ ſic chariſſimi:
ſed ſentiamus xp̃m donec inueniamus
ip̃m. Sicut canis dum ſentit predã non
ceſſat donec eã inuenerit Et hoc de p̃mo
⁊c. Dixi ſecũdo q; in gloria erit redolẽs
odoratio ex p̃ſentia matris dei. Hec em̃
beata virgo: ſicut poſt filiũ ſuuz ſpecialẽ
habet corporis gloriã: ita ſpecialẽ habet
odorem: ⁊ ita etiã beati ex ea ſpecialem
ſenſationẽ olfactus cõſequuntur ⁊ ſpecialẽ
delectationẽ. Uñ de ea cantat ſancta ma
ter eccl'ia. Sicut myrrha electa odorẽ de

dit ſuauitatis ſcã dei genitrix. Cum em̃
ſit iã in corpore glorioſa: vt pie credim9
dedit odorẽ ſuum in celo empirei in quo
cum xp̃o filio ſuo regnat ⁊ regnabit per/
petuo: dabitq; illũ odorẽ toti curie cele/
ſti poſt diẽ iudicij. Hec etiam in hoc mũ
do flagrat per fame redolentiã Quanta
huius ꝟginis ſit in toto orbe fama vide/
ri poteſt ꝑ deuotionẽ ſingularẽ quã om/
nes chriſtiani habent ad eã Unde de ea
poſſumus dicere: illud Jo. xij. Domus. i.
eccl'ia impleta eſt ex odore vnguenti. Et
ipſa loquitur diuina ſapia. Eccl'e. xxiiij. di.
Quaſi balſamũ nõ mixtũ odor me9. Nã
ſicut in balſamo totũ eſt medicinale: ſcz
folia flores ⁊ fructus. Sic in virgine fo/
lia ſancte locutionis flores honeſte cõuer
ſationis: ⁊ fructus bone operatiõis: oĩa
fuerũt bona ⁊ dño accepta. Et in illo ca.
ponuntur aromatica ⁊ odorifica ad expreſ
ſionẽ bone fame ipſius. Nam ⁊ beatã in
quit Lu. x. Me dicẽt oẽs generationes
id eſt beatitudinẽ meã p̃dicando dilata/
bũt. Nec mirũ: quia per ipſam oẽs bene
ficiũ acceperũt: pctõres reconciliationẽ:
iuſti benedictionẽ ⁊ angeli reparationẽ:
ꝑ ip̃am deus opatus eſt ſalutẽ in medio
terre: ⁊ ideo ad ip̃am aſpiciunt vt ad ma
trẽ dei q̇ eſt fructus oẽs reficiẽs ſuo odo
re saluifico. Uñ ip̃a poteſt nobis ꝓferre
illḋ Geñ. xxvij. Ecce odor filij mei: ſicut
odor agri pleni. Hec eſt igitur dña que ſin
gulari odore fame nũc fragrat ⁊ fragra/
bit odore reali apud oẽs ſanctos in glo/
ria celeſti. Et hoc de ſcḋo. Dictũ eſt ter/
tio q; in celo erit odor redolẽs ex cetus aſ
ſiſtentia: nam ⁊ cõſequẽter credendũ eſt
q; oẽs illius celeſtis apothece ſpecies. i.
ſcti ſingulari odore redolebũt ſcḋm plus
⁊ minus O quantus odor quanta redo
lentia tot ſpecierũ. Si enim oẽs ſpecies
omniũ apothecarum que nunq; fuerũt
aut erunt eſſent in vnũ: nõ tantũ facerẽt
odorem: nec ita ſuauem redolentiã ſicut
faciet illa maxima ſocietas ſanctorum. Ibi
odoratus erit in maxĩa delectatiõe: imo
⁊ ipſe totus homo corpore ⁊ aĩa glïoſus
iuxta illud Prouerb. xxvij. Uarijs odo

ribus delectatur cor. Unde poterūt ipi beati dicere illud .ij. Corinth. ij. Christi bonus odor sumus. Mons libani ratione multitudinis arborū aromaticarū dicitur totus odorificus. Eccl. xxxix. Quaſi libanus odorē ſuauitatis habēte. Tales fuerūt odoriferi p ſanctitatē ꝛ pfectionē vite. Nā talis odor pducit ad odorē paradiſi. Et nos q̄dā ſi velimus ad illū odorē paradiſi pvenire debemus bonā vitā habere Salmo piſcis eſt qui dulcē aquā ſentiēs adeo eā ſequitur vt nullis aduerſis detineatur: imo dum pvenit ad loca molēdinarū caudā in ore recipit ꝛ exeluſas p ſilit: ita ꝙ aliq̄n mortuus reperitur in palis Sic boni viri iā odorātes per fidē dulcedinē celeſtis patrie oīa mundana inſipida ꝛ amara ſpernūt ꝛ accipiūt caudā in ore. i. cōſiderantes finem ſuū molēdina: id eſt iſta volubilia ad modū molēdinis tranſiliūt. Juxta illud ps̄. Diuicie ſi affluant nolite cor apponere: imo aliq̄ amore illius ſuauiſſimi odoris moriuntur in palis. i. moriuntur pauperrimi oībus rebus mūdi renūciando: iuxta illud Mat. xix. Si vis pfectus eſſe vade et vende oīa q̄ habes ꝛ da pauperibꝫ ꝛ habebis theſaurum in celo. Et hoc de tertio. Quarto dictū eſt ꝙ in celo erit redolēs odoratio ex ſui ſubſiſtētia. Quilibet ſanctus de ſe ipſo gaudebit ꝛ odorē ſui corporis dulciter ſentiet. Videmus enī ꝙ aliqui nō habentes ex ſe fragrantiā in manu portant aliqđ pomū vel aliq̄d aliud. Beati enim habebūt pro pomo odorifero ſuū glorioſum corpus: q: erunt vna ſpecies illius maxime apothece. Unde q̄libet poterit dicere illud. Cañ. i. Dum eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea. i. corpus meū dedit odorē ſuū de hoc corpore: dicitur Sap. viij. Cū eſſem magis bonus veni ad corpus coinq̄na tū. i. p bonitatē mentis veni ad gloriā corpis. In corpe aūt nunc vili oēs inuoluit merces p̄cioſas ſcꝫ aīaꝫ ad imaginē ſuam ꝛ virtutes in ſacro baptiſmi. Sicut mercatores panno vili ꝛ rudi īuoluūt mercācias p̄cioſas et ſi rūpatur nō eſt cura Sic de carne nr̄a ſi maceretur ſi verberetur nō debet eſſe cura ſic ꝙ aīa p̄cioſa cuſtodiatur. Math. xviij. Nolite timere eos qui occidūt corpus aīam autē nō poſſunt occidere. Dicitur aūt in libro de naturis rerū ꝙ monſtrū eſt magnuꝫ q̄n ſ q̄s habet magnū corpus et paruum caput. Sic moraliter horrēdū eſt de multis hominibꝫ qui nimis habēt corpus magnū id eſt carnalitatē: ꝛ tamen caput in quo vigent ſenſus habēt paruū id eſt rationē ꝛ mentē habēt modicā: quia panca ſciūt et modicū curant de ſua ſalute. Non ſic paulus corpus ſuū diligebat ſicut multi carnales: ſed dicebat illud. i. Chorinth. ix. Caſtigo corpus meū ꝛ in ſeruitutē redigo ſcꝫ ſpūs: q: ex tali ſeruitute orit ſalus ipſius corpis et anime que ſanctis viris dabitur in die iudicij cum eis dicet. Venite benedicti ꝛc̄.

Decima gloria corporis

D Ecima gloria corporis erit ſuauis deguſtatio: vbi dicit Richar. ꝙ guſtus nō erit in aliquo actu deſeruiēte nutritiue: ſed tantūmodo inquātū eſt apphēſiuus ſaporis ꝛ hic pōt ſeparari ab alio ꝙ erit immutatio animalis ſine imutatiōe naturali ꝛ materiali. Unde quidā dicit ꝙ erit quedā humiditas in lingua beatorꝫ habens illum ſaporē qui maxime competit perfectioni ſenſus illius qui in lingua beati ſeruabitur incorruptibilis iperpetuum. Unde inquit doctor iſte. Videtur mihi dicendū ꝙ hec humiditas aut fiet a deo in lingua per creationē: aut cauſabitur in ea ex vi beatitudinis anie: ꝛ erit vera humiditas: ꝛ in qua erit verus ſapor. Hec ille. Erit ergo hec deguſtatio ſub modo quadruplici.

Primo erit quaſi cibus reficiens.
Secūdo ipſis ſanctis ſufficiens.
Tertio oris guſtum pficiens.
Quarto viuacicer afficiens.

Primo erit talis deguſtatio q̄ſi cibus reficiēs. Hoc ē dictu ꝙ talis ſapor erit in guſtu btōꝝ: ac ſi eſſet ſapor melioris cibi q̄ poſſet imaginari: ꝛ adhuc vt credo excellētior erit oī deguſtatione pro vita pre

ſenti imaginabili. Hec eſt guſtatio que denegabit̄ vocatis ad cenā magnā: ſed nolentibus venire. Luce.xiiij. vbi dicit̄. Homo quidā fecit cenā magnā et vocauit multos: ⁊ miſit ſeruū ſuū hora cene dicere inuitatis vt venirēt: quia iam parata ſunt oīa: ⁊ ceperunt ſe omnes ſimul excuſare. Et ſequit̄. Dico autē vobis ꝙ nemo virorū illoꝝ qui vocati ſunt: guſtabunt cenam meā. Per hanc cenā intelligitur gloria eterna: de qua Apocal.xix. dicitur. Beati qui ad cenam agni vocati ſunt ad iſtam cenam vocauit multos: qꝛ oēs vocauit chriſtus deus ⁊ homo nemi nem volens perire: ſed oēs ſaluos facere vt dicit̄. i. Thimo.ij. Et miſit ſeruū ſuū id eſt quēlibet predicatorē: ⁊ dicit̄ in ſingulari: quia oēs ad eundem finē predicant ſcȝ ad ſalutē animarū: dicere inuitatis: quia erant negligētes vt venirent: qꝛ parata ſunt oia vt nihil remaneret excuſationis. Sed ſequit̄ peſſimū verbum in quo oſtendit̄ damnatio multoꝝ. Naȝ ceperunt oēs ſe excuſare: in quo oſtendunt̄ valde fuiſſe reprehēſibiles: quia cuȝ liberaliter inuitant̄ nolūt venire: ꝓpter quod iratus paterfamilias ait. Dico autē vobis ⁊c̄. Dignū et congruū eſt vt ſi homo inuitatur ad aliquod bonū percipiendū ⁊ ex negligentia vel malicia reſpuit ꝙ ipſo priuet̄. Sed dubitat̄ de illo verbo omnes: quia ſi oēs ſe excuſent nullus videt̄ ſaluari. Reſpōdet interli. Ceperūt ſe excuſare oēs qui inquit venire nolūt cuiuſmodi ſunt eminētijs inhiantes. Villam inquit emi ⁊c̄. Excuſant ſe rerū opulentijs implicātes: ideo alter dicit. Juga boum emi ⁊c̄. Tertio excuſant ſe carnis cōplacentijs inuoluētes. Jdeo alter dixit: vxorem duxi ⁊c̄. Tales inuitati venire cōtemnūt: ideo ꝑcipit inuitari debiles pauperes cecos ⁊ claudos. Pauperes ſpiritu quoniā ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ: debiles ad faciendū mala ⁊ fortes ad faciendū bona: cecos in ſapiētia mundi: ſed videntes que ſalutis: claudos in quibus eneruatur carnis cōcupiſcentia ⁊ recte ambulant in via paradiſi. Tales non ſe excuſant. Et tertio quidā cogunt̄ infirmitate vel aduerſitate cū patientiā habent in his ꝓpter deū. Qui ergo voluerit guſtare illam ſempiternā cenā non ſe excuſet. Nemo dicat non poſſum peccata dimittere. Aliena ablata reſtituere: inimicum diligere: penitentiā agere: imo totis viribus laboremus: vt ad illā guſtandā veniamus. Et hoc de primo. Secūdo dixi ꝙ illa guſtatio erit ipſis ſufficiens: Alique ſunt deguſtationes que nō ſufficiūt vt paruus cibus multū eſurienti: vel paruus potus multū ſitienti non ſufficit cuiuſmodi ſunt hec terrena que nunꝙ̄ ſufficiunt: ſed illa deguſtatio erit ſufficiētiſſima: ſic ꝙ ſancti nil aliud vltra deguſtare deſiderabūt. Jdeo ait ꝓpheta. Guſtate et videte quoniā ſuauis eſt dn̄s. Jdeo dicitur cena magna: ⁊ vere magna: quia ipſe deus cibus erit omniū in gloria exiſtētium. Sed ad ſenſuȝ noſtrū ipſe vt dictū eſt saporē creabit in ore ⁊ lingua cuiuſlibet beati ⁊ ꝑpetuo conſeruabit ſic ꝙ erit cuiuſlibet ſapor multū ſufficiēs. Et hoc de ſcd̄o. Tertio talis deguſtatio erit oīs guſtum perficiēs. Potētia enim perficit̄ ſuo actu cōuenięti ⁊ delectabili. Sic vtiꝙ guſtus cuiuſlibet beati ex tali ſapore perficiet̄ vt ſit in operatione tali cōpletiſſima. Ad Hebre.v. Perfectoꝝ eſt ſolidus cibus id eſt beatoꝝ corpore ⁊ anima perfectoꝝ eſt ſolidus cibus id eſt ſapor ꝑfectus quaſi eſſet ſolidi ſiue perfecti cibi. Videmus enim ꝙ alius eſt ſapor: ⁊ alio modo ꝑficiens guſtū carnis ⁊ piſcis mellis ⁊ lactis et vt cōmuniter quāto cibus eſt ꝑfectius nutriens tanto eſt ſapor eius dulcior Jſte autē ſapor beatoꝝ poteſt nobis figurari per saporē mane: de quo dicitur Exodi.xvi. Or guſtus eius erat ꝙ̄ſi ſimile cum melle. Simila ait Nico. de lyra eſt farina delicatiſſima: et ita ſapor ipſius māne erat quaſi ſapor panis facti de ſimila cōmixtione mellis: dicit̄ tamen Sapiē.xvi. Paratū panem de celo pſtitiſti eis ſine labore: omne delectamētū in ſe habentē ⁊ omnis ſaporis ſuauitatem: ſed hoc ait Nico. de lyra. Jntelligenduȝ

erit ſuauis deguſtatio

eſt ꝙ non erat ex natura mãne: ſed ex merito ſanctorũ hominũ qui eum comedebant quibus ſapiebat: ſicut deſiderabãt: malis autẽ hominibꝫ ex eoruz de merito deſipiebat: hec ille. Talis vere erit ille ſapor celeſtis qui ex meritis dabit̃ ipſis beatis ⁊ habebit in ſe omne delectamentũ ⁊ oĩs ſaporis ſuauitatẽ: ⁊ ita erit ſapor ſolidi ⁊ optimi cibi ⁊ potus. Et hoc de tertio. Quarto dictũ eſt ꝙ talis deguſtatio erit viuaciter afficiens. Nã ſicut ſenſus guſtus ⁊ oẽs aliqñ ſenſus corporis glorioſi erũt in optima diſpoſitione: ita actus illorũ erũt in efficaci ⁊ viuaci apprehẽſione. Unde poteſt figurari ꝑ fauuz mellis quẽ guſtauit Jonathas: de quo dicit̃ primi Reg. xiiij. Qꝛ ionathas extẽdit ſummitatẽ virgule quã habebat in manu et intinxit in fauo mellis ⁊ cõuertit manuz ſuam ad os ſuum ⁊ illuminati ſunt oculi eius. Sicut ergo ionathas per cõmeſtionem mellis fortificatus in viſu ⁊ forte ex ſumptione mellis ⁊ guſtatione: ita vticꝫ beati tam ex diſpoſitione corporis q̃ꝫ ex illo ſapore habebunt viuacem ⁊ excellentẽ multũ guſtationẽ: ⁊ ſic erit beatitudo celeſtis patrie ſtatus omniũ bonorum aggregatione ꝑfectus: vt ait Boñ. lib. iij. proſa. ij. Quem ſtatum dignetur nobis ſua gratia altiſſimus dei filius in illo extremo iudicio concedere: cui laus honor ⁊ gloria pro complemento huius operis ſit in ſempiternũ patricꝫ ⁊ ſpiritu ſancto quas tres ꝑſonas vnum deuz credimus in eternum. Amen.

Finit ſpeculũ finalis retributionis cõpoſitum per reuerendũ magiſtrũ Petrũ Reginaldeti ſacre theologie ꝓfeſſorem: ordiniſcꝫ fratrũ minorũ. Impreſſuz Baſilee per magiſtrũ Jacobum de pfortzen Anno noſtre ſalutis Milleſimo q̃drin/genteſimo nonageſimonono.

Finis

Bibl. Jag.

1499

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS

Bibl. Jag.

Bibl. Jag.